SLAVA BOGU NA VISINI

Uklanjanje uticaja Sokrata, Platona, Filona
i grčke filozofije iz hrišćanske vere

Joel W. Hemphill

Trumpet Call Books
P.O. Box 656
Joelton, Tennessee 37080

Glory to God in the Highest

ISBN 978-0-9825196-2-2

Copyright © 2010 by Joel W. Hemphill

www.thehemphills.com

www.trumphetcallbooks.com

Naslov originala: *Glory to God in the Highest - Removing The Influence of Socrates, Plato, Philo and Greek Philosophy From Christian Doctrine*
Copyright 2020 © www.monoteizam.com
Izdavač: Aleksandar Vuksanović, Bazel, Švajcarska
Prevod: Marija Ivković

Sadržaj

Uvodna reč 5
Redosled događaja u ovoj knjizi 6
Uvod 13
1. Dok je Isus bio na zemlji, Bog Otac je bio na nebu 39
2. Važno je poznavati Boga našeg Oca, kao i Isusa 61
3. Bog Otac ima svoje sopstveno ime 77
4. Bog naš Otac je Jedini kom treba da se molimo 94
5. Sveti Duh je duh Oca 123
6. Isus govori. Slušajte! 178
7. Uticaj grčke filozofije 217
8. Dolazi apostol Pavle 243
9. Papin govor 260
10. Ko je bio Sokrat? 270
11. Ko je bio Platon? 316
12. Ko je bio Filon? 374
13. Crkveni oci, Konstantin i Nikeja 438
14. Proročanski poziv za promenu 534
Prilog A 560
Prilog B 565
Beleške o izvorima 578

Hvala

Mojoj voljenoj ženi La Breeska na njenim mudrim savetima i tome što je bila uz mene i sve rizikovala zarad biblijskih istina koje se nalaze u ovoj knjizi. Neka tvoja nagrada bude velika!

Našem divnom sekretaru Dawn Mansfieldu na napornom radu pri kucanju i prekucavanju rukopisa. Ti si nama dar od Oca.

Našoj dragoj prijateljici Nancy Carter iz *Quality DigiPress* na njenom veštom rasporedu teksta i dizajnu.

Našem dragom prijatelju Joy MacKenzie na posvećenom radu oko uređenja rukopisa. Tvoja pomoć i saveti su ovu knjigu učinili boljom.

Našoj prijateljici Lynsae Harkins iz *Lynsae Printing and Design* za stručan umetnički rad i dizajn korica.

Gore su simpatične i telentovane dame na koje se oslanjam za pomoć –

Svima koji su uputili molitve i ohrabrenje i koji su čekali da delo *Slava Bogu na visini* bude objavljeno.

Posveta

Ovu knjigu posvećujem svima koji iskreno žele da bolje upoznaju jednog Svevišnjeg Boga Biblije, našeg Stvaraoca i Oca. Neka ova knjiga putem Svetog pisma proširi vaše znanje o Njemu, kako bismo na savršeniji način dali Bogu slavu, ljubav i kako bismo ga obožavali na način na koji on to zaslužuje i zahteva. Moja molitva vama je sledeća:

> „Da Bog Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac slave, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja da Ga poznate, I bistre oči srca vašeg da biste mogli videti šta je nada Njegovog zvanja, i koje je bogatstvo slave nasledstva Njegovog u svetima, I kakva je izobilna veličina sile Njegove na nama koji verujemo po činjenju prevelike sile Njegove, Koju učini u Hristu, kad Ga podiže iz mrtvih i posadi sebi s desne strane na nebesima.” (Efescima 1:17-20).

Slava Boga

„Ovako veli Gospod Svetac Izrailjev i Tvorac njegov: Pitajte me šta će biti; za sinove moje i za delo ruku mojih naređujte mi. Ja sam načinio zemlju i čoveka na njoj stvorio, ja sam razapeo nebesa svojim rukama, i svoj vojsci njihovoj dao zapovest … Nema osim mene drugog Boga, nema Boga pravednog i Spasitelja drugog osim mene. Pogledajte u mene, i spašćete se svi krajevi zemaljski; jer sam ja Bog, i nema drugog.*"* (Isaija 45:11-12, 21-22).

„Ja sam Gospod, to je ime moje, i slavu svoju neću dati drugom ni hvalu svoju likovima rezanim*"* (Isaija 42:8).

„... slave svoje neću dati drugome*"* (Isaija 48:11).

„I videh drugog anđela gde leti posred neba, koji imaše večno evanđelje da objavi onima koji žive na zemlji, i svakom plemenu, i jeziku i kolenu i narodu. I govoraše velikim glasom: Bojte se Boga, i podajte Mu slavu, jer dođe čas suda Njegovog; i poklonite se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene.*"* (Otkrivenje 14:6-7).

Slava Isusa

„ ... i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao Jedinstvenoga od Oca*"* (Jovan 1:14).

„Sin čovečiji ... će doći u slavi svojoj i Očevoj i svetih anđela.*"* [Isus govori] (Luka 9:26).

„Sin čovečiji će sedeti na prestolu slave svoje*"* (Isus govori) (Matej 19:28).

„Oče ... slavu koju si mi dao ... da vide slavu moju koju si mi dao.*"* [Isus govori] (Jovan 17:21, 22, 24).

[Hrist] „Koji je određen još pre postanja sveta, a javio se u poslednja vremena vas radi, Koji kroz Njega verujete Boga koji Ga podiže iz mrtvih, i dade Mu slavu, da bi vaša vera i nadanje bilo u Boga.*"* (1. Petrova 1:20-21)

Uvodna reč

Dragi čitaoče,

Tokom svog istraživanja sam bio zapanjen kada sam otkrio da je, kako to tvrde Edward Gibbon, Will Durant i drugi istaknuti istoričari, Platon podučavao o doktrini *božanskog logosa* i doktrini *trojstva* na svom univerzitetu pod nazivom *Akademija* u Atini, Grčkoj, 375 godina **pre** rođenja Isusa Hrista!

Tek nekoliko stotina godina nakon smrti poslednjeg Apostola, ove Platonove doktrine su dospele u hrišćanstvo, i to putem grčkih *„crkvenih očeva"*, sledbenika Platona koji su se *„preobratili"*. One su ustanovljene na dva crkvena sabora: Nikejskom (325. god. n.e.), na kome je odlučeno da je i Isus *drugo božanstvo*, pored Oca i na Drugom vaseljenskom saboru (381. n.e.) gde je utvrđeno da je sveti Duh treća osoba Boga, koji je *„zajedno sa Ocem i Sinom obožavan i veličan."* Ovo se kosi sa Mojsijevom izjavom u stihu 6:4 Pete knjige Mojsijeve koju je podržao sam Isus u stihu 12:29 Evanđelja po Marku:

„Čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod jedini."

Ukoliko bi iko porekao odluke donesene na ovim saborima, koje su sazvali rimski imperatori Konstantin i Teodosije, bio bi prognan ili osuđen na smrt. Kao što je to rekao Thomas Jefferson: *„Trijadološka ideja ... rasla je u krvi hiljada i hiljada mučenika."* Upravo ovo ću i dokazati u svojoj knjizi. Prošlo je vreme ponovnog ispitivanja ovih doktrina u svetlosti Svetog pisma!

Joel Hemphill

Redosled događaja u ovoj knjizi

1491. pre n.e.
Bog se iz užarenog grma javio Mojsiju i rekao mu: ,,Gospod Bog ... to je ime moje doveka, i to je spomen moj od kolena na koleno. (2. Mojsijeva 3:15).
1451. pre n.e.
Mojsije se poslednji put obraća Izraelu i kaže: ,,Čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod jedini.*"* (5. Mojsijeva 6:4).
553. pre n.e.
Prorok Danilo ima viziju Grčke kao agresivnog ,,jarca*"* koji uništava ,,sa gnevom*"* (Danilo 8:5-8, 21).
500. pre n.e.
Grčki filozof Heraklit uvodi ideju da svetom upravlja ,,plameni logos*"*, božanska sila slična ljudskom razumu koja stvara red i šeme u prirodi.
469. pre n.e.
Grčki filozof Sokrat je rođen u Atini, Grčkoj.
430. pre n.e.
Sokrat počinje svoju posvećenu potragu za ,,logosom*"* u ljudskom razumu, uz intenzivno postavljanje pitanja, što je poznato kao Sokratov metod.
424. pre n.e.
Grčki filozof Platon je rođen u Atinskoj aristokratskoj porodici i postaje najposvećeniji i najpoznatiji Sokratov učenik.
399. pre n.e.
Sokrat je optužen za zločine (uključujući iskvarivanje omladine Atine) od strane porote sastavljene od 500 njegovih vršnjaka i pogubljen je u zatvoru. Platon, ogorčen zbog pogubljenja svog učitelja, napušta Atinu i putuje u Severnu Afriku i Egipat.
395. pre n.e.
Platon se vraća u Atinu.

386. pre n.e.

Platon osniva univerzitet u Atini pod nazivom „Akademija" posvećen „obožavanju duhova", gde on počinje da podučava o doktrinama logosa i tročlanog Boga. (*Istoričar Edward Gibbon; The Decline and Fall Of The Roman Empire; Tom 2; str. 301*).

300. pre n.e.

Zenon osniva prvu stoičku školu u Atini. Stoici veruju u logos kao „božanski razum" i sveobuhvatan „dah vatre", što su preuzeli od Heraklita, Sokrata i Platona. Oni čvrsto promovišu ovu ideju u narednih nekoliko vekova.

20. pre n.e.

Filon Judejski je rođen u Aleksandriji, Egiptu. Trebalo je da postane najistaknutiji pisac prehrišćanskog judaizma. Kao sledbenik Platona, on je promovisao svoju ideju o logosu (upotrebljavajući termine „logos" ili „božanski logos" čak 1400 puta u svojim rukopisima) pre nego što je Isus započeo svoju službu u Galileji.

4. pre n.e.

Isus je Rođen u Vitlejemu od strane device Marije.

31. n.e.

Proleće – Isus je razapet van grada Jerusalema ali je vaskrsao tri dana kasnije, pobedio smrt, pakao i grob jer je „osudio greh u mesu" (Rimljanima 8.3).

53 n.e.

Apostol Pavle propoveda na službi u Atini, na brdu Mars, i govori o „nepoznatom bogu" koji će jednoga dana „suditi vasionom svetu po pravdi preko čoveka koga odredi, i dade svima veru vaskrsnuvši Ga iz mrtvih." (Dela apostolska 17.31)

60 n.e.

Apostol Pavle upozorava hrišćanske starešine Efesa u Grčkoj da će nakon njegove smrti „pohlepni vukovi" doći i uništiti stado (Dela 20.29).

64. n.e.

Apostol Pavle piše pismo hrišćanima na Kolosu i time ih upozorava da se čuvaju (Grčke) filozofije (Kološanima 2.8).

96 n.e.

Jovan, poslednji preživeli Apostol umire, možda na Efesu, Grčka.

110. n.e.

„Crkveni otac" Justin Mučenik rođen je u mestu pod imenom Flavia Neaposlis, u Rimu. On će početi da podučava da je Isus „Bog" iako je on „na drugom mestu" u odnosu na „istinskog Boga". On će takođe podučavati o tome da su Grčki Heraklit i Sokrat „hrišćani, jer je Hrist bio i jeste logos koji boravi u svakom čoveku."

150. n.e.

Crkveni otac Klement Aleksandrijski rođen je u Atini. On će zavoleti Platona i Grčku filozofiju, a njihove doktrine će pomešati sa hrišćanskom religijom koju je sam izabrao. Propovedaće o tome da je Hristovo telo samo „prividna stvarnost" i da Isus „nikada nije osetio bol a ni tugu, niti je imao ikakve emocije." On će o „trojstvu govoriti na način na koji je ono prikazano u Platonovom Timaju."

160. n.e.

„Crkveni otac" Tertulijan rođen je u Kartagini, u zrelim godinama postaće advokat u Rimu. Sastaviće preko 900 novih reči uključujući i trinitas (trojstvo) kako bi objasnio svoje verovanje da je Bog jedna supstantia (supstanca) manifestovana trima zasebnim i različitim personae (osobama). Upotrebom grčkih izvora, on će podučavati i promovisati ideje poput „božanskog logosa" i trojstva.

185 n.e.

„Crkveni otac" Origen rođen je u Aleksandriji, u Egiptu. Putem uticaja grčke filozofije i sopstvenim „spekulacijama" koje se odnose na Boga i hrišćansku doktrinu, on će početi da podučava o preegzistenciji duša i krajnjem povratku svih duhova (uključujući i đavola) Stvaraocu, deifikaciji ljudi i čistilištu. Ali njegova doktrina koja će najviše uticati na

shvatanje budućih hrišćana jeste „večno generisanje" Sina Božijeg, Isusa.

312 n.e.

General Konstantin postaje vladar rimskog carstva. Preobrativši se u hrišćanina, on će nastaviti da učestvuje u paganskim funkcijama, da pravi novčiće sa paganskim slikama, doprinosi konstrukciji paganskih hramova i neće biti kršten sve dok ne dospe u samrtnu postelju, 335. n.e.

318 n.e.

Kontroverznost se javlja u Aleksandriji, u Egiptu u vezi sa ličnošću Isusa Hrista, i njegovim odnosom sa Bogom Ocem. Ova „arijanska kontroverznost" između suprostavljenih hrišćanskih frakcija vodi do nasilja na ulicama.

325 n.e.

Arijanska kontroverznost preti miru u samom Rimskom carstvu pa vladar Konstantin saziva sabor od 300 biskupa u svojoj palati u Nikeji (sadašnjoj Turskoj). Ovaj Nikejski sabor, pod Konstantinovim pritiskom, formulisaće veru koja tvrdi da je Isus Hrist „večno začet od Oca … Bog od Boga, Svetlost od Svetlosti, sam Bog samoga Boga … i da on i Otac dele jednu suštinu."

375 n.e.

Tri hrišćanska platonistička teologa iz pokrajine Kapadokije – Vasilije, Vasilijev brat Grigorije i Grigorije Bogoslov – nastavljajući „spekulativne i platonističke tendencije Klementa i Orihena" dolaze do ideje da Bog postoji kao jedna suština sačinjena od tri osobe – Oca, Sina i Svetoga duha –koje su jednake i podjednako večne: trojstvo.

379 n.e.

Rimski general Teodosije postaje vladar Rima. S obzirom da je nedavno preuzeo hrišćansku veru, odlučio je da suzbije arijansku kontroverznost koja je tad još uvek bila prisutna.

380. n.e.

Teodosije proglašava hrišćanstvo zvaničnom i jedinom religijom

Rimskog carstva i izdaje zahtev da svi građani Rima priznaju Nikejsku veru i da, ukoliko to ne učine, budu surovo kažnjeni.

381. n.e.

Imperator Teodosije saziva ,,Sabor Konstantinopolja", takođe poznat kao ,,Drugi ekumenijski crkveni sabor" u gradu čije ime nosi. Gledište tri Kapadokijanca preovladava na ovom skupu kome je prisustvovalo 186 biskupa, čime se potvrđuje i ,,ličnost" i potpuna ,,božanska priroda" Svetog duha ovim rečima: ,,Mi verujemo u Svetog duha, Gospoda, davaoca života … Sa Ocem i Sinom on je obožavan i slavljen." Samim tim, hrišćanstvo ima ,,primitivnu" doktrinu trojstva a mnogo toga je ostalo nedorečeno.

386. n.e.

(Sveti) Avgustin, rođen u Severnoj Africi (354.god.), preobratio se u hrišćanina u Milanu, Italiji, uticajem biskupa Ambrozija i ,,određenih" knjiga koje su napisali Platon i drugi grčki filozofi. On će odati priznanje ovim knjigama jer su mu pomogle da razumeju trojstvo i to da je Hrist ,,jednak" Bogu i ,,podjednako večan". Njegovi rukopisi na temu trojstva će izvršiti znatan uticaj na hrišćanstvo narednih 1600. godina.

394. n.e.

Imperator Teodosije počinje da kažnjava pagane koji odbijaju da prihvate katoličko hrišćanstvo. Pobuna u Solunu prouzrokovala je smrt jednog od njegovih nadležnih a želeći da se osveti on poziva građane da se zabave u gradskoj areni a zatim masakrira 7000 ljudi za kaznu.

449. n.e.

Na insistiranje pape Lava, Imperator Markijan saziva ,,Drugi efeški sabor" kako bi se odlučilo oko toga da li postoje dve zasebne prirode u Isusu, ili jedna deifikovana (božija) ljudska priroda. 135 biskupa odlučiće da je Bog, kao Hrist, rođen, patio i umro i da je Isus bio ,,razapeti Bog". Pošto se ovaj sabor suprostavio prethodnim saborima, postaće poznat kao ,,Sabor kradljivaca" ili ,,Gangsterski sinod".

451 n.e.

„Sabor Kalkedona" (Grčka), ili „4. ekumenijski sabor", sazvan je ne bi li rešio stalne nesuglasice. Skup 600 biskupa poništava deklaraciju „Sabora kradljivaca", potvrđuje da je Marija majka Božija, i usvaja gledište Pape Lava da Hrist poseduje dve prirode, ljudsku i božansku, samim tim šireći odluke Nikejskog i Konstantinopoljskog sabora.

525. n.e.

Rimski filozof-državnik Boetije dolazi do izražaja na Zapadu. Duboko upoznat sa filozofijom Platona i Aristotela, on će napisati tri traktata na temu doktrine trojstva i osobe Isusa Hrista, i za hrišćanstvo će postati najveći tumač Avgustinove tradicije trijadološke misli.

1033. n.e.

Anselmo Kenterberijski je rođen. On će pokušati da ispravi jeres u vezi trojstva i da osvetli misteriju. Prateći platonsku tradiciju Avgustina, njegovo viđenje trojstva će imati veliki uticaj na buduće crkvene sabore.

1150. n.e.

Ričard St. Viktor nastavlja rad na definiciji trojstva i pruža nov način razmišljanja u vezi sa jedinstvom „trijadoloških osoba."

1215. n.e.

„Četvrti lateranski sabor" sastavljen je kako bi se rešila stalna nerazumevanja detalja doktrine trojstva.

1225. n.e.

(Sveti) Toma Akvinski je rođen u Italiji. On će postati dominikanski fratar i pod uticajem Platona, Aristotela, Avgustina i drugih (kako hrišćana tako i pagana) on će u značajnoj meri doprineti trijadologiji. Zbog njegovog rada na temu jedinstva i množine tročlanog Boga on će biti proglašen „anđeoskim doktorom crkve" od strane papa.

1438. n.e.

„Firentinska unija" je oformljena u Italiji. Ona će se sedam godina sastajati kako bi vodila debatu na temu detalja doktrine Trojstva.

1517. n.e.

Mladi katolički sveštenik Martin Luter zakucava svojih „95 teza" u crkvena vrata u Vitenbergu, u Nemačkoj, time započevši Protestantsku reformu. Međutim, on i drugi zapaženi reformatori, Ulrich Zwingli i John Calvin, prigrliće doktrinz trojstva „bez podrobnog ispitivanja".

1553 n.e.

Trijadolog Miguel Serveto spaljen je na lomači u Ženevi, Švajcarskoj, nakon što su ga John Calvin i drugi protestantski pastori optužili da se suprotstavlja Nikejskoj veri i da svoja neortodoksna shvatanja u vezi trojstva predstavlja drugima.

2006. n.e.

Papa Benedikt drži govor 12. septembra 2006 na Univerzitetu u Regensburgu, u Nemačkoj, na kome *osuđuje* „dehelenizaciju hrišćanstva koja je sada u napretku." On hvali prošlost kombinujući „grčki i hrišćanski duh", što je kako on kaže dovelo do „obostranog obogaćenja". On stalno koristi termine platonizam, platonista i platonski i citira *cenjenog* grčkog filozofa Soktrata, pomenuvši ga sa nekoliko puta.

(Beleška: Datumi su okvirni. Oni koji se odnose na biblijske događaje bazirani su uglavnom na radu James Usshera, autoriteta što se tiče Biblijske hronologije iz XVII veka).

Uvod

Avgusta 2006. godine sam završio i objavio knjigu pod nazivom *„Bogu slava"* koju sam počeo prethodnog novembra. Počeo sam knjigu pričom o izvanrednom susretu koji sam imao 1986. godine sa Bogom Avramovim, Isaijinim i Jakovim, prilikom čega mi je rekao da proučim Sveto pismo i da će mi se On lično javiti svojim rečima. Ova izjava mi se činila čudnom jer sam bio spasen (nanovo rođen) kad sam imao 10 godina a u hrišćanskoj službi sam od svoje devetnaeste godine. Učili su me o „modalizmu", verovanju da je Isus ljudska inkarnacija Boga Oca, Bogočovek, sam Bog u ljudskom obliku. Trijadolozi obično veruju da je Isus inkarnacija Boga-Sina, druge osobe tročlanog Boga, preegzistentno biće. Od 1961. do 1971. bio sam pastor u crkvi koja je propovedala modalizam (savelijanstvo).

Bog mi je 1986. godine rekao da će dan doći kada ću o Njegovoj slavi napisati *knjigu ili knjige*. Knjiga pod nazivom *„Bogu slava"* bila je prva od ovih. *„Da li treba da se molimo Bogu Ocu ili našem Spasitelju Isusu?"* , objavljena na proleće 2009. godine, bila je druga. *„Da li je Sveti duh treća Osoba Boga?"*, objavljena u avgustu 2009. godine, bila je treća a knjiga koju upravo čitate jeste četvrta po redu.

Teza prve knjige je sledeća: mi hrišćani, u našoj iskrenoj želji da uzdignemo Gospoda Isusa Hrista, u svojim srcima smo mu dali poštovanje, čast i slavu koja pripada onom Večnom, Svevišnjem Isusovom i našem Ocu.

> ,,Idi k **braći mojoj**, i kaži im: Vraćam se k Ocu svom i Ocu vašem, i Bogu svom i Bogu vašem.” [Isusove reči] (Jovan 20:17).

Ja sam sveštenik Isusa Hrista i volim da govorim o njegovoj slavi. On je začet natprirodnim putem, rođen od strane device i bezgrešan je Sin Božiji; spasitelj, iskupitelj, Mesija, uskoro će postati kralj i ima veliku slavu! Rekao je:

> ,,Ugledaće Sina čovečijeg gde ide na oblacima nebeskim sa silom i **slavom velikom**” (Matej 24:30).

Isusova slava je toliko velika da će uništiti antihrista ,,svetlošću svog dolaska” (2. Solunjanima 2:8). Jovan, voljeni apostol koji je svoju glavu naslonio na Isusove grudi na poslednjoj večeri, ,,pao je pred njegova stopala kao mrtav” kada je ugledao Isusa u njegovoj slavi u prvom poglavlju Otkrovenja.

Ali Isus ima sopstvenu slavu!

> ,, … kad sede Sin čovečiji na prestolu **slave svoje**, sešćete i vi na dvanaest prestola i suditi nad dvanaest kolena Izrailjevih.” (Matej 19:28).

Obratite pažnju, ovi tronovi nisu u raju!

> ,, A kad dođe Sin čovečiji u **slavi svojoj** i svi sveti anđeli s Njime, onda će sesti na prestolu **slave svoje.”** (Matej 25:31)

> ,,Nije li to trebalo da Hristos pretrpi i da uđe u **slavu svoju**?" (Luka 24:26).
> ,, … i videsmo **slavu Njegovu**, **slavu**, **kao Jedinstvenoga od Oca**." (Jovan 1:14).

Primetite: Nije u pitanju slava od Boga niti slava od Oca od krvi i mesa, već slava od ,,Jedinstvenoga od Oca".

> ,,Ovo učini Isus početak čudesima u Kani galilejskoj, i pokaza **slavu svoju**; i učenici Njegovi verovaše Ga." (Jovan 2:11).

Slava Boga, našeg Oca, jeste mnogo veća od Isusove slave, jer je Božija slava urođena, Njegova suština, a Isusova slava jeste ,,data slava", slava koju mu je dodelio Bog Otac.

> ,,Oče … **slavu koju si mi dao** … **da vide slavu moju koju si mi dao**" (Jovan 17:21, 22, 24).

> [Hrist] ,,koji je **određen** još pre postanja sveta, a javio se u poslednja vremena vas radi, koji kroz Njega verujete Boga koji Ga podiže iz mrtvih, i **dade Mu slavu,** da bi vaša vera i nadanje bilo u **Boga**." (1. Petrova 1:20-21).

,,Bog Gospod" o Mesiji govori u prvih sedam stihova Isaijinog 42. poglavlja, naziva ga svojim slugom koga je poslao ,,da bude zavet narodu, videlo narodima; da otvori oči slepima, da izvede sužnje iz zatvora i iz tamnice koji sede u tami." (Obratite pažnju: Nijednom u

Bibliji Isus nije nazvan „**Bogom Gospodom**". Ali Bog u osmom stihu kaže:

> „Ja sam Gospod, to je ime moje, i **slavu svoju neću dati drugom**."

U stihu Isaija 48:11 on ponovo kaže:

> „**Svoju slavu neću dati drugom**."

Gospod Bog naš Otac nije ljubomoran na svog Sina, ali svakako jeste ljubomoran na njegovu slavu. Iznova i iznova nam u Svetom pismu naređuje da mu damo slavu koju zaslužuje, evo i nekoliko primera:

> „Dajte Gospodu, sinovi Božji, dajte Gospodu slavu i čast. Dajte Gospodu **slavu imena Njegovog**. Poklonite se Gospodu u svetoj krasoti…Glas Gospodnji oprašta košute bremena, i sa šuma skida odelo; i u crkvi Njegovoj sve govori o **slavi Njegovoj**" (Psalam 29:1-2,9).
>
> „Pevajte Gospodu, blagosiljajte ime Njegovo, javljajte od dana na dan spasenje Njegovo. Kazujte po narodima **slavu Njegovu**, po svim plemenima čudesa Njegova. Jer je velik Gospod i valja Ga hvaliti: strašniji je od svih bogova. **Dajte Gospodu slavu prema imenu Njegovom**. Nosite dare i idite u dvore Njegove. Poklonite se Gospodu u svetoj krasoti. Strepi pred Njim, sva zemljo!" (Psalam 96:2-4, 8-9).
>
> „**Dajte slavu Gospodu vašem Bogu**" (Jeremija 13:16).
>
> „Ako ne poslušate i ne stavite u srce da **date slavu imenu mom**, veli Gospod nad vojskama …" (Malahije 2:2).

„**Jedinom premudrom Bogu**, kroz Isusa Hrista, slava vavek. Amin.” (Rimljanima 16:27).

Obratite pažnju da ne stoji „Isusu Hristu” nego „kroz Isusa Hrista”. Setite se Pavlove izjave u Rimljanima 6:4, da je „Hrist dignut iz mrtvih **Očevom slavom**.”

„A Caru **večnom,** besmrtnom, **nevidljivom**, **jedinom** premudrom Bogu čast i **slava** va vek veka. Amin.” (1.Timotiju 1:17). Obratite pažnju na reč „nevidljiv”. Isus nije nevidljiv, hiljade njih ga je videlo.

„**Jedinom premudrom Bogu** i Spasu našem (Bogu našem krajnjem Spasitelju) **slava** i veličanstvo… i sad i u sve vekove. Amin.” (Judina stih 25).

„I u taj čas zatrese se zemlja vrlo … i ostali se uplašiše, i **daše slavu Bogu nebeskom**.” (Otkrovenje 11.13).

„I ljudi huliše na ime Boga … i ne pokajaše se da Mu **dadu slavu.”** (Otkrovenje 16:9).

Kada se u Novom Zavetu govori o davanju Slave Ocu, reč „slava” na grčkom jeziku glasi „doxa”. Ona znači „prihvatiti osobu ili stvar onakvom kakva ona jeste. Ona se u suštini odnosi na priznanje koje pripada osobi – čast, slava. Priznati, odati čast, hvaliti.”[1]

Kako bi smo na pravi način radili ono što nam je Bog naredio, moramo sebi postaviti sledeće pitanje: Da li je Isusova slava i slava našeg Boga Oca ista? Jasan biblijski odgovor glasi **ne**!

> ,,A Stefan budući pun Duha Svetog pogleda na nebo i **vide slavu Božju** i Isusa gde stoji s desne strane Bogu; I reče: Evo vidim nebesa otvorena i Sina čovečijeg (ljudsko biće) gde stoji s desne strane Bogu." (Dela 7:55-56).

Šta je Stefan video? ,,**Slavu Božju** i **Isusa gde stoji s desne strane Bogu**". Stefan na samrti svedoči o tome da su oni **različiti i odvojeni**, a ono što Bog razdvoji nijedan čovek ne sme da sastavi.

Obratite pažnju: Petar, koji je video Isusovu veličanstvenu slavu na Planini preobraženja, rekao je da je slava Boga Oca najveća slava!

> ,,Videli smo veličanstvenost Isusovu sopstvenim očima. Isus je čuo glas Boga, Najveće slave, kada je primio čast i slavu od Boga Oca. Glas je rekao: ,,Ovo je moj Sin …" (2. Petrova 1:17).

Prvi je Adam posegao za Božijom slavom i čovečanstvu time doneo greh, patnju i smrt, koje poznajemo već 6000 godina; Onaj ko ga je iskušavao rekao je: Pojedi zabranjeno voće i ,,**bićeš kao bogovi**" (Postanje 3:5). Ali kada je Isus Hrist ,,poslednji Adam … drugi čovek" (1. Korinćanima 15:45-47) bio iskušen od strane đavola i kada mu je bila ponuđena ,,**slava**" on je rekao: ,,Idi od mene, sotono" (Luka 4:6, 8). Pavle u stihu 2:6 Poslanice Filipljanima kaže da Hrist ,,ako je i bio u obličju Božijem, **nije se otimao da se uporedi s Bogom**" (NASB – NIV – ESV – Sveto pismo – Kompletna jevrejska Biblija – Nova engleska Biblija).

Isus je u stihu Jovan 8:50 rekao „A ja ne tražim slave svoje; ima koji traži i sudi." Dakle, ako on nije tražio sopstvenu slavu, onda sigurno nije želeo ni očevu slavu za sebe. Mi smo svojim neznanjem dali Isusu, Sinu Božijem, Očevu slavu.

U stihu 5:23 Jovanovog Evanđelja nama je rečeno da „svi ljudi treba da odaju čest Sinu, baš kao što odaju čast Ocu", ali i da treba da verujemo Isusu kada u četrdeset prvom stihu kaže „Ja ne **primam** čast od ljudi". Šta zapravo znači „**Ja ne primam čast od ljudi**"? U Svetom pismu, Isusova čast potiče od Oca, čime je on više nego zadovoljan.

Mi saznajemo. Na osnovu Svetog pisma smo saznali da je Bog jedan entitet, biće, osoba, kao što sam i rekao u svojoj prvoj knjizi.

> „Čuj, Izrailju: **Gospod** je Bog naš **jedini Gospod**" [Mojsijeve reči] (5. Mojsijeva 6:4). Obratite pažnju: Bog je jedan Gospod, ne tri. Bog nije skup osoba.
>
> „Čuj, Izrailju: Gospod je **Bog** naš **jedini Gospod**"(Marko 12:29).
>
> „**Jedan je Bog,** i **nema drugog osim Njega**." (Marko 12:32).
>
> „**Jedan i jedini Bog …Otac**" (Jovan 5:44-45).
>
> „ **Oče** … da poznaju Tebe **jedinog istinitog Boga**" (Jovan 17:3).

> ,,Što me zoveš dobrim? Niko nije dobar **osim jednog Boga**" (Matej 19:17).
>
> ,,Za nas postoji **jedan Bog, Otac**" (1. Korinćanima 8:6).
>
> ,,**Jedan Bog i Otac** koji je iznad svih" (Efescima 4:6).
>
> ,,Zar nemamo svi **jednog Oca**? Zar nas nije **jedan Bog** stvorio?" (Malahija 2:10). ,, ako sam ja **Otac**, gde je čast moja? - veli Gospod nad vojskama" (Malahija 1:6).
>
> ,,Ali posrednik nije jednog; a **Bog je jedan**." (Galatima 3:20).
>
> ,,Jer je **jedan Bog**, i **jedan posrednik Boga** i ljudi, čovek Hristos Isus" (1.Timotiju 2:5).
>
> ,,Jer se uvukoše neki bezbožni ljudi … i **jedinog Gospodara Boga** i Gospoda našeg Isusa Hrista **odriču se**" (Judina 1:4). (Ovo je napisao Juda polubrat Isusov, a on nikada nije verovao da je njegov brat ,,jedini Gospod Bog" već ,,naš Gospod Isus Mesija".)

Na osnovu ovoga saznajemo da je jedan Svevišnji Bog, **Gospod Bog**, naziva anđele Davidovim kraljevima, Izrael kao naciju, prvim Adamom, Isusa Mesijom a nas koji smo hrišćani, mi smo ,,Sinovi Božiji".

> ,,Kad pevahu zajedno zvezde jutarnje i **svi sinovi Božji** (anđeli u vreme stvaranja) klikovahu" [Bog govori] (Jov 38:7).

> „Ja ću mu biti Otac, i on će mi biti **sin**: ako učini šta zlo, karaću ga prutom ljudskim i udarcima sinova čovečijih.” [Bog Davidu] (2. Samuilova 7:14).
>
> „A ti ćeš reći Faraonu: Ovako kaže Gospod: Izrailj je **sin moj**, prvenac moj.” (2. Mojsijeva 4:22).
>
> „Kad Izrailj beše dete, ljubih ga, i iz Misira dozvah **sina svog**.” (Osija 11:1).
>
> „**Adam**, koji je bio **sin Božiji**” (Luka 3:38).
>
> „Vidite kakvu nam je ljubav dao **Otac**, da se deca Božija nazovemo i budemo... Ljubazni! Sad smo **deca Božija**.” (1. Jovanova 3:1-2)

Dakle, da li to što je Isus u Svetom pismu iznova i iznova nazivan „Sinom Božijim” znači da je on Bog ili Bog Junior? Nikako! Značajno je obratiti pažnju na to da on **nikada** u Bibliji nije nazvan „Bogom Sinom”. To ne spada u biblijsku terminologiju. Biblija jasno podučava da je **Bog jedan**, samim tim i jedinstven (jedan i jedini; sam; „jedinstveni primerak”, ne postoji niko kao On niti jednak njemu, niko mu nije ravan), jedini u Božijoj porodici. Pošto Bog nema rođake, nije u pitanju srodstvo već „**pozicija**”. U Svetom pismu svuda gde je fraza „Sin Božiji” upotrebljena, ona označava poziciju u odnosima. Jasan odgovor na pitanje zašto je Isus nazvan „Sinom Božijim” može se pronaći u

Gabrijelovim rečima upućenim Devici Mariji, kako je to Luka zabeležio u prvom poglavlju. **Ovo je veoma važno!**

> ,,A Marija reče anđelu: Kako će to biti kad ja ne znam za muža? I odgovarajući anđeo reče joj: Duh Sveti doći će na tebe, i sila Najvišeg oseniće te; **zato** [gr. *dio kai* - ,,upravo iz tog razloga"] i ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se **Sin Božji**." (Luka 1:34-35).

Obratite pažnju na to da Gabrijel nije rekao Mariji da će se Bog Otac ili Bog Sin druga osoba troičlanog Boga, preegzistentno biće useliti u njenu matericu i izaći u obličju deteta. Ovo joj nije bilo rečeno, i u ovo Marija nikada nije verovala. Njoj je bilo rečeno da će Sveti duh, duh svevišnjeg Boga doći kod nje i putem stvaralačkog čina, **bez čovečije pomoći**, napraviti bebu koja će se **upravo iz tog razloga** zvati ,,Sinom Božijim", i ona je verovala u to. Obratite pažnju: Kada u Bibliji vidite reč ,,Sin" napisanu veliki slovom S, tako nije bilo napisano u originalu, ovo je izbor načinjen od strane izdavača i ne utiče na značenje reči ,,sin". Razmotrite ono što Pavle kaže u Galatima 4:4:

> ,,A kad se navrši vreme, posla Bog Sina svog Jedinstvenog, koji je **rođen od žene i pokoren zakonu**."

Reč ,,rođen" u ovom stihu predstavlja prevod grčke reči ,,genomai" i znači ,,stvoriti, prouzrokovati da nešto oživi". Dakle, Isusa je stvorio Sveti duh (njegovo postanje ili početak) u materici device, i to je predstavljalo kreativni čin, a ne kako je u velikom delu hrišćanstva to pogrešno protumačeno, inkarnacijom. U *Harper-Collins Bible Dictionary* jasno stoji:

> (Inkarnacija) ,,odnosi se na hrišćansku doktrinu da je preegzistentni Sin Božiji postao čovek u Isusu. Nijedan od ovih pisaca (Matej, Marko, Luka) ne bavi se pitanjem Isusove preegzistencije. Pavle se direktno ne bavi pitanjem inkarnacije … **Tek sa pojavom crkvenih očeva u trećem i četvrtom veku dolazi i potpuna teorija o inkarnaciji."** (str. 452-453).

Oni koji veruju da je Isus inkarnacija Boga, odnosno sam Bog u ljudskom telu, treba da bace bolji pogled na Lukin opis Isusovog putovanja u Jerusalim sa Marijom i Josifom radi odanosti Bogu koji se nalazi u drugom poglavlju.

> ,,A kada su dani njenog pročišćenja u skladu sa Mojsijevim zakonom ispunjeni [četrdeset dana] (3. Mojsijeva 12:2-4) doneli su ga (bebu Isusa] u Jerusalim **kako bi ga predstavili Gospodu**" [Luka 2:22). Obratite pažnju: Oni nisu predstavili bebu Isusa Njemu samom.

Kome su predstavili bebu Isusa? ,,Gospodu (Bogu)". Pogledajte stih 25:

> ,,I gle, beše u Jerusalimu čovek po imenu Simeun, i taj čovek beše pravedan i pobožan, koji čekaše utehe Izrailjeve, i Duh Sveti beše u njemu. I njemu beše Sveti Duh kazao da neće videti smrt dok ne vidi Hrista **Gospodnjeg**" [tj. ,,pomazanog od Boga" - ,,Gospodovog Mesiju"] (Luka 2:25-26). Obratite pažnju na Otkrovenje 11:15: ,,Posta carstvo sveta **Gospoda** [Boga] našeg i Hrista **Njegovog** [Isusa]."

Da se vratimo na Simeona

> ,,I on Ga uze na ruke svoje, i hvali Boga i reče: Sad otpuštaš s mirom slugu svog, Gospode, po **reči svojoj**; Jer videše oči moje spasenje Tvoje" (Luka 2:28-30). Obratite pažnju: Simeon ne priča sa bebom, on se obraća Gospodu Bogu u raju koji je doneo svog Gospoda Mesiju na zemlju.

Razmotrite Petrovu ispovest

Ozbiljno me brine to da li smo svoje crkve sagradili na pogrešnoj **ispovesti** da je Isus Hrist večni Bog ili druga osoba tročlanog Boga, tj. inkarniran. U Matejinom šesnaestom poglavlju, Isus je svojim sledbenicima obećao da će sagraditi crkvu i da je ,,kapije pakla neće savladati". Katolička crkva nas uči da je Isus sagradio crkvu na osnovu Petrovog evanđelja ali mi znamo da je ona sagrađena na temeljima **Petrove** ispovesti. Koja je to bila Petrova ispovest?

> ,,Ti si Hrist [Mesija], **Sin živoga Boga**" (Matej 16:16).
>
> ,,Ti si Hrist [Mesija –ne ,,Bog" niti ,,Bog Sin", druga osoba tročlanog Boga"] (Marko 8:29).
>
> ,,Hrist [Mesija] Božiji" (Luka 9:20).
>
> ,,Tada zapreti Isus učenicima svojim da nikom ne kazuju da je ,On Hristos." [Mesija – ne ,,Bog" niti ,,Bog Sin] (Matej 16:20).

Razlikovati Oca i Sina

Da li je Isus ,,Bog" ili ,,Sin Božiji" U hrišćanstvu ne može biti i jedno i drugo. On je **ili Bog ili Sin Božiji**; ali jednostavno ne može biti oba. Moramo početi da pravimo razliku između Jedinog pravog **Boga** i Njegovog Sina **Isusa**, kako u svojim umovima tako i kada je u pitanju

iskazivanje obožavanja prema jednom i drugom. U Bibliji se vrlo jasno pravi ova razlika, ali nekako većina nas je propustila da sagleda tu razlku. Na primer, bacite pogled na stihove 2:3-4 u Poslanici Jevrejima.

> ,,Kako ćemo pobeći ne marivši za toliko spasenje? Koje poče Gospod propovedati, i oni koji su čuli potvrdiše među nama, Kad **i Bog** posvedoči i znacima i čudesima i različitim silama, i Duha Svetog razdeljivanjem **po svojoj volji.**"

Pisac poslanice Jevrejima pravi jasnu razliku između Gospoda Isusa u trećoj strofi i „**Boga takođe**" u četvrtoj. Sada pogledajte stihove 12:22-24 u Poslanici Jevrejima:

> ,,Nego, pristupiste k Sionskoj gori, i ka gradu Boga Živoga, Jerusalimu nebeskom, i mnogim hiljadama anđela, K saboru i crkvi prvorodnih koji su napisani na nebesima, i **Bogu, sudiji svih**, i duhovima savršenih pravednika, **I k Isusu, Posredniku zaveta novog,** i krvi kropljenja, koja bolje govori negoli Aveljeva."

U ovim stihovima vidimo osam stvari do kojih su hrišćani došli, a to su:

1. ,,Sionska planina"
2. ,,Grad živog Boga, nebeskog Jerusalima"
3. ,,bezbrojna grupa anđela"
4. ,,opšti skup i crkva prvorođenog"
5. ,,**Bog** Sudija svih"
6. ,,duhovi pravičnih ljudi koji su načinjeni da budu savršeni"
7. ,,**Isus**, posrednik novog zaveta"
8. ,,krv raspršena"

Da li je inspirisani pisac očekivao da iskombinujemo brojeve 5 i 7 i da ih shvatimo kao iste. Nikako! Niti je to bila namera Boga koji je inspirisao Bibliju.

Isus ima Boga

Čitanjem saznajemo da sam Isus ima Boga, višu moć, koga obožava (Psalam 18:49; Jovan 4:22-23), koga se boji (Isaija 11:1-5; Jevrejima 5:7) i kome se moli (Matej 26:53; Luka 6:12, 22:44; Jevrejima 7:25). Obratite pažnju na ove delove Svetog pisma koji se bave Isusom i njegovim Bogom.

> ,,I stajaće i pašće ih silom Gospodnjom, veličanstvom imena **Gospoda Boga svog**" (Mihej 5:4).
>
> ,,**Bože moj! Bože moj!** Zašto si me ostavio?" (Matej 27:46)
>
> ,,Vraćam se k **Bogu svom** i Bogu vašem" (Jovan 20:17).
>
> ,,Blagosloven **Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac milosti i Bog svake utehe" (II Korinćanima 1:3 NASB).
>
> ,,Blagosloven **Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista, koji nas je blagoslovio svakim blagoslovom duhovnim na nebesima kroz Hrista" (Efescima 1:3).
>
> ,,Da **Bog** Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac slave, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja da **Ga** poznate" (Efescima 1:17).

> ,,Blagosloven **Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista" (1. Petrova 1:3).
>
> ,,Koji pobedi učiniću ga stubom u crkvi **Boga svog**, i više neće izići napolje; i napisaću na njemu ime **Boga svog**, i ime novog Jerusalima, grada **Boga mog**, koji silazi s neba od **Boga mog**, i ime moje novo" (Otkrovenje 3:12).

Osoba koja govori u gore navedenom stihu jeste Isus koji se uzdigao i koji je do tada bio u raju sa Ocem nekih 60 godina kada je knjiga Otkrovenja napisana, ali se on i dalje obraća Bogu sa ,,moj Bože" i to četiri puta. Jasno je da Isus ne može da bude vrhovni Bog a da u isto vreme ima Boga kome je pokoran.

Kako je hrišćanstvo došlo do toliko pogrešne doktrine oko toga ko je svevišnji Bog? Odgovor na to pitanje se može pronaći ukoliko se osvrnemo na ljude pod imenom ,,rani crkveni oci" i na Nikejski sabor. Sastavljen 325. godine nove ere od strane rimskog imperatora Konstantina i pod pritiskom od strane istog, ovaj skup kome je prisustvovalo oko 300 biskupa doneo je odluku da je ,,Gospod Isus Hrist, Sin Božiji **večno** začet od strane svoga Oca. Tojest, potiče iz suštine Oca, On je Bog od Boga, Svetlost od Svetlosti, Istinski Bog od Istinskog Boga, **nije načinjen**, i iste je supstance kao Otac." Sabor tvrdi da je Sin ,,iste supstance kao i Otac" koji je božansku prirodu pripisao Sinu. Drugim rečima, ,,Sin je istinski Bog, baš kao što je i Otac istinski Bog." Na kraju verskog dokumenta, Sabor je pripojio pisano prokletstvo svakome ko se ovakvom zaključku protivi, posebno onima koji veruju da

Hrist nije postojao u večnosti. Međutim, Nikejski sabor nije izrazio **verovanje u tročlanog** Boga. To je učinjeno tek 56 godina kasnije (381. nove ere), kada je Drugi vaseljenski sabor dodao Svetog duha kao treću osobu Boga ovim rečima: „i u Svetom duhu, Gospodu i Davaocu života", samim tim kanonizujući doktrinu trojstva onakvom kakva je ona danas. Ovo je postala dogma hrišćanske crkve i vekovima nakon toga udaljavanje od ovakvog učenja bilo je kažnjivo smrću. Hiljade njih je umrlo jer nije htelo da prihvati ovu grešku. Ovi Sabori, prijateljskim stavom i čvrstom rukom sekularne moći direktno su doveli do rimokatoličke crkve i nesvetog „Svetog rimskog carstva". Zanimljivo je da Harper-Collins Encyclopedia of Catholicism naziva doktrinu trojstva „hrišćanskom doktrinom iz kasnog četvrtog veka."

> „Danas se učenjaci uglavnom slažu oko toga da doktrina trojstva kao takva ne postoji ni u Starom a ni u Novom zavetu. Trebalo bi da odemo daleko van namera i formi mišljenja Starog zaveta da bi mogli da pretpostavimo da se doktrine iz **kasnog četvrtog** i dvadesetog veka tu nalaze. Na sličan način, Novi zavet ne sadrži eksplicitnu doktrinu trojstva."[2]

Martin Luther, John Calvin i drugi protestantski reformatori nisu bili u boljoj poziciji od katolika kada je u pitanju razumevanje toga ko je jedan istiniti Bog Biblije. New International Encyclopedia o trojstvu kaže sledeće:

> „Doktrina se ne može pronaći u Svetom pismu, u svojoj u potpunosti razvijenoj formi. Moderna teologija ne pokušava da je pronađe u Starom zavetu. U vreme reformacije, protestantska crkva je preuzela doktrinu trojstva **bez ozbiljnog ispitivanja**."[3]

Južnobaptistički teolog Millard J. Ericson u uvodu svoje knjige pod nazivom Bog u vidu tri osobe (God in Three Persons), objašnjava zašto je osetio potrebu da se pozabavi doktrinom trojstva:

> „Još jedan od razloga važnosti ove doktrine jeste da predstavlja stalan problem. Neke doktrine su razrešene i samim tim su prestale da budu veliki problemi. Država nije dostignuta u skladu sa trojstvom. I dalje postoje nesuglasice u vezi sa tim šta zapravo ova doktrina označava. Formula je skoro definitivno razrađena u **četvrtom veku**. Bog je jedna supstanca ili suština koja postoji u tri osobe. Teškoća je u tome što ne znamo tačno šta ovi termini znače. Nismo napravili značajan napredak u shvatanju ovog problema. Možda i nismo ništa bliže tome da budemo u stanju da artikulišemo to što podrazumevamo pod ovom doktrinom nego što su to bili delegati Nikejskog i II Vaseljenskog sabora. Doktrina trojstva predstavlja stalan problem, **kao i problem zla**. Stoga mu je potrebna stalna pažnja.” [4]

I konfuzija, skoro nepromenjena, nastavlja se sve do danas. Vodeći evanđelista našega doba, Charles Swindoll, čiju sam službu sa uživanjem slušao, u svojoj knjizi pod nazivom Isus: Kada je Bog postao Čovek, kaže: „Evo jedne neverovatne misli: beba koju je Marija držala u svom naručju držala je univerzum na okupu! Te malene, zgrčene pesnice jednom su bacile zvezde u svemir i planete u orbitu. Krv i meso tog novorođenčeta svetle puti pružilo je dom Svemoćnom Bogu. Da li vidite dete i slavu, novorođenče – Boga? Ono što vidite jeste inkarnacija – Bog odeven u pelene.” [5] (Bog odeven u pelene?)

Na sličan način još jedan evanđelista, Max Lucado, u svojoj knjizi pod nazivom Bog je došao blizu, kaže:

> ,,Bog je došao blizu. Ruke koje su ga držale nisu bile negovane ni čiste. **Anđeli su gledali dok je Marija menjala Božiju pelenu.** Univerzum je sa čudom gledao kada je Svemoćni učio da hoda." (Svemoćni je učio da hoda?)[6]

Poštovani hrišćanski autor Philip Yancey u svojoj nagrađivanoj knjizi pod nazivom Isus koga nikada nisam poznavao, pisao je o tome šta je naučio od Boga na osnovu proučavanja prvog Božića.

> ,,Bog je pokoran. To zvuči kao oksimoron: pokoran Bog. Nezamislivo, Stvaralac svih stvari se smanjio do te mere da je postao oplođena jajna ćelija koja će se deliti sve dok ne postigne oblik fetusa, uvećavajući se ćeliju po ćeliju unutar nemirne tinejdžerke." On kaže da je naučio da,,Bog je mali. Bog koji je režao, koji je mogao da rasporedi vojske i imperije kao da su pioni na šahovskoj tabli. **Ovaj Bog se u Palestini pojavio kao beba koja nije mogla da govori, jede čvrstu hranu i kontroliše svoju bešiku,** koja je od tinejdžerke zavisila kada je u pitanju skrovište, hrana i ljubav."[7]

Zar oni ne mešaju Boga stvaraoca sa Njegovim sinom Isusom rođenim od strane device? Od ovoga bi mogla da se napravi dobra drama ali svakako ovo ne predstavlja dobru teologiju. Volim ove ljude ali ovo je ogromna greška. Da je beba Isus stvarno bio Bog u pelenama, Marija bi zapravo bila ,,Majka Božija" i katolička crkva bi bila u pravu svo vreme. Treba da znamo bolje! Sa divljenjem sam nedavno slušao kako sveštenik

na nacionalnom radiju opisuje razgovor između „Boga Oca i Boga Sina" u kome ova dva čoveka diskutuju o potrebi jednog ili drugog da dođe na zemlju i umre zarad čovečijih grehova, i u kome se donosi odluka u vezi toga koji od njih dvojice treba da dođe. Na osnovu Biblije, mogu da Vas uverim da se ovaj razgovor nikada nije odigrao. Žena međunarodno poznatog sveštenika bila je nedavno na radiju i pozivala ljude da pođu sa njima u Svetu zemlju i da „hodaju stazom kojom je svemoćni Bog hodao". U Svetom pismu ne postoji ni jedan jedini stih u kome je Isus nazvan „svetim Bogom".

Najprodavaniji autor Bruce Feiler napisao je popularnu knjigu pod nazivom Gde je Bog rođen. Da li je Bog rođen ili je Sin Božiji rođen u Vitlajemu? Pisac C.S. Lewis je pod naletom mašte napisao:

> „Večno Biće, koje zna sve i koje je stvorilo čitavi univerzum, postalo je ne samo čovek već i beba (pre toga), a pre toga i fetus unutar ženskog tela. Ukoliko želite da se postavite u tu situaciju, pomislite kako bi bilo da **postanete puž golać ili rak**." [8]

Svako ima pravo da veruje u šta god želi ali nema svako pravo na sopstvenu **istinu**. Postoji samo jedna večna istina koja se odnosi na osobu Boga, i nama je ona promakla. Jedan dobro poznati zabavljač rekao je nešto što ima veze sa nekom drugom idejom:

> „Rad mnogobrojnih naučnika je već bacio dovoljno senki na ovu temu, i vrlo je verovatno da uskoro nećemo znati ništa ukoliko oni nastave da rade to isto."

Na osnovu života Martin Lutera, John Wesleya i drugih naučili smo da ne postoji ništa moćno kao istina Božija čije je vreme došlo.

Bog mi je 1986. godine rekao: ,,Kao sveća na svećnjaku, iskoristiću te da osvetliš crkvu." Ja sam niko ko dolazi ni od kuda, ali novembra 2005. godine, On je počeo da mi otvara oči i počeo sam da vidim gde je tama. Moja žena Le Breeska i ja smo seli kod nas u kući i složili se da bismo morali da pišemo i govorimo o onome što nam je otkriveno, ukoliko bismo izgubili našu porodicu, prijatelje i novac. Kao što je priznati propovednik jednom prilikom rekao: ,,Želim da budem voljen, ali bih radije da me mrze jer govorim istinu, nego da me vole jer govorim laži."
Nema puno onih koji žele da sagledaju istinu u vezi sa tim ko je Svevišnji Bog Svetog pisma. Čuli smo od mnogih propovednika, pastora i evanđelista, koji vole Isusa i znaju, kao što i ja znam, da je on jedini put ka Bogu, ali čitanjem mojih knjiga i traktata dolazi se do toga da je on ,,Sin Božiji" a ne ,,Bog". Uprkos našem nedostatku razumevanja u prošlosti, ovi termini nemaju isto značenje.

Jedan Južnobaptistički doktor teologije koji je istovremeno i pastor-asistent u crkvi koja ima 5000 članova i naš dugogodišnji prijatelj, napisao je sledeće kada je pročitao moju knjigu *Bogu slava*: ,,Joel, ovo je istina. Ljudi zbog tradicije ovo mogu da odbiju ali ne mogu ovo da poreknu na osnovu Svetog pisma, a ja ću svaki put odabrati Sveto pismo pre tradicije." Jedan pastor iz države Teksasa napisao je sledeće: ,,Slažem se sa svim što si rekao. Želim da i Bog moj Otac i Gospod Isus prime slavu koja im sleduje." Dobropoznati pisac, tekstopisac i evanđelista napisao je: ,,Joel, rođen si da napišeš ovu knjigu!"
Podrška i slaganje dolazi od Baptista, Metodista, Prezbiterijanaca, Nazarećana, Nezavisnih, Pentakostalaca, Božijih skupština, Božije crkve i Ujedinjenih pentekostalaca, bivših trijadologa i onih koji zastupaju

modalizam, koji su spremni da se odreknu prethodnih razlika i da prigrle istinu. Hrišćani u drugim područjima možda i nisu svesni ove činjenice ali u nekim delovima Južne Amerike još uvek postoji borba oko pozicije Isusa između onih koji tvrde da je u pitanju modalizam i onih koji tvrde da je on trojstvo. Ova borba se može čuti iz propovedaonica, javlja se i na radiju i televiziji i prouzrokuje ozbiljnu podelu u telu Hrista. Mogu sa ljubavlju reći da je to što se ove dve grupe svađaju oko toga ko je u pravu isto kao i kad se identični blizanci svađaju oko toga ko je ružniji, jer obe pogrešno podučavaju da je rođenje Isusa inkarnacija. Zapravo, Biblija nas podučava da je u pitanju natprirodni, stvaralački čin svetoga Duha. Moj prijatelj koji je pastor Velikog zbora Božije crkve u Luizijani nedavno mi je rekao: „Bojim se da ćeš proći kao čovek koji je u Građanskom ratu nosio plavi sako i sive pantalone, obe strane će pucati na tebe."

Postoje i opozicije, neke stroge i loše naravi. Juna 2007. godine primio sam email od izdavača verske publikacije internacionalnog karaktera, čije publikacije postoje već preko 75 godina, koji od mene traži članak od 1500 reči u kojem branim svoje „revolucionarno delo". Smatram njegov izbor reči „revolucionarno" interesantnim, jer godinu dana pre nego što sam napisao knjigu *Bogu slava*, i pre nego što sam došao do ovog shvatanja Boga, probudio sam se jedno jutro u Nešvilu i rekao svojoj ženi: „Gospod mi se noćas obratio i rekao da ćemo pričati revolucionarne stvari."

Obradovali smo se ali nismo znali koje su to stvari. Iste nedelje kada sam primio email izdavača, religijski vođa i učitelj Biblije, koji je takođe i moj prijatelj iz Tulse, upotrebio je reč „revolucionarno" u telefonskom

razgovoru sa mnom, složivši se sa istinom koju sam izneo. U to vreme nisam znao da će ovo biti „revolucionarni" rat! Brojnim razgovorima putem email-a i telefona sa uradnikom ovog magazina, napisan je članak od 2000 reči, divna postavka je sastavljena za njegovo julsko izdanje. Jednom, urednik mi je preko telefona rekao: „Gospodine Hemphill, možda i nije prekomerno reći da je vaša knjiga razlog zašto je ovaj magazin ovde, i razlog zašto sam ja tu kao urednik istog." Ali nevolja se javila. Primio sam email od njega u kome me je on obavestio da je njegov nadležni izdavač sazvao sastanak sa grupom veoma uticajnih hrišćana koji asistiraju prilikom publikacije magazina. Rečeno mi je da će sastanak ustanoviti da li će moj članak biti objavljen i da li će on moći da zadrži svoj posao. Članak se nije pojavio. Rekao je da je ljuti odgovor ovih hrišćana na moju knjigu i članak bio „histeričan, i da to nije prejaka reč". Rekao je: „Kada bi mogli da mahnu magičnim štapićem da ti i tvoja knjiga nestanete, odmah bi to uradili". Jednom mi je preko telefona rekao: „Gospodine Hemphill, da je ovo neko drugo vreme, sada bi goreo na lomači zbog toga što si napisao ovu knjigu." Međunarodno poznat evanđelista nedavno mi je rekao: „Verujem u to što govorite, samo ne bih želeo Vaš posao." Ali ovo je Božija istina i on će nastaviti da joj daje moć. Njegov tajming je savršen! Vreme je za ovu knjigu!

Mi kao Hrišćani moramo da svoje predmete obožavanja dovedemo u red.

> „**Poklanjaj se Gospodu Bogu svom**" [Isusove reči] (Luka 4:8).
>
> „Ali ide vreme, i već je nastalo, kad će se **pravi bogomoljci moliti Ocu duhom i istinom, jer Otac hoće takve bogomoljce."** [Isusove reči] (Jovan 4:23).

„**Obožavajte Boga**" (Otkrovenje 19:10).
„**Obožavajte Boga**" (Otkrovenje 22:9).

Obratite pažnju: Ne postoji mesto u Svetom pismu gde se reč „obožavanje" odnosi na Isusa nakon što se uzdigao u raj.

Potrebna nam je moć u ovom kraju vremena za život i bogosluženje.

„Zaista, zaista vam kažem: koji veruje mene, dela koja ja tvorim i on će tvoriti, i **veća će od ovih tvoriti**; jer ja idem k Ocu svom;" (Isusove reči) (Jovan 14:12). Isus je znao ko je njegov Bog i Otac pa moramo i mi.

„I koji su bezbožni prema zavetu, on (Antihrist) će ih laskanjem otpaditi; **ali narod koji poznaje Boga svog ohrabriće se i izvršiće."** (herojska i vredna dela) (Danilo 11:32).

Naše molitve moraju da budu uslišene! Bog naš Otac je bio strpljiv sa nedostatkom našeg razumevanja u ovom području, čak i kada smo se molili Isusu. Ali kako ova istina postaje bolje otkrivena, verujem da će On zahtevati od nas da mu pristupimo na način koji je predložio svom svetu.

„Šta god **zaištete u Oca u ime moje on može da vam da."** [Isusove reči] (Jovan 15:16).

„Idem k Ocu. I u onaj dan nećete me **pitati nizašta**. Zaista, zaista vam kažem da šta god **uzištete u Oca** u ime moje, **daće vam**. U onaj ćete dan u ime moje zaiskati, i ne velim vam da ću ja umoliti Oca za vas." [Isusove reči] (Jovan 16:16,23,26).

> ,,A ti kad se moliš, uđi u klet svoju, i zatvorivši vrata svoja, **pomoli se Ocu svom** koji je u tajnosti; i **Otac tvoj** koji vidi tajno, platiće tebi javno. Vi dakle ne budite kao oni; jer zna **Otac vaš** šta vam treba pre molitve vaše; Ovako dakle molite se vi: **Oče naš** koji si na nebesima, da se sveti ime Tvoje." [Isusove reči] (Matej 6:6,8-9).
>
> ,,Ako ko poštuje Boga i volju Njegovu tvori, onog sluša." (Jovan 9:31).
>
> ,,A oni kad čuše, jednodušno podigoše glas k **Bogu** i rekoše: **Gospode Ti si Bog** koji je stvorio nebo i zemlju i more i sve što je u njima; Zaista se sabraše u ovom gradu na svetog **Sina Tvog Isusa**, kog si pomazao, Irod i pontijski Pilat s neznabošcima i s narodom Izrailjevim, I pružaj ruku svoju na isceljivanje i da znaci i čudesa budu **imenom svetog Sina Tvog Isusa."** (Dela 4:24, 27, 30).

Moj dragi prijatelj sveštenik (Assemblies of God), koji je osnovao i predvodio jednu od njihovih najvećih crkava u državi Teksas, i koji piše knjige, pre nekoliko nedelja rekao mi je putem telefona: ,,Brate Hemphill, nisam znao da je Isus rekao toliko toga o Bogu Ocu. Tvoja knjiga je unela revoluciju u moj molitveni život." Zapravo, kako je zabeleženo u četiri Evanđelja, Isus je pomenuo Oca bar 170 puta tokom svoje službe na zemlji. Uvek nas je usmeravao ka Ocu. On je na savršen način otkrio Oca. On je ,,izrazita slika" Oca. Ali Isus nije Otac!

> ,,I ocem ne zovite nikoga na zemlji; jer je u vas jedan **Otac koji je na nebesima**. Niti se zovite Gospod; jer je u vas **jedan**

> **gospod Hristos**.” [Isusove reči] (Matej 23:9-10). Ko je naš Gospod? Hrist!

Rekao je ,,Moj Otac je veći nego ja” (Jovan 14:28), moj Otac zna stvari koje ja ne znam (Matej 24:36) i moj Otac odlučuje o tome ko će da sedi sa moje leve i desne strane u mom kraljevstvu, ali ,,ne mogu ja dati” (Matej 20:23; Marko 10:40). Šta je onda Isus? ,,Ali da sednete s desne strane meni i s leve, **ne mogu ja dati** nego kojima je ugotovljeno.”

U četrnaestom poglavlju Otkrovenja, apostol Jovan je video moćnog anđela kako leti po raju poslednjih dana i ,,koji imaše večno evanđelje da objavi onima koji žive na zemlji, i svakom plemenu, i **jeziku** i **kolenu** i **narodu**.” I koja je to bila veličanstvena poruka ovog anđela?

> ,,**Bojte se Boga, i podajte Mu slavu**, jer dođe čas suda Njegovog; i **poklonite se Onome** koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene.” (stihovi 6-7)

To je poruka ove knjige!

Neke beleške koje se tiču mog stila pisanja

Sada nekoliko reči o mom stilu pisanja. Pokušao sam da pridem ovoj knjizi i njenim veličanstvenim temama što sam skromnije znao. Ponekad sam pisao sa suzama u očima a nekoliko puta sam plakao naglas. Razumem izjavu apostola Pavla u stihu 3:18 Poslanice Filipljanima:

> ,,… za koje vam mnogo puta govorih, a sad i **plačući** govorim.”

Negde se javlja ponavljanje jer smatram da je ono neophodno kako bi se došlo do jasnog razumevanja. (Kralj David je 26 puta u Psalmu 136

rekao „ jer je doveka milost Njegova"). Neke reči i fraze sam podebljao kao bih postigao taj efekat. Sve vreme sam stavljam akcenat.

Kada sam **smelo** pričao to je zbog autoriteta koji je čvrsto zasnovan na „Tako kaže reč Božija!" Verujem u ono što je hrišćanski reformator Martin Luther rekao: „Jednostavan čovek sa Svetim pismom veći je autoritet od Pape ili sabora." Biblija nije dvosmislena kada je u pitanju iskazivanje doktrina a važne lekcije nisu nagoveštene.

> „Jer ako truba da nerazgovetan glas, ko će se pripraviti na boj? Tako i vi ako nerazumljivu reč kažete jezikom, kako će se razumeti šta govorite?" (1. Korinćanima 14:8-9).
>
> „Ali se bojim da kako kao što zmija Evu prevari lukavstvom svojim tako i razumi vaši da se ne odvrate od prostote koja je u Hristu." [Pavle] (2. Korinćanima 11:3).

Truba istine

Na kraju Drugog svetskog rata, nakon smrti 6 miliona Jevreja u Holokaustu, mnoga jevrejska deca bila su smeštena u sirotišta širom Evrope. Većina njih je bilo premlado da zna da li jesu ili nisu Jevreji. Nakon što je ustanovljena izraelska država, 14. maja 1948, ova deca su bila potrebna kako bi se naselila nova država. Jevrejske starešine su išle po ovim sirotištima sa jevrejskim trubama jer ih je svako jevrejsko dete s vremena na vreme čulo u sinagogama. Nakon što dune u trubu, Jevrejin bi rekao: „Ukoliko si već čuo ovaj zvuk podigni ruku." I svako dete koje bi podiglo ruku **otišlo bi kući sa ljubavlju prema Izraelu**!

1. Dok je Isus bio na zemlji, Bog Otac je bio na nebu

> "Otac vaš koji je na nebesima" (Matej 5:16, 45, 48; 6:1; 7:11; 18:14; 23:9; Marko 11:25-26).
>
> "Otac moj koji je na nebesima" (Matej 7:21; 10:32-33; 12:50; 16:17; 18:10-19).
>
> "Glas s neba koji govori ..." (Matej 3:17; Marko 1:11; Luka 3:22; Jovan 12:28).
>
> "I uzevši onih pet hlebova i dve ribe [Isus] pogleda na nebo, i blagoslovi ..." (Marko 6:41; Luka 9:16).
>
> "... Ostavljam svet, i idem k Ocu" (Jovan 16:28).

Ubrzo po izdavanju moje prve knjige pozvao sam jednog dugogodišnjeg prijatelja sveštenika da sa njim porazgovaram o njoj. On je svetski poznat evanđelista, pevač, pisac pesama i zastupnik trojstva celog života i ja sam znao da se moji pogledi suprotstavljaju njegovom razumevanju Boga. On je bio pristojan i diskusija je tekla dobro, ali posle dvadeset minuta razgovora on je izrekao nešto jako mudro. Rekao je "Joel, ovo mora da je povezano sa onim što mi je Bog rekao pre dve nedelje. Bog mi se obratio i rekao, **'Ono što je On izgovorio je postalo telo (čovek)'** ". I dodao je "I time sam se bavio poslednje dve nedelje". U jednoj od narednih poseta mi je rekao kako se to dogodilo. Jednog dana je čitao prvo poglavlje Evanđelja po Jovanu iz Biblije:

> "U početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i Bog beše Reč. Ona beše u početku u Boga. Sve je kroz Nju postalo, i bez Nje ništa nije postalo što je postalo. I bez Nje ništa nije postalo što je postalo. U Njoj beše život, i život beše videlo ljudima." (Jovan 1:1-4).

> "I reč postade telo i useli se u nas puno blagodati i istine; i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao Jedinorodnoga od Oca." (Jovan 1:14).

Ovi stihovi su u središtu debate o božanstvu Hrista i predstavljaju ključ za ispravno biblijsko razumevanje njega.

Zastupnik trojstva Dr. Colin Brown, u svom radu, Trinity and Incarnation: In Search of Contemporary Orthodoxy, ispravno kaže:

> "Često je, ali očigledno **pogrešno**, sledeće tumačenje uvodnog dela Evanđelja po Jovanu: 'U početku beše **Sin**, i **Sin** beše u Boga, i Bog beše **Sin**'. Ono što se ovde dogodilo je mešanje Sina sa Reči, pa je Sin učinjen delom Boga koji je postojao od početka" [1]

Poznati naučnik i zastupnik trojstva profesor James Dunn ispravno kaže u svojoj temeljnoj studiji, *Christology in The Making*:

> "Nigde kod Pavla ne postoji jasna indikacija da je on ikada identifikovao Hrista (bilo preegzistentnog ili ne) sa Božjim logosom (Reči)" (str. 39). "Na sličan način u Delima ne postoje naznake hristologije preegzistencije" (str. 51). "U Evanđeljima

> po Mateji i Luki se vidi da je Isus sin Božji zapravo po svom rođenju ili začeću... On je bio **Sin Božji** zato što je njegovo začeće **delo stvoriteljske moći Svetog Duha**" (str. 61) "U najranijem periodu hrišćanstva 'Sin Božji' nije bio očigledno sredstvo hristologije inkarnacije ili preegzistencije. **Jasno je da ta hristologija ne vodi poreklo od samog Isusa** ... još je manje verovatno da takvu hristologiju možemo pronaći kod Pavla, Marka, Luke ili Mateja" (str. 64).
>
> "**Ne postoje indikacije da je Isus o sebi mislio ili govorio kao da je postojao sa Bogom pre svog rođenja i pojavljivanja na Zemlji. Ne možemo tvrditi da je Isus verovao da je inkarnirani Božji Sin"** (str 254). **Jedino i četvrtom Evanđelju** možemo govoriti o doktrini inkarnacije" (str. 259). [2]

Slično, **zastupnik trojstva** Millard J. Erickson, profesor teologije na Jugoistočnoj [Južnoj] baptističkoj Bogoslovji, u svojoj knjizi, God In Three Persons, kaže.

> "Jovan je jedini evanđelista koji smatra Isusa božanstvom" (str. 193). On opet na strani 210 kaže, "On je, na primer, jedini pisac Evanđelja koji jasno identifikuje Sina kao božanstvo". [3]

Moj stav je da, ako Isus, Pavle, Marko, Luka i Petar nisu znali ništa o preegzistenciji i inkarnaciji, **ona se nije ni dogodila!** Jovan je pogrešno protumačen! I naravno da bi verovanje samo jednom svedoku narušilo biblijsko pravilo za uspostavljanje istine koje je uspostavio Mojsije u Tori, a podržao Isus u Mateji 18:16. "Na rečima **dva ili tri svedoka** da ostaje stvar" (5. Mojsijeva 19:15).

Profesor Dunn takođe kaže: (Hvala Bogu što ima ljudi koji imaju hrabrosti da to kažu!)

> "Naravno, uvek postoji verovatnoća da '**popularno pagansko sujeverje**' postane **popularno hrišćansko sujeverje**, putem postepene asimilacije i širenja verovanja" (str. 251).

Ovo je osnovno tumačenje prikazano u mojoj prvoj knjizi, i bez prethodnog znanja o činjenici koju je moj prijatelj sveštenik čuo da je Bog rekao, **"Ono što sam izgovorio je postalo telo"**. Iako je ono što ja pišem u potpunosti bazirano na Svetom Pismu, a ne na glasovima i vizijama, ovo je snažna potvrda. Taj čovek ne podržava moju knjigu i ovo razumevanje Biblije. Kako se dogodilo da Jovan bude tako pogrešno protumačen? Za odgovor na to važno pitanje ćemo prvo ukratko pogledati istoriju, a zatim Bibliju.

Mnogo toga u vezi zabune u vezi reči "reč" (grčki - *logos*) u prvih četrnaest pasusa Evanđelja po Jovanu se može pripisati piscu, filozofu i mistiku iz ranog prvog veka pod imenom Filon Aleksandrijskog. On je bio helenistički jevrejin iz grada Aleksandrije u Egiptu. Kao helenista, nije bio grk, već jevrejin, on je imitirao grke, usvajao njihove ideje, jezik, običaje itd. Kao takav, jevrejin Filon je bio pod snažnim uticajem učenja grka - Sokrata, Platona i Aristotela, a u isto vreme je pokušavao da se pridržava svoje jevrejske vere njenih učenja o monoteizmu. On je pripadao stoicima, grupi koja je vukla korene iz grčke filozofije i čija su religijska osećanja bila veoma blizu onima koja su imali Fariseji. Oni su se suprotstavili apostolu Pavlu u sedamnaestom poglavlju Dela i nazvali ga "besposlicom", jer "im propovedaše Evanđelje o Isusu i o vaskrsenju"

(stih 18). Zbog mešanja (sinkretizam) verovanja judaizma i helenizma kod Fila, njegova dela sadrže razmišljanja koja su često kontradiktorna.

Filon je rođen oko 20. godine p.n.e., i živeo do oko 50. godine n.e., tako da je već bio dobro poznat jevrejski filozof pre početka propovedanja Isusa ili Jovana, Petra, Pavla i ostalih Novozavetnih pisaca. Na početku prvog veka, jevreji nisu čuli Božje reči preko proroka nekih 400 godina, i bili su podložni iskvarenju od strane čudnih doktrina, uključujući i grčke i rimske koncepte koji su ih udaljili od istine o Bogu koja je napisana u njihovoj Tori. Isus i njegovi sledbenici su se konstantno suočavali sa ovim problemom što je i zapisano kroz Novi Zavet.

> "No zaludu me poštuju učeći naukama, zapovestima ljudskim. Jer ostaviste zapovesti Božje, a držite običaje ljudske, pranje žbanova i čaša; i druga mnoga takva činite. I reče im: Dobro ukidate zapovest Božju da svoj običaj sačuvate. Ukidajući reč Božju svojim običajem koji ste postavili; i ovako mnogo koješta činite" [govori Isus] (Marko 7:7-9, 13).

> "Ne pretvori li Bog mudrost ovog sveta u ludost? Jer i Jevreji znake ištu, i Grci premudrosti traže. A mi propovedamo Hrista razapetog, Jevrejima, dakle, sablazan **a Grcima bezumlje**" [govori Pavle] (1. Korinćanima 1:20-23).

> "Braćo! Čuvajte se da vas ko ne zarobi **filozofijom** i praznom prevarom, po kazivanju čovečijem, po nauci sveta, a ne po Hristu" (Kološanima 2:8).

Nema sumnje da je prehrišćanska jevrejska misao u mnogome bila pod uticajem Filonovog pisanja, uključujući i njegove pogrešne koncepte u vezi sa logosom. On je bio glavni sagovornik doktrine "božanskog logosa". To je koncept koji je on pozajmio iz grčke filozofije i nikada ga ni na koji način nije povezao sa Isusom iz Nazareta, budući da ga je napisao dosta pre Isusovog propovedanja. Za razliku od svog savremenika i takođe jevrejina, istoričara Josifa (Josephus), Filon Aleksandrijski nikada nije pomenuo Isusa ili hrišćanstvo u svom radu. On je došao do svoje doktrine "božanskog logosa" mešajući judaizam sa idejama **Platona**, napisanim nekih 400 godina ranije.

Za Filona reč "logos" izgleda imala neobičnu privlačnost budući da ju je upotrebio više od 1400 puta u svojim obimnim delima. Filon često govori o logosu kao da je odvojen od Boga i deluje kao posrednik između Boga i sveta. On piše: "Ovoj Reči, njegovom glavnom poslaniku je Otac svega dao poseban prerogativ da stoji na granici i razdvaja stvorenje od Stvoritelja". I, "logos je imenovan sudijom i posrednikom, koji se naziva 'anđeo' " (Philo *On the Confusion of Tongues*: "... worthy to be called a son of God ... his first-born word, the eldest of his angels, as the great archangel"). I on govori o "Božjem prvorođenom koji ima starešinstvo među anđelima". Ali Filon stvarno odstupa od svojih jevrejskih korena, i pravog razumevanja Boga iz Starog Zaveta, kada za Reč kaže da je "**drugi Bog**, koji je njegov logos" (Philo *Questions and Answers on Genesis*, 2. Knjiga, 62. poglavlje „second deity"). Opet, on ne govori o Isusu budući da ne postoje inicije da je ikada čuo za Isusa!

Zastupnik trojstva Millard Erickson priznaje da je postojao jak uticaj Fila na **kasno-novozavetno** versko mišljenje. Za "Apologete", crkvene oce od kasnijeg prenikejskog perioda (Justin Mučenik, Tacijan, Teofil iz Antiohije, itd.) i njihove pokušaje da ponude racionalna objašnjenja odnosa između Hrista, "**preegzistentnog Sina**" i Boga Oca, on piše:

> "U ovom objašnjenju oni se **u mnogome oslanjaju** na koncept **božanskog logosa** ili **reči**. Ovaj koncept se, bar formalno, nalazi u Evanđelju po Jovanu. **On, međutim, ima mnogo veći značaj.** Pronalazi se u kasnijem judaizmu i stoicizmu, i **kroz Filov uticaj je postao veoma moderan kliše.** Jedinstveni doprinos apologeta je što su iz njega izveli **dalje implikacije** koncepta" (str. 43). Erikson takođe kaže: "Ignjatijevo pominjanje da sinstvo nastaje **začećem u Marijinoj utrobi** treba jednostavno smatrati **uobičajenom upotrebom teologije pre Origena**" (str. 40).[4] Primetiti: Ovaj južnobaptistički teolog kaže da je ideja da sinstvo nastaje **začećem u Marijinoj utrobi** "uobičajena upotreba teologije **pre Origena**". Posle Origena (185-254. god. n.e.) počinje učenje nebiblijske doktrine Isusovog "večnog sinstva". Takođe obratite pažnju na sledeće: "Koncept **božanskog logosa** ... kroz uticaj Filona postaje moderan kliše", pre Isusa. Zapanjujuće! Erikson kaže, "koncept božanskog logosa... je kroz uticaj Filona [pre Hrista] postao moderan mit."

Na temu Filonovih učenja profesor James Dunn kaže, "Filova misao, odnosno njegov koncept logosa se može dobro opisati kao jedinstvena sinteza [kombinacija] platonskog [Platon] i stoičkog pogleda na svet i jevrejskog monoteizma. Izgleda da se na logos gleda kao na potpuno

nezavisnu osobu koja može da deluje kao posrednik između Boga i ljudi.” On Filona smatra jevrejskim piscem čiji je kontekst razmišljanja “čudan i komplikovan” a neke od njegovih alegorija “nategnutim a povremeno zbunjujućim ili čak kontradiktornim.” [5]

Da podsetim, Filon je reč “logos” upotrebio preko 1400 puta u svojim delima pre nego što ju je apostol Jovan upotrebio jednom u prvom poglavlju svog Evanđelja. Treba primetiti da posle prvog poglavlja, stiha četrnaest, Jovan više nikada ne upotrebljava “logos” u svom Evanđelju.

Filonova pogrešna doktrina, iskvarena grčkom filozofijom, je već bila prodrla u jevrejsku misao i Isus je upozorio da je doktrina Fariseja kvarna jabuka koja može da upropasti celu gomilu. Lako je videti kako se ovakav jezik uticajnog Fila o “**logosu posredniku**” ili “**drugom Bogu koji je njegov logos**” postepeno razvila u mit o Isusu kao **preegzistentnom božanskom** biću koje je različito od Boga.

Dakle, **Filon iz Aleksandrije** je pomogao nastanak škole mišljenja koja je kasnije proizvela **Atanasija iz Aleksandrije** (295-373 n.e.), glavnog kreatora i zastupnika greške koja je preovladala u Nikeji, ideje da Bog postoji u obliku dve osobe "Da je Sin Bog, baš kao što je i Otac Bog."

Encyclopedia Americana o Atanasiju kaže:

> “**Njegova učenja o logosu predstavljaju osnovu za razvoj kasnije hristološke doktrine**” [6]

Harper Collins Encyclopedia of Catholicism kaže:

> "**Doktrina trojstva** kao takva se pojavila u **četvrtom veku**, u mnogome zahvaljujući Atanasiju i kapadokijanima." [7]

Zastupnik trojstva profesor Shirley C. Guthrie , Jr. u svojoj najbolje prodavanoj knjizi *Christian Doctrine* piše:

> "**Biblija ne uči doktrinu trojstva.** Niti sama reč 'trojstvo' ni izrazi kao što su 'jedan-u-tri', 'tri-u jedan', 'jedna suština' (ili 'supstanca') i tri 'osobe' pripadaju biblijskom rečniku. Rečnik doktrine je rečnik antičke crkve **uzet iz klasične grčke filozofije**" (str. 76-77). "**Doktrina trojstva se ne nalazi u Bibliji**" (str. 80).[8] Opet "... je rečnik antičke crkve [ne crkve novoga zaveta] **uzet iz grčke filozofije**" .

Poslušajmo ove snažne reči Tomasa Džefersona, trećeg predsednika Sjedinjenih Država i autora Deklaracije Nezavisnosti:

> "Ideja trojstva je trijumfovala u crkvenim učenjima, ne snagom razuma, već zbog **reči Atanasija**, i rasla je iz krvi hiljada i hiljada mučenika" [9]

Snažan uticaj koji je **grčka filozofija** imala na zaključke u Nikeji se vidi u istorijskim beleškama o tom događaju. Car Konstantin, koji je sazvao veće sastavljno od oko 300 biskupa, i koji je predsedavao sa zlatne stolice, je održao govor na ovom skupu u kome je govorio pohvalno o grčkom filozofu **Platonu** (427-347 p.n.e.) čija je učenja sledio Filon, dok je učio doktrinu "**o drugom Bogu**, izvedenom iz Vrhovnog Boga i potčinjeno njegovoj volji"[10] Od kada je Platon neko od koga hrišćani

uzimaju svoju doktrinu? I to nije sve! Augustin (354-430 n.e.), koji je uradio koliko i ostali takozvani "rani crkveni oci" da uvede doktrinu trojstva, u svom radu *Confessions* kaže da je i on jednom smatrao Hrista izuzetnim čovekom i nije mislio da je *Božja reč* inkarnirana u njemu ili kako "se katolička vera odvojila od grešaka Fotinusa" (monoteiste iz četvrtog veka), **dok nije pročitao Platonove knjige** i to je kasnije potvrdio čitajući Sveto pismo.[11]

Erikson izjavljuje, "Uobičajeno je pretpostaviti da su najveći filozofski uticaj na grčke [crkvene] oce imali Platon i stoici".[12]

Istorijska je činjenica da većina ovih ranih grčkih crkvenih otaca nije znalo da čita ili govori hebrejski, jezik na kome je napisan Stari zavet. Dakle, postoji ozbiljan jaz između njihovog razumevanja i jasnih učenja Starog Zaveta o tome da je Najviši Bog **jedna osoba.**

Da li je to ono što je Jovan mislio kada je rekao "drugi Bog"?

> "U početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i Bog beše Reč. Ona beše u početku u Boga" (Jovan 1:1-2).

Pogledajmo prvo reč "početak"

Jedna od stvari koje sam naučio tokom mog proučavanja Svetog pisma je da kada vidite reč "početak" ili reč "kraj", morate postaviti pitanje, "Početak čega?" ili "Kraj čega?". Na primer, kada Isus kaže svojim sledbenicima, "Vi ste bili sa mnom od početka" on misli na početak svog propovedanja, a ne na početak vremena. Kada Jovan kaže "đavo greši od početka" (1. Jovanova 3:8), on misli od **početka greha**, a ne od

đavolovog početka. (Na svom početku đavo je bio bez greha "heruvim, pomazan... Savršen beše na putevima svojim od dana kad se rodi dokle se ne nađe bezakonje na tebi" Jezekilj 28:14-15). Apostol Jovan reč "početak" upotrebljava dvadeset i jedan put u svojim delima (10 puta u Evanđelju po Jovanu i 11 puta u prvoj u drugoj Poslanici), više od bilo kog drugog Novozavetnog pisca. **Nijednom** kada Jovan upotrebljava reč "početak" ona ne označava večnu prošlost! Dakle, kada on upotrebljava reč početak u Jovanu 1:1, on ne govori o početku Boga: **Bog nema početak!** On ne govori o početku večnosti: **večnost nema početak!** Šta je "početak"? Isus odgovara na ovo pitanje u Otkrovenju 3:14: "Tako govori Amin, Svedok Verni i Istiniti, **Početak** stvorenja Božijeg" grčka reč **početak** je ista u Jovanu 1:1 i Otkrovenju 3:14. To je grčka reč "*arche*" i znači "početak – počinjanje u vremenu".

Mi moramo da prestanemo da čitamo Jovana 1:1 kao da kaže "Reč je bila u večnoj prošlosti..." To je pogrešna ideja. Isus je "**početak** Božjeg stvaranja", **od određene tačke u vremenu!** Ovo se slaže sa onim što Pavle kaže u Kološanima 1:15. "On je slika Boga nevidljivoga, Prvorođenac svakog stvorenja" i "obličje Onog koji ga je sazdao" (3:10). Ni Jovan ni Pavle niti bilo koji drugi Novozavetni pisac nisu mislili ili pisali o Isusu kao o preegzistentnom, večnom biću, **a pogotovo ne kao o "drugoj osobi u Bogu"**.

A šta je sa reči "reč" koju je upotrebio Jovan

"U početku beše Reč, i Reč beše u Boga ..." (Jovan 1:1). Zapamtite, to nije **drugi Bog** koji je "u Boga". Pa šta je onda?

Jovan upotrebljava grčku reč “logos”. Stari Zavet je napisan na hebrejskom, a Novi Zavet nam je dat na **grčkom**, što zbog ljudske slabosti povećava verovatnoću za pogrešno razumevanje. Neki misle da u Novom Zavetu vide doktrinu trojstva, a ne usuđuju se da je proglase u Starom Zavetu. Grčka reč “logos” (Strong's Concordance br. 3056) označava “nešto što je rečeno uključujući misao-motiv-nameru”. To je “izjava”. **Nešto je rečeno** na početku stvaranja! Setite se Božjih reči upućenih mom prijatelju, “To je ono što sam ja rekao ... “. To se slaže sa onim što je Jovan napisao u svojoj prvoj poslanici:

> “Šta beše ispočetka, **šta čusmo**... o **reči** života; I život se javi, i videsmo, i svedočimo, **i javljamo vam život večni, koji beše u Oca**, i **javi** se nama (1. Jovanova 1:1-2). Da li primećujete sličnost između ovoga i prvog poglavlja u Jovanu?

Jovan kaže da je “večni život” bio u Oca **na početku stvaranja** i kasnije se manifestovao **kroz njegovog Sina**. Primetite 1. Jovanovu 5:11:

> “I ovo je svedočanstvo da nam je Bog dao **život večni**; i ovaj život večni **u Sinu je Njegovom**.”

> “... u životnoj knjizi Jagnjeta, koje je **zaklano od postanja sveta**” (Otkrivenje 13:8). Znači u mislima, motivu, nameri i izjavi Svemoćnog Boga. **Tako je u istom smislu u kome je Isus postojao pre svog rođenja, on bio i “zaklan” pre svog rođenja,** u nepromenljivom **planu, nameri** i **predviđanju** Boga.

Zato je Jovan napisao zlatni biblijski tekst, Jovana 3:16:

> "Jer **Bogu tako omile** svet da je i Sina svog Jedinorodnog **dao**, da nijedan koji Ga veruje ne pogine, **nego da ima život večni**."

Takođe je Jovan taj koji je zabeležio Isusove reči iz njegove velike molitve Ocu u Jovanu 17:1-3:

> "Oče... ovo je **život večni** da poznaju Tebe **jedinog istinitog Boga**, i koga si poslao Isusa Hrista."

Isus i Jovan su znali šta su želeli da mi znamo: da postoji samo **jedan istiniti Bog**, i da ne postoji "drugi Bog", pa čak ni sam Mesija (pomazani)!

Biblijska činjenica

Molimo da uočite i razumete ovu biblijsku činjenicu. Pre nego što je stvorio prvog Adama za koga je znao da će upasti u greh i povući celu kreaciju sa sobom, Bog je govorio o svom Sinu, "poslednjem Adamu... drugom čoveku" (1. Korinćanima 15:45-47), koji će iskupiti celu kreaciju na starom krstu i "osudi greh **u telu**" (Rimljanima 8:3). **To je Isusova uloga u stvaranju.** On je iskupitelj celog stvaranja, **predskazan pre vremena, da dođe na vreme.** Bog nije samo predskazao Isusovo rođenje, već je takođe predskazao i njegovo raspeće, "pre postanja sveta", i naše spasenje kroz njega "u knjizi života od postanja sveta" (Otkrivenje 17:8). Stoga je Isus mogao zaista u Jovanu 8:58 reći "Ja sam *pre* (u planu) nego se Avraam rodio" budući da je bio **predskazan i stvaran u umu i nameri Boga** od "početka" i da je veći od Avrama.

> "Jer budući da kroz čoveka bi smrt, kroz čoveka i vaskrsenje mrtvih. Jer kako po Adamu svi umiru, tako će i po Hristu svi oživeti. Ali svaki u svom redu: novina Hristos; a potom oni koji verovaše Hristu o Njegovom dolasku" (1. Korinćanima 15:21-23). Sve je predodređeno od Boga Stvoritelja pre vremena, da se ostvari na vreme. "A sad jednom na svršetku veka javi se [Isus]da svojom žrtvom satre greh." (Jevrejima 9:26).
>
> "A **kad se navrši vreme**, posla Bog Sina svog Jedinorodnog, koji je **rođen** od žene i **pokoren** zakonu" (Galatima 4:4).

Sabor u Nikeji je proglasio da je Isus "začet, **ne stvoren**, od iste prirode kao i Otac", ali u mnogim stihovima Biblije se pominje da je "stvoren" od Boga. Ovo možemo dodati spisku lažnih koncepata koji opstaju kod hrišćana kroz generacije. Kao i antisemitizam.

Kako je svet stvoren?

> "Verom poznajemo da je svet **rečju Božjom**, [nešto je izrečeno], svršen, da je sve što vidimo iz ništa postalo" (Jevrejima 11:3).
>
> "Jer navalice neće da znadu da su nebesa bila od pre i zemlja iz vode i usred vode **Božijom reči**" (2. Petrova 3:5).
>
> "**Jahvinom rečju** su nebesa sazdana i **dahom usta njegovih** sva vojska njihova. Jer **on reče - i sve postade**, naredi - i **sve se stvori**." (Psalam 33:6, 9). Primetite: "reč", "dah usta njegovih", "on reče".

> “U **početku** stvori Bog nebo i zemlju” (1. Mojsijeva 1:1).
>
> “I **reče Bog**: Neka bude svetlost” (stih 3).
>
> “Potom **reče Bog**: Neka bude svod posred vode" (stih 6).
>
> “Potom **reče Bog**: Neka se sabere voda što je pod nebom na jedno mesto” (st. 9).
>
> “Opet **reče Bog**: Neka pusti zemlja iz sebe travu” (stih 11).
>
> “Potom **reče Bog**: Neka budu videla na svodu nebeskom” (14).
>
> “Potom **reče Bog**: Neka vrve po vodi žive duše" (stih 20).
>
> “Potom **reče Bog**: Neka zemlja pusti iz sebe duše žive po vrstama njihovim” (stih 24).

Ispravno razumeti Jovana

Sade, sa ovim na umu, trebali bi da budemo u stanju da čitamo i razumemo Jovana 1:1-2 na ispravan način.

> “U početku beše logos [nešto što je rečeno, uključujući i nameru], i to što je **rečeno** je bilo u Boga, i to što je **rekao** beše Bog” [to je bio dah usta njegovih - Psalam 33:6].

Pogledajmo sada Jovan 1:3, koji u VKDž, 1611. godine, glasi:

> “Sve je kroz njega postalo, i bez njega ništa nije postalo što je postalo”.

Da li je reč "njega" u ovom stihu ispravno prevedena? Prvo, ne uklapa se sa ispravnim tumačenjem dva prethodna stiha. "Nešto što je rečeno" nije "on". Drugo, važno je uzeti u obzir devet istaknutih engleskih prevodilaca pre Verzije Kralja Džejmsa od kojih nijedan nije upotrebio reč "njega". **Osam** od devet je prevelo Jovana 1:3, "Sve je kroz **nju** postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo" (Tyndale Bible, 1535; Matthew, 1535; Tavener, 1539; The Great (Cranmer's) Bible, 1539; Whittingham, 1557; Genera, 1560; Bishop's Bible, 1568; Tomson NT, 1607). U **jednoj**, čuvenoj Coverdale Bibliji iz 1550. godine stoji "ista" umesto "ona". **Ni u jednoj od ovih devet Biblija se ne kaže "njega"**. Zašto su prevodioci Kralja Džejmsa "nju" preveli kao "njega"? (Takođe su "reč" (logos) napisali sa velikim "R", kao da je vlastita imenica, što mnogi drugi prevodioci nisu radili). Oni su bili zastupnici trojstva, pa je njihova pogrešna doktrina nadjačala njihov osećaj za istinu. Oni su bili pod uticajem Platona, Fila, Nikejskog sabora i 1300 godina pogrešne rimokatoličke tradicije. Njihova greška je doprinela da se milioni iskrenih hrišćana skrenu sa puta ka pravom razumevanju ko je zaista jedini Bog!

Šta je Jovan mislio u Jovanu 1:14 (Braćo, ovo moramo ispravno razumeti!)

"I reč [nešto rečeno] postade telo [Isus] i useli se u nas puno blagodati i istine; i videsmo **slavu Njegovu**, slavu, kao Jedinstvenoga od Oca" **Ono što je Bog rekao postade telo (**Stong's Concordance G4561: *sarx* znači: meso, telo, **ljudsko biće** ...).

Sa prethodnim na umu, ja preklinjem moju hrišćansku porodicu da **prestanu** da čitaju Jovana 1:1 kao da kaže: “U večnoj prošlosti je postojao Sin, i Sin je bio u Boga, i Sin je bio Bog".

Poslušajte naučnika **zastupnika trojstva** Douglas McCready-a u njegovom radu, *He Came Down From Heaven*:

> “Iako neki uzimaju titulu [Sin Božji] kako bi potvrdili božanstvo Isusa, ni judaizam, ni paganizam iz Isusovog vremena ne tumače titulu na taj način. **To nije radila ni rana crkva**”.[13]

Poslušajmo uglednog zastupnika trojstva, evangelističkog tumača Biblije, profesora Charles C. Ryrie-a u njegovoj knjizi, *Basic Theology*:

> “Pošteno je reći da Biblija ne **uči nedvosmisleno o doktrini trojstva**. Zapravo, ne postoji nijedan dokazni tekst, ukoliko pod dokaznim tekstom podrazumevamo pasus koji ‘jasno’ govori da jedan Bog postoji u tri osobe” (str. 89). “Prethodne ilustracije potvrđuju da je pogrešno zaključiti da ukoliko nešto nije jasno izneto u Bibliji da ne možemo jasno učiti rezultate ... **Ukoliko bi to bio slučaj, ja nikada ne bih mogao učiti o trojstvu, Hristovom božanstvu ili božanstvu svetog Duha**”.[14]

Južnobaptistički teolog Millard Erickson piše:

> “Još jedna teškoća proizilazi iz kategorija koje su koristili oni koji su ustanovili doktrinu trojstva koju je crkva usvojila. Oni upotrebljavaju grčke kategorije kao što su supstanca, esencija i osoba koje imaju odgovarajuće latinske koncepte kada se prevedu na oblike mišljenja koji karakterišu istočnu crkvu.

> Tokom godina su podizana pitanja u vezi tih koncepata. Jedna od primedbi je da je trojstvo jednostavno proizvod tih antičkih grčkih kategorija. Ono nije prisutno u biblijskoj misli, ali se pojavilo kada je biblijska misao utisnuta u strani kalup. Dakle, doktrina trojstva izlazi izvan, pa čak i krivi ono što Biblija govori o Bogu. To je grčki filozofski, a ne hebrejski biblijski koncept".[15]

Vratimo se sada na izjavu koja je naslov ovog poglavlja: "Dok je Isus bio na zemlji, Bog Otac je bio na nebu". Kada je anđeo pastirima u blizini Vitlejema najavio dolazak bebe Isusa, koji je bezgrešno začet, od device rođen, bezgrešni Sin Božji; Spasitelj, Iskupitelj, Mesija i (suđeni) vladalac sveta, Biblija kaže:

> "I ujedanput postade s anđelom mnoštvo vojnika nebeskih, koji **hvaljahu Boga** govoreći: **Slava na visini Bogu**, i na zemlji mir, među ljudima dobra volja" (Luka 2:13-14).

Ovde se govori o dve geografske lokacije, "na visini" i "na zemlji". Dakle, dok je dragocena beba bila u jaslama "na zemlji", Bog je bio "na visini" (nebu). Kasnije, tokom Isusovog propovedanja "na zemlji", postoji još dokaza istinitosti naše uvodne izjave. Isus je u Evanđeljima upotrebio izraz "vaš Otac koji je na nebu" devet puta. Četiri puta se pojavljuje "glas koji govori sa neba". Dva puta je zabeleženo da je "on pogledao u nebo i blagoslovio" hranu. U propovedi na planini Isus pominje Oca sedamnaest puta. Zapravo, cela propoved je sastavljena od učenja koja se odnose na "vašeg Oca koji je na nebu" (Matej, poglavlja 5-7). Na kraju svog propovedanja na zemlji Isus je rekao svojim sledbenicima "ja napuštam svet i idem svome Ocu".

Dokaz u knjizi Otkrivenja

Nijedan od ovih stihova nema ni malo smisla ukoliko je Isus bio svemoćni Bog na zemlji! Poslednji biblijski dokaz pronalazimo u knjizi Otkrivenja. U devetnaestom poglavlju, Isus se prikazuje kako dolazi na zemlju na belom konju, sa svojim svecima da "gvozdenom palicom" vlada iz Jerusalima 1000 godina. Antihrist je **bačen u pakao**, a **Satana je vezan i bačen u zatvor**, "jamu bez dna" na 1000 godina. U vezi svetaca Jovan kaže:

> "Nego će biti sveštenici Bogu i Hristu, i carovaće s Njim hiljadu godina. I kad se svrši hiljadu godina, pustiće se sotona iz tamnice svoje, I izići će da vara narode po sva četiri kraja zemlje... I izađoše na širinu zemlje, i opkoliše **logor svetih**, i **grad ljubazni**" (Otkrovenje 20:6-9).

Molim vas da sagledate ovu sliku. Isus i sveci vladaju ovom zemljom iz Jerusalima, a satana i njegovi sledbenici okružuju grad. Tada Bog Otac dolazi da ih spase!

> "**I siđe oganj [od Boga] s neba**, i pojede ih." (stih 9).

Dok su Isus i sveci vladali na zemlji, Bog je još uvek sedeo na svom prestolu na nebu. Pogledajmo drugo poglavlje Psalma, jedno od najvećih starozavetnih proročanstava o Isusu, koji se naziva mesijanski psalm:

> "Zašto se bune narodi i plemena pomišljaju zaludne stvari? Ustaju carevi zemaljski... **na Gospoda** [Boga] i **na pomazanika Njegovog** [Mesija - Hrist "pomazanik"]. Raskinimo veze njihove i zbacimo sa sebe jaram njihov. **Onaj, što živi na nebesima**, smeje se, Gospod im se podsmeva. Pa im [Bog] govori... Ja sam pomazao

> cara svog [Isusa] **na Sionu, na Svetoj gori svojoj**. Kazaću naredbu Gospodnju; On reče meni: **Ti si sin moj**, ja te sad rodih." (Psalam 2:1-7, takođe pogledati Psalam 110:1).

Pogledajmo zajedno prvo poglavlje Okrovenja

> "Blagodat vam i mir od **onoga** koji jeste, koji beše i koji **će doći**, i od sedam duhova koji su pred **prestolom njegovim**" (Otkrovenje 1:4). "I od Isusa Hrista, svedoka vernoga ..." (Otkrovenje 1:5).

Ko je "**on**" u četvrtom stihu, "koji jeste, koji **beše** i koji **će doći**"? To je Bog Otac. To ne može biti Isus, on je u petom stihu "**I od Isusa Hrista**". Molim da ovo pažljivo proučite!

Pogledajmo sada četvrto poglavlje Otkrovenja. U trećem stihu "**onaj** što seđaše". U osmom stihu zveri slave **jednoga** na prestolu govoreći:

> "Svet, svet, svet je **Gospod Bog, Svemogući**, koji **beše**, koji **jeste** i koji **će doći**!" (Otkrovenje 4:8). Isusa nema u 4. poglavlju. On se pojavljuje kao "jagnje" tek u 5. poglavlju.

Pogledajmo sada jedanaesto poglavlje.

> "Zahvaljujemo ti, **Gospode, Bože svemogući**, koji **jesi** i koji si **bio**, što si primio svoju veliku silu i caruješ" (Otkrovenje 11:17).

Vidimo da se ova fraza često pojavljuje u knjizi Otkrovenja i uvek se odnosi na Boga Oca, svemogućeg Gospoda Boga. Sada možemo bolje da razumemo Otkrovenje 1:8:

> "Ja sam Alfa i Omega, govori Gospod Bog, koji **jeste**, koji **beše** i koji **će doći**, **Svemogući**."

Nemojte da vas zavara izdanje Biblije (*Red Letter Bible*) u kojoj je prethodni stih **crvene boje**, kao da govori Isus Hrist. U nekim Biblijama crvenog slova taj tekst je **crn**, zato što su prevodioci shvatili da govori Bog, "Svemogući". Ukoliko još uvek sumnjate, pogledajte četvrti i peti stih u prvom poglavlju. Pogledajmo sada 21. poglavlje Otkrovenja.

> "I sveti grad Jerusalim videh gde nov silazi s neba, od **Boga**... I čuh snažan glas gde govori s prestola: Evo stana **Božjeg** među ljudima, i **on** će živeti s njim... i **sam Bog** biće s njima, i ubrisaće svaku suzu iz očiju njihovih" (Otkrovenje 21:2-4).

> "Blago onima koji su čista srca, **jer će oni Boga gledati**!" [Isus govori, a oni su već blagosloveni što vide njega] (Matej 5:8).

> "i gledaće lice **njegovo** [Božje]" (Otkrovenje 22:4).

> " ... **na nebesima lice Oca moga nebeskoga**" (Matej 18:10).

> "Ali znam da je živ moj Iskupitelj, [Bog je naš najveći Iskupitelj - videti Ps. 78:35; Isaija 41:14; 63:16] i **na posledak** da će stati nad prahom. I ako se ova koža moja i raščini, opet ću u telu svom [proslavljeno telo] **videti Boga**. Ja isti videću Ga, i oči moje gledaće Ga..." [govori Jov] (Jov 19:25-27).

Sledeći termini koji se često upotrebljavaju u podučavanju o doktrinama ,,modalizma" i ,,trojstva" ne spadaju u biblijsku terminologiju:

Trojstvo	Tročlan	Trijada
Blagosloveno trojstvo	Sveto trojstvo	Bog Sin
Prva osoba trojstva	Druga osoba trojstva	Treća osoba trojstva
Bog Sveti duh	Večni Sin Božiji	Večno začet
Inkarnacija Boga	100% Bog i 100% čovek	Inkarnacija
Dve prirode	Puni Bog i puni čovek	Jahve Isus
Jehova Isus	Potpun Bog i potpun čovek	Večno proizilazi
Bog u mesu	Božanska priroda Hrista	Logos u mesu

Ne postoji nijedan stih u Svetom pismu u kome se kaže da je Bog sačinjen od ikakve ,,trojice"! Ne postoje:

Tri jednake i podjednako večne osobe	Tri osobe, jedna suština
Jedan Bog u tri osobe	Tri suštine jedne osobe
Tri osobe Boga	Bog u tri osobe
Večna trojica	Trojica u jednom Bogu
Tri Boga	Tri duha
Tri božanstva	Tri osobe
Tri modaliteta	Tri bića
Tri supstance	Tri predstavnika
Tri atributa	Tri službe
Tri entiteta	Tri beskonačna uma

2. Važno je poznavati Boga našeg Oca, kao i Isusa

> “I ovo će činiti, jer ne poznaše Oca ni mene.” (Jovan 15:3).
>
> “Oče! ... A ovo je život večni da poznaju Tebe jedinog istinitog Boga, i koga si poslao Isusa Hrista.” (Jovan 17:1, 3).
>
> “I niko ne zna Sina do Otac; niti Oca ko zna do Sin i ako kome Sin hoće kazati.” (Matej 11:27).

Na taj dan, marta 1986. godine, kada mi je Bog Avrama, Isaka i Jakova rekao da proučim Sveto pismo i da će mi se On otkriti svojim rečima, znao sam da mi je nešto veoma važno promaklo dok sam proučavao Bibliju. Strastveno sam čitao Bibliju još od kada sam bio mali dečak, a od svoje devetnaeste godine sam u službi Isusa Hrista. Međutim, učinio sam ono što je veliki deo hrišćanstva činio vekovima. Jasno sam video Isusa u Svetom pismu ali sam prevideo Boga našeg Oca. Isus je ,,vidljiva slika“ našeg Oca (Jevrejima 1:3) ali on nije naš nebeski Otac. Slika predstavlja ,,oličje“ ali nije original. Isus na savršen nači otkriva Boga ali nije Bog. Isus je rekao Pilatu ,, zato dođoh na svet da svedočim istinu. I svaki koji je od istine sluša glas moj“ (Jovan 18:37). Više od 50 godina sam mislio da je Isus Bog, ali kada sam shvatio da on, svedok istine, nikada nije rekao da je Bog, prestao sam da to tvrdim! Pavle je pomenuo ,,Boga“ 513 puta u Novom zavetu, ali nijednom se ne može dokazati da se reč ,,Bog“ odnosi na Isusa.

> „Blagosloven **Bog i Otac** Gospoda našeg Isusa Hrista" (Efescima 1:3). Jasno je da Pavle ovde pominje dva entiteta i da ne daje nikakvu naznaku da se oni odnose na isto.

Petar pominje reč „Bog" 46 puta u svojim dvema poslanicama, a ni jednom se ta reč ne odnosi na Isusa.

> „Blagosloven **Bog i Otac** Gospoda našeg Isusa Hrista" (1. Petrova 1:3). Petar i Pavle su delili verovanja.

Apostol Jakov pominje reč „Bog" sedamnaest puta u svojoj kratkoj ali upečatljivoj poslanici a nijednom ne govori o Isusu, uvek govori o Bogu Ocu.

Pošto on na savršen način otkriva Boga (Jovan 6:46), Isus želi da ljudi treba Boga da spoznaju **kroz** njega a ne da ga **izgube** u njemu. Isus predstavlja jedini put do Oca, ali **nije Otac!**

> „A pred praznik pashe znajući Isus da Mu dođe čas da pređe iz ovog sveta **k Ocu**, kako je ljubio svoje koji behu na svetu, do kraja ih ljubi" (Jovan 13:1).

Isus nije Bog ali jeste put do Boga. Mnogi su se zaustavili kod tog *prolaza,* ali **cilj je stići do Boga**!

> „Isus mu reče: Ja sam put i istina i život; niko neće **doći k Ocu** do kroz mene" (Jovan 14:6).

> „Zato i može vavek spasti one koji kroza Nj **dolaze k Bogu**, kad svagda živi da se može moliti za njih" (Jevrejima 7:25).

> „Jer i Hristos jedanput za grehe naše postrada, pravednik za nepravednike, **da nas privede k Bogu**, ubijen, istina, bivši telom, no oživevši Duhom" (1. Petrova 3:18).

Verovao sam u doktrinu „**modalizma**" (Isus je Otac, Sin i Sveti Duh u jednoj osobi), što znači da Isusa vidim i kao Oca. Verovao sam da je Isus **ljudska inkarnacija** Boga-Oca (JHVH je postao čovek). **Trijadolozi** obično veruju da je Isus ljudska inkarnacija Boga-Sina, preegzistentno biće (druga-trećina je postao čovek). Ali otkako sam napisao svoju prvu knjigu, pronašao sam dosta ljudi koji sebe nazivaju trijadolozima, dok zapravo veruju u modalizam.

Modalizam je obično vezana za pentekostalce, ali sam je pronašao i kod baptista, metodista i drugih. Ljudi su mi putem interneta rekli: „Isus je Bog koji je vršio slanje, on je Sin koji je došao i Sveti duh koji je prosut." Drugi su mi govorili: „Isus je jedan na nebeskom prestolu, kralj univerzuma," ili „Isus je jedina osoba u Bogu koju ćete ikada videti." Prijatelju, nazovi to kakogod želiš, ali to je klasična doktrina „modalizma" i pogrešna je.

Nakon što je pročitao moju knjigu, jedan južnobaptistički pastor star trideset i pet godina, čijoj smo službi prisustvovali u dve južnobaptističke crkve, rekao mi je sledeće: „Brate Hemphill, nikada u svom životu nisam pogledao izvan Isusa i video Boga Oca."

Jedan baptistički sveštenik, moj prijatelj koji ima veliku službu i koji predaje Biblijski koledž i ima 2300 upisanih učenika, rekao mi je putem

telefona: „Nisam ni znao da verujem u modalizam! Jednog dana sam slušao Bibliju na CD-u, petnaesto poglavlje Prve poslanice Korinćanima, kada Isus postavlja Carstvo pred stopala Boga Oca, i nakon što se poglavlje završilo, video sam istinu." Rekao je: „Izašao sam pred grupu koju podučavam o Bibliji i pročitao sam četvrto poglavlje Otkrovenja gde Svemoćni Bog Otac seda na prestol i postavio sam pitanje: „Ko je to?". Oni su odgovorili: „Isus". Rekao mi je: „Treba da tu doktrinu isteramo odavde!" Bogu slava!

Možete postaviti pitanje: „Zašto pokretati ovaj problem? Koliko je on važan?" Dajte da vam postavim pitanje. **Koliko je važno znati ko je naš Bog?**

Mora da je to vrlo važno Bogu, jer on to kaže 77 puta u Starom zavetu:

> „Onda će oni znati da sam Ja Bog (ili Gospod ili Gospod Bog)."

Podsetio sam se toga da kada moj zemaljski otac kaže nešto dva puta, bolje bi mi bilo da ga poslušam!

U strofi na početku ovog poglavlja, od stihiva 17:1+3 Jovanovog Evanđelja, Isus od toga pravi veoma veliku stvar!

> „Oče! … A ovo je **život večni** da **poznaju Tebe jedinog istinitog Boga**, i koga si **ti** poslao Isusa Hrista."

Dragoceni Isuse, da li si rekao da je život večan kada spoznamo Boga Oca „i (pored) Isusa Hrista koga je Bog poslao?" U ovom stihu imamo **onoga koji šalje**, Boga, „jedinog pravog Boga", i onoga ko je „**poslat**",

Isusa Hrista! **Kada spoznamo obojicu**, kako Isus kaže, postići ćemo **„večni život".** Ne želim da ovo učinim išta više ili manje upečatljivim nego što je to Isus učinio, ali učinite sebi uslugu i proučite ovaj stih sve dok ne vidite ono što Bog od vas traži da vidite. Budite svesni onoga što je priznati hrišćanski učenjak davno rekao: „Ukoliko nastojimo da objašnjavanjem uklonimo očigledno značenje reči, onda je tu kraj svom značaju jezika, a Sveto pismo prestaje da bude svedok ičega."

Sveto pismo jasno podučava da Bog može biti spoznat

Postoje izvanredne misterije koje se tiču Večnoga Boga i ja se ne pravim da imam odgovor na njih, niti spekulišem o njima u ovoj knjizi. Trebalo bi da pričamo o onome o čemu Biblija govori a da ćutimo o onome o čemu u njoj nema reči. Ne treba da se borimo sa onim što se ne može spoznati.

> „Šta je **tajno ono** je Gospoda Boga našeg, **a javno je naše i sinova naših doveka**, da bismo izvršavali sve reči ovog zakona" (5. Mojsijeva 29:29).

Mojsije kaže da postoje „**tajne stvari**" i „**otkrivene stvari**". Tajne stvari pripadaju jedino **Bogu** a otkrivene stvari pripadaju **nama**. Bog svojom rečju otkriva stvari koje prethodno nisu bile viđene.

> „Tada im otvori um da razumeju pismo." (Luka 24:45)

> „A kad dođe On, Duh istine, **uputiće vas na svaku istinu**; jer neće od sebe govoriti, nego će govoriti šta čuje, i javiće vam šta će biti unapred." (Jovan 16:13).

Nemoj se boriti sa ,,tajnim stvarima" ali zato prigrlite ,,otkrivene stvari" i čvrsto se držite njih.

> ,,Dokažite sve stvari; **čvrsto se držite** onoga što je dobro" (1. Solunjanima 5:21).

Otkako je Bog otvorio moje oči i otkrio mi se svojim rečima, **ja vidim Isusa**; on je naš spasitelj, Mesija i tu je da nas iskupi (na visokoj je i uzdignutoj poziciji), ali ja **sada vidim Boga našeg Oca** na svakoj strani Biblije i on sam je vrhovni Bog. Ukoliko imate pitanja i želite nešto da naučite, Bog je odredio mene da vam pomognem da vidite **Njega** u Njegovoj reči. Ukoliko to ne uspete, moje ruke su čiste. Bog svakako nije inspirisao pisanje Biblije, sačinjene od 66 knjiga, 31000 stihova, i **On** nije uspeo da sam sebe otkrije njom.

Boga je moguće spoznati

Čujem sveštenike različitih denominacija kako kažu da je Boga nemoguće spoznati, ali to je ogromna greška. Molim vas, nemojte da pravite tu grešku. Uvreda je premudrom Bogu reći da je on napravio nas da budemo Njegovi sinovi i ćerke a pri tom nam nije dao dovoljno inteligencije da ga **spoznamo** i razumemo.

> ,,Nego ko se hvali, neka se **hvali tim što razume i poznaje mene** da sam ja **Gospod** koji činim milost i sud i pravdu na zemlji, jer mi je to milo, govori Gospod." (Jeremija 9:24).

Gospod Bog u prethodno navedenom stihu kaže dve stvari:

1.) Ukoliko se hvalite **ičim** i veselite ičemu, hvalite se i veselite zbog ovoga: „razumite i spoznajte me, ja sam Gospod!" Treba da znaš ko je tvoj Bog! Slušaj jecaj Božijeg srca na početku Isaijine knjige:

> „Čujte, nebesa, i slušaj, zemljo; jer Gospod govori: Sinove odgojih i podigoh, a oni se okrenuše od mene. **Vo poznaje gospodara svog i magarac jasle gospodara svog, a Izrailj ne poznaje,** narod moj ne razume" (Isaija 1:2-3).

Bog kaže da ukoliko vo ima dovoljno razuma da zna ko mu je vlasnik, a magarac gde su njegove jasle, onda i mi treba da budemo dovoljno razumni i da znamo Njega.

Ukoliko je veličanstvenog Boga iz Biblije moguće spoznati, veliki apostol Pavle toga sigurno nije bio svestan:

> „Jer šta se može doznati za Boga **poznato** je njima: jer **im je Bog javio**; Jer šta se na Njemu ne može videti, od postanja sveta **moglo se poznati** i **videti** na stvorenjima, i Njegova večna sila i božanstvo, **da nemaju izgovora**" (Rimljanima 1:19-20).

Zbunjenost koja vlada u hrišćanstvu u vezi sa tim ko je Jedan Svevišnji Stvaralac i Bog nema opravdanja. U Starom zavetu preko 10.000 zamenica i glagola u **jednini** koriste se kako bi se ukazalo na Svemoćnog Boga. („Ja, Mene, On, Njega" a **ne** „Mi, Oni, Njih"), što svakoj razumnoj i inteligentnoj osobi priža dokaz da je Bog iz Starog zaveta **jedan** entitet, biće, osoba. Novom zavetu postoji preko 1300 mesta na kojima se pominje „Bog", gde je jasno da pisac ne misli na Isusa, i pri čemu nas on uči da Isus Sin Božiji nije „Bog" u Novom zavetu.

2.) Druga stvar koju Bog kaže Jeremiji u devetom poglavlju jeste sledeća: Raduj se i hvali onim što znaš **o** meni:

> ,,Ja sam Gospod koji činim milost i sud i pravdu na zemlji, **jer mi je to milo**“ (Jeremija 9:24).

Znati Boga je jedna stvar, a poznavati sve u vezi Njega, Njegov karakter, Njegovu divnu, brižnu, strpljivu, saosećajnu i praštajuću Božansku prirodu je nešto sasvim drugo. Mnoge knjige su već napisane, mnoge bi mogle a mnoge bi trebalo da budu napisane o ovom drugom, međutim fokus ove knjige jeste upravo ovo prvo, **znati Boga**! Da, nauči nas o Bogu; to je veoma važno. On je onaj na koga se odnosi sledeća rečenica: ,,Poznavati Boga znači voleti Njega.“ On je toliko dobar i brižan, milostiv, veran i drag! Zapravo, kada su Isusa pitali koja je najveća zapovest, on je zaobišao ono deseto i pozvao se na stih 6:4 Pete knjige Mojsijeve i proglasio ga sopstvenom verom, odnosno učenjem:

> ,,Čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod jedini [ne trojica]; I **ljubi Gospoda Boga** svog svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest.“ (Marko 12:29-30).

Kako mi kao hrišćani možemo da postupamo prema ovoj najvećoj zapovesti ako nismo u Svetom pismu jasno videli ko je ,,**Bog naš Gospod**“? Kako možemo da ,,ljubimo Oca duhom i istinito“ kao što je Isus rekao da Njega moramo da ljubimo (Vi ne znate čemu se molite; a mi znamo čemu se molimo: jer je spasenje od Jevreja. Ali ide vreme, i već je nastalo, kad će se pravi bogomoljci moliti Ocu duhom i istinom, jer Otac hoće takve bogomoljce. –Jovan 4:22-23), ako ne znamo ko je

„naš Otac koji je na nebesima“? Mnogi koji znaju Gospoda Isusa Hrista, zaslepljeni su grčkom filozofijom i katoličkom tradicijom kada je u pitanju identitet Boga našeg Oca.

> „Vraćam se **k Ocu svom i Ocu vašem**, i **Bogu svom** i **Bogu vašem**.“ (Isusove reči, Jovan 20:17).

Pošto se meni Bog otkrio u svojim rečima, moj zadatak je da ljude upoznam sa njihovim Bogom. Isusova poruka Jevrejima koji su verovali u Boga „Svetog iz Izraela“ a koji nisu videli Isusa kao Mesiju, glasila je: „Da se ne plaši srce vaše, verujte Boga, **i** mene verujte“ (Jovan 14:1).

Kao neko ko je u Isusovoj službi, moja poruka hrišćanstvu koje veruje u Isusa glasi „ako verujete u Isusa, verujte i u Boga!“ „Ovo je život večni“ (Isusove reči). Jevreji moraju da nauče ko je Isus, ali i hrišćanstvo mora da nauči ko je Bog!

> „Kako vi možete verovati kad primate slavu jedan od drugog, a slave koja je od **jedinog Boga Oca** ne tražite?“ (Isusove reči) (Jovan 5:44-45). Uzmite Isusa za reč, **Otac je „jedan i jedini Bog!“**

Ukoliko verujete da je Bog tiranin, onda **ne znate ko je Bog.** Ukoliko verujete da je Bog nekonzistentan, onda **ne znate ko je Bog.** Ukoliko verujete da je Bog bezlična Božija sila, nevidljiva magla koja ispunjava univerzum i koja prožima sve stvari (cveće, travu, drveće itd.), koja nema oblik, suštinu, supstancu, onda **ne znate ko je Bog**. To je panteizam i mi moramo da ga vratimo Hindusima!

Ukoliko verujete da je Bog nekada bio beba koja je vršila nuždu u pelene, koja je morala da nauči da hoda, ili da se Bog uselio u matericu device, sličnoj tebi i meni i postao „crvić ili račić“, onda **ne znate Boga**.

„**Bog nije čovek** ... a nije **ni sin čovečiji**...“ (4. Mojsijeva 23:19).

„**Bog nije čovek** ...“ (1. Samuilova 15:29).

„Jer **ja sam Bog, nisam čovek**; Svetac usred tebe” (Osija 11:9).

Ukoliko verujete da je Bog ikada umro, onda **ne znate Boga**. Jedan milion atomskih bombi ne može ubiti Boga a kamoli ekseri i mač. On je „večan, besmrtan, nepobediv, jedini mudri Bog” (1. Timotiju 1:17; 6,16). „Nijedan čovek nije video Boga ikada”, ali u našim glorifikovanim telima mi ćemo spoznati Njega.

„Blagosloveni bili oni koji su čistog srca jer oni će videti Boga” (Matej 5:8). „I oni će ugledati njegovo lice” (Otkrovenje 22:4).

Ukoliko verujete da Boga čini komitet od tri osobe, onda **ne znate Boga**. Univerzum predstavlja produkt nečijeg **veličanstvenog uma**, uma našeg Stavaraoca Boga i svako drugačije verovanje je politeizam (verovanje u više Bogova)! Postoji dosta toga što možete da znate **o** Bogu ali najvažnije je da znate **Njega**. Mnoge stvari **u vezi sa** Bogom dolaze na svoje mesto tek kad **poznajete Njega**, Njegovo obožavanje, Njegovu ljubav i Njegov strah.

„I **poznaće** da sam **ja Gospod Bog njihov**, koji sam ih izveo iz zemlje misirske (Egipta)” (2. Mojsijeva 29:46). „A ti, Solomune sine, **znaj Boga** oca svog” (1. Dnevnika 28:9). „Utolite i **poznajte** da sam ja **Bog**” (Psalam 46:10).

> „**Poznaće** svako telo da sam ja **Gospod** Spasitelj tvoj i Izbavitelj tvoj, jaki Bog Jakovljev" (Isaija 49:26). „… nego će **poznati** narodi da sam ja **Gospod**, Svetac u Izrailju. Evo, doći će, i zbiće se, govori **Gospod JHVH**" (Jezekilj 39:7-8). „I narod Izraela će **znati** da sam ja **Gospod njihov Bog**" (stih 22). „Onda će oni **znati** da sam **ja** Gospod njihov Bog … rekao je **Gospod Bog**" (stihovi 28-29).

Mojsije je upoznao Boga

Mojsije je znao dosta toga o Bogu budući da je poreklom iz Izraela, ali putem božanskog susreta on je zaista **spoznao Boga** i pričao je sa Njim „licem u lice kao što čovek priča sa svojim prijateljem" (2. Mojsijeva 33:11). „Ali ne usta više prorok u Izrailju kao Mojsije, **kog Gospod pozna licem k licu** (5. Mojsijeva 34:10).

Rođen u Egiptu u vreme kada su sve muške bebe hebrejskog porekla ubijane, Mojsije je bio spasen od strane ćerke faraona i odgajen u palati kao njen sin. Međutim, Mojsijeva prava majka je unajmljena da ga odgaji, pa ga je ona i naučila o Izraelskom Bogu. Ovo se vidi na osnovu činjenice da kada je odrastao, on je ubio Egipćana koji je vršio opresiju nad Jevrejima, „Mišljaše pak da braća njegova razumeju da Bog njegovom rukom njima spasenje dade: ali oni ne razumeše." (Dela 7:25).

Dakle, Mojsije je znao za pravog Boga i znao je da je Bog njemu dodelio poseban poziv. Međutim, nekih 40 godina kasnije, dok je čuvao ovce u zadnjem delu pustinje, **Mojsije je sreo Boga**! (Anđeo Gospodnjeg).

> „I javi mu se anđeo Gospodnji u plamenu ognjenom iz kupine. I pogleda, a to kupina ognjem gori a ne sagoreva. I Mojsije reče: Idem da vidim tu utvaru veliku, zašto ne sagoreva kupina. A Gospod kad ga vide gde ide da vidi, viknu ga **Bog** iz kupine, i reče: Mojsije! Mojsije! A on odgovori: Evo me.“ (2. Mojsijeva 3:2, 4).

Ovaj „anđeo Gospodnji“ deluje/reprezentuje (jevr. shaliah) Boga, a nije starozavetna pojava Isusa Hrista, kako to neki tvrde. Obratite pažnju na „viknu ga Bog“.

> „Još reče: Ja sam Bog oca tvog, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev. A Mojsije zakloni lice svoje, jer ga strah beše gledati u **Boga**“ (stih 6).

Molim Vas da obratite pažnju na 14. stih:

> „A Gospod reče Mojsiju: Ja sam Onaj što jeste. I reče: Tako ćeš kazati sinovima Izrailjevim: Koji jeste, On me posla k vama.“

Bog upotrebljava frazu „Ja sam onaj što jeste“ i podučava Mojsija time da je on jedan, „**nepodeliv** i samo-konzistentan“. Ovo je Bog naš Otac, jedan Svevišnji. On ne može biti Isus, jer se iznova i iznova u Evanđeljima navodi da je on **izveden** iz Boga Oca. Biti **Bog** znači biti **neizveden, samo konzistentan i bez porekla**.

Isus je poreklom od Oca, samim tim ne može da bude vrhovni Bog. Pažljivo obratite pažnju na Isusove jake izjave u Jovanovom petom poglavlju:

> „Zaista, zaista vam kažem: Ko moju reč sluša i **veruje Onome koji je mene poslao,** ima život večni... **Jer kao što Otac ima život u sebi, tako dade i Sinu da ima život u sebi; Ja ne mogu ništa činiti sam od sebe**“ (stihovi 24, 26, 30).

Oni koji pokušavaju da nametnu trijadološko viđenje Svetog pisma često se pozivaju na nekoliko prilika kada Isus kaže „Ja sam“ kako bi dokazali da je on Bog. Ovo je smešan pokušaj koji narušava ne sam biblijsku istinu, već se suprostavlja i gramatičkim pravilima.

„**Ja sam** hleb života“ (Jovan 6:35).
„**Ja sam** svetlost sveta“ (Jovan 8:12).
„**Ja sam** dobar pastir“ (Jovan 10:14).

Uporedite ove izjave sa izjavama drugih u Novom zavetu i videćete da Isusova upotreba fraze „Ja sam“ nikako nema božansko značenje.
„**Ja sam** glas onog koji plače u divljini“ (Jovan Krstitelj, Jovan 1:23).
„Ali on je rekao, **Ja sam** on“ (reči izlečenog slepog čoveka, Jovan 9:9).
„**Ja sam** ono što **jesam**“ (reči apostola Pavla, 1. Korinćanima 15:10).

Trijadolog Milliard Erickson na sve moguće načine pokušava da dokaže doktrinu trojstva u svojoj knjizi pod nazivom *Bog u tri osobe*, ali osuđuje to što neki pokušavaju da Isusovu frazu „Ja sam“ upotrebe kako bi dokazali njegovu božansku prirodu. On citira Isusove izjave: „Ja sam dobar pastir“ i „Ja sam put, istina i život“ a zatim kaže:

> „Na ovoj osnovi, argument je formiran na tome da su ovo reference Božije izjave u trećem poglavlju 2. Mojsijeve, gde je On odgovorio na Mojsijevo pitanje u vezi sa njegovim imenom

> rekavši „Ja jesam“ ili „Ja ću biti“. Po mojoj proceni, **ovaj argument** je u celini **netačan i ne bi trebalo da se upotrebljava**. Ovo je rezultat neprepoznavanja četiri upotrebe glagola „biti“. Ovde se meša glagol „biti“ koji je upotrebljen za predviđanje sa glagolom „biti“ koji se upotrebljava za postajanje. Čak su i Hebreji poznavali razliku između opisivanja nečega tako da poseduje **određeno svojstvo** i **objavljivanja postojanja** istog.“

Tumačenje Biblije na ovaj način je upravo ono što Erickson naziva nametanjem doktrine trojstva na Sveto pismo upotrebom stihova „pod najvećim opterećenjem.” Upravo ovo ja smatram pokušajem da se trougao ubaci u okruglu rupu!

Da se vratimo na treće poglavlje Druge knjige Mojsijeve

> „Dalje je Bog Mojsiju rekao: Kaži Izraelcima ovako: ‘**Jahve [JHVH]** , Bog vaših otaca, Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev, poslao me k vama.’ To mi je **ime dovijeka**, tako će me **zvati od koljena do koljena**.” (2. Mojsijeva 3:15).

Koje Božije ime je zauvek? Koji je njegov spomen koji se prenosi sa kolena na koleno? **JHVH**! Bog vaših očeva! Bog Avramov, Isakov i Jakov! Koliko dugo se on ovako zove? „Zauvek … generacijama.” Kada je Gabrijel došao kod Marije u stihu 1:32 Evanđelja po Luki, rekao je da će „Gospod Bog” biti taj koji će Isusu dodeliti „prestol njegovog Oca Davida.” Molim vas obratite pažnju na to da Isus nije Gospod Bog! Kada se Petar obratio Bogu u stihu 3:13 Dela apostolskih, on je rekao:

> ,,Bog Avraamov i Isakov i Jakovljev, Bog otaca naših, proslavi **Sina** svog Isusa."

Kada je brat Ananija poslat kod Savla (Pavla) kako bi mu se vratio vid, rekao je: ,,Bog otaca naših izabra te da poznaš volju Njegovu, i da vidiš pravednika, i da čuješ glas iz usta Njegovih" (Dela 22:14). Kada mi se Bog obratio 1986. godine, rekao mi je: ,,Ja sam Bog Avramov, Isakov i Jakovljev, Bog tvog oca i tvoj Bog." Prijatelju, to nije Isus Hrist. To je Bog u Ocu, Svevišnji Bog, Stvaraoc raja i zemlje! Onda, ko je Isus? Verujte Gabrijelu kada kaže sledeće u stihu 1:32 Lukinog evanđelja: ,,On će biti veliki, i nazvaće se Sin Najvišega." Isus je Sin Najvišega. Dakle, kakav duh leži iza svog ovog truda da se on načini ,,Najvišim"? Isti duh koji vekovima već pokušava da liši Boga Svemoćnog slave koja samo Njemu pripada! Molim Vas, prisetite se kako je dragocena beba ležala u vitlehemskim jaslama kada je vojska nebeska hvalila Boga govorivši: ,,Slava na visini Bogu" (Luka 2:14). Bog je i dalje bio ,,na visini!"

Zaključak ovog poglavlja

Saslušajte Božiju izjavu Mojsiju u stihu 3:18 Druge knjige Mojsijeve:

> ,,I oni će poslušati glas tvoj; pa ćeš ti i starešine izrailjske otići k caru misirskom, i reći ćete mu: **Gospod Bog** jevrejski **srete nas**."

Gospod Bog se susreo sa Mojsijem i Izraelom dosta puta nakon toga, mi ćemo o tim veličanstvenim susretima diskutovati u narednom poglavlju.

> ,,Da Bog **Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac slave**, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja **da Ga poznate**" (Efescima 1,17).

Videti Boga Oca

Naš Otac Bog je osoba (Jov 13:8; Jevrejima 1:3), koji ima volju (Luka 22:42; Jovan 5:30), ličnost (Sofonija. 3:17), oblik (4. Mojsijeva 12:8; Jakov 3:9), lice (Matej 18:10; Otkrovenje 22:4), kosu (Daniel 7:9), oči (5. Mojsijeva 11:12; Izreke 15:3; Psalam 34:15), uši (4. Mojsijeva 11:18; Isaija 59:1; Jakov 5:4), usta (5. Mojsijeva 8:3; Matej 4:4), dah (Psalam 33:6, 1. Mojsijeva 2:7), glas (1. Mojsijeva 3:8; 5. Knjiga Mojsijeva 4:12; Jevrejima 12:25), ruke (1. Mojsijeva 49:24; 2. Mojsijeva 15:17; Isaija 5:12), leđa (2. Mojsijeva. 33:23), i stopala (2. Mojsijeva 24:10, 2. Samuilova 22:10, Isaija 60:13; Naum 1:3). On voli, smeje se, peva, hoda, stoji, sedi, oseća i razmišlja. On ni na koji način nije čovek, već nebesko biće (kao anđeli Psalmi 104:4; 1. Korinćanima 15:40, 44; Jevrejima 12:9; 1. Carevima 22:19), i mi smo napravljeni prema njegovoj slici! Obratite pažnju. Ne dajte da vas zbune biblijski strihovi koje govore o krilima Svemoćnog. Sve opisane ljudske specifičnosti na Boga su tzv. *antropomorfizam*. Bog nema niti noge, niti ruke itd., jer je bezgranični Duh. Ovo je figurativni govor, jer se i za nacije Asirije i Moava takođe kaže da imaju krila (Isaija 8:8; Jeremija 48:9; A Mesiji Isusu Hristu je obećano da će se „uzdići sa lečenjem u svojim krilima" (Malahije 4:2).

Dođite da upoznate i volite Boga našeg Oca!

3. Bog Otac ima svoje sopstveno ime

> "Oče Sveti! Sačuvaj ih u **ime svoje**, one koje si mi dao, da budu jedno kao i mi" (Jovan 17:11).
>
> "Ovako dakle molite se vi: **Oče** naš koji si na nebesima, da se sveti **ime Tvoje**" (Matej 6:9; Luka 11:2).
>
> "I opet reče Bog Mojsiju: Ovako kaži sinovima Izrailjevim: **Gospod Bog [JHVH]** otaca vaših, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev, posla me k vama; **to je ime moje doveka**, i to je spomen moj **od kolena na koleno**" (2. Mojsijeva 3:15).
>
> "A Gospod siđe u oblaku, i stade onde s njim, [Mojsijem] i povika **po imenu: Gospod**. Jer prolazeći Gospod ispred njega vikaše: **Gospod [JHVH], Gospod, Bog**" (2. Mojsijeva 34:5-6).
>
> "Daće Mu [Isusu] **Gospod Bog [JHVH]** presto Davida oca Njegovog [arhanđel Gavrilo govori Mariji]" (Luka 1:32).
>
> "Koji pobedi... napisaću na njemu **ime Boga [JHVH] svog**... i **ime moje novo**" [govori Isus] (Otkr. 3:12).

Veliki deo konfuzije u vezi razlike između Boga Oca i njegovog bezgrešno začetog Sina Isusa leži u činjenici da većina hrišćana ne zna Božje ime! U (modalističkoj) Pentekostalnoj crkvi u kojoj sam ja odrastao, nas su učili da je Božje ime u Novom Zavetu Isus; stoga mi ne

treba da često govorimo Bog, već da ga zovemo po njegovom imenu, "Isus". Ja sada znam da je to velika greška, ali vidim da je to veoma rašireno verovanje kod ljudi svih veroispovesti.

Imena su veoma važna

Teško da postoji nešto važnije od imena prilikom utvrđivanja identiteta. Mi dajemo imena našoj deci i kućnim ljubimcima. Dajemo imena kontinentima, narodima, državama i gradovima. Dajemo imena knjigama, pesmama i umetničkim delima. Dajemo imena zvezdama, drveću, cveću, pticama i predmetima kako bi imali identitet.

Prvo što je Bog dao Adamu posle stvaranja je ime. Prvi zadatak koji je Bog poverio Adamu je davanje imena svim drugim stvorenjima.

> *"Bog... dovede k Adamu da vidi kako će koju nazvati, pa kako Adam nazove koju životinju onako da joj bude ime" (1. Mojsijeva 2:19).*

Kada je Adamova žena stvorena Božjim stvoriteljskim činom, Adam joj je dao ime.

> *"I Adam nadede ženi svojoj ime Jeva"(1. Mojsijeva 3:20).*

Kada su njihova dva sina rođeni, oni su im dali imena *"Kain"* i *"Avelj"*. I Bog je priznao ta imena i kada je govorio o njima ili se obraćao njima u četvrtom poglavlju 1. knj. Mojsijeve, On ih je nazivao *"Kain"* i *"Avelj"*. I tako je vekovima, ljudi daju imena deci, a čak i nebesa priznaju ta imena. Na primer, kada je faraonova kćer izvukla jevrejsku bebu iz Nila, *"nadede mu ime Mojsije" (2. Mojsijeva 2:10).* Mnogo godina kasnije

kada mu se Bog obratio iz grma u plamenu On mu se obratio sa *"Mojsije! Mojsije!" (2. Mojsijeva 3:4).* 2. Mojsijeva 33:17 kaže:

> *"A Gospod reče Mojsiju: Učiniću i to što si kazao, jer si našao milost preda mnom i* ***znam te po imenu****".*

Isus u Luki 10:20 govori svojim sledbenicima:

> *"Nego se radujte što su* ***vaša imena napisana na nebesima****."* On je takođe rekao; *"Koji pobedi... neću izbrisati* ***ime njegovo*** *iz knjige života, i priznaću* ***ime njegovo*** *pred Ocem svojim i pred anđelima Njegovim" (Otkrovenje 3:5).*

Ovde trebamo uzeti u obzir Božje upozorenje u 2. Mojsijevoj 32:33:

> *"Ko mi je zgrešio, onog ću izbrisati iz knjige svoje".*

Bog ponekad menja imena data ljudima

Bog, kao naš Stvoritelj i Vladar, **ima pravo da promeni ime osobe** po svom nahođenju. Pogledajmo, na primer, Avrama:

> *"A Avram pade ničice. I Gospod mu još govori i reče:Zato se više nećeš zvati Avram* [otac] *nego će ti ime biti Avraam,* [otac mnogih] *jer sam te učinio ocem mnogih naroda" (1. Mojsijeva 17:2,5).*

Sare: *"A tvoja žena Sarai, će se zvati Sara" (1. Mojsijeva 17:2, 5).*

Jakova: *"I reče mu Bog: Ime ti je Jakov; ali se odsele nećeš zvati Jakov* [uzurpator]*, nego će ti ime biti Izrailj. I nadede mu ime Izrailj* [princ – on će vladati kao Bog]*." (1. Mojsijeva 35:10).*

Izgleda da će u budućosti nekim svecima biti data nova imena.

> *"Koji pobedi daću mu ... daću mu kamen beo, i na kamenu novo **ime** napisano, ..." (Otkrovenje 2:17).*

Ali koje je Božje ime?

Kako bismo dali odgovor na to najvažnije pitanje, vratimo se trećem pasusu 2. Mosijeve i susretu sa žbunjem u plamenu, gde se Bog predstavio Mojsiju.

> *"A Gospod kad ga vide gde ide da vidi, viknu ga Bog iz kupine, i reče: Mojsije! Mojsije! A on odgovori: Evo me" (stih 4).*

> *"Još reče: Ja sam Bog oca tvog, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev. A Mojsije zakloni lice svoje, jer ga strah beše gledati u **Boga**" (stih 6).* Da li je Mojsije imao ikakvu sumnju ko mu govori? Nikako! On je znao da je to *"Bog"*.

> *"A Mojsije reče Bogu: Evo, kad otidem k sinovima Izrailjevim, pa im kažem: Bog otaca vaših posla me k vama, ako mi kažu: Kako Mu je ime? Šta ću im kazati?" (stih 13).* Mojsije je znao da čak i Bog mora imati ime zbog identiteta.

> *"A Gospod reče Mojsiju: **Ja sam Onaj što jeste**. I reče: Tako ćeš kazati sinovima Izrailjevim: ..."(stih 14).*

Ovo je **jedan jedini put** u Svetom pismu da Bog upotrebljava ime *"Ja sam onaj što jeste"*, što znači *"onaj koji postoji"*. Bog u Starom Zavetu upotrebljava mnoga imena u svojim susretima sa ljudima. Imena koja

označavaju različite aspekte Njegove božanske prirode. Ali nas Sveto Pismo nijednom ne uči da je ***"ja sam"*** Božje večno ime. Neki bi voleli da je to tako, kako bi opravdali to što koriste svaku priliku da tvrde da kada Isus kaže *"ja sam"* on tvrdi da je Bog. To je neistinito i smešno. To nije dobar pristup niti dobra teologija. Poslušajmo **zastupnika trojstva**, naučnika i južnobaptističkog profesora Millard J. Erickson-a u njegovoj knjizi, *"God In Three Persons":*

> *"Jedna od stvari na koju se često obraća pažnja u proceni Jovanovog svedočenja kada je u pitanju doktrina trojstva su* ***Isusove `ja` izjave:*** *`Ja sam dobri pastir`; `Ja sam put, istina i život`. Na osnovu tih izjava je konstruisan argument sa se one odnose na Božje izjave iz 3. poglavlja 2. knj. Mojsijeve, gde je On odgovorio na Mojsijevo pitanje o svom imenu sa `ja sam` ili `ja ći biti`. Ukoliko je to slučaj, tada sve takve izjave predstavljaju božansku tvrdnju." "Po meni,* ***taj argument je u celini pogrešan i ne treba se koristiti.*** *On ne prepoznaje razlike između četiri načina upotrebe reči `biti`. Tu se meša značenje predikcije sa značenjem postojanja. Čak i hebreji sigurno znaju razliku između opisivanja nečega što ima posebnu osobinu i izražavanja postojanja nečega" (str. 209).*

Trijadološki naučnik, profesor James Dunn, u svom iscrpnom radu, *"Christology In The Making"*, govori o tome šta je Isus znao u vezi samog sebe:

> "*Ali ukoliko zasnujemo svoje spekulacije o tekstu* [Svetog Pisma] *i gradimo našu teologiju samo pomoću materijala koji pruža pažljivo proučavanje, ne možemo reći da je Isus sam sebe*

> *smatrao božanskim, preegzistentnim Božjim sinom" (str. 32).* ***"Ne postoje indicije da je Isus razmišljao i govorio o sebi kao da je postojao sa Bogom pre svog rođenja ili pojavljivanja na zemlji".*** [To je] *"hristološko razmišljanje koje se ne može pripisati samom Isusu.* ***Mi ne možemo tvrditi da je Isus verovao da je inkarnirani Sin Božji****" (str. 254).*

Upravo su Isusa njegovi **kritičari** optuživali da se pretvara da je Bog, ili da tvrdi da je jednak Bogu. Ali on je to porekao, i u biblijskim zapisima je dokazano da on to nikada nije radio! On sigurno nikada nije rekao da je veliko *"Ja sam"* ili upotrebio ime *"ja sam onaj koji jeste!"*

Vratimo se trećem poglavlju 2. Mojsijeve i Božjem večnom imenu

> *"I opet reče Bog Mojsiju: Ovako kaži sinovima Izrailjevim:* ***Gospod Bog*** *otaca vaših, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev, posla me k vama;* ***to je ime moje doveka****, i to je spomen moj od kolena na koleno" (2. knj. Mojsijeva 3: I 5).* Koje je Božje *"ime oveka"?* Koji je njegov *"spomen doveka"?* To je *"* ***Gospod Bog*** *otaca vaših, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev".*

U šesnaestom stihu Bog opet kaže Mojsiju:

> *" Idi, i skupi starešine izrailjske, pa im reci:* ***Gospod Bog*** *otaca vaših javi mi se, Bog Avramov, Isakov i Jakovljev, govoreći..."*

Bog je Mojsiju prethodnu izjavu u vezi svog identiteta ponovio tri puta u trećem poglavlju 2. Mojsijeve. Da li mislite da se Mojsije ikada

raspravljao sa Bogom oko toga koje je njegovo večno ime? Nikako! A to neću ni ja učiniti! Mojsije je jasno razumeo to što mu je Bog rekao u 2. Mojsijevoj 5:1-2 kada su Mojsije i Aron izašli pred faraona govoreći:

> *"Ovako veli **Gospod Bog** Izrailjev: Pusti narod moj... Ali Faraon reče: Ko je Gospod da poslušam glas njegov i pustim Izrailja?"* Faraon nije poznavao **Gospoda Boga,** ali Mojsije i Aron sigurno jesu.

Mnogo godina kasnije, dok su putovali u obećanu zemlju, Mojsije je pitao Boga da mu pokaže svoju slavu, a Bog je odgovorio:

> *"I kad stane prolaziti slava moja, metnuću te u raselinu kamenu, i zakloniću te rukom svojom dok ne prođem. Potom ću dignuti ruku svoju, i videćeš me s leđa, a lice se moje ne može videti. A Gospod siđe u oblaku, i stade onde s njim, i povika po imenu: Gospod. Jer prolazeći Gospod ispred njega vikaše: Gospod, Gospod, Bog" (2. Mojsijeva 33:22-23; 34:5-6).*

Opet, kada je Bog prošao pored Mojsija i povikao svoje ime, **šta je on rekao? "Gospod, Gospod Bog!"** Dobronamerni sveštenik mi je pre nekoliko dana rekao, *"Bog nije ime, to je titula"*. Zašto onda to ne kažeš Stvoritelju? Primetimo šta je ***"Gospod Bog"*** rekao osam stihova kasnije *(2. Mojsijeva 34:14):*

> *"Jer ne valja da se klanjaš drugom **Bogu**: jer se Gospod zove revnitelj, **Bog** je revnitelj."*

Šta biblijski zapisi govore o Božjem imenu

Pogledajmo biblijske zapise koji se pojavljuju nekih 2500 godina pre Mojsija. Stvoritelj se naziva *"Bog"* trideset dva puta samo u prvom poglavlju 1. Mojsijeve. On se naziva *"**Gospod Bog**"* dvadeset puta u drugom i trećem poglavlju 1. knj. Mojsijeve.

Noje ga je nazvao *"Gospod Bog" (1. Mojsijeva 9:26).*

Avram ga je nazvao *"Gospod Bog" (1. Mojsijeva 15:2,8).*

On ga nazvao *"Gospod Bog"* **četrnaest puta** u Isusu Navinu.

Gedeon ga je nazvao *"Gospod Bog" (Sudije 6:22).*

Samson ga je nazvao *"Gospod Bog" (Sudije 16:28).*

Car David ga je nazvao *"Gospod Bog"* **osam puta** u jednoj molitvi *(2. Samuilova 7:18-29).*

Solomon ga je nazvao *"Gospod Bog"* **osam puta** u jednoj molitvi *(1. Carevima 8:15; 2. Dnevnika 1:9).*

Ilija ga je nazvao *"Gospod Bog" (1. Carevima 17:1).*

Jelisije ga je nazvao *"Gospod Bog". "Gde je **Gospod Bog** Ilijin?" (2. Carevima 2:14).*
Jezekij ga je nazvao *"Gospod Bog". "Da poznadu sva carstva na zemlji da si Ti, **Gospode, sam Bog**" (2. Carevima 19:19).*

Nemija ga je nazvao *"Gospod Bog". "Ustanite, blagosiljajte Gospoda Boga svog od veka do veka: i da se **blagosilja ime Tvoje** slavno i uzvišeno svrh svakog blagoslova i hvale. Ti si **sam Gospod**; Ti si stvorio **nebo**, nebesa nad nebesima i svu vojsku njihovu, **zemlju** i sve što je na njoj, **mora** i sve što je u njima, i Ti*

*oživljavaš sve to, i vojska nebeska **Tebi se klanja**. Ti si **Gospod Bog**, koji si izabrao Avrama" (Nemija 9:5-7).*

On je nazvan *"Gospod Bog"* mnogo puta u Psalmima. *" Blagosloven **Bog** Izrailjev" (Ps. 41:13).*

On je nazvan *"Gospod Bog"* mnogo puta u Isaiji. *"Duh je Gospoda Boga na meni" (Isa. 61:1).*

On je nazvan *"Gospod Bog"* mnogo puta u Jeremiji. *"jer je **ime Tvoje** prizvano na me, **Gospode Bože** nad vojskama" (Jeremija 15:16).* Bog sam sebe naziva *"Gospod Bog"* **preko dve stotine puta** u Jezekilju, uključujući i ove primere:

*"Ali mi se sažali radi **svetog imena mog**... Zato reci domu Izrailjevom: Ovako veli **Gospod Bog**: Neću vas radi učiniti, dome Izrailjev, nego radi **svetog imena svog**... i narodi će poznati da sam ja Gospod, govori Gospod Gospod" (Jezekilj 36:21-23).*

*"I **sveto ime** svoje obznaniću usred naroda svog Izrailja, i neću više dati da se skvrni **sveto ime** moje, nego će poznati narodi da sam ja Gospod, **Svetac** u Izrailju. Evo, doći će, i zbiće se, govori Gospod Bog" (Jezekilj 39:7-8).*

*"Toga radi ovako govori **Gospod Bog**: Povratiću roblje Jakovljevo... i revnovaću za **sveto ime svoje**" (Jezekilj 39:25).* Možete li čitati prethodne stihove i raspravljati se sa **Gospodom Bogom** o njegovom imenu? Ja sigurno ne mogu!

Prorok Danilo ga je nazvao ***"Gospod Bog"*** *(Danilo 9:3).*

Prorok Osija ga je nazvao ***"Gospod Bog"*** *(Osija 12:5).*

Prorok Amos ga je nazvao ***"Gospod Bog"*** **dvadeset i dva puta** u svojoj maloj, ali snažnoj knjizi.
Proroci Obadija, Mihej, Habakuk, Zefanija, Zaharija i Malahija su ga nazivali ***"Gospod Bog"*** u svojim delima.

Da li iko u ovom trenutku može da sumnja na koji entitet, biće i osobu u Starom Zavetu se misli kada e upotrebi ime ***"Gospod Bog* [JHVH]***"*? To je Stvoritelj svega, Svemoćni Bog, jedini Vrhovni Gospod Bog.

Gospod Bog u Novom Zavetu

Iako se u Novom Zavetu Svemoćni Bog najčešće naziva *"Bog", "gospod"* ili *"Otac";*

On je nazvan *"Gospod Bog"* **sedam puta.**

On je nazvan *"Bog Izrailja"* **tri puta.**

On je nazvan *"Živi Bog"* **deset puta.**

On je nazvan *"Najviši Bog"* **tri puta.**

On je nazvan *"Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljev"* **pet puta.**

On je nazvan *"njihov Gospod Bog"* **jednom.**

On je nazvan *"Bog Otac "* **sedamnaest puta.**

On je nazvan *"jedan Bog Otac"* **jednom.**

On je nazvan *"na visini Bog"* **jednom.**

On je nazvan *"Najviši"* **četiri puta.** *"On* [Isus] *će biti veliki, i nazvaće se Sin* ***Najvišega****" (Luka 1:32).*

On je nazvan *"naš Bog Otac"* **jednom.**

On je nazvan *"vaš Bog Otac"* **dva puta.**

On je nazvan *"Bog naših otaca"* **četiri puta.**

On je nazvan *"Bog slave"* **jednom.**

On je nazvan *"Bog Jakovljev"* **jednom.**

On je nazvan *"naš Bog Otac"* **petnaest puta.**

On je nazvan *"Bog mira"* **pet puta.**

On je nazvan *"Bog ljubavi i mira"* **jednom.**

On je nazvan *"mudri Bog"* **jednom.**

On je nazvan *"jedini mudri Bog"* **dva puta.**

On je nazvan "Bog i Otac" **jednom.** " Blagosloven Bog i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac milosti i Bog svake utehe" (2. Korinćanima 1:3).

On je nazvan "**Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista" **tri puta.** "Bog i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista, koji je blagosloven vavek, zna da ne lažem" (2. Korinćanima 11:31). (Takođe videti Efescima 1:3; 1. Petrova 1:3).

On je nazvan "Bog Gospoda našeg Isusa Hrista" **jednom.** "Da **Bog Gospoda našeg Isusa Hrista**, **Otac** slave, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja da **Ga** poznate" (Efescima 1:17).

On je nazvan "Jedan Bog i Otac svih" **jednom.** "**Jedan Bog** i Otac svih, koji je **nad svima**, i kroza sve, i u svima nama" (Efescima 4:6).

On je nazvan "Bog naš Spasitelj" **pet puta.**

On je nazvan "Bog Sudija" **jednom.** " Nego, pristupiste... **Bogu, sudiji svih**, i duhovima savršenih pravednika **i k Isusu**, Posredniku zaveta novog" (Jevrejima 12:23-24).

On je nazvan "Bog svemilosni" **jednom.**

On je nazvan "večni Bog" **jednom.**

On je nazvan "Bog moj" **petnaest puta.** "A **Bog moj** da ispuni svaku potrebu vašu po **bogatstvu svom** u slavi, **u Hristu Isusu**" (Filipljanima 4: 19).

On je nazvan "Bog naš" **tri puta.** "Sad posta spasenje i sila i carstva **Boga našeg**, i oblast Hrista **Njegovog**" (Otkrovenje 12:10).

On je nazvan "Bog zemlje" **jednom.**

On je nazvan *"Bog neba"* **dva puta.**

On je nazvan *"Gospod Bog"* **13 puta** u Novom Zavetu, uključujući i *"svemoći Gospod Bog"* **pet puta.**

Da li postoji bilo kakva sumnja na koji se entitet, biće ili osobu misli kada se prethodno pomenuta imena upotrebljavaju u Novom Zavetu? Još jednom, to je Stvoritelj svega, svemoćni Bog, jedan vrhovni **Gospod Bog.**

Šta je Gavrilo rekao Mariji

*"A u šesti mesec **posla Bog** anđela Gavrila u grad galilejski po imenu Nazaret, k devojci isprošenoj za muža, po imenu Josifa iz doma Davidovog; i devojci beše ime Marija. I ušavši k njoj anđeo reče: Raduj se, blagodatna! Gospod je s tobom, blagoslovena si ti među ženama" (Luka 1:26-28).*

Primetite dvadeset šesti stih, *"**posla Bog** anđela Gavrila".* On je rekao Zariji, mužu Marijine tetke Jelisavete i ocu Jovana *(Krstitelja),* u devetnaestom stihu ovog poglavlja, *"Ja sam Gavrilo što **stojim pred Bogom**"*. Dakle, njega je poslao Bog, sa porukom za Mariju.

> *"I reče joj anđeo: Ne boj se, Marija! Jer si našla milost u **Boga**. I evo **zatrudnećeš**, i rodićeš Sina, i nadeni Mu ime Isus" (Luka 1:30-31).*

Dakle, Gavrilo govori Mariji o **začeću**, a ne o inkarnaciji, koja će se desiti u njoj. On je upravo došao od Boga, sa neba, a poruka, koju je poslat da prenese Mariji, **definitivno nije bila**, "Bog će biti inkarniran u tebi." Primetite: *"zatrudnećeš".* Da li je Gavrilo znao razliku između začeća i inkarnacije? Naravno da jeste!

Gavrilo joj je govorio o još jednom **začeću** koje se dogodilo šest meseci pre toga:

> *"I evo **Jelisaveta, tvoja rodica, i ona zatrudne** sinom u starosti svojoj, i ovo je šesti mesec njoj, koju zovu nerotkinjom. **Jer u Boga sve je moguće** što kaže." (Luka 1:36-37).*

Dva začeća, ali Marijin sin će biti veći!

> *"On će biti veliki, i nazvaće se **Sin Najvišega**, i daće Mu **Gospod Bog** presto **Davida** oca Njegovog i carovaće u domu Jakovljevom vavek, i carstvu Njegovom neće biti kraja".*

Gavrilo govori Mariji da će Bog *"**Gospod Bog**"* Isusu dati presto *"Davida oca njegovog"* u Jerusalimu *(2. Samuilova 7:14-18).* Gavrilo nije rekao "Božji tron na nebesima", već *"presto Davida oca Njegovog".* Kada je Bog Davidu obećao **Mesiju,** *"seme tvoje" (2. Samuilova 7:12),* nekih hiljadu godina pre tog dana, njegov odgovor je bio:

> *"Ko sam ja, **Gospode**, Gospode, i šta je moj dom, te si me doveo dovde?Zato si velik, **Gospode Bože**, nema takvog kakav si Ti; i **nema Boga osim Tebe**" (2. Samuilova 7:18, 22).*

David se obraćao istom *"Gospodu Bogu"* o kome je Gavrilo govorio Mariji. Gavrilo joj sigurno nije govorio o dolasku *drugog* Boga, ili ljudske inkarnacije *jedinog* Boga. Primetite:

> *"A Marija reče anđelu: Kako će to biti kad ja ne znam za muža? I odgovarajući anđeo reče joj: **Duh Sveti doći će na tebe**, i **sila Najvišeg oseniće te; zato** i ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se Sin Božji." (Luka 1:34-35).*

Opet, Gavrilo je tom prilikom govorio Mariji o dva začeća, svako je zapanjujuće čudo na svoj način. *"Jelisaveta beše nerotkinja, i behu oboje već stari" (Luka 1:7),* pa je njeno začeće sa njenim mužem Zarijom bilo Božje čudo, *"Jer u Boga sve je moguće"* [Gavrilo kaže Mariji] *(stih 37).* Ali Marijino **začeće** putem **Svetog Duha** je najveće čudo od svih, jer je tim činom **Gospod Bog** *(Sveti Duh je Duh Gospoda Boga),* doneo na svet jedinstveno, bezgrešno ljudsko biće, poslednjeg Adama, da bude Jagnje Božje koje će primiti grehe sveta. Obratite pažnju na reč *"zato"* u trideset petom stihu. **"Zato"**, ili "iz tog razloga", *"ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se **Sin Božji**"*. To ne znači da će Bog Otac ući u tebe i izaći u obliku bebe. To ne znači da će "Bog Sin", druga osoba u trojnom Bogu, ući u tebe i izaći inkarniran u bebu. **Gospod Bog** *(sveti Duh)* će izvršiti čin stvaranja u tebi i ti ćeš roditi sina, čoveka Isusa Hrista.

Kada se dete **Jovan** rodilo, Zarija je *"hvalio Boga" (stih 64),* i proročanstvo govoreći:

> *"Blagosloven **Gospod Bog** Jakovljev **što pohodi** i izbavi narod svoj" (Luka 1:68).*

Koje je Božje večno ime? Ono sigurno nije *Isus*. Iako se u tom divnom imenu nalazi snaga, isceljenje, spasenje i to je ime od koga demoni drhte, ime našeg Spasitelja, kada ga vidimo, verovatno neće biti "Isus". On će promeniti ime, kao Avram, Sarai, Jakov i Saul iz Tarsusa. Mi moramo prihvatiti tu istinu koja dolazi iz reči našeg Gospoda Isusa i njegovog apostola Jovana.

> *"Koji pobedi... napisaću na njemu **ime Boga svog**, i ime novog Jerusalima, grada Boga mog, koji silazi s neba od Boga mog, **i ime moje novo**" (Otkrovenje 3:12).*

> *"A oči su Mu kao plamen ognjeni, i na glavi Njegovoj krune mnoge, **i imaše ime napisano, kog niko ne zna** do On sam" (Otkrovenje 19:12).* Očigledno je da milioni znaju ime *"Isus"*.

Spasiteljsko ime Gospoda Mesije je Isus. Ono znači *"Bog je spasenje"*.

> *"Pa će roditi Sina, i nadeni Mu ime Isus; jer će On izbaviti svoj narod od greha"* [anđeo govori Josifu] *(Matej 1:21).*

Isusovo vladalačko ime, kada bude postao vrhovni vladar ove planete na hiljadu godina, je jedna od onih *"tajnih stvari"* koje pripadaju Bogu, pa se tom temom nećemo baviti. Dovoljno je videti i shvatiti da je to biblijska činjenica.

Za još jedan biblijski primer da je Očevo ime drugačije od imena Njegovog sina, pogledajmo ovu scenu iz četrnaestog poglavlja Otkrovenja (za spasenje su oba imena potrebna):

> *"I videh, i gle, Jagnje stajaše na gori sionskoj, i s Njim sto i četrdeset i četiri hiljade, koji su imali ime njegovo* [Mesije] ***i ime Oca* [JHVH]** *njegova napisano na čelima svojim." (Otkrovenje 14:1).*

Jagnjetovo ime je Isus. Ime Jagnjeovog oca je *"Gospod Bog"*. Jagnjetova pesma hvale Ocu je zabeležena u petnaestom poglavlju.

> *"I pevahu pesmu Mojsija, sluge Božijeg, i pesmu Jagnjetovu, govoreći: Velika su i divna dela Tvoja,* ***Gospode Bože Svedržitelju****, pravedni su i istiniti putevi Tvoji, Care svetih. Ko se neće pobojati Tebe, Gospode, i* ***proslaviti ime Tvoje****? Jer si Ti jedan svet; jer će svi neznabošci doći i* ***pokloniti se pred Tobom****" (Otkrovenje 15:3-4).*

Veliko obećanje

Završićemo ovo poglavlje velikim obećanjem koje je Gospod Bog dao onima koji Ga vole i **znaju Njegovo ime**. Ono se nalazi u Psalami 91:14-16. Primetite da je onaj koji govori identifikovan kao *"Višnji"* i *"Svemogući"* u prvom stihu:

> *"Kad me ljubi, izbaviću Ga; zakloniću Ga,* ***kad je poznao ime moje****. Zazvaće me, i uslišiću Ga; s Njim ću biti u nevolji, izbaviću Ga i proslaviću Ga. Dugog života nasitiću Ga, i pokazaću mu spasenje svoje."*

Slava na visini Bogu!

"Pošteno je reći da Biblija ne uči doktrinu trojstva na nedvosmislen način, ukoliko se pod tim misli da postoji tekst koji je dokaz te doktrine. Zapravo ne postoji nijedan tekst koji je dokaz toga..." (str. 89) "Prethodne ilustracije dokazuju da je pogresno zaključiti da ukoliko za nešto ne postoji tekst u Bibliji koji to potvrđuje, da ne možemo jasno učiti rezultate... Kada bi to bilo tako, ja nikada ne bih mogao učiti doktrine Trojstva ili Hristovog božanstva ili božanstva Svetog Duha" (str. 90).

Charles C. Ryrie (*zastupnik trojstva*):

Basic Theology

4. Bog naš Otac je Jedini kom treba da se molimo

> „A ti kad se moliš, uđi u klet svoju, i zatvorivši vrata svoja, pomoli se **Ocu svom** koji je u tajnosti; i **Otac tvoj** koji vidi tajno, platiće tebi javno. Vi dakle ne budite kao oni; jer zna **Otac vaš** šta vam treba pre molitve vaše; Ovako dakle molite se vi: **Oče naš** koji si na nebesima, da se sveti ime Tvoje...“ (Matej 6:6, 8-9).

> „ ... i postavih vas da vi idete i rod rodite; i da vaš rod ostane, da šta god zaištete **u Oca u ime moje** da vam da.“ (Jovan 15:16).

> „Idem k Ocu. I u onaj dan nećete me pitati nizašta. Zaista, zaista vam kažem da **šta god uzištete u Oca** u ime moje, daće vam. U onaj ćete dan **u ime moje zaiskati**“ (Jovan 16:16,23,26).

> „**Otac vaš** nebeski će dati dobra onima koji **Ga mole**“ (Matej 7:11).

Moje shvatanje toga ko je Svevišnji Bog počelo je jednoga dana kada sam čitao četvrto poglavlje Dela apostolskih. Apostoli su bili uhapšeni i dovedeni pred sabor jer su izlečili čoveka u poglavlju tri. Nakon što su ispitani, nakon što su im pretili, i nakon što su naizad pušteni, oni su se vratili grupi vernika kako bi ispričali šta im se dogodilo.

> „A oni kad čuše, jednodušno podigoše glas **k Bogu** i rekoše: **Gospode Bože**, Ti koji si stvorio nebo i zemlju i more i sve što je u njima; Koji ustima Davida sluge svog reče: Zašto se bune

> neznabošci, i narodi izmišljaju prazne reči? Sastaše se carevi zemaljski, i knezovi se sabraše ujedno na **Gospoda i na Hrista Njegovog**.“ (Dela 4:24-26)

Jasno je da se oni mole **Gospodu Bogu** i pominju „slugu Davida“ i mesijanski Psalam koji je zabeležen u drugom Psalamu. Taj se odnosi na bes, jer je Bog postavio svog kralja Mesiju „na sveto brdo Sionsko“. Oni su shvatili da se ovo ispunilo zbog njihovog nedavnog iskustva, jer su „vladari okupljenji protiv Gospoda (Boga) i protiv njegovog Hrista“ (Isusa). Ova molitva se nastavlja stihu 27:

> „Zaista se sabraše u ovom gradu na **svetog Sina Tvog Isusa**, kog si **pomazao**, Irod i pontijski Pilat s neznabošcima i s narodom Izrailjevim.“ Oni su se molili Gospodu Bogu i nazivali ga „svetim detetom Isusom“.

Molitva se nastavlja:

> „I sad Gospode! Pogledaj na njihove pretnje, i daj slugama svojim da govore sa svakom slobodom reč Tvoju; I pružaj ruku svoju na isceljivanje i da znaci i čudesa budu **imenom svetog Sina Tvog Isusa**“ (29-30).

Kada sam shvatio da se apostoli koji su upravo videli Isusa kako odlazi na nebo u prvom poglavlju Dela apostolskih nisu molili istom u četvrtom poglavlju iste knjige, bio sam zapanjen! Oni su se molili **Gospodu Bogu** i dva puta su pomenuli „sveto dete Isus.“ Dok sam odrastao, učili su me da je Isus „Gospod Bog“ i dugi niz godina sam istu tu grešku prenosio i

na druge. Morao sam da unesem velike promene u svoju teologiju. Svuda u Bibliji, ljudi su se uvek molili svom Bogu. U prvom poglavlju Jonine knjige, paganski moreplovac rekao je Joni: „Šta ti spavaš! Ustani, prizivaj Boga svog, ne bi li nas se opomenuo Bog da ne poginemo.“ A Jona mu je odgovorio: „Jevrejin sam, i bojim se Gospoda Boga nebeskog, koji je stvorio more i suvu zemlju... I zamoli se Jona **Gospodu Bogu** svom iz trbuha ribljeg“ (Jona 1:6, 9; 2:1).

Dakle, ovi apostoli su se molili **Gospodu Bogu** kao što je to činio i Jona, sa jednom bitnom razlikom. Apostoli su se molili „imenom svetog deteta Isusa“. Kakvo je bilo shvatanje apostola koje se tiče odnosa između Gospoda Boga i čoveka Isusa Hrista sa kojim su upravo proveli 3 godine službe? Jaka indikacija je data u vidu reči „dete“ koju su upotrebljavali kada su sa Bogom Isusovim Ocem razgovarali o njemu. Reč „dete“ na grčkom glasi „*pais*“ koja znači „sluga dečak – službenik kralja ili Boga“. Dakle kada sa Bogom pričaju o njegovom sinu, oni ga nazivaju „sluga dečak Isus“. Ukoliko su ovi učenici verovali da je Isus „Bog“ oni ga sigurno ne bi nazvali „slugom dečakom Isusom“. Ovo se naravno poklapa sa rečima Gospoda Boga u Svetom pismu upućenim njihovom Mesiji:

> „Evo **sluge mog,** koga podupirem, izabranika mog, koji je mio duši mojoj; metnuću Duh svoj na Njega, sud narodima javljaće“ (Isaija 42:1).
>
> „... **pravedni sluga moj** opravdaće mnoge svojim poznanjem, i sam će nositi bezakonja njihova“ (Isaija 53:11).
>
> „Čuj Isuse... evo ja ću dovesti **slugu svog,** KLICU.“ (Zaharije 3:8).

Da se vratimo na drugo i treće poglavlje Dela apostolskih

Još odgovora na pitanje u vezi sa tim šta su apostoli mislili da je Isus, može se pronaći u drugom i trećem poglavlju Dela apostolskih. Slušajte Petrovu propoved na dan Duhova iz drugog poglavlja Dela apostolskih:

> „Ljudi Izrailjci! Poslušajte reči ove: Isusa Nazarećanina, **čoveka od Boga potvrđenog** među vama silama i čudesima i znacima **koje učini Bog** preko Njega među vama, kao što i sami znate, Ovog određenim savetom i **promislom** Božjim predana primivši … **Kog Bog podiže**“ (Dela 2:22-24).

Dakle za Apostola Petra Isus, koji je tad bio u raju, bio je „potvrđen“ od strane Boga, uz pomoć njega Bog je pravio „čuda“ i kada je bio zarobljen, „Bog ga je uzdigao“. Ako je Petar verovao da je Isus Bog, on nigde u svojim stihovima niti u svojim rukopisima to nije naznačio. Obratite pažnjiu na Petrovu ispovest Isusu:

> „A Petar odgovarajući reče Mu: Ti si Hristos.“ (Marko 8:29).
> „A On im reče: A vi šta mislite ko sam ja? A Petar odgovarajući reče: Hristos (Mesija) Božji“ (Luka 9:20). Prijatelju moj, postoji mnogo razlika između „Boga“ i „Mesije Božijeg“!“ Obratite pažnju na Petrove reči u stihu 2:23 Dela apostolskih: „ Njega ste određenom odlukom i **predznanju** Božjem predali“. Ovo je „predznanje“ a ne preegzistencija.
>
> Ovo je u skladu sa Petrovim rečima u stihu 1:20 Prve Petrove poslanice: „ Koji je **predodređen** pre postanja sveta, a javio se **u posljednja vremena** zbog vas, Koji po njemu verujete u Boga,

koji ga uskrsnu od mrtvih, i **dade mu slavu**, da vaša vera i nada bude u **Boga**.“ Ponovo imamo ,,predodređen“ od strane Boga a ne preegzistentan. Koga ćete uzeti za reč: Petra ili Nikejski sabor?

Petar nastavlja u drugom poglavlju Dela apostolskih

David ,,ali kako je bio prorok i znao da mu se zakletvom zakle Bog plod utrobe njegove posaditi na prijestolje njegovo, “ (Dela 2:30). Obratite pažnju na to da je Mesiji bio obećan Davidov prestol a **ne Božiji** u raju. Ne postoji nijedan stih u Bibliji gde se može pročitati da je Isusu obećan Božiji **prestol** u raju! To smo mi uradili svojom doktrinom, na našu sramotu!

,, … i daće Mu **Gospod Bog** presto **Davida oca Njegovog**“ (Gabrijel Mariji) (Luka 1:32).

,,Koji pobedi daću mu da sedne sa mnom na **prestolu mom**, kao i ja što pobedih i sedoh s Ocem svojim na **prestolu Njegovom**.“ (Isusove reči) (Otkrovenje 3:21).

Petar nastavlja da govori o Davidu i Hristu.

„Predvidevši govori za vaskrsenje Hristovo da se ne **ostavi** duša Njegova **u paklu**, ni telo Njegovo vide truljenje. Ovog Isusa **vaskrse Bog,** čemu smo mi svi svedoci. **Desnicom** dakle **Božjom** podiže se, i obećanje Svetog Duha primivši **od Oca**, izli ovo što vi sad vidite i čujete. Jer David ne iziđe na nebesa, nego sam govori: Reče **Gospod Gospodu mom**: Sedi meni s desne strane, Dok položim neprijatelje Tvoje podnožje nogama Tvojim.

> Tvrdo dakle neka zna sav dom Izrailjev da je i **Gospodom i Hristom Bog učinio** ovog Isusa koga vi raspeste“ (Dela apostolska 2:31-36). Obratite pažnju:„Bog je istog tog Isusa načinio ... Gospodom (Adoni- Gospodar) i Hristom“ (Mesijom).

Petar je znao ono što svaki hrišćanin treba da zna a to je da postoje dve Osobe o kojima je Gospod govorio: **naš nebeski Otac** „Gospod Bog“ i **naš Mesija** „Gospod Isus Hrist.“

> „Reče **Gospod** Gospodu mom“ (Psalam 110:1).
>
> „ … i jedinog **Gospodara Boga** i **Gospoda našeg Isusa Hrista** odriču se“ (Judina stih 4).
>
> „**Jedan Gospod,** jedna vera, jedno krštenje, **Jedan Bog** i **Otac** svih, koji je nad svima, i kroza sve, i u svima nama“ (Efescima 4:5-6).

Sada o Petrovoj propovedi u trećem poglavlju Dela apostolskih

Nakon izlečenja čoveka u hramu, gomila ljudi se okupila pitajući se kakvom moći je ovo postignuto. Petar je zatim držao propoved sličnu onoj koju je držao na Pentakost (Duhove) u drugom poglavlju.

> „Bog Avraamov i Isakov i Jakovljev, **Bog otaca naših**, proslavi Sina svog Isusa, kog vi predadoste i odrekoste Ga se pred licem Pilatovim kad on sudi da Ga pusti“ (Dela apostolska 3:13).

Petar je jasnu razliku napravio između „Boga Avrama, Isaka i Jakova, Boga naših Očeva“ i „njegovog Sina Isusa“. Zašto toliko njih insistira na tome da ih kombinuje?

„A **Načelnika života** ubiste, koga **Bog** vaskrse iz mrtvih, čemu smo mi svedoci“ (Dela 3:15).

Pogrešna teologija je načinila Isusa Kraljem univerzuma iako Petar i drugi pisci Biblije kažu da je on Princ.

„Mesija, **Princ**“ (Danilo 9:25).
„**Princ** Mira“ (Isaija 9:6).
„**Princ** života“ (Dela 3:15).
„**Princ** i Spasitelj“ (Dela 5:31).
„**Princ kraljeva zemlje**“ (Otkrovenje 1:5).

Svemoćni Bog je vrhovni vladar, veliki Kralj univerzuma a Njegov Sin, „Princ“, je ispod Njega. „Bog je glava Hristu“ (1. Korinćanima 11:3). „Hrist je Božiji“ (1. Korinćanima 3:23).
„Pokliknite **Bogu** glasom radosnim. Jer je **Višnji Gospod** strašan, **car veliki** nad svom zemljom“ (Psalam 47:2, vidi i Psalam 68:24; 74:12; Danilo 2:47, 4:37, Matej 5:35.)

Petar nastavlja:
„Pokajte se dakle, i obratite se da se očistite od greha svojih, da dođu vremena odmaranja od lica Gospodnjeg, I da **on** (Bog) **pošalje** unapred narečenog vam **Hrista Isusa**, Kog valja dakle nebo da primi do onog vremena kad se sve popravi, što **Bog govori** ustima svih svetih proroka svojih od postanja sveta“ (Dela 3:19-21).

Slušajte Petra! Bog koji je prvi put poslao Isusa Hrista obećeo je da će ga ponovo poslati „u vreme kada se sve popravi.“ To ne znači da Bog šalje

drugog Boga, već da Gospod Bog šalje svog Sina „**čoveka Hrista Isusa**“. Što se tiče Petra i drugih apostola, sam Isus ima Boga.

> „Blagosloven **bio Bog** i Otac našeg **Gospoda Isusa Hrista**“ (1. Petrova 1:3).
>
> „Blagosloven **bio Bog** i Otac našeg **Gospoda Isusa Hrista**“ (Efescima 1:3).

Sada da se pozabavimo stihovima 22,23 i 26 trećeg poglavlja Dela apostolskih:

> „Mojsije dakle očevima našim reče: **Gospod Bog** vaš podignuće vam **proroka iz vaše braće**, kao mene; njega poslušajte u svemu što vam kaže. I biće da će se svaka duša koja ne posluša **tog proroka** istrebiti iz naroda. Vama najpre **Bog** podiže Sina svog Isusa, i **posla** Ga da vas blagosilja“ (Dela apostolska 3:22-23,26).

Nije li čudno to da su ovi apostoli proveli tri godine sa Isusom u službi a nisu mu se molili u četvrtom poglavlju Dela apostolskih. Za njih on je bio prava žrtva za grehove čitavog sveta, Mesija, princa i proroka poput Mojsija (5. Mojsijeva 5:15, 18) koga je Bog poslao ali nije sam bio Bog. Dakle, molili su se onom ko je bio njihov i naš Bog, („Gospode, ti si Bog, koji je načinio raj i zemlju“) u „ime svetog deteta Isusa“. Jako je bitno da sledimo njihov primer. Došli smo do kraja doba, i molitve treba da nam se usliše. Pogledajte kako je Bog iskazao svoje odobravanje načina na koji su se oni molili:

> „I pošto se oni pomoliše Bogu zatrese se mesto gde behu sabrani, i napuniše se svi Duha Svetog, i govorahu reč Božju sa slobodom“ (Dela apostolska 4:31).

Sam Isus je bio čovek od molitve

Molitva je izjava zavisnosti od Boga, a Isus se uvek molio. Biblija beleži dosta toga u vezi sa njegovim molitvenim životom.

> „I odstupivši narod pope se na goru sam da **se moli** Bogu“ (Matej 14:23).
>
> „Tada privedoše k Njemu decu da **metne ruke na njih, i da se pomoli** Bogu“ (Matej 19:13).
>
> „Tada dođe Isus s njima u selo koje se zove Getsimanija, i reče učenicima: Sedite tu dok **ja idem tamo da se pomolim** Bogu“ (Matej 26:36).
>
> „A ujutru, vrlo rano ustavši, izađe i ode nasamo, i **onde se moljaše** Bogu“ (Marko 1:35).
>
> „A kad se krsti sav narod, i Isus pošto se krsti i moljaše se Bogu, otvori se nebo, I siđe na Nj Duh Sveti u telesnom obliku kao golub...“ (Luka 3:21-22).
>
> „A On odlažaše u pustinju i **moljaše se** Bogu“ (Luka 5:16).
>
> „A kad prođe osam dana posle onih reči, uze Petra i Jovana i Jakova i iziđe na goru da se **pomoli** Bogu. I kad se **moljaše** postade lice Njegovo drugačije, i odelo Njegovo belo i sjajno“ (Luka 9:28-29).

Lukin opis Isusove molitve u Bašti Getsimanije pokazuje da Isusove molitve nisu bile samo formalnost niti su služile za davanje dobrog primera.

> „**I budući u agoniji, moljaše se bolje;** znoj pak Njegov beše kao kaplje krvi koje kapahu na zemlju“ (Luka 22:44).

Kome se Isus molio?

Pošto je Isus dobar primer za nas, trebalo bi da Sveto pismo proučavamo sa pitanjem „Kome se Isus molio?“ Da li je Isus bio samo telo puno Boga (robot ako vam se to dopada), kao što to neki propovedaju, pa samim tim kada se on molio to je bilo „meso koje se moli Duhu“ ili je on bio jedinstven, savršen i bezgrešan čovek koji se molio svom Bogu? (Zapamtite ove reči „Odlazim **mom Bogu i tvom Bogu**“ – Jovan 20:17). Obratite pažnju na sledeće:

> „Tih, pak, dana iziđe na goru da se **pomoli** Bogu; i provede **svu noć na molitvi Božijoj**“ (Luka 6:12) (Isus se molio Bogu).
>
> „Ovo govori Isus, pa **podiže oči svoje na nebo** i reče: **Oče**! Dođe čas, proslavi Sina svog, da i Sin Tvoj proslavi Tebe“ (Jovan 17:1).
>
> „On u dane tela svog moljenja i **molitve** k **Onome** (Bogu) koji Ga može izbaviti od smrti s vikom velikom i sa suzama prinošaše, i bi utešen po svojoj pobožnosti“ (Jevrejima 5:7).

Slušajte jaki jecaj Isusa na krstu:

> „**Oče! Oprosti im;** jer ne znadu šta čine“ (Luka 23:34).

Isus nije rekao „Opraštam im“ iako ih je posmatrao sa opraštanjem, ali njegova molitva je upućena Bogu: „ Oče! Oprosti im!“ Uporedite ovo sa Pavlovim rečima u stihu 4:32 Poslanice Efescima „... Bog u Hristu je oprostio vama“ i u stihu 20:21 Dela apostolskih „ ... pokajanje k Bogu i veru u Gospoda našeg Isusa Hrista.“ Isusovi najbliži prijatelji su znali da dok je bio na zemlji on se molio Bogu zarad njihovih potreba. Pogledajte šta je Marta rekla na grobu svog mrtvog brata Lazara:

> „Gospode! Da si Ti bio ovde ne bi moj brat umro. A i sad znam da **šta zaišteš u Boga daće ti Bog**“ (Jovan 11:21-22).

I on se i dalje moli za nas u raju. Inspirisani pisac Poslanice Jevrejima kaže da je Isusova služba neprestana:

> „A sad **dobi bolju** službu, kao što je i posrednik boljeg zaveta“ (Jevrejima 8:6).

Deo njegove stalne službe jeste da se zalaže za nas:

> „Zato i može vavek spasti one koji **kroza Nj dolaze k Bogu**, kad **svagda živi** da se može moliti za njih“ (Jevrejima 7:25).
>
> „Ko će osuditi? Hristos Isus koji umre, pa još i vaskrse, koji je s desne strane Bogu, **i moli za nas**?“ (Rimljanima 8:34).
>
> „... jer ako ja ne idem, utešitelj neće doći k vama“ (Jovan 16:7).
>
> „I ja ću **umoliti Oca**, i daće vam drugog utešitelja da bude s vama vavek“ (Jovan 14:16).

Isus je učio nas učenike da se molimo Ocu

U devetom poglavlju rečeno nam je: „I prohođaše Isus po svim gradovima i selima učeći po zbornicama njihovim i propovedajući evanđelje o carstvu, i isceljujući svaku bolest i svaku nemoć po ljudima“ (stih 35). Dok je putovao i video gomilu naroda on „ gledajući ljude sažali Mu se, jer behu smeteni i rasejani kao ovce bez pastira“ (stih 36). Isus je video problem i uputio zahtev svojim učenicima.

Isusov zahtev za molitvom

> ,,Molite se, dakle, **Gospodar**u od žetve da izvede radnike na žetvu **svoju**“ (Matej 9:38).

Isus je uputio molitvu svojim učenicima. On u gore navedenom stihu: ,,Pomozite mi da se molim Bogu Ocu u vezi ovog problema.“ Za još jedan primer Isusovog zahteva za molitvom upućenog učenicima pogledajte stihove Matej 26:36-43. Isus nikada nije tvrdio da je ,,Bog žetve“. Obratite pažnju na sledeće reči u stihu Jovan 15:1.

> ,,Ja sam pravi čokot, i **Otac** je moj vinogradar“.

Kada je Isus pričao o domaćinu u 22 poglavlju Matejinog evanđelja, on je sebe zamislio kao ,,njegovog sina“, ,,naslednika“ koga je gazda (Bog) poslao i koga su zli ljudi zarobili. Isus nikada nije tvrdio da je Otac **i** Sin. Mi smo ti koji smo tvrdili da je on oba. Obratite pažnju na to da smo mi naslednici Boga **našeg Oca** i sunaslednici sa Isusom Hristom, **našim bratom**.

Izuzetno je to da ni u jednom trenutku u Evanđeljima nije zabeleženo da je Isus podučavao da se mole njem. Zapravo, jasno je da je on podučavao sasvim suprotno. Zašto onda milioni hrišćana insistiraju da se mole Isusu? Značajno je to što je trijadolog James McGrath, profesor religije na Butler univerzitetu u svojoj knjizi pod nazivom jedini pravi Bog rekao: ,,**vredno je zapažanja to da molitve najranijih generacija hrišćana nisu bile upućene Isusu**.“ [1]

Razmotrite Isusove reči na ovu temu:

> „A ti kad se moliš, uđi u klet svoju, i zatvorivši vrata svoja, pomoli se **Ocu svom** koji je u tajnosti; i Otac tvoj koji vidi tajno, platiće tebi javno. Vi dakle ne budite kao oni; jer zna **Otac vaš** šta vam treba pre molitve vaše; **Ovako dakle molite se vi: Oče naš** koji si na nebesima, da se sveti **ime Tvoje**“ (Matej 6:6, 8-9).

> „Još vam kažem zaista: ako se dva od vas slože na zemlji u čemu mu drago, zašto se uzmole, daće im **Otac moj** koji je na nebesima“ (Matej 18:19).

> „Kad dakle vi, zli budući, umete dobre dare davati deci svojoj, koliko će više **Otac nebeski dati Duha Svetog onima koji ištu u Njega**?“ (Luka 11:13). Obratite pažnju na „koji ištu od **Njega** ... vašeg nebeskog Oca.“

> „A kamoli **Bog** neće odbraniti izbranih svojih koji Ga **mole** dan i noć? Kažem vam da će ih **on** odbraniti brzo“ (Luka 18:7-8).

Origen u vezi sa molitvom Ocu

Rani grčki crkveni otac Origen (185-255. n.e.) napravio je dosta ozbiljnih grešaka koje se tiču njegove teologije, ali je pročitao ove jasne stihove i jasno ih razumeo. Mi treba da se molimo Svevišnjem Ocu, Njemu samom. Uzmite u obzir ove citate uzete iz njegovih rukopisa:

> „Svaku molitvu, preklinjanje, zalaganje i zahvalnost treba uputiti samo **Vrhovnom Bogu** putem visokog sveštenika – žive reči i ... to nam ne dozvoljava da se sa pouzdanjem molimo ikom drugom

> do **Vrhovnom Bogu**, koji je dovoljan za sve stvari, **kroz** našeg Spasitelja, Sina Božijeg. **Smatramo da nije prikladno da se molimo bićima koja sama nude molitve**. Jer čak bi i oni sami radije da mi svoje molitve upućujemo Bogu kome se molimo a ne da ih šaljemo nadole njima samima ili da **podelimo moć molitve između njih i Oca**."[2]

Origen pokreće pitanje. Zašto da se molimo Isusu, Mariji, svecima i anđelima kada nikada nismo dobili instrukcije da to uradimo i kada smo zapravo pozvani u sobu sa prestolom samog Svemoćnog Boga?

> ,, Imajući, dakle, velikog **Poglavara svešteničkog**, koji je prošao nebesa, Isusa sina Božijeg, da se držimo priznanja. Da pristupimo, dakle, **slobodno k prestolu blagodati**, da primimo milost i nađemo blagodat za vreme kad nam zatreba pomoć" (Jevrejima 4:14,16).
>
> ,,Jer po njemu imamo oba (Jevreji i pagani) **pristup k Ocu u jednom Duhu**" (Efescima 2:18).
>
> ,,U kome imamo slobodu i **pristup** u nadi verom Njegovom. Toga radi priklanjam kolena svoja pred **Ocem Gospoda** našeg Isusa Hrista" (Efescima 3:12, 14).

Protokol prilaženja Bogu

Gore navedeni stihovi ukazuju na važnu temu koja se tiče molitve. To je protokol prilaženja Bogu. Kada sam bio mlad, naučio sam dobru lekciju o protokolu. Moj stariji prijatelj je bio na suđenju u federalnom sudu i nekoliko članova naše crkve je otišlo sa njim kako bi mu pružili moralnu podršku. Došli smo tiho u sudnicu i na naše zaprepašćenje sudski

izvršitelj je ušao i izveo svakoga ko nije imao sako, uključujući i mene. Seo sam u hodnik i tokom suđenja sam pregledao protokol posete federalnom sudu u prisustvu federalnog sudije.

Nešto slično sam pročitao nedavno u vezi sa nekolicinom dama koje su bile pozvane da posete predsednika. Bilo da je u pitanju neznanje ili nepažnja, novine nisu to navele, nekoliko njih je došlo u papučama. To je prouzrokovalo dosta pometnje, jer ne možete da uđete u ovalnu sobu i upoznate predsednika u papučama. Postoji određeni protokol. Ukazujete čast predsedniku i kancelariji. Idete kada vas pozove, prikladno odeveni i sa određenim manirima.

Isto tako, postoji protokol prilaženja Velikom kralju univerzuma! Kada je jevrejski Prvosveštenik išao na najsvetije mesto jednom godišnje da se sretne sa Bogom Izraela, on je išao samo nakon pažljive pripreme.

Morao je prikladno da se okupa, žrtvuje i odene. Kazna za kršenje ovog pravila je bila smrt. Naravno mi sada prilazimo „prestolu milosti", pa kazna za neprilaženje Njemu na način koji je On odredio nije smrt već **neuslišene molitve**.

Kakav je naš protokol?

Pogledajte u pesme koje su zabeležene u devedeset drugom i stotom Psalmu. Ove pesme ili himne su napisane kako bi se pevale u hramu ili prilikom prilaženja istom, na šabat ili za vreme religijskih praznika. One slave Božiju veličanstvenu visost, pravednost i autoritet. Ove himne hvale i obožavanja su bile „pesme uspona" koje su bile namenjene da

nekoga dovedu u prisustvo Svemoćnog Boga. Pažljivo pogledajte Psalam 100.

> ,,Raduj se Gospodu, sva zemljo! Služite Gospodu veselo; **idite pred lice Njegovo pevajući**! **Poznajte Gospod da je Bog**. On nas je stvorio, i mi smo dostojanje Njegovo, narod Njegov i ovce paše Njegove. **Ulazite na vrata Njegova sa slavom, u dvore Njegove s hvalom. Slavite Ga, i blagosiljajte ime Njegovo.** Jer je dobar Gospod; milost je Njegova uvek, i istina Njegova od kolena na koleno."

Tako su stanovnici Izraela došli u prisustvo Boga molitvom, obožavanjem i žrtvovanjem životinja. Kroz Isusa Hrista ,,jagnjeta Gospodnjeg koji je odneo grehe sveta", sada imamo ,,nov i živ put" da priđemo Bogu.

> ,,Imajući, dakle, slobodu, braćo, ulaziti u svetinju krvlju Isusa Hrista, **putem novim i živim**. Koji nam je obnovio **velom**, to jest **telom** svojim, I **sveštenika velikog** nad domom Božijim: **Da pristupamo** s istinim srcem u punoj veri" (Jevrejima 10:19-22).

Moliti se Bogu u Isusovo ime

Dok je Isus bio ovde na zemlji sa svojim učenicima on je u njihovim životima imao **funkciju** Boga Egipta za to vreme (Druga Mojsijeva 4:16; 7:1).

On ih je štitio (Marko 4:35-41), lečio njihove bolesti (Matej 8:14-15), i ispunjavao njihove potrebe (Matej 17:24-27). Ali ih je podučavao da je Bog Otac izvor svega toga (Jovan 5:30-31, 6:32, 7:16). Početkom

Isusove službe on je svojim učenicima dao instrukcije da se mole Bogu (Matej 6:6-9, Luka 11:1-2), ali nije im rekao da se mole u njegovo ime. Pošto testament ne nastupa na snagu sve do smrti podnosioca (Jevrejima 9:15-16), oni nisu pominjali Isusovo ime u molitvi Ocu sve do njegove smrti na krstu. Upravo zato njegovo ime nije uključeno u molitvu koju nazivamo ,,Gospodovom molitvom.“ Pre svog raspeća, on je počeo da ih podučava nečim novim. U stihovima 15:15-16 on im govori:

> ,, ... jer vam sve kazah **što čuh od Oca svog.** Vi mene ne izabraste, nego ja vas izabrah, i postavih vas da vi idete i rod rodite; i da vaš rod ostane, **da šta god zaištete u Oca u ime moje da vam da**“ (Jovan 15:15-16).

U narednom poglavlju on ih podučava opširnije o molitvama Bogu u njegovo ime. On je počeo da sa njima priča otvorenije u vezi sa njegovom smrti koja će se desiti i njegovom usponu do Oca, i oni su teško shvatali ove rečenice. Obratite pažnju na stihove 16:16-17.

> ,,Još malo, i nećete me videti, i opet malo, pa ćete me videti: jer **idem k Ocu**. A neki od učenika Njegovih rekoše među sobom: Šta je to što nam kaže: Još malo, i nećete me videti; i opet malo pa ćete me videti; i: Ja idem k ocu?“

Isus ovo kaže o Ocu nakon što ode u raj i kada više nije sa njima:

> ,,I u onaj dan **nećete me pitati nizašta**. Zaista, **zaista vam kažem da šta god tražite od Oca u ime moje, daće vam**. Posle ne iskaste ništa **u ime moje**; ištite i primićete, da radost vaša bude ispunjena.“

> „Ovo vam govorih u pričama; ali će doći vreme kad vam više neću govoriti u pričama, nego ću vam **jednostavno pokazati Oca**. U **onaj** ćete **dan u ime moje zaiskati,** i ne velim vam da ću ja umoliti Oca za vas; **Jer sam Otac ima ljubav k vama** kao što vi imaste ljubav k meni, i verovaste da ja od Boga izišoh. Izišoh od Oca, i dođoh na svet; i **opet ostavljam svet, i idem k Ocu.** Rekoše Mu učenici Njegovi: Eto sad upravo govoriš, a priče nikakve ne govoriš“ (Jovan 16:23-29). (Pogledajte Isusove reči „na taj dan“ u gore navedenom stihu i shvatićete da se ovo odnosi na ono što će se desiti **kad on ode kod Oca**).

Nije ni čudo to što su se u četvrtom poglavlju Dela apostolskih, samo nekoliko dana nakon što je Isus ovo izjavio, isti ovi učenici molili „**Bogu**“, „**Gospodu**“ u **ime** „**svetog deteta Isusa**“ (Dela apostolska 4:24, 27, 30).

Braćo, kako su nam promakle jasne instrukcije od strane Isusa kada je u pitanju molitva **Bogu našem Ocu u Isusovo ime**? Nisam kritički nastrojen, ali čujem kako se sveštenici u službama i na televiziji mole Isusu „u njegovo Ime“. Oni se dakle mole Isusu „u Hristovo ime“ ili se mole Ocu a pre nego što se ta molitva završi oni Njega nazivaju „Isusom“ i zahvaljuju mu se, jer je umro za naše grehove.

Kada uzmem u obzir to koliko smo pogrešno pristupili Bogu, ne čudi me zašto nam se više molitva nije ostvarilo; Pitam se kako su nam se ikakve molitve ostvarile.

Trebalo bi hrabro da odemo do prestola milosti u Isusovo ime, da krvlju Isusovom, njegovom pravičnošću i vrednošću zahtevamo nazad ono što je on dobio za nas na krstu (Isaija 53:5). Rezultat toga bi bilo više odgovorenih molitvi! Nedavno sam ručao sa dva sveštenika od kojih jedan čvrsto podržava shvatanje Boga kao je predstavljeno u mojoj knjizi, dok je drugi samo nakratko prelistao tu moju knjigu. Drugi sveštenik, koji predvodi veliku nazarećansku crkvu, bio je otvoren za ovu istinu i rado je diskutovao na tu temu. Kada je predmet molitve došao na red, on je postavio pitanje: „Brate Joele da li mi možemo da se direktno molimo Bogu Ocu?“

Kada sam mu dao Sveto pismo i pokazao da možemo, on se obradova. On je rekao: „Molio sam se Isusu i jednom prilikom sam rekao: Isuse, možeš li svom Ocu reći koliko ga volim?“ On je bio odjuševljen kada je saznao da može direktno da se moli Bogu. Vratili smo se u moju kancelariju, i pre nego što su otišli on je pitao da li može da ponudi molitvu. „Bogu Ocu“ je uputio najlepšu i najdirljiviju molitvu u „ime tvog Sina Isusa.“ Računajte da je on još jedan hrišćanin koga je oslobodila istina.

Drugi delovi Biblije koji pružaju podršku

Pošto je Isus podučio svoje učenike da se mole Bogu Ocu u njegovo ime, a mi vidimo da su se oni molili na takav način u četvrtom poglavlju Dela apostolskih, trebalo bi da ojačamo naše razumevanje ove neverovatne istine posmatranjem drugih delova Biblije koji pružaju podršku. Jedna stvar koja glasno govori o ovakvom načinu molitve jeste odsustvo svakog biblijskog svedočenja o Isusovim sledbenicima koji su se molili

njemu **nakon što je otišao** kod Oca. Ovo nije iznenađujuće jer bi bilo kakva slična referenca bila u direktnoj suprotnosti sa onim što ih je Isus podučavao u poglavljima 15 i 16 Jovanovog evanđelja. Činjenica je da Novi zavet beleži prilike kada su Isusovi učenici govorili o njemu nakon njegovog uspona kod Oca, ali su u pitanju **samo vizije o njemu ili kao odgovor na obraćanje njemu.**

U ovom trenutku u našoj studiji, zarad jasnijeg razumevanja ove teme, možda bi bilo od pomoći osvrnuti se na to šta rečnik kaže o rečima **moliti se** i **molitva**. *Websters New Twentieth Century Dictionary* kaže sledeće za **glagol moliti**: 1. Prvobitno, preklinjati, zamoliti, moliti, danas se retko koristi osim kada je u pitanju eliptični oblik: I pray you, as pray tell me (Molim ti se kako mi molitva govori). Upotrebljena na ovaj način, reč moliti se predstavlja **molbu** koju neko upućuje nekoj drugoj osobi. Ovo je **najširi** smisao ove reči. Ali sada pogledajte značenje reči moliti se u **najužem** smislu reči. U Websteru stoji: „pitati iskreno, uputiti molbu, reći molitve, kao Bogu. " Što se tiče reči **molitva**, u Websteru stoji: „skromno preklinjanje adresirano **Bogu**;" „zahtev upućen **Bogu**" „svaki vid duhovne komunikacije sa **Bogom**" i ponovo ne postoji nijedna biblijska referenca o molitvama koje su upućene Isusu nakon što je otišao kod Boga.

Da li se Stefan molio Isusu?

Pogledajte sedmo poglavlje Dela apostolskih. Neki smatraju da se Stefan molio Isusu onda kada su ga kamenovali, ali bliži pogled na ovo svedočenje dokazuje suprotno. Stihovi u pitanju su stihovi 59 i 60.

> „I zasipahu kamenjem Stefana, koji je **vikao** (gr. epikaleó) i govoraše: Gospode Isuse! Primi duh moj" (stih 59).

U ovom stihu Stefan se jasno **moli svom Bogu** i svoj duh posvećuje „**Gospodaru Isusu**". On se obojici obratio, jer je u momentu smrti gledao **obojicu**.

> „I reče: Evo vidim nebesa otvorena i **Sina čovečijeg** gde stoji s desne strane **Bogu**" (stih 56).

U svojoj propovedi koja je zabeležena u ovom poglavlju, Stefan pravi jasnu razliku između Boga i Isusa. On o Bogu govori 19 puta i nijednom ne pominje Isusa. U drugom stihu, **Bog** je „Bog slave", u stihu 32 **On** je „Bog Avrama, Isaka i Jakova" a u stihu 48 **On** je „Svevišnji" Bog. Stefan o Isusu govori u stihu 37 kao o „Proroku" kog će „Gospod vaš Bog podignuće vam proroka iz vaše braće." U stihu 52 **Isus** je „Samo jedan kog vi sad izdajnici i krvnici postadoste." Dakle, Stefan pravi razliku između Boga i Isusa i ne daje naznaku da su oni jedno i isto. Sada pogledajte šezdeseti stih.

> „Onda kleče na kolena i povika glasno: Gospode! Ne primi im ovo za greh."

Sada pitanje, na koga se reč „Gospod" odnosi u ovom stihu? Stefan pominje reč „Gospod" još 5 puta u ovom poglavlju kada je jasno da on govori o **Gospodu Bogu**. U stihovima 30-33, On je „Gospod Bog Avramov, Isakov i Jakovljev" koji se obratio Mojsiju iz užarenog grma. U stihu 37 On je „Gospod tvoj Bog" koji je obećao da će poslati Isusa kao „Proroka" poput Mojsija. U stihovima 49 i 50 on je „Gospod"

Stvaralac svega. Pogledajte sadržaj Stefanove molitve u šezdesetom stihu ,,Gospode, ne primi im ovo za **greh**.” On se sigurno obraća **Gospodu Bogu,** jer je već u sedmom stihu rekao da je Bog taj koji će da **sudi**.

Ovo se poklapa sa Pavlovom izjavom u sedamnaestom poglavlju Dela apostolskih, stihu 31, gde stoji da će Bog ,, suditi vasionom svetu po pravdi” i stihu 12:23 Poslanice Jevrejima u kom stoji da će Bog ,,suditi svima”. Obratite pažnju na sličnost između Stefanove molitve i Pavlove izjave u stihu 8:33 Poslanice Rimljanima:

> ,, Ko će **optužiti** izabrane Božje? **Bog** je, koji ih opravdava.”

Dakle, Stefan se molio ,,Gospodu” Bogu da se ovaj grozni greh ne pripiše njima, jer je znao da će doći dan kada će „mrtvi, mali i veliki, stajati pred Bogom”, i knjige će biti otvorene (Otkrovenje 20:12).

Da li se Jovan molio Isusu u 22. poglavlju Otkrovenja?

Još jedno mesto u Svetom pismu gde neki pretpostavljaju da se nalazi molitva Isusu nakon što je on otišao u raj, predstavljaju reči Jovana Otkrovitelja upućene Isusu u stihu 22:20 Otkrovenja. ,,Amen. Dođi, Gospodine Isuse!” Ali bliži pogled na kontekst u kom je ova izjava donesena pokazuje da su Jovanove reči bile **odgovor** Isusu sa kojim je pričao a ne molitva. Pogledajte šesnaesti stih:

> ,,Ja, Isus, poslah anđela svojega, da vam ovo posvjedoči u crkvama.” A sada dvadeseti stih: ,,Govori onaj, koji svjedoči ovo: "Da, Ja dolazim brzo."” A Jovanov odgovor na ovaj isti stih jeste: ,,Amen. Dođi, Gospodine Isuse!”

Reč ,,Amen" znači ,,neka bude tako" i predstavlja termin sporazuma. Dakle, Jovanove reči, umesto da budu shvaćene kao molitva, moraju da budu shvaćene kao slaganje sa Isusovom izjavom upućenom njemu a koja glasi: ,,Dolazim brzo." Ukoliko je ovo shvaćeno kao molitva, onda predstavlja direktnu kontradikciju Isusovim rečima koje je sam Jovan zabeležio u stihu 16:23: ,,I u onaj dan nećete me **pitati ni za šta**." I stihu 16:26: ,,U onaj ćete dan **u ime moje** zaiskati."

Da li se Pavle molio Isusu u vreme njegovog preobraćenja?

U devetom poglavlju Dela apostolskih Savle (Pavle) je ugledao Gospoda Isusa u viziji i razgovarao sa njim, ali ne postoji ništa u ovom poglavlju što ukazuje na to da se Pavle molio Isusu, ili na to da je verovao da je imao susret sa Bogom. Obratite pažnju na Ananijine reči upućene njemu koje su abeležene u stihu 22:14 Dela apostolskih:

> ,,Bog otaca naših (Avrama, Isaka i Jakova) izabra te da poznaš **volju Njegovu**, i da vidiš **pravednika**, i da čuješ glas iz usta Njegovih (Isusovih)."

Obratite pažnju na to da je ,,Bog odabrao da vidi Isusa (Samo Jednog) i da čuje njegov glas." Setite se da je Stefan takođe Isusa zvao ,,Samo Jednim" u stihu 7:52 Dela apostolskih. Nakon toga, Pavle je pričao o tome kako je video Isusa (1. Korinćanima 9:1; 15:8) ali nikada ni u jednom od svojih rukopisa on nije dao naznaku da je video ,,Boga". Obratite pažnju na Pavlovu **prvu propoved** nakon susreta na putu u Damasku.

> ,,I odmah po zbornicama propovedaše Isusa da je On Sin Božji." (ne Bog) (Dela apostolska 9:20)

Kako se Pavle molio

U mojoj knjizi ,,Bogu slava“ uključio sam poglavlje pod nazivom ,,Kako se Pavle molio.“ Prilikom proučavanja Svetog pisma kako bih napisao ovaj članak, otkrio sam da je Pavle uputio 34 molitve u Delima apostolskim i u njegovih 13 poslanica. U skladu sa biblijskim zabeleškama, **nijedna od tih molitvi nije bila upućena Isusu.** Trideset i dva puta on izričito kaže da se moli ,,Bogu Ocu i Ocu našeg Gospoda Isusa Hrista.“ Jedini stih koji sam mogao da pronađem u Pavlovim rukopisima koji liči na molitvu Isusu jeste stih 1:12 Prve poslanice Timotiju.

> ,,I zahvaljujem Hristu Isusu, Gospodu našem, koji mi daje moć, što me za vernog primi i postavi me u službu.“

Ovaj stih sigurno označava stav srca a ne molitvu jer pet stihova kasnije on kaže:

> ,,A **Caru večnom, besmrtnom, nevidljivom, jedinom premudrom Bogu** čast i slava va vek veka. Amin.“
>
> ,,**Car večni, besmrtni i nevidljivi**“ nije niko drugi do ,,**veliki Car**“ Gospod Bog, Bog Otac, kog Pavle naziva ,,**jedinim mudrim Bogom**.“ Obratite pažnju na reč ,, nevidljiv“. Naš Gospod Isus nije bio nevidljiv, njega su mnogi ljudi videli.

Pažljivo bacite pogled na sledeće stihove koji nam govore kome se Pavle molio.

> ,,A u ponoći behu **Pavle i Sila na molitvi i hvaljahu Boga**; a sužnji ih slušahu“ (Dela apostolska 16:25). Oni su pevali i molili **se Bogu**.

„Svedočeći i Jevrejima i Grcima **pokajanje k Bogu** i veru u Gospoda našeg Isusa Hrista“ (Dela apostolska 20:21).

„I rekavši ovo uze hleb, i **dade hvalu Bogu** pred svima, i prelomivši stade jesti“ (Dela apostolska 27:35). Obratite pažnju na „**Bogu**“.

„I odande čuvši braća za nas iziđoše nam na susret sve do Apijeva pazara i tri krčme. I kad ih vide Pavle, **dade hvalu Bogu, i ohrabri se“** (Dela apostolska 28:15).

„Koji jede, Gospodu jede: jer **hvali Boga**; i koji ne jede, Gospodu ne jede, i **hvali Boga**.“ (Rimljanima 14:6).

„Jer je pisano: Tako mi života, govori Gospod, **pokloniće mi se svako koleno**, i **svaki jezik slaviće Boga**. Tako će, dakle, svaki od nas dati **Bogu** odgovor za sebe.“ (Rimljanima 14:11-12).

„Ali vas molim, braćo, zaradi Gospoda našeg Isusa Hrista, i zaradi ljubavi Duha, pomozite mi u **molitvama za me k Bogu**“ (Rimljanima 15:30).

„Sami među sobom sudite je li lepo da se žena gologlava **moli Bogu**” (1. Korinćanima 11:13)?

„Jer koji govori jezike, ne govori ljudima **nego Bogu**: jer niko ne sluša, a on duhom govori tajne” (1. Korinćanima 14:2).

„ako li ne bude nikoga da kazuje … sebi neka govori **i Bogu**” (1. Korinćanima 14:28).

„Da se u svemu obogatite za svaku prostotu koja kroz nas čini hvalu **Bogu**” (2. Korinćanima 9:11).

„Toga radi **priklanjam kolena svoja pred Ocem** Gospoda našeg Isusa Hrista” (Efescima 3:14).

„Zahvaljujući za svašta **u ime Gospoda našeg Isusa Hrista Bogu i Ocu**" (Efescima 5:20).

„Zahvaljujem **Bogu** svom kad se god opomenem vas, Svagda **u svakoj molitvi svojoj** za sve vas s radošću **moleći se**" (Filipljanima 1:3-4).

„Ne brinite se nizašta nego u svemu molitvom i moljenjem sa zahvaljivanjem **da se javljaju Bogu** iskanja vaša. I mir **Božji**, koji prevazilazi svaki um, da sačuva srca vaša i misli vaše **u Gospodu Isusu**" (Filipljanima 4:6-7).

„A **Bog** moj da ispuni svaku potrebu vašu po **bogatstvu** svom u slavi, u Hristu Isusu" (Filipljanima 4:19).

„Zahvaljujemo **Bogu** i **Ocu** Gospoda svog Isusa Hrista, moleći se svagda za vas" (Kološanima 1:3).

„**Moleći** se i za nas **ujedno** da nam **Bog** otvori vrata reči, da propovedamo tajnu Hristovu" (Kološanima 4:3).

„Jer kakvu **hvalu** možemo dati **Bogu** za vas, za svaku radost kojom se radujemo vas radi **pred Bogom svojim**" (1. Solunjanima 3:9).

„Molim, dakle, pre svega da se čine **iskanja**, **molitve**, **moljenja**, **zahvaljivanja** za sve ljude, Za careve, i za sve koji su u vlasti, da tihi i mirni život poživimo u svakoj pobožnosti i poštenju. Jer je ovo dobro i prijatno **pred Spasiteljem našim Bogom**. **Jer je jedan Bog**, i **jedan posrednik Boga** i **ljudi**, **čovek Hristos Isus**" (1. Timotiju 2:1-3,5).

„Zahvaljujem **Bogu svom** spominjući te svagda **u molitvama svojim**" (Filimonu 1:4).

Obratite pažnju na izjavu južnobaptističkog učenjaka Millard Ericksona:

> „Hajde da molitvu svedemo na obožavanje Isusa Hrista. U Novom zavetu imamo određene načine molitve Ocu. Takođe imamo primer samog našeg Gospoda kao i model molitve koju je on dao svojim učenicima i nama. **Mi nemamo nikakve slične naredbe kada je u pitanju molitva Isusu Hristu. Sam Isus to nikada nije zapovedio, niti je to učinio Pavle niti ijedan drugi pisac Novog zaveta"** (str. 321).

Još delova Biblije koji pružaju podršku ovom

Pošto je većini nas Hrišćana promaklo to kome treba da se molimo, moramo pogledati i ostale delove Biblije u kojima stoji odgovor na ovo pitanje dok ovo poglavlje privodimo kraju.

> „ …nego ako ko **poštuje Boga** i volju Njegovu tvori, **onog sluša**" (Jovan 9:31).
>
> „Pokaj se dakle od ove svoje pakosti, i **moli se Bogu** da bi ti se oprostila pomisao srca tvog." (Dela apostolska 8:22).
>
> „Jer ih slušahu gde govorahu jezike, i **veličahu Boga**" (Dela apostolska 10:46).
>
> „Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, **neka ište u Boga** koji daje svakome bez razlike i ne kori nikoga, i daće mu se" (Jakovljeva 1:5).
>
> „Svaki dobri dar i svaki poklon savršeni odozgo je, dolazi od **Oca** svetlosti, u kog nema promenjivanja ni menjanja videla i mraka" (Jakovljeva 1:17).
>
> „Njime **blagosiljamo Boga** i **Oca**, i njime kunemo ljude, koji su stvoreni po obličju Božijem" (Jakovljeva 3:9).

> „I ako **zovete Ocem** Onog …" (1. Petrova 1:17).
>
> „I vi kao živo kamenje zidajte se u kuću duhovnu i sveštenstvo sveto, da se prinose prinosi duhovni, koji su **Bogu** povoljni, kroz **Isusa Hrista**" (1. Petrova 2:5).

Zaključak

Pošto nas gore navedeni stihovi jasno podučavaju o tome kakvo je shvatanje molitve bilo kod apostola, trebalo bi je uputiti **Bogu Ocu**. Kako u Bibliji ne postoji mesto gde se navodi da je ikakva molitva upućena Isusu nakon njegovog odlaska na nebo, moramo početi da se molimo na ovakav način. Možete reći da su mnoge vaše molitve uslišene iako ste se molili Isusu. Na to bih samo odgovorio da su i naše uslišene. Moja porodica i prijatelji su videli čuda spasenja i ostvarile su im se molitve upućene Isusu. Videli smo kako ljudi bivaju izlečeni od raka, srčanih oboljenja, astme, kronove bolesti, zostera i raznih drugih bolesti i oboljenja samo molitvama upućenim Isusu. Ali ovo samo svedoči o brižnom strpljenju **Boga Oca** kada je u pitanju naše shvatanje Biblije. Da vas podsetim da do naše doktrine nismo došli iskustvom, već moramo doktrinu izvući na osnovu Božije svete reči i prilagoditi naše iskustvo njoj.

Deo davanja slave Njemu kao što je on to zapovedio predstavlja pružanje ljubavi, obožavanja i molitvi Njemu i to onih koje On želi i zaslužuje. Verujem da kad nas svetlost istine obasja, Bog Otac će od nas zahtevati da Mu pristupimo na način koji je on propisao, kako bi naše molitve bile uslišene. I zašto se ne bi molili Bogu Ocu kada ja Jakov rekao:

> „Svaki dobri dar i svaki poklon savršeni odozgo je, **dolazi od Oca**" (Jakovljeva 1:17).

Pavle se molio Bogu	
Mesto molitve u Svetom pismu	**Kome je upućena**
Dela 16:25	„Bogu”
Dela 27:35	„Bogu”
Dela 28:15	„Bogu”
Rimljanima 1:9-10	„Bogu”
Rimljanima 10:1	„Bogu”
Rimljanima 15:5-6	„Bogu”
Rimljanima15:13	„Bogu”
Rimljanima 15:30	„Bogu”
Rimljanima 16:25-27	„Bogu”
I Korinćanima 1:4-9	„Bogu”
II Korinćanima 1:3-5	„Bogu Ocu”
II Korinćanima 2:14	„Bogu”
II Korinćanima 9:12-15	„Bogu”
II Korinćanima13:7-9	„Bogu”
Efescima 1:15-23	„Bogu”
Efescima 3:14-21	„Ocu našeg Gospoda Isusa Hrista”
Filipljanima 1:9-11	„Bogu”
Filipljanima 4:20	„Bogu našem Ocu”
Kološanima 1:9-12	„Ocu (Bogu)”
I Solunjanima 1:2-4	„Bogu”
I Solunjanima 2:13	„Bogu”
I Solunjanima 3:11-13	„Bogu”
I Solunjanima 5:23-24	„Bogu”
II Solunjanima 1:11-12	„Bogu”
II Solunjanima 2:13-17	„Bogu”
II Solunjanima 3:5	„Gospodu … Bogu”
II Solunjanima 3:16	„Gospodu mira”
I Timotiju 1:17	„Bogu”
I Timotiju 6:13-17	„Bogu koga niko nikada nije video”
II Timotiju 1:3	„Bogu”
II Timotiju 1:16-18	„Gospodu Bogu”
II Timotiju 4:14-18	„Bogu”
Filimonu 4-6	„Bogu”

5. Sveti Duh je duh Oca

*"A kad vas predadu, ne brinite se kako ćete ili šta ćete govoriti; jer će vam se u onaj čas dati šta ćete kazati. Jer **vi nećete govoriti, nego Duh Oca vašeg** govoriće iz vas"* [govori Isus] *(Matej 10:19-20).*

*"A kad vas povedu da predaju, ne brinite se unapred šta ćete govoriti, niti mislite; nego šta vam se da u onaj čas ono govorite; **jer vi nećete govoriti nego Duh Sveti**"* [govori Isus] *(Marko 13: 11).*

*"A kad dođe **utešitelj**, koga ću vam poslati od Oca, **Duh** istine, **koji od Oca izlazi**, On će svedočiti za mene"* [govori Isus] *(Jovan 15:26).*

*"I gle, ja ću poslati **obećanje Oca svog** na vas; a vi sedite u gradu jerusalimskom dok se ne obučete u **silu s visine**"* [govori Isus] *(Luka 24:49).*

*"**Duh je Gospoda Boga** na meni, jer me Gospod pomaza da javljam..."* [proročanstvo koje se tiče Isusa] *(Isaija 61: 1).*

*"**Duh je Gospodnji** na meni; zato me* [Gospod Bog] *pomaza da javim..."* [govori Isus] *(Luka 4:18).*

*"Isus pak **pun Duha Svetog** vrati se od Jordana, i odvede Ga **Duh** u pustinju" (Luka 4:1).*

Počeću ovo poglavlje tako što ću reći da imam veliko poštovanje za Duh Božji. Pre bih danas umro nego da kažem i jednu reč protiv Svetog Duha. Ja sam kršten Svetim Duhom kada sam imao deset godina na molitvenom oltaru. Tokom više od pedeset godina propovedanja bio sam pomazan, inspirisan, osnažen, vođen i zaštićen Svetim Duhom.

Ali postoji pitanje koje je vredno ozbiljnog razmatranja od strane svih inteligentnih, bogoljubivih i bogobojažljivih ljudi. Da li Bog iz Biblije postoji u vidu tri ravnopravne, večne osobe: Boga Oca, Boga Sina i Boga Svetog Duha, slavnom, večnom i blagoslovenom trojstvu? Jasni biblijski odgovor na to pitanje je odlučno ne! Bog iz Biblije je **jedan** entitet, biće, osoba.

Poslušajte Stari Zavet

"Čuj [slušaj]*, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod" (5. Mojsijeva. 6:4).*

"Vidite sada da sam ja, ja sam, i da nema Boga osim mene" (5. Mojsijeva 32:39).

*"Ustanite, blagosiljajte Gospoda Boga svog... Ti si **sam Gospod**... vojska nebeska **Tebi se klanja**" (Nemija 9:5-6).*

"Nema svetog kao što je Gospod; jer ***nema drugog osim Tebe****; i nema stene kao što je Bog naš" (1. Samuilova 2:2).*

*"****Ti si jedan Bog****" (Psalam 86:10).*

"Gospode nad vojskama, Bože Izrailjev... ***Ti si sam Bog*** *svim carstvima na zemlji" (Isaija 37:16).*

"Koga si ružio i hulio? I na koga si podigao glas? I podigao uvis oči svoje? Na ***Sveca*** *Izrailjevog" (Isaija 37:23).*

"Vi ste moji svedoci, veli Gospod... ***pre mene nije bilo Boga niti će posle mene biti****. Ja sam, ja sam Gospod, i osim mene nema Spasitelja." (Isaija 43:10-11)*

*"****Ima li Boga osim mene****? Da,* ***nema stene, ne znam ni jedne****" (Isaija 44:8).*

*"****Ja Gospod*** *načinih sve:* ***razapeh nebo sam****, rasprostreh zemlju* ***sam sobom****" (Isaija 44:24).*

"Ja sam Gospod, i nema drugog, osim mene nema Boga... ja sam Gospod i nema drugog" (Isaija 45:5-6).

"Ovako veli Gospod ***Svetac*** *Izrailjev i* ***Tvorac njegov****.* ***Ja sam načinio zemlju*** *i čoveka na njoj stvorio,* ***ja sam razapeo nebesa svojim rukama****" (Isaija 45:11-12).*

*"**Jer ovako veli Gospod, koji je stvorio nebo; ja sam Gospod, i nema drugog**" (Isaija 45:18).*

*"**Nema osim mene drugog Boga**, **nema Boga pravednog i Spasitelja drugog osim mene**... **jer sam ja Bog, i nema drugog**" (Isaija 45:21-22).*

*"Jer sam ja Bog, i **nema drugog** Boga, i **niko nije kao ja**" (Isaija 46:9).*

*"Ime je Izbavitelju našem **Gospod nad vojskama**, **Svetac** Izrailjev" (Isaija 47:4).*

*"**A Gospod je pravi Bog**, Bog živi i car večni... **ime Mu je Gospod nad vojskama**" (Jeremija 10:10, 16).*

*"Da sam ja Gospod Bog vaš, i da **nema drugog**" (Joil 2:27).*

*"Nije li nam svima **jedan Otac**? Nije li nas **jedan Bog** stvorio?" (Malahija 2:10).*

Imajući na umu prethodne citate iz Svetog Pisma, zastanimo i zapitajmo se, šta znači *"sam", "nema drugog", "samo ja"?*

Poslušajte Mojsijevo obraćanje Izraelu zabeleženo u 5. Mojsijevoj 4:33, 35-36:

"Je li kad čuo koji narod glas Božji gde govori isred ognja, kao što si ti čuo i ostao živ? ***Tebi je to pokazano da poznaš*** *da je Gospod Bog, i da* ***nema drugog osim Njega***. ***Dao ti je da čuješ glas Njegov s neba*** *da bi te naučio, i* ***pokazao ti je na zemlji oganj svoj veliki, i reči Njegove čuo si usred ognja****"* [govori Mojsije] *(5. Mojsijeva 4:33, 35-36).*

Poslušajmo apostole

"Ili je samo jevrejski Bog, a ne i neznabožački? Da, i neznabožački. Jer je Jedan Bog koji će opravdati obrezanje iz vere i neobrezanje verom" [govori Pavle] *(Rimljanima 3:29-30).*

*"****Nema drugog Boga osim jednog****... Ali mi imamo* ***samo jednog Boga Oca****... i jednog Gospoda Isusa Hrista" (1. Kor. 8:4, 6).*

"Ali posrednik nije jednog; ***a Bog je jedan****" (Galatima 3:20).*

*"****Jedan Bog i Otac svih, koji je nad svima****, i kroza sve, i u svima nama" (Efescima 4:6).*

"Jer je ***jedan Bog****, i jedan posrednik Boga i ljudi, čovek Hristos Isus" (1. Timotejeva 2:5).*

*"****Jer se Bog ne može zlom iskušati****... Nego svakog kuša njegova slast..." (Jakovovlje 1:13-14).*

[**Isusa**] *"četrdeset dana* ***kuša Ga đavo****" (Luke 4:1-2).*

*"Ti veruješ da je **jedan Bog**; dobro činiš; i đavoli veruju, i drhću"* [govori Jakov] *(Jakovljeva 2:19).*

*"Jer i **Hristos** jedanput za grehe naše postrada, pravednik za nepravednike, da nas **privede k Bogu**... Koji je **s desne strane Bogu**, otišavši na nebo"* [govori Petar] *(1. Petrova 3:18, 22).*

*"... da se u svačemu slavi **Bog kroz** Isusa Hrista" (1. Petr. 4:11).*

*"**Boga niko ne vide nikad**"* [govori Jovan] *(1. Jovanova 4:12).* Primetite: Hiljade ljudi je videlo Isusa.

*"...**jedinog Gospodara Boga** i Gospoda našeg Isusa Hrista odriču se"* [govori Juda] *(Juda 4).*

*"I gle, presto stajaše na nebu, i **na prestolu seđaše neko**... i* [životinje] *mira ne imaju dan i noć govoreći: Svet, svet, svet **Gospod Bog Svedržitelj**"* [Jovan] *(Otkrovenje 4:2, 8).*

Poslušajmo Mesiju

*"A On reče mu: Što me zoveš dobrim? Niko nije dobar **osim jednog Boga**" (Matej 19:17).*

*"I ocem ne zovite nikoga na zemlji; **jer je u vas jedan Otac koji je na nebesima**. Niti se zovite Učitelji; jer je u vas jedan **učitelj** Hristos" (Matej 23:9-10).*

"U taj čas obradova se Isus u duhu i reče: Hvalim Te, ***Oče, Gospode neba i zemlje****" (Luka 10:21).*

"A Isus odgovori mu: Prva je zapovest od svih: Čuj Izrailju, ***Gospod je Bog naš Gospod jedini****... I reče Mu književnik: Dobro,* ***učitelju****! Pravo si kazao da je* ***jedan Bog, i nema drugog osim Njega****; A* ***Isus videvši kako pametno odgovori reče mu: Nisi daleko od carstva Božjeg****" (Marko 12:29, 32, 34)* [Šta ovo govori o onima koji ne veruju da je **Bog** ***"jedan"?***]

"A slave koja je ***od jedinog Boga Oca*** *ne tražite?" (Jovan 5:44-45).*

"Oče! ...ovo je život večni da poznaju ***Tebe jedinog istinitog Boga****, i koga si poslao Isusa Hrista" (Jovan 17:1, 3).*

Da, Bog iz Biblije je jedan entitet, biće, osoba. On nije niko drugi do večni Bog, Bog Svedržitelj, veliki stvoritelj svega, naš nebeski Otac! Ko, ili šta, je onda sveti Duh o kome se toliko često govori u Svetom Pismu? Sveti Duh je duh Oca, moć i prisustvo Boga na delu. Primetite stihove koji citiraju Isusove reči sa početka ovog poglavlja. On u Marku 13:11 govori svojim sledbenicima da ne razmišljaju o onome što će reći pred verskim sudom *"jer vi nećete govoriti nego* ***Duh Sveti****"* koji je u njima. On isto govori i u Mateji 10:19-20, ali ovog puta kaže *"****Duh Oca vašeg*** *govoriće iz vas".* Isus koristi izraze *"Sveti Duh"* i *"Duh Oca vašeg"* zato što je **Sveti Duh duh našeg Boga Oca.**

Primetite beleške o Isusovom krštenju u evanđeljima. Matej 3:16 kaže:

*"...i vide **Duha Božjeg** gde silazi kao golub i dođe na Njega..."*

Luka 3:22 kaže:

" I siđe na Nj Duh Sveti u telesnom obliku kao golub..."

Kada Marko i Jovan prenose svoje viđenje Isusovog krštenja, oni jednostavno kažu da se *"**Duh**"* spustio sa neba kao golub. Da li je to bio *"Duh Božji" Matej (3:16), "Duh Sveti" (Luka 3:22)* ili *"Duh" (Marko 1:10; Jovan 1:32)* koji se spustio na Isusa kao golub? To je bio Dug Boga Oca koji se u Novom Zavetu naziva Sveti Duh. Bog je Duh i on je Svet, stoga je *"Sveti Duh"*. Kada je Bog poslao svojega Duha na dan Pentekosta, On je poslao deo sebe. **Biblija nas sigurno ne uči da postoje dva Božja Duha, jedan koji se zove "Bog Otac" i drugi koji se zove "Bog Sveti Duh".**

> *"Jer **jednim duhom** mi se svi krstismo u jedno telo, bili Jevreji, ili Grci, ili robovi, ili sami svoji; i svi se **jednim Duhom** napojismo" (1. Korinćanima 12:13).*

> *"Jer On* [Isus] *dovede k Ocu oboje u **jednom duhu**" (Efescima 2:18).*

> *"A ako li živi u vama **Duh Onog*** [Boga Oca] *koji je **vaskrsao Isusa iz mrtvih**, **Onaj** koji je podigao Hrista iz mrtvih oživeće i vaša smrtna telesa **Duhom** svojim koji živi u vama" (Rimljanima 8:11).*

Poslušajmo Gavrilove reči upućene Mariji

> *"On* [Isus] *će biti veliki, i nazvaće se* ***Sin Najvišega*** [Boga Oca]*, i daće Mu* ***Gospod Bog*** *presto Davida oca Njegovog" (Luka 1:32).*

> *"I odgovarajući anđeo reče joj* [Mariji]*:* ***Duh Sveti*** *doći će na tebe, i* ***sila Najvišeg*** *oseniće te;* ***zato*** *i ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se* ***Sin Božji****" (Luka 1: 35).*

Dakle, sveti Duh je Duh Boga Oca, *"Najvišeg",* odnosno, Božja moć. Isus je u vezi dolaska **Svetog Duha** rekao:

> *"I gle, ja ću poslati obećanje Oca svog na vas; a vi sedite u gradu jerusalimskom dok se ne obučete u* ***silu s visine****" (Luka 24:49).*

Za još dokaza da je Sveti Duh **Božja moć**, a ne treća osoba u trojstvu pogledajmo Mateja 12:28:

> *"A ako li ja* ***Duhom Božijim*** *izgonim đavole, dakle je došlo k vama carstvo nebesko".*

Sada uporedimo ovo sa rečima iz Luke 11:20:

> *"A ako li ja* ***prstom Božijim*** *izgonim đavole, dakle je došlo k vama carstvo Božije".*

Izraz *"prst Božji"* je, bez sumnje, referenca na 2. Mojsijevu 8:19, gde faraonovi vračari, pošto su videli moć koju je Bog pokazao kroz Mojsija sa nesrećama, kažu *"Ovo je* ***prst Božji****"*.

NIV prevod u fusnoti ispravno kaže o 2. Mojsijevoj 8:19, *"Prst Božji: koncizna i zanimljiva metafora koja se odnosi na **Božju čudotvornu moć**"*. Dakle, Isus je izgonio đavole, ne pomoću treće osobe iz trojstva, već *"Božjom čudotvornom moći"*.

Sveti duh potiče od Oca

Poslušajmo Isusove reči zabeležene u Jovanu 15:26:

> *"A kad dođe utešitelj, koga ću vam poslati **od Oca**, Duh istine, koji **od Oca izlazi**, On će svedočiti za mene"*.

Reč *"izlazi"* u prethodnom stihu je veoma važna za naše razumevanje Svetog Duha (*"utešitelja", "Duha istine"*). To je grčka reč *ekporeuomai* i znači *"napustiti, biti ispušteno - **izaći iz**"*. To je ista reč koju Isus upotrebljava u Mateju 4:4 kada kaže:

> *"Pisano je: Ne živi čovek o samom hlebu, no o svakoj reči koja **izlazi iz usta Božjih.**"*

To je takođe reč koja se upotrebljava u Otkrovenju 11:5 kada se govori o dva svedoka poslednjih dana:

> *"I ako im ko nepravdu učini, **oganj izlazi iz usta njihovih**, i poješće neprijatelje njihove."*

Dakle, umesto svetog Duha koji se prikazuje kao odvojena osoba u Bogu, on je u Svetom Pismu viđen kao dah samog Boga, Božji Duh koji izlazi iz Oca. Kao još jedan biblijski fokus ove činjenice pogledajmo Petrove reči u Delima 2:17-18:

> *"I biće u poslednje dane, **govori Gospod**, izliću od Duha svog na svako telo... na sluge svoje i na sluškinje svoje u te dane izliti od Duha **svog**."*

Ovo sigurno nije obećanje da će poslati treću osobu iz trojstva, već deo sopstvenog Duha. U nekim drugim Biblijama prevod Dela 2:17 je učinjen još jasnijim:

> *"I biće u poslednje dane, govori Gospod, izliću **deo** Duha svog na svako telo" (Nova engleska Biblija).*
>
> *"I biće u poslednje dane, govori Gospod, izliću **deo Duha svog** na celo čovečantvo" (Nova američka Biblija).*
>
> *"I biće u poslednje dane, govori Gospod, izliću **iz Duha svog** na svako telo" (Interlinearni grčko-engleski N.Z.).*
>
> *"I biće u poslednje dane, govori Gospod, izliću **nešto Duha svog** na celo čovečantvo" (Biblija nove reči).*

Veoma uvaženi Dr. Billy Graham, u svojoj knjizi *"Sveti Duh"*, kaže:

> *"Jasno je da je u celoj Bibliji Sveti Duh sam Bog. To se vidi iz atributa koji su dati Svetom Duhu. To su, bez izuzetka, atributi samog Boga" (str. 5).*

Sveti Duh je Otac Isusa Hrista

Ukoliko se Sveti Duh posmatra kao odvojena osoba od Boga, jedan od tri jednaka i ravnopravna entiteta, to donosi konfuziju u vezi toga ko je zaista otac bebe koju je rodila devica. Da li je to bio "Bog Otac" ili "Bog Sveti Duh"?

> *"A rođenje Isusa Hrista bilo je ovako: kad je Marija, mati Njegova, bila isprošena za Josifa, a još dok se nisu bili sastali, nađe se da je ona trudna od* ***Duha Svetog****" (Matej 1:18).*

Šta je to Mateja? Da li nam govoriš da je beba u Mariji začeta *"Svetim Duhom"?* Zar to ne čini bebu Isusa Sinom Svetog Duha? Ali nama se u Novom Zavetu stalno govori da je on *"Sin Oca"* i *"prvorođeni od Oca".* Na osnovu čega je onda Matej napisao ovu izjavu u osamnaestom stihu? Pogedajmo stih dvadeset.

> *"No kad on tako pomisli, a to mu se javi u snu anđeo Gospodnji govoreći: Josife, sine Davidov! Ne boj se uzeti Marije žene svoje;* ***jer ono što se u njoj začelo od Duha je Svetog****."*

Kroz **čin stvaranja** Božjeg Duha, svetog Duha, Isus Hrist je začet u utrobi device Marije.

> *"I odgovarajući anđeo reče joj: Duh Sveti doći će na tebe, i sila Najvišeg oseniće te; zato i ono što će se roditi biće sveto, i nazvaće se Sin Božji"* [Gavrilo govori Mariji] *(Luka 1:35).* Naš zaključak mora biti da je **Sveti Duh moć Najvišeg, Duh Boga i Oca Isusa Hrista**.

"Trojstvo" ne postoji

Prethodni citati iz Svetog pisma, ukoliko se shvate na pravi način, uništavaju takozvanu "doktrinu trojstva" koja se pogrešno uči u većem delu hrišćanskog sveta već više od sedam stotina godina. Nedostatak biblijskih stihova koji potkrepljuju doktrinu trojstva navodi mnoge

obrazovane i iskrene **teologe zastupnike trojstva** da u svojim radovima priznaju da to nije doktrina koja se nalazi u Svetom Pismu.

Pišući kao **zastupnik trojstva** u svom bestseleru *Christian Doctrine*, profesor Shirley C. Guthrie Jr priznaje sledeće:

> *"**Biblija nas ne uči doktrini trojstva**" (str. 76). "**Doktrina trojstva se ne nalazi u Bibliji**" (str. 80).*[1]

Ugledni **zastupnik trojstva**, evangelistički biblijski učenjak profesor Charles C. Ryrie, u svojoj dobro poznatoj knjizi *Basic Theology* priznaje:

> *"**Pošteno je reći da Biblija ne uči doktrinu trojstva na nedvosmislen način.** Zapravo, **ne postoji nijedan tekst koji može poslužii kao dokaz za to**, ukoliko pod tim podrazumevamo stih ili pasus koji `jasno` kaže da postoji **jedan Bog** koji sadrži **tri osobe**" (str. 89). "Prethodne ilustracije pokazuju da je pogrešno zaključiti da mi ne možemo učiti posledice ukoliko nešto nije dokazano tekstom u Bibliji.. **Kada bi to bila istina, ja nikada ne bih mogao govoriti o doktrini Trojstva ili božanstvu Hrista i Svetog Duha**" (str. 90.)*[2]

Zastupnik trojstva Millard J. Erickson, istraživač i profesor teologije na Baptističkoj teološkoj bogosloviji (južnobaptističkoj), je u svojoj knjizi o trojstvu, *God In Three Persons*, prinuđen da, zbog biblijskih dokaza, napiše neka snažna priznanja:

> *"Ova doktrina nam na mnogo načina postavlja neke čudne paradokse... To je široko osporavana doktrina koja izaziva diskusije kroz vekove postojanja crkve. To je prva doktrina*

> *kojom se crkva sistematično bavila, a ipak je jedna od najnerazumljivijih i najviše osporavanih doktrina. Štaviše,* ***ona se nigde u Svetom Pismu ne nalazi u nedvosmislenom obliku****, a ipak je široko prihvaćena kao centralna doktrina, nezamenljiva u hrišćanskoj veri. U tom smislu, ona se suprotstavlja aksiomu* [očiglednoj istini] *biblijske doktrine, to jest, da postoji direktna korelacija između biblijske jasnoće doktrine i njenog ključnog mesta u veri i životu crkve" (str. 11-12).*[3]

Erickson nastavlja govoreći da se neki protive doktrini trojstva zbog:

> *"...* ***očiglednog ćutanja*** *Biblije o ovoj važnoj temi. Primedba je da* ***ne postoje eksplicitne izjave o doktrini trojstva u Bibliji****, posebno zbog otkrivanja tekstualne kritike* ***neistinite prirode 1. Jovanove 5:7****. Drugi pasusi su pobliže ispitani i mogu se primeniti* ***samo ukoliko se veoma nategnu.*** *Ako je ovo doktrina koja čini osnovu jedinstvenosti hrišćanstva, kako je onda ona samo* ***nagoveštena*** *u biblijskim otkrovenjima? Kao odgovor na primedbu da je naveći deo Biblije dvosmislen ili nejasan, često čujemo sledeću izjavu, `teme koje su nejasne i u vezi kojih postoje kontradiktornosti u biblijskim tekstovima su periferne. Centralna verovanja su jasno i nedvosmisleno otkrivena.` Međutim, ovaj argument izgleda da nije tačan kad je u pitanju doktrina trojstva.* ***Ovo je naizgled ključna tema o kojoj Sveto Pismo ne govori jasno i glasno. O ovoj primedbi se ne može dati direktan odgovor. Malo je verovatno da se za i jedan tekst iz Svetog Pisma može pokazati da uči doktrinu Trojstva na jasan, direktan i nedvosmislen način****."*

Zastupnik trojstva Douglas McCready u svom radu, *"He Came Down From Heaven" izjavljuje:*

> *"**Istraživači Novoga Zaveta se ne slažu oko toga da Novi zavet direktno Isusa naziva Bogom.** Sa aspekta judaizma iz prvog veka, bilo bi razumljivo da nijedan N.Z. pisac ne opiše Isusa kao Boga zbog teškoća koje bi takav jezik stvorio za rane hrišćane sa jevrejskim poreklom... **Važno je primetiti da svaki pasus koji Isusa naziva `theos` može biti preveden na druge načine ili ima varijante koje se drugačije čitaju**" (str. 51). "U biblijskom judaizmu izraz `Mesija` ne mora obavezno nositi bilo kakvu konotaciju božanskog statusa, a ni jevreji iz Isusovog vremena nisu očekivali da njihov mesija bude bilo šta drugo osim čoveka" (str. 55). "Iako su neki za Isusa koristili titulu* ['Sin Božji'] *ni judaizam ni paganizam iz Isusovog vremena tu titulu ne razumeju na taj način. **A to važi i za ranu crkvu**" (str. 56).[4]*

Zastupnik trojstva i poznati istoriičar crkve, profesor Cyril C. Richardson, u svojoj knjizi *"The Doctrine of the Trinity"* kaže:

> *"Ne mogu da ne smatram da je doktrina **trojstva, koja je daleko od toga da bude učvršćena, podložna ozbiljnoj kritici,** zbog savremenih tumačenja Svetog Pisma i nasleđenih nejasnoća u izražavanju. **Tekstovi su izbačeni iz konteksta i upotrebljeni na pogrešan način u velikoj meri**" (str. 16). "**Najveći deo odbrane trojstva kao otkrivene doktrine je zapravo izbegavanje primedbi koje se navode protiv njega**" (str. 16). "**To nije doktrina koja se jasno nalazi u Novom Zavetu. To je kreacija crkve iz četvrtog veka**" (str. 17).[5]*

Zastupnici trojstva Roger Olson i Christopher Hall u svojoj knjizi *"The Trinity"* o ovoj doktrini kažu:

> *"Razumljivo je da je važnost koja je data ovoj doktrini zbunjujuća za mnoge hrišćane i studente.* ***Nigde u Svetom Pismu ona nije nedvosmisleno prikazana.*** *Kako može biti toliko važna ukoliko nije nedvosmisleno prikazana?" (str 1.). "Doktrina trojstva se postepeno razvijala* ***pošto je N.Z. završen*** *uz velike kontraverze.* ***Konačna doktrina trojstva*** *je prikazana u* ***četvrtom veku*** *na dva velika ekumenska sabora: Nikejskom (325. god.) i Konstantinopoljskom (381. god.)" (str 1-2).*[6]

Crkveni sabori iz četvrtog veka

Profesori Olson i Hall nas dovode do teme koju prvo treba istražiti u ovom poglavlju o Svetom Duhu. To su zaključci sa nekoliko crkvenih sabora koji su održani u četvrtom veku i koji su naneli neprocenjivu štetu budućim hrišćanima u pogledu razumevanja ko je Jedan Vrhovni Bog iz Biblije.

Prvi od ovih "ekumenskih" sabora je sazvao rimski car Konstantin, 325. godine, u svojoj palati u Nikeji, gradu u današnjoj Turskoj. Sabor je sazvan sa namerom da se izgladi nesporazum između hrišćanskih teologa iz dva značajna grada u carstvu, Antioha i Aleksandrije, u pogledu ličnosti Isusa Hrista i njegovog odnosa sa Bogom Ocem. Sabor se sastojao od nekoh 300 biskupa, a saborom je predsedavao, i u mnogome ga kontrolisao, sam car sa svog uzvišenog mesta na stolici od zlata. U svom radu *"A Summary of Christian History"*, Robert Baker i John

Landers pišu, *"Konstantin je dominirao saborom, obraćajući mu se kada je to želeo i* ***odrežujući doktrinarne zaključke.****"*[7]

Mnogi hrišćani veruju da doktrina trojstva potiče sa Nikejskog sabora, ali ako se malo bolje pogledaju zaključci tog skupa, vidi se da to nije tako. Sabor se uglavnom bavio ličnošću Isusa Hrista, i posle jednog meseca žučnih rasprava zaključio da Isus *"ima istu prirodu kao i Otac.. pravi Bog od pravoga Boga"*. Nikejsko učenje glasi:

> *"Verujem u jednog Boga, Oca, Svedržitelja, Tvorca neba i zemlje i svega vidljivog i nevidljivog. I u jednog Gospoda Isusa Hrista, Sina Božjeg, Jedinorodnog, od Oca rođenog pre svih vekova; Svetlost od Svetlosti, Boga istinitog od Boga istinitog, rođenog, ne stvorenog, jednosušnog sa Ocem, kroz koga je sve postalo...* ***I u Duha svetog...****"*[8]

Ovom izjavom sabor/zbor je u suštini rekao, "Isus je Bog, kao što je Otac Bog". Pitanje koje je na Nikejskom saboru ostalo nerešeno je mesto Svetog Duha u hrišćanskoj dogmi i da li On dolazi od Boga, od Hrista ili od obojice. U sledećim decenijama je održano nekoliko regionalnih sabora koji su se bavili ovim pitanjem. 381. godine (56 godina posle Nikeje), održan je *"Drugi ekumenski sabor"* u Konstantinopolju koji je sazvao car Teodosije I. Nije bio stvarno "ekumenski" zato što mu je prisustvovalo samo 186 biskupa, od kojih nijedan nije bio sa zapada, bez predstavnika Pape Damasusa I. Ali je sabor delovao kao da ima puno ovlašćenje svetske crkve. Ovaj sabor je preispitao učenje Nikejskog sabora o Hristovoj jednakosti sa Bogom i formulisao novo učenje koje je

proglasilo božanstvo Svetog Duha. Ovo novo učenje koje naučnici nazivaju *"Nikejsko-Konstantinopoljskim"* je proširio Nikejsko i izjavljuje:

> *"Mi verujemo u u Duha Svetog, Gospoda, životvornog, Koji od Oca ishodi, Koji se sa Ocem i Sinom zajedno poštuje i zajedno slavi."*

Tako je pogrešna ideja da je sveti Duh treća osoba u trojnom Bogu postala deo hrišćanske dogme. Ali ta tema ni na koji način nije napuštena. Profesor istorije sa univerziteta Yale, Ramsey MacMullen, počinje uvod svoje knjige *"Voting About God in Early Church Councils"* ovim rečima:

> *"**Kako su se hrišćani složili da je njihovo vrhovno Biće trojno?** To je bio posao biskupa koji su se sastali u Nikeji 325. godine, koji su to ozvaničili većinom glasova i koje su, posle mnogo problema, podržali kasniji sabori, posebno Kalcedonijski (451. god.) - takođe većinom glasova. Takav je bio proces odlučivanja. Tako je postignut sporazum **koji je postao široko prihvaćena dogma do današnjih dana**".*[9]

On kaže da broj regionalnih i takozvanih ekumenskih sabora održanih u periodu 325-553. godine n.e. ne može biti manji od 15.000. Međutim ovaj veliki broj skupova, sa nebrojeno mnogo sati žučne debate nije pomogao da se reši pitanje ko je Bog. Poznati hrišćanski pisac koga Dr. Billy Graham naziva jednim od omiljenih evangelističkih pisaca mi je nedavno napisao i pismu: *"Kao što znaš, trojstvo je jedna od tema o kojima je najviše raspravljano u prvih pet vekova, a i dalje nas navodi **da se češemo po glavi**".*[10]

Dr. Graham kaže, *"Kada sam pre mnogo godina prvi put počeo da proučavam Bibliju, doktrina trojstva je bila jedan od* ***najkompleksnijih problema*** *sa kojim sam se susreo.* ***Nikada ga nisam rešio*** *zato što sadrži aspekt misterije: Iako je nisam razumeo do današnjeg dana, ja je prihvatam kao otkrovenje od Boga".*[11] Da li mi ne treba da razumemo ko je Bog?

Profesori Zastupnici trojstva Roger Olson i Christopher Hall pišući svoju knjigu *"The Trinity"*, dokumentuju borbu oko trojstva koja traje vekovima. Oni dodaju sledeću izjavu:

> *"Jovan iz Damaska (650-749 god.) je crkvenoj riznici dodao sopstvena razmišljanja o Trojstvu, posebno o ulozi* ***Duha*** *u trojstvu. Phillp Carey primećuje da je Jovanova `jasna ekspresija ortodoksne vere`... najsveobuhvatnija kratka izjava* ***grčke doktrine trojstva****. Jovanov rad pokazuje kako je* ***crkveno razumevanje svetog Duha sazrelo*** *od Nikeje (325. god.) i Konstantinopolja (381. god.). Dok se* ***Duh pojavljuje samo kao fusnota u nikejskom učenju****, Jovan bogato piše o* ***ličnosti*** *i delima Duha".*[12]

Ovo je Jovan iz Damaska napisao o *"ličnosti"* svetog Duha oko 700. godine n.e. kada je *"crkveno razumevanje sazrelo"*. Izgleda čudno da je ovaj Jovan znao više od apostola Pavla, Petra, Jakova i Jovana koji su pisali u prvom veku. To treba da nam posluži kao signal za uzbunu da nešto veoma nije u redu sa ovom *"grčkom doktrinom trojstva"*.

Zastupnik trojstva Millard J. Erickson, istraživač i profesor teologije na S.W. baptističkoj bogosloviji (južni baptisti) u svojoj knjizi o trojstvu *God in three persons* kaže:

> *"Još jedan razlog za pridavanje važnosti ovoj doktrini je taj da ona predstavlja **stalni problem**. Neke doktrine su objašnjene i stoga prestale da budu veliki problemi. Ovo, međutim, nije učinjeno sa trojstvom. **Doktrina trojstva je stalan problem, kao problem zla**. Njoj je stoga potrebna naša stalna pažnja" (str. 19.).*[13]

Treba obratiti pažnju na još jedan Ericksonov komentar u vezi sabora.

> *"Oni koji **isključivo veruju Bibliji** i sposobnosti svakog hrišćanina da je protumači pod svetlom svetog Duha ne mogu automatski shvatiti ispravnost zaključaka sabora. Dakle, izjava sabora mora biti protumačena i procenjena. **Možda sabori nisu došli do tačnih i konačnih zaključaka. Budući da su neki sabori oborili i doneli kontradiktorne zaključke od ranijih, u principu ne mora svaki od njih biti u pravu**. Stoga je naša obaveza da pažljivo tumačimo učenja koja su formulisana na saborima **kako bi se uverili da ona u potpunosti sadrže istinu o božanstvu**".*[14]
> Čemu bih ja od srca dodao "Amin!"

Još jedno učenje koje je formulisano negde između Konstantinopolja (381. god.) i Kalcedona (451. god) je Atanasijsko učenje. Iako je nazvano po Atanasiju, aleksandrijskom biskupu, on ga verovatno nije napisao, ali je bilo široko prihvaćeno kroz vekove. Ovo učenje je verovatno uzrok

najvećeg dela nasilja koje je pratilo doktrinu trojstva od samog njenog nastajanja. Atanasijsko učenje delom glasi:

> *"Ko god želi da bude spasen mora, kao prvo, imati katoličku* [univerzalnu] *veru, jer ukoliko je ne prihvati celu i nepromenjenu,* ***on će nesumnjivo nestati zauvek.***
>
> *Ovo je katolička vera: Mi obožavamo jednog Boga u trojstvu i trojstvo u jedinstvu, bez mešanja tri osobe ili razdvajanja suštine; zato što je ličnost Oca jedna, Sina druga, a Svetog Duha treća; ali je božanstvo Oca, Sina i Svetog Duha jedno, njihova slava jednaka, njihovo veličanstvo večno. Postoji jedan Otac, a ne tri Oca; jedan Sin, a ne tri Sina; jedan Sveti Duh, a ne tri Sveta Duha.* ***U ovom trojstvu ne postoji pre i posle, veće i manje, već su sve tri osobe podjednako večne i potpuno ravnopravne****. Dakle, u svakom pogledu, kao što je već navedeno, mora se obožavati i jedinstvo u trojstvu i trojstvo u jedinstvu. Stoga onaj koji želi da bude spasen, treba da misli ovo o trojstvu. Ovo je katolička vera.* ***Ukoliko neko čvrsto ne veruje u nju, on ne može biti spasen.****"*[15]

Da li su ljudi koji su sačinili ovo učenje pročitali svoje Biblije?

> *"Otac moj koji mi ih dade* ***veći je od svih****"* [govori Isus] *(Jovan 10:29).*
>
> *"Idem k Ocu;* ***jer je Otac moj veći od mene****" (Jovan 14:28).*
>
> *"Ali hoću da znate da je svakome mužu glava Hristos;;* ***a Bog je glava Hristu****" (1. Korinćanima 11:3).*

*"Jedan Bog i Otac svih, **koji je nad svima**" (Efescima 4:6).*
*"A vi ste Hristovi, **a Hristos Božji**" (1. Korinćanima 3:23).*
*"Onda kraj, kad preda carstvo **Bogu i Ocu**, i kad ukine svako poglavarstvo i svaku vlast i silu. **A kad Mu sve pokori, onda će se i sam Sin pokoriti Onom koji Mu sve pokori*** [Bogu Ocu]***, da bude Bog sve u svemu**" (1. Korinćanima 15:24, 28).* Obratiti pažnju na reč **"pokoriti"** koja je grčka reč *"**hupotasso**" (Strong's #5293)* - koja znači *"**podređeni, inferiorni položaj.**"*
*"I bi narečen od Boga poglavar svešteničk... Isus **postade poglavar svešteničk doveka** po redu Melhisedekovom" (Jevrejima 5:10; 6:20).*
*"Isus Hristos juče je i danas onaj isti i **vavek**" (Jevrejima 13:8).*
[Isus je *juče*, danas i vavek isti, a ne od večnosti do večnosti]

Sva ova učenja su korišćena da kanonizuju verovanje u potpuno božanstvo Hristovo, a posle Nikeje i potpuno božanstvo svetog Duha kao posebnih osoba u Bogu. Ovo što vidimo je rađanje i učvršćivanje pogrešne, nebiblijske doktrine trojstva u umovima zavaravanih i ponekad zlih ljudi. Konstantin je ubijao svoje rođake kako bi obezbedio da ga njegova tri sina naslede.[16] On je nastavio izgradnju paganskih hramova i posle svog navodnog pokrštavanja, i postoji sumnja da je ikada prestao sa obožavanjem sunca, a ipak je sebe smatrao trinaestim apostolom.[17] Hrišćanstvo može naći i bolje heroje). Slažem se sa nečijim komentarom da je "doktrina trojstva kao kobasica, o tome imaš mnogo lošije mišljenje kada vidiš kako se pravi".

Erickson dalje kaže:

> *"Zapravo, istorija pokazuje da je doktrina trojstva bila **deo velikog doktrinarnog sistema koji je služio da se opravda nasilje i eksploatacija**. Ukoliko je ova doktrina zaista povezana sa nasiljem, **nju je svakako pratilo takvo nasilje**"*[18]

Religijski progoni

Da li ste ikada bili proganjani zbog svoje hrišćanske vere? Ukoliko živite u takozvanoj hrišćanskoj Americi, odgovor je verivatno "ne". Ali to možete odmah promeniti. Samo obznanite da verujete da je Isus Hrist bezgrešno začet, da ga je rodila devica, da je bezgrešni Božji Sin, spasitelj, iskupitelj, Mesija i dolazeći car - ali da ne verujete da je večni Bog, ili druga osoba u trojstvu i vaša situacija će se brzo promeniti. Bićete omrznuti, prezreni, odbačeni i zvaće vas imenima kao što su sektaš ili bogohulnik. Ali Isus kaže da se takvi progoni isplate.

> *"Izgoniće vas iz zbornica... I to će činiti, jer ne poznaše **Oca** ni **mene**" (Jovan 16:2-3).*
>
> *"Blago vama kad na vas ljudi omrznu i kad vas rastave i osramote, i razglase ime vaše kao zlo **Sina radi čovečijeg** Radujte se u onaj dan i **igrajte**, jer gle, **vaša je velika plata na nebu**" (Luka 6:22-23).*

Mora li osoba da veruje u trojstvo da bi bila spasena?

Evo dobrog pitanja za hrišćanstvo. Da li nas Isus ili apostoli uče da je verovanje u trojstvo obavezno za spasenje? Da li bi oni nekoga označili kao "antihrista", "bogohulnika", "sektaša" ili "jeretika" ako ne veruje da je Jedan Najviši Bog iz Biblije zapravo "tri jednake, večne osobe,

jednake slave, čije je veličanstvo podjednako?" Odgovor je naravno "ne". U šta po njihovom učenju osoba mora da veruje da bi bila spasena?

> *"Jer Bogu* [večnom biću] *tako omile svet da je i Sina svog Jedinorodnog* [bezgrešno začeto ljudsko biće] *dao, da nijedan koji* ***Ga veruje*** *ne pogine, nego da ima život večni" (Jovan 3:16).*
>
> *"Ko moju reč sluša i veruje* ***Onome koji je mene poslao****, ima život večni"* [govori Isus] *(Jovan 5:24).*
>
> *"A Isus povika i reče: Ko* ***mene*** *veruje ne veruje mene, nego* ***Onog*** *koji me posla" (Jovan 12:44).*
>
> *"Oče... A ovo je* ***život večni*** *da poznaju Tebe* ***jedinog istinitog Boga****, i koga si poslao Isusa Hrista"* [govori Isus] *(Jovan 17:1,3).* Primetite da se treća osoba ne pominje u ovim stihovima.
>
> *"Naša je zajednica s Ocem i sa Sinom Njegovim Isusom Hristom" (1. Jovanova 1:3).*
>
> *"Ko je lažljivac osim onog koji odriče da Isus nije Hristos* [Mesija]*? Ovo je antihrist,* ***koji se odriče Oca i Sina****" (1. Jovanova 2:22).*
>
> *"Svaki duh koji priznaje da je Isus Hristos u telu došao, od Boga je" (1. Jovanova 4:2).*
>
> *"Koji prizna da je Isus* ***Sin Božji****,* [ne "Bog" ili "druga osoba iz trojstva"] *Bog* ***u njemu stoji i on u Bogu****" (1. Jovanova 4:15).*
>
> *"Koji god veruje da je Isus* ***Hristos****,* [Mesija - ne "Bog"] ***od Boga je rođen****" (I Jovanova 5:1).*
>
> *"Koji veruje Sina Božijeg ima svedočanstvo u sebi; koji ne veruje Bogu načinio Ga je lažom, jer ne verova svedočanstvu koje svedoči* ***Bog za Sina svog****" (1. Jovanova 5:10).*

Nije ni naznačeno da je potrebno verovati u trojstvo zbog spasenja. Zbog ovih i mnogih drugih tekstova iz Biblije, bivši sveštenik i jedan od mojih heroja, Adrian Rogers, na žalost nije bio u pravu kada je često govorio, *"Definišite trojstvo i izgubiste um, porecite trojstvo i izgubite dušu."*[19]

Razmislite o ovim pitanjima. Da li je Isus od umurućeg lopova tražio da veruje u trojstvo kako bi bio spasen?

> *"I reče Isusu: Opomeni me se, Gospode, kad dođeš u* ***carstvo svoje****. I reče mu Isus: Zaista ti kažem:* ***danas ćeš biti sa mnom u raju****" (Luka 23:42-43).*

Da li je Petar zahtevao verovanje u trojstvo kako bi mnoštvo ljudi bilo spaseno na pentekostu?

> *"Isusa Nazarećanina,* ***čoveka od Boga potvrđenog*** *među vama silama i čudesima i znacima* ***koje učini Bog preko Njega*** *među vama...* ***Pokajte se****, i da se* ***krstite*** *svaki od vas* ***u ime Isusa Hrista*** *za oproštenje greha; i primićete dar Svetog Duha" (Dela 2:22, 38).*

Da li je Filip tražio da uškopljenik veruje u trojstvo kako bi bio spasen?

> *"A Filip mu reče: Ako veruješ od svega srca svog, možeš.* [biti kršten] ***A on odgovarajući reče: Verujem da je Isus Hristos Sin Božji****"* [ne Bog] *(Dela 8:37).*

Da li su Pavle i Sila zahtevali da filipljanski tamničar veruje u trojstvo da bi bio spasen?

> *"A oni rekoše: Veruj Gospoda Isusa Hrista i spašćeš se ti i sav dom tvoj" (Dela 16:31).*

Da li ste nekada čuli za događaj koji je bio namenjen za spasenje duša, bilo to oživljavanje ili krstaški rat gde su oni koji su odgovorili na poruku iz evanđelja uvedeni u oltar ili odvedeni u sobu gde im je objašnjena doktrina trojstva ili inkarnacije, **pre nego što im je dozvoljeno da budu spaseni?** Mislim da ne! Stoga, to očigledno nisu verovanja koja su potrebna za spasenje.

> *"Verujem da je Isus Hristos Sin Božji"* [govori uškopljenik] *(Dela 8:37).*
>
> *"I odmah po zbornicama propovedaše Isusa da je **On Sin Božji**"* [Pavlova prva propoved] *(Dela 9:20).*
>
> *"**Koji god veruje da je Isus Hristos,*** [Mesija - Božji pomazanik] ***od Boga je rođen**" (1. Jovanova 5:1).*

Zašto se pored ovih, i još nebrojeno mnogo tekstova koji govore suprotno, toliko hrišćana koji ne veruju u doktrinu trojstva smatra "jereticima"? Zato što se na njih gleda na način pomračen tradicijom.

> *"I ukidoste zapovest Božju za **običaje** svoje"* [govori Isus] *(Matej 15:6)*
>
> *"Čuvajte se da vas ko ne zarobi **filozofijom** i praznom prevarom, po **kazivanju** čovečijem... a ne po Hristu"* [govori Pavle] *(Kološanima 2:8).*

Skoro je naučnik na televiziji rekao, priznajući greške Darvinizma, *"Mi smo posmatrali nauku kroz Darvinovu filozofiju, umesto da posmatramo*

Darvina kroz dokazanu nauku. Da li vidite kako se ova analogija može primeniti na doktrinu trojstva? Nekih hiljadu i sedam stotina godina, hrišćanstvo je posmatralo Sveto Pismo kroz svoju teologiju, umesto da svoju teologiju uskladi sa svetlošću Svetog Pisma.

Mi smo radije služili trojnog *"Boga teologije"* nego Jednog Najvišeg Boga iz Svetog Pisma i zato smo ostali bez apostolske moći. To me podseća na starog sveštenika koji je otvoreno progovorio o kazni praznih soba za molitvu i rekao *"Zamenjeni smo čajankama i večerama sa sladoledom i piletinom, i zbog toga smo postali slabi kao čaj, hladni kao sladoled i mrtvi kao piletina".*

A i u poslednjim danima:

> *"Narod koji poznaje **Boga svog ohrabriće** se i **izvršiće"*** [velika dela] *(Danilo 11:32).*

Uzmite u obzir sledeće biblijske činjenice

Pavle nikada nije slao pozdrave od treće osobe iz trojstva pod imenom sveti Duh.

> *"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (Rimljanima 1:7).*
>
> *"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (1. Korinćanima 1:3).*
>
> *"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg**, i **Gospoda Isusa Hrista**" (2. Korinćanima 1:2).*

*"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (Efescima 1:2).*

*"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (Filipljanima 1:2).*

*"Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista.** Zahvaljujemo **Bogu i Ocu Gospoda svog Isusa Hrista**, moleći se svagda za vas" (Kološanima 1:2-3).*

*"Crkvi solunskoj u **Bogu Ocu** i **Gospodu Isusu Hristu**. Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (1. Solunjanima 1:1).* **Gde je to toliko slavljeno trojstvo?**

*"Crkvi solunskoj u **Bogu Ocu** i **Gospodu Isusu Hristu**. Blagodat vam i mir od **Boga Oca našeg** i **Gospoda Isusa Hrista**" (2. Solunjanima 1:1-2).*

*"Blagodat, milost, mir od **Boga Oca** našeg i **Hrista Isusa**, Gospoda našeg" (1. Timotiju 1:2).*

*"Blagodat, milost, mir od **Boga Oca** našeg i **Hrista Isusa**, Gospoda našeg" (2. Timotiju 1:2).*

*"Blagodat, milost, mir od **Boga Oca** našeg i **Hrista Isusa**, Gospoda našeg" (Titu 1:4).*

*"Blagodat, milost, mir od **Boga Oca** našeg i **Hrista Isusa**, Gospoda našeg" (Filipljanima 1:3).*

Jedan Božji presto na nebesima

U Svetom Pismu se jasno vidi da na nebesima postoji jedan presto Svemoćnog Boga, a ne tri prestola, a kada se Mesija Isus predstavlja sa Njim, on sedi ili stoji kod desne ruke Boga Oca *(videti Psalam 110:1; Danilo7:9, 13; Marko 16:19; Dela 2:33-34; Dela 7:55-56; 1. Petrova*

3:22;Jevrejima 10:12-13; Jevrejima 12:2; Rimljanima; 8:34; Kološanima 3:1).

> *"Presto stajaše na nebu, i na prestolu seđaše* ***neko****... Gospod Bog Svedržitelj" (Otkrivenje 4:2; 8).*
>
> *"I* [Jagnje] *dođe i uze knjigu iz desnice* ***Onog što seđaše na prestolu****" (Otkr. 5:7).*
>
> *"Koji pobedi daću mu da sedne* ***sa mnom na prestolu mom, kao i ja*** *što pobedih i sedoh* ***s Ocem svojim na prestolu Njegovom****" (Otkr. 3:21). ("I daće Mu* [Isusu] *Gospod Bog presto Davida oca Njegovog" Luka 1:32).*

Da li znate za i jedno mesto u Bibliji koje opisuje tri prestola na nebesima, po jedan za svaku osobu iz trojstva? Da li postoji stih u Bibliji koji opisuje treću osobu iz trojstva koja sedi uz **levu** ruku Oca? Ukoliko postoji treća osoba koja je večna i jednaka sa Ocem, gde je njen presto? Probudite se hrišćani!

Avgustin i sveti Duh

Po crkenoj istoriji, čovek koji je najzaslužniji za definisanje mesta svetog Duha u crkvenim dogmama je biskup iz Hipa poznat kao sveti Avgustin *(354-430. n.e).* Profesori Olson i Hall o njemu kažu, *"Avgustin, najveći od zapadnih crkvenih otaca, je dao sopstvei jedinstveni doprinos trijadološkoj crlvenoj misli" (str. 43.). "****Avgustin je bio pod uticajem platonske škole mišljenja****, koje je njegova trijadološka razmišljenje*

usmerilo u smeru jedinstva u Bogu. ***Za njega je Sveti Duh treća `osoba` iz trojstva*** *koja kao `veza ljubavi` povezuje Oca i Sina i ističe iz obojice" (str. 55.).* Oni citiraju autora Colin Gunton-a, *"Avgustinove analogije o trojstvu* ***više vode poreklo iz neoplatonske filozofije*** *nego iz trojne ekonomije..." (str. 45).*[20] Od kad je rođen 354. godine, nije prešao u hrišćanstvo sve do 387. godine, a postao je katolički sveštenik 391. godine. U vezi sa ovim se mogu postaviti neka očigledna pitanja. Ako je doktrina trojstva istinita biblijska doktrina, i sveti Duh je **treća** osoba u Bogu, zašto ta činjenica nije shvaćena na pravi način sve do **više od 300 godina** posle smrti poslednjeg apostola? Zašto su se sa njom još uvek bavili 400. godine nove ere?

Pokojni trijadološki profesor Cyril C. Richardson je bio izvanredni poznavalac rane crkve, perioda tokom kog je formulisana doktrina trojstva. On je napisao nekoliko knjiga o istoriji crkve i verovatno nije postojao niko ko je bio informisaniji o toj temi od njega. U svojoj knjizi *"The Doctrine of The Trinity"*, on kaže:

> *"Mesto svetog Duha u trojstvu se dugo smatralo jednim od nezgodnih aspekata doktrine.* ***Pre Avgustina nije postojao sveobuhvatan pokušaj da se pronađe odgovarajući razlog za postojanje Duha kao treće osobe u Bogu****. trojstvo je bilo afirmisano mnogo pre njega... Ali je* ***Avgustin prvi*** *koji je dao klasičan izraz jedinstvenoj prirodi Svetog Duha i njegovom mestu u trojstvu" (str. 44.). "Primarna ideja o svetom Duhu u Bibliji je da je on Božje dinamično delovanje.* ***Sveti duh je dah Božji****, odnosno vitalnost života" (str. 45.). "Gde god su Svetom Duhu date lične osobine kao što je učenje, otkrivanje,*

> *svedočenje, posredovanje ili stvaranje,* ***to nije učinjeno tako da je on entitet koji je odvojen od Boga, već sam Bog*** *koji čini ta dela bez umanjivanja svoje mističnosti" (str. 53.).* ***"Tek je za vreme Avgustina potpuno razvijen ovaj koncept Svetog Duha,*** *kao spone* [u trojstvu]. *Po njemu* [Avgustinu] *Duh pronalazi svoje mesto u Bogu kao princip jedinstva. Opet se može postaviti pitanje da li se ovaj treći entitet može s pravom personifikovati. Ukoliko taj entitet predstavlja odnos,* ***da li se može nazvati 'osobom' u bilo kom legitimnom smislu? Ovo je uvek bilo pitanje od ključnog značaja u hrišćanskom razmišljanju o Svetom Duhu****" (str. 101.). "Sveti Duh se češće formuliše kao "****to****" nego kao "****on****" (str. 102.)"*[21]

Richardson citira Avgustina u svojoj izjavi,

> *"Mi kažemo tri osobe, ne zato što to želimo da kažemo, već* ***da ne bismo bili ućutkani****" (str. 102.).* Richardson nastavlja; *"To je pravi problem kod Avgustina. Personalizujući odnos u svojoj simbolici,* ***on stvara neizrecivu konfuziju****" (str. 103.). "Dakle, moj zaključak o* ***doktrini trojstva je da je ona veštačka tvorevina****. Pokušava da se nosi sa različitim problemima i da ih uklopi u tradicionalno i proizvoljno trojstvo.* ***Ono više stvara konfuziju nego pojašnjenje*** *i dok su problemi sa kojima se susreće stvarni, rešenja koja nudi su često neprosvetljujuća.* ***Ona mnogim hrišćanima predstavlja mračne i misteriozne izjave koje su suštinski besmislene****, zato što nedovoljno objašnjava upotrebu termina.* ***Hrišćanska teologija bi imala koristi od napuštanja takve procedure*** *i razjašnjavanja neadekvatnosti kako*

> *dvosmislenih termina, tako i trojstva u čije se doktrine oni tradicionalno nasilno umeću.* ***Ne postoji neophodnost trojstva u Bogu****" (str. 1048-149.).* [Hvala ti brate Richardson!]

Zašto se sveti Duh u Bibliji ponekad naziva *"Duhom Hristovim "*

U ovom delu naše studije ćemo se baviti sa četiri mesta u Svetom Pismu u kojima se sveti Duh naziva *"Duhom Hristovim"* ili sličnim varijacijama tog naziva. Nemojte biti zbunjeni ovom terminologijom zato što će je podrobnije proučavanje Svetog Pisma razjasniti. Na primer, Petar Svetog Duha naziva *"Duh Hristov"* u 1. Petrovoj 1:11:

> *"Ispitujući... Duh Hristov u njima, napred svedočeći za Hristove muke i za slave po tome."*

Petar sigurno misli na Svetog Duha zato što u sledećem stihu kaže *"poslanim s neba Duhom Svetim".* Iz kog razloga veliki apostol smatra opravdanim da Svetog Duha nazove *"Duhom Hristovim"?* Treba dozvoliti Petru da nam to sam objasni. Tokom pentekosta kada je mnoštvo jevreja iz raznih zemalja čulo galilejce ispunjene Duhom kako govore raznim jezicima *"ne mogahu se načuditi govoreći jedan drugom: Šta će dakle ovo biti?" (Dela 2:12).*

> *"A Petar stade sa jedanaestoricom i podiže glas svoj i reče im.... Ovo je ono što kaza prorok Joilo. I biće u poslednje dane,* ***govori Gospod****, izliću od* ***Duha svog*** *na svako telo... Jer ću na sluge svoje i na sluškinje svoje u te dane izliti od* ***Duha svog****" (Dela 2:14-18).*

Dakle u Petrovom umu ne postoji sumnja da je ovo izlivanje Svetog Duha, Božji Duh koji je On obećao proroku Joilu. Petar nastavlja:

> *"Ljudi Izrailjci! Poslušajte reči ove: Isusa Nazarećanina,* ***čoveka od Boga potvrđenog*** *među vama silama i čudesima i znacima koje* ***učini Bog*** *preko Njega među vama... Ovog* ***određenim savetom i promislom Božjim*** *predana primivši, preko ruku bezakonika prikovaste i ubiste;* ***Kog Bog podiže****" (Dela 2:22-24).* Obratite pažnju: Isus je tada bio na nebesima sa Ocem, ali za Petra je on ipak *"čovek od Boga potvrđen"*, i *"Koga Bog podiže"* kada je bio ubijen.

Pogledajmo sada trideset treći stih:

> *"****Desnicom dakle Božjom*** *podiže se, i obećanje Svetog Duha primivši od Oca,* [Isus] ***izli ovo*** *što vi sad vidite i čujete."*

Poslušajte ove biblijske istine

1.) Isus je sveti Duh nazvao *"obećanje Očevo"*.

> *"Nego da čekaju* ***obećanje Očevo****... Jer je Jovan krstio vodom, a vi ćete se krstiti Duhom Svetim ne dugo posle ovih dana" (Dela 1:5).*

2.) Isus je rekao da će Otac **dati** Sveti Duh.

> *"Koliko će više* ***Otac nebeski dati*** *Duha Svetog onima koji* ***ištu u Njega****" (Luka 11:13). "I ja ću umoliti* ***Oca****, i* ***daće*** *vam drugog utešitelja" (Jovan 14:16). "A utešitelj, Duh Sveti, kog će Otac poslati u ime moje" (Jovan 14:26).* Obratite pažnju: **Otac je izvor**.

3. Isus nikada nije tvrdio da je inkarnacija Svetog Duha. On je napravio jasnu razliku između sebe i Svetog Duha u sledećem stihu:

> *"I svaki koji reče reč **na Sina čovečijeg** oprostiće **mu se**, a koji huli **na Svetog Duha neće mu se** oprostiti" (Luka 12:10).*

4. Isus je rekao da će on sam **poslati** Sveti Duh.

> *"I gle, ja ću poslati obećanje Oca svog na vas" (Luka 24:49).*
>
> *"A kad dođe utešitelj, **koga ću vam poslati od Oca**, Duh istine, **koji od Oca izlazi**" (Jovan 15:26).*

5. Isus je rekao da se Sveti Duh neće izliti dok on ne ode na nebesa, primi ga od Oca i pošalje ga vernicima.

> *"Nego vam ja istinu govorim: bolje je za vas da ja idem; jer ako ja ne idem, utešitelj neće doći k vama; ako li idem, poslaću Ga k vama" (Jovan 16:7).*

Dakle, apostol Petar je bio na čvrstom tlu za vreme pentekosta kada je mnoštvu ljudi rekao:

> *"Desnicom dakle Božjom podiže se* [uzvišen do desne ruke Boga], *i **obećanje Svetog Duha primivši od Oca,*** [Isus] ***izli ovo što vi sad vidite i čujete**" (Dela 2:33).*

Isus je zaista krstitelj svetim Duhom:

> *"A sutradan vide Jovan Isusa gde ide k njemu, i reče: Gle, jagnje Božije... to je Onaj koji će krstiti Duhom Svetim" (Jovan 1:29, 33).*

Isus je posrednik

Sa prethodnim tekstovima na umu, molim Vas da pogledate sledeću sliku. Isus Hrist, bezgrešno začeti, od device rođen, bezgrešni Sin Božji, je raspet kao Jagnje Božje, digao se iz groba i vazneo do Oca. On je ponudio svoju pravednu krv Bogu na oltaru *Istinitog Hrama* koji je iznad, a nju je Otac prihvatio za grehe celog čovečanstva. On je od Oca dobio dar istog Duha kojim je sam bio ispunjen, inspirisan i osnažen, i izlio ga je na nas. Dakle, Duh Božji, odnosno sveti Duh, se sa pravom na nekolio mesta naziva *"Duh Hristov"*.

U vezi 1. Petrove 1:11, *NIV text notes* pišu: *"Duh Hristov. Sveti Duh je tako nazvan zato što ga je Hrist poslao i propovedao kroz njega".*

Dakle, iz Petra možemo zaključiti da je *"Duh Hristov"* drugo ime za sveti Duh, a oba izraza označavaju **Božju moć**. Nešto pre stihova iz 1. Petrove 1:11, stihovi 2-5 glase:

> *"Po **proviđenju Boga Oca**, svetinjom **Duha** dovedenim u poslušanje i kropljenje krvi Isusa Hrista... Blagosloven Bog i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista... Koje je **sila Božija** verom sačuvala za spasenje..."*

Da li je Pavle imao istu istinu na umu?

> *"A vi niste u telu nego u duhu; jer **Duh Božji** u vama živi. A ako ko nema **Duh Hristov**, on nije Njegov. A ako li živi u vama Duh Onog koji je vaskrsao Isusa iz mrtvih, **Onaj*** [Bog Otac] *koji je podigao Hrista iz mrtvih oživeće i vaša smrtna telesa **Duhom svojim** koji živi u vama. Ovaj **duh** svedoči našem duhu da smo*

> ***deca Božija**. A kad smo deca i naslednici smo: **naslednici, dakle Božiji**,* [našeg Oca] *a sunaslednici Hristovi* [našeg brata]*" (Rim. 8:9,11,16-17).*

> *"I budući **da ste sinovi**, posla Bog Duha Sina svog u srca vaša, koji viče: Ava **Oče**! ... a ako si sin, i **naslednik si Božji kroz** Isusa Hrista" (Gaatima 4:6-7).*

Drači čitaoče, možda se pitate "Da li je načinjen presedan u Bibliji kada je Božji Duh nazvan imenom proroka na kome je prethodno bio?" Odgovor je "da". Pronalazimo ga u prelepoj priči o Iliji i Jelisiju zabeleženoj u drugom poglavlju 2. Carevima.

> *"A kad pređoše, reče Ilija Jelisiju: Išti šta hoćeš da ti učinim, dokle se nisam uzeo od tebe. A Jelisije reče: Da budu dva dela **duha tvog** u mene" (stih 9).*

Sada razmislite o ovome. Da li je Jelisije zaista tražio dva dela **Ilijinog duha**, ili dva dela **Božjeg duha koji je bio u Iliji**, duha koji ga je inspirisao, pomazao i osnažio? Naravno da je u pitanju ovo drugo! Pogledajmo sada četrnaesti i petnaesti stih.

> *"I uzevši plašt Ilijin, koji beše spao s njega, udari po vodi i reče: Gde je Gospod Bog Ilijin? A kad i on udari po vodi, rastupi se voda tamo i amo, i pređe Jelisije. A kad s druge strane videše sinovi proročki, koji behu u Jerihonu, rekoše: Počinu **duh Ilijin** na Jelisiju. I sretoše ga i pokloniše mu se do zemlje."*

Isto kao što je "Ilijino pomazanje" od Boga na Jelisiju nazvano *"**duh Ilijin**"*, tako se i "Isusovo pomazanje" od Boga koje je na hrišćanima može sa pravom nazvati *"Duh Hristov"*.

> *"Darovi su različni, ali je **Duh jedan**. I različite su sile, ali je jedan **Bog** koji čini sve u svemu. A ovo sve čini jedan i taj **isti** Duh razdeljujući" (1. Korinćanima 12:4, 6, 11).*

Da, mi kao vernici ispunjeni Duhom imamo "Isusovo pomazanje", isti Duh Oca kojim je Isus bio ispunjen kada je kršten vodom *(Marko 1:10-12; Luka 4:1, 14; Jovan 1:32-34).* Pa se zato naziva *"Duh Hristov"*.

Prenošenje Mojsijevog Duha

U jedanaestom poglavlju 4. knjige Mojsijeve postoji priča o Mojsiju koja prelepo nagoveštava ovo Novozavetno izlivanje Svetog Duha. Mojsije se umorio od svoje uloge proroka, sudije i vođe Izraela i zavapio je prema Bogu:

> *"Ne mogu ja sam nositi sav narod ovaj, jer je teško za mene" (4. Mojsijeva 11:14).*

Bog je Mojsiju dao plan:

> *"A Gospod reče Mojsiju: Saberi mi sedamdeset ljudi između starešina Izrailjevih... i dovedi ih k šatoru od sastanka, neka onde stanu s tobom. Tada ću sići i govoriti onde s tobom, **i uzeću od duha koji je na tebi i metnuću na njih**; I Gospod siđe u oblaku i govori k njemu, i **uzevši od duha koji beše na njemu** metnu na onih sedamdeset ljudi starešina; i kad duh dođe na njih, **prorokovahu**, ali više nikad" (4. Mojsijeva 11:16-17, 25).*

Možete li zamisliti lepšu sliku od one u kojoj Bog Otac uzima od Duha koji je na Njegovom Sinu Isusu i daje ga vernicima kako bi nam dao snage za hrišćanski život i svedočenje? Mojsije snažno označava Hrista u Svetom Pismu.

> *"**Proroka ću im podignuti između braće njihove, kao što si ti**, i metnuću reči svoje u usta njegova, i kazivaće im **sve što mu zapovedim**"* [Božje obećanje Mesije upućeno Mojsiju] *(5. Mojsijeva 18:18).*
>
> *"Za koga **Mojsije** u zakonu pisa i proroci, nađosmo Ga, **Isusa** sina Josifova **iz Nazareta**"* [Filip govori Natanailu] *(Jovan 1:45).*
>
> *"**Mojsije** dakle očevima našim reče: Gospod Bog vaš podignuće vam **proroka iz vaše braće, kao mene**"* [Petar, odnosi se na Isusa] *(Dela 3:22).*
>
> *"Ovo je **Mojsije** koji kaza sinovima Izrailjevim: Gospod Bog vaš podignuće **vam proroka iz vaše braće, kao mene**"* [Stefan, odnosi se na Isusa] *(Dela 7:37).*

Evo još jedne poslednje misli iz ove priče o Mojsiju. Neki Izraelci su postali ljubomorni što neki drugi, pored Mojsija, prorokuju i zamolili su ga da im to zabrani. Mojsijev odgovor daje odličan uvid u Božji plan da izlije Svoj *"duh na svako telo"* [videti, Joil 2:28]:

> *"A Mojsije mu odgovori: Zar zavidiš mene radi? Kamo da **sav narod Gospodnji postanu proroci** i **da Gospod pusti duh svoj na njih**!" (4. Mojsijeva 11:29).*

Ko je Isus Hrist?

Za hrišćane je veoma važno da znaju ko je Isus Hrist zato što ako u Svetom pismu ne vidimo jasno ko je on, mi ne možemo dobro razumeti **ko smo mi u njemu.** Mojsije je bio Božji pomazanik u Izraelu, nadahnuti i osnaženi prorok-vođa i prototip Isusa Hrista. Isusove reči pokazuju da je on sebe video u ulozi proroka koji je ispunjen i osnažen Duhom.

> *"I sablažnjavahu se o Njega. A Isus reče im: Nema **proroka** bez časti osim na postojbini svojoj i u domu svom" (Matej 13:57; Marko 6:4; Luka 4:24; Jovan 4:44).*

> *"Ali danas i sutra i prekosutra treba mi ići; jer **prorok** ne može poginuti izvan Jerusalima"* [govori Isus] *(Luka 13:33).*

> *"Duh je Gospodnji **na meni**; zato me* [*'Gospod Bog' - Isaija 61:1*] *pomaza"* [govori Isus] *(Luka 4:18).*

Kako je Mojsije bio prototip Isusa, tako je je Isus prototip na koji mi treba da se ugledamo. Naravno, mi razumemo da je Isus bio više od proroka; on je bezgrešno začeti Sin Božji. Ali ukoliko mi od njega napravio večnog Boga, "Bogočoveka" ili superiorno biće umesto **istinitog čoveka ispunjenog Bogom** *("**čoveka**, Hrista Isusa"),* na njega se ne možemo ugledati. Mi nismo superiorna bića! Mi smo ljudska bića koja treba da budu ispunjena Duhom Božjim, kao što je i Isus bio ispunjen njime. Mi treba da imamo strahopoštovanje prema Bogu, baš kao što ga je i on imao *(Isaija 11:2; Jevrejima 5:7).* Mi treba da imamo veliku ljubav prema Ocu, baš kao što je i on imao *(Jovan 14:31; Marko 12:30; Jovan 15:10).*

Ljudi, pa i hrišćani, žive prema onome u šta veruju. Ukoliko verujemo da je Isus bio superiorno biće, "Bogočovek", mi ćemo reći "naravno da je on mogao da se odupre iskušenju, **on je bio Bog**". To je nebiblijsko razmišljanje, i u mnogome je uzrok defetizmu u hrišćanstvu. Ne, on je bio **čovek ispunjen Bogom**, baš kao što i mi treba da budemo.

> *"Nego se još **ispunjavajte** duhom" (Efescima 5:18).*
>
> *"...da se ispunite **svakom puninom Božijom**" (Efescima 3:19).*
>
> *"Budite **vi** dakle **savršeni**, kao što je **savršen** Otac vaš nebeski" (Matej 5:48).*
>
> *"...da se damo na **savršenstvo**" (Jevrejima 6:1).*

Da, Isus, naš stariji brat, je ostavio visoki standard bezgrešnosti na ovom svetu, iako *"postrada i iskušan bi" (Jevrejima 2:18)*, standard kome mi treba da težimo u svom životu.

Takođe, ukoliko vidimo Isusa kao *Bogočoveka* koji izvodi čuda i obavlja carski zadatak, mi ćemo misliti da ne možemo ništa postići kao obični ljudi. **Ko smo mi?**

> *"Vidite kakvu nam je ljubav dao **Otac**, da se **deca Božija** nazovemo... Ljubazni! **Sad smo deca Božija**" (1. Jovanova 3:1-2).*
>
> *"Jer prilikovaše Njemu* [Bogu Ocu] *za kog je sve i kroz kog je sve, koji dovede **mnoge sinove u slavu**, da dovrši Poglavara spasenja* [Isusa] *njihovog stradanjem" (Jevrejima 2:10).*
>
> *"**Koji** veruje mene, **dela koja ja tvorim i on će tvoriti**, i **veća će od ovih tvoriti**; jer ja idem k Ocu svom"* [Isusovo ovećanje vernicima] *(Jovan 14:12).*

> *"Bog je ljubav, i **koji** stoji u ljubavi, **u Bogu stoji i Bog u njemu stoji**... jer **kao što je On i mi smo** na svetu ovom" (1. Jovanova 4:16-17).* Uporedite ovo sa Isusovim rečima iz Jovana 14:11, *"Verujte meni da sam ja u Ocu i Otac u meni".* Ovo je blizak odnos Isusa sa Ocem, ali on kaže da kroz njega **mi imamo isti odnos** sa Ocem.

Pronađite se u sledećim rečima iz Isusove molitve Ocu iz Jovana 17:16-23 i utešite se.

> *"Od sveta nisu, kao ni ja što nisam od sveta. Osveti ih istinom svojom: reč je Tvoja istina. **Kao što si Ti mene poslao u svet, i ja njih poslah u svet**. Ja posvećujem sebe za **njih**, da i oni budu osvećeni istinom. Ne molim samo za ove **nego i za one koji će na njihovu reč verovati u mene:** Da svi jedno budu, kao Ti, Oče, što si u meni i ja u Tebi; **da i oni u nama jedno budu**, da i svet veruje da si me Ti poslao. **I slavu koju si mi dao ja dadoh njima**, da budu jedno kao mi što smo jedno. **Ja u njima i Ti u meni: da budu sasvim ujedno**, i da pozna svet da si me Ti poslao i **da si imao ljubav k njima kao i k meni što si ljubav imao**."*

Posebno obratite pažnju na Isusove reči *"I **slavu** koju si mi dao **ja dadoh njima**."* Šta je bila Isusova slava?

*"I videsmo **slavu Njegovu**, slavu, kao Jedinorodnoga od Oca" (Jovan 1:14).*

Dakle, kroz Isusa, smo mi *"jedinstveni od Oca"*. (Ukoliko Biblija to kaže, mi to možemo da tvrdimo!)

> *"Blagosloven **Bog i Otac** Gospoda našeg Isusa Hrista, koji nas po velikoj milosti svojoj **prerodi** za živu nadu **vaskrsenjem** Isusa Hrista iz mrtvih " (1. Petrova 1:3).*
>
> *"I opet* [Otac] *uvodeći Prvorodnoga u svet..." (Jevrejima 1:6).*
>
> *"Znamo da **nijedan** koji je **rođen od Boga**, ne greši, nego koji je **rođen od Boga** čuva se " (1. Jovanova 5:18).*
>
> *"Jer mislim da stradanja sadašnjeg vremena nisu ništa prema **slavi koja će nam se javiti**. Jer čekanje tvari* [stvaranja] *čeka **da se jave sinovi Božiji**" (Rimljanima 8:18-19).*

Mi kličemo "Ava Oče "

U ovom trenutku u našoj studiji vreme je da pogledamo reči *"Ava Oče"* u Bibliji. Izraz *"Ava Oče"* se koristi samo tri puta u Svetom Pismu. Jednom ga Isus izgovara Ocu, a dva puta on predstavlja **naše reči** upućene Ocu.

> *"I* [Isus] *govoraše: Ava Oče! Sve je moguće Tebi" (Marko 14:36).*
>
> *"**Primiste Duh posinački**, kojim vičemo: Ava, Oče" (Rimljanima 8:15).*
>
> *"I budući **da ste sinovi**, posla Bog Duha Sina svog u srca vaša, koji viče: Ava Oče" (Galatima 4:6).*

Pavle je sigurno razumeo naše mesto u Bogu, kroz Hrista, i sjajno delo Svetog Duha (Očevog Duha) koji nas je doveo do blagoslovenog mesta.

> *"Tako već nisi rob, nego sin; a ako si* ***sin****, i* ***naslednik si Božji*** *kroz Isusa Hrista" (Galatima 4:7).*

Nadahnuti pisac Poslanice jevrejima je o nama i našem odnosu sa Isusom rekao:

> *"Zaradi tog uzroka ne stidi se nazvati ih* ***braćom****... Zato beše dužan* ***u svemu da bude kao braća****" (Jevrejima 2:11, 17).*

Zapamtite, Božje obećanje Mojsiju u vezi Mesije je bilo:

> *"****Proroka*** *ću im podignuti* ***između braće njihove****, kao što si ti" (5. Mojsijeva 18:18).*

Kada je sedamdeset starešina Izraela od Boga primilo "Mojsijevo pomazanje", oni su prorokovali i nisu prestali, i tada je umesto jednog Mojsija bio sedam deset i jedan Mojsije. Isto tako, kada vernici prime od Boga "Isusovo pomazanje" na svetu bi trebali biti milioni "pomazanika", Duh nadahnjuje i snaži braću i sestre Isusa Hrista. Obratite pažnju na ovo: Kada je majka dovela Jakova i Jovana pre Isusa i zamolila ga da im da počasno mesto u svom carstvu, da jedan bude sa njegove leve, a drugi sa desne strane, Isus im je postavio dva pitanja.

> *"Možete li piti čašu* [patnje] *koju ću ja piti i krstiti se krštenjem kojim se ja krstim" (Matej 20:22).* Kada su odgovorili potvrdno, Isus je rekao *"Čašu dakle moju ispićete,* ***i krstićete se krštenjem kojim se ja krstim****" (stih 23).*

Ovo je još jedno divno Isusovo obećanje o krštenju Svetim Duhom, *"krštenjem kojim **se ja*** [sadašnje vreme] *krstim"*.

Zato u Jovanu 7:37-39 piše:

> *"Stajaše Isus i vikaše govoreći: Ko je žedan neka dođe k meni i pije. Koji me veruje, kao što pismo reče, iz njegova tela poteći će **reke žive vode**. A ovo reče za **Duha** kog posle primiše oni koji veruju u ime Njegovo: jer **Duh Sveti** još ne beše na njima..."*

Takođe zbog toga Isus u Jovanu 14:12 kaže:

> *"Koji veruje mene, **dela koja ja tvorim i on će tvoriti, i veća će od ovih tvoriti**; jer ja idem k Ocu svom."*

Gde je naša moć kao hrišćana?

Vi možete u sebi reći "...ali ja sam verovao u Isusa, spasem sam, i primio sam Duh, a ipak se osećam nemoćno i bez pobede". Ukoliko je to vaša ispovest, zahvalite Bogu na svojoj iskrenosti, i Njegove reči imaju odgovor za vas. Mi moramo da razmislimo o nekim stvarima u vezi našeg brata Isusa.

1. On je znao ko je naš Nebeski Otac i bio mu je potpuno potčinjen celog svog života *(Jovan 5:30).*

2. Isus je obožavao Oca. Pogledajte njegove reči iz Jovanovog četvrtog poglavlja upućene ženi na bunaru:

*"**Mi znamo čemu se molimo**... Ali ide vreme, i već je nastalo, kad će se pravi bogomoljci **moliti Ocu**... **Otac** hoće takve **bogomoljce**" (st. 22-23).*

Naše molitve moraju biti kao i Isusove zato što se u Jovanu 9:31 kaže:

*"Nego ako ko **poštuje Boga** i volju Njegovu tvori, **onog sluša**".*

1. **Da li sam ispovedio i pokajao se za svaki greh za koji znam?** Poslušajmo Isusa:

"Koji me od vas kori za greh?" (Jovan 8:46).

"Jer ide knez ovog sveta [đavo], *i **u meni nema ništa*** [nijedan greh]*" (Jovan 14:30).*

2. **Kakav je moj molitveni život?** Poslušajmo Isusa:

*"I odstupivši narod pope se na goru sam da se **moli** Bogu" (Matej 14:23).*

*"A ujutru, vrlo rano ustavši, izađe i ode nasamo, **i onde se moljaše Bogu**" (Marko 1:35).*

*"A On odlažaše u pustinju **i moljaše se Bogu**" (Luka 5:16).*

*"I budući u borenju, **moljaše se bolje**" (Luka 22:44).*

3. **Da li opraštam?**

"Ako li ne opraštate ljudima grehe njihove, ni Otac vaš neće oprostiti vama grehe vaše" (Matej 6: 15; Marko 11:26). [Muževi i žene živite u miru] *"da se ne smetu molitve vaše" (I Petrova 3:7).*

Još jedna reč o vašoj želji da budete kao Isus. Molim vas ne odustajte. Vi to možete uraditi uz pomoć snage Svetog Duha!

> *"A tako i **Duh pomaže nam u našim slabostima**: jer ne znamo za šta ćemo se moliti kao što treba, nego **sam Duh** moli se za nas uzdisanjem neiskazanim. A Onaj što ispituje srca zna šta je misao Duha, jer po **volji Božijoj** moli se za svete. A znamo da onima koji **ljube Boga** sve ide na dobro, koji su pozvani po namerenju. Jer koje napred pozna one i odredi da **budu jednaki obličju Sina** njegovog, da bi On bio **prvorođeni među mnogom braćom**" (Rimljanima 8:26-29)*

Još od Pavla u vezi Duha Božjeg

Budući da je Pavle taj koji tri puta pominje Svetog Duha, nazivajući ga *"Duh Hristov" (Rimljanima 8:9); "Duh Sina svog" (Galatima 4:6)* i *"Duh Isusa Hrista" (Filipljanima 1:19),* mi ovome treba da damo određenu biblijsku perspektivu tako što ćemo empatički izjaviti da Pavle nikada zaista ne pripisuje Duh Hristu kao onome ko ga daje drugima. Mi znamo preko Jovana Krstitelja i Pavla na Pentekostu da je Isus posrednik između Boga i onih na koje se izliva sveti Duh *(Jovan 1:33; Dela 2:33),* ali Pavle, iz svojih sopstvenih razloga, uvek posmatra **Boga** kao izvor Duha, i uvek proglašava **Boga** onim koji ga daje.

> *"A mi ne primismo duha ovog sveta, nego Duha **koji je iz Boga**, da znamo šta nam je **darovano od Boga**" (1. Korinćanima 2:12).*

> *"A Bog je koji **nas utvrdi** s vama u Hristu, **i pomaza nas**" (2. Korinćanima 1:21).* **Takođe pogledati**: *1. Kor. 2:12; 12:6; 2. Kor. 5:5; Gal. 4:6; Efes. 1:17; 1. Sol. 4:8; 2. Tim. 1:7; Titu 3:5.*

Za apostola Pavla, Sveti Duh je zaista **Duh Boga Oca.**

> *"Toga radi **priklanjam kolena svoja pred Ocem** Gospoda našeg Isusa Hrista. Da vam da silu po bogatstvu **slave svoje**, da se utvrdite **Duhom Njegovim** za unutrašnjeg čoveka" (Efescima 3:14,16).*
>
> *"Jer mi... **duhom Bogu služimo** i hvalimo se Hristom Isusom" (Filipljanima 3:3).*
>
> *"Jer koji se vladaju po **duhu Božijem**... primiše Duh posinački, kojim vičemo: Ava, **Oče**" (Rimljanima 8:14-15). (***Takođe pogledati***: Rimljanima 8:11; 1. Korinćanima 2:11, 14; 3:16; 6:11; 7:40; 12:3; 2. Korinćanima 3:3, 17; Efescima 4:30).*

Reč "Duh" na originalnom grčkom jeziku

Kako bi iscrpnije dokazali da je Sveti Duh moć daha Boga Oca, a ne druga osoba različita od Oca, u ovom trenutku nam može biti od koristi da proučimo reč "Duh" na način na koji je viđena u originalnom grčkom jeziku. To je grčka reč *"pneuma" (Strong's #4 151),*i znači *"**struja vazduha, dah, ili povetarac**"*. Kako bi objasnio svojim sledbenicima da je Sveti Duh dah Božji, posle svog vaskrsenja, ali oko sedam dana pre izlivanja Duha, Isus *"**dunu**, i reče im: Primite Duh Sveti" (Jovan 20:22).* Ranije, kada je Isus govorio sa Nikodimom kako je rođen od Duha, on je rekao:

> *"**Duh** diše gde hoće, i glas njegov čuješ, a ne znaš otkuda dolazi i kuda ide; **tako je svaki čovek koji je rođen od Duha**" (Jovan 3:8).*

Setite se kada je sveti Duh izliven na Pentekostu:

> *"I ujedanput postade huka s neba **kao duvanje silnog vetra**, i napuni svu kuću gde seđahu" (Dela 2:2).*

Grčka reč *pneuma* je izvor reči pneumatika koja se odnosi na "vazduh". Guma koja **sadrži vazduh** ili alat koji **pumpa vazduh** se nazivaju *"pneumatskim".* Novozavetni pisci upotrebljavaju reč *pneuma* nekih 245 puta za Duha Božjeg, a samo **dva puta** ima veliko početno slovo *(Luka 1:35 i 4:18),* i to samo zato što je to prva reč pod navodnicima. Iz poštovanja, mi obično pišemo velikim slovom reči koje se odnose na Boga kao što su "Otac" ili "Duh", i na Isusa, kao što je "Sin", ali ovo nije sučaj u originalnom grčkom tekstu. To je izbor koji pravi pisac, urednik ili izdavač i ne utiče na značenje reči koja počinje velikim slovom. (Obratite pažnju: reč "Reč" iz Jovana 1:1-14 ne počinje velikim slovom u originalnom tekstu i nekim prevodima). Na primer, ja sam odlučio da, u ovoj knjizi, velikim slovom pišem zamenice koje se odnose na Boga, kao što su On i Njegov. Opet, ovo je urađeno iz poštovanja, ali ne utiče na značenje reči koja je napisana velikim slovom. Postoji problem, kada se u prevodu velikim početnim slovom napiše reč duh, **to može ostaviti lažan utisak da je to ime osobe** umesto Božjeg daha moći.

Reč "sveti", na grčkom *"hagios" (Strong's #40),*znači *"sveto, čisto ili nevino".* To je pridev koji se mnogo puta koristi uz reč "Duh" u Novom Zavetu i **na originalnom grčkom se nikada ne piše velikim slovom**. Dakle, ako je prevodilac u potpunosti veran originalu, reči "Sveti Duh" treba da budu prevedene "**sveti duh**". To je neosporna činjenica! Kada ljudi ovo ne znaju i vide reči "Sveti Duh" napisane velikim početnim

slovom, oni uzimaju zdravo za gotovo da je to vlastito ime, odnosno ime osobe. To je pogrešna pretpostavka i dovodi do zabune o tome šta je zapravo Sveti Duh.

Pogledajmo reči *"sveto dete"* u četvrtom poglavlju Dela apostolskih i *"sveto pismo"* u trećem poglavlju 2. Timotiju.

> *"Zaista se sabraše u ovom gradu na **sveto dete** Tvoje Isusa... s neznabošcima i s narodom Izrailjevim" (stih 27).*
> *"Da znaci i čudesa budu imenom **svetog deteta** Tvog Isusa" (st. 30). "I budući da iz malena umeš **sveta pisma**" (st. 15).*

Primetićete da *"sveto dete"* i *"sveta pisma"* u ovim stihovima nisu napisani velikim slovom, ali bi mogli biti. Kao i **sveti duh** oni dolaze od Boga i u tom smislu su božanski. Reč "božansko" označava *"Božanstvo-Boga" ili "dato ili inspirisano Bogom, sveto". "Sveto dete"* i *"sveta pisma"* su kao *"sveti duh"*, sigurno dati i inspirisani od Boga, ali prevodioci nisu videli potrebu da ih napišu velikim početnim slovom. Kada vidite *"Sveti Duh"* u Bibliji napisano velikim početnim slovima, to ne označava treću osobu u Bogu.

Rod i reč *pneuma* u grčkom jeziku

Ovo je gramatička činjenica koja izgleda neobično onima koji su odrasli sa engleskim jezikom kao maternjim, ali u mnogim antičkim i savremenim jezicima, kada se označavaju **stvari, životinje,** ili **ljudi,** u potrebljavaju se reči kao što su **on** ili **ona** koje označavaju rod. Na primer, u grčkom jeziku, **hleb** je reč *muškog roda* i lične zamenice "on" ili "koji" se upotrebljavaju kada se označava hleb. Ali u grčkom jeziku se

reči kao što su "ljubav", "mač" ili "grad" smatraju rečima *ženskog roda* i uvek se uz njih koristi zamenica "ona". Treća opcija u grčkom jeziku je "srednji rod", niti muški niti ženski. **Srednji rod znači da reč nema rod**. Na engleskom jeziku se uz reč srednjeg roda koristi zamenica "it". (Ovo ne treba da bude teško, budući da svako dete zna razliku između zamenica "on", "ona" i "ono").[22]

Ovo je važna činjenica u našoj studiji. Grčka reč za duh *(pneuma),* bilo da označava *duh* čoveka, životinje, anđela ili Božji duh, je **uvek** *srednjeg roda*. I svaki **pridev, zamenica** ili **glagol** koji su apostoli ili nadahnuti pisci Novog zaveta upotrebili za sveti Duh su u **srednjem rodu**. Oni koriste "to" umesto "on" **u sto posto** slučajeva kada im gramatička pravila daju izbor. Da li su apostoli bili zastupnici trojstva? Da li su verovali da je Sveti Duh "osoba" različita od Oca? Nikako! Da jesu, ne bi se usudili da uz Duh stave "to"!

Verzija Kralja Džejmsa i rod Svetog Duha

Prilikom studiranja Biblije Verzije Kralja Džejmsa vidi se da prevodioci nisu bili usaglašeni prilikom korišćenja zamenica "it" ili "he" za sveti Duh. Najčešće upotrebljavaju "he", ali postoje izuzeci.

> *" .... the Spirit descending from heaven like a dove, and **it** abode upon him" (Jovan 1:32).*
>
> *"The Spirit **itself** beareth witness with our spirit...." (Rimljanima 8:16).*
>
> *"But the Spirit **itself** maketh intercession...." (Rimljanima 8:26).*
>
> *"The Spirit of Christ which was in them did signify, when **it** testified. ... " (1. Petrova 1:11).*

U ovoj verziji prevodioci koriste "which" ili "that" umesto "who" ili "whom". Ali u najvećem broju slučajeva čine užasnu grešku! Da li ovi prevodioci i savremeni lingvisti znaju da nije dobro kada stavljaju ličnu zamenicu ili glagol pored grčke reči iako to pisac Svetih spisa nije činio? Naravno da znaju! Ali moramo pretpostaviti da je njihov osećaj za Boga nadjačan njihovom sklonošću ka 1700 godina pogrešne crkvene tradicije. Prijatelju, postoji mnogo zabune među hrišćanima u vezi toga ko je najviši Bog, a veliki deo krivice se može pripisati nekim ne tako hrabrim prevodiocima Biblije.

Dozvolite mi da dam još jednu poslednju izjavu u vezi prethodnih biblijskih činjenica. Na originalnom grčkom jeziku Novog zaveta, reč Duh je *"pneuma"* u srednjem rodu. Da su **nadahnuti pisci verovali da je Duh osoba,** oni bi upotrebili **oblik u muškom rodu, što oni nikada ne čine!** Dakle, imamo apsolutni dokaz da oni nisu verovali da je Sveti Duh osoba.

Da li treba da se molimo Svetom Duhu?

Zanimljivo je da u Svetom pismu ne postoji nijedno mesto gde se kaže da treba da se molimo Svetom duhu, i nijedan primer Božjih ljudi koji to rade. Da, mi se molimo *"Duhom Svetim" (Judina stih 20),* i *" duhom" (1. Korinćanima 14:15),* **ali se nigde ne pominje molitva "Svetom Duhu".** Iz tog razloga ja to ne radim.

Isus nas uči da uvek treba da se molimo Ocu. (Videti: *Matej 6:6, 8-9; Luka 11:2; Jovan 15:16; 16:16 23,26).* Pavle kaže da čak i kada neko govori jezicima od Svetog Duha, on ili ona govori Bogu. (videti: *1. Korinćanima 14:2, 28).*

Da li treba da obožavati Svetog Duha?

Kao što je slučaj sa molitvom Svetom Duhu, u Bibliji se takođe ne pominje ni obožavanje Svetog Duha, ne postoji ni jedna biblijska referenca o tome. Po Isusovim izjavama u četvrom poglavlju vanđelja po Jovanu, naše obožavanje treba da dajemo samo Ocu (verujte Isusu).

> *"... moliti **Ocu** ... kad će se pravi bogomoljci moliti **Ocu**... **Otac** hoće takve bogomoljce" (Jovan 4:22-23).*

Da, Sveti Duh je dah moći Oca, ali nas Bog Otac ne uči da obožavamo njegove atribute, već da *"**obožavamo njega**"*. Jednoj ženi nije veliki kompliment kada njen muž vidi samo neke njene atribute (kosu, telo...), ali joj je veliki kompliment kada je voli kao kompletnu osobu. Tako i Otac želi da volimo **Njega**, i da damo svoje divljenje, molitve i obožavanje samo Njemu kao našem Najvišem Bogu. *(5. Mojsijeva. 6:4-5; Marko 12:29-30).*

Zaključak

Biblijska činjenica Isus upotrebljava izraze *"sveti Duh"* i *"Duh Oca vašeg"* sa istim smislom.

Biblijska činjenica Nikada se ne predstavljaju tri prestola na nebesima. Postoji jedan presto za Svemoćnog Boga, a Isus sedi kod Njegove desne ruke. **Ne postoji treća osoba koja sedi levo.**

Biblijska činjenica Nigde u Svetom Pismu nam se ne govori da treba da obožavamo ili da se molimo "osobi" koja se naziva Sveti Duh.

Biblijska činjenica Pavle šalje pozdrave od *"Boga Oca našeg i Gospoda Isusa Hrista"* na početku svake od svojih trinaest poslanica. On nikada ne šalje pozdrave od treće "osobe" pod imenom Sveti Duh.

Biblijska činjenica Petar citira Boga Oca u Delima 2:17 koji obećava da će izliti deo svog sopstvenog duha na vernike.

Biblijska činjenica Na originalnom grčkom jeziku reči *"Sveti Duh"* nisu napisane velikim početnim slovom kao da označavaju vlastito ime. Napisane su *sveti duh.*

Biblijska činjenica Na originalnom grčkom jeziku nijedan nadahnuti Novozavetni pisac nije označavao Sveti Duh sa "on" ili "ona". Kada, u okviru gramatičkih pravila, imaju izbor, uvek koriste zamenicu srednjeg roda "to".

Istorijska činjenica Nikejski sabor (325. n.e.) nije proglasio verovanje u trojstvo, tri ravnopravne, večne osobe u Bogu. To je urađeno pedeset i šest godina kasnije na saboru u Konstantinopolju (381. n.e.). Zato se doktrina trojstva s pravom naziva *"hrišćanska doktrina iz kasnog četvrtog veka".*[23]

Istorijska činjenica Mesto Svetog Duha u doktrini trojstva nije jasno definisano sve do Avgustina, oko 400. godine n.e. To ne uznemirava

većinu teologa, ali bi trebalo da uznemiri svakog istinoljubivog hrišćanina koji veruje u Bibliju.

Ono što možemo da zaključimo iz naše studije o Svetom Duhu, Duhu Božjem je to da je on dah moći Boga na delu; sam Bog stvara, osnažuje, inspiriše, uči, otkriva, posreduje, svedoči, teši i vodi. Ne kao entitet odvojen od Boga, već kao sam Otac koji radi te stvari za i kroz svog Sina i sinove, kao Bog u svom aktivnom odnosu sa svetom.

Mi treba da dođemo do istog zaključka kao i naučnik zastupnik trojstva, profesor Charles C. Ryrie, u svojoj knjizi *"Basic Theology":*

> *"Mnoge doktrine za koje ne postoje dokazni tekstovi su evanđelisti prihvatili kao da se uče u Svetom pismu. Doktrina trojstva predstavlja najbolji dokaz za to. Pošteno je reći da nas Biblija ne uči doktrini trojstva na jasan način. Zapravo, ne postoji nijedan dokazni tekst, ukoliko se pod tim podrazumeva stih ili pasus u kome se 'jasno' kaže da je jedan Bog koji postoji u Tri osobe" (str. 89). "Prethodne ilustracije pokazuju da je pogrešno zaključiti da ukoliko za nešto ne postoji dokazni tekst u Bibliji, mi ne možemo jasno učiti rezultate... Kada bi to bilo tako, ja nikada ne bih mogao predavati o doktrini trojstva ili božanstvu Hrista ili* ***božanstvu svetog Duha****" (str. 90).*[24]

Sam Isus ima svog Boga

Isus ima Boga koga obožava *(Psalam 18:49; Jovan 4:22-23)*, koga se boji *(Isaija 11:1-5; Jevrejima 5:7);* i kome se moli *(Matej 26:53; Luka 6:12, 22:44; Jevrejima 7:25).* Obratie pažnju na ove tekstove koji se odnose na Isusa i njegovog Boga.

*"I stajaće i pašće ih silom Gospodnjom, veličanstvom imena **Gospoda Boga svog**" (Mihej 5:4).*

*"**Bože moj! Bože moj!** Zašto si me ostavio?" (Matej 27:46).*

*"Vraćam se k... **Bogu svom** i Bogu vašem" (Jovan 20:17).*

*"Blagosloven **Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista. Da **Bog** Gospoda našeg Isusa Hrista, Otac slave..." (Efescima 1:3, 17).*

*"Blagosloven **Bog** i Otac Gospoda našeg Isusa Hrista" (1. Petr. 1:3).*

*"Koji pobedi učiniću ga stubom u crkvi **Boga svog**... ime **Boga svog**... grada **Boga mog**... koji silazi s neba od **Boga mog**" (Otkr. 3:12).*

Ovo govori vazneti Isus, koji je bio na nebesima sa Ocem nekih šestdeset godina kada je napisana knjiga Otkrivenja, ali se još uvek Bogu obraća sa *"moj Bog"*. Sigurno je da Isus ne može biti vrhovni Bog, a da u isto vreme ima Boga kome je potčinjen.

6. Isus govori. Slušajte!

> ,,Čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod jedini" (Marko 12:29).
> ,,A što me zovete: Gospode! Gospode! A ne izvršujete šta vam govorim?" (Luka 6:46).
> ,,Koji god prestupa i ne stoji u nauci Hristovoj onaj nema Boga; a koji stoji u nauci Hristovoj onaj ima i Oca i Sina" (2. Jov. 9).
> ,,Sada smo potonuli do te dubine gde je ponovno **iskazivanje očiglednog** prvenstvena dužnost inteligentnog čoveka." (George Orwell; engleski pisac).

Kada sam bio mlad, otišao sam na sud zbog sitnog saobraćajnog prekršaja. Iako nisam bio srećan što sam tu, dosta mi je bilo zanimljivo sve što sam u sudnici video pre nego što su mene prozvali. Na primer, jedan slučaj se sveo na to da je sudija pokušavao da razreši ljubavni trougao između dvadesetdvogodišnje ženske osobe, dvadesetpetogodišnjeg muškarca i starijeg čoveka koji je imao oko pedeset i osam godina.

Ovo nije bio prvi put da je ovaj afričko-američki trougao na suđenju, ali ova poslednja svađa je uključivala i nož. Kako to sudija tvrdi, ukoliko se ta nesuglasica ne reši jednom za svagda, ona će dovesti do nečijeg ubistva.
Stariji čovek je stavljen pred sud i sudija mu je postavio brojna pitanja koje je ovaj čovek bez problema saslušao i na koje je lako dao odgovor. A onda je došlo na red pitanje: *,,Da li ste u seksualnoj vezi sa ovom*

devojkom?" Na to je on odgovorio: *„Molim, sudija?"* Sudija je preformulisao pitanje? *„Da li spavate sa ovom ženom?"* Čovek je bledo pogledao sudiju i rekao: *„Izvinite gospodine sudija, moraćete glasnije da pitate jer Vas ne čujem ništa!"* U tom trenutku, sudnicom se raširio smeh, jer je ovaj čovek na duhovit način predstavio svoj selektivni sluh. Međutim, selektivni sluh današnjih hrišćana nije predmet za šalu. Naš veličanstveni Bog je rekao:

> „**Izgibe moj narod**, jer je bez znanja; kad si ti odbacio znanje, **i ja ću tebe odbaciti**" (Osija 4:6).

I Bog reče onima koji su uključeni u **duhovni blud** (pogrešne doktrine) **Misterija Vavilona** (Rima, izgrađenog *„na 7 planina", Otkrovenje 17:9*):

> „**Izađite iz nje**, narode moj, da se ne pomešate u grehe njene, i **da vam ne naude zla njena**" (Otkrovenje 18:4).

Osvrtanje na stih 12:29 Evanđelja po Marku

Evo jedno dobro pitanje. Zašto bi Isus Hrist, najveći čovek koji je ikada govorio na ovoj planeti, koji je govorio najveće reči koje su ikada proizišle sa ljudskih usana i koju je ljudima proglasio najveću zapovest svoga Oca, Svemoćnog Boga, trebalo da započne svoju izjavu sa: *„Slušaj?"* (Obratite pažnju na to da hebrejska reč koja znači „*čuti*" glasi „*shema*". Isus ne citira Mojsija samo, kako on to vidi, ovo je Božija najveća zapovest). **Slušanje** je predstavljalo problem u Isusovo doba, baš kao što je to slučaj i danas. Isus je znao da je gomila ljudi čula ono što je on govorio, ali da većina njih nije to zaista i saslušala. Obratite pažnju na njegove reči u vezi sa ovim:

„Uši teško čuju“ (Matej 13:15).

„Uši imate i ne čujete? (Marko 8:18).

„**Metnite vi u uši svoje** ove reči: jer Sin čovečiji treba da se preda u ruke čovečije“ (Luka 9:44).

Osam puta u Evanđeljima Isus kaže: „Pustite da čuje onaj koji ima uši.“ Iako je Isusa to ražalostilo, nikada nije mogao da se izbori sa činjenicom da neki jednostavno nisu mogli da „čuju“ njegovu poruku. On je rekao:

„Zato im govorim u pričama, jer gledajući ne vide, **i čujući ne čuju ...**“ (Matej 13:13)

Isus je znao da je u pitanju njihov duhovni problem i da on nad tim nema nikakvu kontrolu. On je citirao Boga iz Isaijine knjige:

„Jer je odrvenilo srce ovih ljudi, i **ušima teško čuju**, i oči su svoje zatvorili da kako ne vide očima, i ušima ne čuju,... **trebalo bi da se preobrate** da ih iscelim.“ (Matej 13:15)

Jednom prilikom, Isus je dao veličanstvenu izjavu koja isključuje mnoge ljude koji sebe nazivaju „hrišćanima“.

„**Ovce moje slušaju glas moj**, i ja poznajem njih, i **za mnom idu**“ (Jovan 10:27).

Isus je jasno govorio

Ne postoji zabeleška o tome da je Isus ikada propovedao koristeći nejasne teološke termine ili komplikovane teološke koncepte. On je upotrebljavao jezik običnih ljudi. Njegovo razuveravanje Jovana

Krstitelja da je on sam Mesija uključivalo je i činjenicu da se *„**siromašnima** propoveda evanđelje" (Matej 11:5).*

Isus je takođe govorio sa autoritetom i nije davao nagoveštaje ičega niti se išta kod njega podrazumevalo. *„Jer ih učaše kao Onaj **koji vlast ima**…"(Matej 7:29).*

Nakon moje prve knjige, *Bogu slava*, koja je objavljena 2006 godine koja propoveda o Jednom večnom Bogu, Ocu, koji ima sina začetog natprirodnim putem, rođenog od strane device, ljudskog Sina, našeg spasitelja, Mesiju Isusa, neko me je izazvao knjigom pod nazivom *Teologija obnove* (*Renewal Theology*) koju je napisao J. Rodman Williams. Četvrto poglavlje nosi naziv Sveto trojstvo i počinje ovako: *„Dolazimo do **ključne misterije** hrišćanske vere - doktrine svetog trojstva ili doktrine Troročlanog Boga." Prvi pasus se završava ovako: „**Hrićanska vera je vera u trijadološkog Boga**"*

I na čemu se, prema bratu Williamsu, bazira ova **osnovna** vera hrišćanstva, *vera u trijadološkog Boga*? On piše:

> „U Starom zavetu nigde eksplicitno **ne stoji da Bog postoji u tri osobe**. **Nagoveštaji** toga, međutim, mogu biti pronađeni" (str 84). „Elohim jeste imenica u množini i iako **nema nijedne čiste izjave o trojstvu**,više osoba može biti **podrazumevano**" (str 85). „**Nikakvo trojstvo osoba** kao takvo nije iskazano, ali čini se da je **ideja množine** definitivno **predložena** (str. 85). „…samim tim postoji predlog **druge osobe, pored Boga**" (str. 85). „Iako ovi pasusi **eksplicitno ne govore o** jednom Bogu u tri osobe, **oni**

> **ukazuju u tom pravcu** (str. 85). „Ovde se ne kaže da je Duh **osoba**, iako se to može **zaključiti**" (str. 85). „**Hrišćanska tvrdnja** jeste ta da su sve ove tri osobe Bog" (str 87). „Ovo bez pogovora **podrazumeva** božansku prirodu Sina" (str. 87). „Postoji mnogo drugih tekstova koji govore o Isusu Hristu kao o Bogu a da **direktno ne upotrebljavaju terminologiju** 'Sina' " (str 88). „Iako se može raspravljati na temu da Isus ne priča **o večnoj procesiji**, čini se da se nešto takvo **podrazumeva**" (str. 93).[1]

Da li je na ovome bazirana „osnivačka" doktrina trojstva? Doktrina u koju osoba treba svim srcem da veruje ne bi li bila izgubljena? Reči poput *„nagoveštavati, podrazmevati, implicirati?"* Sram bilo one koji baziraju svoje spasenje na takvim glupostima i neka idu u pakao oni koji to ne čine!

Sve u svemu, ovaj trijadološki teolog i doktor crkve koristi reči „*nagoveštavati*, *podrazmevati*, *implicirati*" (ili njihove izvedenice) devet puta u ovom poglavlju, u pokušaju da dokaže postojanje trijadološkog Boga. Zapamtite njegovu izjavu: „***Hrišćanska vera jeste vera u trijadološkog Boga."***

Uopšte ne bih dovodio u pitanje jak karakter i dobre namere brata Williamsa, ali upotreba fraza poput *„definitivno predloženo"* ili *„bez sumnje podrazumeva"* jeste karakteristična za rečnik trijadologa. Drugi primeri koje čujemo su: *„bog-čovek", „jedan bog u tri osobe", „u potpunosti bog i u potpunosti čovek,"* i *„tročlani bog"*. Ovo me podseća

na nešto iz mog detinjstva. Kada sam bio dečak, dok sam odrastao u četrdesetim i pedesetim godinama prošlog veka, moćne radio stanice od 100.000 wati radile su južno od američke granice sa Meksikom. One su kasnije isključene zbog sporazuma između ove dve zemlje. Na tim stanicama se puštala muzika Evanđelja tokom cele noći, kako ona užvo tako i ona snimljena, a puštalo se i vatreno propovedanje. Ovakav program je uglavnom bio finansiran prodajom koja se vršila poštom. U pitanju su bili proizvodi poput vitamina, bebi hrane, muzičkih zapisa i ulja koja su se upotrebljavala u crkvenim obredima. Ove proizvode su uglavnom prodavali slabo obrazovanim ljudima iz ruralnih sredina. Ali jedan od najuspešnijih i najodržanijih sponzora bio je „Čovek prstenja" koji je nudio *„veličanstveni vereničkі prsten sa dvokaratnim imitacijama dijamanata za 19,95$."* Prsten za venčanje se dobijao gratis. Naravno, „pravi simulirani dijamanti" su samo drugi naziv za bezvredno isečeno staklo; međutim, ljudi su navalili sa kupovinom istih. Još uvek mogu da čujem spikera kako govori: *„Požurite i naručite danas! Pošaljite 19 dolara i 95 centi."*

Williams je samo jedan od mnogih trijadoloških učenjaka koji upotrebljavaju takvo izražavanje i nejasne reči kada govori o doktrini trojstva. Profesor Milliard J. Ericson, u svojoj knjizi, *Bog u tri osobe,* upotrebljava reči poput „indikacije", „trijadološki predlog", „nagoveštaji", „podrazumeva" i „izvodi zaključak" kada pokušava da dokaže doktrinu trojstva.[2]

Hajde hrišćani, uozbiljite se! Uvreda karakteru večnog Boga je podučavati da on nije eksplicitno i implicitno otkrio sebe u Svetom pismu

kao trojstvo, ali racionalni ljudi, čvrstog uma **moraju u to da veruju** bez obzira na to i to pomoću „*nagoveštaja*", „*predloga*" „*izvođenja zaključaka*" i „*podrazumevanja*". Ukoliko ne veruju, oni se smatraju „*jereticima*", „*prokletnicima*" i „*antihristima*" i osuđeni su na večnu kaznu! **Probudi se hrišćanstvo!**

Molim vas postavite sebi ova pitanja. Da li je Bog taj koji „*nagoveštava*"? Da li On samo „*podrazumeva*" ozbiljne stvari? Da li je 10 zapovesti zapravo samo 10 „*predloga*"? Nikako! Ni sekularni svet ne funkcioniše na takvim nejasnoćama. Semafor daje jasnu poruku. Crveno znači „*stani*" a zeleno „*kreni*". Zamislite kakav bi haos nastao ako bi ljudi pogađali šta on zapravo znači. Naše sudstvo funkcioniše na definitivnim odlukama. Svedok se kune da će „*reći istinu, celu istinu i **ništa sem istine**!*" Advokat koji pred sudom ne bi iznosio jasne poruke, bio bi isteran iz sudnice.

Darvinizam je baziran na **spekulacijama** i **teoriji** i hrišćani koji veruju u Bibliju imaju pravo da ga odbiju u korist biblijske istine. Ali doktrina trojstva, koja je takođe bazirana na **spekulacijama** i **teoriji**, a nema biblijsku osnovu, podučava se dogmatski među hrišćanima i isključuje sve one koji se usuđuju da poreknu da tu greške postoje.

Prave doktrine Biblije jasno su iskazane. Ja ne propovedam zanos pred nevolju, teologiju zamene, moderne poruke o prosperitetu niti „duhovni san", jer to nije jasno iskazano u Svetom pismu. Ja propovedam o jednom Bogu stvaraocu, Njegovom ljudskom sinu Isusu Mesiji, večnom životu samo kroz Hrista, pokajanju, krštenju vodom u ime Isusa Hrista,

jezicima, čistom načinu života i večnoj kazni za zle jer je sve to jasno iskazano u Bibliji. Ukoliko Biblija to kaže i ja imam autoritet da to tvrdim. Ukoliko Biblija nešto ne iskazuje jasno, onda i ja treba da o tome ćutim.

Evo teme za razmišljanje. Ukoliko je Isus Hrist, naš primer, podučavao o postojanju trijadološkog boga, hrišćanstvu ne bi trebalo 381. godina da tu doktrinu razradi u Konstantinopolju. Moderni trijadološki učenjaci ne bi morali da provode svoje vreme okrećući listove i kamenje kako bi videli gde bi ono moglo da bude „nagovešteno". Čemu sav ovaj trud da se dokaže postojanje trojstva? To je pokušaj da se trougaona figura provuče kroz okruglu rupu.

Naš Bog govori jasno kao i Njegov Sin

Bog prezire dvosmislenost kada su u pitanju ozbiljne stvari. Gromoglasno je preneo svoju poruku Sinaju i „mirnim tihim glasom" se obratio Iliji, ali uvek je govorio jasno. U stihovima 1:10 i 4:1 Otkrovenja, Jovan je čuo: „glas koji kao truba govori …" Što se tiče naše poruke, Bog je inspirisao apostola Pavla da napiše:

> „Jer ako truba da **nerazgovetan glas**, ko će se pripraviti na boj? Tako i vi ako **nerazumljivu reč ne kažete jezikom**, kako će se razumeti šta govorite? (1. Korinćanima 14:8-9).

Nakon što nam je dao gore navedene instrukcije, da li bi nam Bog zatim dao „*nagoveštaje*" u vezi sa Njegovim *identitetom*? Kada je govorio sa svojim Sinom prilikom krštenja vodom, „*sa neba je dopreo glas koji je rekao: Ti si moj voljeni sin, kojim sam veoma zadovoljan*," i niko nije

imao sumnje u vezi sa porukom koja je prosleđena. Neki nisu verovali pa su ga odbili, ali skoro da mogu da čujem Boga kako im na sudnji dan govori: *„Ja nisam zamuckivao!“*

Slušajte Isusa!

Postoji mnogo glasova na svetu danas! Glasova koji od nas traže pažnju i koji na nas utiču. Glasovi koji će nas ugušiti reči su ovog *„usamljenog Galilejca“*, ukoliko nismo veoma pažljivi. Kao posledica toga, postoji 35.000 različitih hrišćanskih denominacija[3], koje *„čovekove zapovesti propovedaju kao doktrine“* (Matej 15:9). Neki čak i govore *„iskrivljenu nauku, da povuku učenike za sobom.“* (Dela 20:30).

Prema stihu 12:9 Otkrovenja, do kraja vremena, Satana će prevariti *„ceo svet“*. Jedini način da se to ne desi jeste da se posluša Isus, da prestane da se sumnja u njega, i da se ne stavljaju reči u njegova usta. **Slaganje sa Isusom jeste slaganje sa Bogom, jer su njegove reči Božije reči.** Gospod Bog govori o Svojim ljudima koji počinju da se slažu sa Njim kada postavlja pitanje u stihu 3:3 Amosa: *„Putuju li dvojica zajedno, a da ne poznaju jedan drugoga?“* Izrael je odbacio svoje proroke i prolongirao svoju grešku toliko dugo da Bog kaže: *„Mrze na onoga, koji govori pravo na vratima, i **grde onoga**, koji govori istinu“* (Amos 5:10).

Kada je Isus govorio, on je samo citirao Oca. Verujte Isusu kada kaže:

> „Moja doktrina **nije moja**, nego Onog koji me je poslao“ (Jovan 7:16).
>
> „... ništa sam od sebe ne činim; **nego kako me nauči Otac moj onako govorim**“ (Jovan 8:28).

> „Jer ja od sebe ne govorih, nego **Otac** koji me posla **On mi dade zapovest** šta ću kazati i šta ću govoriti“ (Jovan 12:49).
>
> „... **reč što čujete nije moja** nego **Oca** koji me posla“ (Jovan 14:24).

Gore su navedene jasne Isusove izjave. Ukoliko ne prihvatate to što je on rekao na ovu temu, onda ne bi trebalo da dalje tvrdite da ste pravi Isusov sledbenik. Slušajte Isusa ponovo:

> „A ono su što se na dobroj zemlji seje koji **slušaju reč** i primaju, i donose rod ...“ (Marko 4:20).
>
> „Koji se odreče mene, **i ne prima reči moje**, ima sebi sudiju“ (Jovan 12:48).
>
> „Ako ostanete u meni **i reči moje u vama ostanu**, šta god hoćete ištite, i biće vam“ (Jovan 15:7). *Obratite pažnju na to da ovo može da bude razlog zašto nam nije više molitvi uslišeno.*

Molim vas obratite pažnju na gore navedenu Isusovu izjavu „moje reči u vama ostaju“. Sad ih uporedite sa Jovanovom izjavom u stihu 9 Druge poslanice Jovanove:

> **„Koji god prestupa i ne stoji u nauci Hristovoj onaj nema Boga; a koji stoji u nauci Hristovoj onaj ima i Oca i Sina“**.

Da li razumete šta Jovan govori? *„Ko god ode predaleko“,* tj. ode van opsega Isusovog propovedanja *(„učenja Hristovog*“), „nema Boga“. I zašto ljudi slušaju ove propovednike koji greše? Obratite pažnju na Jovanove reči ponovo:

> „... mnogi **lažni proroci** odoše u svet. Po ovom poznajte Duha Božijeg, i duha lažnog; svaki duh koji priznaje da je Isus Hristos u telu došao, od Boga je **Oni su od sveta**, zato govore od sveta, i **svet ih sluša.“** (1. Jovanova 4:2, 5).

Sada pogledajte sedmi i deveti stih 1. Jovanove poslanice, uzet iz verzije *New Century* Thomasa Nelsona:

> „Mnogi lažni učitelji su sada po svetu i oni ne priznaju da je Isus Hrist došao na zemlju **kao ljudsko biće. Svako ko ovo ne priznaje** jeste lažan učitelj i neprijatelj Isusa Hrista. **Svako ko ide van opsega Hristovog učenja** i ko ne nastavlja da prati **samo njegovo propovedanje nema Boga.**“

Obratite pažnju na gore navedenu Jovanovu izjavu „kao ljudsko biće“. Jovan je takođe rekao:

> „Po ovom poznajte Duha Božijeg, i duha lažnog; svaki duh koji priznaje **da je Isus Hristos u telu došao**, od Boga je; A svaki duh **koji ne priznaje da je Isus Hristos u telu došao, nije od Boga**“ (1. Jovanova 4:2-3).

Šta je Isus propovedao?

Isus je govorio o svom Ocu i svojim odnosom sa Ocem više nego o ičemu drugom (raju, paklu, grehu, pravičnosti, novcu, itd.). Da vas pitam, koliko ste propovedi saslušali na temu Isusovog odnosa sa Ocem? Mi kao hrišćani moramo da proučimo ono što je Isus rekao o ovoj važnoj temi, da se složimo sa njim i **da počnemo da govorimo šta je on govorio!** Dakle, šta je to Isus podučavao u vezi sa Bogom, svojim i našim Ocem?

Bog Otac nije Isus već druga Osoba

Isus je svakako video sebe kao osobu koja je odvojena od Oca. On je jasno rekao:

> *„I Otac koji me posla sam svedoči za mene.* ***Ni glas Njegov*** **ne** ***čuste*** *ni lice Njegovo videste“ (Jovan 5:37).*
>
> *„Nijedan čovek nije Oca video“ (Jovan 6:46).*
>
> *„ ...* ***idem k Ocu****; jer je Otac moj veći od mene“ (Jovan 14:28). Obratite pažnju na to da Isus ne može biti „veći“ od sebe.*
>
> *„ ...a sad ... omrznuše na mene* ***i*** *na Oca mog“ (Jovan 15:24). (Obratite pažnju na to da je Isus rekao „i“)*
>
> *„I ovo će činiti, jer ne poznaše* ***Oca ni mene****“ (Jovan 16:3).*

Nažalost, dostigli smo tačku u hrišćanstvu kada se o Isusu govori tako da je Otac izuzet. Kada čitamo stihove Biblije gde Isus kada govori o Ocu koristi zamenice „njemu“, „njegovom“ i „njega“, naši umovi ove zamenice menjaju sa „meni“, „moje“ i „mene“. Ovo je ozbiljna greška i donosi zabunu kada je u pitanju božiji identitet. Obratite pažnju na Isusove reči:

> „ ... molite se **Gospodaru od žetve** da izvede poslenike na žetvu svoju“ (Luka 10:2).
>
> „A **On** nije Bog mrtvih nego živih; jer su **Njemu** svi živi“ (Luka 20:38).
>
> „Bojte se **Onog** koji ima vlast pošto ubije baciti u pakao; da, kažem vam, **Onog** se bojte“ (Luka 12:5).
>
> „Jer kao što **Otac** ima život **u sebi**, tako dade i **Sinu** da ima život **u sebi**“ (Jovan 5:26).

„Ko veruje, ne veruje **u mene**, nego **Onog** koji me posla“ (Jovan 12:44).

„I u onaj dan nećete **me** pitati nizašta. Zaista, zaista vam kažem da šta god uzištete u Oca u **ime moje**, **On** će vam dati“ (Jovan 16:23).

„Jer **sam Otac** ima ljubav k vama kao što vi imaste ljubav k **meni**...“ (Jovan 16:27).

„Kao što si **Ti mene** poslao u svet, i ja njih poslah u svet ... I slavu koju si **mi Ti** dao“(Jovan 17:18, 22).

„Oče moj! Ako je moguće da me mimoiđe čaša ova; ali opet ne kako **ja** hoću nego kako **Ti**. Oče moj! Ako me ne može čaša ova mimoići da je ne pijem, neka bude volja **Tvoja**“ (Matej 26:39, 42).

„Bože moj! Bože moj! Zašto si **me Ti** ostavio“ (Matej 27:46)?

Obratite pažnju na to da je Isus uvek koristio treće lice kada je pričao o Bogu, što ne bi imalo nikakvog smisla da je on sam „Bog“. Evo jedno dobro pitanje: Ako je Isus bio Bog na zemlji, zašto je gledao ka raju kada se molio?

„Isus **podiže oči gore**, i reče: **Oče**! Hvala Ti ...“ (Jovan 11:41).

„Ovo govori Isus, pa **podiže oči svoje na nebo** i reče: **Oče**! Dođe čas ...“ (Jovan 17:1).

A kome se zahvaljivao kada se molio za hranu? (Kako je George Orwell rekao: „Od nas se zahteva da ponovo ustanovimo ono što je očigledno.“)

„I uzevši čašu **dade hvalu**“ (Luka 22:17).

„... i uzevši onih sedam hlebova i **hvalu davši**“ (Marko 8:6).

> ,,I uze čašu i davši **hvalu dade** im; i piše iz nje svi“ (Marko 14:23).
>
> ,,... I uzevši hleb **dade hvalu**“ (Luka 22:19).
>
> ,, ... dođoše blizu onog mesta gde jedoše hleb kad Gospod **dade hvalu**“ (Jovan 6:23).

Kada se Isus molio na krstu: ,,Oče, oprosti im, ne znaju šta čine“ (Luka 23:34), on sigurno nije govorio gomili ljudi koja ga razapinje: *,,Opraštam vam“*. On je molbu slao Ocu: ,,Da li bi im oprostio, molim te?“

Zar nisu gore navedene Isusove reči dovoljan dokaz da je sebe smatrao drugačijim od Boga? Da li nam je zaista potrebno da izvrćemo ove jasne izjave koje je on dao? U slučaju da postoji neko ko tako misli evo nekoliko izjava. Saslušajte Pavla:

> ,,Nego i za nas, kojima će se primiti ako verujemo **Onog** koji vaskrse Isusa Hrista Gospoda našeg iz mrtvih“ (Rimljanima 4:24).
>
> ,,Ali **Bog** pokazuje **svoju** ljubav k nama, time što **Hristos** (Mesija) umre za nas iako bejasmo grešnici. Jer kad smo se pomirili s **Bogom** smrću Sina njegovog ... nego se hvalimo i **Bogom** kroz Gospoda svog Isusa Hrista, jer kad kroz greh jednog (Adama) pomreše mnogi, mnogo se veća blagodat **Božija** i dar izli izobilno na mnoge blagodarošću **jednog čoveka, Isusa Hrista**. (Rimljanima 5:8, 10, 11, 15).
>
> ,,Znajući da **Hristos** usta iz mrtvih, već više ne umire; smrt više neće ovladati njime. Jer šta umre, grehu umre jedanput; a šta živi, **Bogu živi**. Tako i vi, dakle, držite sebe da ste mrtvi grehu a

živi **Bogu u Hristu** Isusu Gospodu našem. Jer je plata za greh smrt, a **dar Božji** je život večni **u** Hristu Isusu Gospodu našem“ (Rimljanima 6:9-11, 23). Čuj Pavla, „...on (Hrist) Bogu živi.“

„Da jednodušno jednim ustima slavite **Boga** i **Oca** Gospoda našeg Isusa Hrista. **Jedinom premudrom Bogu**, **kroz Isusa Hrista,** slava vavek. Amin.“ (Rimljanima 15:6; 16:27).

„A Caru **večnom**, **Neraspadljivom**, **koji se ne vidi**, **jedinom premudrom** Bogu čast i slava va vek veka. Amin“ (1. Timotiju 1:17). *(Isus nije „nevidljiv“, njega je videla gomila ljudi. Pavle sigurno govori o Bogu Ocu.) Obratitie pažnju na „* Zahvaljujući Bogu i **Ocu** koji nas ... premesti u carstvo Sina ljubavi svoje, koji **je obličje Boga što se ne vidi, koji je rođen pre svakog stvorenja**“ *(Kološanima 1:12, 13, 15). (Obratite pažnju na to da* „obličje“ *nije original, već je „*sličnost*“. Takođe primetite da je Pavle Isusa zvao „*stvorenjem*“. Možete da se raspravljate sa Pavlom.)*

„Jer je **jedan Bog**, i **jedan** posrednik Boga i ljudi, čovek (anthropos – ljudsko biće) Hristos Isus“ (1.Timotiju 2:5).

„Ali mi imamo samo **jednog Boga Oca**...“ (1. Korinćanima 8:6).

„Toga radi priklanjam kolena svoja pred **Ocem** Gospoda našeg Isusa Hrista“ (Efescima 3:14).

Slušajte Petra

„Isusa Nazarećanina, **čoveka od Boga potvrđenog** među vama silama i čudesima i znacima koje **učini Bog** preko Njega … **Kog Bog podiže** … Ovog Isusa **vaskrse Bog**… **Desnicom dakle Božjom podiže se** ...”(Dela 2:22, 24, 32, 33).

„I da **pošalje** (Bog) unapred narečenog vam Hrista Isusa…"(Dela 3:20). *Obratite pažnju na to da je ovo budući događaj*.

„Hrist … Koji je **određen** još pre postanja sveta, a javio se u poslednja vremena vas radi, Koji kroz Njega **verujete u Boga** koji Ga podiže iz mrtvih, i dade Mu slavu, da bi vaša vera i nadanje bilo u Boga" (1. Petrova 1:19-21).

(Hrist) „**se oslanjaše na Onog** (Boga) koji pravo sudi; (1. Petrova 2:23).

„Jer on (Isus Hrist) **primi od Boga Oca** čast i slavu kad dođe k Njemu takav glas: Ovo je Sin moj ljubazni, koji je po mojoj volji" (2. Petrova 1:17).

Saslušajte Judu, Isusovog polubrata:

„ ... onima koji su osvećeni **Bogom Ocem** i **održani Isusom Hristom**: Jer se uvukoše neki bezbožni ljudi, koji su davno određeni na ovo suđenje, i Boga našeg blagodat pretvaraju u nečistotu, i **jedinog Gospodara Boga** i Gospoda našeg Isusa Hrista odriču se. I sami sebe držite u ljubavi **Božijoj**, čekajući milost Gospoda **našeg Isusa Hrista** za život večni" (Judina 1, 4, 21).

Isus je podučavao da je Bog Otac Stvaralac svega

Činjenica je da Isus Hrist nikada nije tvrdio da je Stvaralac. On je te zasluge pripisao veličanstvenom Bogu, svom Ocu. Evo nekoliko izjava koje to dokazuju.

> ,,kad travu u polju, koja danas jeste, a sutra se u peć baca, **Bog** tako odeva, a kamoli vas, maloverni?" (Matej 6:30).
>
> ,,A On odgovarajući reče im: Niste li čitali da je **Onaj** koji je u početku stvorio čoveka muža i ženu stvorio ih…"(Matej 19:4).
>
> ,,A u **početku** stvorenja, muža i ženu, **stvorio ih je Bog**" (Marko 10:6).
>
> ,,Jer će u dane te biti nevolja kakva nije bila od **početka** stvorenja **koje je Bog stvorio** do sad, i neće ni biti (Marko 13:19). *(Obratite pažnju na* ,,U početku Bog je stvorio raj i zemlju" 1. Mojsijeva 1:1*). U Svetom pismu ne postoji tvrdnja da je Isus bio prisutan pri prvobitnom stvaranju kao ni tvrdnja da je imao ikakvu ulogu u istom. Njegov udeo u stvaranju jeste taj da je on sve* ***iskupio*** *jer je žrvovao svoju bezgrešnu krv!*
>
> ,,Pogledajte gavrane…**i Bog ih hrani**" (Luka 12:24).

Apostoli su se složili sa Isusom kada je u pitanju ova vrlo važna tačka koja se tiče stvaranja. Obratite pažnju na njihovu molitvu u Delima, poglavlje 4:

> ,,A oni kad čuše, jednodušno **podigoše glas k Bogu i rekoše**: **Gospode Bože, Ti koji si stvorio nebo** i **zemlju** i **more** i **sve** što je u njima" (stih 24). ,, ... protiv **tvojega svetoga deteta Isusa**" (stih 27). ,, **po imenu tvojega svetoga deteta Isusa**" (stih 30).

Saslušajte Stefana:

> ,,Ali **Svevišnji** ne stanuje u rukotvorinama, kao što govori prorok: Prijestolje je moje nebo, i zemlja je podnožje nogama mojim. … **Ne načini li sve ovo ruka moja**?"(Dela 7:48-50).

Saslušajte Pavla:

> „**Bog** koji je **stvorio** svet i sve što je u njemu, On budući **Gospodar neba i zemlje**, ne živi u rukotvorenim crkvama" (Dela 17:24).„Hvalim Te, **Oče, Gospode neba i zemlje**, što si ovo sakrio od premudrih i razumnih a kazao si prostima" (Isusove reči, Matej 11:25).
>
> „A **Onaj** koji nas za ovo isto **stvori**, Bog je, koji nam i dade zalog Duha" (2. Korinćanima 5.5).
>
> „ … sakrivene u **Bogu, koji je sazdao sve** kroz Isusa Hrista" (Efescima 3:9).
>
> „ … i zapovedaju uzdržavati se od jela **koja Bog stvori**" (1. Timotiju 4:3).

Saslušajte Petra:

> „Jer naumice neće da znaju, da su nebesa bila već odavno, i da je zemlja iz vode i po vodi postala **rečju Božjom**" (2. Petrova 3:5).

Saslušajte *„četiri zveri"* i *„24 starešine"* koji su rekli „***jednome***" na prestolu:

> „Svet, svet, svet **Gospod Bog Svedržitelj** ... **jer si Ti sazdao sve**, i po volji **Tvojoj** jeste i stvoreno je." (Otkrovenje 4:8, 11). Obratite pažnju na to da se Jagnje (Isus) ne javlja u četvrtom poglavlju Otkrovenja.

Slede neki stihovi pomoću kojih možete da proverite da li ste pravi Isusov sledbenik, ili sledite Origena (Platonovog učenika) koji je podučavao o „večnom generisanju" Sina.

„Tako govori Amin, Svedok Verni i Istiniti, **Početak stvorenja Božijeg**" (Isus Hrist govori, Otkrovenje 3:14).*Obratite pažnju na to da reč* „početak" *pomenuta maločas na grčkom glasi* „arche", *što znači* „započeti, prvo po redu posmatrano vremenski." ***Verujte Isusu!***

Pavle se složio:

„Koji je obličje Boga što se ne vidi, koji je **rođen pre svake tvari**" (Kološanima 1:15).

„I obucite **novog** (Hrista), koje se obnavlja za poznanje po obličju **Onog** (Boga) **koji ga je sazdao**" (Kološanima 3:10). *Obratite pažnju na to da je novi čovek koji je sazdan Hrist.*

„Jer koji se god u Hrista krstiste, **u Hrista se obukoste**" (Galatima 3:27).

„Nego se obucite **u Gospoda Isusa Hrista**" (Rimjanima 13:14).

Gore navedeni rukopisi govore sami za sebe!

Isus je podučavao o tome da, za razliku od Boga Oca, on sam jeste čovek.

Sveto pismo nas dovodi do veoma važne teme, gde se moderno hrišćansko propovedanje razilazi od veoma jasnog propovedanja Božijeg Mesije, a to je čovečanska Isusova priroda. Hrist je sigurno začet natprirodnim putem, rođen od strane device, bezgrešan sin Božiji. On je savršeni čovek, jedinstven čovek, odražaj Boga, „obličje bića Njegovog" (Jevrejima 1:3), ali čovek **bez obzira na sve**. On nas nije ostavio da se pitamo.

> „A sad gledate mene da ubijete, **čoveka** koji vam istinu kazah **koju čuh od Boga**" (Jovan 8:40).
>
> „Od ove ljubavi nijedan **čovek** veće nema, da ko dušu svoju položi za prijatelje svoje" (Jovan 15:13-14).
>
> „Da nisam bio i dela tvorio među njima kojih **niko drugi** ne tvori, ne bi greha imali" (Jovan 15:24).

Nijedan čovek koji zastupa modalizam niti trijadologiju ne može da nađe stih u kome Isus sebe naziva „Bogom" niti „Bogočovekom", jer to nikada njegove usne nisu izgovorile, ali u tri gore navedena stiha on jasno za sebe kaže da je „čovek". (Da li smo mi sledbenici Isusovi?) Činjenica je da Isus mora da bude ili „Bog" ili „anđeo" ili „čovek". U Svetom pismu ne postoji stvar kao što je „Bogočovek." **Ta ideja je potekla od Tertulijana 200. godine ove ere.** Da li je Isus Bog? U Bibliji postoji samo **jedan** koji je Bog (5. Mojsijeva 6:4, Marko 12:29).

> „Nije li nam svima **jedan Otac**? Nije li nas **jedan Bog** stvorio? (Malahija 2:10). Obratite pažnju na stih 1:6: „ ako sam ja **Otac,** gde je čast moja? I ako sam Gospodar, gde je strah moj? Veli Gospod nad vojskama …"
>
> „ ... jer je jedan **otac vaš, koji je na nebesima**" (Isusove reči, Matej 23:9).
>
> „Ali mi imamo **jednoga Boga Oca**…" (Pavle govori, 1. Korinćanima 8:6).
>
> „**Jedan Bog** i **Otac** svih, koji je nad svima, i kroza sve, i u svima nama" (Pavle govori, Efescima 4:6).
>
> „Jer je **jedan Bog,** i jedan posrednik Boga i ljudi, čovek Hristos Isus" (Pavle govori, 1. Timotiju 2:5).

Šta znači biti Bog?

Bog je **sveznajući** a Isus nije. Naš Gospod je postavljao pitanja kako bi došao do određenih informacija (Marko 9:21, 33; Luka 8:30, 46). On očigledno **nije znao** na venčanju u Kani da je došao čas kad će njegova čudotvorna služba početi (Jovan 2:4). On je tvrdio da **ne zna** čas kada će se on drugi put vratiti.

> „A o danu tom ili o času niko ne zna, ni anđeli koji su na nebesima, **ni Sin**, do Otac" (Marko 13:32).

Bog je ***prisutan svuda*** a Isus nije. Isus je svojim učenicima rekao da nije bio prisutan kada je Lazar umro.

> „Drago mi je radi vas da **nisam bio tamo**" (Jovan 11:5). *Obratite pažnju na to da je Bog bio prisutan a Isus nije.*

Bog je ***svemoćan*** a Isus nije.

> „Sin ne može **ništa** da uradi sam… Ja ne mogu ništa da uradim sam" (Jovan 5:19, 30).
>
> „I ne mogaše onde **nijedno čudo da učini**… I čudio se neverstvu njihovom" (Marko 5:5-6).
>
> „A On im reče: Nije vaše znati vremena i leta **koje Otac zadrža u svojoj vlasti**" (Dela 1:7).

Bog je **besmrtan** a Isus nije.

> „Zapovedam ti pred **Bogom … Koji sam ima besmrtnost**, i živi u svetlosti kojoj se ne može pristupiti, **kog niko od ljudi nije video, niti može videti**" (Pavle govori, 1. Timotiju 6:13, 16).

> „I povikavši Isus glasno reče: **Oče! U ruke Tvoje predajem duh svoj. I rekavši ovo izdahnu**" (Luka 23:46).

Svaki hrišćanin na svetu svedoči o tome da Isus nije „Bog", jer svi tvrdimo da je Isus umro i da je **Bog besmrtan**. Kada je neko „smrtan", njemu je „**smrt suđena**" a Isus je bio smrtan čovek. Inspirisani pisac Poslanice Jevrejima govorio je o tome kako je Isusu smrt suđena:

> „I kao što je **ljudima određeno jednom umreti**, a potom sud: Tako se i Hristos jednom prinese" (Jevrejima 9:27-28).
>
> „Koji je veran **Onome koji ga stvori**, kao i Mojsije u svemu domu njegovom" (Jevrejima 3:2).

Bog nema poreklo a Isus ima

Biti „Bog" podrazumeva nekog ko nema poreklo, odnosno početak ili izvor. Isus nas je jasno učio o tome da je potekao od Oca, da je svoj život primio od Oca i da je početak Božijeg stvaranja. Samim tim, on ne može biti večni Bog. Obratite pažnju na Isusove reči koje se tiču ove teme.

> „**Potekao sam od Oca**, i došao na svet" Jovan 16:28).
>
> „i oni primiše (reči), i poznadoše istinito da **od Tebe iziđoh**, i verovaše da si me Ti poslao" (Jovan 17:8).
>
> „**Jer kao što Otac ima život u sebi, tako dade i Sinu da ima život u sebi**" (Jovan 5:26).
>
> „I anđelu laodikijske crkve napiši: Tako govori Amin, Svedok Verni i Istiniti, Početak **stvorenja Božijeg**" (Otkrovenje 3:14).

Origen je podučavao o „*večnom generisanju*" Sina, ali Isus nas je učio da je on „*početak Božijg stvaranja*." Nikejski sabor je sledio Origena i rekao

je da Isus nije bio „*napravljen*". Da li ćete slediti Origena ili Isusa? Apostol Pavle je bio sledbenik Isusov. On je napisao:

> „O sinu svom, koji je po telu **napravljen** od semena Davidovog ..." (Rimljanima 1:3).
>
> „A kad se navrši vreme, posla Bog Sina svog Jedinorodnog, koji je **rođen** od žene i **pokoren zakonu**" (Galatima 4:4). *(Obratite pažnju na to da je Pavle rekao da je Isusa rodila žena i da on nije rođen pre žene.)*

Inspirisani pisac Poslanice Jevrejima složio se sa Isusom takođe:

> „Zato beše dužan u **svemu** da bude **stvoren** kao braća" (Jevrejima 2:17).

Isus je podučavao o tome da je Bog nevidljiv (čovek ne može da ga vidi) i On sam nije Bog.

> „I Otac koji me posla sam svedoči za mene. Ni glas Njegov kad čuste **ni lice Njegovo videste**" (Jovan 5:37).
>
> „**Ne da je ko video Oca** …" (Jovan 6:46).

Apostol Jovan se složio:

> „Boga **niko** nije video nikad" (Jovan 1:18).
>
> „Boga **niko** ne vide nikad" (1. Jovanova 4:12).

Isto je uradio i apostol Pavle:

> „A Caru večnom, Neraspadljivom, **koji se ne vidi**, jedinom premudrom Bogu …" (1. Timotiju 1:17).

Međutim, Isus je podučavao da Boga Oca mogu da vide anđeli.

> „... da anđeli njihovi **na nebesima jednako gledaju lice Oca mog nebeskog**" (Matej 18:10).

I Isus je obećao da ćemo jednoga dana (u našim prosvetljenim telima) videti Boga.

> „Blago onima koji su čistog srca, **jer će Boga videti**" (Matej 5:8).

Otkrovenje 22:4 svakako se odnosi na **Boga Oca** kada kaže:

> „**I gledaće lice njegovo**, i ime njegovo biće na čelima njihovima." [uporedi Otkrovenje 14:1].

Da li je Isus bio ili jeste anđeo?

Neki nas podučavaju o tome da je Isus bio „anđeo Gospodnji" u Starom zavetu, pa čak i arhanđel Mihajlo koji je ušao u Marijinu matericu i izašao kao Gospod Isus Hrist. Naravno, u Bibliji nema nagoveštaja o ovome. Oni koji nas uče takvim stvarima bi trebalo da ponovo pročitaju prva dva poglavlja Poslanice Jevrejima i da vide da Isus nije potekao iz anđeoske već iz ljudske porodice. Obratite pažnju na sledeće stihove:

> „A kome od anđela reče kad: Sedi meni s desne strane dok položim neprijatelje Tvoje podnožje nogama Tvojim?" (Jevrejima 1:13).
>
> „Ali vidimo Isusa, koji je **načinjen kao nešto manji od anđela,** za smrt što podnese venčan slavom i časti, da bi po blagodati Božijoj za **svakog čoveka** okusio smrt" (Jevrejima 2:9).
>
> „**Jer Bog ne pokori anđelima budući svet**" (Jevrejima 2:5).

Pažljivo razmotrite gore navedeni stih. Bog nije „budući svet" stavio pod anđele. On ga je stavio pod iskupljenog „čoveka". Isus, naš iskupljenik, čovek, došao je iz ljudske porodice, pa samim tim, naš **brat** i mi smo njegovi sunaslednici.

> „Zato beše dužan u svemu da bude kao **braća** ..."
> (Jevrejima 2:17).
> „A kad smo deca i naslednici smo: **naslednici, dakle Božiji, a sunaslednici Hristovi**" (Rimljanima 8:17).
> „Tako već nisi rob, nego sin; a ako si sin, i **naslednik si Božji** kroz Isusa Hrista" (Galatima 4:7).

Uprkos činjenici da je Isus jednostavno govorio da je „čovek" (gr. *anthropos*), član *homo sapiens* vrste, ljudima je jako teško da prihvate ovaj koncept, trebalo bi da se osvrnu na izuzetno obimnu biblijsku podršku.

Starozavetni proroci su se složili:

> „Bolnik i upoznat sa tugom" (Isaija 53:3).
> „Jer ovako veli Gospod: Neće nestati Davidu **čoveka** koji bi sedeo na prestolu doma Izrailjevog" (Jeremija 33:17).
> „Maču, ustani na pastira mog, i na **čoveka** druga mog" (Zaharija 13:7). (Vidi Matej 26:31)
> „I **ovaj čovek** će biti mir" (Mihej 5:5).

Jovan Krstitelj se složio:

> „Ovo je Onaj za koga ja rekoh: Za mnom ide **čovek** koji preda mnom postade, jer pre mene beše" (Jovan 1:30).

„I mnogi dođoše k Njemu i govorahu: Jovan ne učini nijednog čuda, ali sve što kaza Jovan za **ovog čoveka** istina beše" (Jovan 10:41).

Apostol Petar se složio:

„Ljudi Izrailjci! Poslušajte reči ove: Isusa Nazarećanina, **čoveka** od Boga potvrđenog" (Dela 2:22). *(Petar govori o uzdignutom Isusu).*

Apostol Pavle se složio:

„Tako da vam je na znanje, ljudi braćo! Da se kroza **ovog čoveka** vama propoveda oproštenje greha" (Dela 13:38).

„(Bog) će suditi vasionom svetu po pravdi **preko čoveka** koga odredi, i dade svima veru vaskrsnuvši Ga iz mrtvih"
(Dela 17:31).

„blagodat Božija i dar izli izobilno na mnoge blagodaću **jednog čoveka**, Isusa Hrista." (Rimljanima 5:15)

„Ali svaki čovek u svom redu: novina Hristos"
(vaskrsnuće, 1. Korinćanima 15:23).

„I viđen u **čovekovom** obličju" (Filipljanima 2:8).

„I obucite **novog čoveka**" (Hrista) (Kološanima 3:10).

„Jer je **jedan Bog**, i jedan posrednik Boga i ljudi, **čovek Hristos Isus**" (1. Timotiju 2:5).

Pisci Poslanice Jevrejima su se složili

„Jer **ovaj** posta toliko dostojan veće časti od Mojsija"
(Jevrejima 3:3).

„A **Ovaj**, budući da ostaje vavek, ima večno sveštenstvo" (Jevrejima 7:24).

„Zato valja da i **ovaj čovek** šta ima što će prineti"
(Jevrejima 8:3).

„A **ovaj čovek ...** sedi svagda s desne strane Bogu"
(Jevrejima 10:12).

Isus je poslednji Adam a ne prvi Bogočovek

Saslušajte apostola Pavla:

„Jer budući da **kroz čoveka bi smrt, kroz čoveka i** vaskrsenje mrtvih. Jer kako po **Adamu** svi umiru, tako će i po **Hristu** svi oživeti" (1. Korinćanima 15:21-22).

„**Prvi čovek Adam** postade u telesnom životu, a **poslednji Adam** u duhu koji oživljuje" (1. Korinćanima 15:45). „Prvi čovek … **drugi čovek**"(stih 47).

Isus kao *„**poslednji Adam**"* genetski je jednak *„**prvom Adamu**".* Adama je Bog stvorio iz prašine u Prvom postanju. Isusa je Bog stvorio u materici device Marije u prvom poglavlju Evanđelja po Mateju i prvom poglavlju Evanđelja po Luki *(Matej 1:20; Luka 1:32, Otkrovenje 3:14; Kološanima 1:15 & 3:10).* Pažljivo prostudirajte stih 4:4 Poslanice Galatima:

„A kad se navrši vreme, posla Bog Sina svog Jedinorodnog, koji je **rođen od žene i pokoren zakonu**." *Reč „rođen" jeste „ginomai" na grčkom i znači* „generisati, prouzrokovati da nešto postane živo." *Ovo je bio **kreatvni čin** Svetog duha a ne inkarnacija.*

Isus je glorifikovan čovek koji sedi sa desne strane Boga

> ,,I reče: Evo vidim nebesa otvorena i **Sina čovečijeg** gde stoji s desne strane Bogu" (Stefan, Dela 7:56).
>
> ,,A **ovaj čovek** prinesavši jedinu žrtvu za grehe sedi svagda s desne strane Bogu" (Jevrejima 10:12).

Isus dolazi da vlada Zemljom za 1000 godina kao glorifikovan čovek

Ponovo, saslušajte Isusa:

> ,,I tada će ugledati **Sina čovečjeg** gde ide na oblacima sa **silom i slavom velikom**" (Marko 13:26; Matej 24:30; Luka 21:27).
>
> ,,Ali **Sin čovečiji** kad dođe hoće li naći veru na zemlji?"
> (Luka 18:8).

I bićemo **kao on**, ne ,,Bogovi", već glorifikovani ljudi koji su dostigli besmrtnost Isusovom smrću, njegovom sahranom i njegovim vaskrsnućem. Obratite pažnju na stih 3:2 Prve Jovanove poslanice:

> ,,Ljubazni! **Sad smo deca Božija**, i još se ne pokaza šta ćemo biti; nego znamo da kad se pokaže on (Isus), **bićemo kao i on**, jer ćemo Ga videti kao što jeste"

Obratite pažnju na to da je sebe Isus nazivao ,,Sinom čovečjim" u gore navedenim dvema strofama. Zapravo, Isus je sebe nazvao ,,Sinom čoveka" čak 84 puta u Evanđeljima, a to znači da je on bio ,,ljudsko biće". Fraza potiče iz stiha 8:6 Psalma u skladu sa stihom 2:6 Poslanice Jevrejima. Bog je Jezekilja nazvao *,,sinom čovečjim"* 90 puta u Jezekiljevoj knjizi. Ono što je Jezekilja bio ljudima, isto je to bio i Isus. Isus je došao kao ljudsko biće. Imao je ljudsko telo, um, dušu, volju i

ličnost. *„Prvi Adam”* je napravljen tako da ima bezgrešnu prirodu, ali je svojom voljom zgrešio. *„Poslednji Adam”* je napravljen tako da bude bezgrešan, krvlju koja nije zamućena grehom prvog Adama, i svojom voljom on nije zgrešio *„ niti se nađe prevara u ustima Njegovim” (1. Petrova 2:22).* On je to uspeo, ne kao Bogočovek, već kao **čovek**. Isus *„za greh osudi greh u telu” (Rimljanima 8:3). „Zato* (iz posebnog razloga) *i Bog Njega povisi, i darova Mu ime koje je veće od svakog imena” (Filipljanima 2:9).*

Zato, molim vas primite i razumite biblijsku istinu. Vladavina „svetom koji će doći” neće pripasti anđelima, već je Bog odredio da će za to biti zadužen Njegov ljudski Sin, Isus, i njegova braća.

> „Šta je **čovek** da ga se opomeneš, ili **sin čovečiji** da **ga** obiđeš? Umalio si **ga** malim nečim od anđela, **slavom** („Isus je **krunisan slavom** i **čašću**” stih 9) i časti venčao si ga, i postavio si ga (čoveka) nad delima ruku svojih: Sve si pokorio pod noge njegove čovekove)” (Jevrejima 2:6-8; Psalmi 8:4-6).

Evo i jedne beleške upozorenja dok se približavamo kraju šestog poglavlja. Ukoliko mi u našoj doktrini uklonimo Isusa iz njegove ljudske porodice, i stavimo ga u Božiju ili anđeosku porodicu, on gubi svoju sposobnost da nas iskupi. Mi nismo „bogovi” niti „anđeli” već smo ljudi. Lekcija kojom nas uči čitava Knjiga o Ruti jeste da se Ruta može pridobiti nazad a **izgubljeno nasledstvo povratiti** *ciljem* (Jevrejski), „**rođakom iskupljenikom**”. Da Boaz (Ruta 4:4-13) nije bio član Rutine porodice, **on ne bi mogao da bude iskupljenik!** Probudi se hrišćanstvo!

Isus je podučavao o tome da naše obožavanje treba da bude usmereno ka Ocu

Jevreji kod kojih je Isus došao, razumeli su da niko ne može biti obožavan kao Bog, osim Gospoda Boga. Posledično tome, Biblija beleži samo nekoliko slučajeva kada je Isus govorio o obožavanju direktno. Tokom svojih iskušenja u divljini, Isus je odbio da obožava Satanu i podsetio ga da obožavanje mora biti dato samo Bogu.

> „Tada reče njemu Isus: Idi od mene, sotono; jer stoji napisano: **Gospodu Bogu svom poklanjaj se** i Njemu jedino služi" (Matej 4:10).

Čim je upozorio Jevreje da ne obožavaju uzalud, citirao je izjavu Boga Oca upućenu Izraelu kroz proroka Isaiju:

> „No zaludu me poštuju učeći naukama i zapovestima ljudskim" (Matej 15:9, Marko 7:7).

Ovo nas dovodi do druge prilike kada Sveto pismo beleži Isusa kako govori na temu obožavanja Boga, tj. do njegove posete Samarićanki kod bunara u četvrtom poglavlju Evanđelja po Jovanu. Pošto nam Isus pruža najveće učenje o „obožavanju", ono zaslužuje veoma veliku pažnju. Naučili smo od Isusa da su Samarićani bili zbunjeni kada je u pitanju bilo obožavanje:

> „Vi ne znate čemu se molite" (Isusove reči) (Jovan 4:22).

Isus je imao važnu lekciju da je poduči:

> „a mi znamo čemu se **mi** molimo" (stih 22).

Značajno je to što je Isus upotrebio frazu ***„obožavati Oca”*** u dvadesetiprvom stihu, i sada koristi zamenicu „mi” u dvadesetidrugom stihu. Isus nastavlja važnu lekciju:

> „Ali ide vreme, i već je nastalo, kad će **se pravi bogomoljci moliti Ocu duhom i istinom, jer Otac hoće takve bogomoljce.”**

Obratite pažnju na to da Isus nije rekao „obožavajte mene”, već je rekao „obožavajte njega!” Razmotrite ponovo Isusovu izjavu u dvadesetidrugom stihu, „mi znamo kome se molimo” i shvatamo da se Isus moli Ocu. Zatim Isus kaže:

> „Bog je Duh; i koji **Mu** se mole, duhom i istinom treba da **Mu** se mole” (Stih 24).

Pogledajte ženin odgovor:

> „Znam da će doći **Mesija** koji se zove **Hristos**, kad On dođe kazaće nam sve” (stih 25).

Na šta je Isus odgovorio:

> „Ja sam [gr. *ego eimi*] koji s tobom govorim” (stih 26).

Evo jednog dobrog pitanja. Da li je Isus ovoj ženi rekao ili nagovestio da je on „Bog”? Nikako! Da li je on jasno rekao da je „Mesija” (Hrist)? Naravno da jeste! (Pitanje: Šta vi tvrdite, ko je Isus?)

Sekundarno obožavanje

Ako nas Biblija ičemu podučava, onda nas podučava tome da je **Bog ljubomoran kada je u pitanju obožavanje Njega**. Samim tim, „obožavanje" je ozbiljna stvar! Međutim, Biblija nas takođe podučava o tome da blaži oblik obožavanja može biti upućen i drugima, uz Božije odobrenje. Na primer, kada je Solomon proglašen za cara Izraela, on je „seo na prestol Gospodnji" u Jerusalimu, 1. Dnevnika 29:20:

> „Potom reče David svemu zboru: Blagoslovite sada **Gospoda Boga** svog. I sav zbor blagoslovi **Gospoda Boga** otaca svojih, i savivši se pokloniše se **Gospodu i caru**."

Da, dobro ste pročitali. Izrael je ovom veličanstvenom prilikom ukazao obožavanje Gospodu Bogu kao Bogu i kralju Solomonu, Božijem „sinu" (2. Samuilova 7:14) kao caru, uz Božije odobrenje. Samim tim, vidimo dva nivoa „obožavanja": primarno obožavanje upućeno Bogu, a sekundarno upućeno nekome drugom. Upravo ovo sekundarno obožavanje se vidi u stihu 3:9 Otkrovenja, kada Isus govori Filadelfijskim svecima o njihovim neprijateljima:

> „ja ću ih učiniti da dođu i da se **poklone pred nogama tvojim**"

Isus je takođe govorio o sekundarnom obožavanju, kada je održao lekciju na temu sedenja na nižem i pokornijem položaju na nečijem venčanju. On kaže da je bolje kada vam neko ponudi više mesto.

> „**tada će tebi biti čast** pred onima koji sede s tobom za trpezom" (Luka 14:10).

Sada možemo bolje da razumemo šta se desilo u onim prilikama kada je Isus Mesija „obožavan". Evo nekoliko primera u kojima Isus prima obožavanje: Mudrac sa istoka, kada je pronašao bebu Isusa u Vitlejemu, „pao je i poklonio mu se" *(Matej 2:11).*

Čovek oboleo od lepre kome je bilo potrebno lečenje, došao je i pokloni mu se nakon čega je bio izlečen *(Matej 8:2).* Neki vladar kome je bilo potrebno da njegova ćerka vaskrsne iz mrtvih, došao je, ukazao mu obožavanje i ona je vaskrsla *(Matej 9:18).*

Majka Jakova i Jovana je došla i ukazala mu obožavanje, a zatim je od Isusa tražila da se njenim sinovima da časno mesto u njegovom carstvu *(Matej 20:20).* Marija Magdalena i druga Marija, kada su ugledale vaskrslog Mesiju, došle su, dotakle mu noge i obožavale ga *(Marko 5:6)* Slep čovek je bio izlečen kada je blato sa očiju oprao u Silomanskom bazenu, pronašao je Isusa i ukazao mu obožavanje *(Jovan 9:38).* Ali hajde da bacimo bliži pogled na ove prilike i da vidimo da li je ijedna od ovih osoba obožavala Isusa kao „Boga".

Da li su mudraci mislili da je beba koju su pronašli u Vitlejemu Bog? Ne, oni su došli u Jerusalem sa pitanjem: *„Gde je **car judejski** što se rodio?" (Matej 2:2).* Kada je Irod naveo svoje pisare da pretraže Bibliju i vide gde će Hrist biti rođen oni su rekli:

> „U Vitlejemu judejskom; jer je tako prorok napisao: I ti Vitlejeme, zemljo Judina! Ni po čem nisi najmanji u državi Judinoj; jer će iz tebe **izići čelovođa** koji će **vladati narodom mojeg Izraela"** (Matej 2:5-6).

Dakle, oni nisu tražili Boga, već „Vladara" kog je Bog poslao. A kako su znali da će on biti „Car Jevreja". Oni su „videli njegovu zvezdu", ali nema šanse da su oni sve ovo videli u zvezdama. Oni su bez sumnje to pročitali u Vavilonskim hronikama, vekovima ranije. Danilo, mudrac i vavilonski prorok, imao je vizije i predvideo dolazak Mesije.

> „Zato znaj i razumi: Otkada iziđe reč da se Jerusalim opet sazida do pomazanika vojvode biće sedam nedelja, i šezdeset i dve nedelje da se opet pograde ulice i zidovi, i to u teško vreme" (69 nedelja -483 godine) (Danilo 9:25). ***I on je došao tačno na vreme!***

Da li su učenici koji su obožavali Isusa na čamcu, nakon što je smirio more u Mateji 14:32-33, mislili da ga obožavaju kao Boga? Hajde da vidimo. U stihovima 13:37-41, on nas je naučio velike lekcije u kojima je dva puta sebe nazvao „Sinom čovečjim", ljudskim bićem. On svoje propovedanje završava kao „prorok" (Matej 13:57). U poglavlju 14, Isus dolazi kod svojih učenika, hoda po moru i smiruje ga.

> „A koji behu u lađi pristupiše i pokloniše Mu se govoreći: Vaistinu Ti si Sin Božji" (Matej 14:33).

Da li su oni mislili da obožavaju onog na čamcu sa njima, „Boga" ili „Boga Sina"? Ne! Oni su jeli sa njim, videli da je on iznuren, umoran i gladan i da ima iste telesne funkcije kao i oni. Znali su da je **čovek**. U prethodno navedenoj situaciji i situacijama sličnim ovoj, oni su se među sobom pitali: „Ko je Ovaj da Ga slušaju i vetrovi i more?" (Matej 8:27)! On je **savršen čovek**, ali ipak samo čovek. Ovaj događaj im je pomogao da shvate da je ovaj čovek zaista Mesija, Sin Božiji, što je takođe

dokazalo i njegovo vaskrsnuće (Rimljanima 1:4). Saslušajte ponovo njihove reči: „Zaista ti si Sin Božiji." Da li je Jakovljeva i Jovanova majka verovala da ona zahteva da njeni sinovi sede sa leve i desne strane „Boga"? Nije! Kao Jevrejka je znala nijedan čovek ne može da bude Bog. Verovala je da onaj kog obožava i kom je uputila zahtev zaista jeste Božiji obećani Mesija.

Kao takav, on bi uskoro dobio carstvo, a ona je želela posebno mesto za njene sinove. Isusov odgovor je vrlo prosvetljujući:

> „da sedete s desne strane meni i s leve, **ne mogu ja dati**, nego kome je ugotovio **Otac** moj" (Matej 20:23).

Odgovor koji je on dao nam govori dosta toga o Isusu. Postoji neko iznad njega, neko ko ima veći autoritet nego on i ko mu nije rekao sve u vezi sa Njegovim planom (Marko 13:32, Otkrovenje 1:1).

Ovo se slaže sa onim što je Isus rekao i kada je odgovorio na pitanje svojih učenika: *„Gospode! Hoćeš li sad načiniti carstvo Izrailjevo" (stih 6) ? „A On im reče: Nije vaše znati vremena i leta koje Otac zadrža* ***u svojoj vlasti****" (Dela apostolskih 1:7).*

Isus nikada nije tvrdio da je Bog, i nikada ne bi prihvatio da ga obožavaju kao Boga. Ali on jeste primao sekundarno obožavanje. Bog Otac je među svojim moćnim anđelima proglasio ovakav vid obožavanja Njegovog sina Isusa. Pogledajte stih 1:6 Poslanice Jevrejima:

> „I opet (Bog) uvodeći Prvorodnoga u svet govori: i da Mu se poklone **svi anđeli Božiji**."

Isus je došao kao čovek (Matej 8:20, Luka 9:58 i 1. Timotiju 2:5) i kao takav je načinjen, kao i svi ljudi, da bude na nižem stupnju od anđela (Psalmi 8:5, Jevrejima 2:7). U stihu 2:9 Poslanice Jevrejima stoji:

> ,,A Isusa, **koji je bio samo malo umanjen od anđela**, vidimo zbog smrti, što podnese, ovenčan slavom i časću, da bi po milosti Božjoj za sve okusio smrt."

Po rođenju on jeste Sin Božiji (Luka 1:35) i kao takav je uzdignut od strane svog Oca tako da bude među anđelima. Pogledajte stihove 1:4-5 Poslanice Jevrejima.

> ,,I toliko bolji posta od anđela koliko **preslavnije ime od njihova dobi**. Jer kome od anđela reče kad: Sin moj ti si, ja te danas rodih? I opet: Ja ću Mu biti Otac, i On će mi biti Sin."

Da, anđeli su ga obožavali. Bog je to naredio tako što je rekao: ,,Neka ga svi anđeli Božiji obožavaju" (Sina). Ne kao Boga Svemoćnog, **čiji su to anđeli**, već kao Božijeg bezgrešnog Sina, rođenog od strane device, kome je on ***„pokorio budući svet"*** (Jevrejima 2:5). Da li su anđeli Božiji koji su ga obožavali kada se rodio ***(ne pre rođenja)*** mislili da obožavaju Boga? Ne! Oni su božije lice videli u raju i znali su da ova beba nije Bog već Mesija, Sin Božiji *(Matej 18:10, Otkrovenje 5:11-13).* Niko u Svetom pismu nije obožavao Isusa kao Gospoda Boga i **ne smemo ni mi**! Postoji nekoliko grčkih reči u Novom zavetu koje se mogu prevesti kao ,,obožavanje", bilo da je ono ponuđeno Bogu, Isusu, gostu na venčanju, svecu Otkrovenja i **neprikladno** anđelima *(Kološanima 2:18)* i idolima *(Otkrovenje 9:20).* Ali postoji samo jedna reč, ,,latreuo" , koja znači ,,služiti Bogu – ispuniti religijsku dužnost", i u Svetom pismu **nije**

upućena Isusu niti bilo kome drugom već Bogu *(Dela 24:14; Filipljanima 3:3; Jevrejima 10:2).* Dati Isusu Sinu, mesto u srcima koje pripada Bogu Ocu i svo naše obožavanje, podrazumeva idolopoklonstvo. ***„Ne smete imati druge bogove*** *(mn.)* ***pre mene*** *(jednina)"* (Druga knjiga Mojsijeva 20:3). Isus je svog Oca nazvao ***„jedinim pravim Bogom"*** u stihu 17:3 Jovanovog evanđelja i samo On **može biti obožavan kao Bog.** Važno je istaći da ni na jednom mestu u Bibliji niko nije „obožavao" Isusa nakon što je o otišao u raj, niti nam je igde u Novom zavetu pisac rekao da „obožavamo" njega. On je sada u prisustvu Boga, i naše „obožavanje" je usmereno Bogu.

> „Da se pokaže sad pred licem Božijim za nas" (Jevrejima 9:24).

Dva puta u Otkrovenju opisana je scena gde su prisutni i Bog i Jagnje i oba dobijaju hvalu, ali je samo **Bog taj koji je *„obožavan*"** (Otkrovenje 5:12-14; 7:9-11). Isus nikada nije rekao da je Bog. Zapravo, on je to porekao *(Matej 19:17, Jovan 5:19, 30-31).* Da je on bio Bog on bi nama to rekao. Ne bi nas ostavio da se pitamo o takvoj jednoj ozbiljnoj stvari. Solomon, Davidov „*veliki sin*" i Božiji „*sin*" primili su obožavanje uz Božije odobrenje, Davidov „*veći sin*" Isus Hrist („*a gle, ovde je veći od Solomuna" Matej 12:42)* primio je obožavanje onako kako je to Bog, njegov Otac, naredio. Isus je bio obožavan kao Spasitelj, Iskupljenik, Mesija, Sin Božiji, ali ponovo navodim da ne postoji mesto u Bibliji gde je Isus primio „obožavanje" nakon što se popeo na nebo kod Oca.

> „Govoreći glasom velikim: **Dostojno je Jagnje** zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov" (Otkrovenje 5:12). *Molim vas obratite pažnju na to da reč „obožavanje" ovde nije uključena.*

Zaključak svega čemu nas Isusove reči i dela podučavaju u vezi sa Božijim identitetom

Ako je Isus rekao da je Otac „*jedini pravi Bog*" onda on sam ne može biti Bog (Jovan 17:3).

Ako je Isus rekao: *„ Što me zoveš blagim? Niko nije blag osim jednog Boga. A ako želiš ući u život, drži zapovesti",* on ne može biti Bog (Matej 19:17).

Ako je Isus rekao: *„Ja ne mogu ništa činiti sam od sebe… Ako ja svedočim za sebe, svedočanstvo moje nije istinito" onda on ne može biti Bog (Jovan 5:30-31).*

Ako je Isus rekao: „Moj Otac je veći od mene", on ne može biti Bog *(Jovan 14:28).*

Ako je Isus rekao: *„Ja … sedim pored Oca* ***na njegovom prestolu****" onda on ne može biti Bog (Otkrovenje 3:21).*

Ako je Isus rekao da nije bio prisutan kada je Lazar umro, onda on ne može biti Bog, jer Bog je sveprisutan (Jovan 22:15).

Ako je Isus tvrdio da je njegov Otac „Bog" sedam puta u Novom zavetu, on sam ne može biti Bog (Matej 27:46, Jovan 20:17, Otkrovenje 3:12).

Ako je Isus tvrdio da je „*čovek*" (gr. *anthropos*, ljudsko biće) iznova i iznova u Bibliji, onda on ne može biti Bog *(Jovan 8:28, 40; 12:23).* Ako je Isusa *„Duh doveo u divljinu"* i ako je *„40 dana bio pod iskušenjem Satane" (Marko 1:12-13),* onda on ne može biti Bog jer *„Bog ne može biti stavljen pred iskušenje" (Jakov 1:13).*

Ako je Isus otišao u Nazaret i ako *„tamo nije mogao da čini čudesna dela"* zbog njihove neverice, on ne može biti Bog *(Marko 6:5-6).*

Ako je Isus otišao do drveta smokve a da nije znao da tamo ima smokvi, on ne može biti Bog *(Marko 11:13).*

Ako Isus nije imao autoritet da odluči ko bi sedeo sa njegove desne ili leve strane u **njegovom carstvu,** onda on ne može biti Bog *(Matej 20:23).* Ukoliko Isus nije mogao da upravlja „vremenom ili godišnjim dobom", onda on ne može biti Bog *(Dela 1:7).*

Ako je Isus napustio planetu zemlju kako bi otisao kod Oca, ne znajući kada će se vratiti, onda on ne može biti Bog *(Matej 24:36, Marko 13:32).*
Ako Isus nije znao događaje na kraju vremena koji su zabeleženi u Otkrovenju, nakon što se popeo kod Oca i **nakon što mu se Bog otkrio**, onda on ne može biti Bog *(Otkrovenje 1:1).*
Svaki hrišćanin koji tvrdi da je Isus umro na krstu govori da on nije Bog, jer Bog ne može da umre. **Bog je besmrtan,** on ne može da umre. Isus je bio smrtan *„njemu je određeno da će umreti" (Jevrejima 9:27-28).*
Ako se učenici koji su videli kako Isus odlazi u raj **ne mole njemu u četvrtom poglavlju Dela apostolskih**, onda on ne može biti Bog *(Dela 4:24-30).*

Ako je Isus rekao*: „Ja sam loza a vi ste grane"* i *„moj Otac je vinogradar"* (vlasnik vinograda), onda on sam ne može biti Bog *(Jovan 15:1,5)*
Ako je Isus govorio „Amin, Svedok Verni i Istiniti, **Početak stvorenja Božijeg**" misleći na sebe, onda on ne može biti Bog *(Otkrovenje 3:14).*

> *„Mi znamo čemu se molimo" (Jovan 4:22)*. Isus nam se pridružuje u obožavanju *„jedinog istinitog Boga",* **njegovog Boga** i **našeg Boga**.
>
> *„... Svedočenje Isusovo:* ***Molite se Bogu"*** *(Otkrovenje 19:10).*
>
> *„...* ***Molite se Bogu****" (Otkrovenje 22:9).*

7. Uticaj grčke filozofije

> ,,Braćo! **Čuvajte** se da vas ko ne zarobi **filozofijom** i praznom prevarom, po **kazivanju** čovečijem, po nauci sveta, a ne po Hristu" (Kološanima 2:8).

> ,,Dok je hrišćanstvo preobražavalo svet; svet je preobrazio hrišćanstvo i prikazao prirodni paganizam čovečanstva. Hrišćanstvo nije uništilo paganizam; ono ga je usvojilo."
>
> Will Durant, američki istoričar dvadesetog veka.[1]

Prvi korak ka mom trenutnom razumevanju Jednog Svevišnjeg Boga bio je trenutak kada sam shvatio da je doktrinu trojstva i inkarnaciju nemoguće pronaći u Bibliji. Nekoliko decenija sam verovao i propovedao doktrinu ,,modalizma" (verovanje da je Isus inkarnacija samog Boga Oca), ali sam shvatio da je ova doktrina bazirana na pogrešnom tumačenju nekoliko stihova, dok je hiljade drugih stihova zanemareno. Kako mi je rekla žena jednog veoma istaknutog sveštenika, pastora, misionara i bivšeg vernika u ,,modalizam": ,,Brate Joele, našu doktrinu smo bazirali na nekoliko klišea." Prihvatili smo ono što nam je rečeno a da pri tom nismo pažljivo razmotrili svoju tradiciju. Slažem se sa opisom koji je u svom popularnom delu dao profesor Charles C. Ryrie, a koji se tiče načina na koji treba da stignemo od naših verovanja:

> ,,Argument uzet iz **crkvene istorije** izgleda da se promoli uvek kad se o nekoj doktrini diskutuje. **Istina ili neistina o bilo kojoj doktrini ne zavisi od toga da li je ili nije ikada propovedana u crkvenoj istoriji. Njena istina zavisi samo od toga da li jeste**

> **ili nije propovedana u Bibliji**. …Biblija, a ne crkvena istorija, predstavlja standard pomoću kog **sva učenja moraju da budu izmerena.**" [2]

Takođe sam pronašao izjave mnogih učenjaka, uglavnom trijadologa, koji priznaju da se doktrina trojstva ne može naći u Bibliji. Profesor Ryrie, **trijadolog**, kaže:

> „**Trojstvo, naravno, nije biblijska reč**. Niti je trijedinstvo, tročlano, supstanca i suština. Štaviše, ova doktrina nije **eksplicitno prikazana u Novom zavetu** iako često kažu da je implicitna (da se podrazumeva) u Starom zavetu i **eksplicitna** u Novom. Ali „eksplicitno" znači „okarakterisano potpunim jasnim iskazom" , što je pridev koji je teško primeniti na ovu doktrinu" (str. 58). „**Ispravno je reći da Biblija jasno ne podučava o doktrini Trojstva,** ukoliko se pod jasnim misli na to da u samom tekstu postoje dokazi o ovoj doktrini. **Zapravo, ne postoji nijedan dokazni tekst**" (str. 89).

Trijadolog Milliard T. Erickson, južnobaptistički teolog, u svom delu pod nazivom Bog u tri osobe piše:

> „Videćemo kako se razvija doktrina trojstva sloj po sloj" (str. 33). „**Mala je verovatnoća da će bilo koji deo Biblije moći da pokaže da je doktrina trojstva iskazana na jasan, direktan i nepogrešiv način**" (str. 109). „Mi ne čitamo tekst Starog zaveta sa očekivanjem da ćemo pronaći podučavanje o doktrini trojstva. Nećemo čak ni naći punopravnu ni eksplicitnu doktrinu trojstva unutar Novog zaveta" (str. 159). [3]

Dr. George O. Wood, glavni upravnik *Assemblies of God*, u svojoj knjizi pod nazivom Život u Duhu, priznaje nedostatak biblijske podrške doktrini trojstva i kaže:

> „Najjasnije iskazivanje trojstva jeste beleška o Hristovom krštenju, gde se Sin krsti, Duh silazi a Otac govori. Ostaviću drugima da temeljnije istraže ovu temu" (str. 64). [4]

U *New International Dictionary of New Testament Teology* stoji:

> „Bibliji nedostaje jasna deklaracija da su Otac, Sin i Sveti duh jednaki po suštini a samim tim i u jednakom smislu sam Bog. Nedostaje još jedna jasna izjava, a to je da su Bog - Otac, Sin i Sveti duh. **Ove dve jasne izjave koje dosežu van svedočenja Biblije predstavljaju dvostruki sadržaj crkvene doktrine trojstva. Novi zavet ne sadrži razvijenu doktrinu trojstva**" (Trijadolog Colin Brown; Urednik Postanja). [5]

U Encyclopedia Britannica stoji:

> „Početkom trećeg veka, oni koji veruju da je Bog **jedna osoba** još uvek su **formirali veliku većinu**." [6]

Trijadolog i metodista, Adam Clarke u svojoj kritici Biblije, iznosi jasnu izjavu:

> „verujem da mi je ovde dozvoljeno da kažem, uz dužno poštovanje onima koji se ne slažu sa mnom, da je doktrina **večnog sinstva Hristovog** po mom mišljenju **antibiblijska** i **veoma opasna**." [7]

Teolog James Hastings, trijadolog, u svom poznatom delu pod nazivom Hastingsov rečnik Biblije, kaže:

> ,,Moramo izbeći svaki oblik jezika koji predlaže da je za Svetog Pavla uspinjanje Isusovo **deifikacija**. Za jednog Jevrejina, ideja da čovek može da postane Bog predstavlja **bogohuljenje**" (str 707). ,,Sveti Pavle **nigde** Hrista ne naziva Bogom a stihovi koji izgleda da to tako tumače moraju na drugi način da budu objašnjeni." Hastings ovo nazova ,,jednim od najintrigantnijih problema novozavetne teologije" (str 708). [8]

Encyclopedia International kaže:

> ,,Doktrina trojstva nije činija deo propovedanja apostola, o čemu nam govori i Novi zavet." [9]

Izuzetno cenim integritet, iskrenost i obrazovanost ovih hrišćana koje sam upravo citirao i to što nam govore da doktrina trojstva nije biblijska i da nije jasno iskazana u Starom i Novom zavetu. Pitanje je: ,,Odakle je potekla i na koji način je postala deo moderne hrišćanske doktrine?" Saslušaćemo šta nam govore i ostali hrišćanski učenjaci.

Poreklo doktrine trojstva

Tokom 45 godina hrišćanske službe (evanđelizma, sveštenstva, pevanja i pisanja pesama), skoro da me grčka filozofija nije ni zanimala i jako sam slabo razumeo njen značaj u vezi sa tim ko sam ja i šta je moj poziv. Međutim, to je počelo da se menja 2005. godine kada sam započeo svoje istraživanje za prvu knjigu pod nazivim *Bogu slava*.

Otkrio sam da imena Sokrat, Platon i Aristotel isplivavaju na površinu u rukopisima učenjaka i istoričara, kako hrišćanskih tako i sekularnih, drevnih i modernih, koji su zabeležili razvoj hrišćanske doktrine. Neki od pisaca su smatrali da je uticaj ovih Grka i njihova filozofija pozitivna stvar, ili bar da nije negativna stvar, dok su drugi videli ovaj uticaj kao razarajući udarac na naše shvatanje biblijske istine.

Grčki uticaj

Uticaj grčke kulture, običaja i jezika (posebno iz **helenskog doba**) na zapadnu civilizaciju takođe je dobro dokumentovana istorijskim činjenicama. Helenizam znači ,,imitiranje Grka mislima, kulturom, jezikom i običajima." Termin potiče od imena Hellen, imena čoveka iz starih grčkih pripovedaka čiji su roditelji zbog svoje pobožnosti spaseni od poplave koja je uništila čitav svet. Helen je smatran ocem grčkih nacija. U starim vremenima Grci su se nazivali Helenima. U *Funk and Wagnells New Encyclopedia* stoji:

> ,,Do smrti Aleksandra Velikog 323. godine pre nove ere, grčka kultura se proširila kroz veliki deo drevnog sveta. Samim tim, jedna od karakteristika **helenskog perioda**, koji je trajao od smrti Aleksandra pa sve do prisvajanja Grčke kao Rimske provincije 146.godine pre nove ere, bilo je raspadanje … grčke političke nezavisnosti u celini. Bez obzira na to, helenistički period bio je obeležen **trijumfom Grčke** kao izvora kulture i njen **način života bio je usvojen**, kao rezultat Aleksandrovih osvajačkih poduhvata, **širom većeg dela drevnoga sveta**. Toliko je jaka bila usađena helenistička kultura da je ona postala **jedan od najvažnijih elemenata ranog hrišćanstva**."[10]

I danas taj je grčki uticaj na modernu Ameriku je veći nego što možemo da zamislimo. Uticajni američki istoričar Will Durant (1885-1981) autor je Priče o civilizaciji, obimnog dela od 11 tomova na temu svetske istorije koje mu je omogućilo da osvoji Pulicerovu nagradu. U drugom tomu *Život Grčke*, on je pisao o tom moćnom grčkom uticaju:

> „Izuzev mašinerije, **ne postoji ništa sekularno u našoj kulturi što nije poteklo iz Grčke**. Škole, gimnazije, aritmetika, geometrija, istorija, retorika, fizika, biologija, anatomija, muzika higijena, terapija, kozmetika, poezija, tragedija, komedija, **filozofija**, **teologija**, agnostika, skeptika, stoicizam, epikurejstvo, etika, politika, idealizam, filantropija, cinizam, tiranija, plutokratija, demokratija; **sve su to grčke reči** za oblike kulture nastale **zarad dobra ili zla** izuzetnom energijom **Grka**. "[11]

Međutim, grčki uticaj koji mene zabrinjava je onaj koji je delovao i na „teologiju", naša verovanja o Bogu. Pažljivo prostudirajte sledeće citate:

Trijadolog, profesor Shirley C. Guthrie Jr. u svojoj najprodavanijoj knjizi pod nazivom Hrišćanska doktrina kaže:

> „**Biblija ne podučava o doktrini trojstva** (str 76). Jezik doktrine je jezik drevne crkve **uzete iz klasične grčke filozofije** (str 77). Doktrinu trojstva je nemoguće pronaći u Bibliji" (str 80)."[12]

Trijadolog i profesor Cyril C. Richardson, istaknuti istoričar rane crkve, posebno perioda tokom kog je doktrina trojstva formulisana po prvi put, u svom delu pod nazivom *Doktrina trojstva* kaže:

> ,,Nigde u Novom zavetu se konkretno ne može naći doktrina trojstva. U pitanju je **kreacija crkve iz četvrtog veka** (str. 17). Kod Pavla, problem nije bio toliko jednostavan. On nikada Sina Božijeg ili Gospoda (*Kyrios*) ne naziva Bogom (str. 23). ,,Ideja da je Bog stvorio logos i njegova ,,prvorođena, nevidljiva slika" igraju veoma važnu ulogu kod **Filona**. Bilo da potiče direktno od njega ili ne, ta ideja je **dospela u hrišćansko mišljenje** (str. 34). Moj zaključak, dakle, u vezi sa doktrinom trojstva jeste da je to jedan veštački konstrukt (str 148). **Trojstvo je suvišno kada je u pitanju Bog**. (str. 149).[13]

Trijadolog Roger Olson i Christopher Hall, u svom naučnom radu pod nazivom trojstvo, iznose ove veoma otkrivajuće izjave:

> ,,Boecije (oko 525 n.e.) je bio veliki tumač Avgustinove tradicije trijadološke misli koji se opredelio za upotrebu **Aristotelovih** kategorija kako bi je objasnio (str. 51). Srednjevekovni um latinskog zapada nije pravio razliku između teologije i filozofije. **Biblija, Platon, Aristotel** i suptilna **logika igrali su značajnu ako ne i istu ulogu prilikom formiranja objašnjenja i odbrana doktrina poput trojstva i osobe Hrista** (str. 52). Avgustin je bio pod uticajem **Platonove misli**, koja je uključivala i **trijadološke** poglede u smeru jedinstva Božanstva (str. 55). Filozofije **Platona i Aristotela** su našle izraz u teološkom sistemu Tome Akvinskog, kao što je to uradila i naizgled konkurentna **trijadološka** vizija Anselma i Ričarda iz Svetog Viktora (str. 63).[14]

Obratite pažnju na to da su Tomu Akvinskog (1224-1274 n.e.) pape proglasile „anđeoskim doktorom crkve". On je bio jedan od najvećih teologa katoličke crkve i **autoritet po pitanju doktrine trojstva**. Sada nam govore da je on u svojim verovanjima bio pod uticajem „**Platona** i **Aristotela"**. Šokantno! U svom radu, Olson i Hall govore o „**grčkoj trijadološkoj doktrini**" i „**grčkoj trijadološkoj misli**" (str. 131).

Trijadolog Milliard J. Erikson, južnobaptistički učenjak piše:

> „On (istoričar XIX veka Adolph Harnack) je otkrio da je hrišćanska zajednica **dosta toga pozajmila iz Grčke** filozofije. Upravo iz ovih **stranih izvora**, a ne od samog Isusa, potekli su doktrina **trojstva**, **inkarnacija** i slični koncepti" (str. 122).

Erickson nastavlja:

> „Takođe smo posmatrali to da je određeno metafizičko sredstvo upotrebljeno da bi se izrazila **doktrina trojstva** bila **grčka metafizika**, koja je bila važeća u to vreme ali danas ona **nema mnogo smisla** (str 211). Dok ljudi imaju običaj da pretpostave su **filozofski uticaj** na grčke očeve izvršili **Platon** i **Stoici,** [Michael] Durant veruje da **Aristotelov** uticaj ne treba da bude zanemaren" (str 259).[15]

Trijadolog D.J. Constantelos, crkveni istoričar i autor piše:

> „**Grčka misao je poslužila kao priprema za hrišćanske doktrine.** Na primer, **doktrina Boga** bila je formulisana na vekovnoj osnovi – **starogrčkoj** intelektualnoj tradiciji."

> ,,Kada su se susreli grčka religija i hrišćanstvo, **oni su se pomešali**, a nakon mešanja, mnoge **starije forme i verovanja ponovo su se pojavile u različitim vidovima**. Nije ni neprirodno a ni nelogično za Stvaraoca da izabere neke osobe poput Noja, Avrama, Mojsija, Amosa, **Sokrata**, **Platona** ili neke druge i da ih upotrebi kao posebne instrumente u istoriji. Bez obzira na to, uticaj **starogrčke religije** na hrišćansku religiju je očigledno u **svakom važnom aspektu hrišćanstva**, njegovim **doktrinama**, etici i obožavanju. Sigurno je postojalo izvesno inicijalno neprijateljstvo prema helenskoj misli, religijskoj praksi i kulturi. Ali na kraju, preovladala je **helenizovana škola hrišćanske misli** i sinteza postignuta od strane kapadokijskih očeva."[16]

Thomas Jefferson, treći predsednik Sjedinjenih američkih država i autor Deklaracije nezavisnosti napisao je pismo svom prijatelju, 26. juna 1822:

> ,,Isusove doktrine su jednostavne i teže čovekovoj sreći. Da su Isusove doktrine uvek propovedane tako čisto kao kada su potekle sa njegovih usana, **ceo civilizovani svet bi sada bio hrišćanski.** Srećan sam jer u ovoj blagoslovenoj zemlji slobodnih interesovanja i verovanja … **prava doktrina o jednom jedinom Bogu ponovo oživljava.**"Ali, on se plašio da će oni koji veruju u jednoga Boga pratiti ,,**platonizovane hrišćane**" i ,,napraviti fatalnu grešku fabrikovanim formulama veroispovesti i priznanja vere, pokretačima koji su toliko brzo uništili Isusovu religiju i od hriščanstva napraviti Akeldamu, tako da su morale zamenili misterijama a **Isusa Platonom**."[17]

Encyclopaedia Americana kaže:

> „**Potpuni razvoj trijadologije** odigrao se na Zapadu, u srednjevekovnoj šolastici (filozofska stuja u srednjem veku), kada je sve objašnjavano **filozofijom** i **psihologijom**, posebno obnovljenim **aristotelstvom** XIII veka."[18]

Veliki istoričar XIX veka Adolph Harnack, u svom delu pod nazivom Istorija Dogme, kaže da je rani crkveni otac Justin (Mučenik) (100- 165 n.e.) rekao da je „**Sokrat** otkrio sujeverje veštinom „razuma" i da je istim tim razumom to uradio i učitelj (Isus) kog hrišćani slede." Harnack kaže da Justin „predstavlja Hrista kao Sokrata među varvarima, i kao posledicu toga, on od hrišćanstva pravi sokratsku doktrinu" (Tom 2, str. 181). Justin je podučavao o tome da je **Sokrat** (koji je umro 399. p.n.e. znao za Hrista, jer je „Hrist bio i jeste **logos** koji boravi u svakom čoveku". Prema Justinu, „može se zaključiti da su svi koji su živeli sa logosom …hrišćani. Što se Grka tiče, ovo se posebno odnosi na **Sokrata i Heraklita**."[19]

Ovo je šokantno! Nije ni čudo što nam je veliki apostol Pavle dao upozorenje koje je citirano na početku ovog poglavlja. Ponovo:

> „Braćo! **Čuvajte** se da vas ko ne zarobi **filozofijom** i praznom prevarom, po **kazivanju** čovečijem, po nauci sveta, a ne po Hristu" (Kološanima 2:8).

Reč filozofija znači „ljubav prema mudrosti i znanju". Ali treba razumeti da ne dolazi svaka mudrost od Boga. Obratite pažnju na sledeće stihove:

„I reč moja, i poučenje moje ne beše u nadgovorljivim rečima **ljudske premudrosti**, nego u dokazivanju Duha i sile" (Pavle) (1. Korinćanima 2:4,7).

„Jer je premudrost ovog sveta **ludost pred Bogom**"
(1. Korinćanima 3:19).

„Ovo nije ona premudrost što silazi odozgo, nego **zemaljska, ljudska, đavolska**" (Jakovljeva 3:15).

„Kad su govorili da su **mudri**, postadoše **ludi**…"
(Rimljanima 1:22).

Isusovi hebrejski korenovi

Molim vas prihvatite i razumite biblijsku činjenicu. Crkva koju je Isus Hrist osnovao vuče duboke korene iz hebrejske (jevrejske) zemlje, njeno nasleđe, religiju, kulturu i običaje. Patrijarsi Avram, Isak i Jakov bili su Hebreji, i verno su služili Bogu Hebreja. (Njihovi potomci se nazivaju Jevreji, zbog jednog izraelskog plemena, Judeja). Svaki od autora Starog i Novog zaveta osim Luke bio je hebrejskog porekla. Mojsije, Ilija, Isak, Jeremija i Danilo su bili Hebreji. Kralj David je bio Hebrej iz plemena **Judeja**, pa je i naš Spasitelj Isus Mesija, Davidov potomak kroz Devicu Mariju, takođe Jevrejin.

„Jer je poznato da Gospod naš od kolena Judina izađe" (Jevrejima 7:14).

Pogledajte prvi stih Novog zaveta:

„ Rodoslov Isusa Hrista, sina Davidova, sina Abrahamova." (Matej 1:1).

Isus je rođen u Vitlejemu, pet milja južno od Jerusalima, i nakon što su ga Marija i Josif odveli u Egipat na dve godine kako bi izbegli Irodov gnev, oni su se vratili u svoj rodni Nazaret. Nazaret je grad na brdu „Gornje Galileje" pa je samim tim Isus započeo svoju službu tu, nakon što je navršio 30 godina. On je izveo svoje prvo čudo (pretvorio je vodu u vino) tri milje daleko od kuće, u malom selu Kani. Isus je svoju prvu propoved obavio u Nazaretu (Luka, poglavlje IV), ali kada su odbili njega i njegovu poruku, on je sišao u „Donju Galileju" i nastavio svoju službu. Bilo je ukupno 16 ribarskih sela oko Galilejskog mora (Capernaum, Gadara, Magdala itd.), i upravo ovde je on obavljao svoje podučavanje, propovedanje i činio čuda, izuzev par kratkih putovanja do Jerusalema.

Galilejski, izraelski i grčki uticaj

Bog Otac nije samo odabrao rasu u kojoj će se Isus roditi već je svojom mudrošću odabrao i vreme i mesto. U stihu 4:4 Poslanice Galatima stoji: „A kad se navrši vreme, posla Bog Sina svog …" Zašto baš u tom trenutku?

Kažu da svako doba ima svoje preovladavajuće raspoloženje, i kada je Isus rođen na vrhuncu Rimskog carstva, nade i optimizma bilo je na pretek. Rimski pesnik Vergilije (70-19 p.n.e.) predvideo je „novi poredak doba" koji će uslediti jer će „nova ljudska rasa sići sa nebesa". On je video da će se ovo desiti zbog rođenja **deteta**, čime će se završiti gvozdeno i započeti zlatno doba čovečanstva." Iako Vergilije zvuči kao starozavetni prorok koji predviđa dolazak Mesije, ova beba o kojoj on govori već je bila rođena. Nije to bio niko drugi do Cezar Avgust koji se

naziva ,,prisutno božanstvo" ili ,,restaurator sveta" . Moje misli koje se tiču ovih Vergilijevih misli su sledeće: Satana pokušava da predvidi Božije korake, možda zbog njegovog poznavanja proročanstava, i da poremeti ljudsku veru time što stvara omamljujuće falsifikate. Naravno da će se rođenje pravog ,,deteta" i ,,restauratora sveta" desiti 25 godina nakon što je Vergilije pisao. Pogledajte ova proročanstva koja se tiču Isusa a koja su data 700 godina pre ovog vremena:

> ,,Jer nam se rodi **Dete**, Sin nam se dade … " (Isaija 9:6).
>
> ,,Neće Mu dosaditi, niti će se umoriti, dokle ne postavi sud na zemlji" (Isaija 42:4).
>
> ,,Prozvaćeš se: Koji sazida razvaline i **opravi** puteve za naselje" (Isaija 58:12).

Isus je rekao da će se ovakva vrsta zavaravajućeg Sataninog delovanja desiti ponovo kada se ,,lažni" hristovi pojave pre njegovog **drugog dolaska**.

U Vergilijevo vreme, tokom Avgustove vladavine, stvari su izgledale obećavajuće. On je uspeo da ponovo ujedini Rimsko carstvo, nakon građanskog rata pokrenutom ubistvom Julija Cezara od strane Bruta i njegovih saradnika 44. godine p.n.e. Avgust je ponudio mir i sigurnost svim lojalnim rimskim podanicima.

Philip Yancey, poštovani, nagrađivani autor i urednik časopisa pod nazivom Hrišćanstvo danas, piše o ovome dobu u svojoj knjizi Isus koga nikada nisam poznavao:

> ,,Rim je mir održavao mačem, ali čak su i osvojeni narodi sarađivali. **Osim u Izrael**, **zapravo**. U međuvremenu, grčka duša

> ispunila je rimsko političko telo. Ljudi širom carstva oblačili su se kao **Grci**, gradili građevine u grčkom stilu, igrali grčke sportove i pričali **grčki** jezik. **Osim u Palestini**.” [20]

Izrael se opire helenizaciji

Za Rim, područje koje se zvalo Palestina predstavljalo je drugačiju priču. Jevreji koji su živeli tu bili su **posećeni i pozvani da izađu iz Egipta** od strane našeg Stvaraoca, Boga Avramovog, Isakovog, Jakovljevog. On je u njih smestio odlučnost koju helenističke doktrine i moć Rima nisu mogle da pokolebaju. William Barclay opisuje šta se desilo kada su se Rim i Palestina sukobili.

> ,,U pitanju je jednostavna istorijska činjenica a to je da je tokom 30 godina od 67. p.n.e. do 37. p.n.e. pre pojave Iroda Velikog, 150.000 ljudi poginulo u Izraelu tokom revolucionarnih ustanaka. Nije postojala nijedna eksplozivnija ni zapaljivija **zemlja od Svete zemlje**.”[21]

Uzimajući u obzir Jevrejski sveukupan odgovor na helenizaciju, Philip Yancey kaže:

> ,,Jevreji su se odupirali helenizaciji (nametnutoj grčkoj kulturi) podjednako jako kao što su se borili sa rimskim legijama. Rabini su averziju održavali živom time što su podsećali Jevreje na pokušaje Seleukidskog ludaka Antiohija da **helenizuje** Jevreje pre više od jednog veka. Antiohije je primoravao mlade momke da se podvrgnu operacijama obrnutog obrezivanja kako bi mogli da se goli pojave u grčkim atletičkim takmičenjima. On je išibao starog sveštenika do smrti, jer je odbio da pojede svinjsko meso i

> iskasapio majku sa njenih sedmoro dece, jer nisu hteli da kleknu pred slikom. U groznom činu koji je postao poznat kao ,,zlodelo pustoši", on je upao u Najsvetije mesto u hramu, žrtvovao nečistu svinju na oltaru u čast grčkog Boga Zevsa i razmazao krv svinje svuda po svetilištu."[22]

Ovo je bila samo najava budućeg dana kada će Antihrist stajati u Božijem hramu i uprljati ga (Matej 24:15, 2. Solunjanima 2:3-4). Ali kampanja Antiohija IV nije uspela, jer je navela Jevreje na otvoren revolt predvođen Judom Makabejcem.

Funk and Wagnalls New Encyclopaedia oovom revoltu kaže:

> „Kada je on (Antiohije IV) pokušao da nametne obožavanje **grčkih bogova**, Jevreji su se pobunili. Predvođeni Judom Makabejcem, osnovali su nezavisnu jevrejsku državu relativno **slobodnu od helenizma**. U stihovima 6:1 i 11:20 Dela apostolskih, apstol pravi kontrast između helenističkih i hebrejskih naroda, jevreja koji su se oduprli helenističkom uticaju." [23]

Skoro ceo jedan vek Makabejac se borio protiv stranih napadača, sve dok rimske legije nisu doprle do Palestine. Rimu je bilo potrebno 30 godina da ugasi jevrejsku pobunu. Zatim 37. godine p.n.e. Rim je postavio lokalnog opasnog tipa Herodota kao svog cara-marionetu. Do ovog trenutka, Rimljani su opustošili Svetu zemlju, pobili ljude, žene i decu u njihovim kućama, tržnicama pa čak i u hramovima. Ovo pustošenje je ostavilo ne samo Jerusalim, već i čitavu zemlju u ruinama. Izrael je ostao

pod gvozdenom vladavinom Iroda Velikog a on je vladao do rođenja Isusovog, do 4 p.n.e. Međutim, taj vremenski period nije prošao bez nevolje u Palestini, jer ju je razarajući zemljotres pogodio 31.godine p.n.e. i ubio 30.000 ljudi i veliki deo stoke a sam Irod je naredio da se u Vitlejemu ubiju svi dečaci starosti do dve godine.
Iako surov, Irod je uradio jednu dobru stvar tokom svoje vladavine. On je započeo veliku gradnju i proširenje hrama, **onog za kog se zna da su ga posetili Isus i Pavle**, mada je to bio politički potez da se umire Jevreji.

Zašto mesto pod imenom Galileja?
Ako se nijedno drugo mesto na svetu nije oduprlo rimskom autoritetu i grčkoj helenizaciji kao Palestina, onda nijedno mesto u Palestini nije to činilo kao Galijeja.

Galileja je bila mesto u Palestini smešteno na severu Judeje (i Jerusalima), sastavljeno od „Gornje Galileje" u brdima i „Donje Galileje" oko Galilejskog mora. Galilejski Jevreji Isusovog doba živeli su u malim ribarskim selima usred modernije i strane kulture. Nazaret, mesto gde je Isus odrastao, nalazi se na padini brda 1300 stopa iznad nivoa mora, i toliko je bio mali i neprimetan tada da ga Talmud ni ne spominje među 63 grada koje je nabrojao.

Galilejci su bili vredni, pecali su na moru, gajili pšenicu, sakupljali smokve i brali grožđe. U literaturi su prikazani kao seljaci i bili su tema etničkih šala. Hebrejski su grubo izgovarali a jezik koji su često koristili bio je aramajski, mada su i njega izgovarali na takav način da ako bi ga upotrebili u Jerusalimu, to bi bio siguran znak da potiču iz Galileje.

Obratite pažnju:

> ,,istinu si od njih: jer si Galilejac, i govor ti je onakav" (dama Petru) (Marko 14:70).
>
> ,,Nisu li ovo sve Galilejci što govore"(gomila ljudi na Duhovima) (Dela 2:7)?

Isus je bio naivni sin Galileje koji je učinio da ljudi iz velikog grada sumnjaju u njega.

> ,,A narod govoraše: Ovo je Isus prorok iz Nazareta **galilejskog**" (Matej 21:11).
>
> ,,Iz Nazareta može li biti šta dobro" (Jovan 1:46)?
>
> ,,Zar će Hristos iz Galileje doći? Razgledaj i vidi da prorok iz Galileje ne dolazi" (Skeptici) (Jovan 7:41, 52).

Neki ljudi Isusovog vremena su mislili da on može da bude još jedan čovek koji je problematičan za Rim, a u Galileji ih je bilo nekoliko. 4.godine pre n.e., u vreme Isusovog rođenja, pobunjenik je upao na mesto naoružanja u Sefori, tri milje severno od Nazareta, i opljačkao je kako bi naoružao svoje sledbenike. Rimski vojnici su ponovo zauzeli grad i **razapeli** dve hiljade Jevreja koji su učestvovali u pobuni.[24]

Deset godina kasnije, još jedan pobunjenik pod imenom Juda predvodio je pobunu, nagovarajući Galilejce da ne plaćaju porez paganskom vladaru. On je pomogao da se osnuje grupa Ziloti i oni su maltretirali Rim narednih 60 godina. Dvojica Judinih sinova bili su razapeti, a njegov poslednji sin predvodio je grupu koja je osvojila rimsko utvrđenje Masadu 66. godine n.e., i koja se zaklela da će ga braniti do smrti.

Gledajući iz doline kako Rimska vojska na brdu gradi kameno i zemljano utvrđenje, sva nada je iščezla i 960 jevrejskih muškaraca, žena i dece počinilo je samoubistvo, jer nije htelo da se preda Rimu. Galilejci su do srži voleli slobodu.

Isusova mala građanska služba

Služba našeg Mesije Isusa cvetala je u zaseocima i ribarskim selima Galileje. Njegova poruka je bila jednostavna i bila je upućena jednostavnim ljudima: „Pokajte se, jer se približi carstvo nebesko" (Matej 4:17; Marko 1:12), podržano od strane Svetog duha, pomazanja i čuda. Tekst njegove prve propovedi, u njegovoj rodnoj crkvi u Nazaretu, dat je u stihu 61:1 Proroka Isaije:

> „Duh je Gospodnji na meni; zato me **on** pomaza da javim evanđelje **siromasima**" (Luka 4:18).
>
> „Sam dakle David naziva Ga Gospodom, i otkuda mu je sin? I mnogi narod slušaše Ga s radošću" (Marko 12:37).

Isus je voleo sve ljude, ali mi primećujemo da je tokom svoje službe imao problema sa obrazovanim ljudima koji su se ponosili svojim obrazovanjem i bogatim ljudima koji su prezrali i zapostavljali nevoljnike i sa ljudima „religioznog duha" koji su verovali da će dobrim delima imati koristi od Boga. Njima je on izgovorio ovu šokantnu rečenicu:

> „**Zaista vam kažem da će carinici i kurve pre vas ući u carstvo Božje**" (Matej 21:31).
>
> „Blago siromašnima duhom, jer je njihovo carstvo nebesko" (Matej 5:3).

> „I pogledavši Isus reče učenicima svojim: **Kako je teško bogatima ući u carstvo nebesko!** A učenici se uplašiše od reči Njegovih. A Isus opet odgovarajući reče im: Deco! **Kako je teško** onima koji se uzdaju u svoje bogatstvo ući u carstvo Božje! Lakše je kamili proći kroz iglene uši negoli bogatome ući u carstvo Božje!" (Marko 10:23-25).

Kako bi ilustrovao tip osobe koju on (i Bog) traži, on je seo sa malim detetom i rekao:

> „Zaista vam kažem, ako se ne povratite i ne budete kao deca, **nećete ući u carstvo nebesko**. Koji se dakle **ponizi** kao dete ovo, onaj je **najveći** u carstvu nebeskom"(Matej 18:3-4).

Deo Isusove ohrabrujuće poruke Jovanu Krstitelju, koji mu je postavljao pitanje u zatvoru, bio je:

> „…**siromašnima** propoveda se evanđelje"(Matej 11:5).

Izuzev povremenih poseta Jerusalimu, Isus je uglavnom izbegavao romanizovane i helenizovane velike gradove. Veliki deo njegovog života, prelepi grad Sefora je bio u izgradnji nakon velikog uništenja 4. godine pre n.e. Ponovo je postao živa grčko-rimska metropola sa popločanim ulicama, forumom, palatom, kupatilom i gimnazijom, luksuznim kućama izgrađenim od belog krečnjaka i šarenog mermera. U amfiteatru koji je mogao da ugosti 4000 gostiju, **grčki** glumci pod nazivom hipokriti zabavljali su multinacionalnu publiku. Isus će kasnije pozajmiti ovu reč kako bi opisao ljude koji igraju lažnu ulogu u javnosti. Ovaj u potpunosti helenizovan grad bio je glavni grad Galileje tokom čitavog Isusovog

života, i iako je bio smešten samo tri milje severno od njegovog rodnog grada, nijednom u Evanđeljima nije zabeleženo to da je Isus ikada posetio ili pomenuo taj grad! [25]

Moja žena LaBreeska i ja smo nekoliko puta posetili dom prijatelja i prisustvovali u auditorijumu u velikom modernom gradu Tiberius u Galileji. On se nalazi na Galilejskom moru, pored drugih gradova u kojima je Isus služio, i u njegovo vreme to je bio jedan veliki i živ grad kao i Herodotovo zimsko odmaralište. Ali iznenadilo me je kada sam otkrio da ne postoji **nijedan** biblijski i istorijski zapis da je Isus ikada kročio ovde.

Verovatno se pitate šta predlažem … Moj zaključak je da je Isus imao malo vremena za helenizovane i romanizovane gradove i držao se na odstojanju od njih. Mora da Bog Otac, koji je izabrao Vitlejem kao mesto Isusovog rođenja, a Nazaret i Galileju kao mesta gde je on odrastao i služio, nije želeo da um i doktrinu Njegovog Sina uprlja „grčki duh". Takođe je naredio da njegovi učenici i rana crkva budu oslobođeni takvih uticaja. Možda ćete dok čitate dalji tekst bolje razumeti ove izjave.

Prosvetljujuće Danilove vizije

Ovo je istorijska činjenica. Oko 586 godina pre rođenja Isusa, Nabukodonosor, Kralj Vavilona, uništio je Jerusalim, spalio Božiji Hram i sa sobom poveo mnogo zatočenika. Danilo i njegovi prijatelji su bili među njima. Danilova knjiga napisana je u Vavilonu, ali Jezdrine i Nemijine knjige pričaju priču o onim Jevrejima koji su poslati nazad u Jerusalim, oko 70 godina nakon uništenja, da ga ponovo sagrade.

Tokom 70 godina jevrejskog zatočeništva, Vavilon su osvojili Medije i Persijanci. U Danilovoj viziji to medijsko-persijsko kraljevstvo je zamišljeno kao „ovan sa dva roga" (Danilo 8:3).

Grčka u usponu

Ali u ovoj viziji Danilo vidi „jarca" sa jednim velikim rogom između očiju i ovaj jarac je probio „dvorogog jarca" (stih 5-7), a Danilo piše:

> „I **jarac** posta vrlo **velik**; a kad osili, **slomi** se veliki rog, i mesto njega narastoše znamenita četiri roga prema četiri vetra nebeska" (stihovi 8-9).

Kada je anđeo Gabrijel objasnio ovu viziju Danilu, on je rekao da je „A runjavi je jarac car grčki; i veliki rog što mu beše među očima, to je prvi car" (Danilo 8:21).

Ovo je veličanstveno proročanstvo od Boga upućeno Danilu koje se tiče zamenom medijsko-persijskog carstva grčkim, koje se desilo oko 466. p.n.e., oko 1000 godina nakon Danilove vizije. „Prvi car" nije niko drugi do Aleksandar Veliki (on je sebe nazvao Velikim) jer Bog je rekao „**jarac** posta vrlo velik" (stih 8).

Ali u Danilovoj verziji „ kad se osili, slomi se veliki rog, i mesto njega narastoše znamenita **četiri** roga" (stih 8). Kada je Aleksandar Veliki osvojio poznati deo sveta svog vremena do tridesetitreće godine, on se oprostio od života i umro na lumperajci. Istorija kaže da su **četvorica** njegovih generala zauzela grčku naciju i samim tim ona je bila podeljena. Nakon što je inficirala Srednji istok svojim jezikom, kulturom, običajima

i ,,grčkim duhom", Grčka je nastavila da vlada do 146.godine pre n.e. kada su je Rimljani osvojili. Razdor i rat između dva glavna grada, Atine i Sparte, oslabio je Grčku do te mere da su je sa vlasti zbacili oni koji će postati poznati kao Rimsko carstvo.

U svojoj viziji, Danilo je video uzdizanje Rima (Danilo 8:9-15; 23-25). Danilov odgovor na događaje koje je video opisan je u stihu 27:

> ,,Tada ja Danilo **zanemogoh, i bolovah neko vreme**; posle ustah i vrših poslove careve; i **čudih** se utvari, ali niko ne dozna."

Međutim, ovo nije poslednje što ćemo o Grčkoj pročitati u Danilovoj knjizi. U Danilovom desetom poglavlju, on je krenuo da traži Boga time što je postio i što se molio ,,tri pune nedelje". Na kraju ovog perioda, anđeo se pojavio Danilu i rekao mu da je poslat od Boga ,,prvog dana" kada je on započeo svoju potragu. Obratite pažnju:

> ,,Ali **knez** carstva **persijskog** staja mi nasuprot dvadeset i jedan dan; ali, gle, **Mihailo** jedan od prvih kneževa (anđela) dođe mi u pomoć" (Danilo 10:13).

Molim vas, obratite pažnju na to da ovi anđeli, zvani kneževi, koji su poslati Danilu zapravo su duhovna bića, Božiji glasnici koji obavljaju njegova naređenja.

> (Bog) ,,Tako i anđelima govori: Koji čini anđele svoje **duhove**, i sluge svoje plamen ognjeni" (Jevrejima 1:7).
>
> Nisu li svi službeni **duhovi** koji su poslani na službu…" (Jevrejima 1:14).
>
> ,,Mihailo jedan od prvih kneževa…" (Danilo 10:13).

Dakle, ako su ovi anđeli službeni duhovi poslati od Boga, to bi značilo da je ,,knez carstva persijskog" demonski duh koji je poslat od kneza đavola, lično: Lucifer, Satana. **Saslušajte Pavla**:

> ,,Jer naš **rat** nije s krvlju i s telom, nego s poglavarima i **vlastima**, i s **upraviteljima** tame ovog sveta, s duhovima pakosti **ispod neba**" (Efescima 6:12).
>
> ,,Zato htedosmo da dođemo k vama, **ja Pavle** jednom i drugom, i **zabrani nam sotona**" (1. Solunjanima 2:18).

Saslušajte Isusa

> ,,Idite od mene prokleti u oganj večni pripravljen đavolu i **anđelima njegovim**" (Matej 25:41).

Saslušajte Apostola Jovana

> ,,I posta rat na nebu. Mihailo i anđeli Njegovi udariše na **aždahu**, i bi se **aždaha** i **anđeli njeni**. I zbačena bi **aždaha** velika, stara **zmija**, koja se zove **đavo** i **sotona**, koja **vara sav vasioni svet**" (Otkrovenje 12:7,9).

Duh Persije

Šta je ovaj knez, demon-duh Persije? Pogledajte kako je on opisan u Danilovom stihu 8:4:

> ,,Videh ovna gde **bode** na zapad i na sever i na jug, i nijedna zver ne mogaše mu odoleti, i ne beše nikoga ko bi **izbavio od njega**."

Dakle, ovo je **navalentan, surov duh**, toliko jak da je zadržavao anđela Božijeg od toga da dođe do Danila čak 21 dan, sve dok Mihajlo Arhangel

nije došao da mu pomogne (Danilo 10:13). Da li taj navalentni, surovi duh i dalje kontroliše Persiju? Sigurno! Moderna iranska nacija bila je poznata pod imenom Persija sve do 1935. Da li ima istoriju nasilja? Da! Da li Iran „navaljuje" i promoviše nasilje u svetu danas? Da! Iran insistira na nuklearnom oružju po ceni siromaštva i nemira svojih ljudi, zarad jednog cilja: Da upotrebimo reči predsednika Ahmadinejada - „kako bi se izbrisao Izrael sa lica zemlje."

Trebalo bi da zastanemo i da se čudimo tome da jedan duh nasilja „duh Persije", koji se suprostavio **Mihailu, posebnom izraelskom anđelu** („Mihailo, veliki knez, koji brani tvoj narod" – Danilo 12:1) pre oko 2550 godina, još uvek ima zadatak da uništi Izrael!

Princ Grčke

Anđeo koji je došao kod Danila, nakon dvadesetjednodnevne borbe sa demonskim duhom Persije, stavio mu je do znanja da on (anđeo) nakon što je ostavio Danila, ima još bitaka da vodi.

> *„A sada ću se vratiti da vojujem na kneza persijskog; potom ću otići, i gle,* ***doći će knez grčki****. Ali ću ti kazati šta je napisano u knjizi istinitoj. Nema nikoga da junački radi sa mnom u tom osim Mihaila, kneza vašeg." (Danilo 10:20-21)*

Samim tim, Danilo (i mi) smo uveli još jedan demonski duh, *„knez Grecije."* Šta je *„duh Grecije"*? Kao i u Persiji, sigurno postoji stepen nasilja (Danilo 8:7), ali u skladu sa ostalim srodnim stihovima i istorijom, „grčki duh*"* primarno predstavlja traganje za znanjem, ljudskom mudrošću, uzdizanje i **obožavanje ljudi**, razvijanjem tela i uma.

Današnji termin za to je *„humanizam"*. (Grci su nam dali Olimpijske igre). Videćemo ostale karakteristike ovog *„grčkog duha"* u narednom tekstu.

Nešvil, Tenesi, zbog svojih prosvetnih instituta (sekularnih, religijskih) stvarna replika grčkog Pantenona, zove se *„Atina Juga"*. Da li je ljudsko znanje put ka vrlini i ka Bogu, kako nas je Sokrat podučavao?

Saslušajte Velikog Apostola Pavla

> *„Jer budući da u premudrosti Božijoj ne pozna* ***svet premudrošću Boga****, bila je Božija volja da ludošću poučenja spase one koji veruju. Jer i Jevreji* ***znake ištu****, i* ***Grci premudrosti traže****. A mi propovedamo Hrista razapetog, Jevrejima, dakle, sablazan a* ***Grcima bezumlje****" (1. Korinćanima 1:21-23).*

Crkva je počela kao jevrejska

Hajde da razmotrimo Pavla. Poput svih prvobitnih apostola, on je bio jevrejin. Isus je izabrao 12 galilejskih jevreja za svoje apostole, na kojima je njegova crkva sagrađena.

Nije bilo nejevrejina ni grka među njima. Isusovo služenje bilo je za jevreje i upućeno njima. On je poslao svoje sledbenika da propovedaju Evanđelja o carstvu sa ovim zadatkom:

> *„****Na put neznabožaca ne idite****, i u grad samarjanski ne ulazite. Nego idite k izgubljenim ovcama* ***doma Izrailjevog****"*
> *(Matej 10:5-6).*

Petrova propoved na dan Duhova bila je:

> *„**Tvrdo dakle neka zna sav dom Izrailjev** …”*
> *(Dela 2:36).*

Bilo je to oko 8 godina kasnije, 41. godine n.e. kada je sam Petar poslat od Boga da propoveda prvu evanđeljsku poruku Nejevrejinu Korneliju i njegovim ukućanima (Dela 10:1-48). Zapravo, bilo je to iste te godine kada se desilo ono što stoji u stihu 11:19 Dela apostolskih:

> *„A oni što se rasejaše od nevolje koja posta za Stefana, prođoše do Finikije i Kipra i Antiohije, **nikom** ne govoreći reč do **samim Jevrejima**.”*

Čemu ovo delo mudrosti Božije namenjeno da održi tek rođenu crkvu Isusa Hrista „jevrejskom” prvih 8 godina njenog postojanja? Verujem da je razlog za to bio da se osigura da ona u potpunosti bude bazirana na doktrinama Starog zaveta i poznavanju jevrejskog Boga i Starog zaveta, pre nego što se zaprlja spoljašnjim doktrinama i uticajima.

Naravno, neki koji vide **kasniji grčki uticaj** na doktrine i prakse ove **jevrejske hrišćanske crkve** kao dobru stvar, želeli bi da taj uticaj primene na **um i verovanja Isusa i njegovih izabranih galilejskih apostola**. Postoji francuska reč koja adekvatno sumira moja osećanja koja se tiču ove ideje. **Glupost**!

8. Dolazi apostol Pavle

Kada je Evanđelje Isusa Mesije bilo sve više odbacivano od strane jevreja a oni koji su ovo Evanđelje propovedali bivali progonjeni i ubijani, bilo je vreme da se usredsrede na grčki i rimski nejevrejski svet. Međutim, Bog nije izabrao Grke i Rimljane za ovaj zadatak. On je dopreo do Savla iz Tarsa, *„Jevreja među Jevrejima.“*

> „Koji sam obrezan osmi dan, od roda Izrailjevog, kolena Venijaminovog, Jevrejin od Jevreja, po zakonu farisej” (Filipljanima 3:5).

Da, jevrejin poput ostalih dvanaest, ali za razliku od njih, veoma obrazovan. Obratite pažnju na stih 4:13 Dela apostolskih:

> „A kad videše slobodu Petrovu i Jovanovu, i znajući da su ljudi neknjiževni i prosti, divljahu se, i znahu ih da behu s Isusom” *(neobrazovani i neznalice u „knjizi učenja”, ali u potpunosti podučeni od strane Isusa po pitanju „pecanja ljudi”).*

Sada, Bogu je bio potreban pismen čovek, čovek koji je posvećen Bogu i koji voli Izrael, nežan čovek ali takav da može da deli i prihvata znanje, obrazovani Savle iz Tarsa. Njegovi roditelji su mu dali ime Savle po Izraelskom prvom caru, višim u svakom pogledu od ostalih ljudi, Caru Savlu. Pružili su mu najbolje moguće obrazovanje i najbolje tadašnje učitelje. Jedan od njih je bio veliki Gamalijel, čovek koga su uvek slušali kada je govorio (Dela 5:34-40). Savlovi roditelji su imali velike planove za ovog dečaka pa su ga postavili *„ kod nogu Gamaliilovih” (Dela 22:3).*

Ali Bog je imao veće planove!

> *„A Gospod mu reče: Idi, jer mi je on sud izbrani da iznese ime moje pred neznabošce* ***i careve*** *i sinove Izrailjeve. A ja ću mu pokazati koliko mu valja postradati za ime moje" (Isus Ananiji, Dela 9:15-16).*

Da, rekao je Ananija, *„Bog naših očeva (Avrama, Isaka i Jakova) izabrao je da vi vidite Isusa i čujete njegov glas,"* ali takođe i da propoveda kralju Herodu Agripi, guverneru Festusu i guverneru Filiksu (*„uplaši se Filiks" Dela 24:25)*, i jednom delu Cezarovih ukućana u Rimu koje će pridobiti da se mole Hristu. Izabran da napiše veliki deo Novog zaveta, ali takođe i da primi 40 udaraca bičem, 3 štapom i da provede noć i dan na dasci koja plovi morem (*2. Kor. 11:25-26*).

> *„Mnogo puta sam putovao, bio sam u strahu na vodama, u strahu od hajduka, u strahu od rodbine, u strahu od neznabožaca, u strahu u gradovima, u strahu u pustinji, u strahu na moru, u strahu* ***među lažnom braćom****; U trudu i poslu, u mnogom nespavanju, u gladovanju i žeđi, u mnogom pošćenju, u zimi i golotinji;* ***Bog i Otac*** *Gospoda našeg Isusa Hrista, koji je blagosloven vavek, zna da ne lažem" (2. Kor. 11:26-27, 31).*

Bog je odabrao obrazovanog čoveka da propoveda obrazovanim, ali tek nakon što ga je oslobodio zavisnosti od sopstvene mudrosti i snage. I šta je bilo potrebno da se to uradi? Put u Arabiju! Slušajte Pavla:

> *„A kad bi ugodno* ***Bogu****, koji me izabra od utrobe matere moje i prizva blagodaću svojom. Da javi* ***Sina svog*** *u meni, da Ga evanđeljem objavim među ljudima neznabošcima; odmah* ***ne***

> ***pitah telo i krv***, *Niti iziđoh u Jerusalim k starijim apostolima od sebe nego* ***otidoh u arapsku*** *…" (Galatima 1:15-17).*

Upravo ovo predstavlja ono što nije u redu sa mnogim hrišćanskim propovedaonicama i danas. Postoji previše savetovanja oko „krvi i mesa" a premalo učenja do kojeg dolazi putovanjima u srce Arabije. Neki od nas imaju diplomu sa tog univerziteta! Arabiju raka, gubitka voljene osobe, depresije, beznadežnosti, neuspeha, očaja, prognanstva i bola. Arabija je vrelo, suvo i neplodno mesto koje „podučava dragom školom".

Kada se Pavle vratio iz te škole on je izračunao sve što je naučio od čovečije mudrosti, uključujući i grčku filozofiju, ali „*gubitkom Hrista*".

> „Jer sve držim za **štetu** prema prevažnom **poznanju** Hrista Isusa Gospoda svog, **kog radi sve ostavih**, i držim sve da su trice, samo da Hrista dobijem" (Filipljanima 3:8).

Pavle i grčka filozofija

Da li je Pavle poznavao grčku filozofiju? Naravno da jeste! Grčka učenja **helenističkog Filona**, savremenika Pavlovog učitelja Gamalijela, prožimaju praktično ceo judaizam. Iako Pavle nikada u dobrom smislu nije govorio o grčkoj mudrosti i filozofiji, mogao je da je citira ukoliko bi se javila potreba.

U sedamnaestom poglavlju Dela apostolskih, Pavle je ušao u Atinu, susreo se sa još jednim aspektom grčkog duha, a to je ***„religijski duh".***

Pavle u Atini

U XVII poglavlju Dela apostolskih nama je rečeno da su Pavlova misionarska putovanja dovela njega do Atine, Grčke i da je ostavio Timoteja i Silu kod Bera. Šesnaesti stih kaže:

> *„A kad ih Pavle čekaše u **Atini**, razdraži se duh njegov u njemu **gledajući grad pun idola**."*

Ovo je Atina koja je poznavala Sokrata, Platona i Aristotela i Aleksandra Velikog. Ovo je bila religiozna Atina u kojoj su se nalazili hramovi Zevsa, Atine, Afrodite, Hermesa, Olimpusa i drugih. Kažu da je bilo više hramova i mesta za obožavanje bogova u drevnoj Atini nego što je bilo hrišćanskih crkava u većini američkih gradova danas.

Istoričar Will Durant kaže:

> *„Religijska imaginacija Grčke proizvela je bogatu mitologiju i pantenon koji okuplja ljude. Svaki predmet sile zemaljske ili nebeske, svaki blagoslov i svaki teror, svaki kvalitet pa čak i poroci čovečanstva bili su personifikovani kao božanstva, obično **u ljudskom obliku**. Nijedna druga religija nije bila toliko antropomorfna (usredsređena na čoveka) kao Grčka. Svaka delatnost, profesija i umetnost imala je svoje božanstvo, ili, kako mi to volimo da kažemo, svog sveca čuvara; kao dodatak tome, bilo je i demona, harpija, furija, vila, gorgona, sirena, nimfi, skoro u istom broju kao i smrtnika na zemlji. Uprkos uspesima filozofije i pokušajima nekolicine da propovedaju monoteističku veru, ljudi su do kraja helenske civilizacije nastavljali da stvaraju mitove, pa čak i bogove."*[1]

Pre svega, Grci su obožavali **trijadu bogova**, sačinjenu od „zastrašujućeg **Zevsa** na oblacima koji pravi kišu i vlada munjom", koji gleda na *„Oca Boga svih bogova,"* **Posejdona**, boga mora (obožavanog u lukama i sličnim gradovima) i **Hada**, poznatog i pod imenom Pluton, Boga podzemlja**. Razmotrite ovo nesveto trojstvo**!

Ispod gore navedene **trijade**, Grci su obožavali gomilu manje bitnih bogova koji se mogu podeliti u 7 grupa: nebeski bogovi, zemaljski bogovi, bogovi plodnosti, životinjski bogovi, bogovi predaka ili bogovi heroji i Olimpijci. Will Durant kaže:

> *„Hiljadu manje bitnih božanstava boravilo je na zemlji, u vodama i u vazduhu koji ih okružuje: duhovi svetog drveća, posebno hrasta; Nereide, Najade, Okeanide, u rekama, jezerima ili moru; bogovi koji se javljaju kao bunari ili izvori, ili teku kao zasebni tokovi poput Meandra ili Sperheja, bogovi vetra poput Boreasa, Zefirusa, Notusa i Eurusa, sa njihovim gospodarom Eolom; ili veliki bog Pan, rogati, potkovani, senzualni, nasmejani Brižljivac, bog čobana i jata, šume i divljači koja u toj šumi živi, onaj čija magična flauta može da se čuje u svakom potoku i svakoj dolini, čiji zastrašujući jecaj donosi paniku svakom bezbrižnom krdu, i čiji služitelji su bili fauni i sartiri, a ti satiri su bili zvani „sileni", pola* ***koze*** *pola* ***Sokrati****. Svuda u prirodi postojali su bogovi, vazduh je bio toliko prepun dobrih i loših duhova da, kako to tvrdi nepoznati pesnik, „ne postoji ni jedna prazna pukotina u kojoj možeš da uguraš šiljak oštrice kukuruza."*[2]

Nije ni čudo da gore navedeni stih iz Biblije (Dela 17:16) o apostolu Pavlu kaže: *„razdraži se duh njegov u njemu gledajući grad* ***pun idola.****”* Obratite pažnju na prvu reč u narednom stihu: „*Stoga*”. Stoga je Pavle počeo da propoveda! Da je čovek imao imalo „propovedanja” u sebi, on bi propovedao u Atini, a Pavle je bio pun „propovedanja”. On je Jevrejima propovedao u sinagogama i na tržnicama a filozofima Epikurejcima i Stoicima, kad god ih je sretao. Oni su slušali jer:

> *„A Atinjani svi i putnici iz drugih zemalja ne behu nizašta drugo nego da šta* ***novo kazuju ili slušaju****” (stih 21).*

Odgovori su bili raznoliki. Neki su govorili *„Šta hoće ovaj besposlica? A drugi: Vidi se kao da hoće nove bogove da propoveda. Jer im propovedaše evanđelje o Isusu i o vaskrsenju”* (stih 18). Onda je grupa Atinjana odvela Pavla do Areopaga, kamenitog brda gde se sastajao Vrhovni sud (severozapadno od Pantenona), na prostor poznat kao „brdo Marsa” i rekli su mu „propovedaj”. On je to i učunio!

> *„A Pavle stavši nasred Areopaga reče: Ljudi Atinjani! Po svemu vas vidim da ste vrlo pobožni” (stih 22).*

Upotreba reči „sujeveran” zahtevala je dosta hrabrosti. U pitanju je grčka reč „***deisidaimonesteros***” i znači „previše religiozan”, ali u korenu sadrži reč „daimon”. Daimon je grčki način pisanja reči „demon” i znači „demon ili natprirodni duh loše prirode – đavo.” Dakle, Pavle je rekao ovoj grupi znatiželjnih Atinjana „Previše ste demonski religiozni” ili, drugim rečima, „Vaša religija je zla!”

Sada kad je Pavle zadobio njihovu pažnju on je morao da nađe nešto na čemu može da bazira svoju poruku, a to je sledeće:

> *„Jer prolazeći i motreći vaše svetinje nađoh oltar* (bukvalno„bogove koje obožavate") *na kome beše napisano: BOGU NEPOZNATOM. Kog dakle ne znajući poštujete* ***Onog*** *vam ja propovedam (stih 23).*

Zar nije neverovatno to što su oni, uz svo obožavanje stotinu bogova, imali potrebu da obožavaju **Jednog Pravog Boga**. Kako je John Adams, naš drugi predsednik (hrišćanin) napisao u pismu svojoj ženi Abigail „Čovek je jedina životinja koja je gladna i kad joj je stomak pun." [3] Pavle nastavlja:

> *„Bog koji je stvorio svet i sve što je u njemu, On budući Gospodar neba i zemlje, ne živi u rukotvorenim crkvama" (stih 24).*

Pavle im govori o Bogu Stvaraocu, Bogu Avrama, Isaka i Jakova, Gospodu Bogu našem Ocu. Obratite pažnju na *„Gospodar neba i zemlje."* Ovo nije Isus već Isusov Otac. Saslušajte reči samog Isusa, zabeležene u stihu 10:21 Evanđelja po Luki:

> *„U taj čas obradova se Isus u duhu i reče: Hvalim Te,* ***Oče, Gospode neba i zemlje*** *..."*

U našoj pogrešnoj doktrini, to mesto smo dali „čoveku Hristu Isusu" ali Isus i Pavle su podučavali da je Bog naš Otac „Gospodar neba i zemlje", Veliki Car univerzuma. Saslušajte Pavla:

> *„Jer kroz* ***Njega*** *živimo, i mičemo se, i jesmo; kao što i neki od* ***vaših pevača*** *rekoše: Jer smo i rod Njegov" (Dela 17:28).*

Ovde Pavle citira dva grčka pesnika Epimenida i Aratisa. Oni su toliko bili u pravu, Stvaralac Bog jeste naš Otac.

> *„Nije li nam svima **jedan Otac**? Nije li nas **jedan Bog** stvorio?" (Malahija 2:10).*

Pavle se složio sa ovim Grcima koliko god je to bilo moguće. Nije ni čudo da su ovi pesnici nešto pogodili. Imamo izreku: „I ćorava koka ubode neko zrno."

Obratite pažnju na ono što je Pavle mogao da propoveda i što bi od njih izazvalo nekoliko uzvika saglasnosti. On nije pomenuo „božansku logos doktrinu". O ovoj popularnoj doktrini podučavali su Sokrat, Platon i drugi filozofi više od 400 godina.

Niti je Pavle pomenuo doktrinu „drugog božanstva" ili „drugog boga", o čemu je govorio Platon više od 375 godina p.n.e. On je govorio o njima kao o jednom entitetu, biću, osobi; Gospodu Bogu raja i zemlje! Obratite pažnju na stih 30:

> *„Ne gledajući dakle Bog na vremena neznanja, sad **zapoveda svima ljudima svuda da se pokaju**" Pokaju! A ne „veruju"!*

Zašto?

> *„Jer je postavio dan u koji će on („Bog sudija svih" – Jevrejima 12:23) suditi vasionom svetu po pravdi **preko čoveka** (Isusa) koga On (Bog) odredi, i dade svima veru vaskrsnuvši ga (Isusa) iz mrtvih" (stih 31).*

Neverovatno je to da je Isus bio u raju sa Ocem 20 godina kada je Pavle stajao na brdu Mars, ali on i dalje može da govori o njemu kao o *„tom čoveku („ljudskom biću") koga je Bog odredio."* Isus govori o sebi nekoliko puta u Svetom pismu kao o „*čoveku*".

> *„A sad gledate **mene** da ubijete, **čoveka** [gr. antropos] koji vam istinu kazah koju čuh od Boga." (Jovan 8:40)*

Reč „čovek" u ovom stihu na grčkom je athropos i ima jedno značenje, „***ljudsko biće***". Zašto **mi** insistiramo da od njega napravimo „Boga" ili natprirodno biće. Pavle to nikada nije uradio ni u jednoj od svojih propovedi niti u svojim rukopisima. Da je verovao da je Isus Bogočovek ili božanstvo, on bi sigurno rekao ovim Grcima, jer su njihove doktrine bile prepune *bogova kao ljudi* i *ljudi kao bogova*. Oni su bili humanisti i voleli su da deifikuju (obožavaju) ljude! Setite se da je Will Durant rekao: „Svaki predmet ili sila … bili su personifikovani u božanstva, obično u ljudskom obliku."[4] To je „*inkarnacija*" u svom začetku.Saslušajte ove pogrešne Tertulijanove izjave: „*Bog pati da bi bio začet u majčinoj materici i čeka vreme svog rođenja. Kada se rodi, on čeka da odraste … **Zar Bog nije bio razapet?**I nakon što je stvarno razapet, zar on nije umro? I nakon što je zaista umro, zar on nije vaskrsao?" (Rečnik ranih hrišćanskih verovanja; strana 356).*

Harnack kaže: „U njima (grčkim crkvenim očevima) religijska i realistična ideja se odigrava … deifikovanje ljudske rase kroz inkarnaciju Sina Božijeg."[5] Apostol Pavle o tome nije ništa znao. On je mislio da Božija svrha nije bila da od nas napravi „bogove" već da od nas napravi „pravične ljude", krvlju Njegovog dragog Sina.

Pregled Pavlove propovedi

Hajde da ponovo bacimo pogled na Pavlovu propoved u Atini i da se postaramo da se ona poklapa sa doktrinama koje mi propovedamo i podržavamo.

1. Pavle je propovedao o nejevrejima, našem Stvaraocu Bogu i ,,tom čoveku kog je on odredio". On nije pomenuo trijadu, tročlanost, trojstvo niti inkarnaciju.
2. Pavle je propovedao o sudnjem danu koji će doći. (Vidi Otkrovenje 20:11-15).
3. Pavle je govorio o pokajanju (ne samo o verovanju). Bog *,,sad zapoveda svima **ljudima** svuda (Jevrejima i nejevrejima) da se **pokaju**" (Dela 17:30).*

Trebalo bi obratiti pažnju na to da za razliku od nekih kasnijih učitelja, Pavle nije video ništa ovde u atinskoj ,,demonskoj religiji" čime bi mogao da obogati evanđelje Božije.

Moć ovog demonskog „grčkog duha"

Pošto je ,,grčki duh" moćan demonski duh kog Danilo u stihu 10:20 naziva ,,knezom Grčke", a u stihu 8:6 govori o ,,besu njegove moći", jedva da postoji išta na zemlji što može da se odupre uticaju tog duha. Čak je i moćni Rim koji je pokorio Grčku na momente osvajan uticajem ovog duha. Kada su se rimski vojnici vraćali kući, pojavila se nabujala reka ,,Grčkog naroda" a prezrivi Rimljani su ih nazivali: zatočenicima, robovima, izbeglicama, trgovcima, putnicima, atletama, umetnicima, glumcima, muzičarima, učiteljima, profesorima, koji dovode svoje bogove sa sobom. Mnogi od njih su postali tutori u rimskim porodicama,

neki učitelji su otvorili škole u kojima se uči grčki jezik i literatura. Neki su davali instrukcije po pitanju govorništva, književne kompozicije i filozofije.

Grčko osvajanje Rima preuzelo je oblik slanja grčke religije i komedije rimskim običnim ljudima, a grčkog morala, filozofije i umetnosti višoj klasi.

Rimske vođe uskoro su videle na koju stranu duva ovaj jak vetar i to ih je uzbunilo. 161. godine nove ere, senat je doneo odluku da *„filozofi ili retoričari ne smeju dobiti dozvolu za Rim,"* ali je bilo prekasno. Rimski državnik Ciceron je rekao: „potok koji je potekao od Grčke do našeg grada nije bio mali, već je to bila moćna reka kulture i učenja." Kako Will Durant kaže: *„Ovo je **glavni potok** istorije evropske civilizacije; sve su ostale samo **pritoke**."* Kako to rimski pesnik Horacije kaže: „Pokorena Grčka zarobila je svog varvarskog osvajača." [6]

Šta je sa hrišćanstvom?

Nakon smrti Božijih velikih apostola koji su branili istinu u prvom veku, **ni hrišćanstvo se nije oduprlo ovom moćnom *„grčkom duhu"* i njegovim lažnim doktrinama.**

Kako su to profesor Harnack i profesor Durant vešto zabeležili, doktrine grčkog helenizma dospele su u potok hrišćanstva i izobličile njena učenja. Koja su to pogrešna učenja među ovima?

1. **Inkarnacija** i reinkarnacija.
2. Humanizam – Potraga za ljudskim znanjem i deifikacija čoveka.

3. **Trijada bogova.**

4. Čistilište.

5. Kupovina indulgencija od strane bogatih kako bi se njihovi mrtvi oslobodili iz Čistilišta.

6. Molitva mrtvim herojima (svecima).

7. Univerzalizam – Verovanje da će sve, i dobro i loše, pronaći večan blagoslov.

8. Konzumiranje „bukvalnog" mesa bogova kako bi postali božanstvo.

9. Obožavanje „velike majke boginje" Demetre, i njenog sina Triptolemusa. Durant kaže: *„U suštini, to je isti mit kao i onaj o Izidi i Ozirisu u Egiptu, Tamuzu i Ištar u Vavilonu, Aster i Adonisu u Siriji, Kibeli i Atisu u Frigiji. Kult majčinstva preživeo je klasična vremena kako bi dobio novi život u vidu obožavanja* ***Marije, Majke Božije****"*[7]

Razmatranje Pavlove službe upućene Grcima i stav prema njima

Pavle je voleo Grke, i veliki deo njegovog služenja je upućen njima.

> *Pavle i Varvari su propovedali u Koniji i* „velika većina kako Jevreja tako i Grka je verovala" (Dela 14:1).
>
> *Pavle i Sila su propovedali u Solunu i* „Tako verovaše mnogi od njih, i od poštenih grčkih žena i od ljudi ne malo" (Dela 17:12).
>
> *Pavle je propovedao u Efesu dve godine,* „tako da svi koji življahu u Aziji, i Jevreji i **Grci**, čuše reč Gospoda Isusa" (Dela 19:10).
>
> *Pavle „dođe u* ***Grčku****. Poživevši pak onamo tri meseca" (Dela 20:2-3).*

Pavlovo služenje upućeno Grcima bilo je motivisano onim u **šta je on verovao**.

> Evanđelje Hristovo ,,Jer se ne stidim evanđelja Hristovog; jer je sila Božija na spasenje svakome koji veruje, a **najpre** Jevrejinu i **Grku**" (Rimljanima 1:16).
>
> ,,Jer nema razlike među Jevrejinom i **Grkom**: jer je On Bog svih, i bogat za **sve** koji Ga prizivaju" (Rimljanima 10:12, Galatima 3:28, Kološanima 3:11).

Pavlov voljeni ,,sin u evanđelju", Timotije, bio je Grk. On je rođen od oca Grka i majke Jevrejke (Dela 16:1-3) i njegov verni saradnik Sila takođe je bio Grk (Galatima 2:3).

Pavle, kao jevrejin, govorio je hebrejski i kada mu se Isus odozgo obratio on je govorio hebrejski. Ali, kao *obrazovani* Jevrejin, pavle je takođe govorio grčki *(Dela 21:37).*

Bar tri puta u Svetom pismu stoji kako Pavle citira stare grčke pesnike, **ne zarad doktrine, već da bi izneo poentu** (Dela 17:28; 1.Korinćanima 15:33, Titu 1:12).

Međutim, Pavle se uvek protivio grčkoj filozofiji i doktrini i izbegavao ih. Ubrzo nakon njegovog razgovora u Damasku, Barnabas ga je odveo u Jerusalim kako bi ga upoznao sa crkvom:

> *,,I govoraše i prepiraše se* ***s Grcima*** *(ne na njihovoj strani već* ***protiv*** *njih), a oni gledahu da ga ubiju" (Dela 9:29).*

U jednom trenutku, Pavle je ostavio Tita na Kritu, grčkom ostrvu odakle su Grci primali dosta umetničkih dela, religiju, karakter, pa je Tita mogao „da popravi šta je nedovršeno" (Titu 1:5). Ali Pavle mu je dao savet u vezi sa njegovim ličnim navikama:

> *„A reče neko od njih, njihov prorok: Krićani svagda lažljivi, zli zverovi, besposleni trbusi. Svedočanstvo je ovo istinito; zaradi tog uzroka karaj ih bez štađenja, da budu zdravi u veri" (hrišćanska doktrina) (Titu 1:12-13).*

Tu su neobično jake reči za Pavla, ali on je imao iskustva sa tim koliko podmukla i razorna grčka filozofija i doktrina može da bude. Citat je uzet od grčkog pesnika Epemenida (stanovnika Knososa, VI vek p.n.e) koji je bio veoma poštovan među stanovnicima Krita i nekoliko ispunjenih predviđanja se pripisuje njemu. U grčkoj literaturi „cretanize" znači lagati[8] , a kako stoji u Websterovom rečniku, moderna reč „cretin" znači „veoma glupa osoba".

Naravno, Pavle se jako protivio svim vrstama pogrešnih doktrina kad god ih je pronašao, a u narednih nekoliko stihova, on nas upozorava i na lažne *jevrejske* doktrine:

> *„Ne slušajući **jevrejske gatalice** ni zapovesti ljudi koji se odvraćaju od istine. Govore da poznaju Boga, a delima Ga se odriču; jer su mrski i neposlušni, i ni za kakvo dobro delo valjani. **A ti govori šta pristoji zdravoj nauci"** (Titu 1:14, 16; 2:1).*

Pavle i Korinćani

U Pavlovo vreme, grad Korint je na mnoge načine bio glavni grad Grčke, imao je oko 650.000 stanovnika (250.000 i 400.000 robova). Bio je to grad tipične grčke kulture. Ti stanovnici su se interesovali za grčku filozofiju i veoma su cenili mudrost. Bio je to vrlo religiozan grad u kome se nalazilo najmanje dvanaest hramova, uključujući i grad boginji Afroditi. Ona je bila boginja ljubavi, a obožavanje ove boginje je uključivalo i „prostituciju u hramu" i u jednom trenutku 1000 „svetih prostitutki" služilo je u ovom hramu. Nije ni čudo što je grčki glagol „ to Corinthianize" poprimio značenje „praktikovanje seksualne besmrtnosti."[9]

Očekivali bismo da Pavle započne svoje pismo upućeno hrišćanskoj crkvi u njenom nemoralnom okruženju upozorenjem protiv seksualne izopačenosti. On se kasnije pozabavio ovom temom, ali je Pavle znao da ljudi žive onako kako veruju i da je njihova zavisnost od mudrosti i filozofije ključ problema. Stoga, on je svoju veliku poslanicu pod nazivom *Prva poslanica Korinćanima* napadom na **grčku ljudsku mudrost**.

> *„Jer Hristos ne posla mene…da propovedam evanđelje, ne **premudrim rečima**, da ne izgubi silu krst Hristov. Jer je reč krstova ludost onima koji ginu; a nama je koji se spasavamo sila Božija. Jer je pisano: Pogubiću **premudrost** premudrih, i razum razumnih odbaciću. Gde je premudri? Gde je književnik? Gde je prepirač ovog veka? **Ne pretvori li Bog mudrost ovog sveta u ludost?** Jer budući da u premudrosti Božijoj **ne pozna svet premudrošću Boga**, bila je Božija volja da ludošću poučenja*

> *spase one koji veruju. Jer i Jevreji znake ištu, i* ***Grci premudrosti traže****. A mi propovedamo Hrista razapetog, Jevrejima, dakle, sablazan a Grcima bezumlje; Onima pak koji su pozvani, i Jevrejima i Grcima, Hrista, Božiju silu i Božiju premudrost. Jer je ludost Božija mudrija od ljudi, i slabost je Božija jača od ljudi. Jer pogledajte znanje svoje, braćo, da nema ni mnogo* ***premudrih*** *po telu, ni mnogo silnih ni mnogo plemenitih; Nego što je ludo pred svetom ono izabra Bog da* ***posrami premudre****; i što je slabo pred svetom ono izabra Bog da posrami jako. Da se ne pohvali nijedno telo pred Bogom" (1. Korinćanima 1:17-27, 29)*

Da li iko može da porekne da se Božiji čovek, veliki apostol Pavle čvrsto odupreo „grčkom duhu" i „helenizaciji" crkvene doktrine o Isusu Hristu? Nije ni čudo što se to nije desilo dugo nakon njegove smrti! Ali, kroz Duha on je video da će se to desiti.

> *„Jer ja ovo znam da će po odlasku mom ući među vas teški vuci koji neće štedeti stada; I između vas samih postaće ljudi koji će govoriti izvrnutu nauku da odvraćaju učenike za sobom. Zato gledajte …" (Pavle, Dela 20:29-31)*

Ponovo, Pavle upozorava!

*„****Čuvajte*** *se da vas ko ne zarobi* ***filozofijom*** *…"* Obratite pažnju na ***čuvajte se.*** Pavle nije upotrebio„primetite" „budite oprezni" ili „upozoravam vas", već je upotrebio reč koja predstavlja najjače upozorenje. ***„Čuvajte se".*** Kao „Čuvajte se psa!" ili „Čuvajte se visokog napona!" Istu reč upozorenja Isus je upotrebio kada je rekao učenicima:

*„Tada razumeše da ne reče kvasca hlebnog da se **čuvaju**, nego nauke farisejske i sadukejske" (Matej 16:12).* Obratite pažnju na to da je farisejska doktrina slična doktrini grčkih Stoika , a kako stoji u istorijskim beleškama, sadukeji su helenizovani. **Čuvajte se! Budite oprezni!**

Molimo vas molitveno nam se priključite dok u Svetom pismu tražimo način da istinu odvojimo od tradicije, a ono „kako je Bog rekao" od doktrina i ljudskih zapovesti. Imamo toliko toga da naučimo i zaboravimo!

Slava Bogu na visini!

„**Biblija ne podučava o doktrini trojstva. Niti sama reč „trojstvo"** i koncepti poput „jedan-u-tri", „jedna suština" (ili „supstanca") i „**tri osobe**" predstavljaju biblijski jezik. Jezik doktrine predstavlja jezik stare crkve **uzet iz klasične grčke filozofije.**

Trijadolog i profesor Shirley C. Guthrie, Jr.
Christian Doctrine (str. 76-77)

9. Papin govor

Kada mi je prijatelj dao štampanu kopiju govora Pape Benedikta XVI na univerzitetu u Regensburgu, Nemačkoj, 12. septembra 2006. godine, to me je navelo da napišem knjigu o uticaju grčke filozofije na hrišćansku doktrinu. To je bio govor koji se čuo širom sveta, jer u njemu Benedikt citira kratku izjavu koju je vizantijski vladar (hrišćanin) Manojlo II Paleolog izneo u vezi sa nasiljem nad Muhamedom i sa „njegovom naredbom da potegne mač vere koju je propovedao." Govor je pokrenuo gnev među muslimanima, što je dovelo do toga da Benedikt iznese izjavu Vatikana koja je delom bila objašnjenje a delom izvinjenje.

Međutim, govor se ne odnosi primarno na islam. Govor je deo stalnog papinog truda da **zaustavi** tendenciju hrišćanstva i hrišćanske doktrine da se „dehelenizuje", koja je danas očigledna. Zapravo, on je upotrebio reči *„helenizam", „helenizacija"* ili *„dehelenizacija"* devet puta. Kao što smo to prethodno zabeležili, reč *„helenizam"* znači *„imitacija Grčke mislima, kulturom, jezikom i običajima."* U drevna vremena, Grci su se zvali *„Heleni". „Helenizovati"* znači *„postati kao Grci po pitanju običaja, ideala, formi ili jezika,"* i *„dehelenizacija"* podrazumeva uklanjanje takvih stvari.

Papa Benedikt je u pravu što se tiče jednog aspekta. Danas na hrišćanstvo deluje snažna sila, bez sumnje naređena od strane Boga, da se prizna i ponovo ispita hebrejski koren. Ovo je koren o kome apostol Pavle govori u jedanaestom poglavlju Poslanice rimljanima kada podseća nejevrejske hrišćane da su nakalemljeni na „dobro drvo masline" (stih 24). On u

osamnaestom stihu kaže *„ne nosiš ti korena nego koren tebe.“* Sada postoji glad među iskrenim hrišćanima da vide i da shvate jevrejstvo Isusovo i njegovih apostola. Sa ovom tendencijom na umu, kada je magazin *Time* u izdanju pod nazivom *„Deset ideja koje menjaju svet”* koje je izašlo 12. marta 2008, deseta ideja je nosila ime *„Ponovno judaizovanje Isusa”.* U ovim novinama stoji *„Ovo je seizmično”* i uključuje *„pre svega prihvatanje da je Isus rođen kao Jevrejin i da je radio jevrejske stvari; a zatim priznanje da su on i njegov tumač Pavle videli sebe kao Jevreje čak i dok su osnivali nešto što će postati druga vera.”* Ovaj članak citira novozavetnog učenjaka Vanderbilt univerziteta Amy-Jill Levine kako kaže *„ako pogrešno shvatite ovaj (jevrejski) kontekst, sigurno ćete i Isusa shvatiti pogrešno.”* Čemu bih ja samo dodao jedno svesrdno „Amin!”

Papa Benedikt svakako vidi *„helenizaciju hrišćanstva”* (venčanje hrišćanske doktrine sa grčkom filozofijom koja se desila u drugom, trećem i četvrtom veku) kao dobru stvar. On opisuje Manojla, koga citira, kao *„vizantijca (hrišćanina) oblikovanog grčkom filozofijom.”* On kaže: *„Verujem da ovde možemo da vidimo duboku harmoniju između onoga što je grčko u najboljem smislu reči i biblijskog shvatanja vere u Boga.”* On kaže: *„Susret biblijske poruke i grčke misli se nije desio slučajno.”* On pominje Pavlove vizije u stihovima 16:6-10 Dela apostolskih, u kome jedan čovek iz Makedonije moli: *„dođite u Makedoniju i pomozite nam”* i kaže da ova vizija pokazuje *„suštinsku nužnost približavanja (spajanja) biblijske vere i grčke radoznalosti.”* On kaže: *„**Biblijska vera,** u helenskom periodu, susrela se sa **najboljom grčkom mišlju** na dubokom nivou, što je rezultiralo **međusobnim bogaćenjem…**”*

On sa uživanjem govori o *„samom srcu hrišćanske vere i ... srcu grčke misli koje su se sada spojile u veru…"* On osuđuje činjenicu da *„u kasnom srednjem veku pronalazimo tendencije u teologiji koje bi uništile ovu sintezu (kombinovanje)* ***grčkog*** *i* ***hrišćanskog duha.****"* Pitanje. Ja znam za ***„hrišćanski duh",*** *ali šta je zapravo taj „****grčki duh****" kome papa govori više puta u svom govoru?* On tvrdi da je *„ova konvergencija, uz naknadno dodavanje rimskog nasleđa, stvorila Evropu i ostaje osnova onoga što se sa pravom može nazvati Evropom."* On kaže: *„Teza da* ***ključno pročišćeno grčko nasleđe formira ključan deo hrišćanske vere*** *suprostavljena je pozivom za* ***dehelenizaciju hrišćanstva****."*

On kaže da se ova *„dehelenizacija prvo pojavila u reformaciji u XVI veku. Posmatrajući tradiciju šolastičke teologije, reformatori* (Luther, Calvin, Wesley) *su mislili da su suočeni sa sistemom vere u* ***potpunosti uslovljenom filozofijom ...baziranom na stranom sistemu mišljenja.***"

On osuđuje *„sola scriptura princip"* (baziranje doktrine samo na Svetom pismu) koju su reformatori usvojili, i činjenici da su *„tražili veru u ovom čistom, prvobitnom obliku, koji se može naći u reči Biblije."* Naravno da katolička crkva pogrešno podučava da do ove **istine** treba doći **tradicijom i iskustvom, pored Biblije.**

Trebalo bi u ovom trenutku reći da je šteta što su reformatori u to vreme pokušavali da se otarase hrišćanstva od pogrešne katoličke dogme, i da nisu pažljivo razmotrili doktrinu trojstva koja je prvobitno bila grčka.

New International Encyclopedia kaže:

> *„Trijadološka doktrina; katolička vera je sledeća: Obožavamo jedno u trojstvu ... Doktrinu je nemoguće pronaći u svom u potpunosti razvijenom obliku u Bibliji. Moderna teologija ne pokušava da je pronađe u Starom zavetu.* ***U vreme Reformacije, protestantska crkva preuzela je doktrinu trojstva, bez ozbiljnog razmatranja.*** *“* [1]

Poznati katolički učenjak, Graham Greene, koji brani njihove doktrine od pretpostavke o Mariji, rekao je:

> *„Naši protivnici ponekad tvrde da se ne treba držati nikakvog verovanja koje nije eksplicitno iskazano u Bibliji ...* ***ali protestantske crkve su same prihvatile dogme poput trojstva, za koje ne postoji nikakav precizan autoritet u Bibliji.*** *“* [2]

Papa Benedikt kaže da je *„druga faza procesa helenizacije“* počela u XIX veku rukopisima nemačkog istoričara *„Adolfa Von Harnacka kao njenog istaknutog predstavnika.“* Harnack je 1800ih napisao izuzetan izveštaj koji beleži formiranje hrišćanske doktrine i crkvenih očeva u vekovima koji su usledili nakon smrti Isusovih apostola. Zove se *„Istorija Dogme“* i detaljno čitanje iste razorno deluje na doktrine trojstva i inkarnacije. Nije ni čudo što papa smatra ovo delo važnim korakom u *„dehelenizaciji“* hrišćanstva. On kaže: *„Harnack ima cilj da hrišćanstvo vrati u harmoniju sa modernim razumom, i da ga oslobodi naizgled* ***filozofskih i teoloških*** *elemenata,* ***poput vere u božansku prirodu Hrista i troročlanog Boga.***“

On kaže da je Harnack napravio *„razliku između Boga filozofa i Boga Avrama, Isaka i Jakova.“* Papa možda ovo gore navedeno smatra lošim, ali svaki hrišćanin koji voli Boga u veruje u Bibliju treba da to smatra dobrim!

Benedikt govori o ***„trećem stadijumu dehelenizacije, koji je sada na snazi***.“On nastavlja: *„danas se često govori da sinteza sa helenizmom koja se dogodila ranoj crkvi je bila preliminarna inkulturacija* (način na koji kultura deluje na doktrinu), *koja ne mora da bude vezana za druge kulture. Kažu da crkva ima pravo da se vrati na* ***jednostavnu poruku Novog zaveta*** *pre te (Grčke) inkulturacije ...* ***Ova teza ne samo da je pogrešna; štura je*** *i nedostaje joj preciznosti. Novi zavet je napisan na grčkom i nosi otisak grčkog duha, koji je sazreo do trenutka kada je Stari zavet nastao.“*

Papa Benedikt ima pravo da bude zabrinut! Milioni ljudi širom sveta, posebno u Srednjoj i Južnoj Americi, napuštaju rimokatoličku crkvu zbog njenih paganskih doktrina i praksi. To je prouzrokovalo rast fundamentalističkih vera, posebno onih sa jednostavnom porukom Evanđelja i slobodom da obožavaju svetog Duha. Prepoznavši ovu tendenciju, magazin *Newsweek* u članku koji je objavljen 21.septembra 2009.godine ističe:

> *„Pentekostalizam,* ***najnoviji rastući religijski brend u svetu,*** *naglašava darove duha: lečenje i pričanje nepoznatog jezika. U svojoj novoj knjizi, Budućnost vere, profesor sa Harvarda Harvey Cox novo doba naziva „dobom duha“.*

Ovo ne može biti ništa drugo do ispunjenja Božijeg obećanja vezanog za kraj sveta, kako to stoji u Joilovom stihu 2:28 i stihu 2:17 Dela apostolskih, niti to iko može sprečiti!

> *„I posle ću izliti duh svoj na svako telo, i proricaće sinovi vaši i kćeri vaše, starci će vaši sanjati sne, mladići će vaši viđati utvare."*

Što se tiče upotrebe termina *„Pentekostalizam"* u *Newsweeku*, verujem da oni misle na *iskustvo* a ne samo na *etiketu.* Nadam se! Pošto u skladu sa Novim zavetom, ni rana crkva a ni apostoli nisu upotrebljavali reč „pentekostalno", vrlo malo možemo postići time ako mi to uradimo. Međutim, dosta toga se može dobiti krštenjem sa svetim Duhom kao što se desilo na Duhove (Dela apostolska 2:4). Ovom moći „koja je došla odozgo" tek rođena crkva je porasla od „oko 120" do oko tri hiljade sto dvadeset. (Mogu li da predložim da se ovo krštenje svetim Duhom usvoji kao program rasta crkve u jednom koraku?).

Povratak na govor Pape Benedikta

Papa Benedikt sigurno jeste na strani grčke filozofije, jer je tokom čitavog svog govora fokusiran na odbranu iste. On stalno upotrebljava termine Platonizam (Plato), Platonista i Platonsko. Iako u ovom govoru nije pomenut Isus, niti citiran, Benedikt je smatrao prikladnim da pomene Sokrata nekoliko puta i svoj govor završio citatom ovog čudnog grčkog filozofa. Kako idemo dalje, razumećemo jasnije koliko je „helenizovan" ne samo katolicizam već i celokupno hrišćanstvo!

Pagansko hrišćanstvo

Frank Viola i George Barna su prouzrokovali pometnju kada su 2008. godine objavili *„eksplozivnu“* i *„uznemirujuću“* knjigu pod nazivom *Pagansko hrišćanstvo.* Viola je priznati autor osam knjiga, i ekspert priznat na nacionalnom nivou po pitanju novih tendencija crkve.

Barna je autor 39 knjiga ali je najviše poznat kao „hrišćanski anketar“, osnivač i vođa *Barna grupe* , istraživačke firme koja drži svoj prst na pulsu trenutnih hrišćanskih pitanja. On je izvikan kao *„najcitiranija osoba u hrišćanskoj crkvi danas,“* i jedan je od najuticajnijih vođa. Knjiga *Pagansko hrišćanstvo* privuklo je pažnju, kako hrišćanskih tako i sekularnih medija, jer je na vrlo dokumentovan način otkrilo uznemirujući stepen do kog su strani uticaji poput grčke filozofije i paganskih običaja (grčkih i rimskih) dospeli u prihvaćene ideje i *prakse* modernog hrišćanstva! (Moja knjiga ispituje na koji način su paganski uticaji oštetili hrišćansku doktrinu).

Viola i Barna *„veruju da je crkva iz prvog veka bila crkva u svom najčistijem obliku, pre nego što je zaprljana i korumpirana,“* i iako hrišćanstvo još uvek veruje da *„postupa po knjizi“,* zabrinuti su zbog efekta koji je paganizam izvršio nad njim. Oni vide ovo u *„crkvenim uslugama, edukaciji i raspodeli sveštenstva, rutinama koje se obično upotrebljavaju u službi mladih ljudi, metodama prikupljanja sredstava za sveštenstvo, načinima na koje se muzika upotrebljava u crkvama, pa čak i u prisustvu i prirodi crkvenih građevina.“*[3]

Oni pišu: *„nakon što su Rimljani uništili Jerusalim 70.godine nove ere, Judejsko hrišćanstvo je opalo po broju i moći. Nejevrejsko hrišćanstvo je zadominiralo, a nova vera je počela da apsorbuje grčko-rimsku filozofiju i rituale.“* Oni nastavljaju: *„Zapanjujuće je to što veliki deo onoga što činimo za crkvu preuzeto direktno iz paganske kulture u periodu koji je nastupio posle apostola (posle 100. godine nove ere). Paganizam je dominirao Rimskim kraljevstvom sve do četvrtog veka, a mnogi od njegovih elemenata prihvaćeni su od strane hrišćana ... posebno tokom Konstantinove vladavine i malo kasnije (324.-600)“* (str. 6). Oni kažu da je *„Konstantinovim shvatanjem dominiralo sujeverje i paganska magija“* i da *„priča o njemu ispinjava tamnu stranicu istorije hrišćanstva“* (strana 17). ***„Hrišćanstvo četvrtog veka je i te kako oblikovan grčkim paganizmom** i rimskim imperijalizmom“ (str 25). „**Konstantin još uvek živi i diše u našim umovima“** (str.40).*

Viola i Barna tačno ističu da je zagađeni potok sa kog danas hrišćanstvo pije potekao pre Kosnstantina, u Atini, u Grčkoj, sa rođenjem grčke filozofije. Oni citiraju istoričara Will Duranta kako kaže: *„grčki um, umirući, došao je u raseljeni život crkvene teologije i liturgije; grčki jezik, budući da je vekovima vladao filozofijom, postao je sredstvo hrišćanske literature i rituala.“ (str. 52).* Oni vide Platonov uticaj u modernoj hrišćanskoj arhitekturi, a uticaj grčke retorike (Grci su bili omamljeni retorikom) u modernom govorništvu u propovedaonici. Oni kažu da su do trećeg i četvrtog veka *„mnogi paganski govornici i filozofi postali hrišćani. Kao rezultat toga, **paganske filozofske ideje nenamerno su dospele u hrišćansku zajednicu. Mnogi od ovih ljudi su postali teolozi i vođe rane hrišćanske crkve i oni su poznati kao crkveni oci**“*

(str 91). Ponovo, oni citiraju Duranta kada kažu da je hrišćanstvo *„poraslo apsorbovanjem paganske vere i rituala ... jer je Judeja dala hrišćansku etiku a Grčka teologiju, Rim organizaciju – sve ovo ... dospelo je u hrišćansku sintezu" (mešavinu) (str. 119).*

Viola i Barna su trijadolozi ali iznose sledeće šokantne izjave:

> *„Ove (monastične) škole slale su misionare na neistražene teritorije nakon IV veka. Tokom ovog stadijuma, istočni crkveni oci su se upustili u platonsku misao. Držali su se pogrešnog viđenja da su Platon i Aristotel učitelji čije tehnike treba iskoristiti kako bi se Hrist približio ljudima. Iako nisu nameravali da navedu ljude na pogrešan put, njihovo oslanjanje na* ***ove paganske filozofe ozbiljno je razredilo hrišćansku veru.*** *Justin Mučenik (100-165 n.e.) je verovao da je* ***filozofija Božije otkriće Grcima.*** *On je tvrdio da su* ***Sokrat, Platon i drugi*** *imali isti stav prema nejevrejima kao što je i* ***Mojsije imao prema Jevrejima****" (strana 202).*

Ono što Viola i Barna nazivaju „srcem problema"

Oni nastavljaju:

> *„Grčki filozofi Platon i Sokrat podučavali su o tome da je znanje veština. Bog zavisi od količine nečijeg znanja. Samim tim, podučavanje o znanju jeste podučavanje o vrlini. Ovde leži koren i stablo problema sadašnjeg hrišćanskog obrazovanja. Ono je sagrađeno na Platonovoj ideji da je znanje ekvivalentno moralnom karakteru. Ovde se krije velika greška.* ***Platon i Aristotel, oba Sokratovi sledbenici, jesu očevi savremene***

> ***hrišćanske edukacije.*** *... hrišćansko obrazovanje sadašnjice, bilo da su u pitanju seminari ili Teološki fakultet, služi hranu sa pogrešnog drveta:* ***drveta znanja o dobru i zlu a ne drveta života****" (str. 215-216). (Naglasak sam svuda stavio ja).*

Što se tiče hrišćanskog teološkog obrazovanja, oni donose zaključak: *„**Atina je još uvek krvotok"** (str. 205).*

Iako se ne slažem sa svim mišljenjima koje Viola i Barna iznose u svojoj knjizi, verujem da je *Pagansko hrišćanstvo* delo koje je naređeno od strane Boga i da ga On koristi kako bi neke stvari doveo u red i nastaviće da ga koristi. Njihove istorijske činjenice i izjave su dobro dokumentovane, predlažem ovu knjigu svima koji vole i brinu o crkvi koju Isus gradi. Knjiga poput ove će te naterati da bacaš kamenje na *Davinčijev kod*, jer su tajne koje *Pagansko hrišćanstvo* otkriva blaga istina a namera autora jeste da doprinese pročišćavanju hrišćanstva, a ne da ga dodatno zaprljaju.

Zaključak

Pretpostavljam da moja braća Viola i Barna nisu uspeli da vide ironiju opravdavanja njihovog intenzivnog ispitivanja paganskog uticaja na hrišćanstvo, i veoma dobre knjige koja je time nastala, jer su je započeli citatom (poglavlje jedan –strana jedan) reuzetim od oca filozofije lično:

> *„Neispitan život nije vredan življenja"* **(Sokrat).**

Obratite pažnju na moć uticaja grčke filozofije!

10. Ko je bio Sokrat?

> ,,A Duh razgovetno govori da će u poslednja vremena odstupiti neki od vere slušajući **lažne duhove** i **nauke đavolske**, U licemerju laža, žigosanih na svojoj savesti" (Pavle govori, 1. Timotiju 4:1-2).

> ,,**Sokrat** je znao za Hrista, jer je Hrist bio i jeste logos koji boravi u svakom čoveku. Može se zasigurno reći da su svi koji su živeli sa logosom hrišćani. Među Grcima, ovo se posebno odnosi na **Sokrata i Heraklita**" (Justin Mučenik; 100-165 nove ere; rani crkveni otac).

> ,,Kada su **grčki** i **rimski um**, umesto hebrejskog, zadominirali crkvom, **desila se katastrofa** od koje se crkva nikada nije oporavila, kako u doktrini tako i u praksi" (Istoričar H.L.Goudge).

Apostol Pavle, pre nego što je ubijen (u Rimu), nikada nije izrazio strah od onoga sa čime je bio suočen. Međutim, u svom duhu on jeste pokazao strah zbog onoga što je video da će zadesiti Isusovu crkvu nakon njegovog ubrzog odlaska. On je video kako ovu nevolju donose ,,grabežljivi vuci" koji proždiru ,,stado", uvodeći ,,lažne duhove i **nauke đavolske** (doktrine zla)." Molim vas obratite pažnju još jednom:

> ,,Jer **ja ovo znam** da će po odlasku mom ući među vas **grabežljivi vuci** koji neće štedeti stada" (Dela apostolska 20:29).

Možda se Pavle osvrnuo na Isusovo upozorenje upućeno njegovim učenicima pre njegovog odlaska. ,, Idite; eto ja vas šaljem kao jaganjce među vukove" (Marko 10:16, Luka 10:3). Evo jednog dobrog pitanja. Kako ovce treba da se ponašaju u zemlji vukova? One treba da ostanu blizu čobanina, da slušaju Njegovu reč (Bibliju) i da budu na okupu. I Isus i Pavle su nas upozorili da ne pratimo ,,ljudske doktrine i tradicije." A u stihu na početku ovog poglavlja Pavle nas upozorava u vezi sa **„doktrinama đavola".**

Mislim da smo dovoljno daleko stigli u ovom našem istraživanju da mogu da iznesem ovu jaku izjavu. Doktrina trojstva i inkarnacije, na način na koji se o njima uči u savremenoj hriščanskoj teologiji, predstavlja jednu od najvećih prevara koja se ikada dogodila u istoriji čovečanstva. Ovo kažem iz dva razloga:

> 1.) Ove doktrine, od njihovog početka u drugom, trećem i četvrtom veku nove ere, zamaglile su umove milijardu ljudi u vezi sa tim ko je Svevišnji Bog Biblije! Molim vas pogledajte stih, gde Jovan doživljava viziju o događajima pred kraj sveta.
> ,,I zbačena bi aždaha velika, stara zmija, koja se zove đavo i sotona**, koja vara sav vasioni svet"** (Otkrovenje 12:9).

Razmotrite ovo. Populacija današnjeg ,,sveta" je oko 7 milijardi, jednu trećinu čine hrišćani a dve trećine **nehrišćani**. Ali Jovan nije rekao da je dve trećine sveta zavarao Satana. On je rekao: ,,Satana je zavarala ceo svet." Ne kažem da ovi hrišćani nisu spaseni, već tvrdim da je hrišćanstvo kao celina zavarano po pitanju mnogih važnih stvari. Na

primer, preko jedne milijarde ovih hrišćana se mole Devici Mariji i nazivaju je „Majkom Božijom", „Kraljicom raja" i „Kraljicom univerzuma." Milioni hrišćana u Južnoj Koreji, Japanu i drugim zemljama mešaju verovanja svojih predaka sa sopstvenim hrišćanstvom. Milioni hrišćana na Haitiju (i ljudi poreklom sa Haitija koji žive u Nju Orleansu) mešaju vudu običaje sa hrišćanskom religijom. Vudu (religija) predstavlja spajanje afričkih i hrišćanskih verovanja koja datiraju iz XVI veka. Jedan katolički sveštenik je izjavio sledeće dok je stajao usred područja razorenog nedavnim zemljotresom:

„Ako je sve kako treba, oni idu u crkvu. Ako im se nešto loše dogodi, oni idu kod vudu sveštenika da traže pomoć." On kaže da oseća „obavezu da propoveda protiv vudua, ali zna da od toga nema vajde." On veruje da **većina** hrišćana praktikuje vudu običaje sa strane, jer veruje da je to u „njihovoj krvi." (USA Today; 12. Januar 2010.)

Svojim velikim proročanskim rečima, zabeleženim u poglavlju 24 Evanđelja po Mateju, Isus stalno upozorava o dolazećoj prevari:

> „Čuvajte se da vas ko ne **prevari**" (stih 4).
>
> „I izići će mnogi lažni proroci i **prevariće mnoge**" (stih 11).
>
> „Jer će izići lažni hristosi i lažni proroci, i pokazaće znake velike i čudesa da bi **prevarili i izabrane** (hrišćane)" (stih 24).

Uzmite u obzir Isusovo uznemirujuće pitanje upućeno njegovim učenicima u stihu 18:8 Evanđelja po Luki:

> „Ali Sin čovečiji kad dođe hoće li naći veru na zemlji?"

Isus ne govori o ,,čudotvornoj veri" niti o ,,isceliteljskoj veri", on u suštini pita: ,,Kada se vratim, da li ću pronaći ljude koji poštuju hrišćansku veru?"

Ali ja sam optimista kada je u pitanju crkva! Ona u svojoj osnovi ima dobre i pobožne ljude: Petra, Jakova, Jovana, Mateju, Pavla i ostale. ,,Sam Isus Hrist predstavlja glavni kamen temeljac." (Obratite pažnju na to da **nema nijednog grčkog filozofa u temelju Isusove crkve**). Ja sam toliko optimističan, jer je Isus dao veličanstveno obećanje!

> ,,... na ovom kamenu (Petar: **„Ti si Hrist"** –ne Bog) sazidaću crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati" (Matej 16:18).

Da se vratimo na moju izjavu oko velike prevare protiv čovečanstva!

> 2. Ove doktrine je osmislio majstor prevara kako bi oduzeo slavu od našeg veličanstvenog Boga i Stvaraoca, kao što su to one i uradile. Molim vas razmotrite ovu ilustraciju:

U vreme kada je ova knjiga napisana, Barak Obama je postao predsednik SAD. Kada se on oblači svako jutro, on oblači jednog i jedinog predsednika SAD, glavnog komadanta naših oružanih snaga, najmoćnijeg čoveka na svetu. Njegov potpis na dokumentu nosi težinu te kancelarije jer je predsedništvo danas otelotvoreno u jednoj osobi, Baraku H. Obami. Bilo da ste glasali za njega ili ne, bilo da odobravate njegovu politiku ili ne, on zaslužuje poštovanje, čast i slavu te svoje pozicije!

Ali hajde da pretpostavimo da smo vi i ja započeli glasinu ili političku doktrinu da je zapravo predsedništvo SAD zapravo sačinjeno od tri

osobe, Baraka Obame, Hilari Klinton i Džona Mekejna. Predsednik nije **jedna osoba**, već je on zapravo **tri osobe**. Šta bismo zapravo time uradili Baraku Obami u našoj doktrini? Smanjili bismo njegov položaj, slavu i čast za **dve trećine** i od njega napravili jednu trećinu onog što on zapravo jeste!

Upravo ovo je Satana uradio Svevišnjem Bogu u umovima milijarde ljudi, a hrišćanstvo je saučesnik u tome!

> „Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod" (Mojsijeve reči, 5. Knjiga Mojsijeva 6:4).
>
> „Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod" (Isusove reči, Marko 12:29).
>
> „A ovo je život večni da poznaju **Tebe jedinog istinitog Boga**, i koga si **Ti** poslao Isusa Hrista" (Isus govori, Jovan 17:3).
>
> „A ako ko ljubi Boga, Bog ga je naučio. Ali mi imamo samo **jednog Boga Oca**… i jednog Gospoda Isusa Hrista." (Pavle govori, 1. Korinćanima 8:3,6).
>
> „**Jedan Bog** i **Otac** svih, koji je nad svima …" (Pavle) (Efescima 4:6).
>
> „Jer je **jedan Bog**, i **jedan posrednik Boga i ljudi**, čovek Hristos Isus" (1. Timotiju 2:5).

Obratite pažnju na to da su gore navedene reči Isusa Hrista i još dva velika Božija čoveka. One su napisane na jednostavnom jeziku, tako da i dete može da ih razume. Ako odbijate da verujete ovim stihovima, vi ste deo problema hrišćanstva, a ne deo rešenja.

Prljavština u vodovodu

Leta 2008. godine, u malom gradu Ridgetopu, u Tenesiju, oko osam milja od našeg mesta stanovanja, javio se problem. Oko hiljadu vlasnika privatnih kuća počeli su da nalaze čestice prljavštine u svojim lavaboima i česmama. Ovo je trajalo nekoliko meseci, zbog čega su se i žalili nadležnima. Konačno, neko je otkrio šta je zapravo problem gradskog vodovoda. Nekoliko meseci ranije, kompanija za navodnjavanje bila je zaposlena za radove na gradskom vodovodu i greškom je povezala **kanalizaciju i vodovod**. Posle završetka posla oni su otišli svojim putem. Ovo otkriće je prouzrokovalo dosta pometnje, a vlasti su pozvale stručnjake da naprave analizu. Njihov zaključak je bio sledeći: „da, kanalizacija je bila spojena sa vodovodnim cevima, i postoje bakterije u sistemu. **Ali su još uvek na prihvatljivom nivou.**"

Evo analogije. Pre dosta vekova, grčka filozofija bila je prikačena na vodovod hrišćanske doktrine, a stručnjaci koji to vide i prihvate (uključujući i Papu) traže od nas da verujemo da je „nivo bakterija još uvek prihvatljiv! Ja ne nasedam na to. Pavle je rekao:

> „Nije dobra hvala vaša. Ne znate li da **malo** kvasca **sve testo** ukiseli? Očistite dakle stari kvasac, da budete **novo testo**"
> (1. Korinćanima 5:6-7).

Kada to budemo učinili, imaćemo čistotu, moć i svrhu koje kao crkva Isusa Hrista i treba da imamo. Crkva onda neće imati veću stopu razvoda nego što to svet ima. Južnobaptistička konvencija neće više imati 9.000 crkvi u kojima se za godinu dana neće obaviti nijedno krštenje, što je bilo slučaj 2007. godine. Naše crkve će biti oživljene i ispunjene, naša deca i

unučići će pronaći Boga i biti oslobođena alkohola, droge i nedopuštenog seksa, a crkva širom sveta počeće da utiče na svet zbog Hrista više nego što svet utiče na crkvu. Za apostole je rečeno:

> „Ovi (Hrišćani) što zamutiše vasioni svet dođoše i ovde"
> (Dela 17:6).

Ali danas, kako Viola i Barna kažu u delu pod nazivom *Pagansko hrišćanstvo*:

> „Mi imamo starešine, mi se sastajemo u kući, imamo zaposleno sveštenstvo, okupljamo se svake nedelje i propovedamo Evanđelje. **Ali nema požurivanja moćnog vetra!**

Scena zločina

399. godine p.n.e, čovek čije ime stoji u naslovu ovog poglavlja našao se pred sudom sačinjenim od 500 njegovih savremenika, i smrću bio osuđen za zločine (koje ćemo prostudirati u daljem tekstu). Međutim, zločin koji je počinio protiv hrišćanstva zajedno sa drugima, veći je od onih koje je počinio protiv grada Atine.

Od vas tražim da budete porota i da odlučite da li je moja izjava u vezi sa prevarom tačna. Porotnike često odvedu na mesto gde je zločin počinjen kako bi bolje razumeli događaj, proučio sam istoriju pažljivo i želeo bih da sa mnom odete na mesto zločina.

U ovom trenutku bih želeo da kažem da nisam istoričar. Uživao sam učeći istoriju u školi i shvatam njenu važnost. Kao što je Čerčil rekao: „Oni koji ne nauče lekcije istorije osuđeni su da je ponove", a istorija

ima važne lekcije da nas nauči. U narednih nekoliko poglavlja, oslonićemo se na istoričare. Pošto se oni ponekad ne slažu međusobno, govorićemo o onome što se „obično govori". Pavle u stihu 5:1 Prve poslanice Korinćanima kaže: „Vrlo se glasi (obično se govori o tome) da je kurvarstvo među vama", i onda je nastavio da se time bavi na toj osnovi.

Ko je bio Sokrat?

Ko je bio Sokrat, čovek koga su citirali pape i učenjaci, i čije ime se toliko često javlja u istraživanjima o poreklu doktrine trojstva? Čovek za koga je Bendžamin Frenklin rekao: „Kada je u pitanju poniznost, imitirajte Sokrata i Isusa."

Sokrat (469-399. godine p.n.e) je rođen u Atini, Grčkoj, kao sin zidara i majke babice. On je prošao kroz elementarno obrazovanje, učeći književnost, muziku i gimnastiku. Kasnije se upoznao sa retorikom i učenjima Sofista, putujućih učitelja njegovog vremena koji su bili poznati po svom pametnom rezonovanju i argumentovanju. Takođe je u ranom uzrastu bio upoznat sa filozofijom i proučavao je nauke pod nadzorom učitelja Arhelaja.[1]

U početku, Sokrat je pratio rad svog oca, ali je ubrzo shvatio da je stvoren za priču a ne za fizički rad. Kažu da je stvorio statue „tri Gracije" koje su stajale na ulazu u Akropolj u Atini do drugog veka nove ere. On je služio u pešadijskim odredima Atine i hrabro se borio u tri bitke sa Spartom, između 432. i 422. p.n.e.

Čudnovatost Sokratova

Jedna stvar koja se uvek pominje kada se proučava Sokrat kroz istoriju jeste njegov čudan fiziči izgled. Da ne mislite da sam loš prema ovom čoveku, citiraću Standardnu enciklopediju filozofije:

> „Mnogobrojni izvori se slažu da je Sokrat bio izrazito ružan, da je više ličio na satiru nego na čoveka. Imao je razmaknute, buljave oči koje su pritom bile i razroke što mu je, kao kod raka, omogućavalo da vidi ne samo ono što se nalazi ispred njega nego i ono što se nalazi pored; pljosnat i šiljat nos sa raširenim nozdrvama; i velike mesnate usne kao kod magarca. Sokrat je puštao kosu da poraste dugačka, išao je okolo **bos i neokupan**, noseći štap i izgledajući arogantno. **On se nije presvlačio**, već je spavao u istom odelu u kome je hodao danju. Nešto je bilo čudno i u vezi njegovog hoda, neki su ga opisali kao toliko zastrašujućeg da su se neprijateljski vojnici držali na odstojanju. Bio je nepodložan efektima alkohola i hladnoće, ali ga je ovo činilo osumljičenim među njegovim vojnicima.“ [2]

Sokrat je bio niske građe, a kako to sam i priznaje, imao je veliki stomak. Istoričar Will Durant kaže: „U bici kod Delija on je poslednji Atinjanin (vojnik) koji se odupreo Spartancima, a izgleda da se spasao time što je zurio u neprijatelja; čak su se i Spartanci plašili.“ [3]

Sokratov demon

Ne samo da su Sokratovi Atinjani bili uznemireni zbog njegovog ličnog izgleda, nedostatka higijene i toga da je mogao da popije velike količine alkohola a da se ne ošamuti, kao i toga da je mogao da bos hoda po snegu

a da ne promrzne, već je i činjenica da je Sokrat priznao da ga predvodi unutrašnji ,,demon“, bila jako uznemirujuća za stanovnike grada u kome je živeo. Sokrat je često govorio o ovom čudnom ličnom fenomenu, **demonu** ili unutrašnjem glasu koji mu je branio mnoge stvari, neke beznačajne a neke važne, „**pa ne dajte da vas zbune popularna shvatanja svesti** “ (*Stanford Encyclopedia of Philosophy*).

Sokrat je tvrdio da je ovaj ,,demon“ sa njim od detinjstva, a prisustvo ovog demona sa njim pomenuto je nekoliko puta u istorijskim spisima. U vezi sa ovim, Encyclopedia Americana kaže sledeće pod terminom ,,demonologija“:

> ,,U klasično doba, postojao je koncept ličnog demona – Sokrat je, na primer, govorio o svom demonu.“ [4]

Rani rimski crkveni otac, Tertulijan (160-230 n.e.), pominje Sokratovog demona nekoliko puta u njegovim spisima. Na primer:

> ,,Filozofi priznaju da postoje demoni; Sokrat je čekao demonovu volju. Zašto da ne? Kažu da se zao duh zakačio za njega od njegovog detinjstva, i bez sumnje okrenuo njegov um od onoga što je dobro“ (oko 197 n.e.). ,,Sokrat, prezirući bogove, često je imao naviku da psuje pored **hrasta, koze ili psa“** (oko 197 n.e.). ,,Sokrat,što niko ne može da posumnja, bio je pobuđen **drugačijim duhom.** Jer kažu da se **demon** zakačio za njega od njegovog detinjstva“ (oko 210 n.e.). [5]

Sokratova besmrtnost

Još jedna uznemirujuća Sokratova karakteristika sa kojom se možemo suočiti prilikom proučavanja njegovog života jeste njegovo apsolutno odvratno moralno ponašanje! Međutim, neki savremeni filozofi (čak i hrišćani) pokušavaju da opravdaju ovo time što kažu da o njemu ne treba suditi po hrišćanskim standardima ili po standardima dvadeset i prvog veka. Iako je ovaj argument donekle tačan, ono što vidimo o Sokratu u ovom aspektu zaslužuje prekor po svakom standardu ljudske pristojnosti. Sokrat je bio izopačenjak a vrlo je verovatno da je bio i pedofil!

Nemoralna kultura

Morali petog, četvrtog i trećeg veka pre nove ere u Atini, i zapravo u celoj Grčkoj, teško da se mogu nazvati ikako drugačije do „truli". Kako to A.W. Tozer kaže: „Društvo ne može da se uzdigne iznad svoje religije, a religija ne može da se uzdigne iznad svog viđenja Boga." [6] (Na primer, razmotrite nasilje u savremenom islamu). O ovom nedostatku morala, Will Durant kaže:

> „Atinjani petog veka ne predstavljaju primer moralnosti; **napredak intelekta** (filozofije) mnoge od njih je udaljio od etičkih tradicija, i pretvorio ih je u skoro **nemoralne pojedince** ... savest ih retko muči, i oni nikada ni ne sanjaju o tome da vole bližnje svoje kao što vole sebe." [7]

Atinjani kopiraju karakter svojih bogova! Među mnogobrojnim bogovima bio je Ares (Mars), bog rata, a kažu da ništa ne može da se poredi sa „uživanjem koje se kod njega javlja kada pohotljivo i prirodno ubije." Homer Aresa naziva „kletvom muškaraca." Prateći primer Aresa,

Grci pokazuju malo otpora prilikom ophođenja sa onima koje su porazili u ratu. Redovno se dešavalo, čak i prilikom građanskih ratova, da pretraže osvojeni grad, okončaju život ranjenima, da pobiju i zarobe sve neotkupljene zatvorenike i sve zarobljene neborce, da spale kuće, voćnjake i useve, da istrebe stoku i unište seme budućih žetvi. [8]

Grci, uključujući i Sokrata, dosta govore o ,,vrlini" i veličaju njen značaj, ali ona ni na koji način ne predstavlja čistotu u seksualnom smislu. Kako Durant kaže: ,,Grcima, vrlina je muškost. Znanje je najviša vrlina, koja podrazumeva izvrsnost a ne bezgrešnost." Njima, vrlina je znanje, jer kako to Sokrat tvrdi, ,,niko svesno ne čini zlo" (Netačno!). I kada je u pitanju njihovo seksualno ponašanje, Atinjani slede svoje bogove. U prethodnom poglavlju sam pomenuo hram Afrodite, ,,boginje ljubavi", i 1.000 ,,svetih prostitutki hrama" koje su upotrebljavane zarad obožavanja ,,nje" (Dosta reči o tome).

Međutim, još jedan bog koga su Atinjani obožavali bio je Hermes (Merkur), ,,bog plodnosti" a kult o njemu je potekao od kulta svetog kamenja. Njegov kamen je onaj visoki koji je stavljan iznad grobova, jer je on **demon,** ili duh u ovom kamenju. On je taj koji obeležava glavne i sporedne puteve van grada, granice ili polja za odbranu. Zbog toga što je njegova funkcija takođe da poveća plodnost, falus je postao jedan od njegovih simbola. Na njegovom stubu se nalazila isklesana glava, neisklesano telo i istaknuti muški organ, i on je smešten ispred svih uvaženih kuća u Atini.[9] Velike figure falusa isklesane u kamenu, obeležavale su granice grada.

Homoseksualnost i pedofilija

Celokupna tema o Grcima i njihovom groznom nemoralu mukotrpna je za razmatranje, pa se nećemo baviti njihovim ponašanjem prema ženama. (Reč orgija potiče od grčke reči ,,ergon“ i opisuje neki od njihovih običaja).

Suvišno je reći da je prostitucija cvetala i javni seks nije bio nelegalan. Većina Atinjana je smatrala da žene treba da čuvaju dom i rađaju decu, a većina njih je imala konkubine. Grci su smatrali da je romantična ljubav oblik ,,posedovanja“ ili ,,ludila“ i smejali bi se svakome ko bi se vodio ovakvom ljubavlju prilikom odabira supruge. [10]

Diskutovaću o homoseksualnosti i pedofiliji u Atini dovoljno dugo da otkrijem Sokratov karakter i karakter njegovog mladog učenika, sada poznatog kao Platon. Čudnije od prostitucije i opsednutosti filozofijom u Atini, jeste ono što Durant naziva ,,mirno prihvatanje seksualne inverzije“ (homoseksualnost). Glavni rivali žena prostitutki bili su atinski dečaci. Trgovci su uvozili simpatične **momke** i prodavali ih onom ko najviše ponudi. Oni su prvo upotrebljavani u seksualne svrhe a zatim su služili kao robovi. Samo zanemariv broj odraslih muškaraca ovog grada smatrao je ovo uvredljivim. Zakon Atine oduzimao je prava onima koji su upražnjavali homoseksualne aktivnosti, ali zakon je retko sprovođen a javnost je tolerisala ovu praksu i smatrala je duhovitom. U konkurentnom gradu Sparti, nikakva ljaga nije bila bačena na ovakav čin a kada je Alkman hteo da udeli kompliment devojkama, on ih je nazivao svojim ,,ženskim dečacima“. [11]

Žene i devojke u Atini su bile veoma slabo obrazovane, poznavale su samo kućne poslove, pa su ih stoga muškarci smatrali intelektualno inferiornim i nisu želeli da budu u njihovom društvu. Demosten kaže: „Imamo ljubavnice zarad zadovoljstva, konkubine zarad svakodnevnog telesnog zdravlja i žene da nose naše zakonske potomke i da verno čuvaju naše domove.“ [12]

Zbog toga što su muškarci Atine, posebno aristokrate, retko kod kuće pronalazili društvo na istoj mentalnoj dužini, i zbog toga što nedostatak obrazovanja među ženama stvara zazor među polovima, oni na drugom mestu traže draži koje ne dozvoljavaju svojim ženama da steknu.

Kuga pederastije

Otud i razvoj širom upražnjavane prakse u Atini pod nazivom „pederastija“. *Websterov rečnik* piše „onaj koji voli dečake, pederastija među osobama, posebno upražnjavana između muškarca i dečaka.“ Slična reči „pedofilija“ koju *Webster* opisuje kao „abnormalno stanje prilikom koga odrasla osoba gaji seksualnu želju prema dečacima.“ *Stanford Encyclopaedia of Philosophy* o sodomiji u Atini kaže sledeće:

> „Socijalizacija i edukacija muškaraca uključivala je odnos prilikom kog je dečak u pubertetu, starosti od 15 do 17 godina, postajao drag muškarcu nekoliko godina starijem. Taj dečak je bio vođen i napredovao je zahvaljujući tome što je bio pod starateljstvom tog čoveka, od njega je i primao poklone. Atinjani su smatrali da zreli muškarci smatraju **mlade momke** seksualno privlačnim i konvencionalno se smatralo da takve veze koriste obema stranama.“ [13]

A šta je sa Sokratom?

Pre svega, treba da kažemo da ne postoji zapis ičega što je Sokrat napisao. On je verovao da se njegovi koncepti i predavanja ne mogu adekvatno preneti pisanim putem, pa ono što o njemu znamo naučili smo od drugih. Tri primarna izvora su dramatičar Aristofan, koji ga je poznavao dok je bio mlad, i filozof Platon i pisac Ksenofon, koji su ga poznavali dok su bili mladi, poslednjih deset godina njegovog života.

Aristofan je pisao komedije o Sokratu koje su izvođene u Atini tokom Sokratovog života, glumac je bio prerušen u Sokrata a ponekad je stajao u korpi koja visi i govorio filozofske gluposti. Sokrata su ljutile ove priredbe i smatrao je Aristofana opasnim; samim tim, njegove beleške o Sokratu možda jesu obasjane ovim svetlom. Smatra se da su Platon i Ksenofon pouzdaniji izvori kada je u pitanju Sokrat, ali Aristofanovo viđenje Sokrata takođe mora biti uzeto u obzir. Na primer, on prikazuje Sokrata kako ismeva tradicionalne bogove Atine (po čemu je i bio poznat), kako podučava ljude o nepoštenim tehnikama za izbegavanje isplate duga, i kako podstiče mladiće da roditelje batinama navode na pokornost.“ [14]

Dok je bio mlad, Sokrat je bio Arhelajev učenik, a filozof Diogen (412-323 p.n.e.) kaže da je Sokrata u ranom uzrastu seksualno „voleo“ njegov učitelj. Ovo potvrđuje i Porfirije koji kaže da Sokrat nije prezirao Arhelajevu ljubav, „jer je tada bio veoma senzualan.“ Međutim, Sokrat je kasnije tvrdio da je sve što zna o erotskoj ljubavi naučio od Diotime, **veštice** i sveštenice iz Mantineje. [15]

Oko 318. godine p.n.e., Aristoksen iz Tarenta, po svedočenju njegovog oca koji je tvrdio da poznaje Sokrata, zabeležio je da je on bio osoba bez obrazovanja, ,,neznalica i razvratnik“. [16]

Sokrat se prvo oženio Ksantipom, koja mu je rodila tri sina, ali pošto nije radio, ona ga je grdila zato što je zapostavljao svoju porodicu. On je priznao da njene žalbe imaju osnova i branio je pred sinovima i prijateljima. Sokrat je bio siromašan i nije pokazivao interesovanje za sticanje ičega od materijalne vrednosti. Od oca je nasledio kuću, njegova žena je u brak ušla sa poprilićnim mirazom, neki od njegovih bogatih prijatelja davali su mu novac, inače, njegova porodica je bila u oskudici. Ali kada je Atina privremeno legalizovala poligamiju, Sokrat se oženio i drugom ženom. [17]

Platon i Ksenon se slažu kada su u pitanju Sokratove navike i karakter. Bio je zadovoljan posedovanjem jedne jednostavne garderobe, i nosio ju je tokom cele godine, a više je voleo da hoda bos nego u sandalama ili cipelama. Durant kaže:

> ,,Sve u svemu, imao je sreće: Živeo je a nije radio, čitao a nije pisao, podučavao je a nije ušao u rutinu, pio a nije mu se vrtelo u glavi i umro je pre senilnosti.“ [18]

Ali njegov moral je bio katastrofalan! Zna se da je Sokrat upražnjavao seks sa svojim učenicima, dečacima. Tu veštinu je navodno naučio od svog učitelja, Arhelaja. U Platonovom dijalogu pod nazivom Fedar, **Sokrat** opisuje **idealnu pedestriju** kao odnos inspirisan ,,**božanskim ludilom**“, ludilom koje nam je ,,dato od strane bogova kako bi postigli

našu najveću sreću.“ On opisuje čoveka kako se zaljubljuje u prelepog dečaka i to vidi kao ,,najbolji i najplemenitiji oblik koji zaposednutost od strane Boga može da postigne.“ (Bolesno!)

Sokratova želja prema lepom dečaku Alkibijadu opisana je u nekoliko tekstova. U Platonovoj Gorgiji, Sokrat uverava da je ,,zaljubljen u dve stvari – Alkibijada, sina Klinije i u filozofiju.“ Platon ga opisuje kao nekog ko ,,**traga za lepim mladićem**.“[19] Kornelije Nepot piše o Alkibijadu: ,,Kao dečaka, njega su voleli mnogi muškarci, jedan od njih je bio Sokrat; kao odrasla osoba, on nije voleo puno dečaka.“

Atinske škole borilačkih veština često su imale statuu boga Erosa, i dečaci su tu vežbali bez odeće. Postojao je zakon koji je branio odraslim muškarcima da prilaze svlačionicama, ali kažu da je Sokrat zanemarivao ovu zabranu. Tvrde da je on često posećivao **dečačke bordele**,[20] a u dijalogu Karmides, Platon kaže da je ,,**planuo**“ erotskom očaranošću nakon što je bacio pogled na golo telo dečaka Karmidesa ispod njegove tunike. On je takođe davao savete homoseksualcima i prostitutkama o tome kako da privuku ljubavnike. [21]

Kako idemo dalje videćemo da će ga ovakvo i druge vrste lošeg ponašanja dovesti do propasti. Obratite pažnju na ovaj komentar rimskog crkvenog oca Tertulijana:

> ,,Ako vas izazovemo da izvršite poređenje po pitanju vrline čistote, osloniću se na deo rečenice koju su Atinjani izrekli portiv Sokrata, koji je proglašen osobom koja kvari mlade. Nasuprot tome, hrišćanin se opredeljuje samo za ženski rod.“ (197 n.e). [22]

Gnjida Atine

Evo pitanja koje je postavio izazov filozofima i misliocima u prethodna 24 veka. Kako je Sokrat, čovek kog smo upravo opisali, koji nije ostavio pisana dokumenta, koji nije voleo da putuje i koji je retko napuštao Atinu, učitelj koji je tvrdio da nema saznanja i koji nije podigao nijednu školu, filozof koji je sebe zvao „amaterom filozofije“ i koji je u sedamdesetoj godini osuđen na smrt od strane 500 svojih savremenika, postao poznat kao **otac zapadne filozofije?**

Ovo je Sokratski problem. Iako se neki neće složiti sa mojim zaključkom, verujem da odgovor leži u „demonu“ o kom je on mnogo govorio i koji ga je „obuzeo“. Verovao je da je njegova „božanska misija“ da se ponaša kao „gnjida“, koja ujeda muškarce iz Atine i maltretira ih zbog njihove mentalne i intelektualne tromosti, u potrazi za ultimativnom istinom. On je verovao da mu je dat „božanski“ zadatak kada je posetio proroka (glas) boga Apolona na Delfima. Proroci (orakuli) su bili medijumi ili vidovnjaci koje su drevni Grci ili Rimljani konsultovali o bogovima, i ovi prorci su s vremena na vreme pokazivali natprirodno znanje. Apostol Pavle i njegov pomoćnik Sila susreli su se sa jednim od njih u gradu Filipiju (Dela 16 poglavlje), i oterali su zlog duha iz proroka.

> „A dogodi se kad iđasmo na molitvu da nas srete jedna robinja koja imaše **duh** pogađački i vračajući donošaše veliki dobitak svojim gospodarima. Ova pođe za Pavlom i za nama, i vikaše govoreći: Ovi su ljudi sluge Boga Najvišeg, koji javljaju nama put spasenja. I ovako činjaše mnogo dana. A kad se Pavlu dosadi, okrenu se i reče **duhu**: Zapovedam ti imenom Isusa Hrista, iziđi iz nje. I iziđe **on** u taj čas” (Dela 16:16-18).

A Petar kaže sveštenicima:

> ,,Ako ko govori, neka govori kao reči Božije" (1. Petrova 4:11).

Ali Sokrat se osetio počastvovanim i obuzetim od strane **demonskog duha** proročice na Delfima, pa često pominje tog proroka. Nekoliko godina kasnije Čerifon je posetio delfsko proročište i postavio pitanje: ,,Da li je iko mudriji od Sokrata?" Odgovor je bio ,,Ne".[23] Sokrat je uvek težio tome da ,,sluša delfsku proročicu koja je, kada su je pitali na koji način treba obožavati bogove, odgovorila ,,U skladu sa zakonom svoje zemlje". Čak je i njegova najpoznatija izreka: ,,Upoznaj sebe" potekla iz Delfija. Obratite pažnju na sledeći razgovor između Sokrata i njegovog prijatelja:

> ,,Reci mi Eutidemuse, da li si ikada išao u Delfe?"
> ,,Jesam, dva puta." ,,I da li si video šta je napisano na zidu hrama – **Upoznaj sebe**?" ,,Jesam." ,,I da li si … ispitao sebe i utvrdio kakav si karakter?" [24]

Bez sumnje je Sokrat mnogo molbi uputio proročicama i snovima, kao poruke od bogova. I šta je ova ,,božanska misija iz raja" stvorila kod Sokrata? Od njega je načinila predvođenu osobu!

U svojoj mladosti proučavao je **nauku** sa Arhelajem, ali kasnije od nje se udaljio kao od **izvodljivog mita** i više se nije interesovao za **činjenice** i **porekla**, već u vrednosti i ishode. Ksenofon kaže:

> ,,On je uvek govorio o ljudskim aferama. Nikada nisam upoznao ikoga ko se više trudio da **sazna šta svako od njegovih prijatelja zna.**"[25]

Encyclopedia Americana o Sokratovom udaljavanju od nauke kaže:

> „**Napustio je sav trud** da otkrije zašto su stvari takve kakve jesu time što je samu prirodu ispitivao. Umesto toga počeo je da ispituje **logose**, tj. izjave, argumente ili uopšteno, reči – kao način **otkrivanja nečega što je istinito.**" Oni nastavljaju: „Istaknuta odlika Sokratovih ispitivanja jeste ta da njihov predmet nije bio neki fenomen **prirodnog sveta, već neka osoba i njegove ideje. Sokrat se nadao da će metodičkim i stalnim ispitivanjem nečije ideje, na kraju doći do otkrića i ustanovljavanja istine."** [26]

Doktrina logosa

Molim vas da budete strpljivi dok prolazimo kroz ovaj materijal, jer se važnost istog za hrišćanstvo i pravilno razumevanje onoga ko je Svevišnji Bog Biblije ne može dovoljno naglasiti. U prethodnom tekstu smo prisustvovali rođenju takozvane „doktrine božanskog logosa" u čoveku koga je zaposeo demon i koji je stalno priznavao da je vođen duhom grčkog boga Apolona.

Istina, oko 50 godina pre Sokrata, grčki filozof Heraklit je prvi put upotrebio termin „logos" u metafizičkom smislu. Reč logos u svom korenu sadrži grčki glagol lego, „reći", i njegovo najranije značenje je verovatno bilo „povezani diskurs." Heraklit je uveravao da je svet vođen „vatrenim" logosom, **božanskom silom** koja stvara red i šemu primetnu u toku prirode. On je verovao da je **ova sila** slična **ljudskom razumu** i da je **njegova misao deo božanskog logosa.** Heraklit nas navodi da obratimo pažnju na to da je logos nešto što „upravlja svim stvarima" i

nešto „sa čime se svaki dan suočavamo". Martha C. Nussbaum za Heraklita kaže sledeće:

> „ … **od logosa je napravio centralni koncept.** Verovatno bi trebalo da naglasimo lingvističku vezu logosa prilikom tumačenja Heraklitove misli … i da **pogledamo naš jezik i red koji u njemu postoji,** a ne naučna ili religijska viđenja koja ovo zapostavljaju." Ona nastavlja: „Do klasičnog perioda (Sokratovog, Platonovog, Aristotelovog …vremena) on je verovatno imao veći spektar značenja: „argument", „racionalni princip", „razum", „proporcija".
>
> „U trećem veku pre nove ere, oni koji podržavaju Stoicizam pozajmili su ideju o **logosu** … i upotrebili ga za imanentan princip poretka u univerzumu – predstavljen **na nivou jezika** ljudski **uređenim diskursom**. Često se smatra da su **priroda** i **logos** isto … a ljudi stalno moraju da **žive konzistentno sa logosom."** Budite strpljivi, moram ponoviti ovo: Ona kaže: **„Kasniji hrišćanski mislioci jasno su inkorporirali stoičku doktrinu logosa; logos je posebno bio povezan sa Hristom."** [27]

Papa i logos

Citat Marthe C. Nussbaum doktrine stoika iz trećeg veka pre nove ere, gde su ljudska bića primorana da „konstantno žive sa logosom," zvuči poznato. U prethodno navedenom govoru Pape Benedikta, on nekoliko puta pominje „logos" na zanimljiv način. Benedikt je imanentan teolog katoličke crkve a pre nego što je postao papa on je bio Kardinal Joseph Ratzinger. Našao se na naslovnoj strani časopisa Newsweek, 2.5.2005. godine, uz pratnju članka u kome stoji: „1981.godine, Jovan Pavle II

imenovao je njega Savršenim za kongregaciju doktrine vere (branioca vere), što je bio položaj ranije poznat kao Veliki inkvizitor. U Ratzingerovo doba, **mučenje nije bilo deo agende.** Ali u spektru ideja, **Ratzinger je bio surov**." [28]

Saslušajte teologa Benedikta:

> „…**biblijska vera**, u **helenističkom** periodu, susrela se sa najboljom grčkom mišlju na dubokom nivou, što je rezultovalo **obostranim bogaćenjem…**"
>
> „Susret **biblijske poruke i grčke misli** nije se desio slučajno."
>
> „**Misteriozno ime Božije** , otkriveno iz užarenog grma … „Ja sam" već predstavlja izazov pojmu mita, sa kojim su blisko analogni **Sokratovi** pokušaji da pobedi i prevaziđe mit." Pažljivo pročitajte sledeću izjavu: **„Šta je Bog učinio u užarenom grmu" u bliskoj je analogiji sa onim što je Sokrat uradio.**

Papa nastavlja:

> „**Ne postupati po logosu** protivi se Božijoj prirodi." „Istinski nebeski Bog jeste Bog koji je sebe otkrio u vidu logosa, a kao logos, on je postupao i nastavlja da postupa sa ljubavlju u naše ime." On kaže da ljubav „nastavlja da bude ljubav **Boga koji je logos**."

Mogu reći da su ovo religijske gluposti i doktrinske besmislice, i da ovo nema osnovu u Svetom pismu, Starom niti Novom zavetu. Ali u pravu je kada Sokratu pripisuje zasluge za to!

Sokrat i potraga za logosom

Sada možemo bolje da razumemo Sokratov nagon i način zatrpavanja ljudi pitanjima, što je poznato kao „Sokratski metod". On je verovao da se **božanski način shvatanja** nalazi u svakoj osobi (ali ne u životinjama), i da će navodeći ih da **govore šta im je na umu odbaciti mit i doći do ultimativne istine** (logosa).

Will Durant kaže:

> „Postala je njegova navika da ustaje rano i da ide na pijacu, u gimnazije ili radionice umetnika i da se upušta u diskusiju sa svakom osobom koja je delovala kao neko ko je jako inteligentan ili neverovatno glup. „Zar put do Atine nije sačinjen od razgovora?" pitao je. Njegov metod je bio jednostavan; tražio je definiciju **velike ideje**; ispitivao je tu definiciju, obično kako bi otkrio njenu nepotpunost, njene kontradiktornosti ili njenu apsurdnost; nastavljao je, postavljajući pitanje za pitanjem, do potpunije i prikladnije definicije, koju međutim **nikada nije dao.**"
>
> „**Šunjao** se među verovanjima ljudi, propitivao ih, **zahtevao** precizne odgovore i konzistentne poglede, **od sebe je činio mučitelja** za svakog ko nije mogao da misli jasno. Sebe je štitio od sličnog unakrsnog ispitivanja objavljujući da ne zna ništa; znao je sva pitanja ali nije znao odgovore." [29] I uvek je uspevao da dominira razgovorom. Sokrat je bio toliko opterećen potragom za logosom da je čak i obećao da će jednoga dana u Hadu (paklu) biti zolja i „otkriti ko je mudar, ko se pretvara da to jeste i ko nije." [30]

Njegovi suparnici su tvrdili da je samo rušio a nikada nije gradio, da je odbijao svaki odgovor a da sam nikada nije dao nijedan, i da su ti rezultati demoralizovali morale i paralizovali misao. U mnogim slučajevima je ostavljao ideju koju je izneo radi razjašnjenja još **nejasnijom nego pre.**

Stanford Encyclopedia of Philosophy kaže:

> „Sokrat se obično mogao naći na javnim mestima, kako razgovara sa različitim ljudima, mladim i starim, muškog i ženskog pola, robovima i slobodnim ljudima, bogatim i siromašnim; tj. sa svakim koga je mogao da ubedi da mu se pridruži u ispitivanju ozbiljnih tema tehnikom pitanja i odgovora. Sokrat je ovaj zadatak ispunjavao jednolično … i to je činio bez obzira na to da li su njegovi sagovornici želeli da budu ispitani **ili su mu se opirali.**" Obratite pažnju: On je tražio „logos!"

Na optužbu da je uvek postavljao pitanja a nikada nije davao odgovore, Sokrat je odgovorio: „Razlog za to je taj da me **bog** (demon) **navodi** da budem babica, ali mi **brani** da rađam."

Sokratu su se neopisivo dopadali mladići Atine. Iako je bio iritantan, njegovi studenti dečaci su ga veoma voleli. „Možda", kaže on jednom od njih, „mogu da ti asistiram u potrazi za čašću i vrlinom, ako nam ljubav bude uzajamna; kad god mi se osoba dopada ja se svom silinom posvetim njoj, čitavim umom, volim i primam ljubav za uzvrat, nedostaje mi kad nije tu i njoj nedostaje kad mene nema, žudim za njihovim društvom dok i ona žudi za mojim." [31]

Na osnovu Platonovih i Hsenonovih svedočenja, Sokrat je došao do tačke kada je mogao da ,,potčini“ svoj seksualni poriv ka dečacima i da ga zameni za mentalni „odnos“, **osvajanjem njihovih mozgova** podučavajući ih o idejama filozofije. On često poredi ideje sa decom i kaže: ,,ideje su proizvod odnosa kog muškarci imaju prema svojim voljenim učenicima“ (Platonova Gozba). Na primer, u dijalogu *Lusis* se bavi vezom između dopadanja koje postoji između njega i dva dečaka starosti oko 11 godina (*Encyclopedia Americana*; Vol. 22; str. 227). Trebalo bih još jednom da pomenem u Platonovoj Gorgiji , Sokrat uverava da je ,,zaljubljen u dve stvari – **Alkibijada**, sina Klinijasa, i **filozofiju**.“Ali u Gozbi stoji da uprkos njegovoj ljubavi prema ovom dečaku i uprkos činjenici da Alkibijad želi Sokrata za svog ljubavnika u svakom smislu te reči, Sokrat provodi noć u krevetu sa dečakom, a da nije zadovoljio svoje želje, i njihova uzajamna ljubav je ostala ,,čestita“. Ovaj seksualno ograničen oblik grčke sodomije od tada se naziva „Platonskom ljubavlju“. Autor T.K. Hubbard piše da „Platonska ljubav“ onakva kakva je opisana u Platonovoj Gozbi i Fedaru, ,,pokušava da **rehabilituje želju za sodomijom sublimirajući je** u višu, duhovnu potragu za Lepotom, gde je seksualni apetit krajnje prevaziđen.“ [32]

Iskvarivanje mladih umova

Atina u Sokratovo vreme bila je demokratski grad, ali on je prezirao demokratiju i govorio da je „demokratija glupost“. Takođe, umesto razgovora o ,,bogovima“, kao što su to drugi Atinjani činili, Sokrat je obično govorio o jednom ,,Bogu“. („Ti veruješ da je jedan Bog; dobro činiš; i đavoli veruju, i drhću“ Jovan 2:19). Kvario je umove omladine, pa su ga iritirani Atinjani sumnjičavo posmatrali!

Sokratov efekat na omladinu Atine bio je dubok i raznolik. Oni su postali vođe najrazličitijih filozofskih škola i teorija u Grčkoj – platonizma, cinizma, epikurejstva i skepticizma.

Postojao je i mladi **Fedon,** Sokrat je „voleo momka i od njega načinio filozofa." I Ksenofon je posvedočio da „ništa nije toliko korisno koliko saradnja sa Sokratom, razgovor sa njim svakom prilikom o bilo čemu." Tu je bio i **Platon,** na čijoj je živopisnoj mašti starac stvorio toliko dugoročni utisak da su njih dvojica zauvek povezani u filozofskoj istoriji. Bio je tu i zanosni mladi Alkibijad, koji je rekao:

> „Kada čujemo bilo kog drugog govornika, pa čak i nekog dobrog, njegove reči ne mogu na nas da imaju ni približan efekat, dok svaki deo tvojih reči, Sokrate, čak i iz druge ruke, ma kako loše saopšten, **očarava i zaposeda dušu** svakog čoveka, žene i deteta koji ga čuju. Svestan sam toga da nisam uši zapušio da ga ne čujem i otišao od glasa **sirene**, on bi me do moje starosti držao pred svojim stopama. Znao sam u svojoj duši, u svom srcu ... najveću muku, surovije na pametnoj omladini nego zubi otrovnice, muku filozofije. A ti ... i ne moram da kažem sam Sokrat, iskusili ste isto ludilo i strast za filozofijom." [33]

Sokrat je često govorio o tome kako je njegova majka bila babica i smatrao je da je to i njegova uloga. On je bio na „božanskoj misiji" da omogući rođenje idejama, razumu, **logosu** iz umova njegovih učenika koji su bili „trudni sa mišlju" (Teatem). Ovo ga je pokretalo i to mu je predstavljalo najveće uživanje. Ali njemu je vreme isticalo.

Fatalna greška

Jedan od njegovih učenika bio je Kritija koji je uživao u Sokratovom podučavanju protiv demokratije i koji je pomogao da ga okrive pisajući predstavu u kojoj on opisuje bogove kao izume vođa koji su iste upotrebljavali kao noćne čuvare koji plaše narod i teraju ga da bude pristojan.

Tu je bio i sin demokratskog vođe, Anitusa, momka koji je preferirao da sluša ono što Sokrat govori više nego da prisustvuje porodičnim poslovnim obavezama oko obrade kože. Anitus se žalio da je Sokrat njegovog sina uznemirio skepticizmom i da dečak **više ne poštuje svoje roditelje** niti bogove. Anitus je takođe prezirao Sokratove kritike demokratije i dao mu upozorenje; ,,Mislim da previše lako govoriš loše o ljudima; ako hoćeš da poslušaš moj savet, predložio bih ti da budeš oprezan!“ **I Anitus je čekao svoj trenutak.** [34]

Atina je postajala sve ogorčenija na Sokrata i na njegov skepticizam ,,koji je razum ostavljao u mentalnoj konfuziji, što je uznemiravajuće za svaki običaj i verovanje“.Skoro svi poput Aristofana koji su ga hvalili u prošlosti, sada su ga povezivali sa nereligijom tog doba, **nepoštovanjem mladih i starih, lakim moralima** obrazovane klase, i neuređenim individualizmom koji je obuzimao Atinu.

Nevolja za Atinjane i Sokrata

Od 412. godine p.n.e pa do Sokratove smrti 399. godine p.n.e, u Atini je vladao haos, jer se država smanjila zbog revolta a bivši saveznici su prestali da učestvuju. Rat sa Spartom je trajao a postojao je i unitrašnji

nemir, jer je ovaj „nesređeni individualizam“ proždirao život u Atini. Oligarhije, zastupajući oblik vladavine gde vladajuća moć pripada određenoj grupi ljudi, bile su na usponu u Atini. Iako je Sokrat odbio da podržava ovu frakciju, predvodnik iste je bio njegov učenik Kritije a mnoge druge vođe su takođe bile njegovi učenici. Oni su bili u stanju da zbace demokratsku vladavinu revolucijom bogataša praćenom surovim terorom, ali su na kraju bili poraženi a demokratija ponovo uspostavljena. Ali demokrate poput Anitusa i mladog pesnika pod imenom Meletus obeležili su Sokrata kao izvora inteligencije oligarhije u usponu, i odlučili su da ga uklone iz života Atine. [35]

Proleća 399. godine p.n.e, Meletus je sastavio dokument koji optužuje Sokrata da nije uspeo da pokaže dužnu poniznost bogovima Atine, kao i za iskvarivanje mladića ovoga grada. On je ovaj dokument dostavio Sokratu u prisustvu svedoka i dao mu uputstvo da treba da se pojavi u roku od 4 dana glavnom sudiji za prekršaje i da bude preliminarno saslušan. Kao građanin, Sokrat je imao pravo da napusti grad i da izbegne saslušanje, ali je ovo odbio da uradi. Postojalo je takođe ispitivanje pred suđenje a zatim, trideset dana kasnije, i samo suđenje.

Suđenje koje je trajalo samo jedan dan, bilo je izvršeno pred porotom od 500 Sokratovih sugrađana, Atinjana. Svedočenja koje je napisao Platon ne pružaju Meletusov govor kojim goni Sokrata, to ne čine ni dokumenta koja su napisali Anitus i Likon, koji se pridružio u odelu; ni svedočenja svedoka, ukoliko ih je uopšte bilo, na strani tužioca ili odbrane. Odgovori koje je Sokrat dao na pitanja koja su mu bila postavljena u najboljem slučaju se mogu opisati kao neozbiljna. On je bio ozbiljniji u svom

odgovoru na optužbu da je pokvario omladinu, insistirajući na tome da, ako ih je pokvario, onda je to učinio nesvesno; a ako je to učinio nesvesno, trebalo bi da dobije „instrukcije“ (Prekor) a ne da bude optužen. Pitanja koja se tiču **demona koji upravlja njime** bila su postavljena i o njima se diskutovalo.

Demon je uvek upozoravao Sokrata kada je činio nešto loše a ćutao je kad je Sokrat činio nešto dobro. Ono što je Sokrat primetio jeste to da demon nije pokazivao znake suprotstavljanja skorašnjim okolnostima, ili tokom suđenja kojim bi mogao da bude osuđen na smrt. On je ovo shvatio tako da smrt nije zla stvar koje se treba plašiti, već samo sledeće putovanje postojanja. Sokrat se obratio sudu i rekao:

> „O moje sudije –vas zaista mogu nazvati sudijama – voleo bih da vam ispričam o divnim okolnostima. Božanska sposobnost kojoj je **unutrašnji prorok** izvor stalno mi se protivila, čak i oko nebitnih stvari. Ako je trebalo da napravim neku grešku; i sada kao što vidite u mene je došlo ono što se moglo i zamisliti, i što se uglavnom smatra poslednjim i najgorim zlom. Ali proročica nije dala znaka suprotstavljanja, čak i kada sam napuštao kuću jutros ili kada sam bio na putu ka sudu, dok sam govorio sve što sam nameravao; a često sam bio zaustavljen u sred govora, ali sada se proročica nije suprotstavila ničemu što sam hteo da kažem na datu temu. Šta smatram da je objašnjenje za ovu tišinu? Reći ću vam, ono što se meni desilo jeste dobro, i oni koji misle da je smrt zlo, greše. Jer bi me nekakav znak odvratio da sam činio zlo a ne dobro.“

Porota ga je proglasila krivim, a pošto su u pitanju bili teški zločini, on je bio osuđen na smrt. On je rekao da je to možda blagoslov, spavanje bez sna ili prilika da se komunicira sa podzemnim svetom. U nekoliko njegovih poslednjih dana, njega su u zatvoru posećivali prijatelji, uključujući i mladog Platona, koji je te događaje zabeležio u dijalogu Fedon, ali on nije zapravo bio prisutan na dan pogubljenja.

Na svoj poslednji dan Sokrat je „izgledao srećan kako po stavu tako i po rečima i umro je otmeno i bez straha.“ Jedanaest nadležnih u zatvoru se susrelo sa njim u zoru i reklo mu šta da očekuje. Kada su Sokratovi prijatelji došli, Ksantipa i njeno najmlađe dete su još uvek bili sa njim. Ona ga je podsetila da će uživati u zadnjem razgovoru sa svojim prijateljima, i otišla je kući u žalosti. Sokrat je proveo dan razgovarajući o filozofiji i upozorio je svoje prijatelje da se ne ustručavaju po pitanju argumenata. **„Pružite koju misao Sokratu, ali mnogo više dajte istini.** Ako mislite da je ono što ja govorim istina, složite se sa mnom. **Ukoliko to ne mislite, suprotstavite se svakim argumentom!**“

Iako je bio poznat kako to ne radi, Sokrat se okupao u zatvoru kako bi poštedeo žene svog domaćinstva da kupaju njegov leš za sahranu. Nakon sastanka sa svojom porodicom ponovo u kasno popodne, on se ponovo pridružio svojim drugovima. Dok su njegovi prijatelji gledali, dželat je Sokratu dao šolju otrova kukute (biljke), on ju je rado uzeo i popio. Zatim je dobio naređenje da hoda sve dok mu ne utrnu noge. Nakon što je legao, čovek koji je nadgledao trovanje ga je uštinuo za noge i ustanovio da on nema nikakav osećaj u njima. Utrnulost je polako obuzela celo telo sve do srca. **Sokrat, gnjida Atine bio je mrtav!** [36]

Sokrat u svetlosti Svetog pisma

Ali da li je Sokrat stvarno bio mrtav? Razmotrite! U periodu koji je usledio ubrzo nakon njegove smrti, ništa manje do 15 pisaca i pesnika napisalo je dela o njemu. Ideje koje je prosledio Platonu, a preko njega i Aristotelu, postale su sistem logike toliko moćan da je ostao nepromenjen 1900 godina. **Njegov fokus na logos, proširio je Platon a preuzeo Filon, helenistički jevrejski pisac, preko „grčkih crkvenih očeva" dospeće u hrišćanstvo i ostaviti uticaj na doktrine hrišćanstva koje nikada nećemo biti u mogućnosti da shvatimo!** Iako je Sokrat povredio nauku time što je udaljio učenike od fizičkog istraživanja, u grčkoj istoriji je ostao kao mučenik i svetac. Aluzije na Sokrata često se javljaju u književnosti, istoriji i političkim traktatima, i on je bio predmet interesovanja umetnicima od antičkih vremena.

Bendžamin Frenklin, poklonik deizma ali ne i hrišćanin, piše koristeći Sokratov metod za raspravljanje sa hrišćanima sa kojima se susretao. On je pisao:

> ,,Zauzeo sam stav pukog ispitivača. Budući da sam skeptik ... za mnoge doktrine hrišćanstva, otkrio sam da je Sokratov metod najbezbedniji za mene, kao i najneprijatniji za one na koje je on primenjen. Brzo mi je pružao zadovoljstvo..."

Pesnik Shelly 1792-1822 n.e., **Sokrata** je opisao kao ,,**Isusa Hrista** Grčke." U svom ,,Pismu iz zatvora u Birmingemu", Martin Luther King Jr. napisao je: ,,Do određene mere, akademska sloboda je danas stvarnost, jer je **Sokrat** ispoljavao građansku neposlušnost."

Danas, stari filozof predstavlja ikonu popularne kulture i njegovo ime se koristi na različite načine i za različite svrhe. „Sokrat“ je krater na Mesecu. „Sokrat“ je ime obrazovnog programa Evropske Unije. „Sokrat“ je peti pokret Serenade Leonarda Bernsteina. „Sokrat“ je skulptura u parku Njujorka. **Slika na kojoj se on nalazi u svojoj prirodnoj veličini uključena je u Rafaelovu „Školu Atine“ u Vatikanu, a tu je takođe i njegovoj bisti dato počasno mesto.** Kada je međunarodno poznat propovednik R.C. Sproul u svom radio programu „Obnavljanje svog uma“ podučavao o skorašnjoj seriji pod nazivom Zapadna filozofija i njenim uticajima na hrišćanstvo, Sokrat je bio uključen, zajedno sa Platonom, Aristotelom i drugima. Nijedna negativna stvar nije rečena o njemu, njegovoj poruci, moralima, već mu je pripisano „spasavanje Atine a moguće i Zapadne civilizacije.“ Na kraju svakog programa, voditelj je nudio čitavu seriju na CD-u „za donaciju u bilo kom iznosu, da spoznamo i bolje služimo **Bogu teologije**.“ [37]

Učitelj koji nije učio

Na dan kada je umro, Sokrat je rekao: „Ukoliko se ne slažete sa mnom, **suprotstavite se bilo kojim argumentom**.“ Ovo ću i pokušati da uradim, uglavnom upotrebom **Svetog pisma**.

Uzevši sve u obzir, Sokrat je možda i bio izvrsan predavač, ali je trebalo da bude bolji učenik, učenik istina o kojima čak i **priroda** podučava. Možda se prerano i odrekao proučavanja stvaranja. Saslušajte velikog apostola Pavla:

> „Ili ne **uči li vas i sama priroda** da je mužu sramota ako gaji dugačku kosu” (1. Korinćanima 11:14).

Pavle ovde govori o daru od Boga, prirodnoj savesti ili instinktu, koji vodi čak pagane ka pravom ponašanju. Na primer, **nije neobično** pronaći primitivne narode koji veruju u **jednog Boga stvaraoca,** kod kojih su preljuba ili ubistvo kažnjivi smrću. Neka domorodačko američka plemena verovali su u jednog Boga, kog nazivaju ,,Velikim duhom", koji je stvorio sve i koji vlada svima, i to pre nego što su se susreli sa hrišćanstvom. Saslušajte Pavla ponovo:

> ,,Jer kad neznabošci **ne imajući zakon prirodno** čine šta je po zakonu, oni **zakon ne imajući** sami su sebi zakon: Oni dokazuju da je ono **napisano u srcima njihovim** što se čini po zakonu, budući da im **savest** svedoči, i misli među sobom **tuže** se ili **pravdaju**" (Rimljanima 2:14-15).

Samim tim, neki iznose argument da o Sokratovom ponašanju ne treba prosuđivati na osnovu modernih ili biblijskih standarda, što nije tačno. Pavle je govorio o onima koji upražnjavaju homoseksualne odnose kada kaže:

> ,,Jer šta se može doznati za Boga poznato je njima: jer im je Bog javio; Jer šta se na Njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se poznati i **videti na stvorenjima**, i Njegova večna sila i božanstvo, **da nemaju izgovora**." (Rimljanima 1:19- 20).

> ,,Kad se građahu mudri, **poludeše**, I pretvoriše slavu večnog Boga u obličje smrtnog čoveka i ptica i četvoronožnih životinja i gadova" (Rimljanima 1:22, 24).

> „… jer žene njihove pretvoriše **prirodno** upotrebljavanje u **neprirodno**. Tako i ljudi ostavivši putno upotrebljavanje ženskog roda, **raspališe** se željom svojom jedan na drugog, i **ljudi s ljudima** činjahu sram …" (Rimljanima 1:26-27).

> „A neki pravdu Božiju poznavši da koji to čine **zaslužuju smrt**, ne samo to čine, nego pristaju na to i onima koji čine" (Rimljanima 1:32).

Samim tim, kao što je Pavle rekao u Atini na Akropolju, možda stojeći pored statua tri Gracije koje je sam Sokrat isklesao:

> „Ne gledajući dakle **Bog** na vremena neznanja, sad **zapoveda svima ljudima svuda da se pokaju**" (Dela apostolska 17:30).

Bilo je mnogo ljudi u Atini koji se nisu upuštali u homoseksualne aktivnosti. Zapravo, postojali su zakoni protiv toga, i oni koji su bili optuženi za iste prestupe nisu mogli da obavljaju javne funkcije. Ovo dokazuje da je čak i ovim nejevrejima, savest rekla da je to nemoralno, pa samim tim Sokratova žudnja za istim, i ponašanje prema mladim dečacima, nemaju izgovora!

Sokratov koncept koji se tiče reči

Od trenutka kada je proročica na Delfima Sokratovom prijatelju rekla da ne postoji niko mudriji od Sokrata, on je dobio motivaciju da pronađe „**logos**", božanski razum i krajnju istinu, u **govoru** svakog sa kim se susreo. On je verovao da mudrost vekova **boravi u umovima ljudi**, i bilo bi dobro kada bi se ona mogla saznati verbalnim diskursom. Ovo je bila

osnova njegovog verovanja da je on „babica" koja prisustvuje rođenju **ideja,** pa su samim tim i njegove poslednje reči bile upozorenje njegovim prijateljima da se ne ustručavaju u iznošenju argumenata." [38]

Ali da li se ova mudrst zaista može pronaći u mnogobrojnim rečima?

> „Početak je mudrosti strah Gospodnji" (Psalam 111:10).
>
> „Jer čoveku koji Mu je po volji daje mudrost i razum i radost" (Propovednikova 2:16).
>
> „Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakome bez razlike" (Jakovljeva 1:5).
>
> „U mnogim rečima ne biva bez greha; ali ko zadržava usne svoje, razuman je" (Priče, Knjiga izreka 10:19).
>
> „Jer san dolazi od mnogog posla, a glas bezumnikov od mnogih reči" (Propovednika 5:3).
>
> „A ja vam kažem da će za **svaku praznu reč** koju kažu ljudi dati odgovor u dan strašnog suda. Jer ćeš se **svojim rečima** opravdati, i svojim ćeš se rečima osuditi" (Matej 12:36-37).
>
> „Ali vas molimo, braćo… da se ljubazno starate da ste mirni, i da gledate svoj posao" (1. Solunjanima 4:10-11).

Saslušajte apostola Jakova:

> „Ovo nije ona premudrost što silazi odozgo, nego zemaljska, ljudska, đavolska. A koja je premudrost odozgo ona je najpre čista, a potom mirna…" (Jakovljeva 3:15, 17).

Zapamtite ovo: Pažljivo biranje reči je odlika mudrosti a „dar brbljanja" nije jedan od devet duhovnih darova!

Još o Sokratovom demonu

O duhu koji ga je zaposeo, Sokrat je rekao: „Milost božija mi je dala veličanstven dar, koji me od detinjstva nikada nije napustio. To je glas koji me, kada se oglasi, odvraća od onoga što nameravam da uradim i nikada me ne primorava." On je govorio o ovom demonu slobodno, šalio se na račun njega i slepo slušao šta mu on govori. Kako tvrdi Platon, „on bi uvek slušao svoju mudrost – ponekad se nije micao ceo dan.", bosonog, ne osećajući jak mraz, slušajući demonove preporuke.

Na kraju, njegovi prijatelji nisu napravili nijedan važan korak a da se ne posavetuju sa njim. Ali demon je imao sopstvenu volju, a kada nije bio naklonjen ispitivaču, on je ćutao; u tom slučaju, Sokrat nikako nije mogao da ga navede da govori.

Svaki ozbiljni učenik Biblije zna da „demon" ili „unutrašnji prorok" nije „veličanstven dar"od Boga! U pitanju je prljavi demonski duh koji se u Novom zavetu naziva „đavolom".

Naš Mesija Isus je bio poznat po tome što je propovedao „evanđelje kraljevstva",lečio bolesne i **isterivao đavole**.

> „I otide glas o Njemu po svoj Siriji i privedoše Mu sve bolesne od različnih bolesti i s različnim mukama, **i opsjednute**, i mesečnjake, i uzete, i isceli ih" (Matej 4:24).
>
> „A uveče dovedoše k Njemu mnogo onih koji su **zaposednuti đavolima** i izgna duhove rečju, i sve bolesnike isceli" (Matej 8:16).

„A kad dođe na one strane u zemlju gergesinsku, **sretoše Ga dva opsednuta**, koji izlaze iz grobova, tako zla da ne mogaše niko proći putem onim. I gle, povikaše: Šta je Tebi do nas, Isuse, Sine Božji? Zar si došao amo pre vremena da mučiš nas? A daleko od njih pasaše veliko krdo svinja. I đavoli moljahu Ga govoreći: Ako nas izgoniš, pošlji nas da idemo u krdo svinja. I reče im: Idite. I oni izišavši otidoše u svinje. I gle, navali svo krdo s brega u more, i potopiše se u vodi" (Matej 8:28-32).

„Sazvavši, pak, dvanaestoricu dade im silu i **vlast nad svim đavolima**, i da isceljuju od bolesti" (Luka 9:1).

„I reče im: **Idite po svemu svetu** i propovedite Evanđelje svakom stvorenju. A znaci onima koji veruju biće ovi: imenom mojim **izgoniće đavole**…" (Marko 16:15, 17).

Naše lično iskustvo

Pre oko 15 godina pozvani smo da prisustvujemo službi ženi iz Nešvila koja je bila zaposednuta demonima. Isterivanje đavola iz nje je bio proces koji je podrazumevao mnogo molitvi tokom određenog vremenskog perioda. Kada smo bili odsutni, znala je u koje doba dana se molimo za nju, čak i 500 milja daleko, jer bi se tada demoni jako uznemirili. Pogledajte kolika je moć molitve Ocu, u Isusovo ime!

Mnogo nemilosrdnog nasilja i terora koje danas vidimo u svetu, prouzrokovano je zaposednutošću demonima. Pre nekoliko godina bili smo napadnuti od strane jedne žene, starosti 28 godina, fakultetski

obrazovane na kraju jednog vrlo duhovnog evanđeljskog koncerta. Ona je pokušala da nas udara pesnicama i da nas čupa za kosu, ali na sreću Sveti duh nas je zaštitio i ona nije mogla da nas takne. Ovo se desilo izvan auditorijuma u blizini našeg autobusa i čim smo pomenuli Isusovo ime, ona je pala na leđa vrišteći. Stavili smo veliku Bibliju ispod njene glave i počeli da isterujemo zle duhove iz nje. Kada smo je oslobodili do tačke kada je mogla racionalno da govori, ona je otvorila oči i rekla: „Moram da napravim odluku, zar ne?" Ona je na veličantven način oslobođena i sada živi sa mužem, ima uspešnu porodicu, posao i službu. Njena zaposednutost demonom, kako nam je kasnije rekla, počela je transcedentalnom meditacijom i studijama Novog doba. Pred njeno oslobođenje od demona ona je došla do tačke kada bi tokom meditacije ugledala veliku kobru a stalno je fantazirala o tome da uzme pušku i ubija ljude. Ovi problemi neće uspešno biti rešeni sve dok društvo i medicina poriču postojanje demona, a crkva nema moć da ih izbacuje.

Sokratovo zaveštanje

Da li su demoni kojima je Isus dozvolio da uđu u krdo svinja, što je prouzrokovalo da one „trče naglo" niz strmo brdo i udave se u moru, umrli zajedno sa svinjama? Sigurno da nisu. Ni strašni demoni koji su obuzeli Hitlera i naciste nisu umrli sa njima na kraju Drugog svetskog rata. Dokaz da su ti demoni preživeli i da su još uvek aktivni u svetu, jeste veliki broj omladine različite nacionalnosti koju ponekad zovu „skinhedi", koji nose nacističke simbole i regalije, zastupaju nacističke, fašističke u rasističke politike, i koji se nemilosrdno i nasilno ponašaju. Većina ove omladine koja voli Hitlera potekla je od roditelja koji nisu ni bili rođeni u Hitlerovo doba, što je znak stalne demonske aktivnosti!

Sudnji dan za ove demone još nije došao. (Obratite pažnju na njihove reči u stihu 8:29 Evanđelja po Mateju, „pre vremena"). Saslušajte Isusovu izjavu koja se tiče toga šta se dešava kada demoni napuste osobu:

> „Kad nečisti duh iziđe iz čoveka, ide kroz bezvodna mesta **tražeći pokoja**, i ne našavši reče: Da se vratim u dom svoj otkuda sam izišao; Tada otide i uzme sedam drugih duhova **gorih od sebe**, i ušavši **žive onde**; i bude potonje čoveku onom **gore od prvog**" (Luka 11:24, 26).

Naučili smo u devetom poglavlju na osnovu Papinih reči da je rimski katolicizam u potpunosti prigrlio „grčki duh". Zar bi bilo iznenađujuće kada bi se neke karakteristike grčkog duha koje su bile očigledne u Atini, danas manifestovale u katoličkom sveštenstvu? Na primer pedofilija, homoseksualnost ili ljubav između dečaka i čoveka?

Da li treba da vas podsetim na skorašnja obelodanjivanja koja su potresla katoličku crkvu širom sveta: zabrinjavajuće izlaganje sekularnih medija (the Boston Globe, New York Times, U.S.A. Today newspapers; Time, Newsweek) u vezi sa decenijama dugim seksualnim zlostavljanjem hiljade nevine dece, **uglavnom dečaka**, od strane sveštenika iz različitih eparhija. Dokazano je, i katolička crkva je priznala, da se stotine sveštenika nasilno ponašalo, dok su to biskupi i crkvene vođe znale ali su okretale glavu. Neki sveštenici koji su zlostavljali bili su premeštani iz parohije u parohiju godinama pre nego što ih je crkva konačno „raščinila". Nisam čuo da je ijedan bio ekskomuniciran, dok sveštenici bivaju ekskomunicirani kada se venčaju.

Od kada su novine Boston Globe prvi put obelodanile ovu jezivu priču u januaru 2002. godine, zlostavljanje dece od strane sveštenika otkriveno je na raznim mestima širom Amerike, u Bostonu, Fol Riveru i Plimouthu, Masačusetsu; Mančester, Nju Hempširu, Portlandu, Mainu, Filadelfiji, Pensilvaniji; Dalasu, Teksasu, Lafajetu, Luizijani, i Palm Biču, Floridi; što navodi ljude da pitaju: „Šta se dešava sa katoličkom crkvom?"

25. februara 2002, USA Today novine, sadržale su članak pod nazivom **Odgovor na zlostavanje varira od eparhije do eparhije.** Podnaslov je glasio: Struktura katoličke crkve ima tendenciju da komplikuje trud oko reformi. Članak glasi:

> „**Boston** – godinu za godinom nakon 1985, katoličke eparhije širom nacije bile su primorane da istupe sa ružnim priznanjem. Neki sveštenici su počinili delo **pedofilije.** Još gore, crkvene vođe su znale za to i nisu učinile mnogo toga da to i spreče." U članku dalje piše: „Mnoge od 194 nacionalne eparhije pokušavaju da se usaglase sa promenom u kulturi koja se desila od vremena kada su optužbe za pedofiliju rešavane privatno."

Članak iz nešvilskih novina *The Tennessean* , koji se pojavio 6. januara 2003. godine, nosio je naslov: **Istraživanje veću krivicu svaljuje na biskupe.** U podnaslovu je stajalo: **Dve trećine** njih je optužene sveštenike zadržalo na poslu. U članku stoji:

> „**Dalas** – oko **dve trećine** američkih katoličkih vođa dozvolilo je sveštenicima optuženim za seksualno zlostavljanje da nastave da rade, što je praksa **decenijama i nastavlja da se sprovodi danas.** Potparoli crkve nisu opovrgli rezultate ove studije."

U izdanju magazina Newsweek koje je izašlo 4. marta 2002.godine, pojavila se priča sa naslovom ***Seks, sramota i katolička crkva*.** Podnaslov je glasio: 80 sveštenika optuženih za zlostavljanje dece u Bostonu i nove duhovne potrage širom Amerike. Evo i nekoliko prosvetljujućih isečaka:

> „Slučajevi sa kojima se sad crkva bori uključuju dva fenomena koja se psihološki razlikuju: ...**pedofiliju,** koja se definiše kao intenzivna i stalna seksualna želja prema deci pre puberteta; i seksualna privlačnost prema seksualno zrelim, ali **maloletnim**, dečacima i devojčicama." Nastavlja se: „Ali neki istraživači misle da sama funkcija sveštenika može da bude privlačna za pedofile."

Pod tužbama i javnim pritiskom, Bostonska arhiepiskopija isplatila je 85 miliona dolara odštete žrtvama zlostavljanja od strane njenih sveštenika. U julu 2007. godine, sudija je odobrio 660 miliona dolara za nagodbu između arhiepiskopije u Los Anđelesu i 508 žrtvi seksualnog zlostavljanja od strane tamošnjeg sveštenstva.

Ali ne postoji suma novca koja može da ispravi štetu nanesenu detetu koje je zlostavljano od strane nekoga ko treba da u njegovom životu predstavlja Boga. Takvo zlostavljanje nije samo napad na telo i um, već predstavlja i silovanje same duše, od čega je skoro nemoguće oporaviti se. Advokat žrtava slučaja u Los Anđelesu zatražio je minut tišine u sudu, zbog žrtava koje su umrle tokom godina pregovaranja, dok je Rimokatolička crkva odugovlačila. On je rekao da zna da je devetoro njih izvršilo samoubistvo u prethodnih 5 godina, i da je nekoliko njih umrlo od predoziranja narkoticima.

U Newsweeku stoji: „Ali **tajnovitost i tišina** oduvek je karakterisala katoličku crkvu, a u mnogim od ovih slučajeva crkva čini sve što je u njenoj moći da spreči da optužbe izađu na videlo."

U instrukcijama koje je izdao Vatikan 1962. godine stoji da u slučaju seksualnog zlostavljanja „iste te stvari treba da budu gonjene na tajnovit način .. i da budu sakrivene večnom tišinom." Kardinal Ratzinger, sada Papa Benedikt, podržavao je ovo viđenje u pismu koje je poslao svim biskupima 18. maja 2001. godine.

Do jula 2007 godine, zabeleženo je da su ovakvi slučajevi zlostavljanja širom SAD koštali rimokatoličku crkvu oko 2.1 milijardu dolara. Do tada, bar dve eparhije su bankrotirale zbog plaćanja žrtvama zlostavljanja.

Ako mislite da je ovaj problem rimokatoličke crkve samo u prošlosti, rezultati trogodišnjeg ispitivanja koje je izvršila vlada Irske o zlostavljanju dece od strane sveštenika u Dablinskoj eparhiji, objavljeni su u novembru 2009. Istraga, koju su predvodili sudija i dva advokata, izdala je izveštaj od 720 strana i rekla je da ne postoji sumnja da su 46 sveštenika bili odgovorni za zlostavljanje **više od 320 dece.** Komisija je otkrila da tri Dablinska sukcesivna arhiepiskopa nisu obavestila policiju o ovim slučajevima zlostavljanja od strane više od 170 sveštenika, umesto toga, odlučili su da izbegnu skandal time što su premeštali prestupnike iz parohije u parohiju.

U novinama The New York Times (10. februara 2010.) pojavio se članak sa naslovom: Nemačka crkva se suočava sa optužbama o seksualnom zlostavljanju dece. Oni su citirali članak iz nemačkog magazina *Der Spiegel* koji je izjavio da je skoro 100 katoličkih sveštenika i laika osumnjičeno za zlostavljanje dece širom zemlje od 1995. godine. *Der Spiegel* je citiran: „U crkvi se već osećaju potresi, što može da bude **početak zemljotresa."**

Jedna stvar takođe mora biti rečena a tiče se zlostavljanja od strane katoličkih sveštenika u Irskoj. Rečeno je da 100% **nasilnika** čine sveštenici muškog roda a 90% **žrtava su dečaci**. U mom umu to nema nikakvog smisla. Samim tim, moje sledeće pitanje mora da bude, da li je ova perverzna potraga ovih sveštenika za ljubavlju između muškarca i dečaka deo zaveštanja Sokrata rimokatoličkoj crkvi koja ga toliko ceni? Setite se Platonovih izjava da je Sokrat „planuo" čim je video dečaka Karmidesa i da je bio „u potrazi za lepim mladićem" Alkibijadom, njegovim „ljubavnikom".

Slušajte Isusa:

> „A koji sablazni jednog od ovih malih koji veruju u mene, bolje bi mu bilo da se obesi kamen vodenični o vratu njegovom, i da potone u dubinu morsku. I ako te oko tvoje sablažnjava, **izvadi ga i baci od sebe**: bolje ti je s jednim okom u život ući, nego s dva oka **da te bace u pakao ognjeni**. Gledajte da ne prezrete jednog od malih ovih; jer vam kažem da anđeli njihovi na **nebesima** jednako gledaju **lice Oca mog nebeskog**"
> (Matej 18:6, 9-10).

Da li je Sokrat bio hrišćanin?

Pre nego što zgraženi bacite ovu knjigu, pustite me da objasnim razlog zašto sam postavio jedno takvo smešno pitanje. Učinio sam to zbog izjave ranog crkvenog oca Justina Mučenika, koji je citiran na početku ovog poglavlja:

> **„Sokrat je znao za Hrista, jer je Hrist bio i jeste logos koji boravi u svakom čoveku. Može se zasigurno reći da su svi koji su živeli sa logosom hrišćani. Među Grcima, ovo se posebno odnosi na Sokrata i Heraklita."** [39]

Justin (100-165 n.e.) je bio filozof koji je prešao u hrišćanstvo i postao neumorni evanđelista i pisac. On je u velikoj meri uticao na hrišćansko razmišljanje nakon smrti apostola, i napisao je više toga o hrišćanstvu nego i jedna druga osoba do njegovog vremena. Nažalost, njegova učenja bila su vrlo štetna za one koji su ga pratili narednih nekoliko vekova, jer je zadržao veliki deo grčke filozofije u svom sistemu verovanja. On je pravi primer razarajućih efekata doktrine koju su promovisali Sokrat i Platon kada bezmisleno kaže: „**Sokrat je znao za Hrista**...". Na drugom mestu, on predstavlja Hrista kao „Sokrata za varvarine." [40]

Postojala je ozbiljna borba između takozvanih „ranih crkvenih očeva" koja je trajala tri veka nakon doba apostola, među onima koji su verovali i sledili grčku filozofiju i onih koji su mislili da je **inspirisana od strane demona.** Uporedite Justinove izjave sa sledećim:

> „Međutim, nisu se samo pesnici i filozofi suprotstavljali međusobno. Nijedan od takozvanih filozofa ne treba da bude ozbiljno shvaćen; oni su osmišljavali mitove i prevare, sve što su

izneli je bezvredno i bezbožansko. Ali Bog je pre toga znao nagone ovih praznih filozofa i spremio se. Otkrovenje je neophodno jer ova mudrost filozofa je u stvari **demonska mudrost, jer su oni inspirisani od strane đavola."**(Teofil, Antiohijski biskup iz drugog veka). [41]

,,Vidimo da filozofi nikad nisu ponizni ni krotki. Štaviše, oni u velikoj meri ugađaju sebi" (Kiprijan, crkveni otac, 250. n.e). [42]

,,Nama je predato u vidu svetih rukopisa da su filozofske misli gluposti. Samim tim, ne postoji razlog zašto treba toliku čast da damo filozofima" (Laktancije, crkveni otac, oko 304. n.e.). [43]

,,Jeres je sama po sebi podstaknuta filozofijom, filozofi su patrijarsi celokupne jeresi. **Apostol Pavle, mnogo pre svog vremena, zaista je predvideo da će filozofija naneti opasnu ranu istini. Pa dakle, gde je tu dopadanje između hrišćanina i filozofa? Između učenika Grčke i učenika raja? Daleko sa svim pokušajima da se proizvede išarano hrišćanstvo stoicističke, platonističke i dijalektičke kompozicije!"** (Tertulijan 160-230 n.e.; hrišćanski pisac iz Kartage, Severne Afrike).[44]

Ove reči koje je Tertulijan napisao 1800 godina ranije veoma dobro iskazuju moja osećanja! ,,**Daleko sa svim pokušajima da se proizvede šareno hrišćanstvo!**" Mudrost njegovih reči uvidećete mnogo jasnije u daljem tekstu.

Molim vas razmotrite ove činjenice:

- Duh i doktrina Jezavelje još uvek je kvarila crkvu Tijatire 1000 godina nakon njene smrti (Otkrovenje 2:20).
- Duh i doktrina Valama još uvek je kvarila Pergamsku crkvu 1500 godina nakon njegove smrti (Otkrovenje 2:14, 2. Petrova 2:15; Judina 11).
- Duh i doktrina Sokrata još uvek kvari hrišćansku crkvu danas, 2400 godina nakon njegove smrti (1. Korinćanima 1:18-24).

Zaključak poglavlja

Ma koliko ovaj materijal bio težak za iščitavanje, i ma koliko uznemirujući neki od zaključaka bili, ovaj demonski grčki uticaj mora da bude otkriven, a ja se dobrovoljno javljam da pomognem u tome. Neću biti zadovoljan dok se svi ljudi koji se plaše Boga, veruju u Bibliju i vole istinu ne pobune i jednoglasno ne viknu: „**Isterajte helenizam odavde!**"

„Ovde leži koren i stablo savremenog hrišćanskog obrazovanja. Ono je izgrađeno na Platonovoj ideji da je znanje ekvivalentno moralnom karakteru. Tu se krije velika greška. Platon i Aristotel (obojica Sokratovi učenici) su očevi savremenog hrišćanskog obrazovanja. Da upotrebimo biblijsku metaforu, sadašnje hrišćansko obrazovanje, bilo da je u pitanju seminar ili teološki fakultet, služi hranu sa pogrešnog drveta: drveta znanja o dobru i zlu a ne sa drveta života."

Frank Viola i George Barna

Pagansko hrišćanstvo (str. 215-216)

11. Ko je bio Platon?

„Videli smo da je specifčan metaficički način da se izrazi **klasična doktrina trojstva** i to onako kako je prvobitno formulisana bila **grčka metafizika,** koja je bila validna u to vreme ali danas većini ljudi nema mnogo smisla. Dok se obično pretpostavlja da je **veliki filozofski uticaj** na grčke (crkvene) očeve ostavio **Platon i stoici**, Durant veruje da Aristotelov uticaj ne treba da bude zanemaren"[1] (Trijadološki učenjak Milliard J.Erickson; Južni baptista).

„**Biblija ne propoveda doktrinu trojstva.** Niti sama reč trojstvo i izrazi poput „jedan u tri" , „jedna suština" (supstanca) i „**tri osobe"** spadaju u biblijski jezik. Jezik doktrine jeste jezik drevne crkve **uzet iz klasične grčke filozofije**" (Trijadološki profesor Shirley C. Guthrie. Jr; Hriščanska doktrina). [2]

„Sam **Platon,** najplemenitiji i najuglađeniji od svih ... prvi je objavio, sa istinom, **Boga** izdignutog iznad svake **suštine**, ali njemu je takođe dodao drugog, i numerički ga odvojio od prvog, iako **obojica** poseduju jedno savršenstvo, a biće **drugog Božanstva** proizilazi iz **prvog.** Toliko davno, **Platonova** osećanja su bila čvrsta. (Rimski vladar Konstantin, obraćajući se Nikejskom saboru 325. n.e). [3]

„Samim tim, ti (Bože) dobavio si mi određene **knjige Platonista** koje su sa grčkog prevedene na latinski. U njima sam pročitao, mada ne ovim rečima, ali istu misao … da pre svih vremena i

> iznad svih vremena, tvoj jedini začeti **Sin** ostaje nepromenljivo podjednako večan kao ti; ove istine se **mogu pronaći u knjigama**" (Trijadološki crkveni otac Avgustin; *Avgustinove ispovesti*; oko 400. n.e.). [4]

> „Hrišćani počinju da sumnjaju u to da veliki deo sadašnje teologije **u svom izvoru sadrži ljudsku filozofiju.** Figure na polju religijske misli, za koje se mislilo da predstavljaju Hrista, njegove proroke i njegove apostole, **sada postoji sumnja da su u pitanju figure zlog duha**, figure **Platona** i različitih očeva koji su **u velikoj meri svoju teologiju izveli na osnovu njega**" (Trijadološki sveštenik i autor C.H. Konstabl; oko 1893). [5]

Evo izazova datog s ljubavlju. Uzmite bilo koju knjigu sa police koja se bavi doktrinom trojstva, bilo da je to enciklopedija, biblijski rečnik ili rad trijadološkog učenjaka. Okrenite indeks tema i potražite „doktrinu logosa" ili „božansku doktrinu logosa" i ona će vas verovatno vratiti na Platona, Filona ili grčku filozofiju. Ta činjenica ne smeta većini teologa, i možda vama neće smetati ali meni je u potpunosti neprihvatljiva!

Neko je pre nekoliko godina napisao knjigu pod nazivom *Smrt razjarenosti*! Ja je nisam pročitao ali razumem njen koncept. Većina Amerikanaca, čak i hrišćana izgleda da je izgubila sposobnost da pogleda besmislena i štetna dela i situacije i da na njih odreaguje ili da zauzme određeni stav. Na primer: Bespomoćna šestogodišnja devojčica, koju je prošle nedelje usmrtio komšijin pitbul dok se **igrala u svom dvorištu u Misisipiju**. Ljudi bi trebalo da budu razjareni!

Molim vas uzmite u obzir sledeće. Otkako je slučaj Vrhovnog suda, Roe protiv Wade 1973, bilo je oko 50 miliona „legalnih“ abortusa u SAD, jer neki ljudi koriste ubijanje nerođenog deteta kao loš oblik kontracepcije. Kažu da je danas najopasnije mesto za bebu Amerika i to dok je u majčinoj materici, i ljudi treba da budu razjareni!

Molim vas uzmite u obzir i sledeće. Holivud nastavlja da omladini prosipa potok prostakluka, vulgarnosti i nasilja u vidu filmova, video igrica i TV emisija, što ih čini neosetljivim na ljudsku patnju, neke od njih pretvara u ubice bez savesti. Posejali smo vetar a žanjemo vihor, ljudi treba da budu razjareni!

Molim vas uzmite u obzir i sledeće. Prethodnih nekoliko decenija, sve do sada, granice ove nacije su praktično nezaštićene, što dozvoljava da više od 10 miliona ljudi ovde danas stanuje ilegalno i bez dokumenata. Istina je da većinu njih čine ljudi dobrih namera koji traže bolji život za sebe i svoje porodice, ali šta je sa određenim brojem onih koji su došli sa zlom namerom? Nemamo predstavu ko ili šta je došlo ovde da nam naudi. Prošle nedelje, najboljih 5 nadležnih za bezbednost u našoj zemlji na saslušanju u Senatu reklo je: „**Sigurno** je da će Al Kaida pokušati da napadne SAD u narednih šest meseci.“ Bivši potpredsednik je na vestima prošle nedelje rekao da ovaj napad može da bude „nuklearni“. Bivši potparol Bele kuće rekao je na sastanku jevrejskih vođa, pre nekoliko meseci, da postoji velika šansa da u narednih pet godina, SAD može da izgubi jedan od najvećih gradova i oko 1 milion ljudi zbog nuklearnog napada iz unutrašnjosti. Ljudi treba da budu uskomešani i razjareni!

Sada da se pozabavimo temom ovog poglavlja. **Već 1700 godina, od Sabora u Nikeji**, hrišćanstvo je pratilo Platona u njegovim verovanjima inspirisanim od strane demona da „Bog“ postoji u **tri osobe**, „Slava jednaka, Veličanstvo suvečno,“ Blagosloveno trojstvo. Ovo će se dokazati u tekstu koji sledi! 325. godine rimski imperator Konstantin, kako bi izravnao uznemirujuću prepirku oko osobe Isusa Hrista, koja se odigravala između biskupa iz dva važna grada njegovog carstva, Aleksandrije i Antiohije, pozvao je sabor kod sebe u Nikeju (Turska).

On je presedao na skupu od 300 biskupa sa uzdignutog mesta, njegove zlatne stolice, i dominirao je na sastanku koji je trajao mesec dana i iznosio krajnju reč. Encyclopedia Americana o Konstantinu i Nikeji kaže: „Imperator je postao više nego sudija u ovim raspravama; kada je birao strane, kao što je i morao, **on je definisao ortodoksiju** (pravu hrišćansku doktrinu). **Sam Konstantin** predložio je formulu homeuzije, susuštine (jednakosti, „jedne i iste supstance, suštine ili prirode“) sina i Oca, što je bilo uvedeno u Nikejsku veru. Unija crkve i države podrazumevala je to da **politička razmatranja** utiču na definicije ortodoksije.“ Oni idu dalje i kažu da iako je Konstantin promovisao hrišćanstvo, njemu „nije nedostajala samo jedna vrlina , on je s vremena na vreme bio **surov, nemilosrdan pa čak i nehuman**“ (kraj citata).[6] Iako veliki deo hrišćana smatra da je Konstantin bio heroj, sumnjivo je to da li je on ikada i postao hrišćanin. On je ubio svoje rođake kako bi se postarao da će ga naslediti njegova tri sina,[7] nastavio je da gradi paganske hramove nakon svog „preobraćenja“ i sumnja se da je on ikada napustio obožavanje sunca. On je takođe sebe proglasio trinaestim Apostolom.[8]

U suštini, zaključak ovog sabora koji je bio pod Konstantinovim pritiskom, bio je taj da je Isus Bog, baš kao što je i Otac Bog. I odakle je dobio ovu informaciju? Imam jednu veliku istorijsku knjigu u svojoj biblioteci pod nazivom „Nikejski i posle-nikejski očevi“ koja sadrži govore i argumente sa tog skupa. Oko 20 strana je posvećeno Konstantinovom govoru pre sabora. U njemu se on ne poziva na Sveto pismo kao na čovečanski život Isusa Hrista, već se poziva na ljudski razum i helenističku doktrinu, uključujući i citat na početku ovog poglavlja. Obratite pažnju ponovo:

> „Sam **Platon,** najplemenitiji i najuglađeniji od svih … prvi je objavio, sa istinom, **Boga** izdignutog iznad svake **suštine**, ali njemu je takođe dodao drugog, i numerički ga odvojio od prvog, iako **obojica** poseduju jedno savršenstvo, a biće **drugog Božanstva** proizilazi iz **prvog.** Toliko davno, **Platonova** osećanja su bila čvrsta.“ (Rimski vladar Konstantin, obraćajući se Nikejskom saboru 325 nove ere).[9]

Molim vas da ove reči pažljivo proučite, jer van samog Svetog pisma, najverovatnije nećete pročitati reči koje su važnije za razumevanje toga kako je hrišćanska doktrina „Boga” postala iskrivljena! „**Platon** je objavio, sa istinom, **Boga** izdignutog iznad svake **suštine**, ali njemu je takođe dodao drugog, i numerički ga odvojio od prvog, iako **obojica** poseduju jedno savršenstvo, a biće **drugog Božanstva** proizilazi iz **prvog.** Toliko davno, **Platonova** osećanja su bila čvrsta.”

Dakle, sa Platonovom doktrinom čvrsto usađenom u svom umu, on je naredio Saboru u Nikeji da usvoji sledeću izjavu:

> ,,Verujemo u jednog Boga, Svemoćnog Oca, Stvaraoca svih stvari viđenih i neviđenih i u jednog Gospoda Isusa Hrista, Sina Božijeg, **večno začetog** od strane Oca i jedinom začetom. Zapravo, **iz suštine Oca, Bog od Boga,** Svetlost od Svetlosti, **Istinitog Boga od Istinitog Boga,** začetog, **ne napravljenog**, **jedne suštine sa Ocem.** "

Na kraju izjave o veri, sabor je prikačio pisanu osudu i ,,dekret o proterivanju" protiv svakoga ko se ne slaže sa ovim zaključkom, posebno protiv onih koji veruju da Hrist ne postoji u celokupnoj večnosti. Atanazije, crkveni otac iz četvrtog veka, tada priznat u Nikeji, sumirao je prethodno rečeno sledećim rečima: **„Bog je načinjen čovekom da mi možemo da budemo načinjeni bogovima."**[10] Ovo nije biblijska doktrina već grčki i rimski način razmišljanja!

Molim vas da razumete da Sabor u Nikeji nije objavio verovanje u božanstvo koje se sastoji od tri osobe. To se desilo tek 56 godina kasnije kada je Prvi vaseljenski sabor (381 n.e.) proširio Nikejske odluke ovim rečima:

> ,,Mi verujemo u Svetog duha, Gospodam davaoca života, koji proizilazi iz Oca i Sina. Sa Ocem i Sinom **on je obožavan i slavljen.**" [11]

Samim tim, stvorena je doktrina zrojstva, i ona ostaje shvatanje ,,ortodoksnog hrišćanstva" do dana današnjeg. Međutim, narednih nekoliko stotina godina posle Konstantinopolja, mesto svetog Duha u zrojstvu još uvek je bilo predmet borbe i ono je još uvek bilo u procesu

definisanja, posebno od strane Avgustina (oko 425 n.e.) i Jovana Damaskina (oko 700 n.e.). Poštovani trijadološki profesori Roger Olson i Christopher Hall u svojoj knjizi pod nazivom trojstvo, izneli su otkrivajuću izjavu u vezi sa ovom činjenicom.

> „Jovan Damaskin (650-749 n.e.) **dodao je svoja trijadološka ubeđenja** crkvenom blagu, **posebno ona koja se tiču uloge Duha u trojstvu.** Phillip Carey beleži da Jovanovo precizno izlaganje ortodoksne vere ... predstavlja najobimniju izjavu o **grčkoj trijadološkoj doktrini.** Jovanov rad demonstrira kako je **crkveno razumevanje Svetog duha sazrelo** od Nikeje (325 n.e.) i Konstantinopolja (381 n.e.). Dok se **Duh pojavio skoro kao fusnota vere u Nikeji,** Jovan bogato piše o osobi Duha i njegovom radu." [12]

Obratite pažnju na njihovo osvrtanje na **„grčku trijadološku doktrinu".** Oprostite, da li su oni to rekli **„grčka trijadološka doktrina?"** Molim vas ponovo razmotrite ove činjenice koje se tiču istinite biblijske doktrine o Bogu:

- Postoji 31000 stihova u Bibliji i ni u jednom od ovih stihova se pored reči Bog ne pominju reči „dva" ili „tri".
- Isus je izgovorio 1865 stihova u Novom zavetu i ni u jednom od njih on ne tvrdi (niti daje nagoveštaj) da je on „Bog", „drugi Bog", „inkarnacija Boga u mesu" niti da su on i Bog „jedna osoba".
- U Novom zavetu reč „Bog" se pominje preko 1300 puta kada je jasno da se radi o Ocu a ne o Isusu. Kada sam Isus kaže „Bog", 184 puta i Novom zavetu, on **uvek** govori o Ocu.

- Pavle je reč „Bog" pomenuo 513 puta u svojih trinaest poslanicama, a nijednom se ne može dokazati da misli na Isusa Mesiju; **uvek** je u pitanju Otac.
- Petar je reč „Bog" pomenuo 46 puta u svoje dve poslanice i ni jednom ne govori o Isus već se ta reč **uvek** odnosi na Oca.
- Jakov, Isusov polubrat, pomenuo je „Boga" 17 puta u svojoj poslanici i **nijednom** nije govorio o Isusu, **uvek** o Ocu. (Obratite pažnju: Fokus ove knjige nije ko Isus Hrist nije, već ko Bog Otac jeste).
- Jedini Biblijski stih koji sadrži reč „tri" koja se odnosi na Boga jeste stih 5:7 Prve Jovanove poslanice: „Jer je troje što svedoči na nebu: Otac, Reč, i Sveti Duh; i ovo je troje jedno."

Učenjaci (čak i trijadolozi) su dokazali da je ovaj stih podmetnut, ubačen nakon petnaestog veka od strane nekoga ko je bio odlučan da ima bar jedno trijadološko Sveto pismo.

Svevišnji Bog Biblije jeste **jedan** entitet, biće, osoba. Uprkos Platonu i Konstantinu, ne postoji „drugi Bog" niti „drugo Božanstvo", „numerički dva!" Slušajte Mojsija:

> „Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod"
> (5. Mojsijeva 6:4).

Obratite pažnju: Bog nije „dva Gospoda" ili „tri Gospoda" već je „Bog jedan Gospod!" Kada je pisar postavio pitanje Isusu: „Koja je najveća zapovest od svih?" Isus je zaobišao očigledno deseto i odmah citirao Mojsijevu gore navedenu izjavu:

„Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod” (Marko 12:29).

Saslušajte Isusa. Najveća zapovest na svetu je **„Čuj … Bog je jedan Gospod!”** Sa tim na umu, da li biste rekli sledeće nekoliko puta, sa Mojsijem i Isusom:

„Gospod naš Bog je **jedan Gospod**“
„Gospod naš Bog je **jedan Gospod**“
„Gospod naš Bog je **jedan Gospod**“

Ako kažete ovo nekoliko puta sve dok ne dospe duboko u vaš duh, onda ćete biti pravi Isusov sledbenik, a ne Platonov! Hrišćanstvo je dopustilo Satani, kroz Platonovu doktrinu, da stavi veo preko našeg razmišljanja i dovelo je do toga da ljubav, molitve, tron, čin stvaranja i slavu našeg Oca Boga damo drugome. I kada to shvate, ljudi bi trebalo da budu razjareni!

Vekovima, neki mislioci koji su bili hrišćani i koji su duboko voleli Gospoda Isusa Hrista, došli su do ovog shvatanja i otkrili da je ono teško. Bili su omrznuti, prognani i napadani, jer su smatrani jereticima, ateistima, deistima, antihristima i slično.

Trijadolog Milliard Erickson iznosi jako priznanje:

> „Zapravo, istorija nalaže da je doktrina trojstva **bila deo velikog doktrinalnog sistema koji je upotrebljen za opravdavanje opresije i eksploatacije.** Bilo da je ova doktrina zapravo bila u korelaciji sa opresijom ili ne, **svakako je pratila takvu opresiju.**“ [13]

Hrišćanstvo se ogrešilo o Boga

Ukoliko pažljivo pogledate Isusove reči upućene pisaru u dvanaestom poglavlju Evanđelja po Marku, videćete da se najveća zapovest sastoji od dva dela: „čuj“ i „voli“. (Obratite pažnju na to da reč „Čuj“ u Petoj knjizi Mojsijevoj i u stihu 12:29 Evanđelja po Marku, zapravo reč „shema“, i znači „slušaj!“). Drugi deo koji Mojsije i Isus kažu glasi:

> „I ljubi Gospoda Boga svog svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom” (Marko 12:30).

Evo dobrog pitanja. Kako da ljudi poštuju ovu najveću zapovest ako nemaju jasno razumevanje toga ko je „Gospod Bog tvoj”? Sreo sam ljude koji se uzrujavaju oko zanemarivanja četvrte zapovesti i koji namaju predstavu da krše onu za koju Isus kaže da je **prva** i **najveća**! Ukoliko se vama ovo čini nebitnim, nema potrebe da dalje čitate ovu knjigu. Isto važi i za Bibliju. Ukoliko ne verujete u prvi stih na prvoj strani, zašto nastavljati dalje?

> „U početku stvori Bog nebo i zemlju” (1. Mojsijeva 1:1).

I on je to učinio dahom usta svojih!

> „**Rečju** Gospodnjom nebesa se stvoriše, **i duhom usta Njegovih** sva vojska njihova. Jer On reče, i postade; On zapovedi, i pokaza se” (Pslami 33:6, 9).

Sada da se osvrnemo na poslednju knjigu Biblije gde „Gospod Bog svemoćni” sedi na **jednom tronu**:

> ,,Dostojan si, Gospode, da primiš **slavu** i **čast** i **silu**; **jer si Ti sazdao sve**, i po volji Tvojoj jeste i stvoreno je" (Otkrovenje 4:11).

Da li verujete ove jasne i jednostavne izjave koje se tiču stvaranja ili tražite druge stihove koji bi ih razjasnili? Pre nekoliko meseci, jedan od najpoznatijih evanđelista na svetu govorio je o verovanjma miliona hrišćana kada je pokušao da mi kaže da je Isus Hrist stvorio sve. To su nebiblijske, doktrinske gluposti! Isusov udeo u stvaranju je taj da je prolio svoju bezgrešnu krv na krstu Golgote. Ali on nije Stvaraoc! Ovakvo propovedanje lišava Boga Stvaraoca časti.

Da li ste ikada bili zapostavljeni, odbijeni, nepoštovani, necenjeni ili lišeni časti od strane svoje dece koju ste rodili, odgajili, voleli i kojima ste sve pružili? Ne postoji ništa bolnije ni teže!

Saslušajte jecaj srca našeg Boga Oca:

> ,,Čujte, nebesa, i slušaj, zemljo; jer Gospod govori: **Sinove** odgojih i **podigoh**, a oni se okrenuše od mene" (Isaija 1:2).

> ,,Sin poštuje oca i sluga gospodara svog; ako sam ja Otac, gde je čast moja? … Veli Gospod nad vojskama" (Govori Bog Otac) (Malahija 1:6). Molim vas obratite pažnju: Nudim nagradu vrednu 10.000 dolara svakome ko može u Svetom pismu da mi pokaže mesto gde se Isus Mesija naziva ,,Gopodom nad vojskama."

Osija je naučio da se saoseća sa Bogom

Zašto bi sveznajući Bog nebesa izdao jednom od svojih voljenih proroka takvu naredbu kao što je izdao naredbu proroku Osiji?

> ,,Reče Gospod Osiji: Idi, oženi se **kurvom**" (Osija 1:2).

Da, tačno ste pročitali. Bog je rekao Osiji da se oženi bludnicom Gomerom, a razlog je otkriven u drugoj polovini gore navedenog stiha:

> ,, … **jer** se zemlja prokurva odstupivši od Gospoda".

Bog je iskusio odbijanje i ,,duhovno bludništvo" od svoje ,,žene" Izraela, i treba mu neko da shvati bol koja je u Njegovom srcu i da se saoseća sa Njim. Osija je bio taj čovek. Ali Osijina knjiga takođe podučava o tome kako Bog oprašta ovaj ,,skarletni greh" i kako pomaže grešnicima.

Ilija se saosećao sa Bogom

Ilija je živeo oko 125 godina pre Osije, ali je to takođe bilo vreme kada se Izrael udaljavao od Boga. Počeo je da se saoseća sa Bogom i postao je ogorčen. Obratite pažnju na molitvu koja stoji u stihu 19:10 Prve poslanice carevima:

> ,,On reče: **Bio sam veoma ljubomoran** na **Gospoda Boga** nad vojskama; jer sinovi Izrailjevi ostaviše zavet Tvoj, Tvoje oltare razvališe, i proroke Tvoje pobiše mačem; a ja ostah sam, pa traže dušu moju da mi je uzmu."

I ponovo u četrnaestom stihu kaže:

> ,,**Bio sam veoma ljubomoran** za **Gospoda Boga** nad vojskama."

Zar nije idolopoklonstvo kada ljubav, obožavanje i čast prema našem Bogu Ocu pružimo drugome, pa čak i njegovom veličanstvenom Sinu, visoko uzdignutom „čoveku Isusu Hristu"? A sam Isus mora da je tužan kada vidi toliko pogrešno navedenih hrišćana koji njemu daju slavu i čast njegovog Oca. Isto tako, mora da je i Marija ožalošćena kada joj je dopošteno da vidi da se stotine miliona katolika moli njoj za zaštitu, nazivajući je „Kraljica raja".

Nama je rečeno da odamo počast Isusu, i to bi i trebalo da činimo, ali **on je tražio i primao samo čast koja je dolazila od Boga, njegovog Oca.** Verujte Isusu kada u Evanđelju po Jovanu kaže:

> „**Ja ne primam slave od ljudi**" (Jovan 5:41).
>
> „Ako se ja sam slavim, slava je moja ništa: **Otac je moj koji me slavi**, za kog vi govorite da je vaš Bog" (Jovan 8:54).

Da li je Isus mogao da zamisli, dok je vršio svoju misiju na zemlji, da će njegovi sledbenici jednoga dana krenuti sa puta po pitanju razumevanja i obožavanja zahvaljujući grčkom filozofu pod imenom Platon koji je živeo u Atini oko 350 godina pre nego što je Isus rođen u Vitlejem? Moram sada da kažem sa jecajem, mislim da nije!

> „**Svi mi kao ovce zađosmo**."

Ko je bio Platon?

Platon (424-347 p.n.e.) je rođen u Atini, u aristokratskoj porodici. Oba roditelja su mu poticala iz važnih atinjanskih porodica. Njegova majka je bila sestra Karmidesa i nećaka Kritija, koje smo u prethodnom poglavlju upoznali kao Sokratove učenike. Njegov otac je umro kada je Platon bio

mlad a njegova majka se preudala za čoveka koji je bio veoma aktivan u političkom i kulturnom životu Atine.

Prvobitno nazvan Aristokle (što znači ,,najbolji i čuveni"), Platon se ubrzo istakao na skoro svakom polju. Bio je uspešan u proučavanju muzike, matematike, retorike (govora) i poezije. Dobio je nadimak Platon, što znači širok, zbog svog grubog imena, i kažu da je ,,šarmirao žene, **a bez sumnje i muškarce,** svojim lepim izgledom." [14] Veoma atletski građen, on je bio rvač na Istamskim igrama, a u vojsci se borio u tri bitke i osvojio nagradu za hrabrost. U ranom uzrastu pokazao je naklonost ka književnosti i pisao je duhovite pesme, ljubavne stihove i serije drama. Hteo je da sledi karijeru u poeziji ili politici kada je, u dvadesetoj godini, podlegao fascinaciji Sokratom.

Bio je upoznat sa njim jer je Sokrat bio porodični prijatelj njegovih rođaka. Bio je očaran duhom starog obada. Kako istoričar Durant kaže:

> ,,**Spalio** je svoje pesme, **zaboravio** Euripida (grčkog pisca tragedija), atletiku i žene i **pratio je svog gospodara kao da je bio hipnotisan.**" [15]

Ali tri godine kasnije došlo je do uzdizanja oligarhije i terora (na čelu sa njegovim rođacima Karmides i Kritija), što se završilo njihovom smrću i ponovnom uspostavljanju demokratije u Atini. A zatim finalni udarac, suđenje i smrt njegovog voljenog učitelja Sokrata, 399. godine pre nove ere.

Možda plašeći se za sopstvenu bezbednost, i ogorčen jer mu se u dvadeset i petoj godini svet srušio, on je pobegao iz Atine kao da je taj grad uklet. Posetio je grčki grad Megaru, a zatim Kirenu u Severnoj Africi. Odatle je otišao u Egipat i tamo učio matematiku i proučavao istorijsko znanje sveštenika. Oko 395. godine pre nove ere, vratio se u Atinu a godinu dana kasnije borio se za taj grad protiv Korinta. Oko 387. godine on je ponovo krenuo na put, na kratko posetio dva grčka grada i nastavio put ka Siciliji. U grčkom gradu-državi Sirakuzi, zamerio se sa kraljem Dionisijem i nakon čega je bio zarobljen. Samo što nije bio prodat u robove, njegov bogati prijatelj Aniceris platio je 3000 drahmi kako bi oslobodio Platona. Dok 386. godine pre nove ere, Platon je ponovo bio bezbedan u Atini.

Sada je Platon bio spreman da predaje. Neki od njegovih prijatelja u Atini sakupili su novac da vrate Anicerisu, ali on je odbio da taj novac primi, pa je novac bio upotrebljen kako bi se kupio maslinjak na obroncima Atine koji je dobio naziv po svom lokalnom bogu Akademusu. Tu je Platon osnovao univerzitet pod imenom „Akademija“, koji je bio suđen da postane intelektualni centar Grčke narednih 900 godina, sve dok ga nije vizantijski imperator Justinijan I. zatvorio 529. godine nove ere, jer je smatrao da predstavlja pretnju hrišćanstvu.[16]

„Akademija je tehnički religijsko bratstvo (thiasos), posvećeno obožavanju Muza, duhova za koje se misli da inspirišu pesnike i druge umetnike“ (Durant).[17] Čoveče! Pogledajte ponovo, molim vas! Akademija je bila „posvećena obožavanju“ duhova.

Akademija je primala mlade žene i muškarce i oni nisu plaćali nikakve takse, ali od bogatih roditelja se očekivalo da daju velike donacije ovoj instituciji. U Sudi stoji da su bogati ljudi „s vremena na vreme u zaveštanjima ostavljali članovima škole sredstva za život filozofskog besposličarenja“ i smatra se da je kralj Dionisije II dao Platonu sumu od 80 talenata ($ 480.000).

Platon i njegovi asistenti su držanjem predavanja i dijalozima podučavali učenike glavnim predmetima: matematikom i filozofijom, predmetima koji su uključivali i aritmetiku, muziku, književnost i zakonodavstvo. Lekcije su bile tehničke prirode i ponekad opore, ali su imale veliki uticaj na učenike poput Aristotela, Demostena, Eudoksa, Heraklida, Likurga i Ksenokrata. Platon nikad nije napisao tehnička dela, ali se Arisotel pozivao na podučavanja u Akademiji kao na Platonovu „nepisanu doktrinu“.

Ali, Platon jeste pisao i ti rukopisi su ono po čemu je on najviše poznat. Platon je pisao dijaloge , stil pisanja gde se dva ili više ljudi upušta u razgovor na različite teme. Učenjaci se i dalje pitaju zašto je izabrao baš ovaj stil za pisanje predstava ili drama ali sve u svemu, napisao je 36 istih, od kojih su sve i dalje dostupne u kompletnoj formi, i koje se i danas proučavaju.

Duh Sokrata je u Platonu

Ali bio je duh iza svega ovoga, i još postoji, a to je upravo Sokratov duh. Molim vas da budete strpljivi i da me sledite dok vam pružam dokaze.

Obratite pažnju na ovu analogiju. Kada je moćni prorok Ilija trebalo da ode u „raj“ (Ilija nije bio uznesen na nebo, već je poslat iz Izraela u Judeju 2. Carevima 2:1 i 2:11 i tako je deset godina nakon Ilijinog *uznesenja* Joram primio pismo od Ilije 2. Dvenika 21:12-15), Bog mu je rekao da odredi Jeliseja da bude prorok umesto njega. A Jelisej je imao neverovatan zahtev: „Da budu dva dela duha tvog u mene“ (2. Carevima 2:9). Naravno da je mislio na natprirodnu moć Božiju koja se nalazila u njegovom mentoru, a koja se u stihu 1:17 Evanđelja po Luki naziva „duh i moć Ilije“. Sigurno je primio njegov zahtev onako kako je zabeleženo:

> „I kad iđahu dalje razgovarajući se, gle, ognjena kola i ognjeni konji rastaviše ih, i Ilija otide u vihoru na nebo. A Jelisije videći to vikaše: Oče moj, oče moj! Kola Izrailjeva i konjici njegovi! I ne vide ga više; potom uze haljine svoje i razdre ih na dva komada. I podiže plašt Ilijin, koji beše spao s njega, i vrativši se stade na bregu jordanskom. I **uzevši plašt Ilijin, koji beše spao s njega, udari po vodi** i reče: **Gde je Gospod Bog Ilijin**? A kad i on udari po vodi, rastupi se voda tamo i amo, i pređe Jelisije. A kad s druge strane videše sinovi proročki, koji behu u Jerihonu, rekoše: **Počinu duh Ilijin na Jelisiju.** I sretoše ga i pokloniše mu se do zemlje” (2. Carevima 2:11-15).

I kako su ovi mladići znali da je duh Ilijin sada na Jeliseju? Jer je Jelisej izgovorio ove reči i nastavio svoje delo! Na primer, pogledajte Ilijinu neobičnu izjavu u stihovima 17:1 i 18:5 Prve poslanice Carevima: „Tako da je živ Gospod Bog Izrailjev, pred kojim stojim.” Prateći ovaj primer, takođe je zabeleženo kako Jelisej dva puta ovo govori (2. Carevima 3:14; 5:16). A Biblija beleži da je dva puta veći broj čuda izveo nego Ilija.

Kako smo to dobro ustanovili u prethodnom poglavlju, Sokrata je vodio i pokretao **demonski duh**, ili duhovi, kojima je bio zaposednut. Po mom mišljenju, razlog zašto se demon nije protivio kada je Sokrat išao u smrt jeste taj, da je demon našao nov dom u Sokratovom učeniku Platonu. Pogledajte ponovo Durantove reči:

> Platon je ,,**spalio svoje pesme, zaboravio atletiku i žene, i sledio gospodara kao da je hipnotisan."**

Molim vas razmotrite sledeće činjenice: *World Book Encyclopedija* o Platonu kaže: ,,nepravedna egzekucija njegovog učitelja, Sokrata, ogorčila ga je."[18] Od trideset i šest književnih dela koje je Platon napisao u roku od četiri godine, **samo jedna**, Zakoni, ne sadrži Sokratov govor. Od trideset i šest, samo jedno, Apologija ne može se istinski nazvati dijalogom, ali jeste govor koji je Sokrat dao u svoju odbranu na sudu (grčka reč apologia znači odbrana).[19] U 35 dela u kojima se nalazi Sokratov glas, on dominira razgovorom baš kao što je to činio i u životu – na ulicama, tržnicama i gimnazijama Atine. Zapravo, Sokratov duh je toliko istaknut u ovim dijalozima da je Platon bio na pola puta svoje dugačke karijere filozofa a njegovi učenici su tek tad počeli da uviđaju razlike između njegovih ideja i ideja njegovog pokojnog učitelja. (U svim njegovim rukopisima, Platon se nikada ne obraća publici sopstvenim glasom). [20]

Vrlo malo istine je izvedeno. Will Durant o ovim dijalozima kaže:

> ,,Ne postoji misao koja ujedinjuje celinu, osim stalne potrage za vidljivim **razvojem uma za istinu koju nikada ne pronalazi.** Kod Platona ne postoji sistem. Zbog toga što je pesnik, on ima

> teškoća sa logikom; on odluta u potrazi za definicijama i gubi put u opasnim analogijama - „onda smo ušli u lavirint i kada smo mislili da smo došli do kraja, ponovo smo izašli na početak i videli isto koliko i uvek”.” Durant kaže da je Platon (ili Sokrat) izneo zaključak: „Nisam siguran da li uopšte postoji takva nauka kao što je logika.”

Dakle, duh iza ovih dijaloga namerava da donese tamu a ne svetlost, i konfuziju a ne jasnoću. Encyclopedia Americana o ovoj činjenici kaže: „U Lusis rasprava o prijateljstvu …završava se bez zaključka. U Karmides ispitivanje umerenosti … završava se bez zaključka. U Lahesu diskusija o obrazovanju ... završava se bez zaključka.” [21]

I ima još toga. Stanfordska enciklopedija filozofije kaže da ovi dijalozi: „sadrže malo toga ili ništa na putu pozitivne filozofske doktrine, ali su uglavnom posvećeni prikazivanju načina na koje se Sokrat **probio**” ideje drugih govornika „i naveo ih da shvate da nisu u mogućnosti da ponude zadovoljavajuće definicije **etičkih termina koje su upotrebljavali** ili zadovoljavajuće argumente za svoja **moralna verovanja**. U nekim od njegovih radova, jasno je da je jedan od Platonovih ciljeva da stvori osećaj zbunjenosti među svojim čitaocima a forma dijaloga je upotrebljena **u ovu svrhu**.“ Kažu da je posebno u Parmenidu, Platon „natrljao na lice svojih čitalaca zbunjujuću seriju **nerešivih pitanja** i **očigledne kontradikcije**.”

Sledeći citati su definitivni dokaz da su ovi dijalozi inspirisani i promovisani od strane **zla.** Uporedite ih sa Svetom Biblijom, knjigom svetlosti, istine, odgovora i otkrovenja i videćete da su oni osmišljeni od strane suprostavljenih moći. Molim vas pogledajte sledeće stihove iz Biblije:

> „Jer Bog nije Bog **konfuzije**, nego mira, kao po svim crkvama svetih" (1. Korinćanima 14:33).
>
> „Jer gde je zavist i svađa onde je **nesloga i svaka zla stvar**" (Jakovljeva 3:16).

Rani crkveni oci

Neki od „ranih crkvenih očeva" , crkvenih vođa nakon smrti Apostola, uvideli su da su podučavanja filozofa, uključujući i Platonova podučavanja, delo demonskih duhova koji dovode do zabune. Razmotrite sledeće:

> „Velika je greška koju su filozofi među sobom preneli i na svoje sledbenike" (Aristid, oko 125 n.e.).
>
> „Jeresi su same po sebi prouzrokovane filozofijom. Šta zaista Atina ima sa Jerusalimom? Kakav sporazum postoji između Akademije i crkve? Dalje sa svim pokušajima da se proizvede hrišćanstvo koje predstavlja mešavinu stoičke, platonske i dijalektičke kompozicije!" (Tertulijan, oko 197 n.e.).
>
> „Filozofi su patrijarsi celokupne jeresi" (Tertulijan, oko 200). [22]
>
> „Nijednog od takozvanih filozofa, **uključujući i Platona**, ne treba ozbiljno shvatiti … mudrost filozofa i pesnika zapravo je demonska mudrost, jer su oni inspirisani od strane đavola" (Tertulijan, oko 180 n.e.). [23]

Moral Platona

Mera karaktera jednog čoveka ili društva jeste njihovo ophođenje prema mladima, slabima i siromašnima. Atina i Platon padaju na ovom testu. Molim vas uzmite u obzir sledeće: U Atini se od svakog građanina očekuje da ima decu, ali u isto vreme zakon i mišljenje javnosti prihvata ubijanje beba, kao mera zaštite protiv prenaseljenosti i podele zemlje siromašnima. Ubijanje novorođenčadi se vršilo na sledeći način: „izlaganjem", tj. ostavljanjem dece u velikoj zemljanoj posudi na teritoriji hrama ili na nekom drugom javnom mestu gde bi ubrzo moglo da bude usvojeno od strane nekoga ko to želi. Svaki otac može svoje novorođeno dete da „izloži" smrti ukoliko bi posumnjao da je njegovo, ili ukoliko bi video da je dete slabo ili deformisano. Deci robova je retko kad dopuštano da žive, a devojčice su češće bile „izlagane" od dečaka, jer prilikom venčanja njoj bi trebalo dati miraz, što bi porodicu ostavljalo u oskudici. Roditeljsko pravo da „izlažu" decu oslikava surovo rivalstvo kako bi se od Grka načinio jak i zdrav narod. [24]

Ali šta je sa Platonom? O njemu Durant kaže:

> „Filozofi su skoro jednoglasno odobravali ograničavanje porodice: **Platon podržava izlaganje sve slabe dece i dece rođene od strane starih roditelja.** Na ili pre desetog dana nakon rođenja dete je formalno prihvaćeno u porodicu religijskim ritualom oko ognjišta i prima poklone i ime. Čim se dete prihvati u porodicu, ono ne može zakonski da bude izloženo."

Uporedite ovo sa pričom o Davidovom postu i plakanju zbog bolesti svog deteta (2. Samuilova 12:15-23), i videćete koliko je iskvareno Platonovo

mišljenje i mišljenje njegovih prijatelja neznabožaca. Meni ovo zvuči kao nešto što bi podržao Hitler i nacisti. Baš kao i oni što fanatično podržavaju abortuse danas. Kokoška će te kljucnuti zbog svojih pilića a pas ujesti zbog štenaca, ali ovi sledbenici demona nemaju takve instinkte.

Platon o ljubavi

Zapanjujuće je to da u svim Platonovim rukopisima koji se bave „**ljubavlju**“, on u usta svojih govornika stavlja reči koje izrazito nalažu da je ljubav sama po sebi homoseksualna. Naravno, ovo oslikava njegova osećanja, jer je on u suštini bio homoseksualac. Njegovi rukopisi ostavljaju jak utisak da je većina heteroseksualnih ljudi neverna, čak grešna. On nije verovao da su žene sposobne za najdublju vrstu ljubavi („Celestijalnu ljubav“), pa samim tim u dijalozima se retko pominju žene koje su zaljubljene u muškarce ili muškarce koji su zaljubljeni u žene, niti žene koje vole ili koje su voljene. Ovo očigledno nije slučajnost.

Poznato je da se Platon nikada nije ženio, a neki od njegovih rukopisa slave odnos odraslih muškaraca i dečaka u pubertetu, starosti od čak 11 ili 12 godina. Simpozijum predstavlja posebnu glorifikaciju muških homoerotskih sklonosti i sodomije, a za samog Platona se kaže da je voleo dečake, uključujući Agatona, Diona, Aleksisa i Astera. Ovo bolesno i odvratno ponašanje je usvojio od svog starog učitelja Sokrata.

Kwasi Kwarteng, istraživač istorije na Univerzitetu u Kembridžu, napisao je delo pod nazivom *Da li je Platon bio jedini grčki homoseksualac?* On kaže sledeće:

> ,,U Platonovom Simpozijumu stoji da je homoseksualna ljubav savršeniji oblik odnosa nego heteroseksualna. Ovo je veoma pristrasan prikaz, jer je sam Platon bio homoseksualac koji je napisao veoma lepe epigrame dečacima u kojima je izrazio svoju posvećenost njima. Iza Platonovog koncepta za heteroseksualnu želju leži estetska, veoma intelektualna averzija na ženska tela".

Platon u Simpozijumu piše:

> ,,Ne znam za veći blagoslov koji može da zadesi mladića koji počinje sa svojim životom od veštog ljubavnika, niti veći blagoslov ljubavniku od dragog mladića. Ni rod, ni čast, ni bogatstvo, nijedan motiv nije u stanju da se toliko dobro usadi kao ljubav."

Postoje neki ljudi, čak i hrišćani, koji danas veruju da su ovi filozofi neki od najvećih mislilaca svih vremena. Ali poslušajte mene, ovo je pogrešno mišljenje. Kralj David je izrazio moja osećanja dobro u Psalmima:

> ,,Zato hodim po odredbama tvojim, **mrski su mi svi lažni putevi.**" (Psalam 119:128).

Poslušajte ranog crkvenog oca Teofila (oko 180 nove ere).

> ,,A što se tiče nezakonskog postupanja, oni koji su slepo odlutali u hor filozofije su, skoro kao jedan, govorili jednim glasom. Svakako je Platon to činio. On izgleda da je bio najcenjeniji filozof među njima. Ipak, on izričito kaže u svojoj knjizi pod nazivom Republika da **žene svih treba da budu zajedničke (deljene).** [25]

Sa gore navedenim na umu, lako je videti zašto su prostorije za masažu i nemoralna ponašanja često dobijala imena poput „Platonova palata", „Platonovo odmaralište" ili „Platonovo skrovište". Takvo je moralno zaveštanje filozofskog heroja.

Platonov uticaj

Evo jednog primera Platonovog uticaja u našem svetu. Platonov univerzitet dobio je ime Akademija, jer je osnovan na maslinjaku u brdima Akademusa, nazvanom po lokalnom bogu.[26] Samim tim, svaka vojna akademija, hrišćanska alademija, ili viša škola u svetu koristi reč „Akademija" u sklopu svog imena, što je ime pozajmljeno od Platonovog univerziteta i boga Akademusa. Ma koliko naivno ovo izgledalo, to jasno pokazuje njegov uticaj na naše svakodnevne živote.

Pre nekoliko godina, Atlantic Monthly Press, sekularni izdavač knjiga iz Nju Jorka odlučio je da objavi seriju od deset Knjiga koje su promenile svet. Zanimljivo je uvideti da je ovaj izdavač Bibliju stavio na **drugo mesto**, Darvinovo Poreklo vrsta na četvrto, a Kuran na šesto mesto.

2005. godine, oni su ubedili Simona Blackburna, profesora filozofije na Univerzitetu u Kembridžu, da napiše biografiju knjige koju su oni smatrali da je na **prvom mestu** među knjigama „koje su promenile svet", Platonove Republike. Blackburn je autor deset knjiga o filozofiji i istaknuti naučnik na tom polju.

Njegova knjiga je objavljena 2006. godine, a ja sam saznao za nju 2007. godine, kroz kritiku iste u Nešvilskim novinama pod nazivom Tennessean. Kritika je uključivala nekoliko jakih izjava. Obratite pažnju:

> „Simon Blackburn, profesor filozofije na Univerzitetu u Kembridžu, naziva Platonovu Republiku najvećom i skoro najplodnijom pojedinačnom knjigom u zapadnom filozofskom kanonu. To je izjava koju je teško opovrgnuti: Ne samo da je Platon uticao na pravac savremene filozofske rasprave, on je takođe igrao **nemerljivu ulogu u razvoju hrišćanstva.**" Kritika se nastavlja: „… u svojoj novoj knjizi pod nazivom 'Platonova Republika: Biografija', autor daje žestoku kritiku ovog filozofa, zastupajući mišljenje da su Platonovi rukopisi napravili **fatalni okret** koji je pokvario jasno razmišljanje u narednom milenijumu. Sekularni humanista, Blackburn ne gaji veliku ljubav prema hrišćanstvu. On kaže: **'ova vera duguje više Platonu nego Judejskom Starom zavetu'** svojom strašću prema društvenoj pravdi." [27]

Dok sam čitao ovu knjigu pronašao sam još mnogo informatvnih i zapanjujućih izjava od strane ovog autoriteta po pitanju filozofije. On počinje time što stavlja pod pitanje to da li ijedna knjiga „drma svet" a zatim kaže: „Religije drmaju svet, a u praksi, religija je samo fosilizovana filozofija." On u hrišćanstvu vidi mnoge Platonove ideje, a „**ideje rade na umovima**". To je upravo ono čemu one služe: Ako je nešto beskorisno zašto ne bi bilo adaptirano za razmišljanje. Jedna ideja je samo stupanj ka delovanju." On citira Ralph Waldo Emersona koji govori o Platonovom uticaju:

„**Platon je filozofija, i filozofija je Platon,** - u isto vreme slava i sramota čovečanstva, jer ni Saksonci a ni Rimljani nisu dodali nijednu ideju njegovim kategorijama. Nijednu ženu, ni decu, on nije imao, ali mislioci celokupne civilizovane nacije predstavljaju njegove naslednike i oni su obojeni njegovim umom. Koliko velikih ljudi priroda šalje u noć, da budu njegovi ljudi – Platonisti! Aleksandrijsci – Kalvinizam je u njegovom Fedonu (Phaidon): Hrišćanstvo je u njemu. Mahometanizam celu svoju filozofiju dobija od njega."

On citira crkvenog oca Avgustina kako kaže:

> „Dobro je poznato da je Sokrat imao običaj da skriva svoje znanje i svoja verovanja; a Platon je ovaj običaj odobravao." „Jedan način da se ovo razume jeste da su Platon i, pretpostavimo, Sokrat, **zaista imali doktrine kojima bi podučavali ljude,** ali iz nekog iritirajućeg razloga oni su preferirali da ih samo delimično otkrivaju, deo po deo, kao vrstu intelektualnog striptiza. **Sokrat ostaje veliki učitelj …"** [28]

Blackburn kaže da je Platon „daleko od lake igre tenisa **idejama**. Nemoguće je čitati ga iznova i iznova a nemati osećaj da govori o **dubokim** i **ozbiljnim doktrinama**." Doktrine koje su uticale na „religiju i književnost u prethodnih dve hiljade godina i više," i koje inspirišu knjige o „Platonu i hrišćanstvu, Platonu i renesanski, Platonu i Viktorijancima, Platonu i Nacistima, Platonu i nama." On kaže: „Svako ko piše na ovu temu mora da bude svestan ogromne i negodujuće publike, **duhova** koji **nadgledaju** i **kritikuju** propuste i pojednostavljenja." [29]

Blackburn nam daje prosvetljujući citat od Lorda Macaulaya (oko 1837.):

> ,,Svakako da se sudi drvetu koje je Sokrat posadio a Platon zalivao po njegovom cveću i lišću, ono bi bilo najplemenitije drvo. Ali ukoliko preuzmemo prost test Sir Frances Bacona i sudimo drvetu po njegovim **plodovima**, naše mišljenje o njemu možda i **ne bude toliko dobro**. Prateći Bacona, primorani smo da kažemo da se ova proslavljena filozofija završila ničim drugim do prepirkom, što nije ni vinograd ni maslinjak, već zamršeno stablo **trnja i šiblja, od kog su oni koji su se u njemu izgubili doneli ništa drugo do ogrebotine i nimalo hrane**. "[30]

Blackburn iskazuje najoštrije kritike Platona kada govori o ulozi koju su njegovi rukopisi odigrali u donošenju groznog totalitarnog režima u prethodnim vekovima. U *Republici*, Platon, poznat je po tome što je mrzeo demokratiju (sledeći svog učitelja Sokrata), daje ideju o utopijskom društvu, kojim vlada mudar filozof –kralj, osoba poput njega samog. I da, ono je podrazumevalo ubijanje neželjene ili nezdrave dece kako bi se proizvela jaka i dominantna rasa. Blackburn kaže: ,,U Republici, liberalni Sokrat je postao potparol diktatorstva." [31]

Ideje imaju težinu! Posebno Platonove ideje inspirisane demonom. Blackburn piše: ,,Viđenje da Republika nije ništa više do izvinjenje za totalitarnu državu iskazano je u Britaniji od 1930ih do 1940ih godina kada je uspod Hitlerove Nemačke i Staljinovog Sovjetskog saveza učinio totalitarizam nečim od čega treba strepiti." Ova optužba je iznesena pre svega od strane dva britanska državnika u knjigama koje su objavljene 1937. i 1945. U ovim knjigama Blackburn kaže: ,,**Platon se smatra**

direktnim pretkom nacizma, staljinizma i svakog drugog sistema koji podređuje pojedinca grupi. On se takođe smatra **opasnim, utopijskim društvenim inženjerom koji pruža nacrte** …"

Naravno da su savremeni platonisti ustali da brane svog voljenog heroja, ali njima Blackburn odgovara „**Ideje mogu da nas motivišu.**" Samim tim, on kaže:

> „Pogledajte šta se dešava kada vas inspiriše totalitaran, autoritaran, kolektivistički ideal. **Dobijete Hitlera i Staljina, gde je bilo koji od njih mogao da se pozove na Republiku kao na svoj nacrt. Čak i kretanje ka Platonovoj idealnoj državi gazi po vrednostima demokratije, egalitarizma i slobode.** Daleko od toga da je pružio ideal, **Platon je pružio put do noćne more.**" [32]

Bliska budućnost

Ono što uznemirava više nego sećanje na Hitlera i Staljina jeste da poslednje poglavlje Platonove vizije o utopijskom diktatorstvu još uvek nije napisano. Veoma uskoro, čovek osnažen demonom pojaviće se na svetskoj pozornici, i uz pomoć Platnonovog „nacrta" inspirisanog od strane demona, osnovaće svoje antihrišćansko kraljevstvo na zemlji. Kao što smo videli u Danilovoj viziji, njega zovu „knezom koji će doći":

> „… i podignuće se u srcu svom, i u miru će pogubiti mnoge, i ustaće na Kneza nad knezovima, ali će se potrti bez ruke. **Tada ja Danilo zanemogoh, i bolovah neko vreme** …" (Danilo 8:25, 27).

Platon i hrišćanstvo prema Blackburnu:

Blackburn iznosi neka jaka mišljenja u vezi sa tim koliko Platonovog udela on vidi u hrišćanstvu, ali pošto nam je u kritici u novinama *Tennessean* rekao da ,,nije veliki ljubitelj hrišćanstva," njegovi komentari će biti razmotreni u tom svetlu. Međutim, grešimo ako u potpunosti ignorišemo mišljenja naših kritičara, ona su nam potrebna radi ravnoteže. Ponekad će vaši kritičari reći istinu koju vaši obožavaoci neće hteti. Ne želim da dozvolim mojim klevetnicima da definišu ko sam ja po pitanju Boga, ili koja je moja svrha, već klečim pred Njim i primam Njegove smernice, ispravke, instrukcije i uverenja.

Pošto je Simon Blackburn autoritet po pitanju filozofije i filozofskih ideja, njegovo mišljenje o Platonu u hrišćanstvu treba da bude uzeto u obzir. On piše:

> ,,Na Rafaelovoj poznatoj slici u Vatikanu, poznatoj kao Škola u Atini, Platon i Aristotel zajedno se nalaze u centru, ali Aristotel pokazuje u pravcu zemlje, dok Platon pokazuje ka nebesima." (str. 9). ,,Dijalog Timej posebno je došao kroz antičko doba da bi izvršio uticaj na **hrišćansku misao**, neoplatoniste (crkveni očevi) trećeg veka nove ere, **Svetog Avgustina, Boecija, renesansne platoniste …**" (str. 14). ,,Platon, zajedno sa svojom vulgarizacijom u hrišćanstvu, bio je nešto što je moralo da bude prevaziđeno kako bi Prosvetiteljstvo pobedilo" (str. 19). Nazivajući Republiku ,,prvom knjigom koja je prodrmala svet", Blackburn kaže: ,,Sam Platon, hrišćanstvo … i mnogi drugi mogu da se pronađu jedni uz druge u bilo kom odeljku" (str. 21).

Platon i doktrina trojstva

Trebalo bi da razumemo da je Blackburn samo jedan od mnogih sekularnih učenjaka koji vidi Platona kao nekog ko je čvrsto usađen u doktrine hrišćanstva, i da budemo odvraćeni tom činjenicom. U stvarnosti, svako ko ima slabo poznavanje istorije i ko nije srcem i umom vezan za Svetu Bibliju, podložan je tome da upadne u ovakvu zamku.

Na primer, Edward Gibbon (1737 -1794 n.e.), engleski istoričar koji je napisao izuzetno delo pod nazivom *The Decline and Fall of the Roman Empire*, pozabavio se načinom na koji je hrišćanstvo u svom razvoju uticalo na Rim i na kasnije Rimsko carstvo. On je posebno video Platonov uticaj u borbi oko doktrine „Boga" u četvrtom veku i oko doktrine trojstva koju su zatekli. On nastavlja da piše o ovome:

> „Difuznije zlodelo **Trijadološke kontroverzije** uspešno se probilo u svaki deo hrišćanskog sveta ... i to je bio visoki i misteriozni argument, izveden **zlostavljanjem filozofije.** Od doba Konstantina ... **svetovna interesovanja** Rimljana i varvarina bila su duboko uključena u **teološku prepirku** arijanizma. **Istoričaru** samim tim može biti dozvoljeno da skloni **veo svetilišta** i da uvidi napredak razuma i vere, greške i strasti, od **Platonove škole** do nazadovanja i pada carstva." „**Platonova genijalnost,** informisana njegovim sopstvenim meditacijama **ili tradicionalnim znanjem sveštenika Egipta, krenula je u potragu za misterioznom prirodom Božanstva." Njegove teškoće sa ovim mislima „mogu da navedu Platona da uzme u obzir ovu božansku prirodu u vidu trostruke modifikacije prvoga uzroka**, razuma ili **logosa**, i duše ili **duha univerzuma**."

> U svojoj ,,poetičkoj imaginaciji, tri arhaična ili prvobitna principa predstavljena su u Platonovom sistemu kao tri Božija principa, ujedinjena međusobno misterioznim i neopisivim generisanjem, a logos je posebno razmotren pod pristupačnijim karakterom Sina Večnoga Oca i Stvaraoca i Vladara sveta. Takve deluju tajne doktrine koje su pažljivo šaputane u baštama Akademije.“ [33] (Zapamtite: ovo je bilo više od 350 godina pre Isusa).

Gibon je u pravu što se ovoga tiče. Doktrina trojstva potekla je od Platona i dospela u hrišćanstvo nakon smrti poslednjeg Apostola. Ovo se slaže sa izjavama nekih evanđeoskih hrišćanskih učenjaka koji su već bili citirani ali vredi da budu pomenuti:

Adolph Harnack ,,smatra da je hrišćanska zajednica dosta toga **pozajmila iz grčke filozofije. Upravo iz ovih stranih izvora, a ne od samog Isusa, potekle su doktrina trojstva, inkarnacija i slični koncepti.** Dok je običaj da se pretpostavi da su najveći filozofski uticaj na grčke očeve izvršili **Platon i stoici** , Michael Durrant veruje da Aristotelov uticaj ne treba da bude zanemaren“ (Trijadolog Milliard J.Erickson, južnobaptistički teolog). [34]

,,**Biblija ne propoveda o doktrini trojstva.** Niti se reč poput ,,trojstva“ i fraze poput ,,jedan u tri“ ,,jedna suština (supstanca)“, ,,tri osobe“ javljaju u biblijksom rečniku. Jezik doktrine je jezik drevne crkve, **preuzet iz klasične grčke filozofije**“ (Trijadolog Profesor Shirley C. Guthrie Jr.) [35]

A trijadolozi Frank Viola i George Barna u svojoj knjizi pod nazivom *Pagansko hrišćanstvo* napisali su sledeće:

> ,,Otkrivanje središta problema: Grčki filozofi **Platon i Sokrat** podučavali su o tome da je znanje vrlina. Dobro zavisi od količine nečijeg znanja. Samim tim, podučavanje o znanju je podučavanje o vrlini. **Ovde leži koren i stablo savremenog hrišćanskog obrazovanja.** Izgrađeni su na **Platonovoj ideji** da je znanje ekvivalent moralnom karakteru. Tu leži velika greška. **Platon i Aristotel** (obojica Sokratovi učenici) **su očevi savremenog hrišćanskog obrazovanja.** ...sadašnje hrišćansko obrazovanje, bilo da je u pitanju seminar ili teološki fakultet, služi hranu sa pogrešnog drveta: **drveta znanja o dobru i zlu a ne sa drveta života**.“ Oni kažu da je ,,Atina još uvek u krvotoku“ sadašnjeg ,,hrišćanskog teološkog obrazovanja.“ [36]

Da se vratimo na Gibbona

Ovim razumevanjem do kog je došao na osnovu svog poznavanja istorije, da je doktrina trojstva potekla od Platona, Gibbon je napravio ozbiljnu grešku! Grešku koju bismo mogli i da mu oprostimo, jer su istu tu grešku napravili i mnogo bolje biblijski obrazovani ljudi nego što je on. On je pogrešno razumeo prvo Jovanovo poglavlje i verovao je da je Jovan podržao Platonovu doktrinu o **božanskom logosu** u prvom stihu ,,U početku beše reč (Grčki -,,logos“). Kao što smo videli na osnovu Biblije, Jovanova upotreba reči ,,logos“ jeste u smislu ,,govora, Božijeg govora, nečega rečenog“, kojom je stvoreno dete u Marijinoj materici i rođeno od strane device, ne kao inkarnaciju već **kao kreativni čin Svetoga duha.** Pogledajte sledeće pogrešne ali prosvetljujuće izjave koje je izneo.

> „Teologija **Platona možda je zauvek pomešana** sa filozofskim vizijama Akademije... ako ime i božanski atributi logosa nisu potvrđeni nebeskom olovkom poslednjeg ali najuzvišenijeg od svih Evanđelista (Jovana). Hrišćansko otkrovenje ... **otkrilo je svetu neverovatnu tajnu**, da je LOGOS koji je bio sa Bogom od samog početka, i koji je bio Bog ...**inkarniran u osobi Isusa iz Nazareta.** Obrazovani u **Platonovoj školi, upoznati sa uzvišenom idejom o logosu,** oni su spremno shvatili da **najsjajnija emanacija Božanstva može da dobije spoljašnji oblik i vidljivi izgled smrtnika.** [37]

Platon je umro oko 350 godina pre rođenja Hrista, a „**doktrina božanskog logosa**“ nije zvanično prihvaćena kao deo hrišćanstva sve do 325. godine nove ere (Nikeja), pa ćemo se pozabaviti nekim od koraka ovog usvajanja u narednom poglavlju. Sada bi trebalo da naznačimo da je jedan od tih koraka škola u Aleksandriji, Egiptu, koju je osnovao helenistički jevrejin, Filon, **pre** nego što je Isus počeo svoju službu.

Gibbon o toj školi kaže: „**Platonov teološki sistem bio je deo predavanja, sa manje ustručavanja,** i možda sa nekim poboljšanjima, **u proslavljenoj školi u Aleksandriji**“ (strana 302). „Ista suptilna i duboka pitanja koja se tiču **prirode, postanka, razlike i jednakosti tri božanske osobe u misterioznoj trijadi ili trojstvu, bila su pokrenuta u filozofskim a (kasnije) i u hrišćanskim školama Aleksandrije**“ (str. 306).

Gibbon nastavlja:

> „**Božanske sankcije** koje je Apostol podigao a koje se tiču **fundamentalnih principa teologije Platona** podstakle su učene prozelite (hrišćanske platoniste) drugog i trećeg veka da se dive i da proučavaju rukopise **atinskih mudraca**, a samim tim su sa **čudom očekivali** jedno od najiznenađujućih otkrića **hrišćanskog otkrovenja**. Čuveno Platonovo ime bilo je upotrebljavano od strane ortodoksa, a zloupotrebljavano od strane jeretika, kao čuvena podrška istini i greškama.“ [38]

Jedno važno pitanje: Da li je „atinski mudrac“, sam Platon, taj koji je „sa čudom iščekivao“ da hrišćani drugog, trećeg i četvrtog veka (pa da, i XXI veka) prihvate njegove doktrine „logosa“ i „trijade“, ili je u pitanju demonski duh koji je zaposeo Sokrata, Platona i Filona (sledeće poglavlje) taj koji je iščekivao i koji je smislio način kako da zavara hrišćane i da oduzme slavu Bogu Ocu? I da oduzme Edvardu Gibbonu jedinu nadu za večno spasenje! Odvraćen onim što je video u hrišćanskoj doktrini a da ima veze sa Platonom, i odlučnošću nekih „hriščana“ da učine „čoveka Isusa Hrista“ **božanskim**; nešto što je Gibbon nazvao „**narušavanje jedinstva i jedine vrhovne vlasti velikog Oca Isusa Hrista** i Univerzuma“, on je u **potpunosti odbio Isusa**, i koliko znamo, **umro a da nije bio spasen**!

Thomas Jefferson

Jedna osoba koja je uvidela i shvatila ovu grešku koju je napravio Gibbon, i koji je bio duboko pogođen istom, bio je njegov savremenik Thomas Jefferson (1743-1826). On je verovao da čovek inteligencije kao

što je Gibbon treba bolje da napravi razliku između samog hrišćanstva i **iskvarenosti istog.** Gibbon je dovoljno poznavao istoriju da uvidi ove iskvarenosti, ali nije dovoljno dobro poznavao Sveto pismo da vidi kroz njih. Jefferson je napisao:

> „Oni (hrišćanski sledbenici Platona) su puki uzurpatori hrišćanskog imena, koji podučavaju suprotnu religiju sačinjenu od delirijuma ludih imaginacija, toliko stranu za hrišćanstvo kao što je Muhamedova. **Njihovo bogohuljenje navelo je mislioce na neverstvo (neverovanje)** i da pogrešno pripišu užase njemu (Isusu). **Da su doktrine Isusove uvek propovedane u čistom obliku kao kada su potekle sa njegovih usana, čitav civilizovani svet bi sada bio hrišćanski.** Ali dosta se plašim da će vernici načiniti fatalnu grešku i proizvesti verske formule i priznanja... koje su uništile religiju Isusovu, i od hrišćanstva načinili puku Akeldamz (krvavim poljem); i da će zameniti moral za misterije i Isusa za Platona.“ [39]

Ne bih pokušao da branim sve Jeffersonove religijske stavove, ali on sigurno nije bio ateista, ili nešto gore, kao što to tvrde njegovi neprijatelji. Iz razloga što je on bio izrazito anti-trijadološki nastrojen, ovi neprijatelji, dok su mu odavali čast kao autoru „Deklaracije nezavisnosti“, i kao trećem predsedniku SAD, namerili su da ubiju njegov religiozni karakter. Ali učenjak iz XX veka, Henry Wilder Foote, verovao je da Jeffersonovo „poznavanje i divljenje učenja Isusovog nije ravno poznavanju i divljenju istom od strane bilo kog drugog predsednika.“ Molim vas razmotrite sledeće izjave koje je dao jedan od njegovih biogafa, Charles B. Stanford.

„On i njegova porodica su bili kršteni, venčani i sahranjeni od strane anglikanske crkve. Redovno je odlazio u crkvu, koristio svoju iščitanu knjigu za molitve ... Jefferson je verovao da **simbol na pečatu zemlje treba da sadrži javno priznanje da je nacija hrišćanska.** I Jefferson i njegov otac su bili izabrani za starešine svoje lokalne episkopalne crkve. On je uvek bio velikodušan kada je davao doprinose crkvama (episkopalskoj, prezbiterijanskoj, baptističkoj). Jefferson ne samo da se pozivao na Boga često u svojim obraćanjima javnosti i proučavao Bibliju u slobodno vreme, već je i učestvovao službama u Predstavničkom domu. Nakon što je otišao u penziju u Monticello, Jefferson je nastavio da prisustvuje crkvenim službama, a kroz grad se kretao jahajući konja ... On je ove službe opisao kasnije u pismu Thomasu Cooperu: ovde se episkopalci, prezbiterijanci, metodisti i baptisti sastaju, zajedno pevaju himne svom Stvaraocu, slušaju sa pažnjom i posvećenošću propovednike i svi se u društvu mešaju, stvarajući savršenu harmoniju.“ [40]

Cooper iznosi zaključak:

„Na osnovu dokaza o njegovom životu, slobodno možemo da zaključimo da je Jefferson ostao član na dobrom položaju u svojoj lokalnoj episkopalnoj crkvi čitav svoj život. Kada je umirao, Jeffersona je njegova porodica čula kako se moli uz Bibliju – **Gospode, sada pusti svog slugu da umre u miru.** Episkopalna služba ga je sahranila i njegov lični parohijski sveštenik.“

Dakle, šta je Jeffersona učinilo toliko omraženim od strane njegovih „hrišćanskih“ neprijatelja? On je video kroz njhovu pagansku doktrinu trojstva i shvatio da je Platon bio izvor iste. On je smatrao da je trojstvo „neinteligentan predlog **Platonskog misticizma da su tri jedan, a jedan tri**, a opet jedan nije tri i tri nije jedan.“ On je napisao: „Nikada nisam mogao da shvatim trojstvo, i uvek mi se činilo da razumevanje mora da prethodi prihvatanju.“ On je video trijadološko hrišćanstvo kao odstupanje od istinite „religije Isusa zasnovane na Jedinom Bogu“ i pristajanje na neinteligentni politeizam. Jefferson je zastupao mišljenje da je Isus propovedao da je „svet stvoren od strane **uzvišenog, inteligentnog bića**.“ Ali kasniji hrišćani, kako bi uvideli smisao u ovom pogrešnom „prevodu“ logosa, „pokušali su da od ove artikulacije načine **drugo preegzistentno biće**, i **da njemu pripišu**, a ne Bogu, **stvaranje univerzuma.“** [41]

Biograf Copper kaže da je Jefferson „žestoko“ osuđivao „**Platonsko hrišćanstvo**“.

> „Platon, izjavio je sarkastično, je bio svetac takvih hrišćana, jer u njegovim maglovitim koncepcijama oni su pronašli osnovu za neprobojnu tamu u kojoj su delimične izmišljotine njihovih izuma gajile bogohuljenje na Njega (Isusa), za koga su tvrdili da je njihov Osnivač.“ [42]

Cooper kaže da je razlika između Jeffersonovih verovanja i „tradicionalne hrišćanske teologije upotreba koncepta Božije Reči, logosa, kako bi se objasnilo stvaranje univerzuma. Rani filozof, Filon Aleksandrijski, upotrebljavajući Platonove teorije, razvio je ideju da je

logos neposredna stvarnost pomoću koje nematerijalni, besmrtni, savršeni Bog može da bude u kontaktu sa materijalnim, smrtnim, nesavršenim univerzumom. Autor Evanđelja po Jovanu personifikovao je ovaj koncept ,,Reči" Božije i **primenio je na božanskog Hrista.** Takva definicija ,,Reči" Božije, Jefferson je rekao, bila je bazirana na **„pogrešnom prevodu reči logos i krivljenju doktrine Isusa.**" [43]

To da li je Thomas Jefferson spasen u večnosti, nije na meni da kažem. Mogu reći samo da se nadam da jeste. Ali ako nije, svakako neće biti greška ako se ne veruje u doktrinu trojstva, jer Isus naš spas sam po sebi nije bio trijadolog! Jefferson i Isus su bili mislioci, a trojstvo nije doktrina mislilaca. Ovo je dobro ilustrovano izjavom koju često iznosi jedan od mojih ,,propovednika heroja", pokojni Adrian Rogers, koji je samo delimično bio u pravu kada je govorio:

> ,,**Definiši trojstvo i izgubi um, porekni trojstvo i izgubi dušu.**"[44]

Platonov koncept Boga

U prethodnom poglavlju smo videli da su Grci petog i šestog veka pre nove ere obožavali tri glavna boga: Zevsa (nebo), Posejdona (more) i Hada (podzemlje). Međutim, oni su verovali u hijerarhiju među ovom trojicom, Zevs je ,,bio na tronu kao Otac Bog iznad svih Bogova." Ispod ove trojice nalazili su se manji bogovi koje su obožavali, a oni se mogu podeliti u sedam grupa: nebeski bogovi, bogovi plodnosti, životinjki bogovi, podzemni bogovi, bogovi predaka ili heroja i Olimpijski bogovi.[45]

Dakle, Sokrat je delovao još čudnije svojim sunarodnicima kada je govorio o Bogu u jednini. Videli smo da verovanje da je Bog jedno biće, entitet, osoba nije neobično, čak ni za primitivne kulture, a Pavle to pripisuje „savesti“ koju je Bog usadio svim ljudima (Rimljanima 1:19-20; 2:14-15).

Ali na neki način, Platon je došao do primitivnijeg i veoma nepotpunog razumevanja toga ko je zapravo Bog. On je došao do verovanja u jednog Boga Stvaraoca koga je nazvao „prvim uzrokom“ ili vrhunskim „Dobrom“.

Ovo je naravno istina. Dakle sledeće pitanje je na koji način je on došao do ovog razumevanja, s obzirom na kulturu u kojoj je živeo? Hajde da istražimo mogućnosti:

1. Ja verujem da je on, poput svog učitelja Sokrata, bio zaposednut od strane demona, pa samim tim je to naučio od demona, jednog ili više njih. Demoni sigurno znaju istinu da je Bog jedan. „Ti veruješ da postoji jedan Bog; dobro činiš; i đavoli veruju, i drhću” (Jakovljeva 2:19).

2. Platon je putovao u razne zemlje (uključujući i Egipat) od kada je Sokrat umro 399. godine p.n.e., sve dok nije osnovao svoju Akademiju u Atini 386. p.n.e., pa je vrlo moguće da se na svom putu susreo sa hebrejskom Torom i Mojsijivim propovedanjem. Ukoliko jeste, dobili smo odgovor na pitanje, jer su Mojsijevi rukopisi ispunjeni doktrinom o „Jednom Bogu“. Osnova Mojsijeve vere jeste: „Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš jedini Gospod” (5. Mojsijeva 6:4).

Da li se Platon susreo sa Mojsijevim propovedanjem? Postoji čvrst dokaz da jeste. Razmotrite. Mojsije je napisao prethodno navedeni stih oko 1450 p.n.e., 1000 godina pre Platona, pa ne postoji problem sa vremenskim faktorom. 586. p.n.e., oko 160 godina pre nego što je Platon rođen, Bog je dozvolio vilonskom kralju Nabukodonosoru da uništi Jerusalim, i On je počeo da raseljava Jevreje, zajedno sa njihovom Torom, ,,u svaku naciju pod nebesima" (Dela 2:5). Do 20. godine p.n.e., oko 250.000 Jevreja je živelo u gradu Aleksandriji u Egiptu. Zar Platon nije putovao u Egipat? Veliki jevrejski istoričar Josif (37-95 n.e.) govorio je da je Platon proučavao Mojsijeva propovedanja dok je bio u Egiptu. [46]

Prema nedavnoj emisiji na History Channel, ,,Dekodiranje Knjige izlaska", Mojsijevi sledbenici otplovili su u luku pored Atine, 100 godine nakon Izlaska, koji se dogodio 1490. godine pre nove ere.

,,Rani crkveni oci" (nakon smrti Apostola) verovali su da je Platon deo svog učenja uzeo od Mojsija. Pogledajte sledeće citate ovih očeva:

> ,,**Platon** kaže da je krivica na onome ko bira, a Bog je bez krivice. Međutim, on je ovo uzeo od proroka Mojsija i izgovorio" (Justin Mučenik; oko 160 n.e.).
>
> ,,Mojsije je bio stariji od ratova drevnih heroja i demona. I trebalo bi da mu verujemo … a ne Grcima, koji su nesvesno iz fontane **preuzeli njegove doktrine**" (Tatian, oko 160. n.e.).

„**Platon** filozof je u svom zakonodavstvu uzimao pomoć od **Mojsija.** O falsifikovanju jevrejskih dokumenata od strane filozofa , govorićemo kasnije. **Filozofi Grčke se nazivaju lopovima**, jer su uzeli osnovne dogme od Mojsija i Proroka, a da im nisu odali priznanja. Filozofi, s obzirom da su to čuli od Mojsija, podučavali su da je svet stvoren" (Klement Aleksandrijski; oko 195 n.e.).

„Ne treba ni da se pitamo da li su spekulacije filozofa **izopačile staro Sveto pismo.** Neki od njih, svojim mišljenjima, krivotvorili su naše tek dato hrišćansko otkrovenje, **pokvarili ga** i pretvorili u sistem filozofskih doktrina … **filozofi izgleda da su istražili svetu Bibliju** … međutim, pošto su umetnuli ove zaključke, dokazali su da su **ili prezirali njih u potpunosti ili da nisu verovali u njih**" (Tertulijan; oko 195 -197 n.e.).

„Nije u potpunosti jasno da li je **Platon** slučajno naleteo na ove priče ili se sa njima susreo tokom svoje posete Egipatskim pojedincima koji su filozofirali na temu jevrejskih misterija. Naučivši neke od ovih stvari od njih, možda je **iskrivio nekoliko njihovih ideja a druge odbacio**" (Origen; oko 248. n.e.). [47]

Dakle, sa svim tim na umu, trebalo bi da se složimo da je Platon primio shvatanje da postoji jedan Bog Stvaralac time što je čitao Svete spise koje je napisao Mojsije. Ali Tertulijan je rekao da ga je on „iskrivio,"„izopačio" i pretvorio ga u sistem filozofskih doktrina," što je čin koji bi bio poražavajući za shvatanja stotine miliona (možda

milijardu) hrišćana, koji bi ga slepo pratili u njegovom pogrešnom razumevanju Boga. I kako je on (i demon koji ga je zaposeo) ovo postigao? Saslušajte imperatora Konstantina koji je u Nikeji pomogao da se utemelji Platonova pogrešna doktrina za buduće generacije pogrešno usmerenih hrišćana:

> ,,Konačno, sam Platon ... na prvom mestu je objavio, sa istinom, Boga koji se uzdigao iznad svake suštine, ali je on njemu takođe dodao drugog, i numerički ga obeležio kao drugog, iako obojica poseduju jedno savršenstvo, i biće drugog Božanstva proizilazi iz prvog. Jer on (prvi) je stvaraoc i rukovodilac univerzuma, očigledno vrhovni: dok drugi ... poreklo svega stvorenog usmerava ka njemu kao uzroku (Sećate se te reči? Platonov ,,prvi uzrok"?) ... ali Reč, budući da je sama Bog, takođe je Sin Božiji. Kakvim imenom možemo da ga nazovemo osim Sinom, a da ne načinimo najveću grešku? Otac svih stvari se sa pravom smatra Ocem njegove sopstvene Reči (samog sebe?). Dakle, Platonova mišljenja su bila čvrsta" (Vladar Konstantin, Obraćajući se Nikejskom saboru; 325 n.e.). [48]

Platonova osećanja su bila čvrsta? Ne! Ne! Ne! Deset hiljada puta ne, vladaru Konstantine! Pratio si Platona do doktrinske džungle i zbunjen si kao termit u igrački jo-jo! (Setite se da on citira Platona, poznatog po tome što je bio homoseksualac, čovek inspirisan demonom). Sledeće izreke od strane samog Isusa i Pavla predstavljaju ,,čvrstu" doktrinu.

> ,,Oče! … ovo je život večni da poznaju **Tebe jedinog istinitog Boga**, i koga si poslao Isusa Hrista" (Isusove reči, Jovan 17:1, 3).

„A On reče mu: Što me zoveš dobrim? Niko nije dobar osim jednog Boga" (Isusove reči, Matej 19:17).

„Čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod **jedini**" (Isusove reči, Marko 12:29).

„**Jedan je Bog**, i nema drugog osim Njega" (pisar govori) „A Isus videvši kako pametno odgovori reče mu: Nisi daleko od carstva Božjeg" (Marko 12:32, 34).

„Ali mi imamo samo **jednog Boga Oca**…" (Pavle, 1. Korinćanima 8:6)

„**Jedan Bog i Otac svih**, koji je nad svima, i kroza sve, i u svima nama" (Pavle, Efescima 4:6).

„Jer je **jedan Bog,** i jedan posrednik Boga i ljudi, čovek Hristos Isus" (Pavle govori, 1. Timotiju 2:5).

„**Jedan i jedini Bog ...Otac"** (Isusove reči) (Jovan 5:44-45).

Obratite pažnju da ako ne kažete jedno sredačno „Amin" i složite se sa prethodnim delovima Svetog pisma, verovatno ste Platonovi sledbenici.

Konstantinova doktrinalna konfuzija

Zapanjujuće je to da u govoru od dvadeset strana u velikoj knjizi istorije, sastavljenoj pred saborom od 300 biskupa koji će doneti odluku u vezi sa hrišćanstvom za narednih 1700 godina, čovek koji je dominirao tim saborom i donosio odluke, vladar Konstantin, **nije se nijednom pozvao na Sveto pismo** kako bi dao odgovor na pitanje ko je Isus! Nijedan citat Mojsija, Petra, Pavla ili samog Isusa. On je možda mislio da citira Jovana ovom izjavom „Čak Bog reč, koji je stvorio sve stvari; ali Reč koja je Bog takođe je Sin Božiji."

Ali on voli Platona! On kaže da je Platonova doktrina vredna divljenja i kaže da „doktrina ne služi tome da joj se divimo, već i da od nje profitiramo" (str. 567). Dakle, u potpunosti podržavajući svog paganskog heroja, on nastavlja: „**Hrist**, autor svakog blagoslova, **koji je Bog i Sin Božiji**. Zar nije obožavanje od strane najboljih i najmudrijih nacija ovoga sveta **usmereno ka tom Bogu**?" (str. 568).

Hvala Bogu da je samo hrišćanstvo bazirano na rukopisu iz Njegove svete Biblije, iako su doktrina trojstva i inkarnacije bazirane na takvim prevarama i glupostima kakve smo upravo videli. Nakon ovog govora i ovakve atmosfere, delegati su doneli odluku da je Isus jednak Ocu i podjednako večan, „sam Bog od samoga Boga", „iste suštine kao Otac" i od Nikejske vere su, svojim glasanjem, napravili zvaničnu crkvenu doktrinu. *Encyclopedia Americana* o Konstantinovom uticaju u Nikeji kaže sledeće:

> „**Iako Konstantin nije bio kršten za hrišćanina sve do samrtne postelje**, on je bez sumnje sebe **donekle** smatrao članom te sekte, i svakako je igrao veliku ulogu u aferama crkve. Neizbežno, vladar je postao sudija na ovakvim raspravama, **kada je zauzimao strane**, što je morao, on je **branio ortodoksiju** (prihvaćenu hrišćansku doktrinu). **Sam Konstantin je predložio formulu o homouziji, jednakosti Sina i Oca, koja je ubačena u Nikejsku veru.** Dugoročno, unija crkve i države je podrazumevala politička razmatranja **koja bi uticala na definicije ortodoksije**" (Tom 7; str. 649).

Crkveni istoričari Robert Baker i John Roberts kažu:

> „Svi su znali da je odluka Sabora proizvoljna. **Konstantin je odredio šta Sabor treba da odluči,** a ipak odluke Sabora su prihvaćene kao autoritativne hrišćanske izjave." Oni takođe kažu da je „razvoj koji je počeo prvim Nikejskim saborom 325. godine direktno doveo do rimokatoličke crkve. Takav razvoj bi bio nemoguć bez prijateljskog stava i jake ruke sekularne moći."[49]

Ovo je uznemiravajuće Konstantinovo zaveštanje, a prošlo je vreme kada je ono trebalo da bude prepoznato i odbačeno! Autori Viola i Barna posmatraju ovaj uticaj Konstantina na moderno hrišćanstvo i pišu: „**Konstantin još uvek živi i diše u našim umovima.**" [50]

Platonova kuga

Neću pokušavati da to elaboriram, ali ću izneti činjenicu koja je dokazana bez svake sumnje. Ne samo hrišćanstvo, već i islam i hinduizam, zaraženi su Platonovim konceptima. Pozivam vas da sami ovo proverite. Međutim, moj fokus u ovoj knjizi usmeren je na uticaje hrišćanske teologije. Reč „teologija" znači „**proučavanje Boga i Božijih odnosa sa univerzumom".** Njegova viđenja Boga u potpunosti su **prožela** hrišćansko razmišljanje.

> „**Nemoguće je preceniti značaj Platonovog stalnog uticaja** na misao Zapada. Akademija, nakon što je prošla kroz period skepticizma, razvila Neo-Platonizam, kombinaciju filozofije i religije … Sve do XIII veka **većina oblasti srednjevekovnog mišljenja bila je inspirisana Platonovom tradicijom:** teologija

> je pratila platonistu Svetog Avgustina. Na Srednjem Istoku takođe, **Platonova dela, u verzijama na sirijskom, arapskom i američkom, igrala su važnu ulogu u istoriji filozofije**" (*Encycopedia Americana*; Tom 22; str. 230).

Mladi islamski ekstremisti koji sebe dižu u vazduh kako bi otišli u raj, oslikavaju uticaj Platonovog podučavanja da je telo podao zatvor za dušu iz kog mi treba da pokušamo da pobegnemo. Ovo nije biblijski koncept! Kako Pavle kaže, naša tela predstavljaju hram Svetoga duha, koji ne treba da bude oskrnavljen (1. Korinćanima 6:19), i u kom treba da „slavimo Boga" (stih 20), dok čekamo „odkupljene" (Rimljanima 8:23).

> „Tek druge polovine četvrtog veka (nove ere) **na zapadu je upala Platonova teologija** („proučavanje Boga") koju su Hipolit, Tertulijan i Novatije gajili … **priznanje Hrista, jer je grčki logos nametnuo na zapadu neophodnost uzdizanja sa vere na filozofsku i izrazito neoplatonsku dogmatiku**" (Istoričar von Harnack; Tom 3; str. 79).

> „**Platonov** uticaj na jevrejsku misao je očigledan u radu aleksandrijskog filozofa iz prvog veka pod imenom Filon. Jasno je da su teolozi **Klement Aleksandrijski**, **Origen** i **Sveti Avgustin** bili primeri ranog **hrišćanstva** iz **Platonove perspektive**, a **Platonove ideje su imale knjučnu ulogu u razvoju hrišćanske teologije**. Srednjevekovna **islamska misao** je takođe bila pod velikim uticajem **Platona**" (*Funk and Wagnalls New Encyclopaedia*; Tom 21; str. 74).

„**Religijska misao** na zapadu, **posebno hrišćanska misao**, kretala se od **Platona** do **Aristotela** i obratno sve **do sada**. Kasniji platonisti su razvili sintezu **Platona**, **Aristotela** i **Stoika**, što se naziva **neoplatonizmom**, **koje je dosta uticalo na filozofiju ranog hrišćanstva**, Srednji vek i veliki deo moderne filozofije. **Hrišćanske vođe u razvoju neoplatonizma bili su Avgustin** (oko 400 n.e.), **Pseudo-Dionis** (oko 500 n.e.), **Toma Akvinski** (oko 1250 n.e.) … Misao crkvenih očeva od **Kapadokijanaca** i **Pseudo-Dionisa** na Istoku do **Avgustina** i **Boetija** na Zapadu pretvorili su **neoplatonske** teme u oblik koji se može **upotrebiti u hrišćanstvu** i poslužili su tome da se **hrišćansko- neoplatonska** sinteza prenese u Srednji vek" (Harper-Collins Encyclopedia of Catholicism; str. 911, 1007).

„U periodu Srednjeg Platonizma (1. vek p.n.e. do 2. veka n.e.) interesovanje je bilo usredsređeno na **Platonovu misao o Bogu** i natčulan svet (van naših čula). Posledično tome, filozofi **Aleksandrije** su na kreativan način sistematizovali ove i druge aspekte **rada njihovog prethodnika** o neoplatonizmu. Dela **platonskog** karaktera koja su napisali pisci poput Svetog Avgustina, Boetija i Makrobije, **preneli su platonizam** na srednjevekovni Zapad. Uprkos konačnom raskrinkavanju Platonove kosmologije od strane savremene nauke , **elementi Platonizma još uvek prožimaju zapadnu misao** u oblastima toliko različitim kao što su to realistična logika i **hrišćanska etika**" (*New Webster s Universal Encyclopedia*; str. 782).

> ,,Potpun razvoj trijadologije odigrao se na Zapadu, u sholastici Srednjeg veka, **kada je bilo potrebno objašnjenje u smislu filozofije i psihologije,** posebno oporavljenog aristotelizma trinaestog veka. **Klasično izlaganje (trojstva)** može se pronaći u delima Svetog Tome Akvinskog (1225-1274. nove ere). (Katolički teolog), **čija su viđenja ove teme dominirala velikim delom kasnije hrišćanske teologije, kako rimokatoličke tako i protestantske**" (*Encyclopedia Americana*; Tom 27; str. 11 7).

Kada čitam prethodne citate, teško mi je kada vidim da je **hrišćanska teologija**, naše viđenje Boga i toga kakav je njegov odnos sa univerzumom, ,,pratila Platona", homoseksualnog i paganskog Grka, inspirisanog od strane demona! Mentalno i duhovno pritiskam kočnice, prisećam se velikog nadgrobnog spomenika sa sledećim rečima:

> ,,Prijatelju, gde si ti sad ja sam nekad bio, Gde sam ja ti ćeš biti, zato budi spreman da me pratiš."

Na belom mermeru, neko je olovkom napisao odgovor:

> ,,Da te pratim ne želim sve dok ne vidim kuda si otišao."
> Odbijam da pratim Platona! **„Ugledajte se dakle na Boga, kao ljubazna deca" (Efescima 5:1)**

Platon i „trojke"

Onoliko koliko je sigurno da je Bibliju Bog dao radi obnove, mudrosti, ispravljanja, instrukcija i spasenja čovečanstva, **doktrine Platona su potekle iz pakla,** kako bi se dovelo do konfuzije i ubacile demonske ideje, da se Bog liši svoje slave i osujeti njegova svrha za čoveka.

Pošto je hrišćanstvo pratilo Platonove koncepte o Bogu zahvaljujući učenjima „hrišćanskih Platonista" od drugog do petog veka nove ere (i svakog narednog veka), trebalo bi da bliže pogledamo ove koncepte. Platon je bio paganin, poreklom iz paganske kulture koja je obožavala **tri glavna boga.** Drevni Grci su čak imali i grad pod imenom „Hagia Triada" – sveta trijada (trojstvo). Samim tim, nije ni čudo to što je video Boga kao tri entiteta, i to što je uopšteno posmatrajući bio fasciniran brojem tri. Znalo se da je imao naviku da crta razne trougle i da ih intenzivno proučava kako bi došao do skrivenog značenja. Istoričar Durant o njegovoj „ideji" o trouglovima kaže: „Svaki pojedinačni trougao je samo nesavršeni trougao, pre ili kasnije nestaje pa je samim tim relativno nestvaran; ali trougao – forma i zakon svih trouglova - je savršen i večan." Šta god to značilo.

Pogledajte „trojke" koje su ga fascinirale. Braneći Atinu, on se borio u **tri** bitke. On je video **tri** elementa prirode: vatru, vetar i vodu. On je video **tri** stvari na delu u prirodi: kretanje, stvaranje i dušu ili princip života. Duša ili princip života ima **tri** dela: želju, volju i misao. Svaki deo ima sopstvenu vrlinu (**tri)**: umerenost, hrabrost i mudrost. Lepota, kao vrlina nalazi se u **tri** vida: fizička spremnost, simetrija i red. Umetničko delo treba da ima **tri** odlike: glavu, trup i udove. Ljubav je traganje za lepotom, i ima **tri** stadijuma: ljubav prema telu, duši i istini. Čovekova duša ima **tri dela**: (u Fedaru) um, aspiracije i osećaje. Idealno društvo ima **tri** dela: produktivnost (radnici), zaštita (ratnici) i vladanje (vladari).[51]

Ali njegova „trojka" koja je prožela hrišćansku doktrinu i koja još uvek buni milione današnjih hrišćana jeste upravo njegovo viđenje Boga kao **tri!** Ono se sastoji od: 1. Dobrog, ili prvog uzroka - „**Boga.**" 2. Nepromenljive Ideje, Razum, Mudrost ili Um Božiji - „**logos**". 3. Duša ili princip - „**Duh**" svih bića.

Ovaj Platonov koncept predstavlja koren hrišćanske doktrine trojstva.

Kako bi izrazio ovaj koncept Boga, Platon je stvorio i upotrebljavao reči poput „suštine, supstance, generisanog, hipostaze" itd. Kako to istoričar Durant formuliše: „On stvara, čak i u ovim popularnim dijalozima, tehničke termine – suštinu, moć, delovanje, strast, generisanje – koji će biti korisni za kasniju filozofiju." [52] Naravno, ovo je problem za one koji vole biblijsku istinu. Poštovani južnobaptistički (trijadološki) teolog Milliard Erickson piše:

> „Još jedan razlog za važnost ove (Trijadološke) doktrine jeste taj da poseduje stalan problem. Neke doktrine … su razrađene pa samim tim prestaju da predstavljaju veliki problem. Doktrina trojstva to još uvek nije postigla. Još uvek postoji **zbunjenost** oko toga šta zapravo ova doktrina označava. Formula je konačno razrađena u **četvrtom veku**. **Bog je jedna supstanca ili suština** koja postoji u **tri osobe**. Teškoća je u tome što **mi zapravo ne znamo šta ovi termini znače.** Znamo da doktrina tvrdi da je Bog tročlan u nekom smislu a **jedan** u drugom, ali mi ne znamo tačno koja su to dva smisla. Možda i nismo mnogo bliži mogućnosti da artikulišemo to što podrazumevamo pod ovom doktrinom nego

> što su to bili delegati Sabora u Nikeji i Konstantinopolju 325. i 381. godine. **Doktrina trojstva je stalan problem, poput problema zla. Samim tim, potrebna joj je naša stalna pažnja.**"

Brat Erickson je u pravu kada procenjuje ovaj trijadološki „problem" i odajem mu veliku čast zbog hrabrosti da to iskaže. On nastavlja:

> „Još jedna teškoća proizilazi iz kategorija koje koriste oni koji su razradili doktrinu trojstva **koju je crkva usvojila**. Oni su upotrebili **grčke kategorije** kao što su **supstanca**, **suština** i **osoba** … Tokom godina, javila su se pitanja u vezi sa ovim konceptima. Jedan zaključak je da je trojstvo jednostavno proizvod tih grčkih kategorija**. Ono nije prisutno u biblijskoj misli,** već se javilo onda kada je biblijska misao stavljena u **strani kalup**. Samim tim, doktrina trojstva ide izvan Biblije, pa čak i **izvrće** ono što je Biblija rekla o Bogu. **To je grčki filozofski a ne hebrejski biblijski koncept**." [53]

Naravno da profesor Erickson nije prvi savremeni biblijski učenjak koji je uvideo vezu između grčke filozofije i prihvaćene crkvene doktrine, i govorio o toj činjenici. Mnogo njih je to učinilo pre njega. Razmotrite reči Williama Ingea (1860-1954), trijadološkog profesora na Kembridžu i dekana Katerdrale Svetog Pavla:

> „Postoje neke teme poput filozofije i religije, koje se teško mogu razumeti izvan njihove istorije a njihova istorija u oba slučaja polazi od Grčke i prolazi kroz Rim. **Platon i Aristotel su isto toliko živi koliko i svi moderni filozofi,** a izvanredno je na koji način se **moderni mislioci vraćaju njima za inspiraciju i**

> **prosvetljenje**… Inteligentno proučavanje hrišćanstva je nemoguće bez poznavanja **grčke i rimske religije**. Uglavnom pretpostavljamo da postoji neprekidna linija u kontinuitetu **između religije Jevreja i naše religije,** a da ne postoji nikakva linija između **paganstva i hrišćanstva**. **Sasvim suprotno je istina.** [54]

Evanđelistički sveštenik i metodista Dr. Norman H. Snaith (1898-1982) prouzrokovao je uzbunu na svojoj denominaciji kada je 1944. godine napisao:

> „Naš stav je taj da je reinterpretacija biblijske teologije u smislu **grčkih filozofa i rasprostranjena i destruktivna za suštinu hrišćanske vere.** Ukoliko su ove osude tačne, a verujemo da jesu, onda **ni katolička ni protestantska teologija nisu bazirane na biblijskoj teologiji. U svakom slučaju imamo dominaciju grčke misli u hrišćanskoj teologiji.** Šta onda uraditi sa Biblijom? Da li nju treba da shvatimo kao **normu**, a njene distinktivne ideje kao faktore koji odlučuju po pitanju hrišćanske teologije? Ili ćemo nastaviti da smatramo **Platona i Aristotela i njihove paganske naslednike kao one koji su doprineli normi**, a glavne ideje **grčke filozofije kao odlučujuće faktore po pitanju hrišćanske teologije?** Držimo se toga da se neće dobiti pravi odgovor na pitanje „Šta je hrišćanstvo?", sve dok se ne dođe do jasne predstave o distinktivnim idejama Starog i Novog zaveta, **i njihovih razlika u odnosu na paganske ideje koje su u toliko velikoj meri zadominirale „hrišćanskom" mišlju."** [55]

Hindu trojstvo

Dr. Snaith je sa pravom rekao ,,Platon i Aristotel sa njihovim **paganskim naslednicima**" a sa pravom je i nazvao njihove ideje ,,**paganskim idejama".** Pošto ideja o ,,tri osobe u jednom Bogu" nije biblijska ideja, njen izvor je sigurno paganska doktrina. Ovo je dalje dokazano činjenicom da u hinduizmu, paganskoj religiji, postoji ,,trojstvo" bogova. U svojoj knjizi *Velike religije po kojima ljudi žive*, Ross i Hills pišu:

> ,,Hindusi koriste zamenicu ,,to" kada misle na vrhovnog Jednog Bramana. Oni koriste neutralnu zamenicu kako ne bi odali utisak da je Bog ili Stvaralac nalik čoveku. Oni veruju da je Braman krajnji, iza i izvan svih stvari … vrhovno jedinstvo Svega … velikog broja bogova, a današnji Hindusi obožavaju najviše trojicu od njih. **Njih trojica formiraju hindu trojstvo: Brama,** Stvaralac; **Višnu**, spasitelj i **Šiva,** uništitelj i obnovitelj" (str. 27). ,,Sva stvorenja i sve što je na zemlji stvoreno su isto, obavijeno inkluzivnim Bramanom. Svi su isti. **Svi su jedan.** To je Braman" (str. 29). ,,**Od hindu trojstva,** Šiva, bog uništitelj-obnovitelj i Višnu, bog spasitelj posebno se poštuju. **Višnu se najčešće obožava kao jedan od svojih inkarnacija, Rama ili Krišna**" (str. 41). [56]

Pagansko ,,hindu trojstvo" sa svojim ,,stvaraocem bogom Bramanom" i ,,inkarnacijom" u vidu čoveka, druge osobe ovog ,,trojstva", ,,spasitelja boga" Višne. Oslobodite nas! Molim vas pogledajte stihove:

> ,,Tada reče Bog sve ove reči govoreći: a sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje misirske, iz doma ropskog. **Nemoj imati drugih bogova uza me**" (jednina). (2. Mojsijevea 20:1-3)

Zaključak

Platonov fokus na broj ,,tri" me podseća na neku od moje trijadološke braće, koju volim. U njihovom očajničkom pokušaju da od Gospoda Boga napravim ,,trojicu" oni izgleda da taj broj svuda vide. U svetu oni vide tri: zemlju, more i vazduh. U čoveku oni vide tri: duh, dušu i telo. A bilo koja ,,tri" će koristiti. Činjenica da ,,četiri zveri" kažu **„sveti, sveti, sveti Bog Svemoćni**" onom **jednom** koji sedi na tronu, pomaže im da veruju da je ,,jedan" zapravo ,,tri". Ovo je ozbiljan problem! Bog je u svojoj reči objavio da je On neuporediv. Pogledajte ove ponizne reči u stihovima 40:9, 12, 17-18,25 u Isaijinoj knjizi:

> ,,Evo Boga vašeg. Ko je izmerio vodu šakom svojom i nebesa premerio pedljom? Ko je merom izmerio prah zemaljski, i gore izmerio na merila i bregove na poteg? Svi su narodi kao ništa pred **Njim**, manje negoli ništa i taština vrede Mu. S kim ćete dakle izjednačiti Boga? I kakvu ćete Mu priliku naći? S kim ćete me dakle izjednačiti da bih bio kao on? veli onaj **jedan Sveti**."

Na ovo izuzetno pitanje, sa kim izjednačiti Boga, oni koji zastupaju modalizam mogu odgovoriti ,,H2O; voda, para i led" a neki trijadolozi mogu reći ,,jaje: žumance, belance i ljuska." Možda bi trebalo da održimo za takve *vernike* minut ćutanja.

Bog nije ohrabrivao poređenja sa sobom, čak naprotiv, a retkim izuzetkom **naših** ,,**očeva**" (Isaija 64:8; Malahija 1:6; Luka 11:11-13; Rimljanima 8:15; Jevrejima 12:9).

Saslušajte trijadološkog profesora Milliarda J. Ericksona kad govori o doktrini „trojke".

> „Na površini, doktrina izgleda predstavlja pravu kontradikciju. Tvrdnja je da je Bog i **jedan** i **tri.** Ukoliko je **jedan,** kako onda može da bude i **tri**? Običan odgovor je da Bog nije **u isto vreme jedan i tri** i da je on jedan i tri samo u određenim aspektima. Ako je to slučaj, u kom aspektu je on jedan a u kom tri? Tada nejasnoća postaje zaista ozbiljna… kako znamo da li je u pitanju Bog ili Duh, a ne Otac taj sa kojim se susrećemo. Kako znamo da su oni jedan, i kako da **doktrinu ne pustimo da se pretvori u triteizam** (tri Boga). **Ovo je veliki problem koji neoortodoksija nikada nije u potpunosti rešila"** (str. 21).

Erickson o „trijadi" (Platonova reč za Boga) kaže:

> „On (Teofilije –oko 180 nove ere) bio je prvi koji je upotrebio reč „trijada" za Boga, rekavši da su tri dana koja su prethodila stvaranju sunca i meseca predstavljali **tipove Trijade**, tj. Boga i Njegove Reči i Njegove Mudrosti" (str. 47).[57]

Trijadološki profesor Cyril C. Richardson, u svojoj knjizi pod nazivom *Doktrina trojstva*, iznosi sledeće prosvetljujuće izjave:

> „Zasigurno, kod Pavla nije problem toliko jednostavan, jer on nikada ne naziva Sina Božijeg ili Gospoda Bogom" (str. 23). „Tročlanost trojstva je arbitrarna i neubedljiva doktrina" (str. 111). „Ali raznolikost Božijih dela je tolika da ona nikako ne mogu da se podele na pravo trojstvo" (str. 124). „Moj zaključak o doktrini Trojstva je da je to jedan **veštački konstrukt**.

> Ono pokušava da se bavi različitim problemima i da ih uklopi u arbitrarno i tradicionalno trojstvo. **Ono je dovelo do konfuzije a ne do razjašnjenja** … Mnogim hrišćanima je prikazalo tamne i misteriozne izjave … hrišćanska teologija može da ima koristi od napuštanja jedne takve procedure i da se oslobodi neadekvatnosti dvosmislenih termina i tročlanosti u koju su njene doktrine tradicijom nasilno umetnute. **Ali nema neophodne tročlanosti u Božanstvu**" (str. 148-149). [58]

Trijadološki profesor Charles C. Ryrie, u svojoj knjizi pod nazivom *Basic Theology* iznosi ove tri otkrivajuće izjave:

> „Definiciju trojstva nije lako konstruisati. Neke definicije su osmišljene iskazivanjem nekoliko predloga. Druge greše po pitanju modalizma ili trojstva. Reč „Osobe" može da nas navede da pogrešimo i pomislimo da postoji **tri pojedinca** u Božanstvu, ali koja druga reč bi bila prikladna? (str. 61).
>
> „U **drugoj polovini četvrtog veka**, tri teologa iz provincije pod nazivom Kapadokija u istočnoj Aziji, dala su konačan oblik doktrini trojstva …" (str. 65).
>
> „Fer je reći da Biblija ne propoveda jasno doktrinu trojstva, tj. nema dokaznih tekstova u korist doktrine" (str. 89). [59]

Reč upozorenja

Slažem se sa Platonom kada je u pitanju jedna stvar. **Ideje su moćna stvar**, i ja sam odlučio da je um kao balon, čim prihvati određeno znanje ili ideju, on se raširi, i nemoguće ga je vratiti u prvobitni oblik.

Bog o ovome govori kada pominje **sećanja** koje su idolopoklonički nastrojeni stanovnici Izraela ostavili **u umovima** svoje dece:

> ,,Greh je Judin **zapisan gvozdenom pisaljkom** i vrhom od **dijamanta**, urezan je na ploči srca njihovog i na rogovima oltara vaših**, sve dok** se sinovi njihovi sećaju oltara njihovih i lugova njihovih pod zelenim drvetima, na visokim humovima" (Jeremija 17,1-3).

Ukoliko si ikada u svom umu prigrlio pagansku ideju da je Bog tri entiteta, bića, osobe, u jednom ili da se večni Bog inkarnirao u čoveka ili kao ,,bebu čiju je pelenu Marija menjala, i koji je morao da nauči da hoda" (Lucado), molim vas da Ga molite za oproštaj i izlečite um od rane koju mu je nanela ova greška. Optimističan sam i mislim da možete da se oporavite od ove štete nanete vašem razumevanju ako volite istinu više nego tradiciju, i ono ,,kako je Bog rekao" više nego filozofije ljudi. Kao što je neko rekao: ,,Skoro je nemoguće razumom ubediti čoveka da odstupi od verovanja ukoliko nije razumom počeo da veruje od samog početka." Doktrine trojstva i inkarnacije nisu razumne, a trijadološki učenjaci koje smo citirali kažu da je trojstvo ,,problematično", ,,zbunjujuće", ,,arbitrarno", ,,dvosmisleno", ,,doktrina koje se nesvesno ne može držati niko".[60] Međutim, mnogi obustavljaju svoje razumevanje ,,i prihvataju je sa verom". **Bog vam je dao dobar um, iskoristite ga!**

Tražim Boga, da otkloni Platonovu doktrinu iz hrišćanstva i da vrati naše jedinstvo i moć i primi naše obožavanje, molitve i hvalu.

„Ali narod koji poznaje Boga svog ohrabriće se …"
(Danilo 11:32).

„A ovo je život večni da poznaju **Tebe jedinog istinitog Boga,** i koga si poslao Isusa Hrista" (Isus govori, Jovan 17:3).

„Da **Bog** Gospoda našeg Isusa Hrista, **Otac** slave, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja **da Ga poznate**" (Efescima 1:17).

Slava Bogu na visini!

„Hrišćani počinju da sumnjaju da veliki deo sadašnje **teologije** potiče iz **ljudske filozofije**. Oni sada počinju da sumnjaju da su figure na polju religijske misli, za koje su mislili da su Hrist, Njegovi proroci i Njegovi apostoli, **figure zlog duha**, figure Platona i različitih očeva **koji su svoju teologiju u velikoj meri uzimali od njega**.

Triadološki sveštenik i autor
C.H. Constable, oko 1893.

12. Ko je bio Filon?

> „**Rizikujemo da izgubimo Boga**: Ono što rizikujemo **doktrinalnim pražnjenjem** savremenog evangelizma jeste da izgubimo Boga. A sa njim da izgubimo i istinu i lepotu, mogućnost **da istinski vidimo i cenimo Boga**. Uskoro se možemo probuditi i otkriti evanđelističkog kralja **bez odeće** na sebi. I što je najgore, sam naš razlog postojanja može da bude izgubljen – sposobnost da upoznamo i volimo **slavu Božiju**. Onda gubimo sposobnost da odrazimo njegovu istinu i lepotu u svetu. **A svet gubi Boga.** To je ono što možemo da izgubimo."
>
> „**Kada nekoga nije briga za istinu, nije ga briga ni za Boga**. Voleti Boga strastveno podrazumeva strastvenu ljubav prema **istini**. Ono što nije istinito ne dolazi od Boga. **Ono što je netačno je suprotno od Boga**. **Nemar prema istini je nemar prema umu Božijem**. Naša briga oko istine jeste eho naše brige prema Bogu. I sve ovo je utemeljenje u **Božijoj brizi prema Bogu, Božijoj strasti prema slavi Božijoj**" (John Piper; Božija strast prema Njegovoj slavi).[1]

Pogrešno upućeno hrišćanstvo ukralo je od Boga **jednu stvar koja mu je najvažnija, Njegovu slavu!** Razmotrite sledeće: Bog je izjavio da je sve što je stvoreno On osmislio zarad **sopstvene slave** (Isaija 43:1-7, 60:21; 61:3). Božiji ljudi svih vremena su postojali i postoje zarad Njegove slave (Isaija 49:3; Jovan 15:8; 1. Korinćanima 6:20). Naša vera glorifikuje Boga (Rimljanima 4:20, Filipljanima 2:11). Naše pokajanje

glorifikuje Boga (Isus Navin 7:19; Otkrovenje 16:9). Naša hvala i zahvalnost daju slavu Bogu (Psalmi 50:23; Luka 17:18). Naša služba Njemu glorifikuje Boga (Jovan 15:8, Filipljanima 1:10-11). Njegova milost predstavlja odraz Njegove slave (Isaija 49:3; Efescima 1:15; 2. Solunjanima 1:11-12).

Naš Spasitelj Isus Mesija postoji zarad **slave Boga Oca.** Kada je Isus rođen u Vitlejemu, nebeski domaćin hvalio je „Boga" govoreći:

> „Slava **na visini Bogu**, i na **zemlji** mir…" (Luka 2:14).

> „Da **jednodušno jednim ustima** slavite **Boga** i **Oca Gospoda** našeg Isusa Hrista (Rimljanima 15:6).

> „Jedinom premudrom **Bogu**, **kroz Isusa Hrista**, slava vavek. Amin" (Rimljanima 16:27).

> „**Onome** slava u **crkvi po Hristu Isusu** u sve naraštaje va vek veka. Amin" (Efescima 3:21).

> „Ovako dakle molite se vi: **Oče naš** koji si na nebesima … Jer je Tvoje carstvo, i sila, i **slava** va vek. Amin" (Isusove reči, Matej 6:9,13).

> Naš Gospod Isus ima veliku slavu i „svetlost negovog dolaska" će uništiti Antihrista. Ali to je „njegova slava" (jovan 2:11), „njegova **sopstvena** slava" (Luka 9:26), „**prestol njegove slave**" (Matej 19:28; 25:31).

> „Nije li to trebalo da Hristos pretrpi i da uđe u **slavu svoju**?" (Isus govori, Luka 24:26).

Jovan nam govori šta je to Isusova slava!

> „ … i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao **Jedinorodnoga od Oca**" (Jovan 1:14).

Obratite pažnju: Nije u pitanju **slava** zato što je večan Bog inkarniran u mesu ili zato što je druga osoba tročlanog Boga, već „slavu, kao Jedinstvenoga od Oca". Jedan i jedini put kada je Bog Otac stvorio svoje dete iz materice device, bez pomoći čoveka, bio je to Isus Hrist. Kakva velika slava! Ali Isusova slava ne može da se poredi sa slavom Oca. Božija slava je urođena, samokonzistentna i neizvedena a Isusova je „data slava", slava koju mu je dao Otac! Obratite pažnju na Isusove reči:

> „**I slavu koju si mi dao** ja dadoh njima…da vide slavu moju **koju si mi dao**" (Jovan 17:22, 24).

I na Petrove reči:

> „Hrista … Koji je **određen** još pre postanja sveta … Boga koji Ga podiže iz mrtvih, i **dade Mu slavu**, da bi vaša vera i nadanje bilo u **Boga**" (1. Petrova 1:19-21).

Slava Boga našeg Oca njemu pripada, jer je On Svevišnji koji je stvorio univerzum dahom iz svojih usta! (Psalmi 33:6, 9). „Nebesa kazuju **slavu Božju**, i **dela ruku Njegovih** glasi svod nebeski" (Psalmi 19:1). Božija slava je Shekinah , veličanstveno isijavanje Njegovog retko viđenog prisustva. (2. Knjiga Mojsijeva 24:16-17; 2. Dnevnika 5:14; Jezekilj

43:2; Luka 2:9; Otkrovenje 21:23). Božija slava je Njegova ukupna dobrota, izuzetna veličanstvenost, sjaj, lepota, mudrost, brilijantnost, bogatstvo, veličina, značaj i moralno savršenstvo. Naređeno nam je da **Bogu** damo slavu (Psalmi 96:1-9; Isaija 42:12; dela 12:23). Zapravo, „večno evanđelje", koje treba da bude propovedano čitavom svetu na kraju vremena, jeste:

> „Bojte se Boga, i **podajte Mu slavu**, jer dođe čas suda Njegovog; i **poklonite se Onome** koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene." (Otkrovenje 14:6-7).

To je sigurno **slava** i **obožavanje** Bogu Ocu, Stvaraocu svega. Ali mi smo Bogu stvaraocu oduzeli slavu , i svojom iskrenom željom da uzdignemo Njegovog Sina, Gospoda Isusa Hrista, tu slavu smo dali njemu. Sramotno smo uradili ono što nam je Bog rekao da ne uradimo. Prvih sedam stihova Isaijine knjige u četrdeset drugom poglavlju predstavljaju proročanstvo koje se tiče Mesije koji će doći, ali u osmom stihu Bog kaže:

> „**Ja sam Gospod**, to je ime moje, **i slavu svoju neću dati drugom**" (stih 8).
>
> „ … **i neću dati svoju slavu drugom**" (Isaija 48:11).

Trijadolozi, koji kažu da je Otac **jedan od tri osobe Boga**, tom izjavom su Bogu odruzeli dve trećine Njegove slave. Ma koliko neverovatno to zvučalo, nedavno su mi dva istaknuta trijadološki nastrojena sveštenika citirali Postanje 1:1 na sledeći način:

> „U početku **Bogovi** su stvorili raj i zemlju."

Možda nisu bili svesni da slede Platona i njegovo verovanje da je Bog više od jedne osobe. Oba sveštenika su izrazila verovanje da je hebrejska reč „Elohim“ koja označava Boga zapravo u množini. To su gluposti! U Starom zavetu, reč Elohim se upotrebljava oko 2700 puta, od toga 2300 puta govori o Jednom Bogu Izraela, ali uvek zahteva glagol u jednini. To je činjenica koja se ne može poreći. Bog Izraela je **Jedan!** Saslušajte trijadološkog profesora Charles Ryrie kada govori o imenu Elohim:

> „Dubiozno je na osnovu samog imena Elohim doneti zaključak da se radi o množini.“ [2]

NIV beleške o tekstu, o imenu Elohim kažu (NIV Biblija; str. 6):

> „Hebrejska imenica ’Elohim’ predstavlja množinu ali glagol je u **jednini**, obično se upotrebljava u Starom zavetu kada se radi o **jednom istinitom Bogu**. Upotreba množine izražava **intenzitet a ne broj**, i naziva se množina **visočanstva ili potencijalnosti**“

Ono što je hrišćanstvo kao celina učinilo Bogu Ocu i Njegovoj slavi u našoj doktrini, predstavlja zločin! Neki hrišćani su u potpunosti zamenili Oca sa Hristom, i od njega napravili večnog Boga. Atanazije, koji se ceo život borio da doktrina trojstva bude prihvaćena kao ortodoksna hrišćanska doktrina, priznao je ozbiljne implikacije koje se javljaju kada se Isus obožava kao Bog. On je rekao:

> „Ukoliko su hrišćani obožavali Hrista i ukoliko nastavljaju da ga obožavaju, onda se on mora smatrati Bogom. Priznati išta drugačije bi značilo **optuživanje crkve za stalno bogohuljenje kako u molitvi tako i u praksi**, od prvog veka pa nadalje“ (Olson i Hall; *Trojstvo*; str. 19).

Ovo nas podseća na pismo koje su neki od delegata u Nikeji napisali Konstantinu nakon što su se vratili kući i počeli da se dvoume oko vere koju su podržali. „Počinili smo bezbožni čin, O Prince, time što smo pristali na bogohuljenje zbog straha od tebe.“ U prethodnom poglavlju smo videli da su Grci obožavali tri glavna boga, među kojima je Zevs (otac bog) bio stvaraoc i primaran bog. Ali istoričar Will Durant kaže da se u grčkom mitu pojavila fascinantna figura čoveka pod imenom Orfej „koji je u kulturi, muzici, poeziji daleko prevazilazio sve ostale ljude“ a za kog su Grci čuli. On je bio opisivan kao nežan duh, pun ljubavi, koji se bavio meditacijom; sveštenik boga Dionisa. Ovaj kult o Orfeju postao je superioran u odnosu na kultove drugih bogova, pa čak i Zevsa, kako u doktrinama tako i u ritualima i moralnim uticajima. Ali Durant, ovaj sekularni isoričar, u ovom vidi analogiju na hrišćanstvo. On kaže:

> „Bez obzira na sve, postojali su Orfističke idealističke tendencije koje **su kulminirale moralima i monaštvom hrišćanstva** … a moćni Zevs je polako **zbačen sa trona** od strane nežne figure Orfeja, baš kao što je **Jahve zbačen** od strane Hrista.“ [3]

Naravno da Durant misli na silazak sa trona u **hrišćanskoj doktrini.** Ali mi možemo da kažemo zasigurno da Isus nije imao udela u tome što su hrišćani Očevu slavu dali njemu. Isus je uvek ukazivao na **višeg i većeg**. On je rekao „Bog” 184 puta, kako je to zabeleženo u Novom zavetu, a ni jednom nije mislio na sebe ili na Svetog duha, uvek se ta reč odnosila na Oca. I nikada nije posegnuo za Očevom slavom, **bio je više nego zadovoljan svojom**!

> ,,Moja nauka nije moja, nego **Onog koji me je poslao**. Ko hoće **Njegovu** volju tvoriti, razumeće je li ova nauka **od Boga** ili ja sam od **sebe** govorim. Koji govori sam od sebe, **slavu svoju** traži; a ko traži slavu onog koji ga je poslao, on je istinit **i u njemu nema nepravde**" (Isusove reči, Jovan 7:16-18).

Tvrditi da je Isus ,,Bog" za hrišćanstvo znači optužiti ga za ,,nepravičnost". Obratite pažnju na njegove reči maločas navedene: ,,bilo da je od Boga bilo da ja o sebi govorim." U prethodnom Jovanovom poglavlju, nakon čuda koje je nahranilo 5000 ljudi, Isusova popularnost među ljudima bila je na svom vrhuncu. Oni počinju da govore: ,,Ovo je zaista onaj prorok koji treba da dođe na svet" (Jovan 6:14). Ali obratite pažnju na petnaesti stih:

> ,,A kad razume Isus da hoće da dođu **da Ga uhvate na silu** i **da Ga učine carem**, otide opet u goru **sam**."

Da ga uhvate na silu i učine carem? To zvuči užasno slično onome što je hrišćanstvo uradilo! Uprkos svom Isusovom protestvovanju: ,, to me zoveš blagim? Niko nije blag osim jednog Boga" (Matej 19:17; Marko 10:18; Luka 18:19), ,,moj Otac je veći od mene" (Jovan 14:28), ,,da poznaju Tebe jedinog istinitog Boga" (Jovan 17:3), hrišćani su ga uzeli na silu, **kako bi od njega načinili „Boga!"** Zašto?

1. Slučaj pogrešnog identiteta. On toliko liči na Oca, da smo mi pomislili da je Otac. Isus je ,,**obličje bića njegovog (Božijeg)**" (Jevrejima 1:3). Obratite pažnju: Slika nije original; ona samo predstavlja sličnost.

2. Kao ljudi koji su govorili u šestom poglavlju Jovanovog evanđelja, i mi smo opčinjeni Isusovim čudima! Ona dokazuju da je on ljudski Sin Boga (Mesija), ali ona nikad nisu bila namenjena tome da dokažu da je on Bog.

> „A posvedočen silno za **Sina Božijeg** Duhom svetinje po vaskrsenju iz mrtvih, Isusu Hristu Gospodu našem" (Rimljanima 1:4).

Evo jedan savet koji nam je dao brat Hrist, Isus čovek. Pustite da vas Isusova čuda zabeležena u Bibliji inspirišu, ohrabre i izazovu, ali ne dopustite da vas ona preplave. Jedna jasna Isusova izjava postavlja **sva njegova čuda** u perspektivu za nas:

> „Zaista, zaista vam kažem: **On** koji veruje mene, dela koja ja tvorim i on će tvoriti, **i veća će od ovih tvoriti**; jer ja idem k **Ocu svom**" (Jovan 14:12).

Pogledajte Isusovo obećanje „pobednicima".

> „I koji pobedi i održi dela moja do kraja, **daću mu vlast nad nacijama**; I **on** će vladati njima gvozdenom palicom, i oni će se razdrobiti kao sudovi lončarski; kao i ja što primih od Oca svog" (Otkrovenje 2:26-27). (Oče, „slavu **koju si mi dao ja sam dao njima**" Jovan 17:22).

3. Veliko zlo je uzimalo slavu od Boga još od Rajskog vrta! Zaposednuti satanskom moći i inspirisani istim, neki zli i pogrešno navedeni ljudi doveli su hrišćanstvo do doktrinalne preplavljenosti i prouzrokovali to da mi u tome budemo saučesnici!

> „**Da li će čovek pokrasti Boga?** A vi mene **pokradoste**; i govorite: U čem Te zakidamo? … Prokleti ste, jer me **pokradoste**, vi, sav narod" (Bog Otac govori, Malahija 3:8-9).

Naravno da Bog u ovom stihu govori o „desetkama i ponudama", ali hrišćani su od Boga ukrali nešto mnogo veće od ovoga, Njegovu čast i slavu. Čujte jecaj njegovog srca samo dva poglavlja unazad:

> „Sin **poštuje** oca i sluga gospodara svog; **ako sam ja Otac**, **gde je čast moja**? … Veli Gospod nad vojskama" (Malahija 1:6). Ko ovo govori? Pogledajte sledeći stih: „Nije li nam svima **jedan Otac**? Nije li nas **jedan Bog** stvorio?" (Malahija 2:10).

Pošto nam je naš Gospod Isus dao primer uz pomoć tadašnjih događaja i ilustrovane lekcije (Luka 13:1-6), možda bi mogao da upotrebim kratku priču kako bi ilustrovao svoj stav.

Molim vas zamislite voz koji putuje kroz Stari zapad. To je veliki voz, a prvi vagon je vagon za prtljag, pretovaren čistim zlatom. Ovaj vagon se naziva „Stvaranje" a zlato kojim je vagon ispunjen predstavlja slavu Božiju. Sledeći vagon je takođe vagon za prtljag i nosi ime „Tri patrijarha", i pun je ovog čistog zlata. Sledeća dva vagona nose nazive „Judaizam" i „Hrišćanstvo" i njihova svrha je takođe da nose ovo zlato Božije slave. Za ovim vagonima sledi bezbroj putničkih vagona, puni nevinim i nasmejanim ljudima. Ali kako voz usporava pored grada, oko 15 maskiranih ljudi na konjima, pojavljuju se iz komoljike, prilaze ljudima i pljačkaju voz uzimajući njegov dragoceni prtljag. U međuvremenu, neki pogrešno navedeni stanovnici ovoga grada,

pomisliše od pljačkaša da su poput „Robin Huda", navijaju za njima dok oni čine zlo delo. I što je najtužnije od svega, neki od ovih građana koji navijaju odeveni su u **svešteničku uniformu!**

Ali čekajte! To nije kraj priče! Na kraju ovoga voza nalazi se vagon pod imenom „Milenijum" koji svetli na svetlosti Sina!

> „**Ali tako ja živ bio**, i tako sva zemlja bila puna **slave Gospodnje**" (4. Mojsijeva 14:21).
>
> „Jer će se zemlja **napuniti poznanja slave Gospodnje** kao što je more puno vode" („O Gospode moj Bože, moj jedini Sveti") (Avakum 1:12; 2:14).
>
> „Bog dođe od Temana i **Svetac** s gore Farana; **slava Njegova pokri nebesa i zemlja se napuni hvale Njegove**" (Avakum 3:3).
>
> „ I gle, **slava Boga Izrailjevog dohođaše od istoka,** i glas joj beše kao **glas** velike vode, **i zemlja se sjaše od slave Njegove**" (Jezekilj 43:2).

Kradljivac pod imenom Filon

Grupa bandita koja je opljačkala voz i uzela dragoceno blago uključuje samo jednog Jevrejina, Filona Judejskog (20 p.n.e. - 50 n.e.). Već smo skinuli maske Sokratu, Platonu i do nekog stepena njegovom učeniku Aristotelu. Sada je vreme da bliže proučimo Filona.

Filon je rođen oko 28 godina pre Isusa, u gradu Aleksandriji, u Egiptu i postao je i državnik i filozof i veoma plodan autor helenskog judaizma. On je rođen u bogatoj aristokratskoj jevrejskoj porodici. Primio je temeljno obrazovanje o Starom zavetu i grčkoj književnosti i filozofiji.

Dobro je poznavao rad Homera i grčke tragedije, ali njegove **glavne studije** bile su usmerene na **grčku filozofiju**, posebno na učenja Pitagore, Platona i Stoika. [4]

Harper Collins Biblijski rečnik o Filonu kaže:

> ,,Filonski rukopisi su izuzetno oslobođeni rabinskog učenja, i **ne pokazuju svest o bilo kojoj hrišćanskoj osobi ili događaju.** Filon je kombinovao strogu lojalnost sa judaizmom (tj. nepalestinskom granom judaizma velikim delom pod uticajem helenističke kulture), sa dubokom ljubavlju prema grčkoj filozofiji, kako bi predstavio književnu odbranu judaizma svom gradu potresenom na rasnoj osnovi i široku alegorijsku interpretaciju Svetog pisma koje je jevrejski zakon doveo u saglasnost sa stoičkom, pitagorejskom i posebno platonskom mišlju. Nijedan pisac Novog zaveta ne duguje Filonu direktno … Njegove rukopise su sačuvali hrišćani, a kasnije, njegove filozofske ideje i alegorijski metod imali su direktan uticaj na hrišćansku teologiju (kako mi vidimo Boga) kroz rukopise Klementa Aleksandrijskog i Origena.” [5]

Grad Aleksandrija

Pošto se naš fokus u ovom i sledećem poglavlju pomera od Atine (Grčka) i prelazi na Aleksandriju (Egipat), postoji par stvari koje treba da znamo o ovom gradu. Glavni grad Egipta na obali Mediterana pored delte Nila, osnovan je 332. p.n.e. od strane Aleksandra Velikog, i to je postao jedan od najvećih gradova u helenističkom svetu, drugi po veličini posle Rima, ali prvi kada je u pitanju industrija i trgovina. Velika luka je poznata po

svom 445 stopa visokom svetioniku i pristaništu od 9 milja, a Aleksandrijska moreplovačka flota isplela je mrežu trgovine preko mnogih mora.

Bio je to centar za proizvodnju gde su ljudi pravili hiljade predmeta od stakla, papira i tkanine i to na veliko. Aleksandrija je bila odevni i modni centar tog doba, opremljena hotelima, vodičima i prevodiocima za posetioce koji dolaze da vide Piramide i slične neverovatne prizore. Glavna avenija, široka 67 stopa, tri milje duga, bila je ispunjena kolonadama, arkadama i prodavnicama koje su izlagale najskupocenije radove. Impozantne strukture su ukrašavale centralni „Brodvej" uključujući i veliki teatar, mesto za razmenu, hramove Posejdonu, Cezaru, Saturnu i Serapisu, biću nižeg sveta.[6] Tu se nalazio i svetski poznat univerzitet pod imenom Muzej sa neprikosnovenom bibliotekom od 400.000 knjiga.[7] U srcu grada, telo Aleksandra Vekikog bilo je položeno u lepom mauzoleju, čuvano u medu i zastakljeno.

Populacija Aleksandrije u Filonovo doba kretala se od 800.000 do 1.000.000 i bila je bar 25% jevrejska. Tu su bile različite kulture: grčka, egipastka, sirijska, libanska, sicilijanska, indijska i nubijska. Kako istoričar Durant kaže:

> „Sačinjavali su promenljivu i zapaljivu mešavinu, svadljivu i nesređenu, intelektualno pametnu i duhovitu ali bez poštovanja prema tradiciji, pravilima društva ili religijskih verovanja, besramnu u moralima i veselu u raspoloženju, fanatički privrženu pozorištu, muzici i javnim igrama. Dion Hrizostom opisuje život ovog mesta kao „**stalnu terevenku** ... igrača, zviždača i ubica".

> Kanali su noću bili živopisno ispuneni zabavljačima u gondolama na svom putu od pet milja do predgrađa za zabavu u Kanopusu.“ [8]

Od 250.000 do 300.000 Jevreja Aleksandrije bilo je zaposleno u industriji i trgovini ali neki su bili veoma siromašni. Mnogi su bili trgovci a nekoliko njih je pozajmljivalo pare drugima, neki su bili dovoljno bogati da zauzmu mesta u gradskoj vladi. Prvobitno su zakonski bili ograničeni da zauzimaju jednu petinu grada, ali su se polako proširili na dve petine. Bili su rukovođeni sopstvenim zakonima i starešinama, a Rim im je zagarantovao privilegiju da ignorišu bilo kakav red koji se sukobljavao sa njihovom religijom.

Njihova veličanstvena centralna sinagoga bila je toliko velika bazilika da je poseban sistem signala korišćen kako bi se dobio odgovarajući odgovor u dato vreme, i kako bi vernici udaljeni od svetilišta mogli da čuju reči sveštenika. Prema istoričaru Josephusu, moralni život aleksandrijskih Jevreja veoma dobro je upoređen sa seksualnom raskalašnošću „paganske“ populacije.

Ali u dijaspori (rasejavanje Jevreja nakon Vavilonskog prognanstva) kao i na svim mestima gde su Jevreji bili rasejani od strane Boga, bili su sukobljeni sa antisemitizmom i rasnom netrpeljivošću. 38. godine nove ere (kada je Filon imao 58 godina), grčka rulja upala je u sinagoge i insistirala je da se u svakoj od njih postavi statua vladara Kaligule kao boga. Rimski vladar Aleksandrije, naredio je Jevrejima da se vrate u prvobitan deo grada u roku od nekoliko dana. Kada je to vreme proteklo,

grčka populacija je spalila 400 jevrejskih domova i ubila Jevreje koji su se našli izvan geta. Trideset i osam članova jevrejskog senata bilo je uhapšeno i javno kažnjeno na otvorenoj pozornici. Hiljade jevreja je izgubilo svoje domove, poslove i uštеđevine. Predmet dešavanje je predat Vladaru, a dve zasebne delegacije (5 Grka i 5 Jevreja) otišle su u Rim 40. godine nove ere kako bi pred Kaligulom izneli svoje razloge. On je umro pre nego što je mogao da presudi o ovom događaju, ali njegov naslednik Klaudijus je vratio prava Jevrejima i čvrsto naredio obema frakcijama da održavaju mir. [9]

Filon Judejski

Vođa jevrejske delegacije u Rimu je bio filozof Filon, čiji je brat bio menadžer jevrejskog izvoza u Aleksandriju. Jedva da išta drugo znamo o njegovom životu, ali smo ga upoznali kroz njegove radove koje je pisao kako bi izložio Judaizam grčkom svetu. Izuzetno lojalan svom narodu, **a fasciniran grčkom filozofijom**, on je postavio sebi životni cilj da pomiri jevrejske Svete spise i običaje sa grčkim idejama, a iznad svega sa filozofijom čoveka koga je zvao ,,najsvetijim", **Platonom**.

U ranijem poglavlju smo diskutovali o Papinom govoru u kome on pominje spajanje grčkih i biblijskih ideja, što on naziva ,,sintezom", rečju koja znači ,,kombinovanje" ili ,,sastavljanje". Kombinovanje poput ovih mora da se odigra u umu čoveka ili ljudi, a što se tiče grčke filozofije i judaizma, to se desilo u **Filonovom** umu. U narednom poglavlju ćemo videti da što se tiče **grčke filozofije i hrišćanstva**, ovo kombinovanje se odigralo tokom određenog vremenskog perioda u umovima Justina, Origena, Atanazija, Konstantina, Avgustina itd.

Durrant o Filonu kaže:

> ,,On je za svoju svrhu usvojio princip da svi **događaji**, **likovi**, **doktrine** i **zakoni** u Starom zavetu, imaju kako alegorijsko (skriveno ili simboličko) tako i bukvalno značenje i simbolizuju određene moralne ili psihološke istine; **ovim metodom on je uspeo da dokaže bilo šta.**“ [10]

Filon je slabo poznavao hebrejski a poput drugih u potpunosti helenizovanih Jevreja u Aleksandriji, govorio je i pisao grčki jezik. Hebrejska Biblija je bila prevedena na **grčki jezik** (Septuaginta) nekoliko vekova pre Filona, i upravo ovaj tekst on je proučavao i na osnovu njega je pisao. Nepoznavanje hebrejskog jezika dovelo je do jaza između njega i starozavetnih koncepata, odnosno Boga, pošto je on, kao što je bio i slučaj sa crkvenim očevima koji su ga pratili, **mislio kao Grci.**

Filonovo viđenje Boga

Bog Starog zaveta je visok i uzdignut, ali je odlučio da se obrati muškarcima i ženama kao naš Otac na nebesima. Na osnovu pažljivog čitanja hebrejskih Svetih spisa, jasno je da su Adam, Avram, Mojsije, Isaija i drugi poznavali Boga i imali interakciju sa Njim. Ovo prijateljstvo i interakciju je inicirao Bog i time ništa nije umanjio svoju sjajnu veličinu.

Međutim, Filon je pratio svog heroja Platona u pogrešnom verovanju da je Bog u potpunosti **transcedentan i nespoznajan**. Reč ,,transcendentan“ znači ,,van granice mogućeg iskusva“ ili ,,van ljudskog znanja“. Reč **transcendentan** je suprotna reči **imanentan**, koja znači da je Bog takođe

„prisutan“. Koncept Božije imanentnosti oduvek je predstavljao problem za one **koji ga istinski ne poznaju**, jer samim tim veruju da ga je **nemoguće spoznati.** Spoznaja Boga je jedan jako bitan biblijski koncept da moramo da ga ponovo ustanovimo.

> „Nego ko se hvali, neka se hvali tim što **razume** i **poznaje mene** da sam ja Gospod koji činim milost i sud i pravdu na zemlji, jer mi je to milo, govori Gospod” (Bog govori, Jeremija 9:24).
>
> „A ovo je život večni da **poznaju Tebe jedinog istinitog Boga** …” (Isus se obraća Ocu, Jovan 17:3).
>
> „Jer šta se može **doznati za Boga** poznato je njima: **jer im je Bog javio**; Jer šta se na Njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se poznati i videti na stvorenjima, i Njegova večna sila i božanstvo, da nemaju izgovora. Jer kad **poznaše Boga**, **ne proslaviše Ga kao Boga** …” (Rimljanima 1:19-21).
>
> „Da **Bog** Gospoda našeg Isusa Hrista, **Otac slave**, dade vam Duha premudrosti i otkrivenja da **Ga poznate**” (Efescima 1:17).
>
> „U ognju plamenom, koji će dati osvetu onima koji **ne poznaju Boga** i ne slušaju evanđelja Gospoda našeg Isusa Hrista”
> (2. Solunjanima 1:8).

Obratite pažnju: Ozbiljna je uvreda Bogu Ocu propovedati da je On stvorio ljudska bića, a da ih pri tom nije obradio razumom u dovoljnoj meri da znaju koj je On! Filon je, poput Platona, verovao da je Bog Stvaralac, večan ali i da je **materija** večna, i da je Bog stvorio sve stvari sastavljajući **materiju** u preegzistentne „forme”. Platonova najbolje poznata doktrina jeste doktrina „ideja” ili „forma”. Ukratko, ovo je koncept. Uzimite na primer reč „sto”. Postoje dugački i kratki, visoki i

niski, drveni i kameni stolovi. Platon je misli da je postojala **ideja** ili **forma** stola, pre nego što je i postao sto. Evo još jedan primer. Pogledajte stolice. Postoje velike i male, prave i one za ljuljanje, drvene i metalne. Ali pre nego što je i postala stolica, ideja ili forma stolice je već postojala. Tako Platon kaže. Otud i Platonovo verovanje da je materija podjednako večna kao Bog, i da je On stvorio svet time što je stvari napravio od Ideja ili Formi koje su već postojale. Ovo je amo jedan deo doktrinalnih gluposti koje je Filon voleo, progutao i podelio.

Pogledajte šta piše u *Funk and Wagnalls New Encyclopedia* u vezi sa Filonovim viđenjem Boga.

> ,,On je smatrao da je Bog biće **bez atributa** … biće toliko uzdignuto iznad sveta da je **srednja klasa bića** potrebna kako bi se ustanovio kontakt između njega i sveta. Ova bića je pronašao u duhovnom svetu ideja – ne pukih ideja u Platonskom smislu, **već stvarnih aktivnih moći, koje okružuju Boga kao broj poslužiteljskih bića**. Sve ove **posredne moći** poznate su kao **logos, božanska slika po kojoj su osobe stvorene i kroz koju one učestvuju u božanstvu**.” [11]

Molim vas pažljivo proučite reči koje se tiču Platonove doktrine o ,,stvarnim, aktivnim moćima, koje okružuju Boga kao brojna poslužiteljska bića,” ,,**posredne moći** poznate su kao **logos**, **božanska slika** po kojoj su osobe stvorene i kroz koju one **učestvuju u božanstvu**.” Teško je naći izjavu koja u većoj meri odstupa od Svetog pisma. Pre svega se sukobljava sa stihom 1. Mojsijeve 1:27: ,,I stvori Bog čoveka po obličju svom, po obličju Božjem stvori ga.”

A zatim Filon veliku doktrinu gradi na ideji o **logosu,** koju je preuzeo od **Heraklita**, **Sokrata** i **Platona**, doktrinu koja će izuzetnu ulogu odigrati u kvarenju hrišćanske misli, preko ,,helenizovanih hrišćanskih filozofa" koji su ga pratili u **Aleksandriji, Egiptu**, u 2. - 4. veku n.e.

Filon i demonski duh

Kada čovek uvidi i napiše doktrine koje dovedu do toga da milioni iskrenih ljudi skrenu sa puta kada je u pitanju Jedan Svevišnji Bog, ove doktrine ne mogu da budu delo Svetoga duha. Sledeće pitanje je : Odakle one potiču? Setite se Pavlovog groznog upozorenja u vezi sa ,,zavodljivim duhovima, doktrinama zla", moramo doći do zaključka da tu mora da postoji demonski izvor. Pošto Satana ne može dugo da se krije, sve što treba da učinimo jeste da potražimo dokaz. Zato se pozivamo na knjigu profesora Charles Bigg pod nazivom *Hrišćanski platonisti Aleksandrije*. U pitanju je obimna, prosvetljujuća i dobro potkrepljena knjiga u kojoj profesor Bigg opisuje kako su Filonove doktrine o ,,**dvema moćima** i **logosu**, date njemu **posebnim otkrovenjem**." Bigg citira Filona:

> ,,Nije me sramota da kažem šta mi se **hiljadu puta** dogodilo. Često kada krenem da pišem **filozofske doktrine**, iako sam dobro znao šta sam hteo da kažem, moj um je odjednom bio suv i neplodan, i odustao sam od zadatka u očaju. Sa druge strane, nekada, iako sam počinjao da pišem prazan, desilo se da odjednom budem **preplavljen mislima odozgo** kao pahuljicama ili semenom, **pa u naletu zaposednutosti božanstvom, nisam znao ni gde sam, ni skim sam, ni šta sam rekao, ni šta sam napisao**." [12]

Šta zaključujemo na osnovu Filonovog „naleta zaposednutosti božanstvom?" Da li je ijedan od pisaca Evanđelja ili Poslanica opisao vreme svoje inspirisanosti poput sledećih reči: „Ja nisam znao ni gde sam, ni skim sam, ni šta sam rekao ni šta sam napisao?" I naravno krajnji test toga ko je njegov uzrok je sadržaj njegovog rukopisa. Obratite pažnju na biblijska upozorenja:

> „Zakon i svedočanstvo tražite. Ako li ko ne govori tako, **njemu nema zore**" (Isaija 8:20).
>
> „Molim vas, pak, braćo, **čuvajte se** od onih koji čine raspre i razdore **na štetu nauke** koju vi naučiste, i **uklonite** se od njih" (Rimljanima 16:17).

Pošto Filonova doktrina ne uspeva u „biblijskom testu" moramo da donesemo zaključak da je „božanska zaposednutost" u stvari demonska. Samim tim, mi treba da sumnjamo u šta god on piše i da se „uklonimo" od toga. Ovo uključuje i njegovo viđenje Boga:

> „**Bog nema ni rodbinu ni atribute. Samim tim, On nema ni ime.** Čovek u svojoj slabosti uvek teži tome da nađe ime za Vrhovnog. Ali, kako kaže Filon, imena su simboli za stvaranje stvari, nemojte tražiti ime za Onoga koji nije stvoren. Čak i **biblijska** imena **Bog i Gospod** nisu adekvatna … Fraze koje sam Filon preferira su „Jedan" „Onaj koji jeste" „On sam". **Iz svega ovog sledi da je Bog neshvatljiv**."

Bigg nastavlja:

> „Očigledno je da Platona ništa nije sprečavalo da svoj rad pripiše rad Proviđenja, ili čak i Stvaranja, Božanstvu. Međutim, postojala je ozbiljna moralna teškoća. Svet je stvoren od **preegzistentne materije. A materija, iako večna**, bila je zla - „beživotna, grešna, deljiva i nejednaka." Izgledalo je nemoguće dovesti **Savršeno biće** u direktan kontakt sa bezosećajnim i kvarljivim. Samim tim, kad Filon govori o vladarskim ili očinskim radnjama Božanstva, smatra se da on ne govori o Bogu lično već o njegovim **moćima** ili **službama** (tj. logosu). **Iako je daleko,** on je zapravo blizu, u dodiru sa svojim stvaralačkim i vladarskim **Moćima**, koje su bliske svima, **iako je On udaljio stvari koje su se rodile daleko od svoje suštinske prirode**." [13]

Molim vas da proučite ove izjave pažljivo. Iako zvuče razumno i dobro kanalnom umu, one ni na koji način nisu biblijske. Kao što profesor Bigg kaže: „Ali time što su se povinovali **grčkoj mudrosti**, Jevreji su naleteli na mnogo teškoća." Postoji dva razloga zašto Satana želi da ljudi misle da je Bog u potpunosti udaljen i „daleko". 1.) Da bi oni zli mogli da rade zla dela, misleći da ih Bog neće primetiti i da nikada neće morati da mu odgovaraju. 2.) Kako bi hrišćani mislili da je Bog previše daleko da bi znao za njihove patnje, ili da bu čuo i uslišio njihove molitve. Oba su u potpunosti netačna! **Bog Biblije nije dalek ni udaljen.** Razmotrite:

> „Bog nam je utočište i sila, **pomoćnik**, koji se u nevoljama **brzo** nalazi" (Psalam 46:1).

„Jer ovako govori **Visoki**, **jedan** i uzvišeni, koji živi u **večnosti**, kome je ime Sveti: Na visini i u svetinji stanujem i s **onim** ko je skrušenog srca i smernog duha oživljujući duh smernih i oživljujući srce skrušenih" (Isaija 57:15).

„Bog koji je **stvorio svet** i sve što je u njemu, On budući Gospodar neba i zemlje, ne živi u rukotvorenim crkvama, Niti prima ugađanja od ruku čovečijih … Da traže Gospoda, **ne bi li Ga barem opipali i našli, premda nije daleko ni od jednog nas**" (Dela apostolska 17:24-27). Obratite pažnju na to da se Pavle obraćao Grcima sa brda Mars. Pavle je rekao: „Jer budući da u premudrosti Božijoj **ne pozna svet premudrošću Boga** ... **i Grci premudrosti traže**" (1. Korinćanima 1:21-22).

„Ponizite se, dakle, pod **silnu ruku Božiju**, da vas povisi kad dođe vreme. Sve svoje brige bacite na **Nj** jer se **on brine za vas**" (1. Petrova 5:6-7).

Filon i logos

Još jedna poznata Filonova doktrina koje treba da se čuvamo i koju treba da „izbegavamo" jeste njegova Platonska doktrina o „božanskom logosu". Zapamtite, „božanski logos" je grčki flozofski koncept, prvi put pomenut od strane Heraklita (oko 500. p.n.e.) a koji je Sokrat preuzeo 50 godina kasnije, koji je verovao da se on može naći u ljudskom razumu i koga je fanatički tražio putem „Sokratovog metoda" tj. intenzivnog ispitivanja. Njegovom učeniku Platonu, logos je bio „drugi Bog", „drugo božanstvo" i jedno od „hipostaza" ili predstavnika putem kojih se Bog

obraća ljudima i kontroliše univerzum. Ova demonska doktrina je naišla na plodno tlo u umu aleksandrijskog jevrejina Filona, koji je postao opsednut istom, i koji je upotrebio termine ,,logos“ ili ,,božanski logos“ oko 1400 puta u svojim spisima.[14] (Da, hiljadu i četristo puta!). Kreditirajući Platonovu i grčku filozofiju u Filonovim konceptima, Profesor Bigg kaže sledeće o njegovoj ulozi u ,,helenizovanju“ hrišćanstva: ,,Ali zaista čak i doktrina logosa, tj. **kamen temeljac čitave strukture**, bila je već na mestu kada je on počeo sa svojim radom“ (str. 6).

Kako idemo dalje sa proučavanjem izjava koje je Filon dao u vezi sa logosom, izjava koje su kasniji hrišćanski platonisti iz Aleksandrije (Justin, Origen, Atanazije, itd) uzeli i primenili na Isusu, važno je zapamtiti da je Filon napisao ovo pre službe Isusa Hrista! Istoričar Gibbon o ovoj činjenici kaže:

> ,,Platonizam kod Filona, koji je bio jako poznat, dokazao je bez sumnje Le Clerc. Istoričar Basnage jasno je uverio da su Filonovi teološki radovi **sastavljeni pre Hristove smrti a verovatno i pre njegovog rođenja**. U jednom takvom vremenu tame, **Filonovo znanje je u većoj meri zadivljujuće nego njegove greške.**“ [15]

Encyclopedia Americana iznosi ovu prosvetljujuću izjavu:

> ,,Filon Aleksandrijski, Jevrejin i savremenik Isusa iz Nazareta, koji je živeo u redištu **helenističke spekulacije**, pokušao je da ispita sintezu jevrejske i grčke tradicije. Njegovo mišljenje je u velikoj meri bilo **neoplatonističko**, i on je često alegorizovao i

> ponovo tumačio biblijsku tradiciju. Za Filona, logos je predstavljao hebrejsku reč Božiju, onakvu obojenu **kasnijom idejom o božanskoj Mudrosti.** Njegov koncept je takođe formirao most ka helenističkom stoicizmu. Takođe je imao afinitete ka nekim neoplatonskim konceptima po kojima je Bog toliko udaljen od sveta da je neki posrednik ili **neki pluralitet unutar božanskog jedinstva** bio neophodan. Filonova doktrina je mogla da ugrozi jevrejski monoteizam, ako je logos za njega zaista ovakav“ (Tom 17; str. 691-692).

Ali evo jednog najozbiljnijeg i najporažavajućeg problema u hrišćanskoj doktrini: Hrišćani su krivi, jer su pomešali Platonov logos sa Jovanovom upotrebom tog termina za Božiju reč ili govor u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja, i jer su od njega napravili „drugo božanstvo“ , tj. drugu osobu trojstva! **Ne postoji dve stvari koje se toliko razlikuju kao što je to slučaj sa Platonovim „logosom“ i Jovanovim „logosom“.**

Harper Collins encikolopedija katolicizma o platonskim hrišćanima koji su pratili Filona kaže:

> „**Platonisti aleksandrijski** su logos smatrali **božanskim posrednikom** između Boga i sveta. Integrišući ova viđenja, Filon (20. pre nove ere – 50. nove ere) je govorio o logosu kao o božanskoj nameri koja funkcioniše u srcu stvaranja. To je moć stvaranja i **sredstvo pomoću kog znamo Boga.** Rani crkveni pisci Ignatije Antiohijski, Justin Mučenik, Klement Aleksandrijski i Atanazije **usvojili su pojam logosa** kako bi obasjali misteriju Božijeg samo-otkrovenja u Isusu Hristu. Ali, kao što je Irinej upozorio, **logos-jezik** može da bude pretvoren u

> gnosticizam. [16] Obratite pažnju: Webster's New World Dictionary definiše gnosticizam kao ,,naglašavanje gnosis (znanja) kao ključnog za spasenje, i razne ideje **kombinovanja** uzete iz mitologije, **stare grčke filozofije**, drevnih religija i **na kraju hrišćanstva.“** (Ovo **kombinovanje** je dokumentovano u svemu, od enciklopedija, istorijskih knjiga, rečnika i knjiga trijadoloških učenjaka, kao i vaših lokalnih novina).

Ne postoji ništa moćnije ni opasnije od **laži koja postaje pomešana sa istinom.** Da je Platon podučavao o doktrini o **deset Bogova ili deset Božanstava** , ne bi bilo potrebe za ovom knjigom koju pišem. Kao što je Jefferson rekao: ,,čitav civilizovan svet bi sada bio hrišćanski.“ Kao što je skeptik Mark Twain rekao: ,,laž može da obiđe pola sveta, pre nego što istina obuje svoje čizme.“ Slažem se sa Twainom ali sa božijom samouverenošću i biblijskom uverenošću kažem da je **Bog spreman za istinu da je on Najviši Bog kog treba videti, i njemu je suđeno da prodrma i oblikuje svet!**

Da se vratimo na Filona.

Petnaesto poglavlje Evanđelja po Mateju beleži da su Isusovi učenici došli kod njega i rekli mu da su Fariseji uvređeni zbog njegovog učenja. Isusov odgovor koji se ticao ovih religijskih vođa bio je sledeći:

> ,,Ostavite ih: oni su slepe vođe slepcima; a slepac slepca ako vodi, oba će u jamu pasti” (stih 14).

Filon je slepi vođa, sledbenik još jednog slepog vođe, Platona, i svi koji ga prate padaju u jamu!

Encyclopedia Americana o Filonu i onima koji su ga pratili kaže:

> ,,On se veoma malo razumeo u hebrejski, možda čak ni malo. Većina Filonovih rukopisa je sačuvana na prvobitnom grčkom. Kao deo njegovog poduhvata da naredi poštovanje i prihvatanje judaizma **od strane Grka** , Filon je pokušao da harmonizuje, da spoji, **hebrejsku religiju sa grčkom mudrošću** putem alegorije koju je naučio od Stoika (grčkih sledbenika Platona i Zenona). Logos je u stoicizmu predstavljao Božanstvo, jer je logos postao prepoznatljiv kroz Boga a ne odvojen od Njega, predstavljao je imanentnu inteligenciju uzvišenog Boga. Ovde značajni afiniteti postoje kod logosa u Jovanovom Evanđelju i kasnijim hristologijama. Logos, predstavljen kao kod Filona, samim tim počeo je da bude tumačen kao filozofska potpora doktrinama o Hristu i posrednik između Boga i čovečanstva. U tom smislu, dok su Filonovi rukopisi imali minimalan efekat na kasnije jevrejsko razmišljanje, oni su počeli da utiču na Crkvene oce koji su sačuvali njegove rukopise za naredne generacije.” [17]

U daljem tekstu ćemo dokazati da Filon nije imao efekat na rukopise voljenog učenika Jovana, **jednog nehelenizovanog stanovnika Galileje**, ali je ostavio razarajući utisak na rukopise takozvanih ,,Crkvenih otaca” koji su bili ,,preinačeni” grčki filozofi.

Istoričar Will Durant piše o Filonovom konceptu Boga i božanskom logosu:

> ,,Bog, kod Filona, jeste suštinsko biće sveta, bestelesno, večno, neopisivo; razum može da spozna njegovo postojanje, **ali ne može da mu pripiše nikakvu osobinu**, pošto svaka osobina predstavlja ograničenje. Bog je svuda … ali on nije sve: **materija je takođe večna i nestvorena;** međutim, ona nema život, kretanje ili oblik sve dok ne bude prožeta božanskom silom. Kako bi stvorio svet davanjem oblika materiji, i ustanovio odnose sa čovekom, **Bog je koristio posredna bića,** bića koja Jevreji nazivaju anđelima, Grci demonima a Platon idejama. Ova bića, kako kaže Filon, mogu da se shvate kao **osobe**, iako ona postoje samo u Božanskom umu, kao misli i moći Božije. Zajedno, ove moći (osobe?) sačinjavaju ono što Stoici nazivaju **logosom** ili Božanskim razumom koji stvara i predvodi svet. Kretanjem između filozofije i teologije, između ideja i personifikacija, Filon ponekad misli o **logosu kao o osobi**; u poetskom momentu on logos naziva **„prvim začetim od Boga", sinom Božijim od Devičanske mudrosti, i kaže da se kroz logos Bog otkrio ljudima.** Pošto je duša deo Boga, ona kroz razum može da se uzdigne do mitske vizije koja nije od Boga već **od logosa**."

Ove Filonove ideje nemaju nikakvu osnovu u Starom zavetu. Setite se, Filon je rekao da je sve ovo pisao ,,u naletu božanske zaposednutosti" kada ,,nije znao ni **gde je, ni skim je, ni ko je, ni šta je rekao ni šta je napisao**." Ovo je pokušaj od strane demonskog duha da ubaci zabunu u jevrejsku, a na kraju i hrišćansku, dokrtinu. A zabunu je i uneo. U govoru Pape Benedikta, koje smo ranije citirali, on kaže: ,,istinski božanski Bog

je Bog koji je **sebe otkrio kao logosa, i poput logosa** delovao i nastavlja da deluje s ljubavlju zarad nas." On govori o „ljubavi **Boga koji je logos**." Ali Benedikt je u pravu kada je jedna stvar u pitanju: „**Susret između biblijske poruke i grčke misli se nije desio slučajno**." Jedna stvar je sigurna: **Nikada nećemo biti u Božijoj milosti, niti će nam molitve biti uslišene niti ćemo ikada imati moć apostola, sve dok ne „dehelenizujemo" hrišćanstvo i dok se ne otarasimo ovih grčkih koncepata i doktrina.**

Istoričar Durant nastavlja:

> **„Filonov logos je bio jedna od najuticajnijih ideja u istoriji misli.** Njegovi pretci, **Heraklit, Platon i Stoici** su očigledni; pretpostavlja se da je poznavao jevrejsku literaturu napisanu u vremenu pre njegovog, koja je zasebnom osobom učinila Mudrost Božiju kao stvaraoca sveta; i mora da je bio impresioniran stihovima 8:22 iz Priča gde **Mudrost** kaže: Gospod me je imao u početku puta svog, pre dela svojih, pre svakog vremena." Filon je bio Hristov savremenik, **očigledno nikada nije ni čuo za njega, ali je ne znajući imao udela u formiranju hrišćanske teologije.** Rabini su se protivili njegovim alegorijskim interpretacijama … oni su sumnjali da je doktrina o logosu bila **povratak iz monoteizma** (verovanja u jednog Boga) … **ali Očevi crkve** su se divili mislilačkoj posvećenosti ovog jevrejina, često koristili njegove alegorijske principe kako bi dali odgovore na kritike hebrejskog Svetog pisma, i kako bi se pridružili **gnosticima i neoplatonistima** u prihvatanju **mistične vizije o Bogu** … Filon je pokušao da bude

> posrednik između **helenizma** i **judaizma.** Sa Judejske tačke gledišta on nije uspeo, **ali sa istorijske tačke gledišta on je uspeo;** a rezultat je bio **prvo poglavlje Jovanovog evanđelja.**"[18]

Will Durant je bio veliki istoričar! On je primio Pulicerovu nagradu za ovo veoma pronicljivo i obimno delo koga čini 11 tomova. Ali ponovo, imamo učenjaka koji poznaje istoriju dovoljno dobro da vidi kako se grčka filozofija uvukla u hrišćansku doktrinu, ali ne poznaje dovoljno dobro Sveto pismo kako bi ideju ispratio do kraja! Mi smo dokazali, i nastavićemo da dokazujemo da Apostol Pavle nikako nije bio pod uticajem Platonove i Filonove doktrine o „božanskom logosu". Bila bi velika uvreda Jovanu i Svetom Bogu koji ga je inspirisao, ako bismo verovali u suprotno!

Reč Božija u Starom zavetu

Filon, jevrejin, voleo je i pratio Platona. Kada su njegovi prijatelji i obožavaoci želeli da mu udele kompliment oni su govorioli „Platon piše kao Filon" (da, tim redosledom).[19] Da Filon nije bio toliko zaslepljen ljubavlju prema Platonu i grčkoj filozofiji, možda bi jasnije video Boga svojih očeva, jednog svevišnjeg Boga Starog zaveta. Nema nikog ko je poput Boga niti je iko ravan njemu. On je jedno, samo, jedinstveno Biće, jedini u Božijoj porodici. Ne postoji „drugi Bog" ili „drugo Božanstvo".

Šta se krije iza ovog pokušaja da se pronađe ili proizvede još jedan Bog u Svetom pismu ili izvan njega?

Uzmite za primer pokušaj da se od božanske Mudrosti napravi još jedna „osoba" Boga. Jov i Solomon, kada su govorili o „mudrosti" , kako bi pokazali njenu visoku vrednost za čoveka i to da je ona dar Božiji, često govore kao da je ta mudrost osoba. Na primer Priče 8:25 i 9:1:

> „Pre nego se gore osnovaše, pre humova ja sam se rodila."
>
> „Premudrost sazida **sebi** (njoj) kuću, i **ona** otesa sedam stupova."

Moram da kažem jednu stvar. Biblija je duhovna knjiga koju nikada neće razumeti neverni um. Ukoliko ne poznajete autora, Svemoćnog Boga, nikada nećete istinski shvatiti Njegovu knjigu. Mnogo toga je izvučeno iz gore navedenih stihova. Ali shvatite ovo pitanje: Da li je Solomon tražio „osobu" kada je Boga pitao za mudrost? (1. Carevima 3:5-28; Knjiga propovednikova 1:16-18). Da li je Jakov rekao da pitate „osobu" kada je u stihu 1:5 rekao: „Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga"? Neki su čak i videli da Solomonove izjave u 8.poglavlju Izreka imaju veze sa Isusovom preegzistencijom. Ali pogledajte ponovo stih 9:1 i zapitajte se da li se ikada u Svetom pismu za Isusa upotrebljavljaju zamenice „njoj" ili „ona". Trijadološki profesor, James D.G. Dunn, u svom pronicljivom delu pod nazivom Hristologija u stvaranju, tačno govori o ovim piscima Starog zaveta:

> „Za njih mudrost nikada nije postala ništa drugo do pogodan način da se govori o Božijem delovanju tokom stvaranja, otkrovenja i spasenja. Mudrost nikada nije postala ništa više do personifikacija samog **Božijeg delovanja.**" [20]

S obzirom na Sataninu želju da od Boga oduzme slavu, i čovekovu spremnost da to prihvati, čudi me da hrišćani, posmatrajući mnoge

delove Starog i Novog zaveta gde se ,,mudrost" pominje, nisu od ,,Mudrosti" napravili ,četvrtu osobu Boga" i trojstvo pretvorili u kvartet (ovo sa tugom govorim).

U suštini, evo šta se desilo sa ,,rečju" Božijom. Svako ko je pročitao veliki deo jevrejskih svetih spisa koje mi nazivamo ,,Starim zavetom" , upoznat je sa frazom ,,reč Božija". Ona se javlja više od 240 puta i u 90% slučajeva opisuje reč proročanstva.

Ova fraza tu i tamo predstavlja termin za proročansku tvrdnju da prorok u određenoj situaciji izražava autoritativno otkrovenje i volju Božiju. Samim tim, mi ponovo i ponovo čitamo ,,reč Gospodnju". Razmotrite ove primere:

> ,,Posle ovih stvari dođe Avramu **reč Gospodnja** u utvari govoreći: Ne boj se, Avrame" (1. Knjiga Mojsijeva 15:1).
>
> ,,Koji se god između sluga Faraonovih poboja **reči Gospodnje**" (2. Mojsijeva 9:20).
>
> ,,Da mi da Valak kuću svoju punu srebra i zlata, ne bih mogao prestupiti **reči Gospoda Boga svog** da učinim šta malo ili veliko" (4. Mojsijeva 22:18).
>
> ,,A žena reče Iliji: Sada znam da si čovek Božji i da je **reč Gospodnja** u tvojim ustima istina" (1. Carevima 17:24).
>
> ,,Ali onu noć dođe **reč Božja** Natanu govoreći…" (1. Dnevnika 17:3).

Dakle, u svakom od gore navedenih slučajeva, i još preko dvesta, ,,reč Božija (ili Gospodnja)" predstavlja Njegovu poruku Njegovom

izabranom proroku ili kroz njegovog izabranog proroka. Međutim, u nekoliko stihova Starog zaveta, Božija „reč" se pominje na određen način pa izgleda da predstavlja zaseban vid postojanja. Molim vas razmotrite sledeće:

> „**Posla reč svoju** i isceli ih, i izbavi ih iz groba njihovog" (Psalam 107:20).
>
> „Šalje govor svoj na zemlju, brzo teče reč Njegova" (Psalmi 147:15).
>
> „Gospod posla reč Jakovu, i ona pade u Izrailju" (Isaija 9:8).
>
> „Tako će biti **reč moja** kad izađe iz mojih usta: **neće se vratiti k meni prazna**, nego će učiniti šta mi je drago, i srećno će svršiti na šta **je pošaljem**" (Isaija 55:11).

Dakle, čim se izgovori, moćna reč Božija ima, kao i da jeste, zaseban život, posebno u napisanom obliku, kada je u funkciji Tore ili Biblije. Ali za ove proroke, reč koju su rekli pod božanskom inspiracijom nije bila zaseban entitet odvojen od samoga Boga. Naprotiv, to je bila upravo reč Božija, govor i dah Božiji, sam Bog koji govori. Molim vas obratite pažnju:

> „**Rečju Gospodnjom** nebesa se stvoriše, i **duhom usta Njegovih** sva vojska njihova. Jer On reče, i postade; On zapovedi, i pokaza se" (Psalmi 33:6, 9).

Kao što Profesor Dunn kaže, „greška je videti u takvim personifikacijama pristup **personalizaciji**. Nigde u Bibliji kao ni u vankanonskoj jevrejskoj literaturi reč Božija nije **lični vršilac radnje ili na putu da to postane.**"[21] Dakle, zašto Filon, ovaj poznati helenistički

jevrejski pisac iz Aleksandrije u Egiptu, nije to razumeo? Ponovo, on je bio zaslepljen svojom ljubavlju i fasciniranošću Platonom i grčkom filozofijom. Isto toliko je bio opsednut i ,,božanskim logosom" kao i Sokrat i Stoici pre njega. Saslušajte Profesora Dunna:

> ,,Nema sumnje da je reč logos za Filona bila od velike važnosti – on ju je upotrebio više od 1400 puta u svojim obimnim rukopisima. Filon prilično često govori o logosu kao da je to stvarno biće, **različito od Boga,** koje deluje kao posrednik **između** Boga i sveta."

Profesor Dunn zatim citira ove primere:

> ,,Njegovoj **Reči**, njegovom glavnom izaslaniku (najvišem po starosti i časti), **Otac svih** je dao posebno pravo, pravo da stoji na granici i deli stvaralaštvo od Stvaraoca. Ova ista Reč moli se sa besmrtnim kao ponizan molilac za pogođenu smrtnost i **deluje kao ambasador vladara** po tom pitanju" (Filon).
>
> (Samim tim) ,,zbog neophodnosti **logos** je postavljen za **sudiju** i **posrednika**, i nazvan anđelom" (Filon).
>
> ,,Vantelesni svet je postavljen i odvojen od vidljivog sveta **posrednikom logosom** kao velom" (Filon).
>
> ,,budite rukovođeni razumom (logosom) koji je **tumač** i **prorok** Božiji" (Filon).
>
> ,,Razum (Logos) je taj koji je našao skrovište kod Boga i postao njegov **ponizni molilac**" (Filon).
>
> ,,božanski razum (logos), **vladar** i **upravljač** svega" (Filon).
>
> ,,**Prvorođena** od Boga, **Reč**, koja je starešina **među anđelima**, kao da je njihov vladar" (Filon).

> ,,Ništa smrtno ne može da bude **isto kao onaj jedan Svevišnji** i Otac univerzuma, samo **drugi Bog,** koji je njegov **logos**" (Filon).[22] Obratite pažnju: ova izjava je laž koja se direktno sukobljava sa stihom 1:27 Prve knjige Mojsijeve, ,,**Bog** je stvorio čoveka po **sopstvenoj** slici." **Filon prati Platona kada kaže: „drugi Bog, koji je njegov logos."**
>
> ,,Ovo posvećeno jato (rajskih tela) on predvodi u skladu sa pravom i zakonom, postavljajući iznad tog jata svoju pravu Reč (logos) i **prvorođenog Sina** koji će na sebe preuzeti vladavinu istim poput nekog namesnika velikog kralja" (Filon).

Molim vas razmotrite njegovu gore navedenu izjavu, gde se logos naziva ,,prvorođenim sinom koji će na sebe preuzeti vladavinu nad posvećenim jatom poput nekog namesnika velikog kralja." Ovo je primarni primer Filonovog mešanja Platonovih doktrina sa hebrejskim Svetim pismom. Bog je kroz proroka Isaiju, oko 700 godina pre Filona i 300 godina pre Platona, rekao sledeće: ,, Jer nam se rodi Dete, Sin nam se dade, kome je vlast na ramenu" (Isaija 9:6). Ali nigde se ne pominje ,,božanski logos", ovde kao ni na bilo kom drugom mestu u Bibliji!

U svim gore navedenim Filonovim citatima, logos izgleda kao potpuno nezavisno biće koje može da deluje kao posrednik između Boga i čoveka. Ali pošto je pokušao da uklopi filozofske doktrine sa svojim jevrejskim nasleđem, Filonovi rukopisi nisu konzistentni i često se ne podudaraju. Kako Dunn kaže: ,,moramo posebni pažnju da pridamo kontekstu misli, što je čudno i teško." On govori o Filonovim ,,usiljenim i povremeno zbunjujućim pa čak i kontradiktornim posebnim alegorijama." [23]

A Dunn ne ostavlja mesta za sumnju, što se tiče toga odakle on veruje da dolaze Filonove „zbunjujuće pa čak i kontradiktorne“ ideje. On piše:

> „Ono što je dovoljno jasno jeste to da Filonova misao, ne samo njegov koncept o logosu, može da bude opisana kao jedinstvena sinteza (mešavina) platonovih i stoičkih viđenja sveta sa Jevrejskim monoteizmom“ (str. 221).
>
> „Prilikom spajanja **platonove kosmologije** sa jevrejskom verom, Filonu su dosta pomagali... **platonovi** i stoički elementi ne ostaju nepromenjeni unutar Filonovog sistema. Kod Filona, **platonove ideje** su bile shvaćene kao misli u umu Boga“ (str. 222).
>
> „Postaje očigledno da je Filon koristio **platonovu** koncepciju sveta ideja kako bi premostio jaz između Boga i stvaranja, kao i jaz između Boga i čoveka, to je jaz za koji Filon kaže da je **krajnje nepremostiv: Boga je nemoguće spoznati.**“ (str. 228).[24]

Kako bih potvrdio ovo što govorim, i kako bismo pogledali Platonove rukopise iz još jedne tačke gledišta, trebalo bi da pogledamo neke izjave koje se nalaze u *The International Standard Bible Encyclopedia*, iscrpnom i autoritativnom radu od 4 toma. Pod rečju „Reč“ stoji:

> „U grčkoj filozofskoj litetraturi, **logos** ima posebno značenje još od pre-Sokratovskog filozofa Heraklita, oko 500. godine pre nove ere, koji je izgleda koristio termin za fundamentalnu koherenciju ili princip univerzuma. Heraklitovi radovi su preživeli samo u kratkim fragmentima, ali stoički filozofi helenističkog doba osvrnuli su se na ove enigmatske reči kao na **izvor svojih doktrina o logosu.**

Sredinom petog veka pre nove ere, sofisti su koristili reč **logos** u širem smislu ... Gorgija (Sokratov učenik) posebno je naglašavao **moć logosa** , opisujući ga u kvazi-ličnom smislu kao velikog vladara ....

Važniji razvoji su se desili među Stoicima, čija je filozofska škola osnovana u Atini od strane Zenona (oko 300. p.n.e.). Zenon, Cliantus i drugi su poistovetili ovaj logos sa **Zevsom,** vrhovnim Bogom Grka, **i protumačili logos kao panteističku dušu sveta. Ponekad se logos takođe identifikuje sa Hermesom, Božijim glasnikom.**

Značajan razvoj u ovoj literaturi čini živopisna **personifikacija sofije ili mudrosti,** koja je opisana (u nebiblijskim rukopisima „mudrost“) kao dah moći Božije i odraz večne svetlosti; za nju se kaže da je sa Bogom, da zna njegova dela i da je došla od Svevišnjeg kako bi boravila u Izraelu. Pošto je mudrost blisko povezana sa stvaranjem, **lako je videti na koji način je i logos postao personifikovan.** Ovo se najupečatljivije vidi u stihu 18:15 Mudrosti: „Jurnula je tvoja svemoguća reč s nebesa, s kraljevskih prestola, kao žestok ratnik u sredinu zemlje, propasti predane. Kao oštar mač nosila je tvoju neopozivu zapoved.” Treba reći da je ovde **logos** destruktivni vršilac presude a ne kreativna reč.” [25]

Ova Biblijska enciklopedija o Filonu i logosu kaže sledeće:

> „Važna figura za razvoj **kasnijih doktrina logosa** je stanovnik Aleksandrije, Jevrejin, Filon Judejski (oko 20. pre nove ere – 50. nove ere), koji koristi termin **logos** preko 1300 puta u svojim obimnim rukopisima. Ponekad je ta reč jednostavno upotrebljena za izgovorenu reč, ili za razum, ili u nekom drugom netehničkom

> smislu; ali je takođe upotrebljena sa epitetima **theios** („božanski") i hieros („sveti"), ili sa zavisnim genitivom **theoss** („Božiji"), u posebnom religijskom smislu zarad manifestacije Božijeg delovanja u svetu. **Za ovaj logos se kaže da je Božija slika** (eikon)i ponekad je opisan metaforički, u ličnom smislu, kao Njegov **prvorođeni sin, ili Visoki sveštenik.** Ponekad **logos** je izjednačen sa **čitavim svetom platonskih ideja;** na drugim mestima je upotrebljen više u stoičkom smislu za uređeni princip univerzuma. Mi ga takođe koristimo za um Božiji …

Filonovi rukopisi se bave širokim spektrom tema, i ne rezultiraju **koherentnom doktrinom logosa.** Ali njegova fleksibilna i neinventivna upotreba ovog termina da izrazi **jevrejske i grčke** filozofske ideje **bez sumnje je ostavila utisak na rane hrišćanske očeve**, a njegov uticaj je postuliran (pretpostavlja se da je istinit iako nema dokaza) kod Hebreja i Jovana." [26]

Što se tiče poslednje izjave, ja moram reći ponovo: Zasigurno, grčki crkveni oci, nakon smrti Apostola, pratili su pogrešnu Platonovu doktrinu o „božanskom logosu" i pogrešno je primenili na Mesiju Isusa.

Ali tvrditi da je apostol Jovan i inspirisani pisac Poslanice Jevrejima sledio Heraklita, Sokrata, Platona, Stoike i Filona u svom shvatanju Stvaraoca i Njegovih poslova sa svetom, predstavlja veliku uvredu za njih i za Svetog Boga koji ih je pomazao da to napišu.

Reč Božija u Novom zavetu

Kasnije u ovom poglavlju ćemo se pozabaviti jezikom kojim je napisan Novi zavet, ali činjenica ostaje da najstariji poznati rukopisi potiču iz 350. godine nove ere i da su na grčkom jeziku. Stoga, to nam je osnova za diskusiju. Grčka reč za „reč" ili „govor", kao što stoji u frazi „reč Božija", jeste „logos". Ona se javlja 331 put u Novom zavetu a njen način upotrebe varira u zavisnosti od značenja.

Neki primeri ovih upotreba su: komunikacija (Matej 5:37), govor (Matej 12:32; 15:12; Luka 20:20), pitanje (Matej 2I:24), naređenje (Luka 4:36), izveštaj, informacija i glasina (Matej 28: I 5; Marko 1 :45; Luka 5: 15; Dela 11 :22), razgovor (Matej 15: I 2), reči (I Korinćanima. 15:2), reč iz usta (Dela 15:27; 2. Korinćanima 10:10), suprotno pisanoj reči (Dela 1:1), puke reči u kontrastu sa moći i delovanjem (1. Solunjanima 1:5; 1. Korinćanima 4:19), materija (Marko 9:10; Dela 8:21), reči Svetog pisma (1. Korinćanima 15:54), reči upozorenja (Jevrejima 5:11), izvestiti (Rimljanima. 14:12), pristajanje (Filipljanima 4:15), motiv (Dela 10:29), proklamacija, učenje, instrukcija (Luka 4:32; 10:39; Jovan 4:41; 17:20); a takođe i reč Božija, reč Isusova i reč koja se tiče Isusa. [27]

Samo u dva od ovih 331 slučajeva javlja se reč „logos" ili „reč" gde trijadološki učenjaci vide nju „inkarniranu" kao **osobu** u Isusu Hristu, nasuprot tome šta je „reč" ili „govor" Boga stvorio u materici device Marije. Ta dva stiha su stih 1:1 i 1:14 Evanđelja po Jovanu.

Isus i reč Božija

Kada je Isus propovedao ili podučavao, **on je govorio o „reči Božijoj"**. Možda ste se zapitali kako je ovo istinito ako on nije sam Bog? Hajde da nam Isus da odgovor na to:

> Moja nauka nije moja, nego **Onog koji me je poslao**. Ko hoće **Njegovu volju** tvoriti, razumeće je li ova nauka od **Boga** ili ja sam od sebe govorim" (Jovanova 7:16-17).
>
> „ … i da ništa sam od sebe ne činim; nego **kako me nauči Otac moj** onako **govorim**" (Jovan 8:28).
>
> „Jer ja od sebe ne govorih, nego Otac koji me posla **On mi dade zapovest šta ću kazati i šta ću govoriti**… Šta ja dakle govorim onako **govorim kao što mi reče Otac**" (Jovan 12:49-50). Obratite pažnju: Ove gore navedene izjave je zabeležio apostol Jovan.

Isus je takođe govorio o „reči" Božijoj. Molim vas obratite pažnju na ove reči:

> „Sejač **reč** seje. A ono su kraj puta, gde se seje **reč** i kad je **čuju** odmah dođe sotona i otme **reč posejanu** u srcima njihovim. Tako su i ono što se seje na kamenitim mestima, koji kad **čuju reč** odmah je prime s radošću; … A ono su što se u trnju seje koji **slušaju reč**, ali brige ovog sveta i prevara bogatstva i ostale slasti uđu i **zaguše reč**, i bez roda ostane. A ono su što se na dobroj zemlji seje koji **slušaju reč** i primaju **je**, i donose rod …" (Marko 4:14-20).

Navedeni stihovi su veoma važni kada je u pitanju naše shvatanje toga kako je Isus sebe video u odnosu na „reč" Božiju. On sebe nije mogao da vidi kao inkarnaciju reči. Isusu je „reč" nešto što se „čuje", ima zamenicu i može da „zaguši". Ovo može da bude Božija „reč", Njegovo „evanđelje" i „propovedanje koje se tiče Isusa" ali ne može da bude sam Isus. Nijedan pisac Novog zaveta, uključujući i Jovana, ne citira Isusa kako kaže ili čak daje nagoveštaj da je on sam „logos" u telesnom obliku.

Zapaženi James Dunn, profesor na odseku za teologiju i religiju na Univerzitetu u Duramu, Engleskoj, i učenjak među učenjacima, u svojoj prethodno pomenutoj knjizi, blisko proučava izjave i tvrdnje Isusove i iznosi sledeći zaključak:

> „**Da li je doktrina o inkarnaciji počela sa Isusom?** Otkrivamo onog jednog ko je bio svestan toga da je **Božiji sin,** osećaj intimnog sinstva, implikaciju da je Isus verovao ili iskusio svoje sinstvo kao nešto u potpunosti različito i jedinstveno; ali dokazi ne dozvoljavaju da dublje prodremo u to i da budemo eksplicitniji. Otkrivamo onog jednog koji je tvrdio da je inspirisan Duhom Božijim, da je prorok u tradiciji proroka, ali i više od toga, da je prorok (kraja vremena), onaj jedan koji je **pomazan** od strane Boga da objavi i donese dobre vesti o Božijoj krajnjoj vladavini i intervenciji. **Ali ne postoji indikacija da je Isus govorio ili mislio o sebi kao nekome ko je preegzistirao sa Bogom pre svog rođenja** ili pojave na zemlji. Ovo je hristološko razmišljanje **koje se ne može datirati tako da potiče od samog Isusa. Mi ne možemo da tvrdimo da je Isus verovao da je on sam inkarnirani Sin Božiji …"** [28]

Professor Dunn, kao trijadolog, u svojoj knjizi temeljno ispituje doktrinu inkarnacije u Novom zavetu. On dolazi do ovih prosvetljujućih zaključaka:

> **O Mateji:** „Ne postoji prava indikacija da je Mateja došao do koncepta inkarnacije, i da je mislio da je Isus preegzistentno biće koje je postalo inkarnirano u Marijinoj materici ili u Hristovoj službi (kao inkarnirana Mudrost). … misao o Hristovoj preegzistenciji ili doktrini inkarnacije **još se nije kod njega javila**" (str 257).
>
> **O Marku:** „Ovde sigurno ne postoji jasna aluzija na preegzistentnu slavu, a verovatno ni implikacija inkarnacije" (str. 48).
>
> **O Luki i Delima apostolskim:** „Svakako ne postoji misao o Isusu kao božanskom biću koje nosi ime „Reč" iz kojeg se javlja opis evanđelja o Isusu kao „Reči" (str. 232).
>
> **O piscu Poslanice Jevrejima:** „još jednom, ne postoji prava hipostatizacija reči i nikakva misao o Hristu kao o Reči. Ono što sa velikom sigurnošću može da bude rečeno jeste da je identifikacija „reči Božije"kao **evanđelja**, bila toliko čvrsto ustanovljena u ranim decenijama hrišćanstva da se dalje poistovećivanje Hrista i Reči ne javlja kod pisca Poslanice Jevrejima" (str. 233).
>
> **O Jakovu i Petru:** „Ne postoji nasledna logika u razumevanju njihovog iskustva niti u jeziku koji su upotrebili kako bi ga opisali, pa je za njih bilo neophodno da **pomere koncept reči van bezlične moći Božije** ka hipostatizaciji ili božanskom biću" (str. 233).

O Apostolu Pavlu: „Na osnovu svega ovoga jasno se vidi da Pavle nema koncept Hrista kao preegzistentne hipostaze, logosa Božijeg. Jednostavno, **Hrist je u tolikoj meri središte i fokus evanđelja** da govoriti o reči jeste govoriti o Hristu – dobra vest je Hrist, posebno njegovo raspeće i vaskrsnuće. **Nije da on poistovećuje Hrista sa božanskim logosom helenističkog judaizma ili stoicizma** i polazi od toga i poistovećuje Hrista, logosa sa rečju propovedanja: već je Hrist srce i supstanca kerygme (propovedanja), ne toliko kao Reč, već **kao propovedana reč**" (str. 231).

Što se tiče pitanja da li je Isus, poslednji Adam (1. Korinćanima 15:45-47), postojao pre prvog Adama? Dunn odgovara: „Baš suprotno, Pavle jasno stavlja do znanja da je Hrist **drugi.** Hrist nije prethodio Adamu, ni što se tiče vremena a ni što se tiče logike – **on dolazi posle Adama, on je poslednji Adam.** Pavle namerno i odlučno sebe distancira od bilo kakvog potenicijalno gnostičkog koncepta iskupljenja, jer Gnosis logika jeste da iskupitelj mora da bude prvi, dok se Pavlova logika znatno razlikuje. **Dok Filon svoju egzegezu izvodi iz platonskog modela primenjenog u stihovima 1-2 Postanja … Pavle je svoju egzegezu izveo iz vaskrsnuća Hristovog"** (str. 124).

Dunnov uopšteni zaključak: „Kod Mateje i Luke, Isusovo božansko sinstvo počinje od njegovog **rođenja ili začeća:** Isus je bio Sin Davidov, ali što je važnije, on je **Sin Božiji, jer je njegovo začenje bilo čin moći svetoga Duha"** (str. 61).

> ,,Ni u jednom od pasusa koje smo prostudirali ne postoji **misao** o tome da je Isus postojao pre svog rođenja bilo kao anđeo ili arhangel, duh ili Duh. Ne postoji **misao** o tome da je Isus na zemlji **inkarnacija** anđela ili arhangela, duha ili Duha" (str. 159).

> ,,Ovo dvostruko odbijanje pisaca Novog zaveta da identifikuju Hrista kao anđela ili da shvate Isusa iz Nazareta kao inkarnaciju Duha, pokazuje nam **koliko je daleko hristologija prvog veka** od spekulacija jevrejskog hrišćanstva **drugog i trećeg veka** i onih koji slede u većoj meri ortodoksnu **patrističku** (ranih crkvenih očeva) teologiju" (str. 162).

> ,,U ranim stadijumima ovog razvoja bilo bi netačno reći da je Hrist bio shvaćen kao **preegzistentno biće koje je postalo inkarnirano**, ili da se za samog Hrista mislilo da je bio prisutan i aktivan prilikom stvaranja" (str. 211).

Jedan izuzetak, Jovan. Ali profesor Dunn i drugi trijadološki učenjaci koji priznaju istinu gore navedenih izjava, misle da vide **jedan izuzetak**, u rukopisima apostola Jovana. Razmotrite Dunnove naredne izjave koje se tiču stihova 1:1-14 Jovanovog evanđelja:

> ,,Ovde imamo eksplicitnu izjavu o inkarnaciji, **prvu i zaista jedinu takvu izjavu u** Novom zavetu" (str 241).
>
> ,,Ovde zaista imamo doktrinu o inkarnaciji koja je jasno formulisana. Ukratko, dok se prvi vek hrišćanske ere približava kraju, vidimo da koncept Hristove stvarne preegzistencije

> **počinje da se javlja, ali tek nakon Četvrtog evanđelja** možemo da govorimo o potpunoj koncepciji Hristove lične preegzistencije i **jasnoj doktrini inkarnacije**" (str. 258).

> „tek u periodu posle Pavla, jasno shvatanje Hrista kao nekog ko je preegzistirao sa Bogom pre svoje službe na zemlji počelo je da se javlja, **a tek u Četvrtom evanđelju** možemo da govorimo o doktrini inkarnacije" (str. 259).

Profesor Dunn ima svoje sumnje i upozorava nas pre nego što iznese ove izjave:

> „Naravno, uvek postoji mogućnost da je **popularno pagansko sujeverje postalo popularno hrišćansko sujeverje postepenom asimilacijom** i širenjem verovanja na nivou popularne pobožnosti; moramo da se čuvamo toga da ne pretpostavimo da **svi razvoji hrišćanske misli** potiču od hršćanskih Pavlova i Jovanova" (str. 251).[29]

Neki učenjaci veruju da kada je Jovan pisao svoj „prolog", on je preuzeo raniju „pesmu o logosu". Aludirajući na ovo, Dunn tačno kaže:

> „Ali ako bismo umesto toga preveli **logos** kao **„Božiji govor", bilo bi jasnije da u pesmi nije po svaku cenu postojala namera da se logos u stihovima 1-13 zamisli kao lično božansko biće"** (str. 243).

Južno baptistički teolog Milliard J. Erickson, kao trijadolog, o apostolu Jovanu kaže: „**On je, na primer, jedini pisac Evanđelja koji jasno**

identifikuje Sina kao božanskog." Nazivajući prolog (uvod) u Jovanovo jvanđelje (Jovan 1:1-14) „ jednim od teološki najplodnijih biblijskih pasusa" , Erickson kaže:

> „Problem paradoksalnog odnosa **Sina** (ili „Reči") Ocu je razrešen odmah u stihu 1:1:„U početku beše Reč, Reč beše sa Bogom i Reč beše Bog". **Evo naizgled kontradiktorne izjave – Reč je bog a opet nije Bog."** [30]

Molim vas pažljivo proučite ovu gore navedenu izjavu. Razlog zašto stih 1:1 Jovanovog evanđelja deluje kontradiktorno Profesoru Eriksonu jeste taj da je on u svojoj glavi zamenio reči „Reč" i „Sin" , pre nego što je čak i citirao stih. Reč „**Sin**" ne nalazi se u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja, zapravo se ne javlja u Jovanovom prologu sve do stiha **četrnaest!** (O ovome će više biti reči kasnije).

Uzbunilo nas je pogrešno mišljenje kojeg se mnogi trijadološki učenjaci pridržavaju, a to je da se „inkarnacija" Hrista i „Reč" **dešavaju samo u spisima Jovanovim.** International Standard Bible Encyclopedia kaže da je „Reč" titula za Hrista, „**U Novom zavetu ovo je izgleda vezano za Jovanove rukopise.**" Oni nastavljaju:

> „Jovanova doktrina izgleda da se blisko bavi starozavetnim konceptima kreativne **reči** Božije … Autor je možda bio pod uticajem razvoja kasnije jevrejske misli, posebno personifikacijom ili hipostatizacijom Sofije (Mudrosti) ili Tore (Zakona). Ranohrišćanska upotreba „**reči**" kao tehničkog termina za Evanđelje, takođe je možda olakšala identifikaciju Hrista kao **logosa.** Zavisnost od Filona se ponekad predlaže, ali blisko

> ispitivanje paralela pokazuje da su **razlike između Jovanovog i Filonovog logosa poprilične**, i većina učenjaka danas misli da je direktan Filonov uticaj malo verovatan.” [31]

Za dodatni kontekst u kom treba razmotriti stihove 1:1-14 (prolog) treba da pogledamo reči poznatog trijadološkog biblijskog učenjaka James Hastingsa. U svom rečniku Biblije on je napisao:

> ,,Neki se drže toga da je Jovanova doktrina o logosu u potpunosti izvedena iz judejsko-aleksandrijske filozofije a posebno iz Filonovog učenja. Od ranih vremena **postojala je među Grcima** koncepcija o logosu kao **Božanskom Razumu koji je manifestovan u univerzumu**, i objašnjenja kakav odnos ima Bog sa tim. Ovoj filozofiji o logosu doprinela je **Platonova** doktrina o idejama a kasnije i **Stoičko** viđenje logosa kao racionalnog principa univerzuma. U svom pokušaju da spoji judaizam i helenizam, Filon je usvojio termin poznat Jevrejima i Grcima … **Sveti Jovan nije mogao od Filona da izvede svoju doktrinu o logosu.** Ali je bez sumnje koristio taj termin, jer je Filon već upoznao Grke i Jevreje sa istim, kao sredstvo za izražavanje ideje o **posredovanju** između Boga i univerzuma.” [32]

U ovom trenutku, moj komentar bi bio da se slažem sa Hastingsom, osim što ne verujem da je apostol Jovan sledio Filona (i Platona) iako jeste koristio reč ,,logos” (o ovome više reči kasnije). Hastings nastavlja:

> ,,Moramo imati na umu to da dok je termin ,,logos” bio **jedan nov termin primenjen na Hristu**, mesto **ponosa** i **moći** pripisano Njemu od strane Jovana ni u kom slučaju nije bilo

> novo. Pokušaj je načinjen da se napravi razlika između **logos doktrine Prologa kao helenske, a samog Evanđelja kao Palestinskog**; Smatra se da uticaj ideje logosa ne zalazi dalje od Prologa, i da je namera bila samo da se grčki čitaoci uvedu u priču o Jevrejskom Mesiji i da se ona načini privlačnijom i razumljivijom njima. **Istina je da kada prođemo Prolog, reč logos se nigde ne ponavlja. Autor (Jovan) nigde ne stavlja ovu reč u Isusova usta."**

Molim vas da budete pažljivi i da detaljno proučite ove izjave, uskoro ćemo ih pogledati u svetlosti Svetog pisma i doći do jasnih biblijskih zaključaka. Pogledajte ove završne izjave koje je dao Hastings:

> „**Od Justinovog vremena** (oko 160. nove ere), **pa sve nadalje**, logos doktrina iz prologa Svetog Jovana služila je kao materijal raznim hrišćanskim metafizikama (filozofiji). Bez sumnje, ovo je neizbežan slučaj; ali mi moramo da budemo pažljivi **da ne učinimo Svetog Jovana odgovornim za teološke konstrukcije koje su napravljene na osnovu njegovih reči**. Ukoliko je nepravda učinjena kada se kaže da njegova doktrina logosa ne treba da bude ništa drugo do plod njegovog proučavanja Filonovih spisa, onda je još **jedna nepravda počinjena** kada se pretpostavlja da on ovde iznosi **metafizku božanske prirode ili filozofiju inkarnacije**. Jasno je, nasuprot svemu tome, da u svemu što on kaže, religijski i etički interesi su najviši. On koristi koncepciju logosa **u dve velike svrhe** – kako bi Isusa predstavio kao **nekoga ko otkriva Boga i kao Spasitelja ljudi.**" [33]

Raščišćavanje

U ovom i prethodnim poglavljima pogledali smo izjave iz enciklopedija, izjave koje su dali istoričari i trijadološki učenjaci, pouzdani izvori koji nam mogu pomoći da razumemo na koji način je hrišćanstvo stiglo do pogrešne doktrine o Bogu: doktrine koja propoveda da je Bog jedna trećina onog što jeste, koja propoveda o Hristu izuzimajući Oca, koja daje izuzetnu slavu stvaraoca Njegovom Sinu rođenom od strane device. Vreme je da raščistimo šta smo videli i da donesemo neke biblijski čvrste zaključke.

U ovom poglavlju smo naučili dosta toga o Filonu, talentovanom i uticajnom čoveku. Čoveku koji se pokorio demonskom duhu u ,,naletu božanske zaposednutosti", umesto da svoje Bogom dane darove upotrebi tako što će svet spremiti za imanentno rođenje Božijeg Mesije. Čoveku koji je doneo tamu a ne svetlost, grešku a ne istinu, zbunjenost a ne jasnoću. Setite se upozorenja Profesora Dunna da ,,u Filonovim rukopisima moramo da obratimo posebnu pažnju na kontekst mišljenja koji je **čudan i težak, nategnut, povremeno zbunjujući pa čak i kontradiktoran**…" Nikada nije bila potrebna takva pažnja kada se čitaju rukopisi ljudi koji su pisali pod inspiracijom Svetoga duha.

Filonovo najveće zaveštanje greške čovečanstvu predstavlja njegova promocija doktrine o ,,božanskom logosu". On je o logosu naučio proučavajući grčku filozofiju (Heraklita, Sokrata, Platona i Stoike) i postao je opsednut istim. On je pomenuo reč ,,logos" ili ,,božanski logos"preko 1300 puta (Dunn kaže 1400) u svojim obimnim rukopisima, i nazivao ga ,,osobom", ,,božanskim posrednikom između čoveka i

sveta", ,,prvim začetim od Boga od strane devičanske Mudrosti", ,,Njegovim (Božijim) glavnim glasnik", „(Božijim) ambasadorom", ,,sudijom i posednikom koji se naziva ,,anđelom"", „tumačem i prorokom Božijim", ,,vladarem i upraviteljem svega", „božijim prvorođenim koji drži starešinstvo među anđelima" i ,,drugim bogom, koji je njegov logos." Kada on naziva logos ,,prvorođenim Sinom, koji će na sebe preuzeti vladavinu poput nekog namesnika velikog kralja", on ne govori o Isusu Hristu. On je rođen 20 godina pre Hrista, u Aleksandriji, Egiptu, 350 milja udaljenom od Jerusalima, **i nikada nije ni čuo za Isusa.** On je imao oko 50 godina kada je Isus započeo svoju službu u Galileji i već je bio poznati helenistički jevrejski pisac koji je ostavljao utisak na svet svojim doktrinama. Kako Erickson kaže o konceptu božanskog logosa, on je „pronađen u kasnijem judaizmu i stoicizmu, i kroz uticaj Filona postao je moderni kliše" pre Hrista (Bog u tri osobe; str. 43).

Da li je Filon uticao na Jovana iz Galileje?

U prethodnom poglavlju smo naučili da je Galileja na Svetoj zemlji bila najmanje helenizovano mesto u Zapadnom svetu. Žestoko su se borili protiv helenizacije, čak i do smrti. Bog mora da je iz ovog razloga izabrao Galileju za mesto rođenja svog novog pokreta.

Voljeni Apostol Jovan je bio sin Galilejaca. Kao i Petar i Jakov, i on je bio samo obrazovan pecaroš kada ga je Isus pozvao. Vrhovni sveštenik i njegov religiozni sabor, kako to piše u četvrtom poglavlju Dela apostolskih, ,,videše slobodu Petrovu i Jovanovu, i znajući da su ljudi neknjiževni i prosti, divljahu se, i znahu ih da behu s Isusom" (stih 13).

Jovan i Isus su govorili o galilejskom, aramejskom a ne grčkom. Saslušajte zapaženog pisca Filipa Yancey:

> ,,Prost i neispravan govor Aramejaca pravi je znak galilejskih korena. Aramejske reči očuvane u Evanđelima pokazuju da je i Isus govorio tim **severnim dijalektom**, što je bez sumnje podsticalo skepticizam u vezi sa njim.“ [34]

Kojim jezikom je pisao apostol Jovan?

Pre nego što odemo dalje sa proučavanjem toga da li je Jovan bio pod Filonovim uticajem kada je napisao prvih četrnaest stihova Evanđelja, treba da pokušamo da odgovorimo na pitanje kojim je jezikom Jovan pisao. Odgovor treba da dovede do ustanovljavanja toga da ovaj uticaj na Jovana nije postojao. U ovom trenutku, reći ću nešto što ne može biti uspešno pobijeno. **Ne postoji niko na ovoj planeti ko može da dokaže da je Jovan ikada uzeo pero u ruke i napisao reč „logos“.**

Koliko je poznato, nijedna kopija Jovanovog originalnog Evanđelja nije preživela. Najstariji, nepotpuni rukopisi Novog zaveta, uključujući i Jovanove, koji danas postoje jesu Codex Sinitacus i Coadex Vaticanus, i potiču iz 350. godine nove ere.[35] Oba su napisana na grčkom jeziku. Postoji jedan fragment Jovanovog evanđelja, takođe na grčkom koji je veličine od dve i po do tri inče, a koji sadrži 5 stihova iz osamnaestog poglavlja a za kog se misli da potiče iz 150. godine nove ere. [36] Pošto se obično veruje da je Jovan napisao ovo evanđelje između 85 i 90. nove ere, (neki učenjaci veruju da je napisao 70. godine nove ere), nekoliko puta je kopiran a verovatno i preveden više puta sve dok nisu nastale kopije koje i danas postoje.

Jovan je verovatno pisao na aramejskom, jeziku kojim je najbolje vladao. Stari zavet je napisan na hebrejskom. Moderni hebrejski jezik, jezik koji se i danas govori u Izraelu, sličan je biblijskom hebrejskom, uz dodatak novih reči, poput telefona ili automobila, i nekih promena u sintaksi. Aramejski, iako dosta različit od biblijskog hebrejskog, jako je sličan njemu po tome što koristi isto pismo ali veliki deo vokabulara i sintakse se razlikuje.

Dr. Thomas McCall, poznati teolog i autoritet po pitanju biblijskih jezika, u svom radu pod nazivom Jezik evanđelja piše o prelasku jevreja sa hebrejskog jezika upotrebljenog u Starom zavetu na aramejski upotrebljen u Novom zavetu:

> „Jevreji su naučili da govore aramejski u Vavilonu tokom vavilonskog zatočeništva. Knjiga Danilova ilustruje ovaj prelaz. Prvi deo knjige o Danilu je napisan na hebrejskom, ali kada je Danilo počeo da objašnjava proročanski san Cara Nabukodonosora, on je prešao na aramejski. Sledećih nekoliko Danilovih poglavlja napisani su na aramejskom, a zatim je poslednjih nekoliko poglavlja napisao na hebrejskom. Kada su se Jevreji vratili u Izrael, sa sobom su poneli jezik koji su naučili u Vavilonu. Hebrejski je upotrebljavan u sinagogama kada se čitalo Sveto pismo, ali se **na ulici govorio aramejski.** Ovo se nastavilo i u vreme Hrista, i postoji verovatnoća da **je najčešće upotrebljavan jezik bio prosti aramejski**.“ Ponovo, Dr. Mc Call govori o „aramejskom jeziku koji su govorili Isus i većina stanovnika Izraela u njegovo vreme.“

O aramejskom jeziku u evanđelju po Jovanu, Dr. McCall citira stihove 19:13 i 19:17 Jovanovog evanđelja:

> ,, … na mestu koje se zove Kaldrma a jevrejski Gavata. … … na mesto koje se zove Kosturnica a jevrejski Golgota"
>
> On kaže: ,, I Gavata i Golgota su aramejske reči, ali i Jovan naziva hebrejskim." On objašnjava da su ,,aramejci do Isusovog doba sebe toliko poistovetili sa jevrejskim narodom da se o njima govorilo kao o hebrejima, kao u Novom zavetu." [37]

Što se tiče jezika kojim je napisano Evanđelje po Jovanu, Profesor Barrz D. Smith sa Univerziteta u Krandalu kaže:

> ,,Izgleda da je autor napisao svoje evanđelje na aramejskom ili na veoma semitskoj vrsti grčkog. Sledi spisak gramatičkih odlika kod Jovana za koje se većina učenjaka slaže da nalažu da je tekst preveden sa aramejskog ili nosi uticaj autora koji je mislio na aramejskom ali pisao na grčkom."

Smith zatim navodi šest različitih aramejsko-hebrejskih karakteristika Evanđelja po Jovanu koje su ga dovele do narednog zaključka:

> **„Ovi lingvistički podaci nalažu da maternji jezik autora nije bio grčki već aramejski"** [38]

Dakle, postoji verovatnoća da je apostol Jovan napisao svoje evanđelje na aramejskom jeziku. Samim tim, on ne bi upotrebio grčku reč „logos" u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja već aramejsku reč ,,memra". Ovo bi se poklapalo sa **širokom upotrebom reči „memra" u nekim od Targuma**,

ili aramejskim prevodima Starog zaveta (Jerusalimski Targum, Palestinski Targum ...), koji se često koristio u Jovanovo doba među onim Jevrejima koji su govorili aramejski. O ovom, Martin McNamara, u svojoj knjizi „Targum i Zavet“ piše:

> „pravilno je pretpostaviti da je **Jovan bio u velikoj meri pod uticajem targuma** dok je formulisao svoju doktrinu logosa.“ [39]

John Gill u svom radu pod nazivom *Ekspozicija čitave Biblije*, ukazuje na to da je značenje stiha 1:1 Jovanovog evanđelja bazirano na značaju **„memre“ iz Targuma a ne na osnovu rukopisa Platona i njegovih sledbenika.** Gill dalje kaže da je veća verovatnoća da je **Platon dobio ovu ideju o „logosu“ iz „memre“ Starog zaveta,** umesto da pretpostavi da su Jovanove ideje u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja **izvedene od Platona.** Opšte značenje aramejske reči „memra“ jeste „govor“, „izgovaranje“ ili „reč“.

Pulpit Commentary, širom poznato i često upotrebljavano kritičko delo o ovim značenjima kaže:

> „Novozavetni pisci nikada ne koriste termin (logos) kako bi označili razum, misao ili samosvest, ali uvek ga koriste u značenju govora, izgovaranja ili reči ...“ [40]

Pogledajte kako upotreba „reči“ ili „izgovaranja“ u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja odgovara upotrebi reči „memra“ (govor, izgovaranje) u prvom poglavlju Postanja u Targumu (aramejskom prevodu). U stihu 1:3 Postanja, u Targumu stoji: „i bi svetlost prema odredbi njegove memre“.

Stihovi 3, 7, 9, 11, 15, 24 i 30 u Targumu glase ,,i bi tako prema njegovoj memri“. Na mnogim drugim mestima širom Starog zaveta, reč ,,memra“ se upotrebljava u Targumu kao Božija reč, izgovaranje ili govor.

Dakle, moguće je , pa čak i verovatno, to da je Jovan pisao na svom prostom aramejskom jeziku reč ,,memra“ i da nikada u svom životu nije zabeležio grčku reč ,,logos“. **Ovo naravno osporava** diskusiju među nekim hrišćanskim učenjacima **zašto je Jovan odabrao upotrebu reči „logos“, reči koja je već dobila značenje koje je strano Starom zavetu, učenjima Isusovim, i rukopisima svih pisaca Novog zaveta.**

Trijadološki učenjaci Roger Olson i Christopher Hall, dok pišu svoju knjigu pod nazivom trojstvo, bore se sa ovom mogućom upotrebom reči ,,logos“ u stihovima 1:1 i 14 Evanđelja po Jovanu:

> ,,Kako je logos postao ljudsko biće? **Jovan mudro ne pokušava da objasni na koji način to može da bude slučaj.** Osim događaja u samoj naraciji Evanđelja, **Jovan nikada ne bi zamislio Boga na jedan tako kompleksan način**“ (str. 7).

Jovan kao jedini svedok

Zapazili smo u prethodnom poglavlju da Biblija ne dozvoljava da istinu ustanovi jedan svedok. Međutim, trijadološki učenjaci (Dunn, Erickson, Richardson, Bromley, Hastings, encyclopaedias, itd.) spremno priznaju da je Jovan jedini jasni svedok toga da je Isus ,,preegzistentna reč“. Naredni stihovi dokazuju da Bog ne bi dozvolio toliko dubokoj doktrini da bude ustanovljena od strane samo **jednog svedoka**.

> ,,Neka ne ustaje jedan svedok na čoveka ni za kako zlo i ni za kakav greh između svih greha koji se čine, nego na rečima **dva** ili **tri** svedoka da ostaje stvar" (5. Mojsijeva 19:15).
>
> ,,Ako li te ne posluša, uzmi sa sobom još jednog ili dvojicu da sve reči ostanu na ustima **dva** ili **tri** svedoka" (Matej 18:16).
>
> ,,Ovo treći put idem ka vama; u ustima **dva** ili **tri** svedoka ostaće svaka reč" (2. Korinćanima 13:1).

Čak i Isus Mesija sam nije dozvolio da se ustanovi istina bez svedoka. Obratite pažnju na reči iz stihova 5:31-32 Evanđelja po Jovanu:

> ,,**Ako ja svedočim za sebe, svedočanstvo moje nije istinito.** Ima **drugi** koji **svedoči** za mene; i znam da je istinito svedočanstvo što svedoči za mene" (Pažnja: Otac je ,,drugi", nije Isus).
>
> ,,I ako sudim ja, sud je moj prav: jer nisam sam, nego **ja** i **Otac** koji me posla. A i u zakonu vašem stoji napisano da je svedočanstvo **dvojice** ljudi istinito. Ja sam koji svedočim sam za sebe, i svedoči za mene **Otac** koji me posla" (Obratite pažnju: Ovaj Isusov argument ne bi imao smisla da su on i Otac **jedna osoba**).

Ako je Jovan upotrebio reč „logos"

Prošlo je preko 1900 godina od kada je Jovan napisao svoje Evanđelje i dalje nema njegovih originalnih rukopisa; samim tim, niko zasigurno ne zna da li je upotrebio reč ,,logos" u svom prologu. Međutim, ukoliko jeste, on sigurno ne bi pratio Sokrata, Platona i Filona u njihovom

filozofskom značenju reči. Ova činjenica je dokazana! Koju god da je reč upotrebio, „memra" ili „logos", on je pod njom podrazumevao „izgovaranje", „govor", „reč". Evo **tri svedoka** iz Biblije koja su tu da nam to i dokažu:

> „**Rečju Gospodnjom** nebesa se stvoriše, i **duhom usta** Njegovih sva vojska njihova. Jer On reče, i postade; On **zapovedi**, i pokaza se" (Psalmi 33:6,9). Obratite pažnju: „**U početku Bog je stvorio** …" (1. Mojsijeva 1:1). „I **Bog je rekao** …" (stihovi 3, 6, 9, 11, 14, 20, 24).
>
> „Verom poznajemo da je svet **rečju Božjom** svršen, da je sve što vidimo iz ništa postalo" (nešto je reklo) (Jevrejima 11:3).
>
> „ Jer naumice neće da znadu, da su nebesa bila već odavna, i da je zemlja iz vode i po vodi postala **rečju Božjom**" (2. Petrova 3:5).

Svaki drugi biblijski stih podržava činjenicu da je Jovan pod tim podrazumevao sledeće:

> „U početku (jednom određenom početku) beše reč (nešto rečeno) i **nešto rečeno** beše sa Bogom, i nešto rečeno beše Bog" (dah Njegovih usta) (Jovan 1:1).

Setite se izjave **trijadologa** Profesora James Dunna:

> „Da smo logos preveli kao Božiji govor umesto toga, bilo bi jasnije da u pesmi (Jovanovom prologu) nije postojala namera da se **logos** u stihovima 1-13 **shvati kao lično božansko biće.**" [41]

Ukoliko od „Reči" napravimo preegzistentno biće grčke filozofije, a ne Božiji govor, „dah Njegovih usta" (Psalmi 33:6), sebi stvaramo mnoge dileme. Saslušajte **trijadologa** Milliarda Ericksona:

> „Ovde naizgled postoji kontradikcija da je Reč bila Bog a opet i da nije Bog." [42]

Prijatelju, važnost shvatanja stiha 1:1 Jovanovog evanđelja ne može biti prenaglašena. Jer, na pogrešnom shvatanju i tumačenju ovog stiha, velika doktrinalna struktura je građena 1700 godina bez osnove, a Bog će je srušiti. Bez uvođenja grčkog logosa u stih 1:1 Jovanovog evanđelja, hrišćanstvo nema osnovu za doktrinu trojstva. Saslušajte ponovo profesora Ericksona:

> „Ovde naizgled imamo jedan stih koji je verovatno najjači nagoveštaj trojstva koji se igde može naći u Bibliji." On nastavlja: „međutim, postoji nekoliko drugih mesta gde se **bar podsvesno Jovan bori sa problemima koji će na kraju dovesti crkvu do toga da formuliše doktrinu trojstva.**" [43]

Shvatanje stiha 1:3 Jovanovog evanđelja

Ali možete se zapitati, ako „Reč" (pravilno „reč") u stihu 1:1 Jovanovog evanđelja nije osoba već „Božiji govor, dah Njegovih usta", zašto u trećem stihu Verzije Kralja Džejmsa stoji:

> „Sve stvari je napravio **on,** a bez njega nijedna stvar koja je stvorena nije bila stvorena." (O ovome smo nakratko govorili u prethodnom poglavlju).

Ovo je validno pitanje i istinit odgovor. 1526. godine William Tyndale je prvi put preveo Novi zavet sa grčkog na engleski (Za taj trud ga je rimokatolička crkva spalila na lomači). Uključujući ovaj, bilo je bar 10 prevoda sa grčkog na engleski ili sa latinskog na engleski koje su obavili različiti prevodioci, pre kraja Džejmsa 1611. Od ovih, **osam** (uključujući i Tydaleov) je prevelo stih 1:3 Jovanovog evanđelja kao ,,od strane **toga** sve stvari su napravljene. Bez **toga** ništa nije bilo napravljeno." **Jedna**, Coverdaleova Biblija iz 1550. umesto ,,to" kaže ,,isto". **Ni u jednoj od njih ne stoji „njega".**

1582. godine Gregorz Martin je uradio prevod sa latinskog na engleski, rimokatoličku Douay-Rheims verziju, i on je bio prvi koji je preveo stih 1:3 kao: ,,sve stvari je napravio **on**". Kada su prevodioci Kralja Džejmsa, inače trijadolozi, pristupili stihu 1:3 Jovanovog evanđelja, iako u grčkoj verziji to ne stoji, oni su pratili Martina i stih preveli kao: ,,sve stvari je napravio **on**". Ovaj pogrešan prevod je prouzrokovao da ljudi veruju da je ,,Sin Božiji" stvorio univerzum i takođe bio „Bog", što je dovelo do zabune o kojoj govorimo tokom čitave ove knjige.

Na osnovu Tyndalovog prevoda 1526 pa sve do danas, postoji bar **50 priznatih prevoda** koji nisu pratili Douaya i Kralja Džejmsa u ovoj ozbiljnoj grešci. Pažljivo prouči ove prevode:

1. ,,od strane **toga** sve stvari su napravljene" (Tyndale, 1526).
2. ,,Svet … sve stvari su napravljene od istog" (Coverdale 1535).
3. ,, od strane **toga** sve stvari su napravljene i bez toga ništa nije napravljeno" (Matejina Biblija, 1537).

4. ,,od strane **toga** sve stvari su napravljene i bez toga ništa što je napravljeno nije napravljeno" (Velika Biblija 1539.).
5. ,,sve stvari su napravljene od strane toga" (Taverner NZ, 1540.).
6. ,,sve stvari su napravljene od strane toga" (Whittingham, 1557.).
7. ,,sve stvari su napravljene od strane toga" (Ženevska Biblija, 1560.).
8. ,,sve stvari su napravljene od strane toga" (Biskupova Biblija, 1568).
9. ,, sve stvari su napravljene od strane toga" (Tomson NZ, 1607).
10. ,,niti išta što je napravljeno može biti stvoreno bez **toga** (Razuma)" (John LeClerc 1701).
11. ,,Reč … **istom** su sve stvari napravljene" (Mortimer, 1761).
12. ,,U početku beše Mudrost … Sve stvari behu napravljene od strane **iste**" (Wakefield NZ, 1791.).
13. ,,Reč … sve stvari behu napravljene od strane **nje**" (Alexander Campbell, osnivač Hristove crkve, 1826.).
14. ,,Reč … sve stvari behu napravljene od strane **nje**"(Dickinson, Nova i ispravljena verzija Novog zaveta, 1833.).
15. ,, sve stvari behu napravljene od strane **toga**"(Barnard, 1847.).
16. ,,Kroz **to** (logos) sve je urađeno" (Wilson, Emphatic Diaglott, 1864.).
17. ,,Sve stvari kroz to počeše da postoje" (Folsom, 1869.).
18. ,,Sve stvari su bile načinjene kroz **to**" (Sharpe, Revidirana autorizovana engleska verzija, 1898).
19. ,,Sve stvari su bile napravljene od strane **misli** Ljubavi" (Goddard 1916.).
20. ,,Sve stvari su počele da postoje u ovoj koncepciji Boga i van **toga** ništa što je počelo da postoji nije moglo da počne da postoji" (Overbury, 1925.).
21. ,,Sve je počelo da postoji kroz **to**" (Knoch 1926).

22. „Reč … živi izraz Očeve **misli**" (Blount, Polučasovi sa Jovanovim evanđeljem, 1930.).

23. „Reč beše bog" (C.C. Torrey, Četiri evanđelja, 1933).

24. „Božanskim razumom sve stvari počeše da postoje" (Wade, Prevedeni dokumenti NZ, 1934.).

25. „Bez toga ništa što je stvoreno nije počelo da postoji" (Johannes Greber, 1937.).

26. „U početku **to** beše sa Bogom, aktivnošću **toga** sve stvari počeše da postoje" (Martin Dibelius, Poruka Isusa Hrista, prevedeno od strane F.C. Granta, 1939.).

27. „Posredovanjem **toga** sve stvari počeše da postoje, i van **toga** ni jedna stvar nije počela da postoji" (William Temple, Kenterberijski arhiepiskop, Čitanje Evanđelja Svetog Jovana, 1939.).

28. „**Energišući um** postojao je od samog početka" (Crofts, Četiri evanđelja, 1949.).

29. „Prvo beše **Misao** i **Misao** beše sa Bogom … On, njim" (Hoare, Prevod sa grčkog, 1949.).

30. „U početku Bog je izrazio Sebe. Taj **lični izraz,** ta reč …ee" (JB Phillips, Novi zavet na modernom engleskom, 1958.).

31. „Sve beše urađeno kroz **to**" (Tomanek, 1958.).

32. „Reč beše **životni princip** (u stvaranju)" (William Barclay, Novi zavet, 1969.).

33. „Ista ideja je bila kod kuće sa Bogom kada je život počeo …On" (Jordan, Cottonpatch verzija, 1970.).

34. „Sve stvari su postale ono što jesu kroz Reč" (Dale, NZ, 1973.).

35. „Unutar Reči beše život" (Edington, 1976.).

36. „**To** beše njegova poslednja reč. **Ona** dođe prva" (Evanđelja na dijalektu pod nazivom Scouse, 1977.).

37. „Pod **tim** sve je imalo život, a bez **toga** ništa nije postalo" (Schonfield, Originalni NZ, 1985.).

38. „Sve stvari behu načinjene kroz Reč" (Inkluzivni jezički lekcionar, 1986.).

39. „U početku postoja Plan Jahve. Sve stvari su bile urađene u skladu sa **tim**" (Hawkins, Knjiga Jahve, 1987.).

40. „Sve stvari su se desile kroz **to**" (Gaus, Neukrašen Novi zavet, 1991.).

41. „U početku beše božanska reč i mudrost … sve je došlo na svet putem **toga**" (Robert Miller, Kompletna evanđelja pomazanih učenjaka, 1992.).

42. „Sve stvari su bile napravljene kroz Reč" (Throckmorton, 1992.).

43. „U početku beše božanska reč i mudrost, sve je došlo na svet putem toga" (Robert, Pet evanđelja, 1993.).

44. Sve stvari su bile napravljene od strane Reči" (NZ u Bibliji inkluzivnog jezika, 1994).

45. „Putem reči sve stvari počeše da postoje" (Inkluzivni NZ, 1994.).

46. „Sve stvari počeše da postoje kroz Reč" (Zlato, NZ i Psalmi, 1995.).

47. „U početku beše poruka, i kroz nju sve stvari behu urađene" (Daniels, Četiri evanđelja: necrkveni Novi zavet, 1996.).

48. „Sve stvari kroz Boga behu stvorene" (VanCleef, 1999.).

49. „Ta reč Božija beše Bog … Bogov način **govora i postupanja**" (Beck, NZ, 2001.).

50. „U početku beše Reč i **izraz** božanske Logike" (Zeolla, Analitičko-bukvalan prevod NZ, 2001.).

51. ,,Ništa osim Boga, i svega što on misli, nije postojalo u početku apsolutno svega. Nije postojao mogući način da se razdvoji Bog od Njegovog značenja, jer samo Njegovim značenjem On može da bude identifikovan kao Bog. Božije namere i svrhe postojale su sa Njim od samog početka svega. Bog, svojim namerama i svrhama stvorio je sve što ima, ili je imalo, postojanje u celokupnom vremenu" (Junkins, Sveža parentetička verzija NZ, 2002.). [44]

Ove gore navedene rečenice svedoče da apostol Jovan nije verovao da je ,,reč" osoba, ,,inkarnirani" Sin Božiji. Sa ovim na umu, mi smo u stanju da pročitamo ono što je on mislio sa jasnim razumevanjem.

> ,,I reč-memra-logos (izgovaranje, govor, nešto rečeno) načinjeno je opipljivim (Isusom) i boravilo je među nama, (i videli smo njegovu slavu, slavu jedinog začetog od strane Oca), pun gordosti i istine." **Ono što je Bog rekao postalo je opipljivo!**

Jovan sigurno nije imao nameru da mi poverujemo da:

> ,,U **prošloj večnosti** beše Sin i Sin je bio sa Bogom i Sin beše Bog." **To nije ono što on kaže!**

Ne samo kod Jovana, već i u Novom zavetu, ne postoji preegzistentni Sin. Bog je u vremenu Starog zaveta govorio ,,očevima putem proroka" (Jevrejima 1:2), a ne kroz Sina. Anđeli Božiji nisu dobili instrukcije da obožavaju Sina sve dok on ne bude ,,doveden na svet" (Jevrejima 1:6). U stvarnosti, nije postojao Sin Božiji sve do tada, jer je Sin Božiji trebalo da bude potomak Davidov (2. Samuilova 7:14-16). Da, Isus Hrist je natprirodno začet, rođen od strane device, bezgrešan Sin Božiji, spasitelj,

iskupljenik, Mesija i suđeni hiljadugodišnji vladar planete Zemlje. Ali on nikada nije tvrdio da je ,,Bog" ili preegzistentna druga osoba tročlanog Boga koji je ušao u Marijinu matericu i iz nje izašao glumeći bebu. Nisu njegovi izabrani apostoli i inspirisani pisci Biblije tvrdili da je on sve to. Saslušajte apostola Petra kom je ,,Otac koji je na nebesima" dao posebno otkrovenje o ovome:

> ,,Ti si taj Hrist (Mesija), Sin živoga Boga" (Jovan 6:69).
>
> ,,Hrista … Koji je određen još pre postanja sveta (ne preegzistentan), a javio se u poslednja vremena vas radi" (1. Petrova 1:19-20).

Svaki drugi stih Biblije svedoči o ovoj istini i ove Petrove izjave Isus nikada nije ispravio niti izmenio, kao ni Jovan, Pavle niti bilo koji drugi pisac Svetih spisa.

Zaključak

Na osnovu ovih biblijskih kao i istorijskih činjenica, vreme je da hrišćanstvo prizna pagansko poreklo svojih doktrina trojstva i Inkarnacije, da se pokaje i očisti od ovih učenja inspirisanih i promovisanih od strane demona, koja umanjuju rad koji je Isus obavio o osuđivanju ,,greha u telu", i koji kradu od Boga Oca slavu koju On zaslužuje i zahteva!

Harper-Collins enciklopedija katolicizma o inkarnaciji kaže:

> ,,Ovaj **pojam** se može shvatiti tako da se on odnosi na momenat kada je **Bog postao ljudsko biće** pri začeću Isusa u njegovoj majci, Mariji. [45]

Pagansko poreklo „inkarnacije" dobro iznosi istoričar Will Durant:

> „Filonov logos je bio jedna od najuticajnijih ideja u istoriji misli. Njeni prethodnici kod **Heraklita, Platona i Stoika** su očigledni. Filon je bio Hristov savremenik; on očigledno za njega nikada nije čuo, ali je **ne znajući imao udela u formiranju hrišćanske teologije**" [46]

Takođe, Profesor Simon Blackburn kaže:

> „Filon je sebi dozvolio alegorijske interpretacije Judejskih svetih spisa, dovodeći njihove poruke što bliže jedne drugima u harmoniju sa ovom verzijom **Platonskog** viđenja sveta. **Platonizam** je samim tim postao **pozadinska filozofska potpora** teologijama monoteističnih religija."[47]

I u ovim šokantnim izjavama u *Global Encyclopedia* (11. tom):

> „**Inkarnacija označava otelotvorenje božanstva u ljudskom obliku.** Ova ideja se često dešava u mitologiji. U stara vremena, određeni kraljevi i sveštenici, često su smatrani božanstvima. U hinduizmu, za Višnu (druga osoba Hindu trojstva) se veruje da ima 9 inkarnacija. Za hrišćane, inkarnacija je centralna dogma koja se odnosi na verovanje da je **večni Sin Božiji,** druga osoba trojstva, postao čovek u telu Isusa Hrista. **Inkarnacija je bila definisana kao doktrina tek nakon duge borbe ranih crkvenih otaca.** Sabor u Nikeji (325) definisao je božanstvo Hrista …; Sabor u Konstantinopolju (381) definisao je **potpunu ljudskost inkarniranog Hrista …**; a Sabor u Halkidonu (451) definisao je **dve prirode Hrista**; božansku i ljudsku" (str. 73).

Nekada sam bio slep ali sad vidim.

Slava Bogu na visini!

„Uvideli smo da je određeno metafizičko sredstvo koje je upotrebljeno kako bi se izrazila klasična doktrina trojstva bila upravo grčka metafizika koja je imala važnost u to vreme, ali danas nema smisla većini ljudi. Dok je običaj da se pretpostavi da su ***najveći filozofski*** *uticaj na grčke (crkvene) oce ostavili* ***Platon i stoici,*** *Michael Durrant veruje da ni Aristotelov uticaj ne treba da bude zanemaren.”*

Millard J. Erickson
Južnobaptistički trijadološki učenjak

13. Crkveni oci, Konstantin i Nikeja

"**Koraci do trojstva:** Prvi je identifikovanje preegzistentnog Hrista sa **logosom iz grčke filozofije.** (2) **Origenova** doktrina **večnog stvaranja** Sina. (3) Pobeda **Atanasijske formule 'iste prirode'** u Nikeji" (W.A. Brown; *Outline of Christian Theology*).

"Ispravnu studiju hrišćanstva je nemoguće izvesti bez poznavanja **grčke i rimske religije.** Mi obično pretpostavljamo da postoji neprekinut kontinuitet između jevrejske i naše religije, **a da isti ne postoji između paganizma i hrićanstva. Ali je istina upravo suprotna**" (W. Inge; *Lay Thoughts of A Dean*).

"**Neodgovorni proučavalac Novog Zaveta bi tvrdio da je Isus učio doktrinu trojstva**, ili da su je propovedali najraniji hrišćani, ili da su nje bili svesni pisci Novog Zaveta. Ona se zapravo **polako pojavila** tokom **prvih nekoliko vekova** u pokušajima da se da razumljiva doktrina Boga" (A. T Hanson; *The Image Of The Invisible God*).

"Svako ko ima i najmanje osećaja za istoriju mora priznati da **doktrina svetog trojstva nema nikakvog udela u originalnoj poruci.** Sveti Pavle nije ništa znao o njoj, i ne bio u stanju da razume značenje termina koji se koriste u teološkoj formuli **koju je crkva na kraju prihvatila**" (W.R. Matthews; *God in Christian Experience*).

> "Iako se obično pretpostavlja da je **najveći filozofski uticaj na grčke** [crkvene] **oce** imao **Platon i stoici,** [Michael] Durrant veruje da ne treba zanemariti uticaj **Aristotela**" (Millard J. Erickson; *God In Three Persons*).
>
> "Bićemo razočarani ako očekujemo da kod ranih post-apostolskih pisaca pronađemo **razvijeno trijadološko mišljenje**. **Ono jednostavno ne postoji**. Bilo je potrebno više vremena da implikacije rane hrišćanske misli i prakse **fermentiraju i sazre. Iz tog razloga, istoričari crkve i teolozi često počinju svoje bavljenje doktrinom trojstva sa apologetama iz drugog veka**" (Roger Olson and Christopher Hall; *The Trinity*).

Budući da smo u prethodnim poglavljima, kroz Sveto pismo, istoriju i citate naučnika trijadologa, bez svake sumnje dokazali da Isus i njegovi odabrani propovednici iz prvog veka nisu znali ništa o trojstvu ili inkarnaciji, preći ćemo na kraj prvog, a zatim i na drugi vek nove ere, da bismo razumeli kako je hrićanstvo usvojilo ove greške. Kako smo ranije pokazali, čovečanstvo, uz pomoć "velikog obmanjivača" **ima tendenciju prema paganizmu i pogrešnim doktrinama**. Juda je svoju poslanicu napisao oko 66. godine n.e., nekih trideset tri godine posle rođenja crkve, ali je tada već pozivao na povratak koja je jedanput dana svetima" (stih 3). Pavle je II Solunjanima napisao oko 54. godine n.e., ali je upozoravao na "otpadanje" od hrišćanske doktrine koje je već započelo u njegovo vreme (2:3-12). Jovan je Otkrivenje napisao oko 96. godine n.e., ali pet od sedam hrišćanskih crkava kojima se obratio sa porukom od Boga preko Isusa se "pokajalo". Pokajalo zbog čega? Lažnih doktrina! Iako su

ove crkve pohvaljene za mnoga dobra dela, i sa Božjom milošću su davale sjajna obećanja, bile su strogo ukorene zbog prihvatanja lažnih doktrina! Obratite pažnju na "nauku Valama" (2:14), "nauku Nikolinaca" (2:15) i "nauku Jezaveljsku" (2:20, 24). Šokantno je videti da je jedna od tih crkava, pergamska, bila toloko obuzeta lažnom doktrinom da je Satana imao svoj sopstveni "presto" i tu je živeo (2:13). **I Bog je mrzeo te doktrine** (2:6, 15)! Mi ne znamo koliko dugo je on tolerisao to nametanje đavola, ali je moguće da je to radio dugo zbog svog strpljenja. Obratite pažnju na Isusovo upozorenje o Laodikeji "izbljuvaću te iz usta svojih" (3:16). Ja, kao i mnogi proučavaoci Biblije, verujemo da je Laodikeja vrsta modernog hrišćanstva, i u Bibliji nije dobro predstavljena.

> "Tako, budući **mlak**... Jer govoriš: Bogat sam, i obogatio sam se, i ništa ne potrebujem; a ne znaš da si ti **nesrećan**, i **nevoljan**, i **siromah**, i **slep**, i **go**" (Otkrovenje 3:16-17).

Šta im je zapovođeno da urade?

> "Savetujem te da kupiš u mene zlato žeženo u ognju, da se obogatiš; i bele haljine, da se obučeš [vrsta Božjeg poštenja], i da se ne pokaže sramota golotinje tvoje; i masti očnom pomaži oči svoje [ljubav prema istini] da vidiš" (3:18).

Uzorenje za sedam crkava je bilo:

> "Ko ima uho neka čuje šta govori Duh crkvama" (3:22).

Evo otrežnjenja za razmišljanje. Ako je Bog mrzeo doktrine Valama, Nikolinaca i Jezavelje u tim hrišćanskim crkvama u Maloj Aziji, on sigurno mrzi doktrine Sokrata (pedofila), Platona (homoseksualca), Filona (zabludelog jevrejina) i Konstantina (paganskog cara), koje se nalaze u modernom hrišćanstvu širom sveta. (Obratite pažnju: U *Scofield Bibliji* postoji referenca koja govori o Otkrivenju 2:13: "Pergamska crkva se učvrstila u **svetu 'gde je presto sotonin' posle Konstantinovog pokrštavanja** 316. godine n.e.").

Ove lažne doktrine su usvajane od strane hrišćana tokom nekoliko vekova kroz učenja grupe ljudi koji se nazivaju "srkveni oci", "rani crkveni oci", "grčki crkveni oci" ili "post-apostolski oci". Ovo usvajanje pogrešnih učenja je kulminiralo u četvrtom veku sa pojavama doktrina inkarnacije i trojstva. Iz tog razloga se *Harper Collins Bible Dictionary* kaže "tek se sa crkvenim ocima u **trećem i četvrtom veku** razvija potpuno razvijena teorija **inkarnacije**",[1] a trijadološki C. Ryrie piše, "U drugoj polovini **četvrtog veka**, tri teologa iz kapadokijske provincije u istočnoj Maloj Aziji **daju konačan oblik doktrini trojstva**".[2]

Profesori trijadolozi Olson i Hall o razvoju ove doktrine kažu:

> "I prakse i dokumenti crkve su **najzad naveli** rane hrišćanske lidere da predlože **trijadološki model Boga**, ali je formulisanje ovog modela trajala **mnogo godina** i imala mnogo konteksta. Šta pronalazimo u spisima ranih hrišćanskih lidera tokom otprilike prvih šezdeset godina **drugog veka** n.e.? Kao što možemo da očekujemo, **mi ne nalazimo razvijen trijadološki rečnik ili teologiju koja će procvetati od četvrtog veka na dalje**".

Oni nastavljaju:

> "Rani crkveni oci od **drugog do četvrtog veka** su ovo shvatali postepeno [potrebu da se o Bogu razmišlja kao o trojstvu] dok su se susretali sa protivnicima hrišćanstva... Oni nalaze da je neophodno da **izmišljaju termine kao što je Trinitas** [trojstvo] i **homoousios** [iste prirode] kako bi opisali odnos Oca i Sina... kada su bili suočeni sa jereticima koji su poricali božanstvo Isusa Hrista. **Jeres je majka ortodoksije.** Doktrina trojstva se postepeno razvijala **posle završetka Novog Zaveta** u žaru kontraverzi, ali su crkveni oci koji su je razvili jednostavno verovali da samo objašnjavaju božanski odnos, a nikako da špekulišu ili izmišljaju nove ideje. **Potpuno razvijena doktrina trojstva je sačinjena u četvrtom veku** na dva velika ekumenska sabora: Nikejskom (325 n.e.) i Konstantinopoljskom (381 n.e.)".[3]

Napredovanje slepila

Rimski biskup Kliment I

Kliment Rimski (oko 40-101 n.e.), koga ne treba mešati sa Klimentom Aleksandrijskim koji je živeo nekih sto godina kasnije, je bio prvi crkveni pisac čiji je rad preživeo do današnjih dana. On se smatra trećim biskupom (nadzornikom) hrišćanskih crkava u Rimu. Po teologu Irineju iz drugog veka, Kliment je lično poznavao apostola Petra i apostola Pavla, ali se savremeni naučnici u velikoj meri ne slažu sa tom tvrdnjom.

Biskup Kliment, pišući u poslednjim godinama prvog veka n.e. neprestano pominje Oca, Sina i Svetog Duha. On ispravno povezuje oca

sa stvaranjem. On u I Klimentovoj piše, "Božji darovi", koji uključuju "besmrtnost, obilje u pravednosti i istinu kroz smelost" potiču od "Stvoritelja i Oca vekova". Kroz "njegovog voljenog slugu Isusa Hrista, Stvoritelj univerzuma" postaje izabrani "netaknuti" Bog (I Klimentova 59:2). U 1. Klimentovoj 16:2 on opisuje Isusa kao Stvoriteljevog "slugu", "veličanstveno žezlo Božje, naš Gospod Isus Hrist".

Ali u 1. Klimentovoj 42:1-4 i 46:6 on upečatljivo **stapa** Oca, Sina i Svetog Duha, i **grupiše** Oca, Sina i svetog Duha u kontekstu misije i poziva. Trijadolozi Olson i Hall pišu:

> "Upravo će tekstove kao što je taj Vasilije Veliki (oko 360 n.e.) kasnije **opozvati** i **razviti po** svojim sopstvenim **trijadološkim mislima.** Dakle, u kasnom prvom veku imamo hrišćanskog biskupa koji kroz svoje delo **posipa komadiće tridadološke rude** koja će **kasnije biti iskopavana i prečišćavana.**"[4] [Na starom zapadu se to zvalo "soljenje rudnika rudom" kako bi izgledalo da u njemu postoji zlatna žila, koje u stvari nema! Pitanje: Zašto Vasilije nije iskopavao "komadiće trijadološke rude" iz tekstova Mateje, Jovana, Petra i Pavla? Zato što ih tu nema!].

Olson i Hall dodaju:

> "U ovoj ranoj fazi tradicije I Klimentova sadrži izjave sa zapanjujućim **trijadološkim implikacijama. Čvršća afirmacija trojstva će doći kasnije**".[5]

Ignjatije Antiohijski

Ignjatije (oko 50-107 n.e.) je bio biskup Antiohijski i Sirijski, i smatra se jednim od apostolskih crkvenih oca. Na svom putu ka mučeništvu u Rimu, za vreme vladavine cara Trajana, Ignjatije je napisao sedam pisama koja su preživela do danas, pet crkvama u Maloj Aziji, jedno biskupu u Smirni i jedno hrišćanima Rima, njegovog odredišta.

U vezi sa njegovim verovanjima o Bogu i Hristu, Olson i Hall kažu, "Imamo istu vrstu posipanja [trijadološke rude] u pismima Ignjatijevim koje se nalazi i u Klimentovim spisima".[6] Međutim, Ignjatije je bio odlučniji u proglašavanju Hrista "Bogom". U svom pismu crkvi u Efesu, on piše o "volji Oca i Isusa Hrista **našeg Boga**". Kasnije u istom pismu on opisuje Hrista "kao um Očev". On govori o Hristu kao "i telu i duhu, **rođenom i nerođenom, bogu u čoveku**, istinitom životu u smrti, i od Marije i od Boga...". Olson i Hall pišu o "**trijadološkim implikacijama** ovakvog jezika, **semena koje će kasnije niknuti** u mislima Atanasija i Vasilija".[7] [Zapamtite, prethodno smo videli da su ideje moćne].

Ovi delovi Ignjatijevih pisama su naveli hrišćanskog teologa Rudolfa Bultmanna da napravi poređenje sa uzdržanosti Novozavetnih pisaca da Isusa nazovu "Bogom:" "Ignjatije, naprotiv, govori o **Hristu kao Bogu** kao da je to stvar koja se može uzeti zdravo za gotovo". [8]

Iako su Ignjatije i crkveni oci koji su došli posle njega u sledeća dva veka često nazivali Isusa "bogom", ne postoje indikacije da su on ili oni to mislili u apsolutnom smislu, budući da su uvek dodavali opisne reči ("bog" ali ne "onaj jedini Bog"). Istoričar hrišćanstva A.C. McGiffert

insistira da takvi dokazi kao što je nazivanje Isusa bogom "ne znače da je Ignjacije poistovetio Isusa sa jedinim vrhovnim Bogom".[9] Ali posle njega je napredovanje ka trijadološkoj jeresi napravilo veliki korak napred oko 160. godine n.e.

Platonizam Justina Mučenika

Justin Mučenik (110-165. n.e.) je rođen od paganskih roditelja u Flaviji Neapolisu, rimskom gradu sagrađenom na mestu antičkog biblijskog Šehema u Samariji, i verovatno je imao rimsko poreklo. **Kao mladić se posvetio proučavanju grčke filozofije**, posebno delima **Platona i Stoika.** Njegovo proučavanje Starog Zaveta ga je navelo da pređe u hrišćanstvo oko 133. Godine n.e., kada se preselio u Rim i počeo da predaje kao **hrišćanski filozof**. Verujući da je hrišćanstvo prava filozofija, Justin se trudio da pomiri hrišćanske doktrine sa grčkom filozofijom i paganskom kulturom, pa ga je stoga iskvario. On je prihvatio doktrine koje su učene u **Aleksandriji u Egiptu**, da je Bog potpuno transcendentalan i sa drugog sveta (Platonov uticaj je još uvek bio živ i zdrav). On je verovao da je Bog neshvatljiv i nepristupačan.[10] Ali najštetniji uticaj koji je on imao na hrišćanske doktrine dolazi iz njegovih učenja u vezi logosa. *Encyclopedia Americana* kaže da Justinova dela "pružaju predstavljanje hrišćanskih učenja i pogled o njihovom odnosu sa **grčkom filozofijom. Justinova teologija logosa predstavlja početak ranohrišćanskih slučaja da se definiše Hrist**".[11]

Justinova hristologija se u mnogome zasnivala na konceptu logosa, budući da je on poistovetio **logos** sa biblijskom upotrebom reči "Sin". On je prihvatio gnostičko verovanje da je logos - Sin preegzistentan samo

kao Božja **moć** ili **atribut**, ali da je ovo drugo poteklo od Boga kako bi postalo Sin Božji kroz koga je On stvorio univerzum. Iako je Justin verovao da je logos - preegzistentni Sin, on nije tvrdio da je večan, već da ima početak.

U vezi čoveka Hrista Isusa, Justin neprestano piše da je on "Bog". Jedan od njegovih najpoznatijih radova je Dijalog sa Triphom, koji predstavlja doktrinarnu raspravu između njega i jevrejina Tripha. U njoj on kaže, "Sada sam dokazao da je Hrist nazivan Bogom". Iako on često naziva Isusa "Bog", on to ne misli u apsolutnom smislu, budući da ponekad naziva Isusa "drugim Bogom". (Može li biti više od jednog Boga?) Justin sigurno vidi Isusa kao potčinjenog Ocu, budući da piše da ga hrišćani "stavljaju na drugo mesto" posle "samog istinitog Boga... mi raspetom čoveku dajemo mesto posle nepromenljivog večnog Boga".[12] On o Hristu kaže, "prva po moći posle Boga Oca i svevišnjeg Gospoda je **Reč**, koja je takođe **Sin**" (ovo je zbunjujuće!).

Iako je Justin bio daleko od verovanja u trojstvo, on je donekle predvideo pitanja o kojima će se žustro raspravljati na saborima u četvrtom veku, kao što je "ista priroda" Oca i Sina. Odbacivši oslanjanje isključivo na Sveto pismo u pogledu doktrine, Justin je poveo hrišćanstvo stazom konfuzije, i tu činjenicu su prihvatili čak i oni koji su kasnije prihvatili njegove poglede na logos. O ovome Roger Olson i Christopher Hall kažu:

> "Justinova tendencija da o Sinu govori kao o 'anđelu' je naišla na mnogo hladniji prijem među kasnijim ocima. On je takođe bio manje uspešan u svojoj odlučnosti da o Sinu govori kao o '**još**

> **jednom Bogu pored Stvoritelja...**'. Ipak, čak iako Justin ponekad **skrene sa puta**, njegova volja da sluša crkvu pri molitvi, liturgijama, i ispovestima vere ga je uglavnom održavala da se kreće u ispravnom pravcu. Justin je izgleda shvatao da ukoliko crkva obožava Oca, Sina i svetog Duha, **mora postojati nekakav trijadološki model, i on je dao važne delove građe za njegovo stvaranje**".[13]

Tužno je što ovde opet imamo primer hrišćanstva koje svoju doktrinu uzima iz iskustva, a ne iz Božjeg Svetog Pisma! Nažalost, Justin je obezglavljen za vreme vladavine Marka Aurelija zato što je odbio da ponudi žrtvu paganskim bogovima. Međutim on je ostavio zaostavstinu uprljanu greškom. Trijadolog James Hastings kaže:

> "Od Justinovog vremena (oko 160. n.e.), **i sve vreme posle, doktrina logosa** iz prologa svetog Jovana je služila kao materijal za mnoge hrišćanske metafizike [filozofije]".[14]

> Zapamtite da je Justin bio taj koji je govorio da su **Heraklit u Sokrat "hrišćani, jer Hrist beše i jeste logos koji se nalazi u svakom čoveku,"** i da **"principi Platonovih učenja nisu strani Hristovom učenju..."**[15]
>
> "Fundamentalna ideja na kojoj se zasniva **Platon** je **platonska...i nema ništa više zajedničko sa Starozavetnom koncepcijom. Filova filozofija religije je postala zastupljena među hrišćanskim propovednicima od početka drugog veka** [ovo iključuje i Justina], a u kasnijem periodu je zapravo dobila značaj **standarda u hrišćanskoj teologiji kako je Filo dobijao svoje**

> **mesto kod hrišćanskih pisaca.** Međutim, više se sa sigurnošću ne može dokazati koliki je domet imao direktan Filov uticaj, budući da je razvoj religijskih ideja u **drugom veku** krenuo pravcem koji je **nužno doveo do pogleda koji su slični onima koje je Filo predvideo**".[16]

Uzevši u obzir prethodno navedene činjenice, pošteno je reći da je Justin, pokršteni grčki filozof i poštovalac Platona, naneo ozbiljnu štetu svim hrišćanima u vekovima koji su sledili.

Platonizam Klimenta Aleksandrijskog

Za Klimenta Aleksandrijskog (oko 150-215 n.e.) se veruje da je rođen u Atini, gde je dobio rano obrazovanje, od roditelja koji su bili kulturni pagani dobrog materijalnog stanja. On je razvio ljubav prema **helenističkoj filozofiji i literaturi**, što se vidi u njegovim delima, čak i posle prelaska u hrišćanstvo. Ubrzo posle pokrštavanja se preselio u **Aleksandriju u Egiptu** gde je pohađao školu religije pod Pantenom. Sam je postao upravnik ove škole oko 200. n.e., ali je zbog progona hrišćana bio prinuđen da pobegne posle dve godine. Malo je poznato o ostatku njegovog života do smrti (oko 215.), međutim, moguće je da je bio sveštenik u Jerusalimu i Antiohu.

Razlog zbog koga je Kliment važan za nađe proučavanje je uloga koju je igrao u vođenju crkve putem doktrinarne greške tako što je pomešao svoju voljenu grčku filozofiju sa hrišćanskim učenjima koja je prihvatio. Istoričar Harnack piše o ovoj zabuni u njemu, i kaže da je uprkos tome što je on "otvoreno nazivao Isusa čovekom i govorio o njegovom telu..."

On je zastupao "stari neskriveni doketizam koji je priznavao samo **prividnu** stvarnost Hristovog tela. Kliment je jasno govorio da Isus nije osećao ni **bol**, ni tugu, ni emocije, a uzimao je hranu samo da bi opovrgnuo [svoje kritičare]".[17]

Olson i Hall pišu:

> "Kliment Aleksandrijski daje povremene izjave ili aluzije na trijadološke stavove i u 'Učitelju' i u 'Stromati'." Oni kažu da on govori o "zaštiti koju pruža 'moć Boga oca i krv **Bog Sin** i rosa Svetog Duha' u njegovoj propovedi..."[18] A šta je uticalo na Klimentovu doktrinarnu grešku? Olson i Hall kažu, "**Kliment govori o trojstvu kao da se ogleda u Platonovim dijalozima.**"[19] Oni se u svojoj knjizi pozivaju na "**Grčku doktrinu trojstva**"[20] i "**Grčku trijadološku misao**",[21] i ovi trijadološki naučnici izriču ovo snažno priznanje: "**Veoma rano** u istoriji teologije, mišljenje se sve više i više fokusira na **postojanje trojstva** budući da su **crkveni oci postali opsednuti grčkim idejama** o božanskom savršenstvu i nedodirljivosti".[22]

Iako su Klimentova dela o ovoj temi ponekad kontradiktorna, evo nekoliko izjava uzetih iz Rečnika ranih hrišćanskih verovanja koje oslikavaju njegova osećanja:

> "Drugi misle da je filozofija uvedena u život putem **uticaja zla**, zbog uništenja čoveka. Ali ja ću pokazati ... da zlo ima zlu prirodu. Ono nikada ne može postati nešto što proizvodi dobro. **To pokazuje da je filozofija u neku ruku posao božanskog proviđenja**" (Kliment Aleksandrijski; oko 195. godine n.e.).

> "**Grčka filozofija pročišćava dušu** i unapred je priprema za prijem vere na kojoj Istina gradi građevinu znanja" (Kliment Aleksandrijski; oko 195. godine n.e.).
>
> "**Što se mene tiče, ja podržavam Platona...**" (Kliment Aleksandrijski; oko 195. godine n.e.).[23] [Postoji još mnogo ovakvih izjava].

Postoji mnogo "crkvenih oca" iz drugog i trećeg veka; Irinej, Ignjatije, Tacijan, Teofil, itd., koji su odstupajući od učenja Isusa i njegovih izabranih apostola i pridržavajući se grčke filozofije, doprineli uništavanju istine. Međutim, ja ću sada staviti vaše strpljenje na probu tako što ću se baviti greškama svakoga od njih pojedinačno.

Molim vas da uzmete u obzir sledeću činjenicu: u životu sam otkrio da tokom putovanja, tokom prvih nekoliko milja posle pogrešnog skretanja, niste toliko daleko od pravog puta do svog odredišta. Ali što dalje idete, rastojanje između ta dva puta postaje sve veće i vi ste sve više izgubljeni. I sve je više drugih koji će se izgubiti prateći vas!

Okrenimo se sada Sabeliju. Kako je treći vek počeo da poprima svoj oblik, velika većina hrišćana je još uvek verovala u jednog istinitog Boga koji je jedna osoba, ona koju je Isus nazivao "moj Otac" i "vaš Otac". Ali su takođe verovali da je Isus Hrist "Bog", samo u manjoj meri. Međutim, postojao je rastući strah među crkvenim liderima od mogućeg mešanja neznabožačkih verovanja sa njihovom uspostavljenom, navodno čistom, doktrinom. Neki hrišani su bili zabrinuti da će njihova religija postati

politeistička (verovanje u više bogova), zato što su i Oca i Isusa smatrali "Bogom", i na taj način sugerisali postojanje dva boga.

Kao posledica toga se tokom **trećeg veka** pojavio "modalistički monarhizam" (koji se danas naziva "jedinstvo"). To je bio pokušaj da se sačuva jedinstvo Boga u obliku strogog monoteističkog verovanja. Najglasniji zagovornik te doktrine je bio Sabelije, o kome se zna malo, osim da potiče iz **Aleksandrije u Egiptu**. Sabelije se pridržavao nekih važnih principa "ortodoksije", bezgrešnog začeća, potpune ljudskosti Isusove, i toga da je on Bog. Međutim on je smatrao da je Bog monad (monarh koji je jedna osoba) koji se manifestuje u različitim oblicima, pa odatle potiče termin "modalističko". Sabelije je identifikovao tri moda, "Oca", "logos-Sina" i "Duha". On je smatrao da su ovi modovi jednostavno atributi moći koji se nalaze u jednom Bogu. Dakle, dok su modalistički monarhisti, kao što je Sabelije, jasno afirmisali Isusovu ljudskost, oni su ili zamaglili lične razlike između Oca i Sina, ili su ih u potpunosti poricali. Zato su uglavnom postali poznati po identifikovanju Isusa Hrista sa Ocem.

Oko 260. godine n.e. katolička crkva je zvanično osudila ovo učenje, koje je postalo poznato kao "sabelijanizam". Od tada i katolička i protestantska ortodoksija smatraju sabelijanizam jednom od najgorih jeresi u istoriji crkve. Ovo učenje se povremeno pojavljivalo, najznačajnije pojavljivanje je bilo među pentekostalnim hrišćanima na početku dvadesetog veka, čija doktrina ima princip "samo Isus". Oni danas preferiraju nazive "modalizam" ili "samo Isus".

Još jedna pogrešna doktrina koje se pridržava većina onih koji zastupaju "jedinstvo" je ideja da je Isus imao dve različite prirode, ljudsku i božansku. **Ovu doktrinu je predstavio Tertulijan oko 200. godine n.e.** a promovisao ju je Nestorije na saboru u Efesu (431. n.e.), gde je osuđena kao jeres. Harnach kaže o Tertulijanu, "sa druge strane mi mu dugujemo za ideju o 'dve prirode'." (Vol. 2; str. 275.). Pitam se da li oni koji prihvataju ovu doktrinu shvataju da ona potiče od Platonovog sledbenika, oko 200. godine n.e.! Pitanje: Ukoliko je Isus posedovao i ljudsku i božansku "prirodu", kako su oni koji su putovali sa njim znali sa kojom imaju posla u određenom trenutku i koja od njih govori kada je on govorio. Prosvetlite nas!

I ako su Sabelije i njegovi sledbenici izbegavali zamku trijadološke doktrine prema kojoj se crkva kreće danas, oni su prihvatili doktrinu koja je podjednako nebiblijska, i doprineli konfuziji u vezi Jednog Najvišeg Boga i Njegovog Sina, Gospoda Mesije Isusa! Obratite pažnju: Jedna doktrinarna prednost koju oni koji zastupaju "Jedinstvo" imaju u odnosu na "trijadologe" je ta što su istorijski krštavali svoje sledbenike "u ime Isusa Hrista" prateći primer koji su dali apostoli u Svetom Pismu.[24]

Tertulijanov platonizam

Tertulijan (oko 160-230 n.e.) je rođen u Kartagini kao sin rimskog centuriona. Obrazovao se kao pravnik i postao advokat u Rimu, gde je po sopstvenim rečima "do dna ispio čašu požude". Primio je hrišćanstvo u svojim srednjim godinama (oko 195. n.e.) i uskoro posle toga postao teolog.

Kao i svaki crkveni otac **pre** Nikeje, Tertulijan je zaslužan za razvijanje doktrine trojstva, posebno njenog čudnog jezika. On je sastavio preko 900 novih reči, uključujući trinitas (trojstvo) kako bi objasnio svoje verovanje da je bog jedna *substancija* (priroda), koja je predstavljena sa tri odvojene i različite *persone* (osobe).

Iako nije bio obožavalac grčke filozofije i često je govorio protiv nje, on je pratio trend svog vremena, i nehotično je učinio mnogo kako bi se proširile njene lažne doktrine, posebno doktrina "božanskog logosa" i preegzistencije Hrista kao posebne osobe u Bogu. Ali Tertulijan nije zastupao "ortodoksna" učenja o "večnosti" Sina i govorio da Bog "nije mogao biti Otac pre svog Sina" i "da je postojalo vreme kada nije bilo Sina".[25]

Gde je on pogrešio se može lako objasniti pomoću reči istoričara Harnacka: "Tertulijan je, kada bi bio sateran u ćošak" od strane doktrinarnih kritičara, **dovodio u pitanje ili zanemarivao Sveto Pismo.**[26] Harnack nastavlja:

> "On je izvršio veliki uticaj na kasnije crkvene oce... i kroz njih na **sve hrišćanske teologe** na zapadu. On je bio prvi pisac koji je na latinskom formulisao hrišćanske teološke koncepte, **kao što je priroda trojstva. Budući da nije imao modele koje bi pratio**, on je razvio **terminologiju koja je izvedena iz mnogih izvora, uglavnom grčkih**... Njegov pravni način razmišljanja je ostavio traga na tom **novom napravljenom teološkom jeziku** zapadnog pravnog karaktera **koji nikada nije izbrisan**".[27]

Global Encyclopedia kaže:

> "Na kraju 2. veka, Tertulijan je tvrdio da Bog ima jednu prirodu koja se sastoji iz **tri osobe**. Jezik, a sa njim i **dvosmislenost Tertulijanove formule je dobilo preimućstvo**. **Tvrdnja da Sin ima istu prirodu kao i Otac** je postalo zvanično crkveno učenje, podržano od strane novog hrišćanskog rimskog cara Konstantina na Nikejskom saboru 325. n.e. Bez obzira koliko su neslaganja u detaljima duboka, **mesto Isusa u trojstvu** je postalo skoro univerzalna osobina hrišćanske vere."[28]

Origenov platonizam

Origen (oko 185-254. n.e.) je rođen u hrišćanskoj porodici u **Aleksandriji u Egiptu**. Primio je hrišćansko vaspitanje i znanje o Svetom Pismu, ali je takođe imao i **paganske obrazovanje**. Možda je ta činjenica doprinela da on postane, kao što zapisi kažu, veoma zbunjeni mladić, a ta zbunjenost ga neće napustiti do kraja života. Na primer, kao sedamnaestogodišnji mladić, želeo je da pođe stopama svog oca Leonide u mučeništvu tokom progona hrišćana 202. godine u čemu ga je sprečila majka koja je sakrila njegovu odeću. Kada je imao 19 godina, on je Isusove reči iz Mateja 19:12 shvatio kao da znače fizičko sakaćenje i sam je sebe kastrirao da bi bio uškopljenik.[29] Ali ovo je bio samo početak njegovog problematičnog razmišljanja.

204. godine, pošto je predavao gramatiku u Aleksandriji, imenovan je upravnikom tamošnje religijske škole od strane biskupa Demetrija. Ostao je aktivan kao hrišćanski učitelj u Aleksandriji sve do 230. godine, smatrajući sebe više laikom nego članom sveštenstva.

Ali o čemu je on predavao i pisao? Istaknuti istoričar crkve, Harnack je popisao neka od čudnih i pogrešnih Origenovih verovanja u drugom delu svog sjajnog rada, "A History of Dogma". To su:

- Privremeno odvajanje đavola od Boga i njegov povratak Stvoritelju zajedno sa svim duhovima, čak i zlim (str. 363, 366, 377).
- Preegzistencija **svih** duša (str. 364).
- Krštenje deteta (str. 365).
- Ukorenjeno zlo u seksualnom sjedinjavanju, čak i u seksu u braku; budući da se kastrirao (str. 365).
- Hristova smrt treba da se smatra otkupom koji je **plaćen đavolu**. Svojim uspešnim kušanjem Adama, đavo je dobio pravo nad ljudima. Ovo pravo se ne može uništiti, **samo otkupiti**; stoga je Bog đavolu ponudio Hristovu dušu u **zamenu** za duše ljudi (str. 367).
- Isus Hrist je "bogočovek" (str. 369).
- On je učio da postoji sistem **brojnih** posrednika i medijatora sa Bogom, kao što su **anđeli** i mrtvi i živi **sveci**, i verovao je u **komunikaciju sa njima** (str. 377).
- Posle smrti, nepročišćene duše zapadaju u stanje kazne "kaznene vatre" o kojoj treba učiti kao o mestu za **pročišćenje** (str. 377).

Hrišćanstvo je od antičkih vremena odbacilo mnoge od ovih stranih doktrina, ali danas preko 2 milijarde "hrišćana" širom sveta, katolika i protestanata, čvrsto veruje u njegovu najveću grešku, verovanje u trojnog Boga, koje Harnack pominje dva puta kao "**Origenova doktrina trojstva!**"[30]

A kako je Origen došao do ovih čudnih i pogrešnih verovanja? Verujem da se odgovor može pronaći u onome što smo videli na početku ovog poglavlja, odnosno da je on odgajen kao **hrišćanin** i primio je obrazovanje o Svetom pismu, ali je takođe primio i **pagansko** obrazovanje. Njegov učitelj je bio Amonije Sakas, koga Durant naziva "**hrišćaninom koji je prešao u paganizam**, i koji je pokušavao da pomiri hrišćanstvo i platonizam"[39] (Hrišćanin koji je prešao u paganizam?) Ja ne dovodim u pitanje Origenovu iskrenost i posvećenost budući da je sa sedamnaest godina hteo sebe da ponudi kao mučenika, a sa devetnaest se kastrirao zato što je mislio da tako pokazuje poslušnost Hristu. Međutim, opasno je mešati tamu sa svetlom i grešku sa biblijskom istinom. Apostol Pavle to dobro izražava u Poslanici Rimljanima:

> "Jer se otkriva gnev **Božji** s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi koji **drže istinu** u nepravdi. Jer šta se može doznati za **Boga** poznato je njima: **jer im je Bog javio**; Jer šta se na Njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se **poznati i videti** na stvorenjima, i **Njegova** večna sila i **božanstvo**, **da nemaju izgovora**. **Jer kad poznaše Boga**, ne proslaviše **Ga** kao **Boga** niti Mu zahvališe, **nego zaludeše u svojim <u>mislima</u>** [spekulacijama], i **potamne nerazumno srce njihovo**" (Rimljanima 1:18-21).

Molim vas da obratite pažnju na reč "spekulacije" u prethodnom pasusu. Takođe obratite pažnju na sledeće fraze, " Jer kad poznaše Boga, ne proslaviše Ga kao Boga..." već " zaludeše u svojim mislima...". Pavle u osamnaestom stihu kaže da govori o ljudima "**koji drže istinu u**

nepravdi". Sada pogledajte šta autoriativni rad "Rečnik ranohrišćanskih verovanja" kaže o Origenu:

> "Učenik **Klimenta Aleksandrijskog** koji je preuzeo poznatu [religijsku] školu u Aleksandriji, posle Klimentovog odlaska. On je nazivan **'ocem hrišćanske teologije.'** Origen je takođe bio **najplodniji pisac** prenikejske crkve, jer je **diktirao oko dve hiljade radova**. Mnoga od njegovih učenja oslikavaju sjajnu duhovnu pronicljivost. Sa druge strane, neka od njegovih učenja pokazuju **nategnute ili neosnovane** teološke **spekulacije.**" [Hrišćani, probudite se! Ovo je čovek koga ste pratili.][31]

Trijadolozi Olson i Hall govore otprilike iste stvari o Origenu u njihovoj knjizi "*The Trinity*":

> "Origen **ponekad zastranjuje u svojim razmišljanjima** i konstrukcijama, **ali se njegov doprinos trijadološkom mišljenju ne može ignorisati**" (str. 24). "Ipak Origen nije uvek uspešan ili **dosledan** u svojim pokušajuma da **pronađe smisao u prirodi Sina i u njegovom odnosu sa Ocem**" (str. 24). "Origen **ne uspeva da na adekvatan način objasni** kako može postojati ova vrsta **proporcionalnosti u podeljenoj božanskoj prirodi** Oca, Sina i Duha, i izgleda da je **zatočen od strane platonizma. Origenovo razmišljanje** o Svetom duhu je takođe **pomešano**." (str. 25.). "Origen služi kao dobar model, možda zbog **svog kreativnog i inovativnog uma**, i **mučenja** crkvenih otaca **da kažu dovoljno o trojstvu, ali ne previše**. Ponekad se čini da krši sopstvena pravila, **on sa pravom primećuje**: 'ljudska misao ne može shvatiti kako **nestvoreni Bog** postaje Otac jedinstvenog

> Sina,' **stvaranje** koje Origen opisuje kao '**večno**' i 'neprekidno'. Origen, međutim, prevazilazi sopstvene zaključke i **predlaže modele koji imaju koren u njegovom platonističkom obrazovanju** koje će kasnije odbaciti budući da ne uspevaju da sačuvaju **misteriju trojstva** pokušavajući da **objasne previše**. Trudeći se da nam pomogne da shvatimo, **Origen nas udaljava od neiskazane istine**" (str. 25-26.).[32] Zapamtite: U citatu na početku ovog poglavlja, trijadolog W.A. Brown navodi tri koraka do trojstva, od kojih je drugi bio "**Origenova doktrina večnog stvaranja Sina**". Sada nam Ilson i Hall govore da ta ideja "**ima koren u njegovom platonističkom obrazovanju**".

Neosporna je činjenica da je Origen bio Platonov sledbenik i ljubitelj grčke filozofije. O toj činjenici *Encyclopedia Americana* kaže:

> "Origen, **hrišćanski platonista**, koji je bio **najveći teolog trećeg veka** i čija je misao **dugo bila značajna** kao i **problematična** za uspostavljenu crkvu. Za crkvu je bilo problematično njegovo verovanje u **preegzistenciju** duša, **teorije o trojstvu**, otvoreno poricanje da će 'ovo telo' vaskrsnuti, **nasleđe poretka sveta** posle uništenja ovog univerzuma, i uverenje da će **svi biti spaseni** na kraju ovog sveta."[33] Obratite pažnju: Origen nije imao problem sa verovanjem u **Hristovu preegzistenciju**, budući da je verovao u **svačiju preegzistenciju**. Ovo ponovo dokazuje da kada se osoba udalji od onoga "što kaže reč Božja", ona mentalno postaje kao brod bez kormila, i otvorena za sve vrste "**zaludnih misli**".

"Funk and Wagnalls New Encyclopedia" doprinosi našem razumevanju Origena i njegovih **Platonskih grešaka** sledećim izjavama:

> "Origen je verovatno najostvareniji proučavalac Biblije u ranoj crkvi. **On je bio platonista i imao je cilj da kombinuje grčku filozofiju sa hrišćanskom religijom**. On je **razvio** ideju o Hristu kao **logosu** ili **inkarniranoj Reči**, koja je **sa Ocem od večnosti**, ali je takođe govorio da je Sin podređen Ocu po moći i veličanstvu."[34]

Prethodno bi trebalo da bude dovoljno da se dokaže da Origen nije neko koga bi trebalo da prati hrišćanstvo. Ali ukoliko je potrebno još dokaza, evo još dodatnih Harnackovih citata u vezi sa njegovom platonističkom zbunjenošću:

> "Ali nauka vere, **koju je razvio Origen**, budući da je napravljena na osnovu **Filonove** nauke, nosi nepogrešive oznake **neoplatonizma i gnosticizma**. ...a hrišćanska doktrina je za njega **upotpunjavanje grčke filozofije**" (Vol. 2; str. 335).

> "Njegov vidljivi život je bio hrišćanski i suprotan zakonu, ali u pogledu njegovog viđenja **božanstva, on je razmišljao kao Grci,** u tolikoj meri da je **uveo njihove ideje** u mitove drugih ljudi" (Vol. 2; str. 341).

> "Sadržaj Origenovih učenja o **logosu** se suštinski ne razlikuje od **Filonovih** i stoga su **isto tako kontradiktorna**" (Vol. 2; str. 352).

"Uopšteno gledajući, mora se priznati da je Origen pomogao **da se u crkvu uvuče mnogo antičkih neznabožačkih ideja**... **Iako je odbacivao politeizam**... on je **najviše doprineo pri uvođenju politeističkog aparata u crkvu**" (Vol. 2; str. 368).

"To što se takav akutni mislilac nije postideo **monstruoznosti koje su proizvele njegove misli** je razlog za činjenicu da su mu **upravo te misli** dale sredstvo da **poništi sve** [biblijske] **izjave o Hristu** i povratak na ideju o božanskom učitelju [logosu] kao najvišem" (Vol. 2; str. 369).

"Dok je gnosticizam potpuno izbačen tokom dve ili tri generacije, **bilo je potrebno mnogo duže da se oslobodimo origenizma**. Iz tog razloga je **mnogo više Origenove teologije našlo svoj put u 'otkriveni' sistem crkvene doktrine,** nego što je to slučaj sa gnostičkom" (Vol. 3; str. 106).

"Ali ova [apostolska] učenja su bila ni manje ni više od **sažetka Origenove teologije**, koja je uvedena u veru i crkvena učenja. Pošto je biskup citirao velike delove onoga što je nazvao 'potpuna pobožna **apostolska doktrina**'...

Ali te dogme pripadaju Origenovoj teologiji. Najzad, iz **Nikejskih promena** vidimo da je mnogo crkava posedovalo učenja koja su sadržavala **Origenove biblijske teološle formule**. To bez sumnje možemo reći za crkve iz Cezareje, Jerusalima i Antioha" (Vol. 3; str. 116).

> "U ovom delu smo već opisali stanje **istočne teologije** na početku **četvrtog veka**. Teologija apologeta je trijumfovala, i **svi mislioci su zapali pod Origenov uticaj**. Ovaj poduhvat je nesumnjivo opravdavan stvarnom promenom koja se desila pre toga i **koju je promovisao sam Origen**, odnosno inkorporaciji **doktrine logosa** u veru '**prostih**'. **Ti prosti hrišćani**..." (Vol. 3; str. 132-133).
>
> "...i sam **Origen**, **koji se u mnogim pogledima graniči sa politeizmom**, sa druge strane uspostavlja **logos** kao postojanje Boga i sjedinjuje Oca i Sina **što je moguće bliže**" (Vol. 3; str. 135).
>
> "Vredna je pomena, ali nije iznenađujuća paralela koja se može povući **između istorije teologije i istorije neznabožačke filozofije** tokom celog perioda od **Origena** do [cara] Justinijana" (Vol. 3; str. 155).
>
> "Origenov princip da 'Bog ne može reći ni uraditi ništa što nije dobro i pravedno' **pomoću kog je kritikovao i često odbacivao Sveto Pismo**, je bio previše za Epione [vernike iz petog veka]" (Vol. 3; str. 200).[35]

Uzevši u obzir prethodne citate, nije čudo što je papa Benedikt, uznemiren zbog "dehelenizacije" hrišćanstva, kaže da je "**druga faza procesa dehelenizacije**" počela krajem devetnaestog veka sa delima nemačkog istoričara "**Harnacka** kao njegovog istaknutog predstavnika."

Rad ovog sjajnog istoričara, osnažen ispravnim razmišljanjem u svetlu Svetog Pisma, **u potpunosti uništava platonske doktrine** trojstva i inkarnacije. A najpouzdaniji i autoritativniji istorijski izvori koji se mogu pronaći se slažu sa njim. Origen u "*The New Encyclopedia Britannica*":

> "U trećem veku su Kliment Aleksandrijski, a posle njega **Origen** učinili **platonizam** metafizičkim **temeljem** onoga što je trebalo da bude **hrišćanska folozofija**." Oni kažu, "**platonističke tendencije su nastavljene** u Evropi kroz srednji vek pod uticajem sv. Avgustina i Boetija".[36]

Istoričar Durant, u svojoj knjizi "*Caesar and Christ*" o Origenu kaže:

> "U *Stromata* on ima nameru da prikaže **sve hrišćanske dogme** u delima **paganskih filozofa**. Kako bi olakšao svoj zadatak, on se poslužio **alegorijskom metodom** pomoću koje su paganski filozofi razumeli Homera, a **Filon pomirio judaizam sa grčkom filozofijom**. Doslovno značenje Svetog Pisma, po Origenu, **sadrži dva dublja sloja značenja**, moralni i duhovni, do kojih samo ezoterija i **malobrojni obrazovani** mogu dospeti. **On je dovodio u pitanje istinu o postanju** u doslovnom smislu: **on je kao simbole objasnio** neprijatne aspekte Jahveovog postupanja sa Izraelom; i **odbacio kao legende** priče kao što je ona gde đavo odvodi Isusa na planinu i nudi mu zemaljska carstva. Po njemu su ponekad **biblijski opisi izmišljeni** kako bi se prenela neka duhovna istina. Kako Origen nastavlja, **postaje očigledno** da je on stojičar, neopitagorejac [engl. *Neo-Pythagorean*, duše prelaze iz jednog tela u drugo kao u reinkarnaciji], **platonista** i gnostik, **koji je uprkos tome odlučan da bude hrišćanin**" (str. 614).

Durant nastavlja:

> "**Bog, po Origenu, nije Jahve**, on je prvi princip [Platonova ideja] svih stvari. **Hrist nije ljudska figura opisana u Novom Zavetu**, on je **logos** ili **razum** koji organizuje svet; kao takvog, njega je stvorio Bog Otac, i on mu je podređen. **Po Origenu, duša prolazi kroz niz stadijuma i otelotvorenja pre nego što uđe u telo**; a **posle smrti** ona prolazi kroz **sličan proces** pre nego što dođe kod Boga. Čak i **najčistije duše** neko vreme pate u **čistilištu**; ali na kraju **sve duše bivaju spasene**. Posle te 'poslednje konflagracije' **počinje drugi svet** sa svojom dugom istorijom; **a onda sledeći i sledeći**... svaki bolji od prethodnog, **i ceo redosled predstavlja Božje stvaranje**" (str. 615.).[37] Obratite pažnju: Sa prethodnim čudnim i pogrešnim izjavama na umu, moglo bi se zaključiti da je Origen, koga je pratilo hrišćanstvo, **zaposednut od strane demona!** ["...slušajući lažne duhove i nauke đavolske" 1. Tim. 4:1].

Origena su, dok je kao laik bio u poseti Svete zemlje 216. n.e., biskupi Cezareje i Jerusalima pozvali da u crkvama održi predavanje o Svetom pismu. Oko 230. godine, isti biskupi su ga imenovali *prezviterom* bez konsultovanja Origenovog biskupa, Demetrija Aleksandrijskog. Demetrije se tome suprotstavio, pa su održana dva sastanka u Aleksandriji, na prvom je Origenu zabranjeno da predaje tamo, a na drugom mu je oduzet sveštenički čin.

Origen se zatim nastanio u Cezareji i osnovao školu književnosti, filozofije i teologije. Tokom progona hrišćana 205. godine pod

imperatorom Decijem, Origen je zatvoren i mučen. Oslobođen je 251. Oslabjen zbog rana, umro je 254. godine, verovatno u Tiru.

Tokom četvrtog i šestog veka učenja Origena, koji je napisao nekih 6000 knjiga i brošura,[37] su ponovo preispitali crkveni poglavari i mnoga su proglasili jeretičkim. Međutim, do dana današnjeg, hrišćanstvo, kako katoličko, tako i protestantsko, se nije odreklo "**Origenove doktrine trojstva!**" Trijsdolog, profesor T.E. Pollard priznaje, "Možda je Origenov najveći doprinos trijadološkoj teologiji **njegova** doktrina **večnog stvaranja**, koja ipak **vuče svoj koren iz njegove srednje-platonističke kosmologije** [utvrđivanje porekla univerzuma]..."[38]

Origen je, kao i svi koji su napustili ovaj svet, u rukama pravednog i milosrdnog Boga (sigurno nije u čistilištu), pa ću biti oprezan u svojoj osudi! Međutim, Isus je rekao da drvo možemo prepoznati po plodu, a izvor po vodi. Njegov plod je truo a njegova voda gorka. Nažalost, kao devetnaestogodišnji mladić, Origen se kastrirao, a što je još gore, on je pomoću "**uzaludnih misli**" o Bogu, pomogao da se kastrira hrišćanska doktrina!

Kada govorimo o dve platonske doktrine trojstva i inkarnacije, od Origena do Nikeje sve je krenulo nizbrdo. Tome su pomogli drugi ljudi u trećem veku, kao što je Origenov učtelj **Amonije Sakas**, Hipolit, Nivation i **paganski** filozof i **mistik**, **Plotin**, ali je posle njega to, u suštini, bila **ukorenjena greška**, koja je čekala da bude izbrušena, izborena i kanonizovana. Kao i kod Origena, platonizam ovih ljudi je nesumnjiv.

O ovoj činjenici Durant kaže:

> "**Plotin** predstavlja kulminaciju ove **mistične** teozofije. Za svojih dvadeset osam godina, on je otkrio filozofiju, nezadovoljan išao od učitelja do učitelja, i na kraju, **u Aleksandriji**, pronašao čoveka koga je tražio. **Amonije Sakas**, hrišćanin koji je prešao u paganizam, je pokušavao da **pomiri hrišćanstvo i platonizam, kao što bi njegov učenik Origen to radio**".

A kakav je bio Plotinijev pogled na Boga? Durant nam kaže:

> "**On je trojstvo u jedinstvu**, razum i duša. Iz tog jedinstva proističe razum sveta, **što odgovara Platonovim idejama**, formativnim modelima..."

Durant nastavlja:

> "Nije slučajnost što su **Plotin** i **Origen** bili **zajedno učenici i drugovi**, i što je Kliment razvio **hrišćanski platonizam** u Aleksandriji. Plotin je poslednji veliki paganski filozof... **on je hrišćanin bez Hrista**. Hrišćanstvo je prihvatilo svaku njegovu reč, a **mnoge Avgustinove strane pokazuju ekstazu vrhovnog mistika**. Kroz Filona, Jovana, Plotina i Avgustina, **Platon** je pobedio Aristotela, **i ušao u najdublju crkvenu teologiju**. [Durant greši u vezi sa apostolom Jovanom]. Jaz između filozofije i religije se zatvarao, a za **razum** [logičko razmišljanje] se hiljadu godina mislilo da je **sluga teologije**".[39]

Priča o dva grada

Kao što saznajemo iz Svetog pisma, crkva Isusa Hrista je rođena u Jerusalimu, i taj grad je nekoliko decenija posle toga bio centar njenog uticaja. Međutim, posle progona hrišćana i uništenja Jerusalima 70. godine n.e., taj uticaj se preselio na druga mesta, posebno u Aleksandriju u Egiptu i Antioh u Siriji. Što se tiče Antioha, to vidimo u Delima 11:19-30. Kao što smo videli, Aleksandrija je bila drugi grad po veličini u Rimskom carstvu i intelektualni centar sveta, a Antioh je bio drugi.

U pogledu doktrine, ova dva teološka centra su se veoma razlikovala. Moguće je da su zbog nekadašnjeg uticaja apostola hrišćani u Antiohu bili usredsređeni na značaj Svetog Pisma i njegovog ispravnog tumačenja. Sa druge strane, hrišćani iz Aleksandrije, centra Folonovih učenja, su bili pod jakim uticajem grčke filozofije i njene metafizike. Oni su se više fokusirali na logos i Sina koji je postojao pre Isusovog rođenja. Aleksandrija će postati centar "tradicionalne" hristologije. Njihova različita gledišta, kada se u pitanju Isus Hrist, su uzrokovala sukob između ova dva centra hrišćanstva.

Rat među braćom

U Aleksandriji se 318. godine desila erupcija kontroverzi u vezi sa ličnošću Isusa Hrista, i njegovog odnasa sa Bogom Ocem. Postala je poznata pod nazivom "arijanski spor", i nastala je oko učenja sveštenika pod imenom Arije.

Arije (oko 250-336 n.e.) je bio visok, vitak, elokventan govornik i imao je skoro sedamdeset godina kada je došlo do spora. On je bio sveštenik u

crkvi u Baukalis u oblasti **Aleksandrije**, blizu **velike luke**. On je napisao knjigu pod imenom *Talija*, koja je sadržavala njegovu teologiju u poeziji i prozi i koju je kasnija crkva proglasila jeretičkom i zabranila.

Iako je Arije živeo u Aleksandriji, njegova verovanja u vezi Hrista su bila slična onima koja je imala većina hrišćana u Antiohu. Kao i njegovi ortodoksni protivnici, Arije je verovao da je Isus preegzistentan kao celokupna osoba kao logos i Sin Božji (on je pravio razliku između tih pojmova), pa je zato imao drugačiju prirodu (na grčkom - hypostasis) od Boga Oca. Arije je verovao da Isus nije Bog u **apsolutnom smislu**, već da je Otac "jedini pravi Bog". Arija su njegovi protivnici osudili zato što je govorio da Isus nije u potpunosti Bog, ali je zapravo Arje imao ista verovanja kao i njegovi prethodnici, apologeti ("crkveni oci").

Ali princip Arijevog učenja koji je pokrenuo žestoko nezadovoljstvo je kada je on rekao da je u jednom trenutku pre stvaranja sveta Bog stvorio svog Sina, bazirajući svoje verovanje na stihovima koji kažu "koji je rođen pre svake tvari" (Kološanima 1:15) i "početak stvorenja Božijeg" (Otkrovenje 3:14). Arije je video Sina kao stvorenje koje je stvorio Bog, iako je jedinstveno različito od drugih stvorenja. (Ovo se suprotstavljalo Origenovoj doktrini "večnog stvaranja"). On je verovao da Isus ima božansku prirodu koja je "nalik" Božjoj, ali ne ista. Budući da je, kao i njegovi protivnici, Arije bio pod uticajem "grčkih crkvenih otaca", njegova doktrina nije bila u potpunosti u skladu sa Svetim Pismom, ali je bila više biblijska nego doktrine njegovih "ortodoksnih" protivnika. Arijanski spor je izbio kada je Arije napisao pismo svom biskupu u kome brani svoju teologiju i teologiju svojih saradnika. Ali biskup Aleksandar

(Aleksandrijski) se žestoko usprotivio tome i Arijevo učenje proglasio jeretičkim. On je tvrdio da se u njima tvrdi da Isus nije u potpunosti Bog, pa stoga da uopšte nije Bog. On je objasnio da je Bog Otac stvorio logos-Sina, ali kako bi Hrist bio u potpunosti Bog, ne sme postojati vreme u kome logos-Sin nije postojao. Biskup se usprotivio učenjima apologeta na ovu temu i potvrdio **Origenovu** kontradiktornu doktrinu **večnog stvaranja**.

Ovaj spor između sveštenika Arija i biskupa Aleksandra je rastao sve dok nije postao čak i nasilan. Crkveni lideri su sazivali nekoliko sastanaka sa obe strane spora, ali bez uspeha. Do 325. godine, ovaj arijanski spor je eskalirao do te mere da je zapretio da ugrozi mir u samom Rimskom carstvu!

Nikejski sabor (325. n.e.)
General Konstantin (272-337. n.e.) je 312. godine postao vladar Rimskog carstva. On se postavio kao kandidat za to mesto kada je ostvario vojnu pobedu u ratu između dve frakcije u Rimskom carstvu. Način na koji je ostvario pobedu je uzrokovao njegov prelazak u hrišćanstvo. Dok je sa svojom vojskom marširao ka Rimu, oni su navodno na nebu ispred sebe videli krst u plamenu na kome je na latinskom pisalo Touto nika, odnosno "Ovim pobeđuj". Konstantin je takođe tvrdio da mu se prethodne noći u snu javio Isus Hrist koji mu je pokazao krst i naredio mu da simbol krsta stavi na sve svoje vojne zastave. Sledećeg dana Konstantin je zamenio stare zastave svoje vojske, koje su imale paganske simbole, novim zastavama koje su imale simbol krsta. Oni su hrabro krenuli napred i pobedili vojsku generala Maksencija.

Do tog trenutka Rimljani nikada nisu imali religijsku slobodu. Da bi bilo koja grupa građana Rima legalno praktikovala religiju, rimske vlasti su morale da je odobre, a hrišćanstvo nikada nije bilo odobreno. Ali 313. godine n.e. Konstantin izdaje dekret kojim priznaje hrišćanstvo kao legitimnu religiju.

Dakle, Konstantin postaje prvi car koji je priznao hrišćanstvo. On je imao za cilj da ujedini svoje carstvo i crkvu tako što je intervenisao kako bi rešio arijanski spor. Kako bi to uraio, poslao je pismo svakoj strani u kome je na njih apelovao da nađu rešenje. U identičnim pismima je pisalo da on smatra da je "uzrok potpuno beznačajnog karaktera i uopšte nije vredan tako žestokog spora". On je verovao da takve diskusije treba da budu "samo intelektualna vežba".

Kada je ovaj pokušaj propao, početkom 325. godine, na Konstantinovo insistiranje, biskup Aleksandar je zvao regionalne biskupe na sastanak u Aleksandriji kako bi pokušali da reše spor. Ali oni koji su se sastali su sastavili pristrasnu, anti-arijevsku versku izjavu koja je samo pogoršala sukob. Bilo je jasno da se moraju primeniti strožije mere. Iz tog razloga, u leto 325. godine n.e. car Konstantin saziva i predsedava onim što će kasnije biti nazvano Nikejski sabor.

Tako je nazvan zbog svog sedišta u gradu Nikeji u Bitiniji u Maloj Aziji, oko sto kilometara jugoistočno od Konstantinopolja (dašnjeg Istanbula u Turskoj). Sazvani su biskupi iz celog carstva, a oko 300 njih je prisustvovalo. Svakog biskupa su pratila tri prezbitera i tri sluge, pa je ukupno prisustvovalo oko 2000 ljudi. Svi su bili carevi gosti o njegovom

trošku, a događaj je trajao jedan mesec. Značaj ovog "prvog ekumenskog sabora" i učenja koja su nastala na njemu je ogroman. Rezultat ovog sabora, kojim je dominirao car Konstantin, će biti iskrivljenje istine o Jednom Najvišem Bogu hrišćanstva koje će potrajati sledećih sedamnaest vekova. **Neznanje udruženo sa moći je najveći neprijatelj koga istina može imati**.

Drugi pisci, prošli i sadašnji, su dobro napisali hronike detalja Nikejskog skupa i žučnih debata oko koncepata ("priroda", "biće", "suština", "stvarnost"), i grčkih reči (**homoousios** -"Isus ima **istu** prirodu kao Bog", **homoiousios** - "Isus ima **sličnu** prirodu kao Bog") pa ja neću gubiti vreme na to ovde.[40] Međutim, primetiću dve stvari:

Prvo - To je bilo burno vreme svađa u kome je bučna **manjina**, osnažena prisustvom Konstantina, nadjačala bolje rasuđivanje zastrašene, manje glasne **većine**. Istoričar Gibbon (ateista) je u svojoj široko odobravanoj istoriji Rimskog carstva u sedam tomova, ismejao ovaj najveći sabor u istoriji crkve zbog toga što su se svađali oko jednog slova (i) iz alfabeta. On je izjavio "**neprosvećeni** iz svih epoha su **ismevali** furiozne svađe oko razlike koje **podstakao** jedan samoglasnik između *Homoousianaca* i *Homo**i**ousianaca*".[41]

Drugo - Na ovom skupu nije predstavljena istina. Ako je i jedan od ovih 300 biskupa razumeo istinu o Jednom Najvišem Bogu Stvoritelju i njegovom bezgrešno začetom **ljudskom** Sinu, našem spasitelju Isusu Mesiji, nemoguće je pronaći belešku o njegovom govoru.

Kako istaknuti trijadološki pisac Philip Yancey kaže u svojoj knjizi "*The Jesus I Never Knew*", u vezi Halkedonskog sabora, kasnijeg skupa koji je citirao i potpuno podržao Nikeju:

> "U crkvama mi afirmišemo Isusa kao 'jedinorodnog Božjeg Sina, stvorenog od Oca pre svih svetova... Istinitog Boga od istinitog Boga'. **Te verske izjave su svetlosnim godinama udaljene** od viđenja Isusa u Evanđelju kako odrasta u jevrejskoj porodici u poljoprivrednom gradiću Nazaretu. Kasnije sam saznao da **pokršteni jevreji - koji su Isusa mogli čvršće da usade u jevrejsko tlo -** nisu bili pozvani na sabor u Halkedonu **koji je sastavio učenje**. Mi se suočavamo sa **stalnom opasnošću** da nam Isusovo jevrejstvo, **čak i njegova ljudskost**, **izmaknu**".[42]

Iako Božja istina, ili Jevreji koji su znali istinu o Bogu, nisu bili pozvani na ove sabore, ja vam mogu reći ko je bio tu. Bezbožnik, paganin, homoseksualac, zagovornik čedomorstva, Platon, je bio veoma dobro zastupan! Ovo nije bio slučaj gde se istina suprotstavlja grešci ili svetla koje traži još svetla. To je bilo nekoliko stotina Platonovih sledbenika koji su se sastali u carevoj palati, o njegovom trošku, i raspravljali o **platonskim razlikama**.

Uzmite u obzir Arija, čija učenja su izazvala ovaj sukob. On je prisustvovao ovim sastancima, ali mu nije bilo dozvoljeno da govori jer nije bio biskup. Dakle, prijatelji njegovog biskupa su iznosili argumente umesto njega. Zapisi govore sa su njegove platonske kvalifikacije bile netaknute.

O Arijevim učenjima istoričar Durant kaže:

> "U ovim doktrinama stalno vidimo ideje koje potiču od **Platona**, preko **Stoika, Filona, Plotina** i **Origena** do **Arija; Platonizam** koji je tako duboko uticao na **hrišćansku teologiju**..."[43]

A šta je sa mladim elokventnim đakonom **Atanasijem** (297-373. n.e.), štićenikom i pomoćnikom moćnog biskupa Aleksandra, koji će odigrati odlučujuću ulogu u Nikeji i koji će ostalih pedeset godina svog života provesti žestoko braneći i promovišući njene zaključke? Ne postoji posvećeniji **platonista** od njega! Adolph Harnack to dobro pokazuje u svojoj Istoriji dogme:

> "Naravno da je, što se tiče religije, načinjen veliki napredak kada je **Atanasije**, svojom ekskluzivnom formulom istoprirodnog **logosa**, poništio i modalizam i subordinacioni gnosticizam, ali je **helenski temelj cele spekulacije sačuvan**... Nijedan kasniji **grčki teolog** nije odgovorio na pitanje **zašto je Bog postao čovek** toliko posvećeno i jasno kao **Atanasije**. Ali svi oci prave ortodoksije **su ga pratili** i istovremeno dokazali da **da se njegove doktrinarne ideje mogu održati samo na osnovu platonizma**".[44]

Čak je i reč Homoousion, ili istoprirodni, koja Isusu daje istu "prirodu" kao i Ocu, reč za koju Gibbon kaže da je "već poznata **platonistima**", izmislio Atanasije, a promovisao Konstantin.[45] U vezi sa ovim "Funk and Wagnalls New Encyclopedia" kaže: "**Atanasije je formulisao istoprirodnu doktrinu** po kojoj Sin Božji ima istu suštinu, odnosno prirodu kao i Otac."[46]

Will Durant piše o Atanasijevoj ulozi pri formiranju doktrine u Nikeji:

> "**Atanasije**, elokventni i svadljivi arhiđakon koga je Aleksandar poveo kao teološki **mač** je pokazao da kada Hrist i Sveti Duh ne bi imali istu prirodu kao i Otac, pobedio bi politeizam. **On je priznao da je teško zamisliti tri različite osobe u jednom Bogu,** ali je smatrao da **se razum mora pokloniti misteriji trojstva**. [Koliko li sam samo puta to čuo?] Svi osim sedamnaest biskupa su se složili sa njim i potpisali izjavu koja izražava **njegovo** gledište."[47] Obratite pažnju: Atanasije je sam priznao da "**kad god je naterao svoj um da razmišlja o božanstvu logosa**, **završio je sa neuspehom;** da **što je više razmišljao, manje je shvatao;** i da što je više pisao, bio je manje sposoban da izrazi svoje misli."[48]

Pored doktrine trojstva, Atanasije je celog života promovisao inkarnaciju, ideju da je Bog postao čovek. Obratite pažnju na njegovu izjavu iz *Collier's Encyclopedia*:

> "Atanasije, u svoje vreme poznat kao **'otac ortodoksije'**, je bio najveći zastupnik crkvene doktrine inkarnacije. U svojim prvim knjigama.. je pokazao glavni cilj svog života, **posvećenost inkarnaciji**" (Vol. 2; str. 367.).

U knjizi pod naslovom *Atanasius i Constantin*us, Timothy D. Barnes, profesor klasičnih predmeta na univerzitetu u Torontu, kaže:

> "**Atanasije bez srama prisvaja ideje i rečnik grčkih filozofa**, i svoje stanovište izražava sa lakoćom kroz terminologiju **srednjeg platonizma**".

U svojoj obimnoj i dobro dokumentovanoj knjizi, Barnes je otvoren u vezi onoga što vidi kod Aanasija. On na primer kaže:

> "**Atanasije često zanemaruje ili krivi istinu**, ali **on je suptilniji lažov nego što** [autor Eduard] **Schwartz shvata**. Paradoksalno, Schwartz gradi većinu sopstvenih interpretacija četvrtog veka na Atanasijevim najvećim i najuspešnijim **iskrivljenjima činjenica**..." On govori o "**Atanasijevim pogrešnim interpretacijama, od kojih se mnogo održalo kroz šesnaest vekova**..."[49]

Edward Gibbon o Atanasijevom nasleđu kaže, "besmrtno Atanasijevo ime nikada neće biti odvojeno od katoličke doktrine **trojstva**, čijoj odbrani je on posvetio svaki trenutak i sposobnost svog bića" (Vol 2; str. 329.). Atanasije je preovladao u Nikeji i donekle u istoriji, ali usponi i padovi koji su usledili u ostatku njegovog života bi mogli napuniti mnogo knjiga. Međutim, tome ću posvetiti još samo jedan pasus u ovoj.

325. godine, u Tiru, u Libanu, je održan sabor kome je prisustvovalo više od stotinu biskupa, kako bi saslušali optužbe za **terorizam, mučenje** i **ubistva** za koje su optuženi Atanasije i njegovi sledbenici. Čak je poslat i tim istražitelja u Aleksandriju. Pošto je sabor primio izveštaj, oni su osudili Atanasija i savetovali cara da ga razreši službe i protera ga iz Aleksandrije. **Konstantin je odmah osudio Atanasija** i proterao ga daleko iz Egipta na granicu sa Galijom, gde je ostao do careve smrti, dve godine kasnije. Toliko o prijateljstvu dvojice platonskih saradnika!

Platonizam cara Konstantina

Atmosfera na skupu u Nikeji je bila euforična. Hrišćanstvo je iskusilo progone od strane rimske države tokom većeg dela svog trovekovnog postojanja. Nekoliko prisutnih je nosilo ožiljke od rana zadobijenih u tokom prethodnih mučenja zbog svog odbijanja da se odreknu hrišćanske vere, posebno u "velikom progonu" hrišćana od 303. do 311. godine n.e. Sada je car postao brat po Hristovoj veri koji je uvažavao svoju braću hrišćane. Konstantinov ulazak na sastanak u purpurno-zlatnoj odeći je opisao istoričar Philip Schaff, koji citira prisutnog Euzebija iz Cezareje.

> "Trenutak ulaska cara je bio najavljen signalom, svi su ustali sa svojih sedišta, **i car se pojavio kao nebeski Božju poslanik, prekriven zlatom i draguljima**, veličanstvena figura, veoma visok i vitak, pun lepote, snage i veličanstva."[50]

Sastanci su održavani u jednoj od njegovih veličanstvenih palata, pod nazivom Dvor za suđenje. Kako bi pratio debate, on je zauzeo svoje mesto na raskošno izrađenoj - zlatnoj stolici. Kada je došlo vreme, car je izneo svoju uvodnu reč saboru. Budući da se tek vratio iz velike ratne pobede, on je počeo, "Neslaganje u crkvi smatram mnogo strašnijim i bolnijim nego svaki rat... Stoga ne oklevajte prijatelji... otklonite sve uzroke razdora".[51]

Izgleda da se u njegovim rečima oseća lagani podstrek političkog pritiska! Kao i mnogi političari, car Konstantin je imao sakrivene ciljeve. On je bio odlučan u tome da stvori hrišćansku teokratiju, sa doktrinama koje su mogle biti nametnute pod sloganom: "Jedan Bog, jedan car, jedno carstvo, jedna crkva, jedna vera". Ali se to nikada nije zaista dogodilo!

On je stvorio **privremeno jedinstvo** u carstvu, ali je nažalost proizveo ono što je do sada ostalo kao **trajna dogma!** Ali, da li je ovaj čovek bio zaista hrišćanin? Isus je rekao "po plodovima njihovim poznaćete ih" (Matej 7:20). Koji su bili neki Konstantinovi plodovi?

Veoma je malo verovatno da je on ikada zaista napustio obožavanje sunca. Pošto je primio hrišćanstvo, on je napravio trijumfalni luk posvećen bogu sunca, a u Konstantinopolju je napravio kip istog boga sa svojim likom.[52]

Njegova dela pokazuju da je prvo bio državnik, a posle hrišćanin. On je nastavio da izvodi ceremonije koje je od njega zahtevao njegov položaj *pontifex maximusa* **paganskog kulta**. On je obnavljao **paganske hramove**. Koristio je formule **paganske** magije pri posvećivanju Konstatinopolja. Koristio je formula **paganske** magije kako bi zaštito useve i lečio bolesti. Nastavio je da kuje novac sa **paganskim** slikama. **Ubijao** je svoje rođake kako bi se osigurao da će njegova tri sina naslediti presto. Iako je tvrdio da se pokrstio 312. godine, on nije kršten kao hrišćanin sve do skoro pred smrt 335. godine n.e.[53]

Sebe je proglasio trinaestim apostolom,[54] **a na mestu koje je pripremio za svoju sahranu u Konstantinopolju je postavio mermerne skulpture dvanaest apostola kako sede oko njegove grobnice**.[55] Will Durant kaže da je pod Konstantinovom vladavinom, "**hrišćanstvo preobratilo svet, svet je preobratio hrišćanstvo, i pokazao se prirodni paganizam čovečanstva**".[56] Hrišćanstvo može naći bolje heroje!

Da li je Konstantin u svom srcu bio sledbenik grčkog filozofa Platona, više nego Isusa iz Nazareta? Snažni dokazi u pogledu odgovora na to pitanje se mogu naći u njegovom obraćanju saboru biskupa, neposredno pre njihovog glasanja o ličnosti Isusa Hrista. Govor delom glasi:

> "Najzad, sam **Platon**... na prvom mestu, **s pravom**, proglašava **da je Bog viši od svake prirode, ali njemu je takođe dodao i drugu**, razlikujući ih brojno kao **dve**, iako **obe** poseduju isto savršenstvo i **postojanje drugog božanstva** proističe iz **prvog**. On [prva] je stvoritelj i kontroliše univerzum, i očigledno je **vrhovna**; dok se **druga**... odnosi na poreklo svog stvaranja kao **uzrok** [Zapamtite tu reč, Platonov "prvi uzrok?"]... ali budući da je **Reč** sam Bog ona je **takođe** i Sin Božji. Koje ime mu možemo dati osim njegove titule Sina, a da ne načinimo užasnu grešku? Zato što se Otac svih stvari ispravno smatra Ocem sopstvene Reči. **Dakle, u tom pogledu su Platonova osećanja ispravna.**"[57]

Ove Konstantinove reči su uzete iz velike istorijske knjige pod nazivom *Nicene and the Post Nicene Fathers*, a njegov govor zauzima dvadeset stranica u tom delu. Neverovatno je da u govoru te dužine, pred saborom od 300 biskupa koji će odlučti u ime hrišćanstva ko je Isus **za sledećih 1700 godina**, čovek koji je dominirao tim saborom i odredio njegov zaključak, car Konstantin, se nije pozvao ni na jedan deo Svetog Pisma kako bi dao odgovor na to veliko pitanje! **Niti jedan citat** Mojsija, Petra, Pavla ili samog Isusa. On je možda mislio da citira Jovana jednom izjavom, "čak i Bog Reč, koji je ustrojio sve stvari; ali budući da je Reč sam Bog, on je takođe Sin Božji."

Ali on voli Platona! On govori o Platonovoj doktrini kao o "doktrini vrednoj diljenja", i opet kao o "doktrini koja nije samo za divljenje, nego od koje se može imati koristi" (str. 567). Dakle, potpuno utemeljen na doktrini svog paganskog heroja on insistira da govori o "**Hristu**, autoru svakog blagoslova, **koji je Bog i Sin Božji**. Zar nije obožavanje najboljeg i najmudrijeg od svih naroda ovog sveta **upućeno tom Bogu**" (str. 568). Konstantin nastavlja:

> "Ali budući da su sve stvari koje postoje sačuvane, njihov čuvar ["Hrist"] je isto morao **postojati pre**... zbog njegovih potreba mora biti da se **Stvoritelj** stara o svom delu. Ali kada je došlo vreme da **on uzme ovozemaljsko obličje**, i da boravi na ovom svetu, **on je za sebe osmislio nov način rađanja**. Začeće se dogodilo, ali ne u braku: rađanje, a ipak potpuno devičanstvo: i **devica je postala majka Božja**. Svetli **golub**, kao onaj koji je poleteo sa Nojeve barke, **sleteo je u devicino naručje**; i **iz te nerazdvojive veze**... je nastao rezultat. **Od detinjstva koje poseduje Božju mudrost**. Zato mi upućujemo svoju zahvalnost tebi, **naš Bože i Spasitelju, tebi, Hriste, koji si najviše proviđenje**" (str. 569).

Konstantin nastavlja:

> "Na taj način mi saznajemo ovu istinu kroz pobedu **samog Boga**... bolno uvređenoj neznabožačkom mržnjom, **a ipak nepovređenoj kroz patnju**, ostvaruje moćno osvajanje, večnu pobedničku krunu nad nepravdom" [Znači, on je verovao da je "Bog" umro] (str. 572).

> Na Isusovom rođenju "moć svetog Duha predstavlja **Božju kolevku**, kao mirisno cveće..." (str. 576).
>
> "Pošto je njegov otac Bog, koji je **Moć bez opipljivih osobina**, koji postoji **bez konačnog oblika**, već kao razum drugih bića..." (str. 578).

Ovo je naravno panteizam! Bog Otac "koji je moć bez opipljivih osobina" i "postoji bez konačnog oblika?" Žao mi je što moram da kažem da je mnogo hrišćana prihvatilo ovu laž, iako nas Sveto Pismo jasno uči drugačije. Molim da obratite pažnju na sledeće:

> "I stvori Bog čoveka po **obličju svom, po obličju Božjem** stvori ga " (1. Mojsijeva 1:27).
>
> " ...u kakvoj **prilici** ["obliku - sličnosti"] Gospodnjoj [Bog govori o Mojsiju]" (4. Mojsijeva 12:8).
>
> "ljude, koji su stvoreni po obličju Božijem" (Jakovljeva 3:9).
>
> "Blago onima koji su čistog srca, **jer će Boga videti**" [govori Isus, i već su bili blagosloveni da ga vide] (Matej 5:8).
>
> "**I gledaće lice Njegovo** [Božje]" (Otkrovenje 22:4).

Videti Boga Oca

Naš Bog Otac je **osoba** (Jov 13:8; Jevrejima 1:3), koja ima **volju** (Luka 22:42; Jovan 5:30), **ličnost** (Sofonija 3:17), **oblik** (4. Mojsijeva. 12:8; Jakov. 3:9), **lice** (Mat. 18:10; Rev. 22:4), **glavu i kosu** (Danilo 7:9), **oči** (5. Mojsijeva 11:12; Priče 15:3; Psalam 34:15), **uši** (4. Mojsijeva 11:18; Isaija 59:1; Jakov 5:4), **usta** (5. Mojsijeva 8:3; Mat. 4:4), **dah** (Psalam 33:6; 1. Mojsijeva 2:7), **glas** (1. Mojsijeva 3:8; 5. Mojsijeva 4:12; Jevrejima 12:25), **ruke** (1. Mojsijeva 49:24; 2. Mojsijeva 15:17; Isaija 5:12), **leđa** (2. Mojsijeva 33:23), **i stopala** (2. Mojsijeva 24:10; 2. Samuilova 22:10; Isaija 60:13; Nemija 1:3). **On voli, smeje se, peva, hoda, stoji, sedi, oseća i misli**. **On nije čovek ni na jedan način, već ima** nebesko telo (kao i anđeli - Psalam 104:4; 1. Korinćanima 15:40, 44; Jevrejima 12:9; 1. Carevima 22:19), a mi smo načinjeni po njegovom liku (antropormofizam)! Obratite pažnju: Nemojte da vas zbune pasusi u kojima se pominju Božja krila. To je figurativni govor kao što se za narode Asirije i Moava takođe kaže da imaju krila (Isaija 8:8; Jeremija 48:9; i Mesija, Isus Hrist, je obećao da "zdravlje će biti na krilima Njegovim" Malahija 4:2). **Upoznajte i zavolite našeg Boga Oca!**

Još od Konstantina

U svom govoru koji će naneti mnogo štete hrišćanskoj doktrini, Konstantin je bio toliko odlučan da učini Isusa večnim Bogom da se hvatao za svaku slamku za koju je mogao. Posle Platona, on se čak poziva i na reči drugog demonskog duha! Obratitie pažnju. Kao što smo videli u prethodnom poglavlju, u hramovima lažnih bogova u antičkim grčkim i rimskim gradovima su postojala proročice pod nazivom "sibile" koje su govorile jezikom tih bogova, a ljudi su išli tamo da razgovoraju

sa njima. Pavle nam u 1. Korinćanima 10:20 govori da to nisu samo izmišljeni bogovi, već "đavoli".

> "Nije; nego šta žrtvuju neznabošci, da **đavolima** žrtvuju, a ne Bogu; a ja neću da ste vi **zajedničari sa đavolima**"

U Apolonovom hramu u grčkom gradu Eritreji je postojala jedna od tih demonskih "sibila" i Konstantin se poziva na nju kao svedoka Isusovog božanstva. Carev govor se nastavlja:

> "Moja je želja, međutim, da **čak i iz stranih izvora** dobijem svedočanstvo božje prirode Hrista. Upravo je iz **takvog svedočanstva** očigledno da **čak i oni koji hule na njegovo ime** moraju priznati da je on **Bog**, i **Sin Božji**... **Sibila iz Eritreje**, koja nas **sama uverava da je živela u šestoj generaciji posle potopa je Apolonova sveštenica**, koja je nosila **svetu vrpcu** [usku platnenu traku] kao imitaciju Boga [boga] **kome je služila**, koja je takođe čuvala tronožac [tronožni kotao sa vatrom] okružen **zmijama** i davala proročke odgovore onima koji su joj prilazili; posvećena ovom poslu od strane roditelja, poslu koji **ne donosi ništa dobro**, već samo **nedoličan bes**, kao što je to slučaj sa **Dafne**."

Molim vas da budete strpljivi i upijete ovu scenu i ono što se događalo. Pod njegovim pritiskom, ovi delegati **će odlučiti i glasati o dokumentu**, Nikejskom učenju, koje će za hrišćanski svet odrediti ko je Isus. Taj dokument će se smatrati **"ortodoksnom" hrišćanskom doktrinom** kroz vekove, sve do dana današjneg!

Urednik istorijske knjige koja je ranije citirana, o ovom govoru kaže: "Kritički nastrojen pisac neće propustiti da primeti povremene **netačnosti** i **opštu labavost izjava** tokom izlaganja."[58] A što je još gore, imperator se poziva na Platona i proročicu inspirisanu demonima. Obratite pažnju na njegov opis nje:

> "Apolonova sveštenica", koja je "nosila svetu" vrpcu "je takođe čuvala" tronožac okružen "zmijama" i obavljala posao "koji ne donosi ništa dobro, već samo **nedoličan bes**", kao što je to slučaj sa "Dafne".

Ta "Dafne" sa kojom je upoređuje je bila proročica u Delfima (gde je Sokrat primio svoj "božanski čin"), "nazvana **Sibila**, zbog **divljačkog pogleda i izraza** kada je davala proročanstvo". Očigledno je da Konstantin zna da su te proročice posednute zlim duhovima, ali ipak nastavlja:

> "Međutim, jednom prilikom dok je bežala u utočište zbog svojih **ništavnih sujeverja**, ona se zaista ispunila **nadahnućem sa neba**, i proglasila **proročkim stihovima** buduće namere Božje; jasno govoreći o dolasku Isusa **početnim slovima** tih stihova, formirajući **akrostih** ovih reči: Isus Hrist, Sin Božji, Spasitelj, Krst".

Akrostih je niz ispisanih redova ili stihova, u kojima prva, poslednja, ili neka druga određena slova formiraju reč ili frazu. **Prva slova** svake reči pesme od trideset i jednog stiha, koju Konstantin sad citira, **kada se čitaju odozgo na dole** obrazuju "Isus Hrist, Sin Božji, Spasitelj, Krst". Isus je svakako Sin Božji, naš brat, koji nas je spasao svojom

bezgrešnom krvlju, ali se u ovoj pesmi Isus naziva "Bog" četiri puta. U 1865 stihova u koje je **Isus** izgovorio, **on nikada sebe ne naziva "Bog".** Ko je ovlastio Konstantina da se ne služi sa Isusom? Posle citiranja (ili čitanja) pesme, on kaže:

> "Očigledno je da je devica [proročica] sastavila ove stihove pod uticajem božanskog nadahnuća. **A ja ne mogu da je ne smatram blagoslovenom** od Spasitelja, odnosno odabranom da nam prenese njegovu milostivu volju".

Nastavljajući, Konstantin priznaje da mnogo ljudi smatra da je pesma "falsifikat", ali uverava da su on i mnogi drugi to istražili i veruju da je napisana pre dolaska Hrista. Ali iz današnje perspektive urednik dodaje: "Teško da je neophodno primetiti da akrostih... **mora biti pobožna fikcija nekog pisca** čiji je cilj bio da prenese istinu bezbožnicima pozivajući se na autoritet **navodnog antičkog bezbožničkog proročanstva**".

Očajan da učini Isusa "Bogom", Konstantin nastavlja i poziva se na rimskog pesnika **Vergilija**, edmonskog **proroka iz Kume**, i pesmu govornika **Ciecrona**. O upotrebi Ciceronove pesme, urednik kaže: "Konstantin uzima **veliku slobodu** kada je pesnik u pitanju kako bi učinio da on kaže ono što on želi da kaže." Ali Konstantin govori: "Oni koji duboko tragaju za smislom reči **su sposobni da prepoznaju Hristovo božanstvo**."[59] Molim vas da obratite pažnju: Reč "božansko" znači "božanstvo - Bog" ili "**Božje**, **od** Boga, sveto". U ovom drugom smislu Isus jeste "božanstvo" jer je sakako "Božji, od Boga, svet", **ali on nije Bog!** Kada Konstantin kaže "Božanstvo" on misli "večni Bog". On o

Isusovom rođenju kaže, "Zaista, sama radost elemenata nagoveštava **dolazak Boga**". Konstantin nije imao problema da čoveka nazove "Bog", budući da je naredio da se njegov otac **proglasi bogom** posle smrti.

Hvala Bogu što je samo hrišćanstvo zasnovano na stabilnom Svetom Pismu, međutim doktrine trojstva i inkarnacije su zasnovane na prevarantskim besmislicama koje smo upravo naveli. Posle ovog govora i u toj atmosferi, delegati su odlučili da je Isus ravnopravan i podjednako večan kao i Otac i odobrili dogmatsku izjavu, u dužini oko jedne strane, pod nazivom *Nikejska veroispovest*. Veroispovest je izjava verovanja koja obično služi kao test ortodoksije, odnosno "ispravnog mišljenja".

Najvažnija izjava u ovom učenju je da je Isus Hrist "**Bog istiniti od Boga istinitog**" što znači "potpuni Bog od potpunog Boga". Dakle Nikejsko učenje postaje zvanična crkvena doktrina. Ona glasi:

> "Verujem u jednoga Boga Oca, Svedržitelja, Tvorca neba i zemlje i svega vidljivog i nevidljivog. I u jednoga Gospoda Isusa Hrista, Sina Božijeg, Jedinorodnog, od Oca rođenog pre svih vekova, Svetlost od Svetlosti, Boga istinitog od Boga istinitog, rođenog ne stvorenog, iste suštine kao Otac, kroz Koga je sve postalo".[60]

Encyclopedia Americana o Konstantinovom uticaju u Nikeji kaže:

> "Iako Konstantin nije kršten kao hrišćanin do samrti, on je nesumnjivo sebe smatrao, u neku ruku, članom verske grupe i svakako je odigrao veliku ulogu u crkvenim poslovima. Neizbežno, imperator je postao više od sudije u njihovim

> sporovima; **kada je birao strane**, što je morao da uradi, **on je definisao ortodoksiju** [prihvaćenu hrišćansku doktrinu]. Samo Konstantin je predložio formulu ravnopravnosti Sina i Oca; koja je ubačena u Nikejsko učenje. Dugoročno, savez crkve i države znači da **politika utiče na definisanje ortodoksije**" (Vol. 7; str. 649).

I ako nijedan biskup nije imao hrabrosti da se suprotstavi ovom izvrtsnju istine, nijedan od njih nije otišao kući sa duhovnim mirom. Po Euzebiju Nikomedijskom, neki delegati koji su potpisali dokument su kasnije protestvovali putem pisma Konstaninu, i rekli da su "**počinili rđav čin, care, potpisujući huljenje zbog straha od tebe.**"[61]

Ova Platonova i Konstantivova doktrina, koju je osmislio Lucifer kako bi naveo, čak i iskrene ljude, da zastrane u razumevanju ko je jedan vrhovni Bog. Autori Viola i Barna vide ovaj Konstantinov uticaj na hrišćanstvo i posle 1700 godina i pišu: "**Konstantin je još uvek živ i zdrav u našim umovima**". Ali je imperator ogoljen!

Platonizam tri kapadokijana

Iako su na kraju Nikejskog sabora svi biskupi, osim Arija i dva njegova prijatelja iz Libije, potpisali učenje, slaganje sa njegovim zaknjučcima je bilo daleko od jednoglasnog. Kako poznati naučnik J.N.D. Kelly kaže, "samo relativno mala grupa... je pozdravila jezik učenja.. [većina] nije želela da bude **osedlana nebiblijskim terminima.**"[62]

A posao nije još bio završen! Jedno od veoma važnih pitanja koje je ostalo bez odgovora u Nikeji je mesto Svetog Duha u hrišćanskoj dogmi, i da li on proizilazi iz Oca, ili Hrista ili iz obojice. Nikejsko učenje počinje sa "Verujem u jednoga Boga Oca, Svedržitelja" a završava se sa "I u Duha Svetoga". Kao što Olson i Hall kažu, "Duh se pojavljuje skoro kao fusnota u Nikejskom učenju..".[63]

U Nikeji se ni izbliza nije rešilo pitanje ličnosti Isusa Hrista i njegovog odnosa sa Ocem. Posle Nikeje su vatreni sukobi na tu temu besneli više od pedeset godina. Samo u periodu između 351. i 360. godine, car Konstancije (Konstantinov sin) je sazvao i lično predsedavao najmanje devet sabora biskupa, koji su za jedini cilj imali da reše Arijanski sukob. I oni su proizvodili dodatna učenja, od kojih su neka zanemarila homoousios, a druga menjala frazu "Bog istiniti od Boga istinitog". Ali se sukob samo zaoštravao!

Profesor istorije sa Jejla Ramsey MacMullen počinje uvod svoje knjige *Voting About God In Early Church Councils* rečima:

> "**Kako su se hrišćani složili oko definicije da je vrhovno božanstvo trojno?** To je delo biskupa sakupljenih u Nikeji 325. godine n.e. koje je ozvaničeno većinom glasova i podržano posle mnogo muke od strane **kasnijih skupova**, posebno u Halkedonu (451.) - takođe većinom glasova. Takav je bio proces odlučivanja. Do tog sporazuma se došlo i **postao je dogma** koja je široko prihvaćena do dana današnjeg."[64]

MacMullen kaže da broj provincijskih i takozvanih ekumenskuh sabora, koji su održani između 325. n.e. i 553. n.e. kojima je prisustvovalo od 12 do 1000 sveštenika svih činova, ne može biti manji od 15.000. (Samo su nazivi nekih 250 sabora danas poznati). Jedan pisac iz tog perioda kaže "putevi su bili puni galopirajućih biskupa" koji su išli na ovaj ili onaj crkveni sabor.

Mnogi od ovih "hrišćanskih" sabora su se pretvorili u ogorčene svađe pune mržnje. Oni i sukobi koje su počeli da izazivaju su ponekad rezultovali javnim nemirima, krvoprolićem čak i smrću u velikim gradovima. Jedan nehrišćanski istoričar iz tog vremena pod imenom Amijan primećuje "nijedna divlja zver nije toliki neprijatelj čovečanstvu kao što su hrišćani u svojoj smrtnoj mržnji jedni prema drugima."[65] Koje strašno svedočanstvo za svet!

Ali doktrina trojstva ipak još nije razvijena. Obratite pažnju na ovu činjenicu. **350. godine n.e. nigde na svetu nije postojala doktrina trojstva u obliku u kom je kasnije definisana!** To je bilo 250 godina posle smrti poslednjeg apostola.

Tada su se pojavila tri teologa i provincije Kapadokije u Maloj Aziji i rađala problem. To su bili Vasilije "Veliki" iz Cezareje (330-379 n.e.), Vasilijev mlađi brat Grigorije Niski (oko 331-395 n.e.) i njihov prijatelj, Grigorije Bogoslov (oko 330-390 n.e.). Oni su činili ono što je nazvao "tri kapadokijana".

Obratite pažnju na citat iz *Harper-Collins Encyclopedia of Catholicism*:

> "**Doktrina trojstva se kao takva pojavila u četvrtom veku**, u mnogome zahvaljujući naporima **Atanasija i Kapadokijana**. Doktrina trojstva je **formulisana krajem četvrtog veka** i tvrdi da jedan Bog postoji kao tri osobe. Cilj ovakve formulacije je propovedanje da su Bog, Hrist i Duh podjednako odgovorni za naše spasenje, **pa zato moraju biti bogovi**."[66]

I na ovaj citat iz "Colliers Encyclopedia":

> "Među mnogima koji su pisali na temu teologije... **Vasilije** Veliki (četvrti vek) koji je, sa svojim bratom **Grigorijem** Niskim i njihovim prijateljem **Grigorijem** Bogoslovom, **utvrdio ortodoksnu formulaciju doktrine trojstva**" (Vol. 9; str. 41-42.).

Obratite pažnju na sledeću izjavu uglednog **trijadološkog** učenjaka Charles Ryrie-a:

> "**U drugoj polovini četvrtog veka**, tri teologa iz provincije Kapadokije u istočnoj Maloj Aziji **su dali definitivni oblik doktrini trojstva**..." (*Basic Theology*; str. 65).

I ovu južnobaptističkog profesora Millard Erickson-a:

> "Ono što je Atanasije uradio je da je proširio svoje učenje **o Reči** na Duh, **tako da Bog večno postoji kao trojstvo** koje deli jednu identičnu u nedeljivu prirodu. **Kapadokijani** - Vasilije, Gregorije Niski i Gregorije Bogoslov - **su dalje razvili doktrinu Duha a samim tim i doktrinu trojstva**."[67]

A šta je omogućilo ovom trojici da razvije ovu doktrinu u odgovori na pitanje koje je mučilo hrišćanstvo od drugog do četvrtog veka? Poslušajmo istoričara Adolph von Harnacka:

> "Oci ortodoksne dogme iz četvrtog i petog veka su bili **platonisti**... **Kapadokijani** su bili relativno nezavisni teolozi, **poštovaoci i sledbenici Origena**, koji su upotrebljavali **nove forme** kako bi **Atanasijevo učenje** učinili prihvatljivim savremenom mišljenju, i na taj način **ih ustanovili** iako kroz modifikacije." Harnack o Gregoriju Niskom kaže, "Gregorije je biou stanju da pokaže primenu **inkarnacije** mnogo uspešnije od Atanasija... Ali on to čini pomoću **potpuno platonske ideje** koja je kod Atanasija samo u naznakama, **i nema utemeljenja u biblijskim referencama**".[68] Obratite pažnju na ove reči "inkarnacija... potpuno platonska ideja..." Zapanjujuće!

Sledeće izjave, preuzete iz prestižne *Encyclopedia Britannica*, potvrđuju **paltonizam kapadokijana** i takođe daju pregled istina koje sam izneo u ovom poglavlju. Pod temom hrišćanski platonizam, oni kažu:

> "Od sredine drugog veka nove ere, hrišćani koji su poznavali **grčku folozofiju** su počeli da osećaju potrebu da izraze svoja verovanja **kroz nju**, bilo u cilju svog intelektualnog zadovoljstva, bilo za potrebe pokrštavanja obrazovanih pagana. Filozofija koja im je najviše odgovorala je **platonizam**. **Platonizam** koji su poznavali rani hrišćani je naravno bio **srednji platonizam**, još uvek ne neoplatonizam. Njegov relativno jednostavan teizam i visoki moralni ton **su savršeno odgovorali njihovim potrebama**, a uticaj ovog starijeg oblika

platonizma je opstao kroz četvrti vek i kasnije, čak i pošto su **hrišćani počeli da čitaju dela Plotina i Porfirija**. Prvi hrišćanin koji je upotrebio **grčku filozofiju** u službi hrišćanske vere je bio **Justin Mučenik**, čije je energično odbacivanje grčkog politeizma, u kombinaciji sa otvorenim i **pozitivnim prihvatanjem suštine platonske religijske filozofije** i nepokolebljivo ubeđenje u njenu harmoniju sa hrišćanskim učenjima, **je postala karakteristika hrišćanske platonističke tradicije**. To se dešavalo u delu sveta koji je koristio grčki jezik od strane **Klimenta Aleksandrijskog** (150-245.), ubedljivim hrišćanskim humanistom, i najvećeg od svih aleksandrijskih hrišćanskih učitelja **Origena** (185-254.). On je stvorio **sintezu hrišćanstva i srednjeg platonizma** neverovatne originalnosti i snage; koja predstavlja prvu veliku hrišćansku filozofsku teologiju. Uprkos kasnijim osudama nekih od njegovih navodnih gledišta, **njegov uticaj na hrišćansku misao je bio snažan i dugotrajan**. **Grčka filozofska teologija koja se razvila tokom trijadoloških sukoba** oko odnosa između osoba u Bogu, koji su rešeni na ekumenskim saborima u Nikeji (325.) i Konstantinopolju (381.), **sa obe strane, ortodoksnoj i jeretičkoj, mnogo duguje Origenu**. Njeni najvažniji predstavnici sa hrišćanske strane su bila **tri hrišćanska platonistička teologa** iz Kapadokije. **Vasilije Veliki, Gregorije Bogoslov**, i Vasilijev brat **Gregorije Niski**. Od njih trojice, Gregorije Niski je bio najsnažniji i originalni mislilac (takođe i najbliži Origenu). On je bio prvi veliki teolog sa mističnim

> iskustvom, **u isto vreme platinista** i suštinski hrišćanin, **i imao je jak uicaj na kasniju grčku hrišćansku misao**."

Collier's Encyclopedia potvrđuje ovaj platonizam kada kaže:

> "Tokom **četvrtog veka**... sadržaj hrišćanskih dogmi se razvijao na konstruktivan i sistematičan način od strane veoma sposobnih ljudi koji su postali poznati kao **crkveni oci**. U istočnom delu Rimskog carstva su živeli i pisali na **grčkom jeziku**, Sv. Vasilije Veliki, Sv. Grigorije Niski i Sv. Gregorije Bogoslov. **Ovi ljudi su nastavili spekulativne i platonističke tendencije Klimenta i Origena...**" (Vol. 15; str. 318.).

Dakle, kroz ove ljude mi jasno vidimo otiske Platona na doktrini trojstva!

Sabor u Konstantinopolju (381. n.e.)

Rimski general Teodosije je 379. godine postao rimski imperator. On je skoro prešao u hrišćanstvo i smatrao je da je njegov zadatak da ugasi još uvek tinjajući Arijanski spor. 380. godine n.e. je hrišćanstvo proglasio zvaničnom i jedinom religijom Rimskog carstva. Izdao je dekret koji je zahtevao od svih građana Rima da ispovedaju Nikejsku veru ili će biti strogo kažnjeni. Sledeće godine je **potvrdio taj dekret zakonom** tako što je sazvao biskupe u Konstantinopolj na ono što će katoločka crkva kasnije nazvati "Drugi ekumenski crkveni sabor".

Sabor je nazvan "Konstantinopoljski sabor", a učenje koje je usvojeno se nazivalo "Konstantinopoljsko učenje", ali budući da je prihvaćeno i modifikovano učenje iz Nikeje često se naziva "Nikejsko -

Konstantinopoljskim". Najveći dobpinos ovog učenja je u tome što dodaje izjavu koja afirmiše "**ličnost**" i puno "**božanstvo**" Svetog Duha. **Ovo reprezentuje rad tri kapadokijana čije je gledište prevagnulo na ovom skupu**. Koncept koji su žustro promovisali je ovaj: Bog je jedna *ousia*, ili priroda u tri *hypostasis*, prirode - Otac, Sin i Sveti Duh - a njih trojica su ravnopravni i večni, ali ova doktrina o tri prirode, pod nazivom "trojstvo" nije izbegla optužbu za triteizam (verovanje u tri boga). Kasnije je Vasilije našao za shodno da objavi knjigu pod naslovom "Protiv onih koji nas lažno optužuju da govorimo da postoje tri Boga".[69] U vezi "osobe" svetog Duha, učenje koje je prihvatilo 186 prisutnih biskupa kaže:

> "I u Duha Svetog, Gospoda, životvornog, Koji od Oca ishodi, Koji se sa Ocem i Sinom zajedno poštuje i zajedno slavi." [70]

Dakle, posle svih tih decenija ogorčene svađe, platonsko hrišćanstvo je napokon dobilo "doktrinu trojstva" iako samo "primitivnu" na kojoj je bilo još posla da se uradi. O ovoj činjenici Encyclopedia Britannica kaže: "Iako je **Atanasije pripremio teren**, konstruktivni sporazum o centralnoj doktrini trojstva **nije postignut** za njegovog života... Odlučujući doprinos **trijadološkoj strani** je dala grupa **filozofski orijentisanih** teologa iz Kapadokije... Što se tiče trijadološke dogme, kapadokijani su uspeli, **negativno**, opovrgavši Arijanizam... i **pozitivno u koncepciji Boga od tri osobe u jednoj suštini koja će se u jednom trenutku pokazati kao opšte prihvatljiva**."[71] Obratite pažnju na reč "prihvatljiva", Oni nisu rekli "biblijska" a to je tako već jako dugo vremena.

Evo jako dobrog pitanja. Da li mi treba da pratimo ove ljude i njihove sabore? Južnobaptistički teolog Millard J. Erickson primećuje sledeće.

> "Najzad, **proučavanje doktrine trojstva je važno**... zato što **odluka sabora u jednom trenutku u istoriji crkve ima malo značaja za nas**. Broj ljudi koji će se usklađivati sa biskupima i zvaničnim saborima je značajno umanjen od prošlih vremena na ovamo. **Možda sabori nisu došli do ispravnih i konačnih zaključaka**. Pošto su neki sabori **oborili** ili **doneli drugačije zaključke** od ranijih, **u principu ne moraju svi biti u pravu**. **Zato smo dužni da pažljivo razmotrimo učenja koja su formulisana na saborima kako bismo se uverili da sadrže potpunu istinu o božanstvu**"[72] [To je naravno cilj ove knjige].

Zapravo, Grigorije Bogoslov (jedan od "tri kapadokijana"), koji je predsedavao saborom u Konstantinopolju, je stekao jako loše mišljenje o biskupima i radu njihovih sabora. Budući da je i sam bio biskup, i lider među biskupima, on je iz prve ruke video procese dobijanja tog nameštenja. On kaže da "se najveća svešteničkа mesta ne dobijaju toliko čestitošću koliko **nepravdom**; Nisu više najzaslužniji, **već najmoćniji oni koji sedaju u episkopsku stolicu.**"[73] Nedugo posle ovog sabora, Gregorije je pozvan na još jedan sinod (skup), ali je odbio uz pismeno objašnejnje, "da budem iskren, sklon sam da izbegavam svaki skup biskupa **zato što nikada nisam video da se sinod dobro završio, ili da je oslabio zlo umesto da ga ojača**. Jer u tim skupovima (i mislim da se neću prejako izraziti ovde) **preovlađuju svadljivost i ambicija**... **Zato se povlačim**."[74]

A šta reći o imperatoru Teodosiju, koji je sazvao sabor u Konstantinopolju, i u mnogome je odgovoran za **prvo učenje koje sadrži doktrinu "trojstva"?** Njegova reputacija nije dobra, i treba biti razlog za uzbunu! Na primer, posle sabora je izdao još jedan dekret koji zahteva **prihvatanje učenja od strane svih građana Rima**, i sve disidente je proglasio "ludacima" i "jereticima". Ovakav način nazivanja pogrdnim imenima podseća na Atanasija, koji ga je upotrebio protiv Arija, iako su njihova verovanja bila veoma slična u pogledu fundamentalnih hrišćanskih učenja o Isusu. On je rekao da su arijanci kao njihov "đavolski otac" i da je arijanizam "preteča antihrista". On je arijance često nazivao "neprijateljima Hrista" čak i "ateistima".[75] U slučaju da se pitate da li je taj duh živ i danas, **samo osporite "doktrinu trojstva" koju je izmislio čuvek i videćete!**

Štaviše, 394. godine, Teodosije je počeo da **kažnjava pagane** zbog njihovog odbijanja da prihvate katoličko hrišćanstvo. Takođe je uznemirujuća njegova reakcija na pobunu u Solunu u kojoj je život izgubio jedan od njegovih savetnika. On je pozvao celu populaciju Soluna da dođe da se zabavi u areni. Oko 7000 ih je došlo i **svi su masakrirani** u cilju kazne za pobunu.[76] Toliko o "hrišćanskim" imperatorima!

Sabor u Halkedonu (451. n.e.)

Kao što smo prethodno saznali, broj "crkvenih sabora" između Nikeje i Halkedona je suviše veliki da bi se pominjali svi. Međutim, treba pomenuti jedan, "drugi sabor u Efesu" (449. n.e.). Sazvao ga je car Markijan, na insistiranje pape Lava "Velikog" zato što se pojavio sukob

mišljenja **oko pitanja** da li postoje **dve posebne i nezavisne prirode Isusa, ili samo jedna obožena ljudska priroda**.

"Četvrti ekumenski sabor" je sačinjavalo samo 135 biskupa, i odlučili su se za ovo drugo, grupa koja je verovala da je **Bog, kao i Hrist, rođen, patio i umro** i da je Isus "**raspeti Bog**". Na kraju svoje izjave su dodali, "Neka oni koji dele Hrista budu podeljeni mačem, neka budu isečeni na komade, neka budu živi spaljeni" (Jenkins). Budući da je ovaj sabor protivrečan sa nekoliko klasičnih verovanja koja su usvojili helenizovani hrišćanski preci, postao je poznat kao "sabor pljačkaša" ili "banditski sinod". Zato je **halkednoski,** ili "Peti ekumenski sabor" sazvan da razreši nastavljene sporove. Po posećenosti je prevazišao sve prethodne sabore (skoro 600 biskupa) i imao je cilj da: (1) poništi zaključke prehodnog "sabora pljačkaša", (2) potvrdi Mariju kao "bogorodicu" i (3) prihvati viđenje Hrista pape Lava, da ime i ljudsku i božansku prirodu. Učenje ovog sabora, pod nazivom "definicija vere" delom glasi:

> "Prateći, dakle, **svete oce** mi zajedno jednim glasom kažemo da treba ispovedati da je naš Gospod Isus Hrist jedan i isti Sin, najsavršeniji **Bog**, najsavršeniji **čovek**, **istiniti Bog i istiniti čovek**... od device Marije, **bogorodice,** jedan Hrist, Sin , Gospod, Jedinorodni, poznat u dve prirode [koje postoje] bez zabune, nepromenljive, nedeljive, neodvojive... nerazdvojene i nepodeljene u dve osobe."[77]

Dakle, sabor u Halkedonu je proglasio da Isus ima dve prirode, božansku prirodu i ljudsku prirodu, a one su **odvojene** dok su **sjedinjene** u jednoj osobi. Takođe je proglesio da nas "čak i proroci...i naš Gospod Isus Hrist uče" tome. Ova deklaracija o dve prirode Isusa, koja se uklapa sa

nikejskim opisom Isusa kao "Boga istinitog od Boga istinitog", je postalo zvanično crkveno objašnjenje **Isusove ličnosti**, koje do danas nikada nije bilo uspešno oboreno! Imperator je završio sabor molitvom, zahvaljujući Hristu za obnavljanje mira u crkvi. Zatim je zapretio da će svako ko uči suprotno izjavi sabora trpeti posledice carske kazne. I oni su to radili!

Kroz istoriju crkve Halkedon se po značaju smatra drugim, posle Nikeje. Neverovatno je da su kasniji nekatolici (protestanti) bez pitanja prihvatili zaključke ovog **katoličkog sabora**, da je Isus Hrist i čovek i Bog zato što ima **dve prirode**, a ipak su se žestoko suprotstavljali odluci istog sabora da je Marija "bogorodica" [Kako je baka imala običaj da kaže, "možeš i pojesti đavola, ako si pio njegovu supu"].

Ratovi oko Isusa

Sabor u Halkedonu i učenja koja su doneta nisu mnogo rešili. Umesto toga, te odluke su uskoro pokrenule pitanja koja pre nisu bila postavljana. Na primer, ako je Isus imao dve posebne prirode, a ipak ne predstavlja **dve osobe**, zar to ne znači da je on imao dve volje, božansku i ljudsku? A šta je sa dve svesti i dve duše? Krajnji rezultat sabora u Halkedonu je da je pokrenuo više pitanja nego što je rešio! I razbuktali su se novi sukobi! ("Sveti") Ilarije (oko 400-468. n.e.), poatijski biskup, o ovom vremenu kaže:

> "Podjednako je **žalosno** i **opasno** da postoji toliko učenja koliko i stavova među ljudima, toliko doktrina koliko i sklonosti, i toliko **izvora huljenja** koliko ima sukoba među nama; to je zato što proizvoljno pravimo učenja i objašnjavamo ih isto tako proizvoljno. Homoousion je odbačeno, pa prihvaćeno i

> objašnjeno na uzastopnim sinodima. **Delimična ili potpuna** sličnost Oca i Sina je predmet sukoba u **ovim nesrećnim vremenima**. Svake godine, ne, svakog meseca, **mi stvaramo nova učenja kako bi opisali nevidljive misterije**. Mi se **kajemo** zbog onoga što smo uradili, **mi branimo one koji su se pokajali**, mi **anatemišemo** one koje smo branili. Mi osuđujemo bilo doktrinu drugih u sebi ili našu sopstvenu u drugima; i posledično kidamo jedni druge na komade, **mi smo uzrok međusobne propasti**."[78]

Istoričar crkve Philip Schaff piše da su ti sukobi:

> "**Teologiji doneli malo koristi, a pobožnosti mnogo štete**; i oni predstavljaju sumornu sliku iskvarenosti crkve... teološke **špekulacije** tonu prema ogoljenoj metafizičkoj učlađenosti, a **slogani i prazne formule se više cene nego istina**... Istorija sukoba je istorija **uvreda** i **intriga**, **govora** i **progona, nereda, podela** i pokušaja ponovnog ujedinjenja. **Nedugo posle sabora u Halkedonu** izbijaju krvave tuče između **monaha** i **rulje**".[79]

To je bio potpuni rat!

Pisac Philip Jenkins, profesor istorije i religijskih studija na univerzitetima Penn State i Baylor, je napisao knjigu pod nazivom "Ratovi oko Isusa - Kako su četiri patrijarha, tri kraljice i dva imperatora odredili u šta će hrišćani da veruju sledećih 1500 godina". U knjizi on daje hroniku "ratova" koji su se dogodili u dva veka posle Halkedona. On kaže:

> "u četvrtom i petom veku su hrišćanski monasi služili kao privatna milicija, sveti lovci na glave koje su harizmatični **biskupi** po svojoj želji slali da pljačkaju paganske hramove, **da tuku ili ubijaju protivnike** ili **da zastraše rivale teologe.** Ovo nisu bili monasi zlikovci ili iskvareni sveštenici, već **lojalni sledbenici crkava**, koji su radili tačno ono što se od njih očekivalo. Kada su se gradovi ili regioni delili po linijama **teologije ili vere**, sukobljeni biskupi i monasi su se doslovno borili za dominaciju **na brdima ili na ulicama**. U periodu između 450. i 650. godine n.e ... **u unutar-hrišćanskim sukobima i čistkama je život izgubilo stotine hiljada ljudi, a Rimsko carstvo je skoro uništeno**."[80]

Jenkins nastavlja:

> "Bez sumnje, sabori iz četvrtog veka, kao što je Nikeja, su označili trenutak **u kome Isus postaje Bog** - ali to je bilo lako. Peti i šesti vek su morali da se suoče sa **daleko nezgodnijim zadatkom sprečavanja Isusa da postane Bog u potpunosti. Mnogo života će biti izgubljeno u tom procesu**, i najmanje jedno carstvo".[81]

Ako su zapravo bile te hiljade "jeretika" koje su ubili ti zagriženi branioci "ortodoksne" doktrine trojstva? Da li su oni unitarijanci (koji veruju da je Bog jedna osoba)? Ili binitarijanci (koji veruju da Boga čine dve osobe)? Apsolutno ne! To su bili trijadolozi (koji veruju da Boga čine tri osobe), koji su ubijali druge trijadologe, jer nisu skroz u pravu! Jenkins ovu činjenicu dokazuje van svake sumnje u svojoj knjizi. On navodi kao

primer događaj iz Konstantinopolja koji se dogodio oko 511. godine n.e. On piše:

> "Crkva je imala voljenu himnu Trisveta, koja glasi 'Sveti Bože, Sveti Krepki, Sveti Besmertni'. Ali je imperator Anastas [trijadolog] hteo da je revidira... hvaleći ovog Boga 'koji je raspet za nas'. Proglašena je nova formula da je sam Bog hodao Palestinom u prvom veku i bio razapet na krst..." [Obratite pažnju: Ovo gledište nije ni unitarno ni binitarno, već se u potpunosti slaže sa trijadološkim viđenjem "tri u jednom"]. "Stanovnici prestonice su bili toliko ljuti da su podigli krvavu pobunu: osobe na visokim položajima su bile u velikoj opasnosti, a mnogi značajni delovi grada su zapaljeni. U kući Marinusa Sirijskog je pronađen monah sa sela. Oni su mu odsekli glavu, govoreći da je ta klauzula uvedena po njegovom nagovoru; nabili su njegovu glavu na kolac i vikali: 'gledajte zaverenika protiv trojstva!'"[82]

Siroti čovek je bio trijadolog, ali po svojim napadačima je propustio jedan sitni detalj. Ovo me podseća na opažanje koje je napravio trijadološki profesor Charles C. Ryrie. On priznaje da "Novi Zavet ne sadrži eksplicitnu izjavu o doktrini trojstva u Bogu" i dodaje, "definiciju trojstva nije lako sastaviti. Neke su načinjene davanjem nekoliko izjava. Druge greške u pogledu modalizma ili **trojstva**. Čak i sa sa svim... nacrtima koji su pokušani u pogledu trojstva, mi moramo priznati da ono u konačnoj analizi ostaje misterija."[83]

Trijadolog profesor Shirley C. Guthrie, Jr. se bavi istim pitanjem u svojoj knjizi *Christian Doctrine*. On kaže "Doktrina trojstva ne se nalazi u Bibliji..." On zatim nastavlja: "Budući da **svako** teži da naglasi bilo sjedinjenost - **modalizam**, bilo razdvojenost - **trojstvo** u Bogu, **mi svi naginjemo prema** jednoj ili drugoj od ovih jeresi. **Šta je vaša jeres?**"[84]

Nasilje u događaju koji je preneo Jenkins podseća na izjavu koju je dao trijadolog naučnik Millard Erickson. Govoreći o "doktrini trojstva, sa njenim **tendencijama ka cepidlačenju**" on kaže:

> "Istorija nam zapravo pokazuje da je **doktrina trojstva bila deo velikog doktrinarnog sistema koji je korišćen kako bi se opravdavala tlačenja i eksploatacija**. Bilo da je ova doktrina povezana sa tlačenjem, **tlačenje ju je svakako pratilo.**"[85] Obratite pažnju: Ovo treba da nam kaže da nešto ozbiljno nije u redu sa ovom doktrinom.

Jenkins kaže:

> "Sveštenstvo van kontrole, religijski demagozi sa svojim osveštanim milicijama, religijske partije koje uzurpiraju državne funkcije - to su bile **uobičajene stvari** u hrišćanskom svetu samo nekoliko decenija pošto je Rimsko Carstvo **učinili hrišćanstvo zvaničnom religijom**."[86]

Jenkins kaže "Debate oko prirode/a Hrista su još uvek bile veoma aktivne 650. ili 800. godine."[87] I samo pomislite da bi sav taj bol, konfuzija, ratovi i krvoproliće bili izbegnuti da su ti "hrišćani" pratili Isusa umesto

Platona, i prihvatili Petrov odgovor nadahnut sa neba na Isusovo jednostavno pitanje "A vi šta mislite ko sam ja?"

> "A Petar odgovarajući reče: **Hristos** [Mesija - pomazanik] **Božji**" (Luka 9:20).

Platonizam Avgustina

Avgustin (354-430. n.e.), koji je postao katolički biskup Hipona u severnoj Africi, se smatra "genijem", "najvećim od svih crkvenih doktora", misliocem koji "je jedna od najvećih i najuticajnijih figura u istoriji mišljenja."[88] Ali on je bio ljubitelj i sledbenik Platona u zapanjujućoj meri.

Avgustin je, kao i mnogi drugi "crkveni oci" pre svog pokrštavanja bio grčki filozof, koji je pošto se "pokrstio" sa sobom u hrišćanstvo doneo svoje platonske doktrine. Pretpostavimo da je Isus ispričao priču o bludnom sinu na ovaj način. Kada je bludni sin došao sebi u svinjcu, on je uzeo nekoliko prasića i poneo ih sa sobom očevoj kući.

Oni su rasli i rasli sve dok nisu postali velike svinje koje su preuzele farmu! U suštini, to se dogodilo sa ovim grčkim filozofima. Doktrina Platona koje su trebali da napuste i zbog kojih su trebali da se pokaju su preuzele farmu.

Tertulijan je u svoje vreme, oko 195. n.e., video šta se događa. On je napisao:

> "Da li treba da se pitamo da li su **<u>špekulacije</u>** filozofa **iskvarile** starija učenja. **Neki od njihovih potomaka**, su svojim mišljenjima ukaljali naše novo hrišćansko otkrovenje i **od njega**

> **napravili sistem filozofskih doktrina**."[89] Tertulijan nije bio svestan do koje mere su njegove sopstvene doktrine bile pod uticajem ovih filozofskih "špekulacija".

O ovom platonskom uticaju na Avgustina, istoričar Harnack kaže:

> "U samoj antici, neoplatonizam je imao posebno direkan uticaj na **jednog zapadnog teologa**, i to na najvažnijeg, **Avgustina**. U sedam knjiga svojuh ispovesti on priznaje da je **obavezan da čita neoplatonske spise**. U najvažnijim doktrinama, **onima o Bogu**, materiji, **Božjem otkrovenju sveta**, slobodi i zlu, **Avgustin uvek ostaje zavistan od neoplatonizma**."[90]

Izjavljujući da Avgustin "sa pravom pripada najboljoj tradiciji zapadnjačke misli", *Encyclopedia Americana* kaže da je Aristotel bio jedan od njegovih prvih uzora, a zatim dodaje:

> "Međutim, daleko veći uticaj od Aristotela je na njega imao **Platon** i **Plotin** [Origenov pagansko-filozofski drug iz škole i učitelj]. Ovi **platonski** i **neoplatonski** uticaji **ujedinjeni** sa Avgustinovim religijskim verovanjima, umnim sposobnostima... da ubaci **mistične elemente** u svoje delo i **nadahne ga** da ih izloži na lep i elokventan način. Između ostalih Avgustinovih doprinosa je njegova **detaljna studija inkarnacije**..."[91]

Ovaj platonski uticaj na Avgustina i njegov duboki uticaj na hrišćansku doktrinu su prikazani u *Encyclopedia Britannica*. U vezi toga oni kažu:

> "Ali je hrišćanski **platonizam** na zapadu imao **najširi, najdublji** i **najdugotrajniji uticaj** na sv. Avgustina Hiponskog (354-430.).

> Svaki od velikih **hrišćanskih platonista je razumeo platonizam i primenio ga na razumevanje svoje vere** na sebi svojstven način, ali **nijedan od njih** nije tome bio privrženiji od **Avgustina** koji je imao veoma jaku ličnost i karakterističnu religijsku prošlost. Avgustinovo mišljenje nije bilo samo podvrsta **hrišćanskog platonizma** već nešto jedinstveno - Avgustnijanizam. Bez obzira na to, čitanje **Plotina** i **Porfirija** [Plotinovog učenika] je imalo odlučujući uticaj na njegov **religijski** i intelektualni razvoj, **i on je bio pod mnogo većim uticajem neoplatonizma od bilo kog drugog zapadnog savremenika ili sledbenika**."

Oni nastavljaju:

> "U svojoj **antropologiji** Avgustin je bio tvrdi **platonista...** U svojoj **epistemologiji**, Avgustin je **neoplatonista**..." [Ali ovo je uznemirujuće za hrišćanstvo] "U svojoj **teologiji** budući da je **Avgustinovo mišljenje o Bogu bilo Platonsko**, on se u potpunosti uklapa u opšti obrazac **hrišćanskog platonizma**; pre je srednjeplatonsko nego neoplatonsko mišljenje da Bog ne može biti onaj koji je izvan intelekta i bića, već je **nadrealnost** u čijem se **kreatvnom umu** nalaze **platonske forme** i **večni obrasci** ili regulativni principi svog stvaranja. **Verovatno je uticaj Plotinskog neoplatonizma na Avgustinovo mišljenje o Bogu najizraženiji u njegovoj trijadološkoj teologiji.**" Što je to? "**Verovatno je uticaj Plotinskog neoplatonizma** na Avgustinovo mišljenje o Bogu najizraženiji u njegovoj trijadološkoj teologiji." Izvinite, da li to možete ponoviti još

> jednom? "Verovatno je uticaj Plotinskog neoplatonizma na **Avgustinovo mišljenje o Bogu najizraženiji u njegovoj trijadološkoj teologiji.**" Šokantno!

Oni nastavljaju:

> "...zato što je mislio da se **nešto kao što je hrišćanska doktrina trojstva** može naći kod **Plotina i Porfirija** [njegovih paganskih heroja], on je imao tendenciju da je smatra **filozofskom doktrinom** i pokušavao je da shvati njen filozofski smisao u većoj meri nego što su to uradili grčki oci." Zatim, oni opet kažu: "**Najširi, najdublji i najtrajniji uticaj hrišćanskog platonizma na latinskom zapadu možemo videti kod Avgustina.**"[92]

Budući da nam ovi izvori stalno govore da je Avgustin, pored toga što je bio Platonov sledbenik, takođe bio učenik i pod uticajem Plotina, treba da bacimo pogled na verovanja ovog drugog.

Plotin (205-270. n.e.) je bio Egipćanin sa rimskim imenom i grčkim obrazovanjem, koji je postao neoplatonistički grčki filozof. Njegova učenja su imala veliki uticaj na njegovog prijatelja Origena i, kasnije, na Avgustina. A u šta je on verovao?

1. On nije brinuo za svoje telo i stideo se što njegova duša ima telo.
2. Nije odobravao i izbegavao je **sve** seksualne odnose.
3. Telo je zatvor za dušu iz koga ona želi da pobegne.
4. U selidbu duše iz tela u telo.

Istoričar Will Durant o Plotinovim pogledima na Boga kaže, "**On je takođe trojstvo - jedinstva, razuma i duše.** 'Ispod tog bića je **Jedan.**' Iz tog Jedinstva proističe svetski razum, u skladu sa **Platonovim idejama**..." Durant kaže, "**Hrišćanstvo je prihvatilo skoro svaku njegovu reč, i veliki deo Avgustinovih strana koje su eho ekstaze vrhovnog mistika.**" I opet ova šokantna Durantova izjava "Kroz **Filona, Jovana, Plotina, Avgustina, Platon je pobedio Aristotela i ušao u najdublju crkvenu teologiju.**"[93]

Da li oni koji vole Avgustina i doktrinu trojstva, koju je on prihvatio i usavršio, shvataju da zapravo prate Sokrata, Platona i Plotina, te čudne ljude sa čudnim verovanjima? Hrišćanstvo pije vodu sa zagađenih izvora! Ne samo što smo je pili, već smo je prosledi. Poslušajmo Olson i Hall:

> "**Avgustin, najveći od zapadnih crkvenih otaca, je dao svoj jedinstveni doprinos trijadološkom mišljenju crkve**, posebno na zapadu. **Avgustin je bio pod uticajem platonske misli**, koja je uzrokovala njegova **trijadološka razmišljanja** u pravcu jedinstva u Bogu". Oni citiraju autora Colin Guntona: "**Avgustinove analogije o trojstvu pre vode poreklo od neoplatonske filozofije** nego iz trojne ekonomije..."[94]

Budući da je doktrina trojstva izvedena iz "platonskog mišljenja" i "neoplatonske filozofije", ona je neshvatljiva. Olson i Hall kažu:

> "Avgustin podseća sve teologe [u svome delu *Confessions*] da svaki pokušaj shvatanja misterije trojstva mora biti ukorenjen u duhovnom zdravlju **i da ipak neće uspeti da dovede do istine**. 'Ko može razumeti **svemoćno** trojstvo?' pita Avgustin. 'Svi mi

> govorimo o njemu, iako ne možemo govoriti o njemu kao što stvarno postoji, **zato što duša retko zna šta govori kada govori o trojstvu**. **To je misterija koju niko ne može da objasni, i ko od nas može da tvrdi da može?**'"[95]

Šokantno je čitati o obimu Avgustinovog platonizma kod savremenih hrišćanskih pisaca, ali je dokaz koji ga najviše inkriminiše da je Platonov sledbenik, ono što je sam napisao. A obim Avgustinovog dela je zapanjujući. Jedan prevod njegovih knjiga koje su preživele stanje u šesnaest velikih tomova, a svaki tom se sastoji od oko 1200 strana u dva stupca. Napisana tokom četiri decenije tokom kojih je radio kao sveštenik i biskup, ova dela uključuju dva najpoznatija, Ispovesti (trinaest knjiga) i Božji grad (dvadest dve knjige). Kaže se da su *Ispovesti* prevedene na više jezika od bilo kog latinskog dela, osim Vergilijevih. Njegove "Ispovesti" su upućene direktno Bogu i on otvoreno priznaje svoj platonizam. Citiraću istaknuti prevod poznatog katoličkog naučnika John K. Ryana. U uvodu, upoređujući Avgustina i njegove kreativne sposobnosti kao umetnika i mislioca za Platonom, Ryan kaže:

> "...delo sadrži neke od najdubljih filozofskih pronalazaka po **Platonu, Aristotelu** i **Plotinu,** i **velikim stoičkim misliocima**, kao i **Avgustinovom sopstvenom razvoju** ranijih doktrina i onoga što im je dodao."[96]

Ryan zatim daje sažetak Avgustinovog života. On je rođen 3. novembra 354. godine, u gradu Tagsti, blizu istočne granice Alžira, od oca paganina i majke koja je bila posvećena katolkinja. Kada je imao oko jedanaest godina, poslat je u Madauros, koji je udaljen oko 30 kilometara od

Tagaste, kako bi stekao dalje obrazovanje koje je uključivalo paganska literaturu i Platonova dela. Madauros je bio pagansko uporište, i dve ili tri godine koje je proveo tamo su verovatno imale loš uticaj na njegov moralni temelj. 370. godine, kada je imao sedamnaest godina, preselio se u Kartaginu i upisao se u školu govorništva. Kako sam opisuje u *Ispovestima*, iskvarenje Avgustinovog morala je bilo potpuno dok je bio student u Kartagini. On je imao ljubavnicu, i kada je rođeno njihovo prvo dete, on ga je nazvao Adeodatus, na punskom Iatanbaal, "Balov dar".

Tokom godina provedenih u Kartagini, Avgustin je postao član pseudohrišćanske sekte poznate kao Manihejci. Ova sekta je dobila ime po Maniju, svom osnivaču, vaviloncu koji je živeo od 215. do 277. godine. Mani je tvrdio da je imao razna otkrovenja, uključujući i ono kada je saznao da je on sam sveti Duh "**treća osoba iz *svetog trojstva***". Manihejizam je postao snažna sila u svetu, a Avgustin je postao misionar koji je radio u njihovom interesu i uticao na više prijatelja da se pridruže.

Njihova verovanja su bila čudna kao i verovanja njihovog vođe. To je bila gnostička religija koja je tvrdila da poseduje posebno znanje koje vodi ka spasenju. Imala je sopstvenu "svetu" literaturu, **odbacivala je stari Zavet**, i stalno ga napadala. Takođe su napadali i Novi Zavet, ali ga nisu u potpunosti odbacivali. Na telo su gledali kao na zlo i zagovarali su odlučno samoporicanje. Avgustin je napustio ovu sektu 384. godine i govorio protiv nje, ali će se njene doktrine pojavljivati u njegovim delima do kraja njegovog života. Na primer, Avgustin će sa Origenom podeliti svoje nebiblijsko verovanje da je svaki seks, čak i seks u braku, nečist i izvor zla, i da ga treba izbegavati.

Šta je navelo Avgustina da napusti izopačenu "hrišćansku" sektu kojoj je bio posvećen? Ryan nam u svom uvodu govori da je to bilo zbog **knjiga**. On piše:

> "373. godine on otkriva Ciceronovu Hortenziju, opomenu filozofskom žvotu, na bazi **Aristotelovog** Protrepticusa, i to je ostavilo dubok utisak na njemu... njegovo znanje filozofije se produbljivalo i proširivalo. On se upoznao sa delima **Plotina** [paganskog "hrišćanina bez Hrista"], poslednjeg velikog **grčkog mislioca**, i drugih **neoplatonista**,i njihova misao je postala **najvažniji deo... u formiranju njegovog uma** kako bi **bio spreman za prihvatanje Hristovog evanđelja**."[97] Obratite pažnju: Ovo bi zvučalo mnogo bolje kada bi Ryan mogao da kaže da je Avgustin pročitao Božje Sveto Pismo i otkrio da su te jeretičke manihejske doktrine lažne.

A čemu su ga te **knjige** načile? Ryan nam govori.

> "**Božanstvo je podeljeno trojstvo**, u kome je **prva hipostaza** [Platonova reč] **ona**... transcedentna, beskonačna, **otac**. **Njegovo delo**, je najsavršenije i zato je **misao**. Ta **misao** koju... **otac misli,** je **božanski um**... Budući da je dobra, ova **druga hipostaza u božanskom trojstvu** proizvodi dobro; **ona je kreativna**. (iz tog razloga mnogo trijadologa uči da je **druga** osoba iz trojstva - Isus - stvoritelj). **Treća hipostaza** je sva duša, večno izviranje i slika božanskog uma. **Ovo božansko trojstvo je modalizam**."[98]

Ryan posmatra prethodno rečeno i zaključuje:

> "Očigledno je da **Plotinov sistem u sušini predstavlja panteizam** [verovanje da je Bog bezoblična sila, koja se nalazi u svemu] po svom karakteru, ali je njegova tendencija udaljena od panteizma i usmerena ka uzvišenom teizmu Avgustinove misli. Plotinova doktrina se odnosi na prirodu, sile i sudbinu čoveka, **i ona je takođe uticala na Avgustina**."[99]

Doktrine Platona (oko 425. p.n.e.), koje uči Plotin (oko 250. n.e.), koje postaju doktrine Avgustina (oko 400. n.e.), "najvećeg hrišćanskog mislioca". Ryan priznaje da je glavni izvor Avgustinovih doktrina Platon:

> "U etici, Avgustin je mnogo naučio od Seneke (oko 4. p.n.e. - 65. n.e.) i drugih stoičkih mislilaca... **On je naučio mnogo od Platona, i takođe mnogo toga od Aristotela**, iako mnogo manje od **Aristotela** nego od **Platona Aristotela**. Ovo znanje je stekao delimično iz **sopstvenih Aristotelovih dela** a delom iz drugih izvora."[100]

Dakle, Avgustin je svoj koncept Boga naučio iz **paganskih "knjiga"**. A onda ima dovoljno drskosti da u "ispovestima" zahvaljuje Bogu što mu je omogućio da do tih knjiga dođe! On kaže Bogu:

> "Tako si mi putem jednog čoveka [neidentifikovanog poznanika]... obezbedio određene **knjige platonista** koje su sa grčkog prevedene na latinski. U njima sam pročitao, **ne tim rečima ali je misao umnogome ista**, potkrepljeno sa mnogo argumenata, da 'U početku beše Reč, a Reč beše u Boga, i Reč beše Bog'."[101]

Kako bi bolje razumeli prethodne Avgustinove izjave, pogledacemo *Collier's Encyclopedia*. Oni kažu da ga je to što je čitao Ciceronovu Hortenziju kada je imao devetnaest godina podstaklo da traži filozofiju "koja će njegovom životu dati svrhu i smisao". On nastavlja:

> "On se prvo okrenuo majčinskoj [katoličkoj] religiji, **ali ga je čitanje Biblije odbilo** zbog sirovosti njenog stila i osećao je da **su učenja Starog Zaveta u kontradikciji sa onima iz Evanđelja**. Manihejska sekta.. je izgleda Avgustinu pružila **ubedljivije objašnjenje** o izvoru nesreće i greha..."

Dakle, Avgustin je pročitao Bibliju ali ga je "odbila", i on se okrenuo iskrivljenom hrišćanstvu manihejaca. 384. godine se preselio u Milano, u Italiji, i pao pod uticaj katoličkog biskupa Ambrozija. Collier's o tome kaže:

> "Avgustin je, slušajući propovedi biskupa, bio **očaran** njegovom ciceronskom elokvencijom i njegovim **alegorijskim** tumačenjima Biblije. U to vreme je takođe čitao dela [te "određene knjige"] **neoplatonističkih** filozofa, [pagana] Plotina i Porfirija... on je **zbog tih uticaja preispitivao hrišćanstvo na svetlu neoplatonističkih doktrina o nematerijalnosti Boga** i duše... Do 386. godine, on je bio **intelektualno preobraćen**..."[102]

Obratite pažnju na "nematerijalnost Boga". Ovo je panteistička misao (prihvaćen kod indusa) da je Bog bezoblična sila, a Avgustin ju je prihvatio! A za nju je saznao, ne iz Biblije već iz "tih knjiga". Avgustin u *Ispovestima* nastavlja:

> "**U tim knjigama sam pronašao**, iako piše **drugačije i na različite načine**, da je Sin 'budući da ima istu formu kao i Otac, treba da bude jednak sa Bogom', **jer je po prirodi isti sa njim**. Da pre svih vremena i iznad svih vremena tvoj jedinorodni Sin ostaje nepromenljivo **večan** kao i ti... **ove istine se nalaze u tim knjigama**."[103]

Šokantna je istina da Avgustin citira male delove stihova iz Svetog Pisma i u njih ubacuje platonske doktrine. Na primer, Sveto Pismo nas nigde ne uči da je Isus po prirodi isti kao Bog. I nijedno, se u Svetom Pismu ne kaže "tvoj jedinorodni Sin ostaje nepromenljivo večan kao i ti". Ovo je ozbiljno mešanje svetla i mraka, istine i greške i platonskih besmislica sa Svetim Pismom! Ovo nas podseća na to šta južnobaptistički naučnik Erickson govori o istoričaru Harnacku:

> "On nalazi da je hrišćanska zajednica **mnogo toga pozajmila iz grčke filozofije**. **Upravo su iz tih stranih izvora, a ne od samog Isusa, proizašle doktrine trojstva i inkarnacije i slični koncepti.**"[104]

I na ovu izjavu trijadologa Olson i Hall:

> "**Sveto Pismo, Platon, Aristotel** i suptilno **logičko razmišljanje** su igrali **značajne, ako ne i podjednako važne uloge** u razvoju objašnjenja **doktrina kao što je trojstvo i ličnosti Hrista.**"[105]

Evo dobrog pitanja. Da li osoba koja traga za istinom treba prvo da pročita dela paganskih naučnika kako bi zavolela i razumela Sveto Pismo? Očigledno je Avgustin tako mislio. On kaže Bogu:

> "U tom trenutku, posle čitanja **tih platonističkih knjiga** i pošto sam iz njih naučio da tražim inkorporiranu **istinu**, onda sam video tvoje nevidljive stari koje se mogu razumeti pomoću stvari koje su stvorene. Sad želim da izgledam mudro. **Kada će me to naučiti te knjige?** Upravo iz tog razloga verujem da si ti želeo da dođem do **tih knjiga pre nego što sam pročitao tvoje Sveto Pismo**, tako da bi njihov uticaj **ostavio traga u mom sećanju**."[106]

Avgustin kaže da je pre nego što je pročitao te paganske knjige mislio da je apostol Pavle pisao "komplikovane stihove" i "izgledalo je da protivreči sam sebi" i da "se ne slaže sa svedočanstvima zakona i proroka". Li se to "otopilo" i on kaže "Napravio sam početak i otkrio sam da su sve **istine koje sam pročitao u tim drugim delima** iskazane u slavu tvog veličanstva..."[107]

Avgustin je možda svoje trijadološke doktrine naučio od pagana, ali ih je naučio dobro. On kaže da prethodno "nisam smatrao **Isusa svojim Bogom**". On govori o Bogu "Isusa hrista, našeg Gospoda, koga si **začeo zajedno sa sobom**, i stvorio na početku". On o trojstvu kaže:

> "Gle, **prikaza mi se u tami trojstvo**, koje si ti moj Bože, pošto si ti, Oče, na početku svoje mudrosti, zato što je on tvoja mudrost, ti si ga rodio, **jednak je tebi i večan kao ti**, u tvom Sinu si stvorio nebo i zemlju. **I verujući da je moj Bog trojstvo**, **kao što verujem**, čitao sam tvoje svete reči, i gle tvoj 'Duh se nadvi iznad vode'. **Ugledajte trojstvo, mog Boga, Oca, i Sina i Svetog Duha, stvoritelja svega**."[108]

Da, on je preuzeo Platonov koncept Boga kao trojstva, ali čak nema ni naznaka da ga je razumeo. On govori Bogu u Ispovestima:

> "**Ko među nama razume svemoćno trojstvo?** A ipak, ko među nama ne govori o njemu, ako je trojstvo ono o čemu govori? **Retka je duša koja zna o čemu govori, ša god da kaže u vezi trojstva**. Ali ako postoji trojstvo u Bogu... **ko može razumeti tako nešto sa lakoćom?** Ko ih može iskazati na bilo koji način? **Ko može lako pričati o ovome na bilo koji način?**"[109]

Ryan o ovome kaže:

> "Budući da je trojstvo misterija, **najveća misterija**, Avgustin kaže da ga ne možemo razumeti našim mislima niti izraziti rečima."[110]

Možda je ovo najpoznatija Avustinova izjava o trojstvu:

> "**Dakle mi kažemo tri osobe**, ne da bismo to tačno rekli, **već kako to ne bi progutala tišina**." [111]

Ali iako nije razumeo doktrine trojstva i inkarnacije, verovao da se ne mogu razumeti i znao da je njihovo poreklo u paganskim i platonskim učenjima, **on nije ćutao!** Ako ovaj propust da se uzdrži od pogrešnog učenja nije uticao na njegovu **večnu sudbinu**, svakako će uticati na njegovu **večnu nagradu!** Bog ne uzima olako one koji pričaju neistinu o njemu. On je odbio da čuje molitve Jovovih prijatelja ovom izjavom:

> " ...**da ne učinim s vama po vašoj ludosti, jer ne govoriste o meni pravo**" (Jov 42:8).

Collier's Encyclopedia o pomešanim hrišćanskim i platonskim doktrinama kod Avgustina kaže:

> "On pokazuje... aktivni, osetljivi um... koji sa optimističnim entuzijazmom istražuje svet uređenog savršenstva i lepota **koje mu je otkrila njegova neoplatonistička interpretacija hrišćanstva**."

Oni nastavljaju:

> "*De Trinitate* je glavnno Avgustinovo delo iz sistematske teologije... zamišljeno je kao **razmišljanje o beskonačnom biću Stvoritelja kao metafizički razvoj Atanasijeve doktrine trojstva**."
>
> "Pri prelasku sa **Vergilija i Cicerona** na **Plotina i Porfirija**, i sa tih filozofa na biblijsko i dogmatsko stanovište svoje zrelosti, **ranije faze** Avgustinovog života i misli su **apsorbovane i transformisane u kasnije faze.**"[112]

Collier's Encyclopedia o Avgustinovom trajnom uticaju na hrišćanstvo kroz vekove kaže:

> "Avgustinova teologija je dominirala u ranom srednjem veku; **neoplatonizam iz njegovog dela je postao uticajan u dvanaestom i trinaestom veku**; a pismenost i retorički aspekti njegovih dela su postali privlačni humanistima u vreme renesanse. **Kroz Lutera i Kalvina je Avgustinova teologija ponovo oživela**... Avgustinov uticaj je imao stalan značaj u ovom ili onom aspektu zapadne kulture, **sve do današnjeg dana**."[113]

Zaključak o Avgustinu

Kao zaključak prethodno rečenom u vezi Avgustinovog platonizma ćemo upotrebiti izjavu iz *Collier's Encyclopedia* i jednu katoličkog naučnika Ryana. *Collier's Encyclopedia* kaže:

> "**Neoplatonnizam** je glavni izvor odakle su crkveni oci crpeli **filozofske koncepte i jezik** kroz koje su formulisali dogmatsku strukturu **hrišćanske teologije** [odnosno pogled na Boga]. Obimna dela Svetog Avgustina **su obznanila veliki deo helenističke teologije** i... učenja **Plotina su posebno imala veliki uticaj na Avgustinovu misao**."[114]

Ryan, u vezi sa *Ispovestima* (*Confessions*), Knjiga 7, poglavlje 9, kaže:

> "U ovom sjajnom poglavlju Avgustin govori o tome kako je uveo **neoplatonističku filozofiju**, poredi je sa određenim biblijskim doktrinama i pokazuje zašto i gde se može koristiti. **Određene neoplatonističke doktrine su u skladu sa božanskim otkrovenjem u pogledu postojanja i prirode Boga**, a **neke od njih su relevantne čak i u vezi sa doktrinom trojstva**."[115]

Avgustin je imao dvadeset sedam godina kada je doktrina trojstva rođena u Konstantinopolju (381. n.e.). On nije bio tamo, ali je učinio mnogo da se ta greška produbi, što je uzrokovalo ozbiljno pomračenje hrišćanskog razumevanja Boga u sledećih hiljadu i šest stotina godina.

Greška opstaje!

Neverovatno je čitati istoriju vekova koji su usledili posle smrti apostola i shvatiti da se nije pojavio nijedan čovek koji bi uspešno proglasio

povratak Bou iz Biblije."Caru večnom, Neraspadljivom, koji se ne vidi, jedinom premudrom Bogu" (1. Tim. 1:17), koji ima bezgrešno začetog, ljudskog sina "**Čoveka** Hrista Isusa" (Luke 1:31-35; 1. Tim. 2:5). Kada pomislim na veliki broj zavedenih "crkvenih otaca" setim se reči starog pesnika "usamljeni jadi su retki - oni vole da idu u nizu - i prate jedan drugog u stopu". "Princ tame" je nadahnuo i istakao ljude koji su bili sledbenici i ljubitelji Platona, kako bi promovisali njegove pogrešne i nebiblijske poglede na Boga.

Na primer, 525. godine n.e., na zapadu je postao poznat "veliki naučnik i mislilac" pod imenom **Boetije**. On je bio Avgustinov sledbenik i promoter trojstva. O njemu Olson i Hall kažu:

> "Boetije je jedan od najuticajnijih ljudi u periodu ranog srednjeg veka i napisao je najmanje četiri... rasprave na temu **doktrine trojstva i ličnosti Isusa Hrista**. Ali poznat po svojoj uticajnoj knjizi 'O utesi filozofije', veliki rimski filozof i državnik je takođe bio i značajan tumač Avgustinove tradicije **trijadološkog mišljenja koji je upotrebljavao Aristotelijanske kategorije da ga objasni**. Boetije **i drugi slični njemu** su imali tendenciju da u većoj meri koriste **špekulacije** [evo opet te reči] od ranijih crkvenih otaca. **Srednjevekovni um** latinskog zapada **nije mnogo razlikovao** filozofiju i teologiju. **Sveto Pismo, Platon, Aristotel** i fino **logičko razmišljenje** su zajedno imali **značajnu, ako ne i podjednako važnu ulogu** u razvoju objašnjenja i odbrani **doktrina kao što su trojstvo i ličnost Hristova.**"[116]

Gibbons o njemu piše:

> "Boetije, koji je bio **veoma upućen u filozofiju Platona i Aristotela**, objašnjava jedinstvo u **trojstvu** putem nedostatka razlike između **tri osobe.**"[117]

Encyclopedia Britannica o Boetijevom platonizmu piše:

> "U 4. veku je **hrišćanin** Kalcidije pripremio komentar Platonovog **Timaja**, koji je imao veliki uticaj na srednjevekovno tumačenje **Timaja**. **Hrišćanski platonski teizam tog tipa, čiji je Boetije najbolji predstavnik,** baziran na čitanju **Timaja hrišćanskim očima**, je nastavio da ima jak uticaj u srednjem veku..." Oni takođe kažu: "U 3. veku su Kliment Aleksandrijski, a potom i Origen, učinili **platonizam** metafizičkim **temeljem** onoga što je definitivno trebalo da bude **hrišćanska** filozofija... **platonističke tendencije su nastavljene u Evropi u srednjem veku pod uticajem Sv. Avgustina i Boetija**." [118]

Boetije je bio jedan od pionira doktrine trojstva čega se hrišćanstvo danas tako pridržava. A koji su bili njegovi uticaji? *Collier's Encyclopedia*.

> "Boetijeve sopstvene filozofske ideje, koje kombinuju **neoplatonističke, stoičke i aristotelijanske uticaje**, su prikazane u njegovom poznatom dijalogu... u kojima je on primenio obeležja **aristotelijanske logike na dogme trojstva i inkarnacije**. Pitaforejska metafizika, koja je već prisutna u **neoplatonističkim izvorima koji su uticali na Sv. Avgustina**, su putem Boetijevih rasprava preneti u srednji vek na nedvosmislen način..." [119]

Dakle, opet vidimo otiske Platonovih prstiju na doktrini trojstva! Od Boetija pa do današnjeg dana, broj onih koji su **dodali svoj sopstveni "pogled" na doktrinu trojstva** je toliko veliki da bi bili pomenuti. Značajan je Fotije (oko 890.), vizantijski patrijarh koji je dobar predstavnik **istočne** trijadološke misli u svom vremenu. Olson i Hall o njemu kažu:

> "Kao i Boetije, Fotije je bio veliki učenjak koga su nazivali **'učenim humanistom'** zato što je bio ogrezao u **filozofiji** i klasičnoj litaraturi **kao i u biblijskim**... izvorima hrišćanske misli. **Fotije daje definitivne argumente istočne crkve protiv zapadne doktrine trojstva**..."[120]

Rad na trojstvu se nastavlja i u drugom milenijumu nove ere. O Anselmu Kenterberijskom (1033-1109.) Olson i Hall kažu:

> "**Anselmo je pokušao da ispravi jeresi u vezi trojstva i bacio je malo racionalnog svetla na misteriju. Anselmo je nastavio Avgustinijansku tradiciju trijadološke misli i dodao joj** potpuno skolastičku 'notu'. Anselmova razmišljanja o trojstvu su imala veliki uticaj na srednjevekovnu katoličku **dogmatsku odbranu trojstva**... koja je zvanično formulisana na dva sabora; Latern IV, 1215. i Firentinskom, 1438-1445."[121]

Ričard iz Sv. Viktora (oko 1150.) "daje **novi način razmišljanja o jedinstvu trijadoloških osoba** koji će se tokom njegovog života i kasnije smatrati skoro jeretičkim, **ali koji je široko prihvaćen u savremenom svetu hrišćanskog trijadološkog razmišljanja**. Ričardove **fine ispravke i podešavanja** Anselmove verzije Avgustinijanskog psihološkog modela

trojstva su **ponovo otkrivene i upotrebljene u dvadesetom veku** sa porastom popularnosti društvenog modela božanske ljubavi, **posebno među protestantima**."[122]

A tu je i ljubimac crkve, (sveti) Toma Akvinski (oko 1225-1274.), dominikanski fratar, rođen u Italiji. O njemu Olson i Hall kažu:

> "Toma Akvinski predstavlja vrhunac srednjevekovne skolastičke i **spekulativne** teologije. Njega su pape proglesile 'anđeoskim doktorom crkve', a **njegova teologija je na saborima proglašena obaveznom u katoličkoj misli**."

U vezi njegovog doprinosa doktrini trojstva oni kažu:

> "Tomi Akvinskom je doktrina trojstva pružila odlično meljivo za filozofsko-teološki **spekulativni** mlin. Celokupni prikaz **trijadološkog doprinosa** Tome Akvinskog je zauzeo mnogo više prostora nego što je ovde dozvoljeno. Skoro bez sumnje, **verzije jedinstva i multipliciteta trojnog bića Boga koju daje Toma Akvinski** je najbliža **avgustinijasko-Anselmovoj verziji**, ali je on takođe hteo da oda počast **viktorijanskoj** [Viktor] **verziji**".

A koji je bio izvor tog filozofskog uticaja? Olson i Hall nam govore.

> "**Filozofije Platona i Aristotela su našle mesto u teološkom sistemu Tome Akvinskog**, kao i naizgled **konkurentne trijadološke vizije** Anselma i Ričarda iz Sv. Viktora. Toma Akvinski je bio teološki genije..." [123] [Evo još Platonovih otisaka na doktrini trojstva!]

Harper Collins Encyclopedia of Catholicism kaže, "Tomia velika želja da drugima pruži ono o čemu je razmišljao" ga je navela da "**intenzivno, čak i smelo koristi svakog autora koji ga može dovesti do istine, bilo da je hrišćanin ili paganin**." Oni kažu, "od Avgustina i pseudo-Dionisija je primio **mnogo elemenata neoplatonizma**". Ali obratite pažnju na ovu izjavu: "U decembru 1273. godine je, međutim, imao mistično iskustvo čija ga je snaga **toliko nadjačala da više nije mogao da piše**."[124] Pitanje: Da li je to mogao biti Sveti Duh koji je "nadjačao" čoveka koji je pisao jeretičke doktrine naučene od pagana? Ja mislim da ne!

O paganskim uticajuma na Akvinskog *Encyclopedia Americana* kaže:

> "On najviše koristi dela **Aristotela i sv. Avgustina**, ali citira nebrojeno mnogo drugih ljudi: **velike Grke i Rimljane** kao što su **Sokrat, Platon, Plotin, Ciceron i Seneka**..." [A šta je sa jevrejima pod imenom Isus, Petar, Jovan, Pavle, Jakov? Oni se ne pominju!] Oni nastavljaju: "**dodajući svoje sopstvene velike doprinose - on stvara novu sintezu** kako u filozofiji, tako i u **teologiji.**" [125]

Ali da li je Akvinski "dodajući svoje sopstvene velike doprinose", preko 900 gofina posle Nikejskog sabora, konačno obrazovao doktrinu trojstva i zaključio je? Nikako! Olson i Hall kažu:

> "**Još uvek postoje pitanja u vezi pogleda Akvinskog na trojnost Boga** ... **Akvinski je izgleda produbio probleme trijadološke teologije na zapadu.**"[126]

I dve stotine godina posle "velikih doprinosa" Akvinskog doktrini trojstva, još uvek se sazivaju sabori kako bi se **pokušalo da se ona definiše**. U vezi sa tim Olson i Hall kažu:

> "Dva ekumenska sabora koja su se bavila **trojstvom** su održana na latinskom zapadu (grčki istok ih nije priznao) tokom **razvijenog srednjeg veka**: Četvrti lateranski sabor (1215.) i Sabor u Firenci (1438-1445.)." [Obratite pažnju: Trajao je sedam godina!] "**Oba su pomogla u rešavanju određenih debata oko detalja doktrine Trjstva.** Uglavnom, razvijeni srednji vek u Evropi **nije bilo vreme velike kreativnosti u pogledu trijadološke misli**, ali je to bilo vreme kada su se određeni hrišćanski mislioci **vratili rigoroznom ispitivanju i konstrukciji doktrine trojstva** koristeći sredstva božanskog otkrovenja i **ljudskog razuma**."[127]

Neverovatno je to što **hiljadu godina** pošto je doktrina trojstva formulisana u Konstaninopolju (381. godine) ovi trijadolozi još uvek nisu bili u stanju da se usaglase. Obratite pažnju na izjavu u vezi sa "sredstvima božanskog otkrovenja i ljudskog razuma" koju daju Olson i Hall. Ja verujem božanskom otkrovenju, ali "ljudski razum" može biti poguban. Podseća me na priču o ženi koja je pošla sa svojim mužem kod lekara zbog njegovih srčanih problema. Lekar joj je rekao da mu da malu količinu strihnina. Ona ga je zamolila da joj kaže tačnu količinu, a on je rekao "koliko može da stane na novčić od pedeset centi". Kada su se vratili kući ona nije mogla da pronađe pedest centi, ali je **zaključila** da dva novčića od dvadest pet centi čine pedeset centi, pa je nasula na dva takva novčića, dala mu i postala udovica! Čuvajte se "ljudskog razuma".

Reformatori i doktrina trojstva

O vremenu neposredno pre "reformatora" Olson i Hall kažu:

> "Srednjevekovna teologija na zapadu je uglavnom bila vreme **uređivanja doktrine trojstva** u oviru katoličko-ortodoksne tradicije koja vuče korene od ranih crkvenih otaca, a posebno Avgustina. Odnosno, **napravljeno je nekoliko velikih koraka u kreativnom razmišljanju o trojstvu**... Na kraju srednjeg veka i neposredno pre velike reformacije iz 16. veka, renesansnim humanističkim hrišćanskim misliocima Evrope, kao što je Erazmo Roterdamski (1466-1536.), **je bilo dosta** onoga što su smatrali **preterano sitničavim argumentima** skolatičke teologije iz srednjeg veka. Renesasni **humanistički reformatori** u crkvi su izbegavali **špekulativne konstrukcije trijadološke doktrine** u korist '**praćenja Hrista**'. Iz **čistog gađenja** ... je izgledalo da će ovi hrišćanski humanisti odbaciti **sva teološka razmišljanja**. **Upravo su u takvo okruženje stupili Martin Luter i ostali protestantski reformatori**." [128]

Protestantski reformatori i trojstvo

Protestantski reformatori su uglavnom smatrali da je doktrina trojstva rešena stvar i odbijali su da preispituju njen suštinski sadržaj koji je dat u Nikejskom učenju i koji je razrađen u Avgustinovim delima. Njihov stav je sažet u ovoj izjavi u *New International Encyclopedia*:

> "U vreme reformacije, protestantska crkva je preuzela doktrinu trojstva **bez ozbiljnijeg preispitivanja.**"[129]

Međutim, postojala su pitanja i sumnje. Vodeći protestantski reformatori su bili kritički nastrojeni, sa različitim stepenima oštrine, prema onome što su smatrali **previše špekulativnim i previše detaljnim** razvojima trijadološke dogme.

Martin Luter (1483-1546) se često smatra glavnim vođom protestantske reformacije u šesnaestom veku. Pre i pošto je zakucao svojih "devedeset i pet teza" na crkvena vrata u Vitenbergu u Nemačkoj 1517. godine, on se borio protiv srednjevekovne teološke tradicije naglašavanja **logike i spekulacija** u doktrinarnim pitanjima, ali se takođe borio protiv sopstvenih sledbenika i drugih protestanata koji su želeli da odbace svaki aspekt crkvene tradicije, **uključujući i Nikejsko učenje i doktrinu trojstva**.

Luter je sumnjao u rad srednjevekovnih teologa. On je skolastičku metafiziku označio kao "zavodnicu" (nekad prevedeno i "kurva") i izražavao želju da se cela metafizička nauka "razapne" **u potrazi za Bogom**. On je duboko u sebi znao da ne treba pratiti teologiju crkvenih otaca. On je o njima rekao "**Kada je Božja reč došla do otaca, to je kao kada bi mleko bilo procеđeno kroz vreću za ugalj, pa mleko mora postati crno i pokvareno**."[130] On je trebao da prati svoje srce. Pred kraj svog života, kada su ga pitali da li žali što je napustio rimokatoličku crkvu, kažu da je Luter rekao da se jedino plaši da je nije dovoljno napustio. Koliko je samo bio u pravu! Kada je spašavao hrišćanstvo od pogrešnih doktrina u vezi čistilišta, obožavanja sveca i anđela, slabosti... postojala je još jedna dokrtina koju je, bilo zbog nedostatka hrabrosti ili razumevanja Biblije, propustio da odbaci! Hrišćanstvo Luteru duguje

zahvalnost, ali zbog dve stvari je sjaj njegovog nasleđa umanjen, njegovog sramnog antisemitizma i "Origenove platonske doktrine trojstva!" Istorija svedoči da je Luter bio hrabar i razuman čovek. Ali je zbog trojstva bio spreman da odbaci sposobnost rezonovanja koju mu je dao Bog. On je izjavio:

> "**Kako se odvija odnos unutar trojstva** je nešto u šta moramo da verujemo, jer je čak i anđelima, koji ga neprestano posmatraju sa divljenjem **on nedokučiv. A svi koji su hteli da ga shvate su polomili vratove pokušavajući.**"[131]

Tužno je da je, i pored svih svojih sumnji, Luter potvrdio da spasenje zavisi od verovanja u trojstvo. O toj doktrini je rekao:

> "Ovo je vera; tako nas vera uči; ovde je vera. Naravno, mislim na hrišćansku veru koja je utemeljena u Svetom Pismu. Ali onaj ko ne želi da veruje Svetom Pismu i želi da ide gde ga razum povede - pustite ga da ide... **Ovo znači, ili verovati ili biti izgubljen**."[132] [Pitanje: "Gde je to Sveto Pismo?"]

Prethodne Luterove izjave me podsećaju na komentar koji je često izgovarao pokojni ugledni dr Adrian Rogers, "**Definiši** trojstvo i izgubićeš razum, **poreci** trojstvo i izgubiš dušu". Naravno da ovo nije niti odgovorno, niti biblijski.

Ulrich Zwingli (1484-1531) i Jean Calvin (1509-1564) su bili dvojica osnivača i vođa ranog "reformisanog" ogranka protestantske reformacije. Cvingli je bio pokretač reformacije u Švajcarskoj i došao je do mnogih ideja sličnih Luterovim u vreme kada je Luter radio u Nemačkoj. Kao i

Luter, Cvingli je potvrdio neophodnost korišćenja **vanbiblijskih termina** kako bi se zaštitila ortodoksna učenja o Bogu, i odbranio autoritet ranohrišćanskih učenja o Bogu i Hristu, i dogma trojstva. **Upozorenje:** Odstupanje od Biblije kako bi se dokazala doktrina je recept za grešku!
Trijadološki pisci Frank Viola i George Barna u svojoj knjizi Pagan Christianity kažu:

> "Ni u jednom trenutku **Luter ili bilo koji drugi veliki reformator** ne pokazuju želju da se vrate principima crkve iz prvog veka. **Ovi ljudi su samo reformisali teologiju katoličke crkve**" (str. 55). "... Luter, Cvingli, Kalvin su doprineli uvođenju mnogih pozitivnih praksi i verovanja u hrišćansku veru. **U isto vreme, oni nisu uspeli da nam pruže potpunu reformaciju**" (str. 61).

Kalvin, reformator u švajcarskom gradu Ženevi, je stupio na scenu oko dvadeset pet godina posle Lutera i Cvinglija i oni su imali veliki uticaj na njega. U vezi doktrine o Bogu, izgleda da Kalvin traži neko srednje rešenje, ali ga ne nalazi. On u isto vreme kritikuje one koji poriču trojstvo, optužujući ih da su odgovorni za skoro svu jeres, ali sa druge stane osuđuje metafizičke špekulatore koji nisu zadovoljni jednostavnom verom iz Novog Zaveta i rane crkve i skreću u "letimične **špekulacije**", u pokušaju da prodru u skrivenu misteriju.

Ali pod uticajem platonista iz prošlosti, Kalvin upada u zamku trojstva. On sa odobravanjem citira Grigorija Bogoslova i govori da Avgustinovo delo *De Trinitate* pruža sve što je potrebno da bi se zaista razumelo trojstvo.

Olson i Hall o ovome kažu:

> "Kalvin je verovao da napadi na nikejsku doktrinu trojstva od strane njegovih protivnika... podrivaju samo evanđelje. Za njega je **trijadološka ispovest** neophodna kako bi se izrazilo i sačuvalo verovanje u spasenje i Isusa Hrista. **Kalvinove formulacije doktrine trojstva često pokazuju uticaj Avgustina**..." [sledbenika pagana Platona i Plotina].

Trijadolog Charles Ryrie o Kalvinovim verovanjima kaže:

> "Izgleda da je Kalvin smatrao da je ideja **večnog stvaranja Sina komplikovana, ako ne i neupotrebljiva**, iako je nije porekao" (*Basic Theology*; str. 66).

Međutim, Žan Kalvin je počinio jedan nasilan i nehrišćanski čin koji baca sumnju na sva njegova učenja. Ozakonjeno ubistvo!

U Kalvinovo vreme se pojavilo nekoliko "radikalnih" protestantskih reformatora. Jedan od njih je španski lekar, Miguel Serveto (1511-1553.). Serveto je i sam bio vrsta trijadologa čiji su pogledi na trojstvo evoluirali tokom njegovog života i nisu bili potpuno dosledni. Njegova formulacija doktrine je bila kombinacija sabelijanizma i subordinacionizma. Iako su neki nazivali Serveta anti-trijadologom, on je zapravo bio antinikejski nastrojen, odnosno on "**nije predlagao odbacivanje doktrine trojstva,** već **ispravljanje grešaka** skolastičkih i Nikejskih formulacija". [133]

Dr. Miguel Serveto je izdao dve knjige protiv dogme trojstva 1531-1532 godine. 1553. godine je objavio svoje veliko delo pod naslovom *Obnova*

hrišćanstva. Tokom četvrte i pete decenije šesnaestog veka Serveto je obilazio protestantske gradove Evrope pokušavajući da izazove vodeće reformatorske teologe na debate o trojstvu. Njegov uticaj je postao toliki da su se Kalvin i ostali ozbiljno zabrinuli za budućnost protestantske reformacije u okviru trijadološke ortodoksije.

Serveto je u nekoliko navrata pokušao da nagovori Kalvina da prisustvuje javnoj debati o dogmi trojstva, a posebno o tome da li je ona biblijska i razumna. Kalvin se dopisivao sa Servetom i ozbiljno ga upozorio na nedvosmislen način da se kloni Ženeve. Sedam godina pre toga, Kalvin se zarekao u pismu prijatelju da "ako on dođe ovde... neću mu dozvoliti da ode živ". Kalvin je imao moć da ostvari svoju pretnju. On je bio imenovan "gospodarom" Ženeve, koja je postala prestonica reformisanih crkava i neka vrsta teokratskog modela. Građani su bivali ukoreni, čak i kažnjavani ako ga nisu oslovili sa "gospodar". Iako je Kalvin bio sitne građe, nežan i bolešljiv, on je priznao da ima nasilan temperament i ni malo tolerancije za kritike.

Iz nepoznatih razloga, u nedelju 13. avgusta 1553. Serveto se pojavio u velikoj crkvi u kojoj je Kalvin držao službu svake nedelje. Kada ga je prepoznao, Kalvin je naredio da bude uhapšen i izveden pred sud. Ranije te godine, 4. aprila, Kalvin je pozvao katoličke inkvizitore da ga uhapse u Francuskoj, ali ih je Serveto nadmudrio i pobegao. Ovog puta nije mogao da pobegne. Tokom sledećih sedamdeset i pet dana Kalvin je sa još **trinaest protestantskih sveštenika** pod nazivom "Uvaženo društvo sveštenika" i članovima "Malog ženevskog sabora" sproveo intenzivnu doktrinarnu istragu o Servetu i njegove dve glavne knjige. On je osuđen

na smrt zbog učenja koja je Kalvin nazvao "delom bezbožna huljenja, delom profane i sulude greške, a u celini strana Božjoj reči i ortodoksnoj veri". Sa tim su se svetovne vlasti složile.

Serveto je živ spaljen u okolini Ženeve u podne 27. oktobra 1553. godine. (Kalvin je pokušao da sabor sveštenika ubedi da promene način izvršenja kazne u obezglavljivanje, ali su oni odbili). Autor Marian Hillar opisuje scenu:

> "Serveto nije pošteđen okrutnosti na lomači koja je napravljena od svežanja sirovog drveta koje je bilo još zeleno, sa granama koje su još imale lišće. **Na glavu mu je stavljena kruna od slame poprskana sumporom.** Postavljen je da sedi na panju, a telo mu je bilo vezano za stub gvozdenim lancem. Njegov vrat je bio vezan debelim konopcem. Na taj način **Serveto se pekao na tihoj vatri** oko pola sata dok nije umro. Pored njega je postavljena na lancu kopija njegove (poslednje) knjige. Pod velikom masom ljudi koja je prisustvovala smaknuću, dželat je bakljom zapalio drva koja su okruživala žrtvu. Plamen se uskoro proširio i zahvatio njegovo mršavo telo. Neko vreme je jeretik vrištao od bola. Neposredno pre nego što je izdahnuo... on je uzviknuo glasnim i prodornim glasom, 'Isuse Hriste, **Sine večnog Boga**, smiluj mi se'."[134] [On je ovo rekao verovatno zato što se setio da su mu nekoliko sati pre toga sveštenici ponudili **vešanje** ukoliko im izrekne reči "Isus Hrist, **večni Sin Božji**"].

Posle njegove smrti, vodeći reformatori Nemačke i Švajcarske su čestitali Kalvinu i Ženevi što su protestantizam oslobodili napasti. [132] Žan Kalvin,

"gospodar Ženeve", se nikada nije ogradio od učešća u ovom podlom činu. Uprkos besnom protestu protiv Servetovog pogubljenja kada su se vesti kao požar proširile Evropom, Kalvin je tvrdoglavo odbijao da se pokaje zbog tog dela do kraja svog života. Naprotiv, sledeće godine je objavio knjigu u kojoj brani svoja dela govoreći:

> "**Ko god smatra da je učinjena nepravda prilikom kažnjavanja jeretika i bogohulnika sebe čini saučesnikom u njihovom zločinu i podjednako je kriv**. Ovde ne postoji pitanje o autoritetu čoveka; Bog je taj koji govori... On to zahteva od nas... da **se borimo** za Njegovu slavu."[135]

Oni koji su sledbenici Kalvina i njegovih nebiblijskih doktrina neka se nadaju, za njegovo dobro, da Bog priznaje njegovu doktrinu "**bezuslovne** večne sigurnosti". Jer od kada je **ubistvo** prihvatljiv način za postupanje sa onima koji se ne slažu sa tobom, doktrinarno ili na drugi način, niti je Serveto samo tačka na radaru Kalvinovog života. Ranije, 1547. godine, Ženevljanin Jacques Gruet se usprotivio tiranskoj moći Kalvina i sabora sveštenika. Zbog ovoga i optužbe da je bio uključen u zaveru Francuske da zauzme Ženevu, po nalogu Kalvina i drugih sveštenika, Gruet je uhapšen, osuđen i obezglavljen. Još jedan incident je uključivao bivšeg rimokatoličkog monaha Jerome Bolseca, koji je privremeno prešao u protestantizam i preselio se u Ženevu. 1551. godine **on je govorio protiv Kalvinove doktrine bezuslovne predestinacije**. Zbog ovoga je uhapšen, utamničen i sudio mu je ženevski sabor. **Kalvin je pokušao da izdejstvuje smrtnu presudu**, ali nije uspeo, samo zato što su se tome usprotivile druge švajcarske crkve. Ne zna se, a samo će večnost pokazati, koliko je dobrih ljudi stradalo pod nogama ljudi kao što su

Atanasije, Teodosije, Kalvin, itd, ljudi koji su im mogli pomoći da nađu pravi put samo da su slušali! Upravo zbog takvih dijaboličnih činova iz prošlosti mi je urednik poznatog hrišćanskog časopisa rekao, "**Gospodine Hemphill, u drugom vremenu bili biste spaljeni na lomači zbog toga što ste napisali ovu knjigu**."

Evo važnog istorijskog događaja. 1903. godine, na 350. godišnjicu Servetove smrti, **grupa daljih rođaka Žana Kalvina i ženevskih kalvinista** se sakupila na mestu Servetovog smaknuća i ceremonijalno se ogradili od uloge njihovog prethodnika u smrti španskog mučenika. I na još veću Kalvinovu sramotu, oni su podigli spomenik u vidu granitnog bloka visokog tri metra, koji još uvek tamo stoji. Na jednoj strani piše "27. oktobra 1553. godine je na lomači umro Miguel Serveto od Vilneva od Aragona, rođen 29. septembra 1511. godine". Sa druge strane piše "Kao poštovaoci i zahvalni sinovi Kalvina, našeg velikog reformatora, **ograđujući se od njegove greške, koja je greška njegovog vremena**, i u skladu sa istinskim principima reformacije i Evanđelja, pridržavajući se slobode savesti, podižemo ovaj spomenik iskupljenja 28. oktobra 1903. godine".[136] A šta je bila Kalvinova greška? On je ubio hrišćanina, koji nije bio "trijadolog", koji se usudio da se ne složi sa njim oko nekih detalja! Da li je Serveto bio hrišćanin? Poslušajmo istoričara Philip Schaffa, koji je sam trijadolog, koji piše, "očigledno je da je on obožavao Isusa Hrista kao svog Gospoda i Spasitelja."[137] Da li je Kalvin bio hrišćanin? Poslušajmo Mesiju Isusa "Po tome će svi poznati **da ste moji učenici**, ako budete imali **ljubav među sobom**" (Jovan 13:35).

Od kraja reformacije do danas

U ovoj knjizi neću ulaziti u detalje svega što se dogodilo u vezi sa doktrinom trojstva (i za i protiv) od kraja reformacije do danas. Drugi su to dobro uradili i, budući da to nije moj cilj, to ću prepustiti njima. [138] U vezi rada trijadologa "za" ovu doktrinu, Olson i Hall daju ove zanimljive izjave.

> "Na kraju ere reformacije doktrina trojstva ulazi u period **zanemarenosti i opadanja**. ..doktrina trojstva je **slabila** zbog velike zanemarenosti ili zadovoljstvom tradicionalnim formulama. Ponekad bi hrišćanski teolog napisao članak, trakt, ili raspravu u vezi sa samom doktrinom ili nekim aspektom **trojnosti** Boga koji je pokrenuo novo pitanje ili **ukazao na novu ili zaboravljenu** perspektivu. Do početka dvadesetog veka doktrina trojstva je počela toliko da **slabi** bilo zbog benignog zanemarivanja ili skepticizma **da se pojavila opasnost da postane beskorisna relikvija u muzejima prašnjavih teoloških knjiga.**"[139]

U sadašnjem vremenu postoji mnogo ljudi, netrijadologa i antitrijadologa, koji su "protiv" doktrine Trojstva, i iako se ponekad činilo da su možda stali na noge, njihovi napori nisu urodili plodom. Neki od njih su engleski pesnik John Milton (1608-1674), engleski prosvetitelj John Biddle (1615-1662), engleski pisac John Locke (1632-1704), poznati engleski naučnik ser Isak Njutn (1642-1727), voljeni pisac himni Isaac Watts (1674-1748), engleski teolog Samuel Clarke (1675-1729), treći predsednik Sjedinjenih Država Thomas Jefferson (1743-1826), i nemački teolog Freidrich Schleiermacher (1768-1834). Neki engleski kritičari doktrine trojstva su zaista predstavljali izazov za nju u

sedamnaestom i osamnaestom veku, ali su osujećeni zakonima o bogohuljenju pod kojima se "jereticima" moglo suditi. Određeno olakšanje su dobili donošenjem "Akta o toleranciji" 1689. godine. Posmatrajući sadašnje stanje hrišćanstva, moram se složiti sa onim što kažu trijadolozi Viola i Barna, "**Konstantin je još uvek živ i zdrav u našim umovima**". I kada o hrišćanskom obrazovanju kažu, "**Atina je još vek u njegovoj krvi**."[140] Razlog tome je što je Platonova **ideja** da je bog trojstvo kao bakterija koja nastavlja da širi zarazu u umovima ljudi.

Trijadolozi Olson i Hall završavaju svoje delo, The Trinity, ovim rečima:

> "Diskusije i objašnjenja u vezi trojstva možda nikad neće zaista nestati.. Ta doktrina, **makoliko bila teška za objašnjavanje** nastavlja da **fascinira teologe**. Jer **u njoj, u toj misteriji trojstva**, diskusija će možda dovesti do prihvatanja **potpunosti postojanje Boga** i nas samih."[141]

Ovo su poznati naučnici i ja poštujem njihova mišljenja. Međutim ja imam drugačije predviđanje. Platonska doktrina trojstva će biti biblijski i istorijski toliko diskreditovana, a njeno demonsko poreklo toliko ogoljeno, da će **hrišćani bežati od nje!** Kao što je veliki hrišćanski mislilac i naučnik Isak Njutn rekao svom prijatelju (oko 1725.) "**doći će vreme kada će doktrina inkarnacije biti prepoznata kao apsurd i kao transupstancijacija**"[142] [verovanje da hleb i vino postaju **stvarno** telo i krv Isusa u katoličkoj misi].

Veliki đavo stoji iza vekovnih pokušaja da se Bogu oduzme njegova slava, ali su njegovi dani odbrojani kao i dani njegovih doktrina!

Šta Luter kaže o crkvenim ocima

"Kada je reč Božja došla do [grčkih] *crkvenih otaca, to je kao da je mleko proceđeno kroz vreću za ugalj, pa je mleko moralo postati crno i pokvareno"*

Martin Luter - reformator
(Adolph von Harnack; History of Dogma; Vol. 2; str. 7)

14. Proročanski poziv za promenu

> ,,I ponizi se **narod moj**, na koji je prizvano **ime moje**, i **pomole se**, i **potraže lice moje**, i **povrate se od zlih puteva** svojih" (2. Dnevnika 7:14a).
>
> ,,Tada koji se boje Gospoda govoriše jedan drugom, i pogleda Gospod, i ču, i napisa se knjiga za spomen pred Njim **za one koji se boje Gospoda i misle o imenu Njegovom**" (Malahija 3:16).
>
> ,,I Isus **napredovaše u premudrosti** …" (Luka 2:52a).

Dijagnostikovanje slučaja

Ukoliko ste temeljno i sa molitvom pročitali prethodna poglavlja, verujem da ćete se sa mnom složiti oko toga da Isusova današnja crkva ima ozbiljan problem. Uradili smo magnetnu rezonancu na Svetom pismu i rendgenskim zracima smo snimili Svetog duha i ustanovili rak kao dijagnozu. A taj rak je **lažna doktrina**. Apostol Pavle je pronašao rak lažne doktrine u hrišćanskoj crkvi u Korintu, koga su prouzrokovala učenja dvojice ljudi, Imeneja i Filita, i upozorio Timotija, ,, I reč njihova kao živina toči: među kojima je Imenej i Filit". Rak nije bio toliko ozbiljan kao onaj koji pogađa današnje hrišćanstvo, jer se bavio vremenom kada se vaskrsenje dogodilo, ali ovaj današnji rak se tiče osnovnih i najvažnijih biblijskih istina, **identiteta Boga**! Rak u Korintu je omao dva ozbiljna simptoma **„A poganih praznih razgovora kloni se; jer najviše pomažu u bezbožnosti"** (stih 16) **i „smetaju veru nekih"** (stih 18).

Možete se zapitati: „Da li hrišćanstvo može da bude u jednom takvom ozbiljnom problemu?" Biblijski odgovor glasi „Da". Crkva Laodikeje, koju mnogi koji proučavaju Bibliju smatraju vrstom hrišćanstva na kraju vremena, pod x-zracima Božanske vizije pojavila se ovako:

> „Jer govoriš: Bogat sam, i obogatio sam se, i ništa ne potrebujem; a ne znaš da si ti **nesrećan**, i **nevoljan**, i **siromah**, i **slep**, i **go**" (Otkrovenje 3:17).

Populaciju na Zemlji danas čini oko šest i po milijardi ljudi, od kojih jednu trećinu čine „hrišćani". Ali pogledajte šta stoji u stihu 12:9 Otkrovenja:

> „I zbačena bi aždaha velika (sa zemlje), stara zmija, koja se zove đavo i sotona, koja vara **sav vasioni svet**."

Značajno je to što Jovan nije rekao „dve trećine sveta", što je jaka indikacija da je i hrišćanstvo do neke mere bilo „prevareno".

Posmatranje simptoma

Baš kao što su postojali simptomi raka u Korintu, postoje i simptomi doktrinalnog raka u sadašnjem hrišćanstvu. Ja volim svoju hrišćansku porodicu i ne želim da preširokom četkom farbam, ali današnja crkva je ozbiljno obolela. Baš kao što Frank Viola i George Barna kažu:

> „Imamo starešine, sastajemo se u kući, imamo zaposleno sveštenstvo, okupljamo se svake Nedelje i propovedamo evanđelje. **Ali nema požurivanja moćnog vetra!**" [1]

Evo i nekoliko simptoma koje sam uvideo:

- Sveštenici napuštaju službu zbog odgovaranja i frustracije.
- Propovednici piju, koriste se vulgarnostima i padaju u moralni greh.
- Crkve koje su nekada bile prepune, sada su poluprazne nedeljom ujutru a dešava se i da otkazuju službe.
- Crkve nemaju moć ubeđivanja u svojim službama, gde se vrlo malo molitve može čuti.
- Crkve koje su zamenile pomazano pevanje i biblijsko propovedanje zabavom. Glavni upravnik i njegov zamenik velike pentekostalne denominacije dali su otkaze pre nekoliko godina, obratili su se velikoj gomili ljudi na nacionalnoj konferenciji za štampu i rekli da ih njihove crkvene službe podsećaju na emisije tipa Američki idol.

Hrišćani koji su izgubili revnost za pobedu duše i koje taj gubitak ne brine. Kao rezultat toga, na Južnobaptističkoj konvenciji rečeno je da 9000 crkava nije krstilo nijednog preobraćenika u 2007. godini. (Bar to priznaju i pokušavaju da unesu promenu).

Ovo je sve što se do sada moglo zapaziti u „findamentalnim" crkvama, „koje veruju u Bibliju", a da ni ne pominjemo neizrecive stvari koje se dešavaju u „liberalnim" denominacijama, koje u svojim redovima imaju gejeve i lezbejke, itd. Na primer, veliki naslovni članak u Nešvilskim novinama pod nazivom Tennessean, nosi naslov: **Prezbiterijanske vođe dozvoljavaju politiku gej sveštenstva** (vođe prezbiterijanske crkve, SAD). A. W. Tozer, američki sveštenik iz dvadesetog veka i autor, rekao

je: ,,Društvo ne može da se uzdigne iznad svoje religije a religija ne može da se uzdigne iznad koncepta boga tog društva." Hrišćanstvo je prigrlilo paganski koncept da je večni Bog inkarniran kao čovek, pokorni Nazarećanin, **čovek koga se oni ne plaše!** Naše obožavanje Boga i služenje Istom, mora biti bazirano na dvema stvarima: srcu punom ljubavi prema Njemu, i strahu od Boga koji prepoznaje ko je On zapravo. Ovo je upravo razlog zašto je Isus rekao da je najveća od svih zapovesti **znati da je Bog „jedan" i voleti Ga** ,,svim svojim **srcem**, svom svojom **dušom**, svim svojim **umom** i svojom **snagom**" (Marko 12:29-30). Činjenica je da strah od Boga udaljava od greha, a ljubav prema Njemu dovodi do obožavanja i službe.

Napredovati kod Boga

Molim vas pogledajte u bar tru stiha na početku ovog poglavlja. ,,I Isus napredovaše u premudrosti i u rastu i u milosti kod Boga…" Dve stvari su očigledne u ovom stihu. Prva stvar koja je očigledna jeste da Isus nije napredovao kod sebe. On nije otišao u planinu, ,,i celu noć se molio" sebi. On je ,,napredovao" kod onog kome se molio, kod **svog Boga**!

Druga stvar kojom nas ovaj stih uči jeste da ukoliko je Isus, naš Mesija, ,,napredovao kod Boga", onda to možemo i mi. Ali u hrišćanstvu, mi se moramo otarasiti Platona i njegovih doktrina kako bismo to uspeli. Pogledajte stih 5:2 Poslanice Efescima:

> ,,I živite u ljubavi, kao što je i Hristos ljubio nas, i predade sebe za nas u prilog i žrtvu Bogu na slatki miris".

Sada pogledajte stih 2:15 Druge poslanice Korinćanima u Novoj poboljšanoj Bibliji:

„**Jer mi smo Bogu miris Hrista**."

Sada ću vam postaviti pitanje. Da li biste prihvatili da budete intimni sa vašim supružnikom ukoliko miriše na drugog ljubavnika? Nikako! Ni Bog ne prihvata prisnost od nas kao hrišćana, kada pratimo učenja Platona a ne Hrista, i kad na sebi imamo miris izopačenog Grka na nama! Ukoliko jeste, onda to svedoči o Njegovom strpljenju sa našim neznanjem i samovoljom u vezi sa ovim stvarima.

Adresa oživljavanja

Deveto poglavlje Dela apostolskih počinje: „A Savle još dišući pretnjom i smrću na učenike Gospodnje pristupi k poglavaru svešteničkom…" A deseti stih nam govori: „ A u Damasku beše jedan učenik, po imenu Ananija." Bez sumnje, Ananija je čuo velika oživljavanja u Jerusalemu i Samariji o kojima se govori od drugog do osmog poglavlja, prilikom kojih je hiljade ljudi spaseno. Međutim, nikakva oživljavanja nisu pomenuta u Damasku. Ja verujem da se Ananija, poput većine dobrih hrišćana, molio za to da Bog učini nešto u njegovom gradu. Bog mu se u viziji obratio i dao mu adresu (stih 11), **adresu oživljavanja!** Jednim suverenim činom, Bog je zbacio Savla sa svog konja na putu do Damaska i doveo do promene u njegovom srcu. Zatim je Bog rekao Ananiji da je on na određenoj adresi i „gle, on se moli Bogu." Adresa u „pravoj" ulici bila je **adresa oživljavanja,** jer je Savle postao veliki apostol Pavle, hodajuće oživljavanje i moćni duhovni pobednik za Boga! Podsetnik u Delima nam govori o njegovim putovanjima od grada do grada, gde je on

ili imao oživljavanje ili pobunu i ,,okrenuo je svet natraške" za Hrista (Dela 17:6). I da, oživljavanje je došlo do Damaska dok je Savle ,,hrabro propovedao u Damasku u Isusovo ime" (Dela 9:27).

Obratite pažnju na to da je Savle spasen, i da je oživljavanje nastupilo suverenim činom Božijim. Niko nije svedočio Savlu pre njegovog preobraćenja, ali ga je crkvenom molitvom, **Bog uzeo pod svoje!** Oživljavanje koje nam je potrebno za ovo vreme pred kraj, neće doći putem zabave. Niti se može razrešiti, **mora se molitvom rešiti.** Razmotrite šta je rečeno o Apostolima nakon što je Isus otišao na nebo, u poslednjem stihu Markovog evanđelja:

> ,,I oni su nastavili dalje, propovedali svuda, **što je sa njima i Bog radio,** i potvrdili reč pratećim znacima."

Danas postoji očajnička potreba da sa današnjim hrišćanstvom u svetu koji mre ,,radi Bog"! Ali neka vam bude jasno da veliki doktori neće izvoditi operaciju bez čistih instrumenata. Niti će On svoju moć usmeriti ka izgradnji našeg carstva umesto Svog. Bog nam je dao adresu za oživljavanje za sva vremena u stihu 2. Dnevnika 7:14:

> ,,I ponizi se **narod moj**, na koji je prizvano **ime moje**, i **pomole se (ponize se)**, i **potraže lice moje**, i **povrate se od zlih puteva** svojih, i ja ću tada uslišiti s neba i oprostiću im greh njihov, i isceliću zemlju njihovu."

Ovo je adresa oživljavanja. Ovo je ono što je potrebno da bi se vatra vratila u crkve i da bi se odbranili od islama, hinduizma, budizma i novog doba, nasilja i bezakonja koji vladaju svetom. Ovo je ono što je potrebno

kako bi se pridobili izgubljeni rođaci i prijatelji Hristovi, kako bi se brakovi zalečili i naša deca oslobodila alkohola i droge. S ovim na umu, treba da bliže pogledamo ovaj stih.

Obratite pažnju na „*moj narod*" i shvatite da oživljavanje ne počinje u Beloj kući, sudnici, školi već da ono mora početi u **zgradi crkve**. „*Moji ljudi!*" Postoje oni koje brine to da li ima molitve u Beloj kući ili ne, ali koji idu u hrišćanske crkve u kojima skoro da ni ne postoje molitve. Saslušajte Isusa:

> „Zapisano je, moja kuća će se zvati **kuća molitve…**" (Matej 21:13).

Nažalost, postoje oni koji se žustro bore za molitve u školama, a koji nikada ne nađu za shodno da pozovu decu na porodični oltar u kući. Obratite pažnju na reči „moje ime" i uvidite da većina hrišćana ne zna ime večnog Boga. Ovo je ozbiljan problem, jer se mnoga Božija obećanja odnose na one koji „znaju njegovo ime" i koji „misle na njegovo ime". Verujte „Gospodu Bogu" kada u stihu 2. Mojsijeve 3:15 On kaže: „**to je ime moje doveka**, i to je spomen moj od kolena na koleno."

Obratite pažnju na reči „poniziće se" i shvatite da je ponos ušao u modalističku *Crkvu Živoga Boga*. Nije u pitanju ponos u oblačenju i lepom fizičkom izgledu već ponos **rase**, **mesta**, **lica** i **vere**. Našem ponosu vere šteti kada priznamo Bogu i čoveku da smo pogrešili u našim verovanjima i doktrinalnim učenjima zbog najosnovnijih religijskih pitanja, identiteta jednoga Boga. Mnogi ljudi, posebno sveštenici, jednostavno nemaju dovoljno poniznosti i hrabrosti da to učine.

Sada obratite pažnju na reči ,, pomolite se i potraže lice moje, i povratite se od zlih puteva svojih.“ Ovo su stvari o kojima smo već govorili i koje su od ogromne važnosti. Isus nas upozorava u stihu 24:12 Evanđelja po Mateju da će u poslednjim danima ,,grešnosti biti na pretek“ i to je svakako istina. Postoje izazovi sa kojima se suočava savremeni čovek a o kojima drevni svet nikada nije ni sanjao. Na primer, internet i nasilni i seksualno eksplicitni filmovi. Kako hrišćani mogu da uživaju u filmovima kada se imena Boga i Isusa koriste uzalud i uz prost jezik? Zbog takvih stvari, kažu da kada sveštenik stoji pred grupom koju predvodi, u proseku tu je 60% muškaraca i dečaka u kongregaciji (i nekoliko žena) kojima smeta pornografija. Međutim, Bog nas voli i spreman je da nam oprosti, da nas sačuva i da nam pomogne. Bez obzira na sve, Pavle kaže:

> ,,Sami sebe okušajte **jeste li u veri**, sami sebe ogledajte.” (2. Korinćanima 13:5).

Crkva mora da izađe iz Egipta

1986. godine, Bog Avrama, Isaka i Jakova mi se obratio, takođe je sebe predstavio kao ,,Gospoda Boga”, ,,Gospoda Boga moćnog domaćina” i kao Elohima, i obećao da će se ,,otkriti” u Njegovoj reči. Rekao mi je da napišem knjige o Njegovoj ,,slavi”. Takođe mi je rekao da nas je ,,oslobodio iz Egipta mišićima” svoje moćne ruke. Vrlo sam slabo razumeo tu veličanstvenu izjavu , sve dok 2006. nisam počeo da proučavam porekla doktrine trojstva i Inkarnacije. Oslobođenje iz ,,Egipta” predstavlja analogiju koja se iznova i iznova upotrebljava u Svetom pismu. Evo i primera:

> „…ti ćeš me izneti **iz Egipta** (Jakov)" (Postanje 47:30). „Jer je čvrstom rukom tebe (Izraele) Bog izveo **iz Egipta**" (2. Mojsijeva 13:9). „Ti (Bože domaćina) si doneo vino **iz Egipta**" (Psalam 80:8). „Ja sam svog sina pozvao **da dođe iz Egipta**" (Osija 11:1). „Da dođe iz Egipta sam pozvao svog sina (Isusa)" (Matej 2:15).

Ali sam došao do shvatanja da je Crkva Isusa Hrista **doktrinalno u Egiptu**! U ovoj knjizi smo bez sumnje ustanovili da trijadološki koncept Boga koga se drži velika većina hrišćana, jeste platonski. Naučili smo u jedanaestom poglavlju da je Platon, nakon Sokratove smrti, otišao u Egipat, gde je bio učenik paganskih sveštenika. Čak i trijadološki učenjaci priznaju to da su mnoge doktrine koje je hrišćanstvo prigrlilo i apsorbovalo od Platona i filozofa koji su njega sledili, imale svoje poreklo u Egiptu. Pokojni profesor Arthur Darbz Nock u svojoj knjizi, Rano nejevrejsko hrišćanstvo i njegova helenistička pozadina, piše da su doktrine helenizma izvedene na osnovu egipatskih verovanja. On kaže:

> „Bez obzira na to, brza difuzija grčkog jezika u egipatskom sveštenstvu mora da je pomogla da se Grci osete kao kod kuće po pitanju verovanja koja su im delimično nova. Veliki podsticaj je dat proučavanju i filozofskoj interpretaciji **egipatske tradicije i obožavanju egipatskih i** orijentalnih **bogova.** U ovome, **egipatski i grčki elementi bili su iskombinovani**, a bogovi svih vrsta bili su prizvani". [2]

Trijadolog James Dunn nam govori da verovanje da „bog" može da bude „sin" drugog „boga" od strane „ljudske majke" predstavlja egipatsku ideju.

> „Dionis i Herkul su bili sinovi Zevsa koje je rodila majka smrtnica. Orijentalni vladari, posebno egipatski, nazivani su sinovima Božijim. Posebno, Ptolomej u Egiptu je imao tituli „sin Heliosa" …"[3]

Naravno, Aleksandrija u Egiptu je bila dom Filona, Klementa, Dionisa, Origena, Atanazija, Ćirila i drugih ... čija je platonska doktrina postala dogma hrišćanske crkve. U svom radu, *Isusovi ratovi*, istoričar Filip Jenkins govori o ovim hrišćanskim patrijarsima kao o „aleksandrijskim faraonima", koji su došli da postupaju kao „apsolutni vladari" ili „helenistički bogovi-kraljevi." On piše:

> **„Umesto toga, patrijarsi su videli sebe kao efektivne vladare Egipta unutar konteksta hrišćanskog carstva ...**Oni su želeli da upotrebe svoju domovinu kao sigurnu osnovu odakle može da se proširi **istorijska istina Egipta kroz hrišćanski svet.**" [4]

Čak i Origen, ma koliko on bio zbunjen u svom helenizmu, priznao je da kako bi se prigrlile ove „grčke" doktrine, „iz Egipta" treba uzeti samo ono što je korisno.[5] Istoričar Will Durant potvrđuje činjenicu da ideja o „božanskom trojstvu" potiče iz Egipta. On piše:

> „Hrišćanstvo nije uništilo paganizam; ono ga je usvojilo! **Iz Egipta su potekle ideje o božanskom trojstvu ...** obožavanje Majke i Deteta, i mistična teozofija **koja je stvorila neoplatonizam i gnosticizam, i zamutila (biblijsku) hrišćansku veru ..."**[6] Zapazi! **„Iz Egipta su potekle ideje o božanskom trojstvu".**

Možete li da vidite ironiju? Hrišćanski sveštenici su u propovedaonicama vekovima govorili kako je Bog oslobodio Izrael od Egipta i nisu imali predstavu da su sami bili zatočenici nadzornika egipatskih doktrina. **Crkva mora da bude oslobođena od Egipta!** Ali razmotrite sledeće:

Stanovnici Izraela nisu bili oslobođeni sve dok nisu uvideli svoju nepriliku i obratili se Bogu za oslobođenje od stega. Takođe primetite da je bilo potrebno svega par dana da se stanovnici Izraela izvedu iz Egipta, ali je bilo potrebno 40 godina u divljini da se Egipat izvede iz njih!

Moram ponovo reći, Crkva Isusa Hrista je u zatočeništvu egipatskih doktrina, a one, zajeno sa duhovima koji ih promovišu, postale su naši nadzornici, mučitelji i ugnjetavači! **Crkva mora da izađe iz Egipta!** (Setite se, trijadolog Erickson je rekao: „Istorija nalaže da je doktrina trojstva deo **velikog doktrinalnog sistema** koji je upotrebljen kako bi se opravdala **opresija** i **eksploatacija**.“ *Bog u tri osobe*; str. 23).

Drastične mere

Kada sam imao sedam godina, moja učiteljica je bila veoma impozantna žena koja je znala kako da uvede disciplinu i da održava red u učionici. Nasmešim se i danas kada se setim nekih od njenih izjava, poput: „Joele, ti si uznemirujući faktor u ovoj učionici, i zbog toga ću preduzeti drastične mere.“ Ponekad su potrebne „drastične mere“ kako bi smo došli tamo gde treba da budemo sa Bogom!

Prekor Egipta

U devetom stihu petog poglavlja kod Isusa Navinog, Bog iznosi veličanstvenu izjavu upućenu jakom mladom vođi Izraela, Isusu Navinom:

> „Danas skidoh s vas sramotu egipatsku."

Nekoliko dana pre toga, vladar Izraela stajao je gledajući reku Jordan koja je stajala između njih i zemlje za kojom žude. Isus Navin je rekao ljudima, „ Osveštajte se, jer će sutra učiniti Gospod čudesa među vama" (Isus Navin 3:5). Sigurno, kada su sveštenici zagazili u vodu, velika reka Jordan se razdvojila, a Izrael je samo prešao njenim suvim koritom. I Bog nam govori zašto!

> „Da bi poznali svi narodi na zemlji da je ruka Gospodnja krepka, da biste se svagda bojali Gospoda Boga svog" (Isus Navin 4:24).

Bog je imao velike planove za ove ljude: Planove da istera njihove neprijatelje gradom i stršljenima. Planove da im da domove koje nisu sagradili i vinograde koje nisu zasadili. Planove da im sastavi „carstvo sveštenika" koje će dobrom da utiče na ceo svet, i da ih nauči ko je **Jedan Svevišnji Bog** Izraela!

Ali još jedna „drastična mera" je bila potrebna. Dok su se oni još uvek radovali na obali Jordana, u Bibliji je stajalo:

> „U to vreme reče Gospod Isusu: **Načini oštre noževe, i obreži opet sinove Izrailjeve. I načini Isus oštre noževe**…" (Isus Navin, 5:2-3).

Ovo je bio bolan i krvav čin kog oni u potpunosti nisu razumeli, ali su to učinili kao znak poslušnosti Bogu:

> ,,A kad se sav narod obreza, ostaše na svom mestu u logoru dokle ne ozdraviše. Tada reče Gospod Isusu: **Danas skidoh s vas sramotu egipatsku**." (Isus Navin 5:8-9).

I dok su se lečili, oni su imali vremena da se osvrnu na svog veličanstvenog Stvaraoca i na svoju obavezu ka Njemu!

Nemijine drastične mere

Nemijina knjiga nam priča priču o bogobojažljivom čoveku, Nemijim koga je vladar Persije poslao nazad u Jerusalem kako bi obnovio kapije, zidove i hram. Rad je postignut uz dosta molitve i teškog rada, ali i iz veliko protivljenje i proganjanje. Neprijatelji, Sanbalat i Tovija, bili su dugogodišnji stanovnici Jerusalema i sviđao im se status quo. Prvo su pokušali sa prekorevanjem pa sa proganjanjem, a zatim sa odvraćanjem pažnje i napadom. Čak su i uposlili ,,proroka" kako bi izrekao proročanstvo protive Nemije i njegovog truda, kako bi mu usadili strah. Ali rad na obnavljanju se nastavio!

Međutim, duhovno obnavljanje je bilo najpotrebnije, kako bi se ljudi ponovo usmerili ka istinskom obožavanju Boga. Tradicija nije pružila odgovor, to je bio status quo. Nemija je znao da se odgovor na pitanje kako ponovo biti u milosti Božijoj, kao što su Mojsije, Isus Navin, David i ostali znali, može pronaći samo u **Božijoj reči**. Dakle, Nemija i njegov pisar Jezdra, okupili su ljude na ulicama Jerusalema i čitali im ,,knjigu Mojsijevog zakona" sat za satom, dan za danom, ukupno sedam dana.

> ,,I čitahu knjigu, zakon Božji, razgovetno i razlagahu smisao, te se razumevaše šta se čitaše" (Nemija 8:8).

A ljudi su odgovorili plačom:

> ,,Jer plakaše sav narod slušajući šta govori zakon" (stih 9).

Oni su plakali jer su shvatili koliko su razočarali Boga po pitanju gozbe u Tibernaklu, Sabata, desetaka, brakova sa paganskim susedima, zapostavljanja kuće Božije! Jednom prilikom, uz trud sveštenika koji je ponovo zapao u greh, samog neprijatelja, Toviju, za svoje mesto boravka i štab odabrao je **krilo Hrama** (Nemija 13:5):

> ,,I načini mu **veliku odaju**, gde se pre ostavljahu dari"

Nemija je pozvan u Persiju na kratko, i kada se vratio, razjarila ga je vest da je Hram oskrnavljen od strane ovog Božijeg neprijatelja.

> ,,I kad dođoh u Jerusalim, videh zlo što učini Elijasiv radi Tovije načinivši mu klet u tremu doma Božjeg. I bi mi vrlo mrsko, te izbacih sve pokućstvo Tovijino napolje iz kleti. I zapovedih, te očistiše kleti; i unesoh u njih opet posuđe doma Božjeg, dare i kad" (Nemija 13:7-9).

Osam dana pokajanja, čitanja Biblije i molitvi.

> ,,I odvoji se seme Izrailjevo od svih tuđinaca, i stadoše te **ispovedahu grehe svoje** i bezakonja otaca svojih. I stajahu na svom mestu, te im se čitaše zakon Gospoda Boga njihovog **četvrt dana**, a drugi četvrt **ispovedahu se** i **poklanjahu se Gospodu Bogu svom**" (Nemija 8:18; 9:1-3).

A na deveti dan se dogodilo najveće okupljanje od svih:

> „I čitaše se knjiga zakona Božjeg svaki dan, od prvog dana do poslednjeg; i praznovaše praznik sedam dana, a osmi dan bi sabor, kako je uređeno. Potom dvadeset četvrtog dana tog meseca skupiše se sinovi Izrailjevi **posteći** i **u kostreti** i **posuvši se zemljom**."(Nemija 8:18; 9:1).

Blagovremena lekcija za nas

Oko deset godina nakon što je Nemija pročistio Jerusalemski hram time što je izbacio Toviju (434. pre nove ere), jedno dete je rođeno nedaleko od Jerusalema, u Atini, u Grčkoj. Rođeno je u paganskoj porodici, odraslo u paganskoj kulturi i usvojilo paganske koncepte religije i Boga. Pod uticajem demonskog duha, potpomognut od strane nekoliko pogrešno navedenih ljudi, on sada zauzima istaknuto mesto u Crkvi Živoga Boga! Izvinite, ali ja sam razjaren i pozivam da se **Platon** izbaci, baš kao što je Isus Mesija upleo bič od užadi i isterao one koji su razmenjivali novac iz Hrama u njegovo doba. Potrebna nam je reformacija dvadesetog veka koja doseže čak do prave milosti Božije! Poledajte ponovo Nemijinu rečenicu:

> **„I bi mi vrlo mrsko, te izbacih sve pokućstvo Tovijino napolje iz kleti."**

„Rani crkveni oci" su voleli Platona, i kroz njih, i one koji su slepo sledili njihovu grešku, on se trajno uvrstio u doktrine hrišćanstva, širom sveta. Saslušajte Klementa Aleksandrijskog, „crkvenog oca" (oko 195. nove ere): „Što se mene tiče, odobravam Platona." „Ko je drugo Platon do Mojsije koji govori na drevnom grčkom jeziku."[7]

Saslušajte istoričara Simona Blackburna:

> ,,Avgustinu su se pridružili i drugi crkveni ljudi koji su mislili da je Platon niko drugi do Mojsije koji govori na antičkom grčkom jeziku, **i jasno je da su zažalili to što nisu bili tu da ga krste.** Njemu je nažalost bilo uskraćeno hrišćansko otkrovenje. Ali Platonisti, moglo se osetiti, mogli su da postanu hrišćani, **uz promenu nekoliko reči i fraza**. [8] (Ne, pokajanje i napuštanje svojih paganskih načina i ideja).

Obratite pažnju na reči: „**i jasno je da su zažalili što nisu bili tu da ga krste.**" Da li su želeli da krste Platona o kome smo mi učili? Ovog paganina, homoseksualca, promotera ubijanja odojčadi i deljenja žena? Ja jedino žalim što nisam bio tu da iz njega isteram demone, i da promenim kurs hrišćanstva i sekularnu istoriju za vekove koji dolaze. Ko je ovaj ,,hrišćanski" Platon? Saslušajte ponovo Blackburna:

> „**Ovo je Platon** koji je prebačen u Evropu od takozvanih ,,srednjih platonista" poput Hristovih savremenika Filona Aleksandrijskog, zatim od Plotina u drugom veku, **i to je bilo zavijeno kao hrišćanstvo,** pre svega od strane **Avgustina** i **Boetija**, u četvrtom i petom veku. Da li je Platon renesansnog filozofa Marčilija Fićina, koji je bio predsednik Firentinske akademije i koji je verovao da **Platonova dela treba da budu propovedana u firentinskim crkvama, pored Biblije.** U pitanju je Platon takozvani ,,platonista sa Kembridža" sedamnaestog veka …"[9]

Moram da dodam da je Dr. R.C. Sproul taj koga volim i poštujem kao brata i koji je održao dva predavanja o Platonu na popularnom radio programu a pri tom nije ništa negativno rekao u vezi istog, a zatim je ta predavanja ponudio i na CD-u, „za donaciju u bilo kom iznosu, **da možemo da znamo i da bolje služimo Bogu teologije.**" To je Platon svakog pogrešno upućenog hrišćanskog sveštenika koji stoji iza svetog stola i propoveda platonske doktrine o trojstvu i inkarnaciji!

Zov trube

Bog je proroku Isaiji rekao:

> „Viči iz grla, ne usteži se, podigni glas svoj kao truba, i **objavi narodu mom bezakonja njihova** i domu Jakovljevom grehe njihove". (Isaija 58:1)

Zatim, u poglavlju 58 nalaze se instrukcije od Boga u vezi sa tim kako doći u Božiju milost.

Ja sam niko, ni od kud, ali Bog me je pozvao da razglasim istinu mojoj hrišćanskoj porodici. Poruka koju mi je dao je jasna, upečatljiva i biblijska. Ne mogu joj umanjiti značaj oni koji odbijaju da je čuju, niti mogu da odvrate pažnju od nje. Veliki broj ljudi je čuje. Ne radi se o meni već o Njemu. A Rim nije rasparčan za jedan dan! Ja znam istinu u vezi toga ko je On, što je Bogu važno i što on **77 puta** u Bilji kaže, „Onda će oni znati da **ja sam Bog**" (ili „Gospod", ili „Gospod Bog"). Kada mi se Bog obratio 1986. godine, i uputio me u pravcu do mog današnjeg shvatanja ko je On zapravo, On je rekao: „**Ja govorim o stvarima koje su meni važne**." **I On zna kako da ih učini važnim i**

tebi! Bog mi je takođe 1986. godine rekao da kažem svojoj „velikoj porodici" da su mnogi nemarni i nedovoljno pametni, i da njihova srca nisu okrenuta ka Njemu nego ka svetu i da se oni mole u tami." Bog je rekao: „**Vrati se meni i traži moje lice, i ja ću ispružiti svoju isceliteljsku ruku i izlečiti tvoje rane, jer ako mi se ne vratiš, ja ću uskoro svoju ruku ispružiti u gnevu."** Bog je rekao: „**Zemlja je tvrda! Obrađuj je jako i obrađuj je žestoko!"**

Boga ne impresioniraju hrišćanske crkve gde se *Pablum propovedi* o prosperitetu i pozitivnom razmišljanju propovedaju pred gomilom ljudi, i sveštenstvo koje gradi karijeru i koje je naučilo da „uspešno" posluje bez prisustva Božijeg duha! Dobro poznat religijski pisac, koji piše za sekularne publikacije, nedavno je dao sledeći naslov svom članku: „Bog je možda odlučio da se udalji od Zemlje." Nedavno se udaljio od Izraela! On je rekao:

> „**Otići ću i vratiću se na svoje mesto dokle ne priznaju svoju krivicu i potraže lice moje; kad budu u nevolji tražiće me"** (Osija 5:15).

Prorok Osija je već sagledao duhovno stanje i rekao: „uklonio se od njih" (stih 6).

Predsednik Izraela, objašnjavajući da su vođe nacije postupile najbolje što su mogle u konfliktu sa svojim susedima, rekao je u intervju za Jerusalemske novine, 6. maja 2005:

> „**Nemamo proroka**, ni glas sa Nebesa niti ikoga da nas direktno poveže sa Bogom i **posreduje između nas**."

Nažalost, kada je Isus Hrist (njihov posrednik) bio razapet na krstu 32. godine nove ere, i kada je veo njihovog hrama pocepan „odozgo nadole", označavajući udaljavanje od Slave, a oni, umesto da poste i da se mole i da traže Boga zarad povratka Njegovog duha, oni su taj veo ponovo zašili i **nastavili sa crkvom bez prisustva Boga.** U veoma realnom smislu, hrišćanstvo je učinilo to isto!

Ali Osija je izneo molbu, uz obećanje:

> „**Hodite da se vratimo ka Gospodu. Tada ćemo poznati da li sledimo kako bismo znali Gospoda**, i **doći će nam** kao kiša, kao buduća i bivša kiša koja natapa zemlju." Obratite pažnju na: „**ukoliko sledimo kako bismo znali Gospoda**". Ovde se radi o **poznavanju Boga!**

Zbog njegove ukorenjene tradicije, ovo još uvek nije popularna poruka. Ali to će se promeniti i istina će pobediti. A. W. Tozer, američki sveštenik i autor dvadesetog veka, uvideo je potrebu hrišćanstva da se drastično promeni, ali je znao da će oni koje je Bog upotrebio da to učine biti nepopularni pa čak i omraženi. On je napisao:

> „**Ukoliko hrišćanstvo treba da bude obnovljeno, to mora da bude učinjeno drugačijim sredstvima od onih koja se danas koriste. Ukoliko crkva u drugoj polovini (dvadesetog) veka treba da se oporavi od povreda koje su joj nanesene u prvoj polovini, mora da se pojavi nova vrsta propovednika. Pravi, vladar sinagoge nije dovoljan. Niti je za to adekvatan sveštenički tip čoveka koji zna kako da hrišćansku religiju učini prihvatljivijom za sve. Sve je ovo već isprobano. Druga**

> **vrsta religijskog vođe mora se javiti među nama. On mora da bude kao stari prorok, čovek koji je u vizijama video Boga i koji je čuo njegov glas sa Prestola. Kada on dođe (i molim se Bogu da neće biti jedan već mnogi) on će stajati kao kontradikcija svemu što naša zlobna, uglađena civilizacija smatra dragim. On će se protiviti, osuđivivati i protestvovati u ime Boga i zaslužiti mržnju i protivljenje velikog dela hrišćanstva.**“[10]

Potreban je odgovor

Ukoliko ste ovu knjigu pročitali otvorenog uma i srcem koje žudi za Božijim stvarima, onda znate da ona predstavlja proročanski poziv za promenu. Poziv da se promeni naša doktrina, naše obožavanje, naše viđenje večnog Boga. I kao i uvek kad On donese svetlost nekoj osobi, Bog od te osobe zahteva odgovor. Ukoliko ste sveštenik i ukoliko držite propoved u kongregaciji u kojoj se nalazi grešnik zna da morate da date odgovor, ,,da“ ili ,,ne“ na Božiji poziv. Ali mi **svi** moramo da se poklonimo pred biblijskom istinom i pred Bogom da kažemo ,,da“ ili ,,ne“.

Uvek sam se divio i osećao blagoslovenim dok sam čitao o ,,dvanaestorici“ u Evanđeljima i o njihovom momentalnom i pozitivnom odgovoru na poziv Spasitelja da se žrtvuju i da služe. Pogledajte Isusov poziv Petru i Andriji:

> ,,I hodeći pokraj mora vide Simona i Andriju, brata njegovog, gde bacaju mreže u more; jer behu ribari. I reče im Isus: Hajdete

> za mnom, i učiniću vas lovcima ljudskim. **I odmah ostavivši mreže svoje pođoše za Njim**" (Marko 1:16-18).

Marko nastavlja sa pozivom Jakova i Jovana:

> „I otišavši malo odande ugleda Jakova Zevedejevog, i Jovana brata njegovog kako u lađi krpljahu mreže; I odmah pozva ih; **i ostavivši oca svog Zevedeja u lađi s najamnicima, pođoše za Njim**" (Marko 1:19-20).

Obratite takođe pažnju na poziv Leviji (Mateji):

> „I prolazeći vide Leviju Alfejevog gde sedi na carini, i reče mu: Hajde za mnom. **I ustavši ode za Njim**" (Marko 2:14).

Obratite pažnju na momentalni odgovor njihovog srca. Njima nije bilo potrebno 6 meseci da razmisle o tome, niti sat vremena da se konsultuju sa komšijama. Dirnuta od strane Svetog duha, njihova srca su odlučno rekla „da". Nije ni čudo da su oni poznati kao najveći ljudi koji su ikada hodali ovom zemljom. Nije ni čudo da im je Isus rekao:

> „I ja ostavljam vama carstvo **kao što je Otac moj meni ostavio**: Da jedete i pijete **za trpezom mojom u carstvu mom**, i **da sedite na prestolima** i sudite nad dvanaest koljena Izrailjevih" (Luka 22:29-30).

Nisu svi dali ovaj pozitivan odgovor na poziv Gospoda Isusa. Kada je bogatom mladiću bilo ponuđeno da bude član grupe „ **otide žalostan; jer beše vrlo bogat**" (Matej 19:22). 1986. godine, Bog je mene ostavio da prihvatim ili odbijem istinu u vezi toga ko je On, na jakoj osnovi.

On je rekao: „**Tvoja nagrada zavisi od toga na koji način prihvatiš Moju reč!**" I ja sam je rado prihvatio. Sa pravom se kaže da kada čovek koji „iskreno pogreši" čuje istinu, **on ili prestane da greši ili prestane da bude iskren.** Winston Churchill je rekao:

> „Većina ljudi u nekom trenutku u svom životu naleti na istinu. Većina njih poskoči, obriše se i nastavi svojim poslom kao da se ništa nije ni dogodilo."

Molim se za vas, da vaš odgovor na ovu poruku o istini bude onaj pravi. Budite svesni toga da Bog želi nazad svoju slavu! On se uzdigao van svog svetog mesta kako bi uzeo nazad ono što je greškom dato drugima. Nemojte se naći na Njegovom putu! Bog će tolerisati slepilo, pa čak i greh, duže nego što će tolerisati **protivljenje** istini.

Oni koji se bore protiv istine

Evo na šta treba da obratite pažnju. Ukoliko ne razumete ovo što Bog radi danas, manite se toga, i nikako nemojte da idete u rat protiv istog! Bog je činio nešto novo u Delima apostolskim, neki su to razumeli a neki ne. Neki su to rado prihvatili, neki su se manuli toga, i neki su se čvrsto borili protiv toga. Zapaženi jevrejski vođa Gamalijel, dao im je pametan savet:

> „I sad vam kažem: prođite se ovih ljudi i **ostavite ih**; jer ako bude od ljudi ovaj savet ili ovo delo, pokvariće se. Ako li je od Boga, ne možete ga pokvariti, **da se kako ne nađete kao bogoborci**" (Dela 5:38-39). (I, kako je stari propovednik rekao, „Ruka ti je prekratka da bi se tukao sa Bogom!").

Apostol Petar je upozorio:

> „**A oni… hule na ono što ne razumeju, i u pogibli svojoj propašće**" (2. Petrova 2:12).

Pravi odgovor

Odgovor koji Bog želi i zahteva od onih koji vide da su pogrešili, i od onih koje će da obasja milošću, može biti sumiran jednom rečju: **pokajanje!** Odgovor Nemijinih ljudi, koji su doneli Božiju milost, objašnjen je jednim stihom:

> „**I stajahu na svom mestu,** te im se čitaše zakon **Gospoda Boga njihovog** četvrt dana, a drugi četvrt **ispovedahu se** i **poklanjahu se Gospodu Bogu svom**" (Nemija 9:3).

Sada je vreme prosejavanja, isto kao kada je Bog prosejao sledbenike Gideona sve dok nije dobio 300 ljudi koji su bili neustrašivi, fokusirani i ispunjeni verom. Njih je On odredio da donesu pobedu. Istina o Jednom Pravom Bogu je poput viska kog je Bog stavio nad Svojim narodom, i oni koji ga odbiju će biti uskraćeni konačnog Božijeg poteza na planeti Zemlji. Niko od nas nema urođeno pravo na Božiju uslugu. Do nje se dolazi samo slušanjem Njegove reči.

Razmotrite Božije obećanje koje se odnosi na vernike sudnjeg dana u stihu 11:32 Danilove knjige:

> „**I koji su bezbožni prema zavetu, on će ih laskanjem otpaditi; ali narod koji poznaje Boga svog ohrabriće se i izvršiće**."

Sledbenik Jagnjeta

U prvom stihu četrnaestog poglavlja Otkrovenja, apostolu Jovanu se prikazuje veličanstven prizor, Isus Hrist, „Jagnje" kako stoji na planini Sion, „i s Njim sto i četrdeset i četiri hiljade, koji imahu ime Oca Njegovog napisano na čelima svojim." U četvrtom stihu stoji:

> „ Ovo su koji se ne opoganiše sa ženama, jer su devstvenici, **oni idu za Jagnjetom** kud god ono pođe. Ovi su kupljeni od ljudi, **prvenci Bogu i Jagnjetu**." (obratite pažnju na razliku).

Šta znači „slediti Jagnje?" Slediti Jagnje podrazumeva verovati u ono što je Isus verovao i propovedao, i klanjati se Bogu kome se on klanjao. Obratite pažnju na dvanaesti stih, „evo ih oni koji se drže **Božijih zapovesti i Isusove vere**." Postaviću vam važno pitanje: Da li stvarno verujete u ono što je Isus propovedao u vezi sa Bogom, njegovim Ocem?

> „idem k Ocu; **jer je Otac moj veći od mene**" (Jovan 14:28).

> „Oče… ovo je život večni da poznaju Tebe **jedinog istinitog Boga** … " (Jovan 17:1,3).

> „Čuj Izrailju, **Gospod naš Bog je jedan Gospod**" (Marko 12:29).

Setite se da je Platon bio taj koji je podučavao o doktrini „drugog Boga", „drugog Božanstva". Neki slede Platona po pitanju ovih važnih stvari i **misle** da prate „Jagnje".

Da se vratimo na četrnaesto poglavlje Otkrovenja

Važno je to da je sledeća stvar koju je Jovan, nakon što je video „Jagnje" i svoje „sledbenike", bio moćni anđeo koji je leteo rajem sa svojim „večnim Evanđeljem" da propoveda čitavom svetu. I koja je bila poruka „Evanđelja" vezana za sudnji dan? (Otkrovenje 14:7).

> „Bojte se **Boga, i podajte Mu slavu**… **i poklonite se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene**" Obratite pažnju: Sigurno govore o Bogu Ocu!

Njegova istina nastavlja dalje!

Jedan čovek sa Bogom i Njegovom istinom može da donese velike promene. Na primer, ranih 1800-ih godina, bolest ropstva je postepeno zarazila ceo svet. Američki propovednici koji su se zalagali za ropstvo, misleći da u Bibliji vide opravdanje za ovo zlo, čak su o tome propovedali u nekim hrišćanskim propovedaonicama. Javile su se i pobune na Severu koje su podržavale ropstvo i ova bolest se širila. Ali mladi sveštenik, saradnik Charles Finneya po imenu Theodore Weld, u Svetom pismu je uvideo da je ropstvo zlo i 1833. godine počeo je da govori i da piše protiv istog. Njegova najpoznatija knjiga pod nazivom Američko ropstvo onakvo kakvo jeste (1839), imala je veliki uticaj na delo pod nazivom Čiča Tomina koliba, autora Harriet Beecher Stowe. I klima je počela da se menja. Weld je održao toliko propovedi koje su bile protiv ropstva da je povredio glasne žice, pa je obučavao druge, koje je nazvao svojom „sedamdesetoricom" i poslao ih u svet. Mnogi ljudi su se priključili borbi i za samo 30 godina (1863), Abraham Linkoln je u zakon uneo proklamaciju o emancipaciji, i zauvek okončao nalet ropstva u Americi. Niko se danas ne bi ni usudio da propoveda u korist ropstva.

Neko je sa pravom rekao, „Jedan čovek sa Bogom predstavlja većinu", ali On mnoge dovodi do ovog shvatanja. Sećam se priče koju je Abigail Adams u jednom svom pismu ispisala svom mužu Johnu. Oni su se suočavali sa gnevom i silom Velike Britanije, i ishod Revolucionarnog rata visio je u vazduhu. Grupa muškaraca je razgovarala i jedan je rekao da im ne može pomoći niko drugi nego Bog. Jedan starac se javio i rekao da ga je to podsetilo na nešto što je neko davno rekao o Reformaciji:

> „Katolici na svojoj strani imaju Papu, Kralja Francuske, Kralja Španije, Kralja Sardinije, Kralja Poljske i Vladara Nemačke. Ali što se jadnih đavola protestanata tiče, oni nemaju nikog drugog kraj sebe do Boga Svemoćnog!"
>
> „Ako je Bog za nas, ko može da bude protiv nas?" (Rim. 8:31).

Isusova najveća lekcija o molitvi

*„Vi ne znate čemu se molite; a mi znamo čemu se **molimo**: za spasenje od Jevreja. Ali ide vreme, i već je nastalo, kad će se **pravi bogomoljci moliti Ocu** duhom i istinom, **jer Otac hoće takve bogomoljce**. Bog je Duh; i koji Mu se **mole**, duhom i istinom treba da se **mole**. Reče Mu žena: Znam da će doći **Mesija** koji se zove Hristos, kad On dođe kazaće nam sve. Reče joj Isus: **Ja sam koji s tobom govorim**" (Jovan 4:22-26).*

Pitanje: Ko je dao ovlašćenje hrišćanstvu da se po ovakvom bitnom pitanju ne slaže sa Isusom?

Prilog A

Shvatanje prvog poglavlja Jovanovog vanđelja

> „U početku beše Reč, i Reč beše sa Bogom, i Reč beše Bog“ (Jovan 1:1).

Rasprostranjeno pogrešno shvatanje ovog stiha među hrišćanima je izvor velike konfuzije koja se javila oko toga ko je Jedan Svevišnji Bog Biblije. Ozbiljna greška je za hrišćane da ovaj gore navedeni stih čitaju kao: „U **večnoj prošlosti** beše **Sin**, i **Sin** beše sa Bogom, i Sin beše Bog,“ i samim tim Isusa načiniti Bogom.

Ovaj stih bi trebalo da bude shvaćen na sledeći način:

> „U početku (nekom određenom početku) beše **reč** (gr. *logos*, govor, nešto rečeno), i **reč** beše sa Bogom, i **reč** beše Bog“ (dah Njegovih usta).

Obratite pažnju na to da Jovan upotrebljava reč „početak“ 23 puta u svojim rukopisima i nijednom ona ne znači „večna prošlost“. Uvek podrazumeva odrećeni početak.

Takođe, obratite pažnju na to da „reč“ nije napisana velikim slovom u prvobitnoj grčkoj verziji, kao i u mnogim drugim prevodima. Evo i nekih dokaznih tekstova:

> „**Rečju** Gospodnjom nebesa se stvoriše, i **dahom usta Njegovih** sva vojska njihova. Jer **On reče**, i postade; On zapovedi, i pokaza se“ (Psalm 33:6, 9).

„Verom poznajemo da je svet **rečju** Božjom svršen“ (Jevrejima 11:3).

„Jer navalice neće da znadu da su nebesa bila od pre i zemlja iz vode i usred vode Božijom **reči**“ (2. Petrova 3:5).

„Tako govori Amin, Svedok Verni i Istiniti, Početak stvorenja Božijeg” (Isusove reči, Otkrovenje 3:14). **Verujte Isusu!**

Sada pogledajte stih 1:3 Jovanovog poglavlja:

„Sve je kroz **njega** postalo, i bez **njega** ništa nije postalo što je postalo.”

Da li je reč „njega” ovde prevedena na pravi način? Pre svega, ona nije u skladu sa pravim shvatanjem dva prethodna stiha. („Reč” – logos - „nešto rečeno” nije „on”).

Kao drugo, važno je primetiti da od **devet istaknutih engleskih prevoda koji prethode** verziji Kralja Džejmsa iz 1611, **nijedna** ne koristi reč „njega”. Osam od devet prevoda je ovaj stih prevelo na sledeći način: „Sve je kroz **to** postalo, i bez **toga** ništa nije postalo što je postalo”(Tyndale Bible, 1535; Matthew, 1535; Tavener, 1539; The Great (Cranmer's) Bible, 1539; Whittingham, 1557; Genera, 1560; Bishop 's Bible, 1568; Tomson NT, 1607). **Jedna**, poznata Koverdejlova Biblija iz 1550 godine, koristi reč „isto” umesto „to”. **Nijedna od ovih osam ne kaže „njega”.** Zašto je u Verziji Kralja Džejmsa reč „to” prevedena kao „njega”, kao da je u pitanju osoba? Oni su bili pod uticajem grčke filozofije kroz „logos doktrinu” , koja je potekla od Platona i Filona i koja je dospela u hrišćanstvo putem Justina, Origena, Atanazija i

Avgustina, a zatim 1300 godina bila promovisana od strane lažne katoličke tradicije. Njihova greška je pomogla da se milioni iskrenih hrišćana navedu na pogrešan put u njihovom shvatanju toga ko je jedan pravi Bog!

Izazov napravljen s ljubavlju.

Idite u vašu biblioteku i pronađite bilo koju knjigu koja se bavi doktrinom trojstva, bilo da je to enciklopedija, kritika ili rečnik Biblije. U indeksu potražite ,,božansku logos doktrinu" i ona će vas odvesti do Platona, Filona i drugih grčkih filozofa. Samim tim, naše shvatanje je pogrešno!

Šta je Jovan mislio u stihu 1: 14 svog Evanđelja.

> ,,I reč (logos – nešto rečeno) posta čovek od mesa i krvi (Isus, Sin Božiji), i stanova među nama, i gledasmo **slavu njegovu**, slavu kao jedinorođenoga od Oca, pun blagodati i istine." **Ono što je Bog rekao postalo je krv i meso!**

Ovi stihovi u prvom poglavlju Jovanovog evanđelja čine srž debate oko Isusove božanske prirode, i ključ pravog biblijskog razumevanja toga ko je on zapravo.

Reči istine profesora James Dunna.

Uvaženi trijadološki učenjak Profesor James Dunn, u svom iscrpnom radu pod nazivom Hristologija u nastajanju, kaže:

> ,,Nigde kod Pavla ne postoji jasna indikacija da je on ikada Hrista (preegzistentnog ili ne) poistovetio sa logosom (rečju)

Božijim" (str. 39). „Slično, ni u Delima apostolskim nema znaka bilo kakve hristologije o preegzistenciji" (str. 51). „Kod Mateja i Luke, Isusovo božansko sinstvo može se pratiti sve do njegovog rođenja ili začeća … on je bio **Sin Božiji,** jer je njegovo začeće bilo **čin kreativne moći svetoga Duha**" (str. 61). „U najranijem periodu hrišćanstva, „Sin Božiji" nije bio očigledno sredstvo hristologije inkarnacije ili preegzistencije. Svakako, takva hristologija ne može da bude ispraćena do samog Isusa uz stepen ubeđenja … manja je verovatnoća da takvu hristologiju možemo da pronađemo kod Pavla ili Marka, Luke ili Mateja" (str. 64).

„**Ne postoji indikacija da je Isus mislio ili govorio o sebi kao o nekome ko je postojao sa Bogom pre svog rođenja ili pojave na zemlji. Ne možemo da tvrdimo da je Isus verovao da je inkarnirani Sin Božiji**" (str. 254). „Uvek postoji mogućnost da je **popularno pagansko sujeverje postalo popularno hriščansko sujeverje** postepenom asimilacijom i širenjem verovanja" (str. 251).

Da, nakon što je ovo izjavio, profesor Dunn je završio svoju knjigu „Trijadološkim priznanjem" (str. 268). Ovo ponovo dokazuje da nekim teolozima ne smeta to što neka doktrina nije propovedana u Svetom pismu. Ali meni smeta i trebalo bi da smeta svakom hrišćaninu koji voli istinu!

Bog nije postao čovek!

Ne postoji nijedan stih u Bibliji koji kaže da je Bog morao da postane, nameravao da postane ili postao čovek!

> *„jer sam ja **Bog a ne čovek**, Svetac usred tebe“ (Osija 11:9).*
>
> *„**Bog nije čovek** ... niti sin čovečiji...“ (4. Mojsijeva 23:19).*

Večni Bog ima ljudskog Sina koji je čovek!

> *„A sad gledate mene da ubijete, **čoveka** koji vam istinu kazah koju čuh od Boga” (Isus govori, Jovan 8:40).*
>
> *„Od ove ljubavi **čovek** veće nema, da **čovek** dušu svoju položi za prijatelje svoje. Vi ste prijatelji moji ...” (Isusove reči, Jovan 15:13-14).*
>
> *„Da nisam bio i dela tvorio među njima kojih **ni jedan drugi čovek** ne tvori ...” (Isus govori, Jovan 15:24).*
>
> „Jer je **jedan Bog**, i jedan posrednik Boga i ljudi, **čovek Hristos Isus**” (1. Timotiju 2:5).

Obratite pažnju: Isusa nazivaju „sinom čovečjim” 84 puta u Evanđeljima. Bog je Jezekilja nazvao „sinom čovečjim” 90 puta u Jezekiljevoj knjizi. To znači da je bio **ljudsko biće.**

Prilog B

Tri sumnjiva stiha

Nikada nisam podržavao doktrinu koje se pridržavam tako što bacam sumnju na autentičnost Biblijskih stihova koji se naizgled ne slažu sa tom doktrinom. Bog je vlasnik Svoje reči i ja verujem da nam je svima dao potrebu da potražimo spasenje i službu u Svetom pismu. Primetićete da sam upotrebljavao autorizovanu Verziju Kralja Džejmsa u ovoj knjizi. Neki od savremenih prevoda jesu dobri i ja ih koristim zarad svojih studija, ali moje propovedanje i pisanje je uglavnom oslonjeno na Verziju Kralja Džejmsa.

Međutim, postoje tri stiha u ovoj verziji koja treba da razmotrimo, jer najbolji savremeni učenjaci sumnjaju u njihovu autentičnost na tekstualnoj i istorijskoj osnovi. Zapanjujuće je to da čak i trijadološki učenjaci stavljaju ova tri stiha pod znak pitanja, jer bez njihove podrške doktrina trojstva apsolutno nema osnove u Svetom pismu.

Prvobitni tekstovi Starog zaveta i Novog zaveta, udahnuti od strane Svetoga duha, su nepogrešivi. Međutim, moguće je da su prvobitni tekstovi izmenjeni vekovima kako bi podržali doktrinu trojstva.

Sledeće je uglavnom iz trijadoloških izvora:

1. Jovanova 5:7

Autor Lee Strobel u svojoj knjizi pod nazivom *Slučaj za Hrista* (preko 2 miliona kopija prodatih), intervjuisao je Bruce M. Metzgera, doktora nauka, osamdesetčetvorogodišnjeg autoriteta po pitanju Novog zaveta, autora i urednika pedeset knjiga koje se bave ovom temom. On kaže da *„veliki broj (ranih) grčkih rukopisa doseže 5.664"* Metzeger govori Strobelu da ukoliko neko ospori autentičnost stiha 5:7 Prve Jovanove poslanice: *„Postoje trojica koja vode zapis u raju, Otac, Reč i Sveti duh, i ova trojica su jedan"*, i kaže da *„to se ne nalazi u najranijim rukopisima",* i njegov odgovor bi bio *„**to je dovoljno istinito.**Ja mislim da se ove reči mogu pronaći samo u sedam od ukupno osam kopija (rukopisa) i da svi datiraju iz XV i XVI veka. **Priznajem da to nije ono što je autor Prve Jovanove poslanice bio inspirisan da napiše.**"* Strobel i Metzger su obojica po verovanju trijadolozi, ali su bacili sumnju na jedan od glavnih prevoda koje trijadolozi upotrebljavaju kako bi pružili podršku svojoj doktrini.

NIV u svom tekstu citira reči *„Otac, Reč i Sveti duh, i ova tri su jedan. I postoje njih trojica koji svedoče na zemlji"* a zatim objašnjava zašto one nisu u tekstu Nove poboljšane verzije. Kažu, *„**dodatak se ne može pronaći u bilo kom grčkom rukopisu ili prevodu Novog zaveta pre XVI veka.** "*Ove reči se takođe ne mogu pronaći u *Novoj revidiranoj standardnoj verziji, Američkoj standardnoj Bibliji, Engleskoj standardnoj verziji, Holmanovoj hrišćanskoj standardnoj Bibliji ili Novom živom prevodu.*

Uvaženi trijadološki nastrojeni Biblijski učenjak Profesor Charles C. Ryrie se slaže. Dok je pisao svoje dobro poznato delo, *Osnovna teologija*, on je rekao:

> „Novi zavet ne sadrži nijednu eksplicitnu izjavu o doktrini trojstva Boga (pošto stih 5:7 1. Jovanove poslanice, „ova tri su jedan“, **očigledno nije deo pravog teksta Svetog pisma**)“(str 60).

Trijadolog Milliard J. Erickson (Južni baptista) u svojoj knjizi pod nazivom *Bog u tri Osobe,* kaže da se neki protive doktrini trojstva zbog:

> „ ... **očigledne tišine** koja se javlja u Bibliji kada je ova tema u pitanju. Prepirka beleži da **zaista ne postoji nikakva eksplicitna izjava doktrine trojstva u Bibliji,** posebno od kada su kritike ovog teksta otkrile da je stih 5:7 Prve Jovanove poslanice **podmetnute prirode.** Detaljnijim proučavanjem je ustanovljeno da su drugi pasusi primenljivi samo **pod najvećim naporom.**“

New Bible Commentary o stihu 5:7 Prve Jovanove poslanice:

> „Ceo sedmi stih koji se nalazi u Autorizovanoj verziji, izbegnut je u Revidiranoj verziji, jer ga Jovan nije napisao. Prvi put se pojavio u latinskoj verziji 300 godina nakon što je Jovan umro i nije se pojavio ni u jednom grčkom rukopisu sve do hiljadu godina kasnije.“

Dakle, da li je ovo lažiranje? Zašto bi neko sam od sebe ubacio stih u Bibliju, kao da ga je Jovan napisao, i to nekoliko stotina godina **nakon** Jovanove smrti? Pogledajte stih 5:7 Prve Jovanove poslanice ponovo:

> *„Jer je troje što svedoči na nebu:* ***Otac****,* ***Reč****, i* ***Sveti Duh****; i ovo je troje jedno.“* (Šarić, DK su ubacili ovaj trijadološki dodatak. Bakotić, Čarnić, JB, Dretar, SSP prevode pravilno).

Zar nije u pitanju pokušaj da se narod prevari i ubedi da je Bog „tri“ osobe u „jednoj“? Ne postoji nijedan sličan stih u Bibliji. Postoji 67 Biblijskih stihova koji kažu da je Bog *„jedan“* a nema nijednog autentičnog stiha u kome stoji da je On *dva, tri* ili bilo koji drugi broj.

> *„Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš* ***jedini*** *Gospod”*
> *(Mojsije govori, 5. Mojsijeva 6:4).*
> *„Čuj, Izrailju: Gospod je Bog naš* ***jedini*** *Gospod”*
> *(Isus govori, Marko 12:29).*

Molim vas da nekoliko puta ponovite ove reči Mojsijeve i Isusove:

> *„Gospod je Bog naš* ***jedini*** *Gospod.”*

Matej 28:19

Sada da razmotrimo stih 28:19 Matejinog evanđelja, koji je takođe bitan onima koji se drže trijadološkog viđenja Boga.

> *„Idite dakle i naučite sve narode krsteći ih va ime Oca i Sina i Svetog Duha.”*

Rečnik tumača Biblije **kaže:**

> *„Postoji* ***ozbiljna sumnja*** *oko toga da li se one (tradicionalne reči Otac, Sin i Sveti duh) zaista mogu smatrati pravim Isusovim rečima.”*

***Encyclopedija Britanica* kaže:**

„Na drugim mestima u Novom zavetu, trijadološka formula se ne koristi. Neki učenjaci samim tim ***sumnjaju u tačnost*** *citata u Matejinom evanđelju.* ***U najstarijim izvorima*** *stoji da se krštenje odigrava u ime Isusa."*

Hasting's Dictionary of the Bible kaže:

„Bilo je običaj da se institucija prakse (hrišćansko krštenje) datira do Hristovih reči u stihu 28:19 Matejinog evanđelja. ali autentičnost ovog pasusa je osporen kako na istorijskoj tako i na tekstualnoj osnovi. ***Mora se priznati*** *da formula tročlanog imena, koja je ovde zabranjena, ne izgleda kao da je upotrebljena od strane primitivne crkve, koja, koliko mi znamo, krštava „u ime Isusa" (ili „Isusa Hrista" ili „Gospoda Isusa" Dela. 2:38, 8:16, 10:49, 19:5; 1. Kor. 1:13, 15)* ***i ne pominje Oca ili Duha****." Hasting se oslanja na drugo mesto kada je u pitanju doktrina trojstva, ali mora da prizna da ono ne može da bude podržano stihom 28:19 Matejinog evanđelja.*

***Harper Collins Encyclopedia of Catholicism* kaže:**

„Dok eksplicitna formula u Matejinom evanđelju možda potiče iz liturgije (katoličke) crkve, zapovest krštenja i ključno značenje krštenja dolazi od Isusa" (str 134).

***Encyclopedia Americana* kaže:**

„Zapovest na kraju Matejinog evanđelja upućena učenicima da krste sve nacije „u ime Oca i Sina i Svetoga duha" (Matej 28:19)

> *– za koju savremeni kritičari misle da* ***ne oslikava Isusove reči****, već razvoj koji se odigrao* ***neko vreme nakon što je počelo apostolsko propovedanje*** *– pruža* ***osnovu na kojoj su izgrađene najranije verske izjave****." Molim vas poučite ove reči pažljivo „ ne oslikava Isusove reči, već pruža osnovu na kojoj su izgrađene najranije verske izjave." Oni u suštini govore da su najranija učenja (Nikejska, Konstantinopoljska i Halkedonska) sagrađena na rečima koje verovatno nisu došle od Isusa. Šokantno!*

Profesor Milliard J. Erickson (Jugozapadni baptistički teološki seminar) **kaže:**

> *„I da se donese zaključak da je tročlana šema, koja se može naći u Evanđelju po Mateju,* ***predstavlja autentičnu Isusovu reč****, očigledno je da je crkva koristila ovu formulu od prilično ranog perioda."*

Veliki crkveni istoričar Evsevije Cezarejski (260-339. n.e.), naziva se ocem crkvene istorije. Njegovo delo, *Crkvena istorija,* sastavljeno od 10 tomova, predstavlja prikaz uspona i trijumfa hrišćanstva. U ovom i njegovim drugim rukopisima koji su napisani pre Nikejskog sabora 325. godine nove ere, on citira stih 28:19 Evanđelja po Mateju i osamnaest puta piše: „ *... krsti sve nacije* ***u moje ime****"* i nigde ne pominje Oca ni Duha. Justin Mučenik (100-165. nove ere) takođe citira stih 28:19 Matejinog evanđelja u svom rukopisu kao „*krsti sve nacije* ***u moje ime****"*, a tako su učinili i ostali hrišćanski pisci (Hermin, Afrahat i ostali).

Visoko cenjena *Internacionalna standardna enciklopedija* (4 toma) kaže:

> *„Formula hrišćanskog krštenja, u* ***obliku koji je preovladao****, data je u stihu 29:19 Matejinog evanđelja: „Ja vas krštavam u ime Oca, Sina i Svetoga duha."* ***Ali je zanimljivo to što te reči nisu date ni u jednom opisu hrišćanskog krštenja sve do vremena Justina Mučenika, i one nisu ponovljene tačno, već su blago proširene i prikazane u obliku objašnjenja.*** *U svakom prikazu izvođenja obreda* ***iz apostolskih vremena*** *upotrebljava se kraća formula. 3000 vernika je kršteno na dan Duhova* ***„u ime Isusa"*** *a ista formula je upotrebljena pri krštenju Kornelija i onih koji su bili sa njim.* ***Zaista, to deluje kao nešto što se obično govorilo****, od Pavlovog pitanja Korinćanima: „Da li ste bili kršteni u ime Pavla?" (1. Korinćanima 1:13). Samarićani su bili kršteni* ***u ime Gospoda Isusa****; i ista formula* ***(ona uobičajena kada je u pitanju čin posvećenosti)*** *bila je upotrebljena u slučaju učenika na Efesu. U nekim slučajevima, zabeleženo je da su pre krštenja tražili od preobraćenika da priznaju veru, što je poprimilo oblik izjavljivanja da je Isus Gospod ili* ***da je Isus Hrist Sin Božiji.*** *Istoričar Sokrat nas informiše da su neki ...* ***pokvarili*** *krštenje kada su upotrebili samo Isusovo ime u toj formuli, dok su* ***naređenja*** *da se koristi duža formula i* ***kazne*** *koje su uključivale i prognanstvo,* ***pretili*** *onima koji su koristili kraću formulu a za koju postoji dokaz da je postojala u V i VI veku i upotrebljavana u* ***svim događajima na Istoku.*** *"*

Veliki crkveni istoričar Dr. Adolph von Harnack, u svom temeljnom delu pod nazivom *Istorija dogme* (sedam tomova) iznosi ovu jaku izjavu:

> *„Stih 28:19 Matejinog evanđelja nije izjava Gospodnja. Trijadološka formula* ***je nepoznata ustima Isusovim,*** *i nema autoritet u apostolskom dobu koji bi morala da ima da je potekla od samog Isusa."*

Dr. Harnack iznosi dobru poentu. Ako je Isusova poslednja zapovest svojim vernim sledbenicima, a koja je upućena pre nego što se popeo na nebo, bila da *„krste u ime Oca, Sina i Svetoga duha"*, zašto onda u Svetom pismu ne postoji **nijedan slučaj** apostola koji koriste ovu formulu?

> *„Pokajte se, i da se krstite svaki od vas u ime Isusa Hrista…" (Dela 2:38).*

Molim vas razmotrite i sledeće stihove:

> *„Bili su kršteni* ***u ime Gospoda Isusa****" (Samarija, Dela 8:16).*
>
> *„I on (Petar) im je zapovedio da budu kršteni* ***u ime Gospoda****" (Kornelijevo pokućstvo, Dela 10:48).*
>
> *„Kada su to čuli, bili su kršteni* ***u ime Gospoda Isusa****" (Dela 19:5).*
>
> *„Ili ne znate da svi koji se* ***krstismo u Isusa Hrista****, u smrt Njegovu krstismo se" (Rimljanima 6:3).*

Još jedna konačna stvar u vezi sa ovom temom. Stih 28:19 Matejinog poglavlja nije u skladu sa Isusovim poslednjim rečima na zemlji upućenim njegovim učenicima, kako je to Luka zabeležio:

> *„I da se propoveda pokajanje u ime Njegovo i oproštenje greha po svim narodima“ (Luka 24:47). Obratite pažnju: Uporedite ovaj stih sa Petrovim rečima na Duhove sedam dana kasnije u stihu 2:38 Dela apostolskih: „u ime* ***Isusa Hrista****…”*

Ovom temom sam se pozabavio, dragi čitaoci, jer verujem da imate pravo da vidite dokaze i da sami prosudite. Ukoliko zaključite da je stih 28:19 Matejinog evanđelja zapravo izgovorio Isus, postoji nekoliko stvari koje treba razmotriti:

1. Ovaj stih ne govori ništa o tri jednake, podjednko večne osobe u *jednom* Bogu.
2. Ovaj stih ne govori ništa o „Bogu Sinu”, „Bogu duhu” ili „drugom Bogu”. Ovo je nebiblijska terminologija koju hrišćanstvo treba da prestane da koristi.
3. Ovo nije „Provizija trijadologije” od Isusa kako neki istaknuti hrišćanski sveštenici uveravaju.
4. Reč „*ime”* u ovom stihu je u **jednini**. Koje ime **u jednini** bi Isus mogao da ima na umu a da se odnosi na tri zasebne i različite osobe u Bogu? (Molim vas, obratite pažnju: Isusovo ime nije „Sin.” „*I ona će roditi sina i njegovo ime će biti* ***Isus****” - Matej 1:21).*

Očevo ime u Svetom pismu:

> *„Ovako kaži sinovima Izrailjevim:* ***Gospod Bog*** *otaca vaših, …* ***to je ime moje doveka****, i to je spomen moj* ***od kolena na koleno****. … Gospod Bog otaca vaših …” (2. Mojsijeva 3:15-16).*

*„A Gospod siđe u oblaku, i stade onde s njim**, i povika po imenu: Gospod.** Jer prolazeći Gospod ispred njega vikaše: Gospod, **Gospod Bog** …" (2. Mojsijeva 34:5-6). Da li biste mogli da se ne složite sa Bogom?*

„Privijte srce svoje ka Gospodu Bogu Izrailjevom" (Isus Navin 24:23).

*„Tako reče **Gospod Bog**" (Jezekilj 2:4). Obratite pažnju: Bog je sebe nazvao „Gospodom Bogom" preko 200 puta u knjizi Jezekilja.*

*„**Gospod Bog** će mu (Isusu) dati prestol njegovog oca Davida" (Gabrijel Mariji, Luka 1:32).*

„I jedinog Gospodara Boga i Gospoda našeg Isusa Hrista odriču se" (Judina 1:4)

*„I crkve ne videh u njemu: jer je njemu crkva **Gospod Bog** Svedržitelj, i Jagnje (Isus)" (Otkrovenje 21:22).*

„Oče Sveti! Sačuvaj ih u ime svoje, one koje si mi dao" (Isusova molitva, Jovan 17:11).

*„I napisaću na njemu **ime Boga svog**, i ime novog Jerusalima, grada Boga mog, koji silazi s neba od Boga mog, i **ime moje novo**" (Isus govori, Otkrovenje 3:12).*

1. Timotiju 3:16

Apostol Pavle u svojih 13 poslanica jasno pravi razliku između Boga i Isusa, to čini preko 500 puta. Međutim, stih 3:16 Prve poslanice Timotiju u Verziji Kralja Džejmsa izgleda da pomućuje ovu razliku.

„… Bog se javi u telu …"

Da li je Pavle zapravo napisao da se *„Bog manifestovao”* u Isusovom mesu? Moguće je da je on to rekao u stihu 4:11 Druge poslanice Korinćanima :

> *„Jer mi živi jednako se predajemo na smrt za Isusa, da se i* ***život Isusov javi na smrtnom telu našem****.”*

Naravno da mi nismo Isus i da Isus nije Bog. Pogledajte kako Pavle počinje Prvu poslanicu Timotiju:

> *„Od Pavla, apostola Isusa Hrista, po zapovesti Boga, Spasa našeg i Gospoda Isusa Hrista, nade naše, Timotiju, pravom sinu u veri, blagodat, milost, mir od Boga Oca našeg i Hrista Isusa, Gospoda našeg” (1. Timotiju 1:1-2).*

Pavlu oni nisu istiniti i samo je jedan Bog. Vidite stih 17:

> *„A Caru* ***večnom, Neraspadljivom*** *(besmrtnom), koji se* ***ne vidi****, jedinom premudrom Bogu čast i slava va vek veka.” („jedini premudri Bog” je jedan koji je „večan, besmrtan i nevidljiv”).*

Mnogi najbolji biblijski učenjaci današnjice, čak i oni koji su trijadološkog ubeđenja, na osnovu najpouzdanijih rukopisa, primorani su da priznaju da Pavle verovatno nije uključio reč „Bog” u ovom stihu. NIV kaže:

> *„...****On se pojavio u telu****...”*

NASB, Nova engleska Biblija, Holmanova CSB, Engleska standardna verzija, svi se slažu da treba da se upotrebi zamenica „On” ili „Onaj koji” umesto reči „Bog”. Novi živi prevod ovaj stih ovako prevodi:

> ,,Bez sumnje, u pitanju je velika misterija naše vere. Hrist je otkriven **u ljudskom telu**."

Da li je Pavle nazvao Isusa Bogom? Saslušajte James Hastingsa, uvaženog biblijskog učenjaka koji je u Hasting's Dictionary napisao:

> ,,Možda Sveti Pavle nigde Hrista ne naziva ,,Bogom". Jevrejinu, ideja da čovek može da bude Bog, predstavljala je nepodnošljivo bogohuljenje."

Molim vas takođe obratite pažnju na to da Božanstvo nije tema o kojoj Pavle govori u stihu 1. Timotije 3:16. Tema je ,,misterija pobožnosti". Reč ,,pobožnost" potiče od grčke reči ,,*eusebeia*" (Strongs #2150) i ona znači ,,pobožnost" ili ,,svetost". ,,Velika je misterija pobožnosti ili svetosti, Hrist koji je manifestovan u ljudskom telu."

U *Codex Alexandrinus* ΘC se koristi kao skraćenica za ΘEOC (teos - Bog). U navedenom tekstu ne piše ΘC nego OC što znači ,,koji ili ovo". Mastilo kojom se dodata jedna tačka (umesto linije) nema istu boju kao ostali tekst. O tome je pisao britanski teolog Samuel P. Tregelles (*An Account of the Printed Text of the Greek New Testament; with Remarks on its Revision upon Critical Principles*, London, 1854, str. 226-236).

Time Bog (gr. *ΘC*) nije došao u mesu, nego je On Isus (gr. *OC*) kao ljudsko biće došao u telu. Telo je sinomim za ljudsko biće (*Strong's Dictionary* 4561: *sarx*: meso, telo, **ljudska priroda** ...).

Tri Kapadokijca

„Od mnogih koji su pisali na temu teologije … Vasilije Veliki (IV vek) , koji je sa svojim bratom Grigorijem Niskim, i prijateljem Grigorijem Bogoslovom, **ispravio ortodoksnu formulu doktrine trojstva**."

Collier Encyclopedia pod temom „Grčka teologija", Tom 9, str. 41-42)

Beleške o izvorima

Uvod

1. The Hebrew-Greek Study Bible; AMG International, Inc.; str. 1708-1709
2. Richard P. McBrien, ed.; Harper Collins Encyclopedia of Catholicism; str. 564-565
3. The New International Encyclopedia; 1916 edition; Vol. 23; str. 476, 477
4. Millard J. Erickson; God In Three Persons; Baker Books; Grand Rapids, MI;str. 19
5. Charles Swindall; Jesus: When God Became A Man; IFL Publishing, Co.; Anaheim, CA; 1993; str. 4-5
6. Max Lucado; God Came Near; Multnomah Press; Portland, OR; 1987; str.26
7. Philip Yancey; The Jesus I Never Knew; Zondervan; Grand Rapids, MI;1995;str.36
8. C.S. Lewis; Mere Christianity; Macmillan Publishing Co.; Collier Books;New York, NY; 1952; str. 155

Prvo poglavlje - Dok je Isus bio na zemlji Bog Otac je bio na nebu

1. Dr. Colin Brown; Trinity and Incarnation: In Search Of Contemporary Orthodoxy; Ex Auditu; (7); 1991; str. 88-89
2. James D.G. Dunn; Christology In The Making; William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 1996; str. 259
3. Millard J. Erickson; God In Three Persons; Baker Books; Grand Rapids, MI; str.193, 210
4. Millard J. Erickson; God In Three Persons; str. 40,43
5. James D.G. Dunn; Christology in The Making; str. 221, 230
6. Encyclopedia Americana; Vol. 2; str. 603
7. Richard P. McBrien, ed.; Harper Collins Encyclopedia of Catholicism; 1995ed.; str.l271
8. Shirley C. Guthrie Jr.; Christian Doctrine; Westminister John Knox Press; Louisville, KY; 1994
9. Charles B. Sanford; The Religious Life of Thomas Jefferson; University Press of Virginia; Charlottesville, VA; 1988; str. 90
10. This oration may be found in A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of The Christian Church; 2nd series; ed. By Philip Schaff and Henry Wace; Oxford and NY; 14 Vols.; 1890-1916; str. 561-580; esp. str. 566
11. Ira V. Brown; Joseph Priestly; The Pennsylvania State University Press; University Park, PA; 1962; str. 285
12. Millard J. Erickson; God In Three Persons; str. 259

13. Douglas McCready; He Came Down From Heaven; Inter Varsity Press; Downers Grove, IL; 2005; str. 56
14. Charles C. Ryrie; Basic Theology; Moody Press; Chicago, IL; 1999; str. 89-90
15. Millard J. Erickson; God In Three Persons; str. 19-20

Četvrto poglavlje - Bog naš Otac je jedini kom treba da se molimo

1 . James McGrath; The Only True God; University of Illinois Press; Chicago; 2009; str. 101
2. A Dictionary of Early Christian Beliefs; David W. Bercot, ed.; Hendrickson Publishing; 1998; str. 533

Peto poglavlje - Sveti Duh je duh Oca

1. Shirley C. Guthrie Jr.; Christian Doctrine; Westminister John Knox Press; Louisville, KY; 1994; str. 76, 80
2. Charles C. Ryrie; Basic Theology; Moody Press; Chicago, IL; 1999; str. 89-90
3. Millard J. Erickson; God In Three Persons; Baker Books; Grand Rapids. MI;str.11-12
4. Douglas McCready; fie Came Down From Heaven; Inter Varsity Press; Downers Grove, IL; 2005
5. Cyril C. Richardson; The Doctrine of The Trinity; Abingdon Press; Nashville, TN; 1958
6. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; The Trinity; William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 2002
7. Robert Baker and John Landers; A Swnmmy of Christian History; 13 roadman and Holman Publishing; ashville, TN; 2005; str. 62
8. Encyclopedia Americana; Vol. 20; str. 310
9. Ramsey MacMullen; Voting About Cod In Early Church Councils; Yale University Press; cw Haven, Conn.; 2006; str. VII or Vii
10. Yancey, Philip; Personal Correspondence
11 . Dr. Billy Graham; 71/e Holy Spirit; W. Publishing Group; Nashville, TN; 1988;str. 7
12. Roger E. Olson and Christopher A. I Jail; The Trinity; str. 39-40
13. Millard J. Erickson; Cod in Three Persons; str. 19
14. Millard J Erickson; Cod in Three Persons; str. 28-29
15. The Harper Collins Encyclopedia of Catholicism; str. 106
16. Robert Baker and John Landers; A Summmy of Christian History; str. 65
17. Paul Johnson; A Hist01y of Christianity; Atheneum Press; New York, NY. 1976
18. Millard J. Erickson; God in Three Persons; str. 23

19. Quoted on a DVD of his memorial service that is in my library.
20. Roger E. Ol son and Christopher Hall; The Trinity
21. Richardson, Cyril C.; The Doctrine of The Trinity
22. For some of the material in this section 1 am indebted to the work of John David Clark, Sr; The Influence of Trinitarian Doctrine on Translations of the Bible; Pastor John's House; Burlington, C; 2007.
23. The Harper Collins Encyclopedia of Catholicism; str. 565.
24. Charles C. Ryrie; Basic Theology

Šesto poglavlje - Isus govori. Slušajte!

1. J. Rodman Williams; Renewal Theology; Zondervan; Grand Rapids
2. Millard J. Erickson; God in Three Persons; Baker Books; Grand Rapids, MI; str. 159, 166, 176, 181 , 185, 201,321
3. FrankS. Mead and SamuelS. Hill; The Handbook of Denominations- 12th Edition; Craig D. Atwood, ed.; Abingdon Press; 2005

Sedmo poglavlje - Uticaj grčke filozofije

1. Will Durant; Caesar and Christ; Simon and Schuster; NY; 1950; str. 657
2. Charles C. Ryrie; Basic Theology; Moody Press; Chicago, IL; 1999; str. 91
3. Millard J. Erickson; God in Three Persons; Baker Books; Grand Rapids, MI
4. George 0. Wood; Living In The Spirit; Gospel Publishing House; Springfield, MO; 2009; str. 64
5. New international Dictionary of New Testament Theology; Colin Brown, Gen. ed.; Vol. 2; str. 84
6. Encyclopedia Britannica; 11th Edition; Vol. 23; str. 963
7. Adam Clarke; Adam Clarke's Commentary On The Bible; str. 854
8. Hastings' Dictionary of the Bible; James Hastings, ed.; Hendrickson Publishers; 1994
9. Encyclopedia international; University of Glasgow; 1982 ed.; Vol. 18; str. 226
10. Funk & Wag nails New Encyclopedia; 1986 ed.; Vol. 12; str. 175-176
11. Will Durant; Life of Greece; str. VII
12. Shirley C. Guthrie Jr.; Christian Doctrine; Westminister John Knox Press; Louisville, KY; 1994
13. Cyril C. Richardson; *The Doctrine of The Trinity;* Abingdon Press; Nashville, TN; 1957
14. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity*
15. Millard J. Erickson; *God in Three Persons*
16. D. J. Constante1os; *Understanding The Greek Orthodox Church;* Hellenic College Press; Brookline, MA; 1998
17. Merrill D. Peterson, editor; *Library of America Edition Of Jefferson s Writings;* Chapter 6; str. 9

18. *Encyclopedia Americana;* Vol. 27; str. 28
19. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 2; str. 184
20. Philip Yancey; *The Jesus 1 Never Knew;* Zondervan; Grand Rapids, MI; 1995; str. 56-57
21. William Barclay; Quoted in Malcom Muggeridge's, *Jesus The Man Who Lives;* Harper & Row; NY; 1975; str. 74
22. Philip Yancey; *The Jesus 1 Never Knew;* str. 57
23. *Funk and Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 13; str. 43
24. Philip Yancey; *The Jesus 1 Never Knew;* str. 60
25. Philip Yancey; *The Jesus I Never Knew;* str. 59

Osmo poglavlje - Dolazi apostol Pavle

1. Will Durant; *The Life Of Greece;* Simon and Schuster; NY; 1950; str. 176
2. Will Durant; *The Life Of Greece;* str. 177
3. *My Dearest Friend: Letters of Abigail and John Adams;* The Belknap Press of Harvard University Press; 2007; str. 147
4. Will Durant; *The Life Of Greece;* str. 176
5. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 2; str. I 0
6. Will Durant; *Caesar and Christ;* Simon and Schuster, NY; 1944; str. 94-95
7. Will Durant; *The Life Of Greece;* str. 178
8. *NIV Text Notes;* str. 1851
9. *NIV Text Notes;* str. 1732

Deveto poglavlje - Papin govor

1. *New International Encyclopedia;* 1916 ed.; Vol. 23; str. 476-477
2. *Life* Magazine; October 30, 1950; Vol. 29; No. 18; str. 51
3. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?;* Barna-Tyndale House Publishers, Inc.; Carol Stream, IL; 2008; str. XXIII

Deseto poglavlje - Ko je bio Sokrat?

1. *Funk & Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 24; str. 77
2. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
3. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 365
4. *Encyclopedia Americana;* Vol. 8; str. 700
5. *Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 621
6. A.W. Tozer writings.
7. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 293
8. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 295
9. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 184
10. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 303
11. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 301

12. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 304
13. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
14. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
15. Plato in *Menexenus*
16. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 364
17. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 365
18. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 366
19. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 366
20. Diogenes Laertires; *Lives of the Philosophers*
21. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 366
22. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 621
23. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 367
24. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 371
25. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
26. *Encyclopedia of Americana;* Vol. 25; str. 167
27. Martha C. Nussbaum drawing from; J. Carey, *Kairas and Logos;* 1978; and W. J. Ong; *Presence of the Word; 1967*
28. *Newsweek* Magazine; May 2, 2005
29. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 367-368
30. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 367
31. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 369
32. Thomas K. Hubbard; *Homosexuality in Greece and Rome;* Berkley: University of California Press; 2008; str. 9
33. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 370
34. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 370
35. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 373
36. Plato's *Phaedo*
37. R.C. Sproul; Ligioneer Ministries; www.ligonier.org
38. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
39. Adolf Harnack; Vol. 2; str. 184
40. Adolf Harnack; Vol. 2; str. 181
41. Adolf Harnack; Vol. 2; str. 194
42. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* David W. Bercot, ed.; Hendrickson Publishers, Inc.; 1998; str. 250
43. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 520
44. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 519-520

Jedanaesto poglavlje - Ko je bio Platon?

1. Millard J. Erickson; *God in Three Persons;* Baker Books; Grand Rapids, MI; str. 211,258

2. Shirley C. Gutluie Jr.; *Christian Doctrine;* Westminister John Knox Press; Louisville, KY; 1994; str. 76-77
3. *The Nicene and Post-Nicene Fathers;* William B. Eerdmans Publishing Co. ; Grand Rapids, M !; I 997; Vol. J; str. 566
4. John K. Ryan, ed.; *111e Confessions of Saint Augustine;* Image Books - Doubleday; New York, NY; 1960; str. 168-169
5. *Hades or The Intermediate State;* The Faith Press; Limited; London; str. 278
6. *Encyclopedia Americana;* Grolier, I ne.; Danbury, CT; 1992; Vol. 7; str. 649
7. Robert Baker and John Landers; *A Summmy of Christian J-lis101y;* Broadman and Holman Publishing; Nashville. TN; 2005; str. 65
8. Paul Johnson; *A Hist01y of Christianity;* Atheneum Press; New York, NY; 1976
9. *The Nicene a11d Post-Nicene Fathers;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, Ml; 1997; Vol. I; str. 566
10. *Newsweek* Magazine; March 28, 2005; str. 48
11. *Encyclopedia Americana;* Grolier, Inc.; Danbury, CT; 1992; Vol. 20; str. 310
12. Roger Olson and Christopher Hall; *The Trinity;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, Ml; 2002; str. 39-40
13. Millard J. Erickson; *God in Three Persons;* Baker Books; Grand Rapids, MI; str. 23
14. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 510
15. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 510
16. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 51 1
17. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 511
18. *The World Book;* Vol. 15; str. 504
19. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
20. *Stanford Encyclopedia of Philosophy;* (from their website)
21. *Encyclopedia Americana;* Vol. 22; str. 227
22. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* David W. Bercot, ed.; Hendrickson Publishers, Inc.; 1998; str. 519-520
23. Adolph Harnack; Vol. 2; str. 194
24. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 287
25. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 519
26. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 5 11
27. The *Tennessean;* July 22, 2007
28. Simon Blackburn; *Plato :S Republic: A Biography;* Atlantic Monthly Press; New York, NY; 2006; str. 1
29. Simon Blackburn; *Plato:S Republic: A Biography;* str. 7-8
30. Simon Blackburn; *Plato :S Republic: A Biography;* str. 12
31. Simon Blackburn; *Plato :S Republic: A Biography;* str. 17
32. Simon Blackburn; Plato's *Republic: A Biography;* str. 54-55

33. Edward Gibbon; *The Decline and Fall ofThe Roman Empire;* Everyman's Library; New York, NY; Vol. 2; str. 301
34. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 123, 259
35. Shirley C. Guthrie Jr.; *Christian Doctrine;* str. 76-77
36. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?;* str. 215-216, 205
37. Edward Gibbon; *The Decline and Fall ofThe Roman Empire;* Everyman's Library; New York, NY; Vol. 2; str. 303-304
38. Edward Gibbon; *The Decline and Fall of The Roman Empire;* Vol. 2; str. 305
39. Thomas Jefferson; *A Letter to Dr. Benjamin Waterhouse From Monticello;* June 26, 1822
40. Charles B. Sanford; *The Religious Life of Thomas Jefferson;* University Press of Virginia; Charlottesville, VA; 1984; str. 4-5
41. Charles B. Sanford; *The Religious Life of Thomas Jefferson;* 1984; str. 88-89
42. Charles B. Sanford; *The Religious Lffe of Thomas Jefferson;* 1984; str. 113
43. Charles B. Sanford; *The Religious Life o.fThomas Jefferson;* 1984; str. 148
44. Quoted at his memorial service, on a DVD in my library
45. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 177-181
46. Edward Gibbon; *The Decline and Fall of The Roman Empire;* Vol. 2; str. 301
47. All of the *"Early Church Fathers"* quotes in this section are from *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* Hendrickson Publishers, Inc.; David W. Bercot, ed.; 1998; str. 522-525
48. *The Nicene and Post-Nicene Fathers;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 1997; Vol. 1; str. 566
49. Robert Baker and John Roberts; *A Summary of Christian History;* Broadman & Holman Publishing; str. 66
50. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?;* str. 40
51. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 510, 515-518
52. Will Durant; *The Life of Greece;* str. 515
53. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 19-20
54. William R. Inge; *Lay Thoughts of a Dean;* 1926
55. Dr. Norman H. Snaith; *The Distinctive Ideas ofThe Old Testament;* 1944; str. 187-188
56. Dr. Floyd H. Ross and Tynette Hills; *The Great Religions By Which Men Live;* A Premier Book; Fawcett Publications, Inc.; Greenwich, CT; 1956
57. Millard J. Erickson; *God In Three Persons*
58. Professor Cyril C. Richardson; *The Doctrine of The Trinity;* str. 23, str. I 1 l , str. 124, str. 148-149
59. Charles C. Ryrie; *Basic Theology;* str. 61, str. 65, str. 89
60. Millard Erickson; *God In Three Persons;* str. 18

Dvanaesto poglavlje - Ko je bio Filon?

l. John Piper; *God's Passion For His Glmy;* Crossway Books; Wheaton, IL; 1998;str. 82,97
2. Charles C. Ryrie; *Basic Theology;* str.58
3. Will Durant; *The Life ofGreece;* str. 191
4. *Funk and Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 20; str. 351
5. *Harper Collins Bible Dictionmy;* Paul *1.* Achtemeier, Gen. ed.; Harper One Publishers; 1996; str. 849
6. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 499-500
7. *Harper Collins Bible Dictionary;* str. 23
8. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 500
9. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 501
10. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 50 l
11. *Funk and Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 20; str. 351 -352
12. Charles Biggs (reprint); *Christian Platonists of Alexandria;* Kessinger Publishing; 1886; str. 22-23
13. Charles Biggs (reprint); *Christian Platonists ofAlexandria;* str. 8-11
14. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 1996; str. 220
15. Edward Gibbon; *The Decline and Fall ofThe Roman Empire;* Everyman's Libra1y; New York, NY; Vol. 2; str. 303
16. *Harper Collins Bible Dictionary;* str. 792
17. *Encyclopedia Americana;* Grolier, Inc.; Danbury, CT; 1992; Vol. 20; str. 922-923
18. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 501-502
19. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 501
20. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 210
21. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 219
22. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 220-221
23. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 230
24. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 221, 222,228
25. *The International Standard Bible Encyclopedia;* Geoffrey W. Bromiley; Gen. Ed.; William B Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; Vol. 4; str. 1103
26. *The International Standard Bible Encyclopedia;* Vol. 4; str. I 103-1104
27. For some of the research in this section I am indebted to Geoffrey W. Bromiley; Gen. Ed.; *The International Standard Bible Encyclopedia;* Vol. 4; str. 1106
28. James D.G. Dunn; *Christo logy In The Making;* str. 253-254
29. James D.G. Dunn; *Christology in The Making;* str. 257,48, 232,233, 231
30. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 199, 210

31. *The International Standard Bible Encyclopedia;* Vol. 4; str. 1105
32. *Hastings' Dictionary of the Bible;* James Hastings, ed.; Hendrickson Publishers; 1994; str. 550
33. James Hastings, ed.; *Hastings' Dictionary of the Bible;* str. 550-551
34. Philip Yancey; *The Jesus I Never Knew;* Zondervan; 1995; str. 60
35. Lee Strobel; *The Case For Christ;* Zondervan; 1995; str. 62
36. Lee Strobel; *The Case For Christ;* str. 61
37. Dr. Thomas S. McCall, Th. D.; *The Language of The Gospel;* This article appeared originally in the May, 1997 *Levitt Letter.* Dr. McCall holds a Th. M. in O.T. studies and a Th. Din Semitic languages, and the O.T.
38. Professor Barry D. Smith; *The New Testament and Its Context;* Crandall University; (from their website)
39. Martin McNamara; *Targum and Testament;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 1972; str. 104.
40. *The Pulpit Commentary: St. John* Vol. l; ed. H.D.M. Spence-Jones; Bellingham, WA; Logos Research Systems, Inc.; 2004.
41. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* str. 243
42. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 199
43. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 201
44. I am indebted to Sir Anthony Buzzard for this list of translations. He personally copied them from the library of a friend who is a collector of Bibles.
45. *The Harper Collins Encyclopedia of Catholicism;* Richard P. McBrien; Gen. Ed.; str. 659
46. *Global Encyclopedia;* Global Industries, Inc.; Arlington, VA; 1986 47. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 502
48. Simon Blackburn; *Plato s Republic: A Biography;* Atlantic Monthly Press; New York, NY; 2006; str. 105

Trinaesto poglavlje - Crkveni oci, Konstantin i Nikeja

1. *Harper Collins Bible Dictionary;* Paul J. Achtemeier, Gen. ed.; Harper One Publishers; 1996; str. 453
2. Charles C. Ryrie; *Basic Theology;* Moody Press; Chicago, IL; 1999; str. 65
3. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 2002; str. 2, 15, 16
4. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 17
5. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 120
6. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 17
7. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 18
8. Rudolph Bultmann; *Theology of the New Testament* (1948-1953); Translated by Kendrick Grobe!; London: SCM; 195 1-55; Vol. 1; str. 129

9. A.C. McGiffert; *A History of Christian Thought;* Scribner's Sons; New York; 1954; str. 38
10. Kermit Zarley - Servetus the Evangelical; *The Restitution of Jesus Christ;* 2008; str.38
11. *Encyclopedia Americana;* Vol. 16; str. 244
12. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ* ; str. 39
13. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 22-23
14. *Hastings' Dictionmy of the Bible;* James Hastings, ed.; Hendrickson Publishers; 1994; str. 550
15. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 2; str. 184, 186
16. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 1; str. 110, 113 , 114
17. Adolph Harnack; *Histmy of Dogma;* Vol. 2; str. 370
18. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 23
19. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 124
20. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 39
21. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 131
22. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 110
23. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* David E. Bercot, ed.; Hendrickson Publishers, Inc.; Peabody, MA; 1998; str. 52 1, 524
24. For some of the information in this section on *Sabellius,* I am indebted to Kermit Zar1ey, writing as *"Servetus The Evangelical"* in *The Restitution of Jesus Christ;* 2008; str. 40.
25. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ;* str. 41
26. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 3; str. 201
27. *Funk & Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 25; str. 249
28. *Global Encyclopedia;* Global Industries, Inc.; 1986; Vol. II; str. 406
29. *Encyclopedia Americana;* Vol. 21; str. 74-75
30. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 3; str. I 01
31. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. XIX
32. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 24-26
33. *Encyclopedia Americana;* Vol. 21; str. 74-75
34. *Funk & Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 19; str. 441
35. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 2, str. 335, 341, 352, 368, 369; Vol. 3, str. 106, 116, 132-133, 135, 155, 200
36. *Encyclopedia Britannica;* Encyclopedia Britannica, Inc.; Chicago; 2002; Vol. 9; str. 509
37. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 6 14-615
38. T.E. Pollard; *Johannine Christology and The Early Church;* Cambridge University Press; 1970; str. 95
39. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 608-611

40. One such detailed account is given by Kermit Zarley in his work *The Restitution of Jesus Christ.*
41. Edward Gibbon; *The History ofThe Decline and Fall OfThe Roman Empire;* 7 Vol's.; Methuen; London; I 909; Vol. 2; str. 373
42. Philip Yancey; *The Jesus I Never Knew;* Zondervan; Grand Rapids, Ml; 1995; 49-50
43. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 658
44. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 3; str. 72-73, 295
45. Edward Gibbon; *The History of The Decline and Fall OfThe Roman Empire;* Vol. 2; str. 314
46. *Funk & Wagnalls New Encyclopedia;* Vol. 19; str. 441
47. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 660
48. Edward Gibbon; *The History of The Decline and Fall Of The Roman Empire;* VoL 2; str. 306
49. Timothy D. Barnes; *Athanasius and Constantius;* Harvard University Press; Cambridge, MA; 1993; str. 3, 12
50. Philip Schaff; *History of The Christian Church;* Eerdmans Publishing; Grand Rapids, MI; 1907-1910.
51. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ;* str. 47
52. Paul Johnson; *A History of Christianity;* Atheneum; 1976; str. 141
53. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 656, 663, 664
54. Paul Johnson; *A History of Christianity;* str. 141
55. Various Sources
56. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 657
57. *The Nicene and Post Nicene Fathers;* William B. Eerdmans Publishing, Co.; Grand Rapids, MI; VoL 1; str. 566
58. *The Nicene and Post Nicene Fathers;* VoL l; str. 574
59. *The Nicene and Post Nicene Fathers;* str. 575-577
60. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 660
61. Ian Wilson; *Jesus: The Evidence;* Harper and Row Publishing; 1984; str. 168
62. J.N.D. Kelly; *Early Christian Creeds;* 3rd Edition; Longman; Essex, England; 1972
63. Roger E. Olson and Christopher A Hall; *The Trinity;* str. 40
64. Ramsey MacMullen; *Voting About God In Early Church Councils;* Yale U. Press; New Haven, Cy.; 2006; str. 7
65. Richard E. Rubinstein; *When Jesus Became God;* Harcourt Brace; NY; 1999; str. 194
66. *Harper Collins Encyclopedia of Catholicism;* str. 1271
67. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 90
68. Adolph Harnack; *History of Dogma;* str. 151, 287, 297
69. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ ;* str. 59-60

70. *Encyclopedia Americana;* Vol. 20; str. 310
71. *Encyclopedia Britannica;* Vol. 9; str. 319
72. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 28-29
73. Philip Schaff; *History of The Christian Church;* Vol. 3; str. 252
74. Philip Schaff; *History of The Christian Church;* Vol. 3; str. 347
75. Athanasius; *Orations Against The Arians;* Vol. I, str. 1; Vol. 3, str. 37, 47
50, 55-58, 64, 67
76. Richard E. Rubinstein; *When Jesus Became God;* str. 224
77. Kennit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ ;* str. 63-64
78. Edward Gibbon; *The Decline and Fall of The Roman Empire;* Vol. 2; 317
79. Philip Schaff; *History ofThe Christian Church;* Vol. 3; str. 764
80. *USA Today;* April 19, 2010; str. 9A
81. Philip Jenkins; *Jesus Wars;* Harper One; New York, 2010; str. 19
82. Phil ip Jenkins; *Jesus Wars;* str. 31
83. Charles C. Ryrie; *Basic Theology;* str. 60-62
84. Shirley C. Guthrie Jr.; *Christian Doctrine;* str. 80-81
85. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 23, 26
86. Philip Jenkins; *USA Today;* April 19, 2010; str. 9A
87. Philip Jenkins; *Jesus Wars;* Harper One; str. 12
88. *Encyclopedia Americana;* Vol. 2; str. 687
89. *A* Dictiona~y *of Early Christian Beliefs;* str. 522
90. Adolph Harnack; *HistOJy of Dogma;* Vol. I; str. 359-360
91. *Encyclop edia Americana;* str. 686, 687
92. *Encyclopedia Britannica;* Vol. 25; str. 903, 904
93. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 608-611
94. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 43, 45, 55
95. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 132
96. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* Image Books-
Doubleday; New York; First Image edition published 1960; str. 18
97. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 21-22
98. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 22
99. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 22
100. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 23
101. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 168
102. *Collier's Encyclopedia;* The Crowell-Collier's Publishing Co.; New York;
1961; Vol. 2; str. 453
103. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 169
104. Millard J. Erickson; *God In Three Persons;* str. 102
105. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 52
106. John K. Ryan; *The Confessions of SaintAugustine;* str. 178
107. John K. Ryan; *The Confessions of SaintAugustine;* str. 179

108. John K. Ryan; *The Confessions of SaintAugustine;* str. 176, 180,338
109. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 342
110. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 418
111. Douglas McCready; *He Came Down From Heaven;* Inter Varsity Press; Downers Grove, IL; 2005; str. 250
112. *Colliers Encyclopedia;* Vol. 2; str. 454
113. *Collier's Encyclopedia;* Vol. 2; str. 454
114. *Collier 's Ency clopedia;* Vol. 15; str. 318-319
115. John K. Ryan; *The Confessions of Saint Augustine;* str. 390
116. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 51 -52
117. Edward Gibbon; *The Decline and Fall of The Roman Empire;* Vol. 2; 313
118. *Encyclopedia Britannica;* Vol. 25; str. 904; Vol. 9; str. 509
119. *Collier's Encyclopedia;* Vol. 15; str. 319
120. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 53
121. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 55-57
122. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 55, 58
123. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 54, 63, 64
124. *Harper Collins Encyclopedia of Catholicism;* str. 84, 85
125. *Encyclopedia Americana;* Vol. 2; str. 142
126. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 64
127. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 55
128. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 66-67
129. *New International Encyclopedia;* 1916 ed.; Vol. 23; str. 477
130. Adolph Harnack; *History of Dogma;* Vol. 2; str. 7
131. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 68
132. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 69, 76
133. George H. Williams; *The Radical Reformation;* Westminister Press; Philadelphia; 1962; str. 322
134. Marian Hillar, with Claire S. Allen; *Michael Servetus: Intellectual Giant, Humanist, and Martyr;* University Press of America; Lanham, MD; 2002; 185
135. John Marshall; *John Locke, Toleration and Early Enlightenment Culture;* Cambridge University; 2006; str. 325
136. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ;* str. 85
137. Kermit Zarley; *The Restitution of Jesus Christ;* str. 84
138. May I recommend Kermit Zarley's, *The Restitution of Jesus Christ*, in which he gives a good account of this period.
139. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 80-81
140. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?;* str. 40,205
141. Roger E. Olson and Christopher A. Hall; *The Trinity;* str. 115
142. Stephen Snobelen; *Isaac Newton, Heretic;* British Society for the History of Science; 1999; str. 389

Četrnaesto poglavlje - Proročanski poziv za promenu

1. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?;* str. 238
2. Arthur Darby Nock; *Early Gentile Christianity;* Harper Torchbooks; New York; str. 8, 16
3. James D.G. Dunn; *Christology In The Making;* William B. Eerdmans Publishing Co.; Grand Rapids, MI; 1996; str. 14
4. Philip Jenkins; *Jesus Wars;* Harper One; New York, NY; 2010; str. 91
5. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* David W. Bercot, ed.; Hendrickson Publishers; Peabody, MA; 2002; str. 520
6. Will Durant; *Caesar and Christ;* str. 595
7. *A Dictionary of Early Christian Beliefs;* str. 522, 524
8. Simon Blackburn; *Plato s Republic: A Biography;* Atlantic Monthly Press; New York, NY; 2006; str. 105
9. Simon Blackburn; *Plato s Republic: A Biography;* str.l 03- 104
10. Frank Viola and George Barna; *Pagan Christianity?* str. 243-244